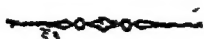

ACHARANGA SUTRA.

(TEXT WITH GUJRATI TRANSLATION)

BY

PROFESSOR RAVJIBHAI DEVRAJ.

Cutch—Kodiy.

And

JAIN SCHOLARS,

Morvi—Kathiawar.

Second Edition 1000 copies

RAJKOT.

THE RAJKOT PRINTING PRESS

1906.

(All rights reserved)

आचाराङ्ग सूत्र.

(मूळ सहित भाषान्तर)

—
प्रयोजक अने सेवा
प्रोफेसर खजीभाई देवराज

कच्छ—कोडाय.

तथा

जैन स्कॉलर्स.

मोरबी—काठियावाड.

द्वितीयावृत्ति—प्रत १०००.

राजकोट

धी राजकोट प्रिन्टिंग प्रेसमां

मेहेता मोहनलाल दामोदरे छापुं.

संवत् १९६२.

सन् १९०६.

અર્પણ.

આચાર શાસ્ત્રં સુવિનિશ્ચિતં યથા જગાદ વીરો જગતે હિતાય યઃ
તથૈવ કિંચિદ્ ગદતઃસણ્વ મે પુનાતુ ધીમાન્ વિનયાર્પિતા ગિરઃ

[ટીકાકાર.]

જે વીર જે રીતે આ ચોકસાઈ ભરેલું આચાર શાસ્ત્ર જગત્-જનોના
રુબરુ તેમના કલ્યાણ માટે બોલ્યા છે, તેજ મહા બુદ્ધિમાન વીર
તેજ રીતે કંઈક બોલવા ચહાતા સેવકની વિનયપૂર્વક તેમની
પ્રત્યે અર્પણ કરવામાં આવતી વાળીને પવિત્ર કરો.

આ પ્રમાણે.

આચારાંગ સૂત્રના ટીકાકાર શીલાચાર્ય ઘળા
સાદા પળ હૃદય ભેદક શબ્દોમાં પોતાની તમામ કૃતિને
શ્રીમાન્ વીર પ્રભુ પ્રત્યે અર્પણ કરીને તેમનો સાહ્યતા માગી છે,
અને તે વ્યાજવીજ છે, કારણ કે જે ઉત્તમ चीज આપખને જેના
પાસેથી મળેલી હોય તે ઉત્તમ चीज પાછી તેનેજ અર્પણ કરવામાં આવે તો
તેથી આપણે જાણે ઋણ મુક્ત થતા હોઈએ તેમ આપણું અંતઃકરણ કંઈક અપૂર્વ
શાંતિ મેળવીને પ્રફુલ્લિત થાય છે.
માટે

અમે પણ ઇજા ઉત્તમ પદ્ધતિ સ્વીકારીને

તેમનીજ વાળીને ગુર્જર ભાષામાં અનુવાદિત કરવાનો અમારો આ
અલ્પ પ્રયાસ વિનય નમ્ર થઈને તેજ મહાત્મા શ્રમણ ભગવાન્ શ્રી મહાવીર પ્રભુ
પ્રત્યે અર્પણ કરીએ છીએ.

(તથાસ્તુ)

श्री हंसराज बच्छराज नाहटा
सरदारशहर निवासी
द्वारा
जैन विश्व भारती, लाडनू
को सप्रेम भेंट -

ભાવના.

—:~:—

જગત્માં રહેલા તમામ જીવો સ્મૃત પામો, તેમના તમામ દુઃખ દરદ દૂર થાઓ,
અને તેઓમાં સત્ય જ્ઞાનનો પ્રકાશ થાઓ, એ અમારી પેઢેલી ભાવના છે. ૧
ધર્મ શાસ્ત્ર અને સાયન્સ [સિદ્ધ પદાર્થ વિજ્ઞાન શાસ્ત્ર] નો જ્યાં પરસ્પર વિરોધ
પડતો હોય, તેવા સ્થળે ધર્મ શાસ્ત્રોમાં વપરાયેલી ગુપ્ત [સાંકેતિક] ભાષા
લક્ષમાં લઈ તેના શમ્યક અર્થ કરવા માટે ચરેચરા બુદ્ધિમાન મહા
પુરુષો આં ભૂમંડલપર અવતરો, તેઓ આંધળી શ્રદ્ધા ન દોરાતાં
સ્વયં સત્ય શોધીને સત્યનેજ કાયમ રાખવા દરેક ધર્મશાસ્ત્રની
ગુપ્ત વાણીના તે તે દેશકાળને અનુસરતા ઘટિત અર્થ વતા-
વીને જનમંડલમાં વ્યાપી રહેલા મિથ્યાત્વ [જુઠ અને
વેદ] નું ઉચ્છેદન કરો,—એ અમારી વીજી ભાવના છે. ૨

ધર્મ વિરોધ દૂર થાઓ. સઘળા ધર્મોમાં દયાનો મહિમા દ્રઢ મૂલ્ય થાઓ, સઘળા
ધર્મોમાં સત્યનાં મૂલ્ય શોધાઓ, અને એ રીતે સઘળા ધર્મો દયા અને સત્યના
મજબૂત પાયાપર સ્થાપિત થઈ ધર્મવ્યવસ્થા કાયમ થાઓ—એ અમારી ત્રીજી
ભાવના છે. ૩

જૂદા જૂદા ધર્માનુયાયિઓમાં અસપરસ દેખાતો ધર્મ દ્વેષ દૂર થાઓ, ભ્રાતૃ ભાવ
સ્થાપિત થાઓ, સલાહ સંપ કાયમ રહો, અને દુર્ગુણો દૂર થઈ સદ્ગુણોનો
સંચાર થાઓ—એ અમારી ચોથી ભાવના છે. ૪

દુનિયાભરમાં આલસ્યનો નાશ થાઓ, ઉદ્યમની વૃદ્ધિ થાઓ, વિદ્યાનો વિકાસ
થાઓ, સત્યનો પ્રકાશ થાઓ, અને એ રીતે ધર્મનો જય થાઓ—એ અમારી
પાંચમી ભાવના છે. ૫

ભવિષ્યની પ્રજા આપણા કરતાં આગળ વધો, આપણા કરતાં વધુ જ્ઞાન મેલવો,
આપણા કરતાં વધુ શોધન કરો, કિં વહુના, આપણા કરતાં વલ્લ-બુદ્ધિ,
વિદ્યા—કલા, વિજ્ઞાન—વૈભવ, સુખ સંપત્તિ, રંગ—રૂપ, હોંસ—હિમ્મત વગેરે
તમામ રહી વાવતોયાં આગળ આગળ વધીને આપણાં કરતાં વધુ
આયુષ્ય ભોગવો, અને આપણાં મૂકેલાં અધુરાં કામો પરિપૂર્ણ કરો

તથા ઓપ્પને સ્વપ્ને ણ નહિ જોયેલી અજબ શોધો કરીને
જગદ્-વિખ્યાત થાઓ ઇ અમારી છટ્ટી અથવા છેલ્લી
ભાવના છે.

વીર ! વીર ! વીર !

પ્રસ્તાવના.

(દ્વિતિયાદ્યત્તિ.)

કોઈ કિમતી પુસ્તકની નવી આવૃત્તિ પ્રસિદ્ધ થાય એ એમ બતાવી આપે છે કે તે પુસ્તક લોકોમાં પ્રિય થઈ પડ્યું છે, ચોતરફ તે ઉત્સાહથી વંચાય છે અને ચોતરફથી તેની સારી માંગણી થાય છે. આજ કાલ સંખ્યા વંધ નાનાં મોટાં પુસ્તકો પ્રસિદ્ધ થયાં કરે છે અને લાગવગથી કે અર્પણ પત્રિકાના માનથી લોકો તેની નકલો સ્વરીદ પળ કરે છે. આવા જમાનામાં આવા અમૂલ્ય પુસ્તકો પ્રચાર કરવામાં ઓછી મુશ્કેલી નહીં નથી.

આ સૂત્રની પ્રથમાદ્યત્તિ પ્રસિદ્ધ થયા પછી તુરતમાં જ તેની નકલોનો ઉઠાવ થઈ ગયો હતો અને ચોતરફથી ઉપરા ઉપરી માંગણી ચાલુ રહી હતી પ્રથમાદ્યત્તિના ટાઇપ નાના હોવાથી તેમજ ભાષાન્તર ગુજરાતી અક્ષરમાં છપાયેલ હોવાથી, ઘણા લોકો તેનો લાભ લઈ શકતા નહીં. માઝવા, મેવાડ, મારવાડ, દક્ષિણ, મધ્ય હિંદુસ્તાન, પંજાવ અને સર્વ દેશોના લોકો તેનો લાભ લઈ શકે માટે મૂલ પાઠ મોટા અક્ષર અને ભાષાન્તર પણ મોટા નાગરી અક્ષરમાં પ્રસિદ્ધ કરેલ છે.

જૈન ધર્મનું સ્વર્ણ જીવન સર્વજ્ઞ પ્રણીત સૂત્રો છે. જૈન ધર્મનું મંદાળ પવિત્ર સૂત્રો પરજ છે. જૈન ધર્મની ઇમારત સૂત્રોરૂપી પાયા ઉપરજ રચાયેલી છે. જૈન ધર્મનાં નીતિમય ફરમાનો હંડા રહસ્યો અને સુક્ષ્મ તત્ત્વજ્ઞાનો જાણવાનાં મુખ્ય સાધન પવિત્ર સૂત્રો પરજ છે. જૈન તરીકેનું જીવન ગાઢવા માટે સૂત્રોએ કિમતી કાયદાઓ છે. જે મહાપ્રભુના એક અક્ષર માત્રથી અનેક અમૂલ્ય શિક્ષાઓના પ્રવાહ છૂટે છે, તેવી શીલામણોના મંદારરૂપ અને સંગ્રહરૂપ સૂત્રોજ છે. તેના દરેકે દરેક વાક્ય, દરેકે દરેક શબ્દ, અને દરેકે દરેક અક્ષર જ્ઞાનામૃતથી ભરપૂર છે.

વિસ્મરણ શક્તિનું સામ્રાજ્ય સ્થપાતા, ભિન્ન ભિન્ન મગજવાળા સમર્થ વિદ્વાનોએ એકત્ર મળી જે પવિત્ર વાણીનું ગુંથન કરેલ છે, તે આપણી પ્રજામાં છૂટે હાથે વંચાવાની જરૂર છે. સૂત્રોની ભાષા આપણામાંનાં ઘણાને અપ્રચલીત

હોવાથી, તેનો જોડ્યે તેવો લાભ લેવાતો નથી અને અમૂલ્ય શીર્ષામળોના મંદારથી અજ્ઞાન રહેવું પડેછે. આ માટે આ પવિત્ર સૂત્રોનાં શુદ્ધ ભાષાન્તર આપણીજ ભાષામાં કરવાના જરૂરીયાત વિષે શ્રી શ્વેતાંબર કોન્ફરન્સ અને વિદ્વાન્ શ્રાવકો ઠરાવ કરીનેજ બેસી ન રહેતાં, તેનો અમલ તુરતમાં થયેલો જોવા ઇચ્છેછે. પણ સૂત્રોના ભાષાન્તરથી શ્રાવક વર્ગ માહિતગાર થાય એ કેટલાકને મયરૂપ લાગેલું હોવાથી; તેવાં ભાષાન્તરો પ્રસિદ્ધ થતાં અટકાવવા કોશેશ થયેલીછે, છતાં હાલનો જમાનો આવી આવિચારી અદ્યત્તો તરફ અલક્ષ કરવાની જરૂરીયાત સ્વીકારેછે. આ પુસ્તક તેવા પ્રયાસનું એક પ્રતિફલ્લે. મહા મહેનતે અને મોટા સ્વર્ચે આવા ભાષાન્તરો પ્રસિદ્ધ કરવાનું સાદર, સુઝ શ્રાવકોની સાક્ષતાની આશાએજ અમે ડઠાવ્યું છે અને લોકો તેની કદર કરશેજ.

પ્રથમાવૃત્તિમાં રહી ગયેલી ભૂલો આ આવૃત્તિમાં સુધારવામાં આવીછે. શંકીત સૂત્રોના અર્થ વિદ્વાન્ મુનીરાજની સલાહ મુજબ વિસ્તારથી સમજાવવામાં આવ્યાછે અને બાલાવબોધકારના આશય મુજબની ટીકાઓ તેમજ સ્પષ્ટિકરણ માટે ફૂટનોટ વીગેરે દાખલ કરવા સ્વાસ કાલ્જી રાક્ષી પુસ્તકને બની શકે એટલું ઉપયોગી અને આકર્ષણીય બનાવવા વિદ્વાનાની સલાહ મુજબ વનતો પ્રયાસ કર્યોછે.

જોકે આ પુસ્તકને શુદ્ધ બનાવવા વનતો શ્રમ કર્યોછે. તોપણ જ્ઞાનાર્ણવ કર્મના પ્રાબલ્યથી તે નિર્દોષ હોવું અસંભવીતછે. આશાછે કે સુઝ વાંચકો તેમાં રહેલી ભૂલો માટે દરગુજર કરી કરવા યોગ્ય સુધારા વધારા અમને સુચવશે તો ઉપકૃત યદ્યં.

પ્રસિદ્ધ કર્તા.

પ્રસ્તાવના.

કાઠની ગદન ગતિ છે, પૂર્વે એક સમય એવો પણ હતો કે જે વસ્ત્રે પુસ્તક-પાનાની જરા પણ જરૂર ન પડતી, સ્મરણ શક્તિનુંજ સામ્રાજ્ય હતું. એક વસ્ત્ર શ્રવણ કરેલું “ પુનઃ પુનઃ ” યાદ લાવનારાં મનુષ્યો વિશેષ હતાં. આવા સુવર્ણ-યુગને વિષે જ્ઞાની પુરુષો વિદ્યમાન હતા, જે સ્થિતિ સંપાદન કરવાથી સર્વત્ર દિગ્વિજય મેલવતા ઇતિહાસની તવારીખ ઉપરથી જણાય છે કે એવા સમયમાં જૈન માર્ગ સર્વોત્તમતાને શિખરે બિરાજતો હતો. જેમ દિવસને વિષે સૂર્યના, અને રાત્રિને વિષે ચંદ્રના તેજથી, સર્વત્ર પ્રકાશ ઘડી રહે છે તેમ ચરમ-છેલ્લા તીર્થંકર શ્રી મહાવીર પ્રભુની હૈયાતી વસ્ત્રે અજ્ઞાનરૂપી અંધકાર દૂર થઈ સર્વત્ર જ્ઞાનરૂપી પ્રકાશ છવરાઈ ગયો હતો. તે ભગવંતના નિર્વાણ પછી ધીમે ધીમે મનુષ્યોની સ્મરણ શક્તિ ઘટતો ગઈ, તે ઘટલે સુધી કે પૂર્વનું જ્ઞાન જાઠવી રાખવા માટે પુસ્તકો લખાવવાની જરૂર પડી. આતું પરિણામ એ થયું કે પુસ્તકો લખાવાથી મનુષ્યો બેદરકાર બનતા ગયા અને તેઓ સ્મરણ શક્તિને તે વાતમાં શ્રમ આપવો બંધ કર્યો જે વસ્ત્રે પુસ્તકો લખાયાં તે વસ્ત્ર શ્રમણ ભગવંત શ્રીમહાવીર પ્રભુના નિર્વાણ પછીના કેટલા એક સૈકા પછીનો હતો.

આ પ્રમાણે સ્મરણ શક્તિની ન્યૂનતા-અને દિનપ્રતિદિન ઠાની થતી જોઈ તે વસ્ત્રના પુરુષો, જેના આપણે ઘણાજ આધારી છીએ, તેઓ જે કાંઈ જોયેલું, સાંભળેલું, અનુભવેલું હતું તે બધું પોતાની જ્ઞાન શક્તિ અને સ્મરણ શક્તિ અનુસાર લખાવવું શરૂ કર્યું. (તે પુરુષોનું જ્ઞાન આજના જમાના કરતાં ઘણુંજ ચઢીઆતું હતું). હાલની પેઠે કાગળો વીગેરે ઉપર નહિ, પણ તાડપત્રોપર તે સૂત્રો લખાયાં હતાં. તે ઉપકારી પુરુષોને એવી ખીતિ લાગી કે જો આ પ્રમાણે સ્મરણ શક્તિ ઘટતી જશે તો જ્ઞાનનો લય ધવાનો સમય નજદીક આવશે. શ્રમણ ભગવંત શ્રીમહાવીરસ્વામીના નિર્વાણ પછી ૧૮૦-૧૯૩ વર્ષ ઘટલે ઇસ્વીસન ૪૫૪-૪૬૭ ની સાલના અરસામાં આવે અળીને સમયે શ્રીવલ્લભીપુર નગરને-વિષે શ્રમણ ભગવંત શ્રી દેવદિ-

ગણિની દેશ્વરેશ્વ નીચે જૈન સંપ્રદાયના વિદ્વાન્ આચાર્યોએ એકઠા મઠી જૈન આગમો લખી લેવાનો નિશ્ચય કર્યો. મોટા મોટા શ્રીમંતો તે સમયે જૈન ધર્માનુરાગી હોવાથી જૈન આચાર્યો પોતાની ધારણામાં પતેહ પામ્યા અને પુસ્તક શ્રમ લઈ પુસ્તકો લખી તેની જુદી જુદી પ્રતો જુદા જુદા શેહેરોના જૈન મંદારોમાં દાખલ કરાવી.

આ સૂત્રો નિષ્પક્ષપાતી વિદ્વાનોની કસાયેલી કલમથી લખાયેલાં છે એમ પુરવાર કરવાને એટલુંજ બસ થશે કે આ સૂત્રો વિદ્વાન્ પુરુષોના મંદહે એકઠાં મઠીને એકત્ર અભિપ્રાયથી લખાવેલાં છે જેથી કોઈ પણ મતમતાંતર કે કદાગ્રહનો પક્ષ તેમાં હોય તે ધારવું મૂલ્ય મરેલું છે. વળી આ સૂત્રો લખવામાં કોઈ પણ જાતની વિપત્તિ યાતો (પાછલની પ્રજામાં દેશ્વરો) સ્વાર્થ-પરાયણ દ્રષ્ટિ હોવાનું કશું પણ કારણ નહોતું. જેથી આ સૂત્રો નિષ્પક્ષપાત શૈલીથી લખાયાં છે એમ કબુલ કર્યા વિના ચાલતું નથી કારણ કે તે સર્વ વિદ્વાન આચાર્યોના મગજમાં જે હકીકત શ્રેષ્ઠતરી યાદ આવી અને સર્વ માન્ય થઈ તેજ સૂત્રોમાં ગુંથાઈ હતી.

જ્ઞાનીના વાક્યો મંક્ષિત્તજ હોય છે-તેનાં ટુંક શબ્દોમાં ઘણો ભાવાર્થ સમાયેલો હોય છે. આપણાં આગમો વાંચતાં આવાં વાક્યો સ્થલે સ્થલે નજરે પડે છે. જેથી વાંચક વર્ગ પોતાની સ્થૂલ બુદ્ધિને લઈને રહસ્ય સમજી ન શકે તો તેમાં મૂલ્ય લેવાને કશો દોષ દેવાનો નથી. આ વાતની સત્યતાને સ્વાત્મી એટલા ઉપરથીજ થશે કે જૈન આગમો લખાયા પછી કેટલા એક વિદ્વાનોએ તે ઉપર નિર્યુક્તિ, ભાષ્ય, ચૂર્ણિ, ટીકા વીગેરે કરેલાં છે તે એવા હેતુથી કે આજના દુર્લભ વંધી જીવને તે વાક્યો સમજવાં સુગમ પડે.

મૂલ જૈન આગમો ૮૪ હતા તેમાંથી મયંકર દુષ્કાળો તથા રાજ્ય વિપ્લવોના સમયમાં, કેટલાંક, ગામ, નગર, શેહેરો વીગેરે ઉજ્જવ થઈ નાશ પામ્યાં તે સાથે આપણાં ઘણાં સૂત્રો પણ લય પામ્યાં. તો પણ સુભાગ્યે હાલમાં તેમાંના ૩૨ થી ૪૫ આગમો વિદ્યમાન રહ્યાં છે.

અર્વાચીન સમયમાં માગધી-પ્રાકૃત અને સંસ્કૃતનો અભ્યાસ ઘટતો ગયો અને તેથી સૂત્રોની શૈલી સમજનારાઓની સ્વેદ પડવા લાગી. જો કે મુદ્રણકલાની સાદ્વવાથી સમજવડતા વધતી. ગઈ છે પરંતુ દુર્ભાગ્યે તે વાંચી

સમજવાનો લાભ લેનારાઓની સ્વામીછે. સૂત્રોની શૈલી અને તેમાં રહેલા દિવ્ય રહસ્ય સમજવા માટે પ્રાકૃત અને સંસ્કૃત જ્ઞાનની મુખ્ય જરૂર છે પરંતુ તેટલું જ્ઞાન ધરાવનારા સુભાગ્યે હાલ એક હજાર જૈનમાંથી એકાદ માત્ર મળે. આવી દયામણી સ્થિતિને લઈને જૈન ફિલોસોફીનું ઉત્તમ જ્ઞાન ઘટું ગયું અને હજુ પણ ઘટું જાય તેમાં આશ્ચર્ય થવા જેવું નથી. આવા બારીક સમયે સુભાગ્યે માજી પ્રોફેસર મેક્ષમુલના શિષ્યો મિ. હરમન જેકોવી, ડૉક્ટર હૉર્નેલ, મિ. ઓલ્ડનબર્ગ, મિ. વેબર ડૉ. લ્યુમૅન વિગેરે પાશ્ચિમાત્ય વિદ્વાનો-જર્મન ઓરીએન્ટલ સ્કૉલરોએ જૈન ફિલોસોફીનું મહત્વ સમજવા માટે મથન કરી કેટલાક આગમોના ભાષાન્તર અંગ્રેજી ભાષામાં પ્રસિદ્ધ કર્યાં, જે જોતાં તેઓની વિદ્વતા એક અવાજે કબુલ રાખ્યા વિના ચાલતું નથી. અર્વાચીન જમાનાને જૈન ફિલોસોફી સમજવાનો મુખ્ય આધાર આ વિદેશી વિદ્વાનોના ભાષાન્તર ઉપરજ છે, કારણ કે સંસ્કૃત તેમજ પ્રાકૃત ભાષામાં નિપુણતા ધરાવનારાઓની સંખ્યા જુજ માત્ર-નજીવી સરખીછે. પ્રચલિત-દેશી ભાષાનાં સારાં ભાષાન્તરના તેમજ સંસ્કૃત જ્ઞાનના અભાવે પુર્વોક્ત પુસ્તકો વાંચવા, ઠાલના કેલ્લાવણો વર્ગ દોરાય અને તે ઉપરથી જૈન ફિલોસોફી માટે મત બાંધવા પ્રેરાય એ કોઈ પણ રીતે અનુચિત નથી. હવે પ્રશ્ન એ થાયછે કે એ જર્મન વિદ્વાનોએ જે પુસ્તકો પ્રસિદ્ધ કર્યાંછે અને તેમાં જે વિચારો દર્શાવ્યાછે તે જૈન આગમો અનુસાર યથાતથ્યછે કે નહિ ? આ હવે તપાસવાનુંછે.

ઈસ્વીસન ૧૮૮૪ ની સાલમાં જ્યારે મિ. જેકોવીએ આચારાંગ તથા કલ્પસૂત્રના ભાષાંતરો પ્રસિદ્ધ કર્યાં, તે વખતે જૈન ફિલોસોફી માટે તેમજ જૈન ધર્મની પ્રાચીનતા માટેના તેના તથા બીજા વિદ્વાનોના જે વિચારો હતા તે વિચારો દશ વર્ષ પછી પડેલે ઈસ્વીસન ૧૮૯૫ ની સાલમાં જ્યારે શ્રી સૂત્રકૃતાંગ તથા ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રોના અંગ્રેજી ભાષાંતર પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યા તે વખતે ઘણાજ વદલાવણા જોવામાં આવેછે પ્રથમ ઓરીએન્ટલ સ્કૉલરો-તે વિદ્વાનોનો એવો આધિપ્રાય હતો કે જૈન એ બૌદ્ધની એક શાખાછે, અને બૌદ્ધના મૂળતત્ત્વોનું અનુકરણ જૈનોએ કરેલું છે. હાલના કેલ્લાવણી સ્વાતામાં જે ઇતિહાસો ચાલેછે તેમાં આજ ભાવાર્થનું શિક્ષણ અપાતું હોવાથી આપણા જૈન વાલ્લકોને પણ તેવી શ્રદ્ધા થાય એ

સંભવિનહે. તે વાક્ય મિ. જેકોવીએ આચારાંગ સૂત્રની પ્રસ્તાવનામાં પ્રથમ લંબાણથી વિવેચન કરેલું છે. આ વિવેચન તેના પોતાના બીજા પુસ્તકની પ્રસ્તાવનાના પ્રથમ વાક્યથીજ બદલાયેલું આપણી નજરે પડે છે કે—

Ten years have elapsed since the first part of my translation of Jaina Sutras appeared. During that decennium many and very important additions to our knowledge of Jainism and its history have been made by a small number of excellent scholars

જૈન સૂત્રોનાં મારાં ભાષાન્તરના પ્રથમ ભાગ બહાર પડ્યાને આજે દસ વર્ષ થયાં છે. જે અરસામાં જૈન ફિલોસોફી તેમજ ઇતિહાસ સંબંધી થોડાંક વિદ્વાન્ સ્કોલરોની સહાયતાથી અમારા જ્ઞાનમાં ધણો અગત્યનો બધારો થયો છે.

અને જૈનની પ્રાચીનતા સંબંધે પણ તેજ વિદ્વાન તેજ પ્રસ્તાવનામાં લખે છે કે,—

It is now admitted by all that Nataputta (Gnatiputra), who is commonly called Mahavira or Vardhmana, was a contemporary of Budha; and that the Niganthas (Nir-granthas) now better known under the name of Jains or Arhats, already existed as an important sect at the time when the Buddhist church was being founded.

શ્રમણ મહાવંત શ્રીમહાવીર પ્રભુને નામે ઓઝાલા જ્ઞાતપુત્ર-વર્ધમાન સ્વામી જે વચ્ચે બુદ્ધ વિચરતા તે વચ્ચે તેના (contemporary) પ્રતિસ્પર્ધી તરીકે વિદ્યમાન હતા અને જે વચ્ચે બૌદ્ધધર્મ રજી સ્થાપાતો હતો તે વચ્ચે અર્હતના નામે ઓઝાલા નિર્ગ્રંથો એક અગત્યના પ્રસિદ્ધ-પંથ તરીકે વ્યાસના સ્થાપિત થયેલ માર્ગમાં વિચરતા હતા એમ હવે સર્વ કોઈ કબુલ કરે છે.

જૈન ધર્મની પ્રાચીનતા જૈન પુસ્તકો ઉપરથીજ તેમને સાબીત થઈ નથી પરંતુ બૌદ્ધ વિગેરે બીજા ધર્મના પુસ્તકો ઉપરથી પણ જૈન ધર્મની પ્રાચીનતાની સાબીતી માટે તે વિદ્વાન કહે છે કે—

I therefore look on this blunder of the Buddhists as a proof for the correctness of the Jain tradition, that fol-

lowers of Parsva actually existed at the time of Mahavira. Before following up this line of inquiry. I have to call attention to another significant blunder of the Budhists: they call Nataputta an Aggivesana i e Agnivaisyayana; according to the Jainas. However he was a Kasyapa, and we may credit them in such particulars about their own Tirthankara.

But Sudharman his chief disciple, who in the Sutras is made the expounder of his creed, was an Agnivaisyayana, and as he played a prominent part in the propagations of the Jain religion, the disciple may often have been confounded by outsiders with the master, so that the Gotra of the former was erroneously assigned to the latter. Thus by a double blunder the Budhists attach the existance of Mahavira's predecessor Parsva and of his chief disciple Sudharman.

શ્રમણ ભગવંત શ્રીમહાવીરના વચ્ચતમાં શ્રી પાર્શ્વનાથજીના અનુયાયી સંતાનિયા ચોકસપણે વિચરતા, એ જૈનના ઇતિહાસની સ્વરી સાચીતી હોવાથી બુદ્ધિષ્ઠલોકોની આ-ગંભીર-મૂલ (જૈન એ બુદ્ધની શાખાએ) ની મને સ્વાત્તી થાય છે. આ વાતની તપાસનો નિર્ણય કરતાં પહેલાં બુદ્ધીષ્ઠ લોકોની રાજી દેસીતી-ગંભીર મોટી મૂલ માટે વાંચનારનું ધ્યાન સ્વેચ્છાની જરૂર પડે છે કે, તેઓ-બૌદ્ધ લોકો જ્ઞાતપુત્ર શ્રીમહાવીરને અગ્નિ વૈશ્યાયન ગોત્રી કહે છે જ્યારે જૈનો તેને કાશ્યપ ગોત્રી કહે છે અને પોતાના તીર્થંકેરા પ્રત્યે જૈનોના આ મતને માટે અમે તેને વ્યાજવી-સ્વરા માનીએ છીએ. પરંતુ શ્રીમહાવીરના મુખ્ય શિષ્ય શ્રી સુધર્માસ્વામી જે અગ્નિ વૈશ્યાયન ગોત્રી હતા અને જેણે સૂત્રોનાં તત્ત્વનો પ્રકાશ કરેલો છે એ જૈન માર્ગના પ્રચાર પ્રયત્નમાં જેણે મુખ્ય ભાગ લીધો છે, તેથી ગુરુ શિષ્યનાં ગોત્રના અસપરસ થીજાઓએ ગુંચવાડા કરેલાં છે તેથી કરી શ્રી મહાવીર જે કાશ્યપ ગોત્રી હતા તેને અગ્નિ વૈશ્યાયન ગોત્રી ઠરાવ્યા. બુદ્ધીષ્ઠ લોકોની આ બેવડી મોટી મૂલ છે કે:-

૧ શ્રમણ ભગવંત મહાવીરસ્વામી વિચરતા તે વચ્ચત ત્રેવીશમા પ્રશ્ન શ્રી પાર્શ્વનાથજીના અનુયાયી-સંતાનીઆ ન હતા તે અને.

૨ શ્રીમદ્દાવીરસ્વામી કાશ્યપ ગોત્રી હતા તેમને અગ્નિવૈશ્યાયન ગોત્રી ઠરાવ્યા. (એટલે કે પાર્શ્વનાથ પ્રભુના સંતાનીઆ વિચરતા (જે જૈનનું પ્રાચીનપણું સાબીત કરેછે) અને શ્રીમદ્દાવીરસ્વામી અગ્નિવૈશ્યાયન ગોત્રી નહિ પણ કાશ્યપ ગોત્રી હતા અગ્નિવૈશ્યાયન ગોત્રી તો તેમના શિષ્ય સુધર્માસ્વામી હતા.

આ સિવાય જૈનની પ્રાચીનતા સંબંધેલાસ એક જુદુજ પુસ્તક નામે (Mahavira and his predecessors) “ મહાવીર અને તેના અગ્રગામિ ” એ નામનું મિ. જેકોબીએ પ્રસિદ્ધ કરેલુંછે; જેમાં જૈન માર્ગની પ્રાચીનતા સંબંધે પુરાવા સહીત આવેલુવ વર્ણન કરેલુંછે તે સિવાય મિ. લુડ્રાઇસ, ડોક્ટર ફયુર, મિ. ક્લોટ, અને ડોક્ટર બુલર જેવા વિદ્વાનોએ પણ જૈન-ફિલોસોફીને માટે બહુજ સત્તમ અભિપ્રાય દર્શાવેલ છે માત્ર તેઓ આવી ધાળીથીજ અટક્યા નથી પરંતુ કર્તવ્યમાં આગલ વધી જૈન-પુસ્તકો ના ભાષાન્તર પ્રસિદ્ધ કરતા જાયછે સૂત્રોની ભાષા તેઓને વિદેશી હોવા છતાં અથાગ શ્રમ લઈ તેનું રહસ્ય સમજવા માટે તેઓ જે મથન કરે છે તે આ દેશના જૈનોને શરમમાં નાખેછે અને જાણત થવાને આડકતરી રીતે ફટકો મારે છે.

ડોક્ટર હોરનલે ઉપાસકદર્શાંગ સૂત્રનું જે ભાષાંતર પ્રસિદ્ધ કર્યુંછે અને તેમાં જે ધોરણ અંગિકાર કર્યુંછે તેને દરેક ભાષાંતરકર્તાએ આજના જમાના માટે અનુસરવું એ ઉત્તમછે. જૈન સૂત્રોના ભાષાંતર કરતાં પાશ્ચિમાત્ય વિદ્વાનો વ્યાકરણના દોષો ઉપર લાસ ધ્યાન આપતા જણાયછે. આમ થવાથી મૂલ આશય છુટમાં સમજાવામાં કોઈ પ્રસંગે કદાચ તેઓ પછાત રહેલા જોવામાં આવેતો તેથી તેમની વિદ્વતા સંબંધે કશી ન્યુનતા માનવાની નથી કારણ કે અર્વાચીન સમયમાં જૈનના સૂત્રોની જે હસ્તલિખિત પ્રતોછે તેમાં લેખકના હસ્ત દોષથી અથવા તો પરંપરાથી કાંઈક ન્યુનાધિક લખાવાથી, શબ્દોની વિભક્તિ આઘીપાછી થઈ જવાના દોષોલાગવા સંભવછે અને તેથી ભાષાંતરમાં વચ્ચે ફેર પડી જવા સંભવછે. દ્રષ્ટાંત તરીકે ડૉક્ટર હોર્નેલ પોતાના ઉપાસકદર્શાંગ સૂત્રના ભાષાંતરમાં છત્રીસમે પાને તેમજ જે જગોએ તે વાક્ય આવેછે તે જગોએ “અહાસુદં દેવાણુપ્પિયા મા પઠી વ્ધં કરેહ” એ, વાંચ્યુંનું ભાષાંતર એવી રીતે કરેછે કે May it so please

O! beloved of the Devas do not deny me, આ ભાષાંતર સાધ -
 રણ જૈન વાંચક વર્ગને પળ અમાન્ય થઈ પડે; જો કે ડોક્ટર હૉર્નલ
 પોતાના પુસ્તકની પાછળની Criticle notes—પૂર્વણીમાં, આ વાક્યના
 સ્વરૂપ અર્થ સંબંધે સંશયમાં પડી જુદા જુદા જર્મન વિદ્વાનોના અભિપ્રાયો
 તથા વ્યાકરણના પુરાવાઓ ટાંકે છે. ડોક્ટર લ્યુમેન એજ વાક્યનો અર્થ
 આ પ્રમાણે કરે છે કે:— Well then beloved of the Devas do
 not cause any obstruction આ વાક્યનો શું સ્વરૂપ અર્થ હોવો ઘટે છે
 તેના નિર્ણયપર આવવા માં નીચેની હકીકત પ્રાસંગિક ગણાસે “ જે
 વસ્તુને શ્રી ગૌતમસ્વામી વાણિજ્ય ગામ નામના નગરમાં ઉચ્ચ નીચ ને
 મધ્યમ કુલને વિષે ગૌચરી કરવા માટે ઉત્સુક થયા તે વસ્તુને તેણે સપલા
 શબ્દોમાં શ્રમણ ભગવંત શ્રીમહાવીર પાસે અરજ કરી છે. એમ અંગ્રેજી ભા-
 શાંતરનો ભાવાર્થ છે પણ સ્વરી રીતે તો તે શબ્દો શ્રમણ ભગવંત શ્રી મહાવીર
 પ્રભુના ઉત્તરરૂપે છે કે:—‘જેમ તમને સુખ હજે તેમ કરો વિલંબ કરતા ના’
 વળી ડોક્ટર હૉર્નલ તે પછીના ૭૮ માં વાક્યમાં કહ્યું કરે છે કે શ્રી
 ગૌતમ ગણધર ઉપરના શબ્દો સાંભળીને વાણિજ્ય ગામ નગરમાં ગૌચરી
 વિગેરે કાર્યને માટે પ્રવર્ત્યા છે. આ ઉપરથી વાંચક વર્ગ કહ્યું કરશે કે,
 ડોક્ટર હૉર્નલની તે વાતને પ્રશ્નરૂપે ગણવામાં (જે વાજવી રીતે ઉત્તરરૂપજ
 છે) વિભક્તિના દોષને લીધે ભૂલ થઈ જણાય છે, આવી જ રીતે મી. જેકોવીને
 પણ પોતાના આચારાંગ સૂત્રમાં આપણી ભાષા તેને વિદેશી હોવાથી વિપ-
 રીત અર્થ થયેલો છે. આપણા સૂત્રમાં વનસ્પતિ વિગેરેના જે જે જુદા
 જુદા સ્વાસ નામો આવે છે તે સ્વાસ નામો વિનેની તેઓની ઓછી માહેતીથી
 ભાષાંતરમાં દેખીતા વિપરીત અર્થ થવા પામે એ સ્વાભાવિક છે, જો કે અમે
 આ તેની વિદ્વત્તાની સ્વામી વતાવતા નથી પણ આપણી ભાષાના શબ્દોનો
 તેઓનો ઓછો અનુભવજ આનું કારણભૂત છે.

આ રીતે આ આચારાંગ સૂત્રના અંગ્રેજી ભાષાંતરમાં કેટલીક જગોએ
 તેવા વિપરીત અર્થ થવા પામ્યા હોય તો તે પણ ઉપરનાજ કારણોને લઈને જ
 ગણાય. આપણો જૈન સંપ્રદાય આવા સ્વાસ શબ્દોના અર્થ અંગ્રેજ વિદ્વા-
 નોને જણાવવા કૌશલ્ય કરે તો તેઓ પોતાના ભાષાંતરોમાં સુધારો કરે
 અને જૈન ફિલોસોફીને તેઓ વધારે દેદીપ્યમાન કરે. જૈન ધર્મની નબળી

સ્થિતિ આવવાનું સ્વાસ કારણ મતભિન્નતા છે. જૈન વર્ગના જુદા જુદા સંપ્રદાયવાળાઓ પોતાની સત્યતા સાબીત કરવાના પ્રવાહમાં તળાઈ જઈ જુદા જુદા શબ્દોના અર્થ પોતાની મરજી મુજબ કરે છે, જેથી તેની સ્વરી સ્વરી અદ્રશ્ય થાય છે. જૈન ધર્મને ઊંચ્ચ સ્થિતિએ લાવવા એકત્ર થઈ જ્ઞાનની વૃદ્ધિ કરવાની વાત તો એક વાજુએ રહી, પણ આમ શબ્દાર્થ ફેરવી માંહો માંહે વલેશ કરી વિવાદ ઉપજાવી જૈનના કાદુનોથી વિપરીત વર્તો જૈન નામને કલંકિત કરે છે. અર્વાચીન સમયમાં આવી સ્થિતિમાં કેલ્વાયલો વર્ગ કયા ફાંટાના પુસ્તકો વાંચવા તેના ગુંચવાડામાં પડે છે અને છેવટે સ્વધર્મ નો ત્યાગ કરી પરધર્મ અંગીકાર કરે છે. આવી કઠંગી સ્થિતિ મત ભિન્નતાથી દિન પરદિન વૃદ્ધિ પામે છે અને પરિણામે દુનિયાપર દિગ્વિજય મેલ્-વેલ જૈન ધર્મની પદ્ધતિમાં વૃદ્ધિ કરે છે. પરંતુ તેમાં સુભાગ્યે હાલના વિદેશી વિદ્વાનોએ—ઓરિએન્ટલ સ્કોલરોએ—જૈન ફિલોસોફી પ્રકાશમાં લાવવાને જે સ્તુત્ય પ્રયાસ માંડયો છે તે જૈન ધર્મની પુનઃપ્રતિષ્ઠા પ્રાપ્ત કરવાની આશા ના કિરણરૂપ છે. કારણ કે તેઓનાં ભાષાંતર કોઈપણ રીતે પક્ષપાતી તેમજ મતભિન્નતાના પોષણરૂપ નથી. પરંતુ જો સ્વદેશી વિદ્વાનોએ આવી રીતે ભાષાંતર કર્યા હોત તો નક્કી તેઓ શબ્દાર્થ કરવામાં પોતાના સ્વાસ સંપ્રદાય તરફ દોરાયા હોત.

જ્ઞાનીનો માર્ગ સ્યાદવાદ છે તેથી તેમાં મતભિન્નતા હોવી અસંભવિત છે તેમજ તે માર્ગને આચરનારા સરા વિદ્વાનોએ પણ તેવા કદાગ્રધથી કંટાળી જંગલમાં જઈ આત્મ સાધન કરેલું છે એવું જૈન તવારીખ ઉપરથી સાબીત થઈ શકે છે. આનંદઘનજી જેવા મહાત્માએ “ષટ્દરિશન જિન અંગ ધર્મીજે.” વિગેરે શબ્દોમાં શ્રી નમીશ્વર ભગવાનની સ્તુતિ કરતાં જ્ઞાનીના સ્યાદવાદ માર્ગનેજ અક્ષરશઃ કબુલ કરેલ છે.

શ્વેતાંવરી (દેરાવાસી—સ્થાનકવાસી) અને દિગંબરી સર્વ મતવાળાએ એકત્ર થઈ જોડાઈ. જ્ઞાનીના વાક્યોના વિપરીત અર્થ કરવાથી જ્ઞાનાવરણીય કર્મ બંધાય છે, તેથી મતભિન્નતા દૂર કરી સર્વ એકત્ર બનો અને સ્વધર્મની થતી પાયમાલીનો ઉદ્ધાર કરો અને પુર્વે જેમ તે સર્વોત્તમ ગણાતો તેવાજ રીતે પુનઃ સર્વોત્તમ ગણાય તેવો એકત્ર થઈને પ્રયાસ કરો. એકજ માંબાપ ના જુદા જુદા પુત્રો કુસંપી થાય તો તે કુલનો ક્ષય નહીંકે એમ સમજીને

आपणा स्याद्वाद मार्गमां भविष्यना श्रेय माटे सर्वेए एकत्र थनुं आव-
श्यकछे.

‘वेनी लडाइमां त्रीजो फावी जाय’ ए न्याये आपणा जुदा जुदा सं-
प्रदायवाळाओ लडछे तेथी त्रीजा फावी जायछे. वस्तीपत्रकना आकडा
ओ उपरथी जणायछे के ख्रिस्ती धर्ममां भळेलाओनी संख्या जेटली दस
वर्ष पहेलां हती ते करतां हाल बहुज वर्धी गइछे. आवी रीते छेला मै-
कामां नीकळेला नवा संप्रदायोनी संख्यामां घणा माणसो भळता जायछे
अने जैनधर्मिओ घटता जायछे.

देशनी प्रचलीत भाषामां आपणां सूत्रोना भाषांतर हजु सुधी प्रसिद्ध
न थवानां घणां कारणोछे. आपणां लोकोमां पूरतुं उत्तेजन नथी. भं-
डारवाळाओ पुस्तको पढतर राखी तेमां सडावेछे ने उधइने खबरोवेछे,
पण उपयोग माटे कोइने आपता नथी, तेमज आम करवाथी ज्ञानावरणीय
कर्म बंधायछे तेनुं छेन्न पण भान तेमने रहेतुं नथी. ने सबळ कारण तो
एछे के तेवा विद्वानोनी आपणागां बहु खाटछे. ज्ञानतुं कोइ पण रीते
बहु मानपणुं नथी. पुस्तक सडी जाय-बगडी जाय ते भळे पण ज्ञाननो
प्रचार करवो ते आंधळी श्रद्धावाळा Orthodox जैन जेतुं संप्रदायमां
विशेष प्राबल्यछे तेमने पसंद नथी, आवा रुढ विचारो स्थळे स्थळे मफत
लाभ आपतां पुस्तकालयो स्थापय तोज दूर थइ शके तेवो संभवछे ने तेथी
केळवायला वर्गने बहुज लाभ थवा संभवछे. आवा उच्च आशयवाळुं
मफत लाभ आपतु एक पुस्तकालय मोरबीमां बे वर्ष थयां स्थापचामां आ-
व्युछे, जेनो लाभ घणा लोको छूटथी लेछे, आवा पुस्तकालयो जुदे जुदे
स्थळे स्थापय अने तेथी युवानवर्गने वांचवाना साधनो मळे तो जैन मार्ग
नी उन्नतिनी आशा राखी शकाय.

जे धोरण अंग्रेज विद्वानोए अंगीकार के लुंछे ते निष्पक्षपात धोरण
अनुसार आ भाषांतर करेलुंछे. अने तेमां कोइ पण जातनां मत मतांतरमां
न तणातां स्याद्वाद आशय अंगीकार करेलोछे. जो के आवा भाषां-
तरो समर्थ विद्वानोनी कसाएली कलमथी भूषित थयां होय तो ते वर्धारे
सारां थाय परंतु अमोए अमारी अल्प शक्ति अने अल्पानुभव वडे जेम
बने तेम निष्पक्षपात अने शुद्ध भाषांतर करवा प्रयास करेलो छे.

આ ભાષાંતર તૈયાર કરતાં જો કે પૂર્ણ કાલજી રાસ્રવામાં આવી છે, છતાં પળ-પૂર્વે વાંધેલો જ્ઞાનાવરણીય કર્મના ઉદયથી, કોઈ પળ દોષ રહેલો દ્રષ્ટિગોચર થાય તો તે માટે બીજી આવૃત્તિમાં સુધારો થવા સૂચના કરવા સુજ્ઞ વાંચકવર્ગને સવિનય સપ્રેમ વિજ્ઞાપિ છે. આવાં ભાષાંતરોથી આચાર વિચારમાં નીચી ગતિ લેતાં જૈનો પોતાની ભૂલો સમજતા થશે એમ અમને સ્વાસ્તી છે.

કોઈ પળ પુસ્તકનું ભાષાન્તર કરતી વખતે તેને લગતી ઐતિહાસિક વિનાનો વિચાર કરવો જાંઘ. આપણાં સૂત્રોને જ્ઞાનીઓએ રચેલાં છે. તેઓ આત્મ પુરુષો હોવાથી, કાર્યપરત્વે અધિકારી હતા, તેથી હાલના ભાષાન્તરના વાંચકોને તેઓનાં ઐતિહાસિક વૃત્તાંતો જાણવાની આવશ્યકતા છે. પળ જેઓ જૈન કહેવાય છે તેઓ માંહેના ભાગ્યેજ કોઈ આ મહાત્માઓનાં વૃત્તાંતથી અજ્ઞાન હશે. તેમજ આ ભાષાન્તરના છેવડના ભાગમાં પળ શ્રમણ ભગવંત શ્રીમહાવીર તીર્થંકરનું ઐતિહાસિક વૃત્તાંત આવી જતું હોવાથી અત્રે જુદું આપવા પ્રયાસ કરેલો નથી. તે જ્ઞાની પુરુષોનાં જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રનું આવેદુષ્વર્ણન કરવું તે પોતાની અક્કલની કસોટી કરાવવાની સાથ મૂર્ખ વનવા જેવું છે. આવા જ્ઞાનસંપન્ન મહાત્માઓનાં રચેલાં સૂત્રો ઉપર પૂર્વે થયેલા વિદ્વાન આચાર્યોએ નિર્ચુક્તિ, ભાષ્ય, સૂર્ણિ, ટીકા વીગેરે કરીને તેનો સંપૂર્ણ આશય સમજાવવા મથન કરેલું છે તેમાં પળ ઠેકાણે ઠેકાણે “તત્ત્વં કેવલિગમ્યં” એવા શબ્દો દ્રષ્ટિ ગોચર થાય છે; જે શબ્દો કાંઈ ઓછા અર્થસૂચક નથી.

આપણે આપણી પરંપરાએ સાંભળેલું છે કે જ્ઞાનીના જ્ઞાનનો અનંતમો ભાગ ગળધર મહારાજ સમજી શકે તેનો પળ વહુ થાહો ભાગ આચાર્યજી સમજી શકે વીગેરે. આ ઉપરથી વાંચકવર્ગને સ્વાસ્તી થશે કે સૂત્રોનાં ભાષાન્તર કરી તેનું રહસ્ય સમજાવવું એ ઓછું મુશ્કેલ કામ નથી સૂત્રોમાં ઠામ ઠામ કેટલાંક એવા શબ્દો આવે છે કે તેના શબ્દાર્થ અને ભાવાર્થ તરફ વિચાર કરતાં બંધ વેસતો આશય-મૂલી શકતો નથી. તેમાં વનસ્પતિ વીગેરેનાં કેટલાંક એવાં નામો આવે છે કે આજના જમાના ના વિદ્વાનો-ડૉકટરો, રસાયણીઓ અને બૉટેનિસ્ટો પળ ભાગ્યેજ જાણતા હોય; કેટલાંક એવા શબ્દો આવે છે કે અમોને જે મુશ્કેલી પડી છે તેનો સ્ક્યાલ માત્ર વિદ્વાન વર્ગજ કરી શકશે.

जैनोमां जे जुदा जुदा संप्रदाय पडेलछे तेनुं कारण पण पूर्वोक्त शब्दो ना मनगमता जुदा जुदा अर्थ करवानुंछे आवे प्रसंगे तमाम संप्रदायने अनुकूल, तेमज सूत्र शैली अनुसार अर्थ गोठववो तेमां द्रव्य, क्षेत्र, काल, भाव अने विद्वान् वर्गना अभिप्रायोनों आश्रय लेवो पडयोछे.

जे वखते सूत्रो लखायां अने हाल जे वखते आपणे ते वांचीए छीए तेमां संख्याबंध वर्षोंनो आतरोछे, जे दरम्यान जमानो विद्या, कला, कौशल्य, अने हुन्नरमां बहु आगळ वधेलोछे अने वर्तमान विदेशी विद्वानो नी दर्शनीक शक्ति आगळ सूत्रज्ञानने विधे पण पूर्ण माहीती धरावनार पुरुषोनी पुरती खोटछे, तेनुं कारण आपणा रुढ विचारोने वळगी रहेवानी आपणी देखेछे. एक कहेवतछे के. "Be a Roman in Rome" एटले के देश कालने मान आपीने वर्तवाथी स्वधर्म तेमज व्यवहार पक्षमां सुगमता रहेछे.

आ सूत्रना भाषांतर संबंधे "मुंबई समाचार" मां जे कडवी टीकाओ चर्चापत्र तरीके प्रसिद्ध थयेली छे अने जेमां मात्र आंधळी श्रद्धापर दोराइ निष्पक्षपात द्रष्टिथी दूर रही, लखाण करवामा आवुंछे, ते अमारी समज बहार हतु एम कोइए धारवानुं नथी, अमे पोते पण कबुल करीए छीए के पवित्र सूत्रना भाषान्तर करवां अने तेमनुं रहस्य बहार लाववुं ए बहुज रुझकेल अने महाभारत काम छे. परन्तु हालना द्रव्य, क्षेत्र, काल, भावने अनुसरी, केळवाएलो वर्ग जेना पर भविष्यनी प्रजा अने स्वधर्मना उदयनो आधार छे तेओ, आवां मूळ सूत्रो भंडारोमां सढतां पडेलीं होवाथी, समजवाने, भाषाना अजाणपणाने लीधे, प्रयत्न करता नथी, ने अटकाववानी खातर "Something is better than nothing" ए न्यायने अनुसार अमोए आ भाषान्तर एक विज्ञान साधु मुनिराजनी कालजी भरी देखरेख नीचे तैयार करलुं छे. जो के ज्ञाना वरणीय कर्मनी बाहुल्यताने लइने अमो निर्दोष होवानो दावो करी शकता नथी छतां अमोए सर्व संप्रदायवाळाओने अनुकूल पडे तेम सादी अने सरळ भाषामां भाषान्तर करवा यथाशक्ति प्रयत्न करलो छे-ज्यारे सघळी कोमो धर्म ज्ञानमां उंडी उतरती जइ पोत पोतानी भाषामां पोतानां धर्म पुस्तको प्रसिद्ध करे छे त्यारे जैन सूत्रो के जे मागधी भाषामां लखायेलां

છે, તે ભાષા દેશના કોઈ પળ ભાગમાં પ્રચલિત નહીં હોવાથી, તે વાંચવા અને સમજવા હાલનો કેટલો જૈન વર્ગ અમુક છે તેના આંકડા અમો બહાર લાવીએ તો પોતાના પગ પરજ કુહાડો મારવા જેવું થાય.

આ સૂત્રનું ભાષાન્તર બહુજ સંભાળથી કરવામાં આવ્યું છે અને વઢી વધારે સુશી થવા જેવું એક જૈન સંપ્રદાય માંહેનાં એક કરતાં વધારે પક્ષવાળાઓ સાથે મળીને આ ભાષાન્તર તૈયાર કરેલું હોવાથી; તે નિષ્પક્ષપાત થાય તેમાં નવાઈ જેવું નથી અને તેથી સર્વેને તે રુચીકર થવા સંભવ છે.

આ ભાષાન્તર અમોએ લાંબો વખત થયાં તૈયાર કરેલું પરંતુ દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ અને ભાવના સારા સંજોગ વચ્ચે આ મહાન્ પવિત્ર પુસ્તક પ્રસિદ્ધ થાય એવી અમારી ઇચ્છા હતી. છેલ્લાં ત્રણ ચાર વર્ષથી આપણા આર્ય દેશને અનાદૃષ્ટિ અને દુષ્ટકાળથી બહુ પીડાતું પડે છે તેથી અમો સારા વખતની રાહ જોતા હતા કેટલાક સુદ્ધ મિત્રોના આગ્રહથી આવા સંજોગો વચ્ચે પળ આ પુસ્તક પ્રસિદ્ધ કરવું પડ્યું છે આ પુસ્તકનો બહોળો ફેલાવો થઈ સદુપયોગ થાય એવું અમે ઇચ્છીએ છીએ.

આ ભાષાન્તર કરવામાં જે વિદ્વાન સાધુ મુનિરાજજીએ અમોને નિષ્પક્ષપાત અને નિઃસ્વાર્થ સાક્ષતા આપલી છે અને જે પોતાનું નામ પ્રસિદ્ધિમાં લાવવા સુશી નથી તેનો અમો અપારા જાગરથી હૃદયકાર માનીએ છીએ.

આ ભાષાન્તર કરતાં ભૂલથી, દ્રષ્ટિદોષથી, હસ્તદોષથી કે વિચાર દોષથી જે કાંઈ મૂલ સૂત્રકારના અભિપ્રાયથી વિપરીત થયું હોય તેને માટે શ્રી અરિહંત, સિદ્ધ, કેવલ્લી, તથા શ્રી ચતુર્વિંશ સંઘની સાક્ષીએ અમે અંતઃ કરણ પૂર્વક માફી માગીએ છીએ.

અશ્વાઢ પૂર્ણિમા.

પ્રો. રવજીભાઈ દેવરાજ.
અને
જૈન સ્કોલર્સ—મોરબી.

વિજ્ઞાપના.

અથવા

(વાંચનારને મલામળ—)

વાંચનાર! હું આજે તમારા હસ્તકમળમાં આવું છું, મને યત્ન પૂર્વક વાંચજો, મારાં કહેલાં તત્ત્વને હૃદયમાં ધારણ કરજો, હું જે જે વાત કહું છું તે તે વિવેકથી વિચારજો; એમ કરશો તો તમે જ્ઞાન, ધ્યાન, નીતિ, વિવેક, સદ્ગુણ, અને આત્મશાન્તિ પામી શકશો.

તમો જાણતા હશો કે કેટલાક અજ્ઞાન મનુષ્યો નહિ વાંચવા યોગ્ય પુસ્તકો વાંચીને પોતાનો વચ્ચત્ત્વો ખોડે છે અને અવલે રસ્તે ચડી જાય છે, આ લોકમાં અપકીર્તિ પામે છે તેમજ પરલોકમાં નીચી ગતી જાય છે.

તમે જે પુસ્તકો મળ્યા છો અને હજુ મળ્યાં છે તે પુસ્તકો માત્ર સંસ્કારનાં છે; પરંતુ આ પુસ્તક તો આ ભવ અને પરભવ વચ્ચેનાં તમારું હિત કરશે. મગવાનાં કહેલાં વચનોનો એમાં ઉપદેશ કરેલો છે.

તમે કોઈ પ્રકારે આ પુસ્તકની આશાતના કરશો નહિ! તેને ફાડશો નહિ. ઢાંઘ પાડશો નહિ, કે વીંચી કોઈ પણ રીતે વગાડશો નહિ. વિવેકથી સઘળું કામ લેજો, વિચક્ષણ પુરુષોએ કહેલું છે કે—વિવેક ત્યાંજ ધર્મ છે.

તમને એક એ પણ મલામળ છે કે જેઓને વાંચતા નહિ આવડતું હોય અને તેની ઇચ્છા હોય તો આ પુસ્તક અનુક્રમે તેને વાંચી સંમળાવવું.

તમે જે વાતની ગમ પામો નહિ તે ઢાઢ્યા પુરુષ પાસેથી સમજી લેજો, સમજવામાં આલ્સ કે યત્નમાં શંકા કરશો નહિ, તમારા આત્માનું આથી હિત થાય તમને જ્ઞાન, શાન્તિ, આનંદ મળે, તમો પરીપકારી, દયાલુ, ક્ષમાવાન વિવેકી અને બુદ્ધિશાળી થાઓ એવી શુભ યાચના અર્પિત મગવાનું કાન કરી આ પાઠ પૂર્ણ કરું છું.

“મોક્ષ માળા.”

અનુક્રમાંણિકા.

શ્રુતસ્કંધ પહેલો.

પૃષ્ઠ

અધ્યયન પહેલું. (શસ્ત્ર પરિજ્ઞા)

પહેલો ઉદ્દેશ:-આત્મપદાર્થ વિચાર તથા કર્મવંધહેતુ વિચાર. ૧

બીજો ઉદ્દેશ:-પૃથ્વીકાયની હિંસાનો પરિહાર ૪

(દુઃસ્વના અનુભવ માટે અંધવાધિરતું દૃષ્ટાંત કલમ ૧૬)

ત્રીજો ઉદ્દેશ:-અપ્કાયની હિંસાનો પરિહાર. ૮

ચોથો ઉદ્દેશ:-અગ્નિકાયની હિંસાનો પરિહાર. ૧૧

પાંચમો ઉદ્દેશ:-વનસ્પતિકાયની હિંસાનો પરિહાર. ૧૪

(શરીરના સાધર્મ્યથી વનસ્પતિમાં જીવ સ્થાપવાની યુક્તિ-કલમ ૪૪)

છઠ્ઠો ઉદ્દેશ:-ત્રસ જીવોની હિંસાનો પરિહાર.

(ત્રસ જીવોની હિંસાના હેતુઓ-કલમ ૪૪)

સાતમો ઉદ્દેશ:-વાયુ કાયની હિંસાનો પરિહાર. ૨૧

અધ્યયન બીજું. (લોક વિજય)

પહેલો ઉદ્દેશ:-માત પિતા વગેરે લોકને જીતી સંયમ પાઢવો. ૨૬

બીજો ૩૦-અરતિ ટાઢી સંયમમાં દ્રઢ રહેવું. ૨૮

ત્રીજો ૩૦-માનને ટાઢવું તથા ભોગમાં રક્ત ન થવું. ૩૧

ચોથો ૩૦-ભોગોથી રોગો થાય છે. ૩૪

પાંચમો ઉદ્દેશ:-વિષય ભોગ ત્યાગીને લોક નિશ્રાણ આહારાદિક લ-

હને વિચરવું. ૩૭

છઠ્ઠો ઉદ્દેશ:-સંયમાર્થે લોકને અનુસરતાં છતાં તેની મમતા ન કરવી. ૪૨

અધ્યયન ત્રીજું. (શીતોષ્ણીય.)

પહેલો ઉદ્દેશ:-પરમાર્થે સૂતેલો કોણ? ૪૭

બીજો ઉદ્દેશ:-પાપનાં ફલ તથા હિતોપદેશ. ૬૦

ત્રીજો ઉદ્દેશ:-પાપ ન કરવાં અને પરીષદ સદેવા ઇટલાથી કંઈ સાધુ

નથી થવાતું. ૬૩

चौथो उद्देशः—कषाय छांडवा, ५६

अध्ययन चौथुं. (सम्यक्त्व)

पहेलो उद्देशः—सत्यवाद. ५९

बीजो उद्देशः—परमतनुं विचार पूर्वक खंडन. ६१

त्रीजो उद्देशः—तपोनुष्ठान. ६४

चौथो उद्देशः—संयममां संस्थित रहेवुं, ६६

अध्ययन पांचमुं. (लोकसार)

पहेलो उ०—प्राणिनी हिंसा करनार, विषयो माटे आरंभमां प्रवर्त्त-
नार तथा विषयोमां जे आसक्त होय तेने मुनि न गणवो. ६९

बीजो उ०—जे हिंसादिक पापोयी निवर्त्यो होय तेज मुनि गणाय. ७२

त्रीजो उ० जे मुनि होय ते कसो परिग्रह न राखे तथा काम भोगनी
इच्छा पण न करे ७५

चौथो उ०—अजाण अगीतार्थ अने सूत्रार्थमां निश्चय विनाना मुनिने
एकला फरवाभां घणा दोष थाय छे. ७९

पांचमो उ०—मुनिए सदाचारथी वर्त्तवुं तथा तेना माटे जलाशयनो
दृष्टांत. ८२

छठो उ०—उन्मार्गमां न जवुं तथा राग द्वेष तजवा. ८५

अध्ययन छठुं. (धूत)

पहेलो उ०—स्वजन संवधीओ छोडीने धर्ममां परायण थवुं. ८९

बीजो उ०—कर्मोने आत्माथी दूर करवा. ९४

त्रीजो उ०—मुनिए अल्प उपकरण राखवा अने शरीरने जेम बने
तेम कसता रहेवुं. ९७

चौथो उ०—मुनिए सुख लंपट नाहि थवुं. ९९

पांचमो उ०—मुनिए संकटोथी नाहि डरवुं तथा कोइ प्रशंसा के सत्कार
करे तेथी खुशी न थवुं. १०२

(उपदेशवा योग्य आठ बावतो कलय ३८५)

अध्ययन सातमुं. (महा परिज्ञा)

सात उ०—विच्छिन्न थया छे. १०७

अध्ययन आठमुं. (विमोक्ष)

पहेलो उ०-कुशीळ परित्याग.	१०८
(लोक ध्रुव छे के अध्रुव ? कलम ३९६)	
वीजो उ०-अकल्पनाय परित्याग.	११२
त्रीजो उ०-खोटी शंकरां निवारण-(परीषहोथी न डरवुं.)	११५
चोथो उ०-मुनिए कारण योगे वेहानसादि बाळ मरण पण करवा.	११७
पांचमो उ०-मुनिए मांदा थलां भक्त परिज्ञाए मरण करवुं.	१२०
छट्टो उ०-वैर्य युक्त मुनिए इंगित मरण करवुं.	१२३
सातमो उ०-पादपोषगमन मरण.	१२६
आठमो उ०-काळ पर्यायथी त्रणे मरणनी विधि.	१२९

अध्ययन नवमुं. (उपधान श्रुत.)

पहेलो उ०-महावीर स्वामिनो विहार.	१३५
वीजो उ०-महावीर स्वामिनी वसति.	१४१
त्रीजो उ०-वीर प्रमुए केवां परीषह सहां.	१४५
चोथो उ०-वीर प्रमुनी तपश्चर्या.	१४९

श्रुत स्कंध बीजो.

[पहेली चूलिका]

अध्ययन दशमुं. [पिंडैषणा.]

पहेलो उ०-मुनिए कयो आहार लेवो अने कयो नहि लेवो.	१५५
[ग्रहस्थना घरे प्रवेश करवानी विधि.]	१५८
वीजो उ०-मुनिए अशुद्ध आहार न लेवो तथा जमणवारमां न जवुं.	१६२
त्रीजो उ०-मुनिए जमणवारमां जवाथी थता गेर फायदा.	१६७
चोथो उ०-मुनिए जमणवारमां न जवुं.	१७२
पांचमो उ०-मुनिए कयो आहार लेवो अने कयो नहि लेवो.	१७५
छट्टो उ०-केवो आहार लेवो तथा केवो न लेवो तेना नियमो.	१८१

સાતમો ઉ૦—કેમ અને કેવો આહાર લેવો તથા કેમ અને કેવો ન લેવો.	૧૮૬
[પાણીનો અધિકાર.]	૧૯૦
આઠમો ઉ૦—પાણી, ફળ, ફૂલ, તથા પરચુરણ આહાર લેવા ન લેવાના નિયમો.	૧૯૨
[કંદ ફળાદિકનો અધિકાર.]	૧૯૩
નવમો ઉ૦—કયો આહાર લેવો અને કયો ન લેવો.	૧૯૯
દશમો ઉ૦—મુનિએ આહારપાણી લાવતાં શી રીતે વર્તવું.	૨૦૪
અગીયારમો ઉ૦—મઢેલા આહાર માટેની બે શિક્ષાઓ તથા સાત પિંડૈષણાઓ અને સાત પાળેષણાઓ.	૨૦૯
અધ્યયન અગ્યારમું [શર્યા]	
પહેલો ઉ૦—વસતિના વિચિત્ર દોષોનું વર્ણન	૨૧૬
બીજો ઉ૦—મુનિને ગૃહસ્થ સાથે વસતાં થતા દોષો તથા નવ જાતની વસતિ.	૨૨૫
ત્રીજો ઉ૦—મુનિએ કયા સ્થળે રહેવું—કયા સ્થળે ન રહેવું	૨૪૩
[સંસ્તારકની ચાર પ્રતિજ્ઞાઓ]	૨૪૯
અધ્યયન ધારમું [ઈર્યા]	
પહેલો ઉ૦—વિહારના નિયમો.	૨૪૯
[મુનિએ વહાણપર ક્યારે ચઢવું]	
બીજો ઉ૦—વહાણપર ચઢવા તથા પાણીમાથી પસાર થવા વિગેરે વિધિ.	૨૫૯
ત્રીજો ઉ૦—વિહાર કરવાની વિધિ.	૨૬૭
અધ્યયન તેરમું. [ભાષા જાત.]	
પહેલો ઉ૦—ભાષાના સોઠા વિભાગ તથા ચાર પ્રકારો.	૨૭૫
બીજો ઉ૦—મુનિએ કેવી રીતે બોલવું?	૨૮૧
અધ્યયન ચૌદમું [વસ્ત્રૈષણા.]	
પહેલો ઉ૦—મુનિએ વસ્ત્રો કેવાં અને કેમ લેવાં?	૨૯૦
બીજો ઉ૦—વસ્ત્ર સંબંધી વધુ આજ્ઞાઓ.	૩૦૨
અધ્યયન પંદરમું [પાત્રૈષણા.]	
પહેલો ઉ૦—પાત્ર કેવાં અને શી રીતે લેવાં?	૩૦૭

वीजो उ० -पात्र विषे वधु आज्ञाओ.	३१३
अध्ययन सोलमुं. [अवग्रह प्रतिमा.]	
पेहेलो उ०-रहेवानुं मकान केवुं पसंद करवुं?	३१७
वीजो उ०-रहेवानुं मकान पसंद करवानी रीत तथा ते बावतनी सात प्रतिज्ञाओ.	३२३

बीजी चूलिका.

अध्ययन सतरमुं [स्थान]	
पहेलो उ०-उभा रहेवानी जग्या केवी पसंद करवी.	३३२
अध्ययन अठारमुं [निषीथिका]	
पहेलो उ०-अभ्यास करवा माटे जगा केवी पसंद करवी.	३३५
अध्ययन ओगणीसमुं. उच्चार प्रश्रवण.	
पेहेलो उ०-स्थांडिल माटे केवी जग्या पसंद करवी?	३३७
अध्ययन वीशमुं. (शद्ध)	
पेहेलो उ०-मुनिए शद्धमां मोहित न थवुं.	३४६
अध्ययन एकवीशमुं. (रूप)	
पेहेलो उ०-रूप जोइ मोहित न थवुं.	३५३
अध्ययन बावीशमुं. (पराक्रिया)	
पेहेलो उ०-बीजानी क्रियामां मुनिए केम वर्त्तवुं?	३५५
अध्ययन त्रेवीशमुं. [अन्योन्य क्रिया.]	
पेहेलो उ०-मुनिओए अरसपरस थती क्रियामां केम वर्त्तवुं?	३६१

त्रीजी चूलिका.

अध्ययन चोवीशमुं. [भावना.]	
पेहेलो उ०-महावीर प्रमुनुं चरित्र तथा पांच महाव्रतोनी भावनाओ [भावनाओ.]	३६२
अध्ययन पचीशमुं. [विमुक्ति.]	
पेहेलो उ०-हित शिक्षाना काव्यो.	३९८
(समाप्ति.)	

આચારાઙ્ગ સૂત્રમ્.

પ્રથમઃ શ્રુતસ્કન્ધઃ

શસ્ત્રપરિજ્ઞાનામકં પ્રથમ મધ્યયનમ્

(પ્રથમ ઉદ્દેશઃ)

સુયં મે આઠસં, તેર્ણ ભગવયા એવમસ્વાયં । (૧)

શ્રુત સ્કન્ધ^૧ પેહેલો

અધ્યયન^૨ પેહેલું.

શસ્ત્ર પરિજ્ઞા.^૩

અથવા

ભાવ શસ્ત્રોની સમજ.

પેહેલો ઉદ્દેશ.

(આત્મપદાર્થ^૪ વિચાર તથા કર્મવંધ^૫ હેતુ^૬ વિચાર.)

(આત્મપદાર્થ વિચાર.)

(સુધર્મસ્વામી ૬ જંઝૂને ૭ કહેછે) હે દીર્ઘ આયુષ્યવાળા જંઝૂ, મેં (૮ શ્રમણ ભગવાન મહાવીર ૯ પાસેથી) સાંભળેલું છે; તે ભગવાન આ પ્રમાણે બોલ્યા હતા. (૧)

૧ શ્રુતસ્કન્ધ એટલે સૂત્રનો ભાગ. ૨ અધ્યયન એટલે અધ્યાય. ૩ શસ્ત્ર વે જાતના છે:—દ્રવ્ય શસ્ત્ર અને ભાવ શસ્ત્ર. દ્રવ્ય શસ્ત્ર તરવાર વિગેરે. ભાવ શસ્ત્ર પાપમાં પ્રવર્તતા મન વચન અને શરીર. અહીં એ ભાવ શસ્ત્ર લેવાં, તેની પરિજ્ઞા એટલે સમજ. પરિજ્ઞા વે છે—જ્ઞ પરિજ્ઞા, અને પ્રત્યાભ્યાસ પરિજ્ઞા, જ્ઞ પરિજ્ઞા એટલે એ ક્રિયાઓ કર્મ વંધની હેતુ છે એવું વરોવર સમજવું. અને પ્રત્યાભ્યાસ પરિજ્ઞા એટલે તેવું સમજીને તે-ઓનો ત્યાગ કરવો. ૪ જીવ. ૫ કર્મ વાંધવાનાં કારણો. ૬ શ્રી મહાવીર પ્રમુખ પાંચમા ગણધર. ૭ સુધર્મ સ્વામીના શિષ્ય. ૮ પરોપકારાર્થ મહાશ્રમ લેનાર. ૯ છેલ્લા તીર્થંકર.

ઇહ મેગેસિં ણો સળ્ળા ભવઙ્, તંજહા, પુરત્થિમાઓ વા દિસાઓ આગઓ અહમંસિ? દાહિણાઓ વા દિસાઓ આગઓ અહમંસિ? પચ્છત્થિમાઓ વા દિસાઓ આગઓ અહમંસિ? ઉત્તરાઓ વા દિસાઓ આગઓ અહમંસિ? ઉઢ્ઠાઓ વા દિસાઓ આગઓ અહમંસિ? અહે દિસાઓ વા આગઓ અહમંસિ? અણ્ણયરીઓ વા દિસાઓ અણુદિસાઓ વા આગઓ અહમંસિ? । એવમેગેસિં ણો ણાયં ભવઙ્, અત્થિ મે આયા ઉવવાઙ્, ણત્થિ મે આયા ઉવવાઙ્, કે અહમંસિ? કે વા ઇઓ ચુઓ ઇહ પેચ્છા ભવિસ્સામિ ? (૨)

સે જં પુણ જાણેજ્ઞા સહસમ્મઙ્ગા, પરવાગરણેણં, અણ્ણેસિં અંતિ-
એ વા સોચ્છા, તંજહા, પુરત્થિમાઓ વા દિસાઓ આગઓ અહમંસિ, જાવ અણ્ણયરીઓ દિસાઓ અણુદિસાઓ વા આગઓ અહમંસિ । એવમેગેસિં ણાયં ભવઙ્, અત્થિ મે આયા ઉવવાઙ્, જો ઇમાઓ દિસાઓ અણુદિસાઓ વા

આ જગતમાં જેમ કેટલાક જીવોને (એવું) જ્ઞાન નથી હોતું કે હું કહી દિ-
શાથી (અત્રે) આવેલો છું? પૂર્વથી કે દક્ષિણથી? પશ્ચિમથી કે ઉત્તરથી? ઉપરથી
કે નીચેથી? અથવા કોઈ પણ દિશાથી કે વિદિશાથી? તેજ પ્રમાણે કેટલાક જી-
વોને એવું જ્ઞાન (પણ) નથી હોતું કે મારો આત્મા^૧ પુનર્જન્મ પામનારો છે કે નહિ?
હું (અગાઉ) કોણ હતો? અથવા અહિંથી ચર્ચીને^૨ (જન્માંતરમાં) હું કોણ થ-
ઈશ? (૨)

હવે [જેઓ “હું કહી દિશાથી આવ્યો છું” એવું નથી જાણતા તેઓમાંને]
કોઈ જીવ, જાતિસ્મરણ^૩ વિગેરે^૪ જ્ઞાનથી, અથવા તીર્થંકરના આપેલા ઉત્તરથી
અથવા વીજા કોઈના પાસેથી સાંભળીને જાણી શકે કે હું અમુક દિશાથી અથવા
વિદિશાથી આવ્યો છું; તેજ પ્રમાણે કેટલાકને એવું જ્ઞાન હોય છે કે, મારો આ-
ત્મા પુનર્જન્મ પામનારો છે, જે આત્મા અમુક દિશા અથવા વિદિશાથી આવેલો છે.
અને જે અમુક દિશા અથવા વિદિશા અથવા સર્વાદિશાથી આવેલો છે તે હું છું.

૧ જીવ, ૨ મરીને. ૩ જેનાથી ગયા જન્મની વાત યાદ આવે એવું જ્ઞાન. ૪
વિગેરે શબ્દથી અવાધિ, મન પર્યંવ અને કેવલ જ્ઞાન.

અણુસંચરદ્વ, સવ્વાઓ દિસાઓ સવ્વાઓ અણુદિસાઓ જો આગઓ અણુ-
સંચરદ્વ, સોહં । સે આયાવાદી, લોગાવાદી, કમ્માવાદી, કિરિયાવાદી । (૩)

અકરિસં ચ હં, કારાવિસં ચ હં, કરઓયાવિ સમણુન્ને ભવિસ્સા-
મિ; ઇયાવંતિ સવ્વાવંતિ લોગંસિ કમ્મસમારંભા પરિજાણિયવ્વા ભવંતિ । (૪)

અપરિણાયકમ્મા સ્વલુ અયં પુરિસે, જો હમાઓ દિસાઓ અણુ-
દિસાઓ વા અણુસંચરદ્વ, સવ્વાઓ દિસાઓ સવ્વાઓ અણુદિસાઓ સાહેતિ,
અણેગસ્સવાઓ જોણીઓ સંધેદ્વ, વિસ્સવસ્સવે પાસે પહિસંવેદેદ્વ । (૫)

તત્થ સ્વલુ ભગવતા પરિણા પવેદ્વયા । (૬)

આવા જ્ઞાનવાળો જે પુરુષ હોય તેજ (સ્વસ્વરો) આત્મવાદી,^૧ લોકવાદી, કર્મવા-
દી, અને ક્રિયાવાદી [જાણવો]. (૩)

(કર્મ વંધ હેતુ વિચાર).

મેં કીહું, ૧ મેં કરાવું, ૨ મેં વીજા કરનારને રહું માન્યું, ૩ હું કરુંહું,
૪ હું કરાવુંહું, ૫ હું વીજા કરનારને રહું માનુંહું, ૬ હું કરીશ, ૭ હું કરાવીશ,
૮ હું વીજા કરનારને રહું માનીશ ૯ (એ નવ ભેદોને યન વચન અને કાયથી ૨
ગણીએ તો સત્યાવીશ ભેદ થાય) (એ પ્રમાણે) એટલાજ (માત્ર) આશ્વા લોકમાં ક-
ર્મસમારંભ એટલે કર્મ વાંધવાના કારણભૂત ક્રિયાઓના ભેદો જાણવાના છે. (૪)

એ ક્રિયાઓને નહિ જાણનાર પુરુષજ આ દિશાઓ તથા વિદિશાઓ અને
સર્વ દિશાઓમાં ભ્રમ્યા કરે છે, અનેક યોનિઓમાં^૩ ઝૂપે છે, અને અણગમતા
સ્પર્શ વિગેરનાં દુઃસ્વો ભોગવે છે. (૫)

(આ પ્રમાણે ભગવાને આપેલું ભાવણ વોલીને હવે પોતે સુધર્મ સ્વાધી જંબૂને
કહે છે)

એ ક્રિયાઓ પેટે ભગવાને “પરિજ્ઞા” (એટલે શુદ્ધ સમજ) આપેલી છે. (૬)

^૧ વાદી-માનનાર-આત્મવાદી-આત્મા માનનાર ૨ શરીર ૩ જાતિઓમાં

इमस्सचेव जीवियस्स परिवंदणमाणणपूयणाए, जाइमरणमोयणाए,
दुक्खपडिघायहेउं । (७)

एयावंति सव्वावंति लोगंसि कम्मसमारंभा परिजाणियव्वा भ-
वंति । (८)

जस्सेते लोगंसि कम्मसमारंभा परिण्णाया भवंति, से हु सुणी चि
बेमि^१ । (९)

[द्वितीय उद्देशः]

अट्टે^२ લોए પરિજુણો દુસ્સંબોહે અવિજાણાए; અસ્સિં^૩ લોए પવ્વ-
હાए તત્થ તત્થ પુઢો, પાસં, આતુરા પરિતાવેંતિ । (૧૦)

^૧ ब्रवीमि ^२ आर्त्तः ^३ अस्मिन्

(ए क्रियाओमां माणसो,) આ શરીરને વધુ ટકાવવા માટે, કીર્તિ મેલવવા માટે, માન પામવા માટે, અને खान પાન તથા ધનાદિકના માટે (પ્રવર્તે છે.) (૭)

(ए प्रमाणे) આજ્ઞા લોકમાં ઊપર વતાવ્યા તેટલાજ ક્રિયાના ભેદો જાણવાના છે. (૮)

(उपसंहार)

(समस्त वस्तुना जाणनार भगवान् केवल ज्ञानयी साक्षात् जोइने कहे छे के) જેણે એ ક્રિયાના ભેદો (ઉપરની જણાવેલી વે પરિજ્ઞાઓથી) શુદ્ધ સમજેલા હોય, તેજ, કર્મોને સમજીને તેના કારણોથી દૂર રહેનાર સુખિ જાણવો.)

ए प्रमाणे (हे जंबू ए सबछुं हुं भगवान् पासेयी सांभळीने तने) कहंछुं. (९)

बीजो उद्देश.

(पृथ्वीकायनी हिंसानो परिहार.)

આ જગત્વ્યાનાં જીવો (વિષય અને કષાયથી) પીઠાયેલા છે, વધી રીતે હીન થયેલા છે, અને ઘણી મુશીબતે સમજી શકે તેવા બનેલા છે, (કારણ કે) તેઓ અજાણ છે; (અને એવાજ હોવાથી,) તેઓ અધીરા થઈને ગરીબ પૃથ્વીકાયના જુદા જુદા સ્વપ્નાં તે પૃથ્વીકાયને સંતાપ્યા કરે છે. (૧૦)

संति पाणा पुढो सिया । लज्जमाणा पुढो, पासा ११]

अणगारा मो ति एगे^१ पवयमाणा; जमिणं विरुवरुवेहं सत्येहिं
पुढविकम्मसमारंभेण पुढविसत्थं समारंभमाणा अण्णे अणेगरुवे पाणे वि-
हिसइ । [१२]

तत्तत्खलु भगवत्या परिणा पवेइआ । इमस्स चैव जीवियस्स प-
रिवंदण-साणण-पूयणाए, जाइमरणमेयणाए, दुक्खपडिघायहेउं, से स-
यमेव पुढविसत्थं समारंभइ, अण्णेहिं पुढविसत्थं समारंभावेइ, अण्णेवा
पुढविसत्थं समारंभंते समणुजाणइ । तं से अहियाए, तं से अबोहिए । १३ ।

સે તં સંબુદ્ધમાણે આયાણિયં^૨ સમુદ્ઘાણ સુન્ધા સ્વલુ ભગવઓ,

१ [वैष्णवः] २ [ज्ञान दर्शन चारित्र्य रूप] आदानीयं. ३ इत्यर्थः
गच्छः

પૃથ્વીયાં જૂદા જૂદા અનેક જીવ છે. ઇથીજ કરીને, જ્ઞાનીઓ તેની હિસા કરતાં શરમાય છે. (૧૧)

કેટલાક ૧ મિશ્રુકો કહે છે કે “અરેજ માત્ર અળગાર ઇટલે જીવરક્ષાને ઘાટે ઘર છોડીને થયેલા યતિઓ છીં” પણ એ તેમનો માત્ર વફાવદજ છે કારણ- કે તેઓ આ પૃથ્વીથી થતા કામોમાં પૃથ્વીકાયના જીવોને અનેક હથિયારોવડે મારતા રહે છે, તથા તે સાથે વનસ્પતિ વિગેરે અનેક જીવોને પણ મારે છે. (૧૨)

આ સ્થળે ભગવાને શુદ્ધ સમજ આપી છે કે પ્રાણીઓ, લાંબું જીવવા માટે, કીર્તિ મેલવવા માટે, માન પામવા માટે, જન્મ જરા તથા મરણથી છુટા થવા માટે, અને દુઃખ મટાડવા માટે, જાતે પૃથ્વીકાયની હિંસા કરે છે, બીજા પાસે કરાવે છે- વીજાને કરતાં રહું માને છે; ધન એ વધું તેમને અહિત કરનાર અને અજ્ઞાન વધારનાર (થવારું) (૧૩)

समस्त पुरुष ए पृथ्वीकायनी हिंसाते अहित करनारी जाणता थका साक्षात

१ (बौद्धमतना.)

અળગારાણં અંતિએ; ઇહ મેગેસિં ણાયં ભવતિ—એસ સ્વલુ ગંથે, એસ સ્વલુ મોહે, એસ સ્વલુ મારે, એસ સ્વલુ ણિરણ. ઇચ્છત્યં^૩ ગાઢિણ લોણ; જમિણં વિરુવરુવેહિં સત્થેહિં પુઢવિકમ્મસમારંભેણં પુઢવિસત્થં સમારંભમાણે અણ્ણે. અણેગરુવે પાણે વિહિંસઈ. [૧૪]

સે બેમિ—અપ્પેગે અંધ મબ્બે,^૧ અપ્પેગે અંધ મચ્છે;^૨—અપ્પેગે પાય મબ્બે, અપ્પેગે પાય મચ્છે;—અપ્પેગે ગુંફ મબ્બે,^૨ * અપ્પેગે જંઘ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે જાણુ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે ડુરુ મબ્બે,^૨ અપ્પેગે કાઢિ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે ણામિ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે ડયર મબ્બે, ૨ અપ્પેગે પાસ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે પિટ્ટિ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે ડર મબ્બે, ૨ અપ્પેગે હિયય મબ્બે ૨ અપ્પેગે થળ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે સંઘ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે બાહુ મબ્બે ૨ અપ્પેગે હત્થ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે અંગુલિ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે ણહ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે ગાવિ મબ્બે ૨ અપ્પેગે હણુય મબ્બે, ૨ અપ્પેગે હોટ્ટુ મબ્બે,

^૧આભિંદ્યાત્ ^૨આચ્છિંદ્યાત્ * દ્વિકચિહ્નાત્ સર્વત્ર અચ્છે इत्यंत वर्त्तिपदमपि वाच्यम्

તાર્થકર ભગવાન્ અથવા તેમના સાધુઓ પાસેથી પોતાને આદરવા લાયક (જ્ઞાન દર્શન અને ચારિત્ર રૂપ) વસ્તુઓ સાંભળી કરીને તેમનો અંગીકાર કરે છે. (અને) તેવા પુરુષો એવું સમજે છે કે આ (પૃથ્વીકાયના આરંભ) તે સ્વરેસ્વર કર્મબંધનો હેતુ છે, મોહનો હેતુ છે, મરણનો હેતુ છે, અને નરકનો હેતુ છે; એવું છતાં જે ઘણા લોકો એ પૃથ્વીકાયના જીવોને તથા તેના સાથના બીજા અનેક જીવોને અનેક પ્રકારના શસ્ત્રોવડે મારતા રહે છે, તે માત્ર તેઓ खावा पीवा તથા કીર્તિ વિગેરે મેઢવવામાં મુશ્કાઈ પડ્યા છે. (૧૪)

(હે શિષ્ય, જો તમે મને પૂછશો કે એ પૃથ્વીકાયના જીવો દેવતા નથી, સંઘતા નથી, સાંભળતા નથી અને ચાલતા પણ નથી માટે એમને મારતાં તે શી પીડા થતી હશે! તો હું એક દૃષ્ટાંતથી કહું છું કે જેમ કોઈ એક જન્મથીજ અર્ધવધિર પુરુષ હોય તેને) જૂદા જૂદા માણસો તેના પગ, ઘૂંટી, જંઘા, ઘૂંટણ, સાથઠ, કેઢ,

૨ અપ્પેગે જીહ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે તાલુ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે ગલ મબ્બે,
૨ અપ્પેગે ગંઢ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે કન્ન મબ્બે, ૨ અપ્પેગે ણાસ મબ્બે,
૨ અપ્પેગે અચ્છિ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે મમુહ મબ્બે, ૨ અપ્પેગે ણિડાલ મબ્બે,
૨ અપ્પેગે સીસ મબ્બે; ૨ અપ્પેગે સંપમારણ, અપ્પેગે ઉદ્ધવણ. (૧૫)

एत्थ सत्थं समारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा अपरिण्णाया भवंति ।

एत्थ सत्थं असमारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा परिण्णाया भवंति । (१६)

તં પરિણ્ણાય મેહાવી નેવ સયં પુઠ્ઠવિસત્થં સમારંભેજ્જા, નેવણ્ણેહીં
પુઠ્ઠવિસત્થં સમારંભાવેજ્જા, નેવણ્ણે પુઠ્ઠવિસત્થં સમારંભંતે સમણુજાણેજ્જા ।
જસસેતે પુઠ્ઠવિકમ્મસમારંભા પરિણ્ણાયા ભવંતિ સે હુ મુણી પરિણ્ણાયકમ્મે ત્તિ
વેમિ । (૧૭)

નાભિ, પેટ, પાંસઝી, પૂંઠ, છાતી, હૈયું, સ્તન, સ્વભા, વાહુ, આંગઠીઓ, નર, ગહું,
હડપચી, હોઠ, જીભ, તાહુ, લમણા, કાન, નાક, આંખ, શ્રમર, લલાટ, અને
માથું વિગેરે અવયવોમાં ખાલની અળીઓ પરોવે [ત્યારે તે અંધ્રધરિને જે પ્રમાણે
વેદના થાય છે. તેજ પ્રમાણે એકેન્દ્રિય જીવોને પણ મારતાં વેદના થાય છે.]

(અથવા જેમ એક માણસને કોઈ એકદમ ઘા મારી મૂર્છિત કરે અને પછી
ઘારી નાખે ત્યારે તેને મૂર્છા હોવા છતાં પણ પીડા થાયજ છે તે પ્રમાણે એ
પૃથ્વીકાયના જીવોને પણ મારતાં વેદના થાયજ છે.) (૧૫)

ए पृथ्वीकायनी हिंसा करनार पुरुषने आरंभतुं ज्ञान अने त्याग नथी हेता
एटले आरंभ लाज्या करे छे, अने तेनी हिंसा वर्जनार पुरुषने आरंभतुं ज्ञान तथा
त्याग होय छे एटले आरंभ लागी शक्तो नथी. (१६)

[માટે] બુદ્ધિમાન પુરુષે એ વધું જાણીને જાતે પૃથ્વીકાયની હિંસા કરવી નહિ
વીજા પાસે કરાવવી નહિ, અને તેના કરનારને રુદ્ધ માનવું નહિ. [એવી રીતે] જે
પૃથ્વીકાયની હિંસાને અહિત કરનારી સમજીને ત્યાગ કરે તેજ મુનિ જાણવો; એમ
હું કહુંછું. [૧૭]

[તૃતીય ઉદ્દેશઃ]

સે બેમિ, સે જહાવી અળગારે ઉઝ્જુકહે, ગિયાયપહિવળે,^૧ અમા-
યંકુવ્વમાળે, વિયાહિતે^૨ જાણ સદ્દાણ ગિવ્વંતે તમેવ મણુપાલિજ્જા વિ-
જહિત્તા વિસોતિયં^૩ [પાઠાંતરે પુવ્વસંજોગં] । [૧૯]

પળયા વીરા મહાવીરિં^૪ । લોગં ચ આણાણ અધિસમેચ્ચા અકુ-
તોમયં^૫ । [૧૯]

સે બેમિ, ણેવ સયં લોગં અબ્ભાઙ્ગ્ગેવજ્જા,^૬ ણેવ અત્તાણં અબ્ભા-
ઙ્ગ્ગેવજ્જા । જે લોયં અબ્ભાઙ્ગ્ગ્ગતિ, સે અત્તાણં અબ્ભાઙ્ગ્ગતિ; જે અત્તા-

૧ [નિયાગો મોક્ષ માર્ગ સ્તં પ્રતિપન્નઃ] ૨ વ્યાખ્યાતઃ ૬ વિશ્રો-
તસિકાં [શંકાં] ૪ મહાવીરિં ૫ [સંયમં] [અનુપાલયેત્ इतिशेषः [અપલ-
પેત]

ત્રીજો ઉદ્દેશ.

[અપ્કાયની હિંસાનો પરિહાર.]

ઘઝી હે જંઝૂ, હું તને કહું છું કે દરેક અળગારે ઇટલે ગૃહ ત્યાગી સુનીણ
સરઝ સંયમને અનુસરીને, નિયાગ ઇટલે જ્ઞાન દર્શન અને ચારિત્રિ અંગીકાર કરીને
કાઠને દૂર કરતાં થકાં શ્રદ્ધાથી દીક્ષા લઈને તેજ શ્રદ્ધાને શંકાઓ દૂર કરીને
પાળ્યા કરવી [૧૮]

વીર પુરુષો એ મહા માર્ગનાં ચાલ્યા છે માટે શંકા જેવું કંઈ નથી.

અપ્કાયને [પાણીને] પણ તીર્થકરની આજ્ઞાથી સજીવ માનીને તેને ભય ન
આવું ઇટલે કે સંયમ પાળવું. [૧૯]

હું કહું છું કે [સત્પુરુષે] લોકોનો ઇટલો અપ્કાયના જીવોનો અપલાપ
ન કરવો, અને પોતાના આત્માનો પણ અપલાપ ન કરવો. જે અપ્કાયના જીવોનો
અપલાપ કરે છે તે પોતાના આત્માનો પણ અપલાપ કરે છે, અને જે પોતાના

૧ અપલાપ ન કરવો—અસ્તિત્વ વિશે શંકા ન રાખવી. do not deny
(Jacobi).

ળં અઘ્માઙ્કસ્વતિ, સે લોયં અઘ્માઙ્કસ્વતિ । [૨૦]

લજ્જમાણા પુઢો, પાસ, અળગારા મો ત્તિ ઇમે પવયમાણા; જમિણં; વિરૂવરૂવેહિં સત્થેહિં ઉદયકમ્મસમારંભેણં ઉદયસત્થં સમારંભમાણા અળ્લે અળેગરૂવે પાળે વિહિંસતિ । [૨૧]

તત્થ ચલુ ભગવયા પરિણ્ણા પવેતિતા । ઇમસ્સ ચેવ જીવિયસ્સ પ-
રિવંદળમાણણ પૂયણાણ જાઙ્ગમરણમોચણાણ, દુક્ખપઢિઘાયહેઠં, સે સયમેવ
ઉદયસત્થં સમારંભતિ, અળ્લેહિં વા ઉદયસત્થં સમારંભાવેતિ, અળ્લે વા
ઉદયસત્થં સમારંભંતે સમણુજાણાઙ્; તં સે અહિયાણં, તં શે અવોહિણ । [૨૨]

સે તં સંવુજ્જમાણે આયાણીયં સમુટ્ઠાણ સોચ્છા ભગવઓ, અળગા-
રાણં વા અંતિણ ; ઇહ મેગેસિં ણાયં ભવતિ, ઇસ ચલુ ગંથે, ઇસ ચલુ મોહે
ઇસ ચલુ મારે, ઇસ ચલુ ણણ । ઇચ્ચત્થં ગઢિણ લોણ ; જમિણં વિરૂવ-
રૂવેહિં સત્થેહિં ઉદયકમ્મસમારંભેણં ઉદયસત્થં સમારંભમાણા, અળ્લે
આત્માનો અપલાપ કરે છે તે અપ્કાયના જીવોનો અપલાપ કરે છે. [૨૦]

કેટલાક લાજથી શરમાતા થકા “અમે અળગાર છીણ” ઇવં વચ્ચા કરે છે.
જે માટે તેઓ અપ્કાયના જીવોનો અનેક પ્રકારના શસ્ત્રોવડે આરંભ કરતા થકા
વીજા અનેક જીવોને મારતા રહે છે. [૨૧]

આ પ્રસંગે ભગવાને શુદ્ધ રીતે સમજાવ્યું છે કે અજ્ઞાની જીવો પોતાની આ
ચંચલ જીંદગી લંબાવવા માટે, કીર્તિ મેલવવા માટે, માન મેલવવા માટે, ધનાદિક
મેલવવા માટે, જન્મ જરા મરણથી મૂકાવા માટે અને દુઃખ મટાડવા માટે જાતે અ-
પ્કાયની હિંસા કરે છે વીજા પાસે કરાવે છે અને કરનારને રૂઢું માને છે. પણ તે
વહું તેમને અહિંતકારી અને અજ્ઞાન વધારનાર થવાનું છે. [૨૨]

જેઓ ઇ આરંભને અહિંત કર્તા સમજે છે તેઓ તીર્થંકર અથવા તેમના સા-
ધુઓ પાસેથી સાંભળીને પોતાને આદરવા લાયક વસ્તુઓ [જ્ઞાનદર્શન અને ચારિત્ર]
અંગીકાર કરે છે. ઇવા પુરુષો ઇવં સમજે છે કે અપ્કાયનો આરંભ ઇ, સ્વરેસર
કર્મવંધનો હેતુ છે, મરણનો હેતુ છે, અને નરકનો હેતુ છે. છતાં લોકો કીર્ત્યાદિકર્મ
માટે મુંઢાડને અપ્કાયના જીવોને અનેક શસ્ત્રો વડે મારતા થકા તેના સાથેના વી-

અળેગરૂલે પાળે વિહિંસાઈ । [૨૩]

સે બૈમિ, સંતિ પાળા ઉદયનિસ્સિયા જીવા અળેગે । ઇહ સ્વલુભો
અળગારાણં ઉદયં જીવા વિયાહિયા^૧ । સત્યં ચેત્ય અણુવીઙ્^૨ પાસ । પુઢો
સત્યં પ્રવેદિતં । [૨૪]

અદુવા અદિન્નાદાણં । [૨૫]

“કપ્પતિ ણે કપ્પતિ ણે પાઠં, અદુવા વિભૂસાણ્,”^૩ પુઢોસાત્થેહિં
વિઠદંતિ^૪ ઇત્થવિ તેસિં ણો ણિકરણાણ્^૫ । [૨૬]

ઇત્ય સત્યં સમારંભમાણસ્સ ઇચ્છેતે આરંભા અપરિણ્યાયા ભવંતિ ।

૧ વ્યાખ્યાતાઃ ૨ અનુવિચિંત્ય ૩ [ઇત્યુકત્વા ઇતિશેષઃ] ૪ વ્યા-
વર્તયંતિ [વ્યપરોપયાંતિ] ૫ નિકરણાય [નિશ્ચયાય] [આગમ ઇતિશેષઃ]
જા જીવોને માર્યા કરે છે. [૨૩]

હવે હું કહું છું કે પાણીના સાથે તેમાં વીજા અનેક પ્રાણિઓ-જીવો રહેલા
છે. પણ જૈનઆગમમાં તો, એ પાણી જાતે પણ સજીવ છે, એમ સાધુઓને જણાવેલું
છે. [માટે સાધુઓએ અચિત્ત પાણી વાપરવું, તે અચિત્ત પાણી સ્વભાવે પણ થાય
છે અને શક્તિના સંયોગે પણ થાય છે, તેમાં સાધુઓએ શક્તિના સંયોગથી અચિત્ત
થઈવું પાણી વાપરવું.] તે શક્તિ અનેક પ્રકારના કહેલા છે. માટે તે પોતે વિચારી
લેવાં. [૨૪]

બહી સચિત્ત પાણી વાપરતાં અદત્તાદાનનો દોષ પણ લાગે છે. [કારણ
કે સચિત્ત એક પરપરિગ્રહીત વસ્તુ છે અને તે તદંતર્ગત^૧ જીવોની રજા ન હોવા
છતાં વાપર્યાથી અદત્તાદાન લાગેજ.] [૨૫]

કેટલાક બોલે છે કે અમારે પીવા માટે અથવા સ્નાનશોભા માટે પાણી વાપ-
રવામાં કશો દોષ નથી, અને એમ કહી તેઓ અનેક પ્રકારે તેની હિંસા કરે છે.
પણ એ તેમનું બોલવું ટકી શકે તેવું નથી. [કારણ કે તેઓ પાણીને અજીવ કહે
છે તે અસિદ્ધ વાત છે] [૨૬]

એ પાણીની હિંસા કરનારને તેનાથી લાગતા આરંભોની શુદ્ધ સમજ નથી

૧ તેની અંદર રહેલા.

एत्थ सत्थं असमारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा परिणाय भवन्ति। तं परिणाय मेहावी णेव सयं उदयसत्थं समारंभेज्जा, णेवन्नेहिं उदयसत्थं समारंभावेज्जा, उदयसत्थं समारंभंतेवि अण्णे ण समणुजाणेज्जा जस्सेते उदयसत्थसमारंभा परिणाय भवन्ति से हु मुणी परिणायकस्से त्ति बेमि । (२७)

[चतुर्थ उद्देशः]

से बेमि, णेव सयं लोगं अब्भाइक्खेज्जा, णेव अत्ताणं अब्भाइक्खेज्जा। जे लोगं अब्भाइक्खति, से अत्ताणं अब्भाइक्खति; जे अत्ताणं अब्भाइक्खति, से लोगं अब्भाइक्खति । [२८]

होती. अने जेओ ए पाणीनी हिंसा नथी करता तेघने आरंभ वावत शुद्ध समज छे तथा तेने कसो आरंभ लागतो नथी. एवं जाणीने बुद्धिमान् पुरुष जाते पाणीनी हिंसा न करवी, बीजा पासे न कराववी, अने तेना करनारने रुड्ड पण नहि मानवुं. एवी रीते पाणी संबंधी आरंभोनी जेने माहिती होय तेज आरंभतुं स्वरूप जाणीने तेनो त्याग करनार मुनि जाणवो एम हुं कहुं छुं. [२७]

चोथो उद्देश.

[अधिकायनी हिंसानो परिहार.]

हुं कहुंछुं के लोकनो एटले अधिकायना जीवोनो अपलाप^१ न करवो-अने पोताना आत्मानो पण अपलाप न करनो. जे लोकनो अपलाप करे छे ते पोताना आत्मानो अपलाप करे छे; अने जे पोताना आत्मानो अपलाप करे छे ते लोकनो अपलाप करे छे. [२८]

જે દીહલોગ ^૧ સત્થસ્સ સ્વેયન્ને, સે અસત્થસ્સ સ્વેયન્ને; જે અસત્થ-
સ્સ સ્વેયન્ને, સે દીહલોગસત્થસ્સ સ્વેયન્ને । [૨૯]

વીરે હિં એયં અભિભૂય દિઠ્ઠં સંજતેહિં સયા જતેહિં સયા અપ્પમ-
ત્તેહિં । [૩૦]

જે પમત્તે ગુણઢિય, ^૨ સે હુ દંડે પવુચ્ચતિ । તં પરિણાય મેહાવી,
ઇયાણિં ણો, જમહં પુવ્વમકાસી પમાદેણં । (૩૧)

લજ્જમાણા પુટ્ઠો, પાસ, અણગારા મો ત્તિ એગે પવ્યમાણા; જમિણં
વિરૂવરૂવેહિં સત્થેહિં અગણિકમ્મસમારંભેણં અગણિસત્થં સમારંભમાણે,
અણ્ણે અણેગરૂવે પાણે વિહિંસતિ । (૩૨)

૧ (દીર્ઘ લોકઃ સ્વલુ વનસ્પતિ કાયોજ્ઞેયઃ) ૨ (ગુણાઃ અ-
ભિગુણાઃ તેષુસ્થિતઃ)

જે પુરુષ, દીર્ઘલોક અર્થાત્ વનસ્પતિ તેને વાઢવાનું શસ્ત્ર જે અગ્નિકાય
તેનું સ્વરૂપ જાણે છે તે સંયમનું સ્વરૂપ જાણે છે. જે સંયમનું સ્વરૂપ જાણે
છે તે વનસ્પતિના શસ્ત્રરૂપ અગ્નિકાયનું સ્વરૂપ જાણે છે. (૨૯)

આ વાતને સંયત એટલે પ્રાણાત્પિપાતાદિક પાપથી અલગ રહેનાર અને
હમેશાં નિર્દોષપણે ચારિત્ર પાઢવામાં યત્નવંત, અને અપ્રમાદી, એવા પરાક્રમી
પુરુષોએ પરીષદાદિકોને હરાવી કેવલજ્ઞાન પામી સાક્ષાત્ દીઠી છે. (૩૦)

જે પ્રમાદી થઈને અગ્નિસમારંભમાં વર્ત્યા કરતો હોય તે જુલમગાર કહે-
વાય છે. એવું જાણીને બુદ્ધિમાન પુરુષ વિચારે છે કે જે અગાઉ અગ્નિસમારં-
ભ કર્યો છે તે હવેથી નહિં કરું. (૩૧)

કેઠલાક શરમાતા થકા બોલે છે કે અમે અણગાર છીએ, પણ એ તેમનો
ફોગટનો વકવાદ છે; જે માટે તેઓ અનેક પ્રકારે અગ્નિની તથા તે સાથે વીજા
અનેક જીવોની હિંસા કર્યા કરે છે. [૩૨]

तत्थ खलु भगवया परिण्णा पवेदिया। इमस्स चेव जीवियस्स प-
रिवंदणमाणणपूयणाए, जाइ मरणमोयणाए, दुक्खपाडिघायहेउं, से सयमेव
अगणिसत्थं समारंभति, अण्णेहिं वा अगणि सत्थं समारंभमाणे समणुजा-
णति। तं से अहियाए, तं से अबोहिए। [३३]

से तं संबुज्झमाणे आयाणीयं समुट्ठाए सोच्चा भगवओ, अणगाराणं
वा अंतिए; इह मेगेसिं णायं भवति एस खलु गंथे, एस खलु मोहे,
एस खलु मारे, एस खलु णिए। इच्चत्थं गढिए लोए; जमिणं विरूव-
रूवेहिं सत्थेहिं अगणिकम्मसमारंभेणं अगणिसत्थं समारंभ माणे अण्णे
अणेगरूवे पाणे विहिंसति।” [३४]

से बेमि, संति पाणा, पुढविणिस्सिया, तणणिस्सिया, पत्तणिस्सिया,
कट्ठणिस्सिया, गोमयाणिस्सिया, कयबराणिस्सिया। संति संपातिमा पाणा
आहच्च^१ संपयंति य। अगणिं च खलु पुट्ठा एगे संघाय मावज्जंति। जे

१ आहत्य [उभेत्य]

अहीं भगवाने स्पष्ट रीते आज्ञा करी छे के, तेओ आ जींदगानीनी कीर्त्ति,
मान, अने खानपान मोटे, जन्म जरामरणथी छूटवा माटे तथा दुःखो टाळवा माटे
जाते अग्निनी हिंसा करे छे, बीजा पासे करावे छे अने तेना करनारने रुडुं माने
छे. पण ते तेमने आदित अने अज्ञान वधारनार थवातुं. [३३]

एवुं जाणीने सत् पुरुषो, भगवान अथवा तेमना साबुओ पासेथी आदरवा
लायक वस्तुओ सांभलीने आदरे छे अने तेओ एवुं माने छे के आग्रिकायनी हिंसा
ते, खरेखर, कर्म बंधनी हेतु छे, मोहनी हेतु छे, मरणनी हेतु छे, अने नर्कनी
हेतु छे. पण अजाण लोको ए वावत विषे घणा मुंझाइ पडया छे. जे माटे तेओ
अनेक प्रकारे अग्रिकायनी तथा ते साथेना बीजा जीवोनी हिंसा करता रहे छे. [३४]

जे माटे हुं बतावी आपुंछु के जमीन, तणखला, पान, लाकडां, छाणा
अने कचरो ए सर्वे साथे त्रस जीवो रहे छे. ते त्रस जीवो तथा बीजा ओचिंता
अंदर आवी पडता संपातिम^१ तस जीवो ते बधा अग्नि समारंभ करतां अग्निना
^१जुडता नाना जीवो.

તત્થ સંઘાય માવજ્જંતિ, તે તત્થ પરિયાવિજ્જંતિ, જે તત્થ પરિયાવિજ્જંતિ, તે તત્થ ઉટ્ટાચંતિ । [૩૫]

एत्थ रात्थं समारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा अपरिण्णाय भवन्ति ।
एत्थ सत्थं असमारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा परिण्णाय भवन्ति । [३६]

તં પરિણાય મેહાવી નેવ્ર સયં અગણિસત્થં સમારંભેજ્ઞા, નેવન્નેહિં અગણિસત્થં સમારંભાવિજ્ઞા, અગણિસત્થં સમારંભંતેવિ અન્ને ન સમણુજાણે-જ્ઞા । જસેતે અગણિકમ્મસમારંભા પરિણાયા ભવંતિ, સે હુ મુણી પરિણા-યકમ્મે ત્તિ બેમિ । [૩૭]

પંચમ ઉદ્દેશ.

તં ણો કરિસ્સામિ મત્તા મતિમં, અભયં વિદિત્તા તં જે ણો કરણંદર આવ્યાથી તેમજ્ઞા શરિર સંકોચાવા માંડે છે, પછી તેઓ મૂર્છા પામી મરણ પામે છે. [૩૮]

ए रीते अग्निना समारंभमां पाप रहेल्ल छे. माटे ते जे न करे तेने ए पाप न लागे. [३९]

एवं जाणीने बुद्धिमान् पुरुषे जाते अग्निनी हिंसा न करवी, बीजा पासे न कराववी, अने तेना करनारने रुद्धं न मानवुं. आवी रीते जेने अश्रिकाय वाव्रत शुद्ध माहिती होय तेज शुद्ध समजवान् मुनि जाणवी एम हुं कहुं छुं. [४०]

પાંચમો ઉદ્દેશ.

[वनस्पति कायनी हिंसानो परिहार.]

हे बुद्धिमान् शिष्य, जे पुरुष वनस्पतिने सजीव जाणीने मनમાં विचा-

एसोवरए ^१ एत्थोवरए ^२ एस अणगारेत्ति पवुच्चति । [३८]

जे गुणे से आवट्टे, जे आवट्टे से गुणे । [३९]

उडुं अहं तिरियं पाईणं पासमाणे रूवांइ पासइ, सुणमाणे सदाइं
सुणइ, उडुं अहं तिरियं पाईणं मुच्छमाणे रूवेसु मुच्छति, सदेसुयावि एस
लोगे वियाहिए । एत्थ अगुत्ते अणाणाए पुणे पुणो गुणासाते वंक्समायारे
पमत्ते अगार मावसे । [४०]

लज्जमाणा पुढो, पास अणगारा सो त्ति एगे पवदमाणा; जमिणं
विरूवरूवेहिं सत्थेहिं वणस्सइकम्मसमारंभेणं वणस्सइसत्थं समारंममाणे
अण्णे अणेगरूवे पाणे विहिंसति । (४१)

१ एष उपरतः [आरंभात् निवृतः] २ अत्र उपरतः [नान्यत्र]

रेछे के हुं दीक्षित थइने वनस्पतिनो आरंभ नहि करूं, अने ए रीते जे
संयम स्वरूप जाणीने वनस्पतिनो आरंभ नथी करता एवा आरंभत्यागी जैन
मतयां आशक्त होय तेज अणगार कहेवाय. (३८)

जे विषयो छे ते संसार छे अने जे संसार छे ते विषयो छे. (३९)

माणसो, उंचे नीचे अने आडी दिशाओमां जोतायका रूप देखे छे
सांभळता थका शब्द सांभळेछे अने शब्द तथा रूपमां आशक्त थता रहे
छे. विषयो अेवा छे.^१ तेओमां जेओ मुनि थइने अगुप्त एटले विन परहेज-
गार रहे छे ते भगवाननी आज्ञाथी बाहेर बर्त्ते छे. तेओ बारंवार विषयोनुं
आस्वादन करता थका असंयमने आचरनार थइने प्रमादी बनी घरवास मांडी
ले छे. (४०)

केटलाक शरमाता थका वोलेछे के अये अणगार छीए पण ते तेमनो
फेगटनो वकवाद छे, कारणके तेओ अनेकप्रकारना शत्रोथी वनस्पतिकाय तथा
तेना साथेना दीजा अनेक जीवोनी हिंसा करता रहेछे. (४१)

1(Jacobi) that is called the world भावार्थ-लोकने विषे विषयो एवा छे.

તત્થ ચ્ચલુ ભગવયા પરિણા પવેદિતા । ઇમસ્સ ચેવ જીવિયસ્સ પરિવંદણમાણણપૂયણાણજાતીમરણમેયણાણ દુક્કલ્લપહિઘાયહેતું સે સયમેવ વણસ્સાતિસત્થં સમારંભઇ, અણ્ણેહિં વા વણસ્સઇસત્થં સમારંભાવેતિ, અણ્ણે વા વણસ્સઇસત્થં સમારંભમાણે સમણુજાણતિ; તં સે અહિયાણ, તં સે અબો-હિણ । (૪૨)

સે ત્તં સંબુજ્ઞમાણે આયાણીયં સમુટ્ટાણ સોચ્ચા ભગવઓ, અણગારા-
ણે વા અંતિણ; ઇહ મેગેસિં ણાયં ભવતિ—એસ ચ્ચલુ ગંથે, એસ ચ્ચલુ મોહે,
એસ ચ્ચલુ મારે, એસ ચ્ચલુ ણરણ । ઇચ્ચત્થં ગઢિણ લોણ; જમિણં વિરુવરુવે-
હિં સત્થેહિં વણસ્સઇકમ્મસમારંભેણં વણસ્સઇસત્થં સમારંભમાણે અન્ને અણે-
ગરુવે પાણે વિહિંસતિ । (૪૩)

સે બેમિ,—ઇમંપિ ^૧ જાહ્મિયમ્મયં, એયંપિ ^૨ જાહ્મિયમ્મયં; ઇમંપિ

૧ ઇદં (મનુષ્ય શરીરં) ૨ એતત્ (વનસ્પતિ શરીરં)

અહિં ભગવાને શુદ્ધરીતે સમજાવ્યું છે કે આ જીવંતની કીર્તિ, માન, તથા, શ્રાવણને અર્થે, જન્મ જરામરણથી છૂટવામાટે, તથા દુઃખો ટાળવા માટે જીવો, જાતે વનસ્પતિની હિંસા કરે છે, વીજા પાસે કરાવે છે, અને તેના કરનારને રુદ્ધ માને છે. પણ તે તેમને અહિં કર્તા તથા અજ્ઞાન વધારનાર થવાનું. (૪૨)

એવું જાણીને કેટલાક સત્પુરુષો ભગવાન અથવા તેમના સાધુઓ પાસેથી સ્વરૂપ સાંભળીને આદરવા લાયક વસ્તુ આદરે છે. તેવા પુરુષો એવું સમજે છે કે વનસ્પતિની હિંસા એ સ્વસ્થતા કર્મ બંધની હેતુ છે, મોહની હેતુ છે, મરણની હેતુ છે, અને નરકની હેતુ છે. તેમ છતાં લોક, કીર્ત્યાદિકના અર્થે વિચાર શૂન્ય બનેલા છે, જે માટે આ વનસ્પતિકાયનો વિવિધ શસ્ત્રોવડે સમારંભ કરતા થકા વીજા અનેક પ્રાણીઓની હિંસા કરતા રહે છે. (૪૩)

હું (જેમ સાંભળ્યું છે તેમ) કહું છું કે વનસ્પતિ સર્જીવ છે કેમકે જેમ આ આપણું શરીર પેદા થતી વીજ છે તેમ એ વનસ્પતિ પણ પેદા થતી વીજ છે; જેમ

બુદ્ધિધર્મ્યં, એયંપિ બુદ્ધિધર્મ્યં; ઇમંપિ ચિત્તમંત્યં, એયંપિ ચિત્તમંત્યં; ઇમંપિ
છિન્નં મિલાતિ, ૩ એયંપિ છિન્નં મિલાતિ; ઇમંપિ આહારગં, એયંપિ
આહારગં; ઇમંપિ અણિચ્ચયં, એયંપિ અણિચ્ચયં; ઇમંપિ અસાસયં, એયંપિ
અસાસયં; ઇમંપિ ચઓવચ્ચયં; એયંપિ ચઓવચ્ચયં; ઇમંપિ વિપરિણામધ-
ર્મ્યં, એયંપિ વિપરિણામધર્મ્યં । (૪૪)

एत्थ सत्थं समारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा अपरिण्णाया भवंति।
एत्थ सत्थं असमारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा परिण्णाया भवंति । तं परि-
ण्णाय मेहावी णेव सयं वणस्सइसत्थं समारंभेज्जा, णेवण्णेहिं वणस्सइसत्थं
समारंभावेज्जा, णेवण्णे वणस्सइसत्थं समारंभंते समणुजाणेज्जा जस्सेते
इ म्हाति [म्लानतांगच्छति]

શરીર વધે છે તેમ એ પણ વધે છે; જેમ શરીરમાં ચિત્ત છે તેમ વનસ્પતિને પણ ચિ-
ત્ત છે; ૧ જેમ શરીર કપાયું થકું સૂકે છે તેમ એ પણ સૂકે છે; જેમ શરીરને આહાર
ર રખે છે તેમ એને પણ આહાર રખે છે; જેમ શરીર અનિત્ય છે; તેમ એ પણ અ-
નિત્ય છે; જેમ શરીર અશાશ્વત્ત એટલે પ્રતિક્ષણ વદલતું છે તેમ એ પણ તેવીજ છે;
જેમ શરીર વધે ઘટે છે તેમ એ પણ વધે ઘટે છે; અને જેમ શરીર અનેક વિકાર
પામેછે તેમ એ વનસ્પતિ પણ અનેક વિકાર પામી શકે છે; માટે વનસ્પતિ સજી-
વ છે. (૪૪)

ए वनस्पतिनो समारंभ करतां यकां अनेक आरंभ लागेछे. जे तेनो समारंभ
न करे तेने कश्चो आरंभ लागतो नथी. एवुं जाणीने बुद्धिमान पुरुषे जाते वनस्प-
तिनी हिंसा न करवी, बीजा फासे न कराववी, अने तेना करनारने रुहुं नहि या-

૧ જે માટે ઘાવડી-રીસામળી વિગેરે ફાઢોનો સ્વાપ તથા પ્રવોધ કરમાવું
પ્રફુલ્લિત થવું જોવામાં આવેછે કેટલાક ફાઢો પોતાની પાઢોથી નિધાનને વીંટી રા-
ખે છે. વકુલરું ફાડ દારુના કોગળા છાંટવાથી ફળે છે. इत्यादि ए वावतना घ-
णा द्रष्टांतो છે.

वणस्सइसत्थसमारंभा परिण्णाया भवंति से हु मुणी परिण्णायकम्मे ति बेमि । (४५)

[षष्ठ उद्देशः]

सँ बेमि, संति मे तसा पाणा, तंजहा—अंडया^१, पोतया^२, जराउ-
या^३, रसया^४ संसेयया^५, समुच्छिमा^६ उब्भियया^७, उववातिया^८,।
एस संसारोत्ति पवुच्चति मंदस्स अविजाणतो । [४६]

णिज्झाइत्ता पडिलेहिता पत्तेयं परिणिव्वाणं, सव्वेसिं पाणाणं,^१

१ विकलेंद्रिया :

नहुं. आ रीते जेने वनस्पतिना समारंभ बावत शुद्ध समज होय तेज समारंभ बा-
बतनी शुद्ध समज धरनार मुनि जाणवो एम हुं कहुं छुं. (४५)-

छठो उद्देश.

(अस जीवोंनी हिंसानो परिहार.)

हुं कहुं छुं के सर्व स्थळे प्राये अस जीवो होयछे ते आठ प्रकारना थाय छे
जेवा के अंडज, ^१ पोतज, ^२ जरायुज, ^३ रसज, ^४ संस्वेदज, ^५ समूच्छिम्प, ^६ उदभि-
ज्जक ^७ अने औपपातिक. ^८ ए रीतना आठ वर्गों भली संसार कहेवायछे. तँ संसा-
रमां अज्ञानी बाळजीव भय्या करे छे. (४६)

हुं विचारी तपांशीने कहुं छुं के तमाम जंतुअने, तमाम वनस्पतिने,

१ पंखिओ २ हाथी विगेरे ३ गाय भेंशो विगेरे. ४ कीडाओ ५ जू मा-
कड़ विगेरे. ६ कीडी माखी विगेरे. ७ खंजरीट विगेरे. ८ देवनास्की.

સવ્વેસિં ભૂયાણં,^૨ સવ્વેસિં જીવાણં,^૩ સવ્વેસિં સત્તાણં,^૪ અસાતં અપરિણિ-
વ્વાણં મહબ્ભયં દુક્ખં તિ બેમિ । [૪૭]

તસંતિ પાણા પદિસોદિસાસુય । તત્થ તત્થ પુઢો, પાસ, આઝરા^૫
પરિતાવેંતિ । સંતિ પાણા પુઢો સિતા । [૪૮]

લજ્જમાણા પુઢો, પાસ, અણગારા મોત્તિ ઇગે પવયમાણા; જમિણં
વિરૂવ રૂવેહિં સત્થેહિં તસકાય સમારંભેણં તસકાયસત્થંસમારંભમાણા અ-
ણ્ણે અણેગરૂવે પાણે વિહિંસઇ । (૪૯)

તત્થ સ્વલુ ભગવયા પરિણા પવેદિતા । ઇમસ્સ ચેવ જીવિયસ્સ
પરિવંદણમાણપૂયણા, જાઈમરણમોયણા, દુક્ખપઢિઘાયહેડં, સે સયમેવ
તસકાયસત્થં સમારંભતિ, અણ્ણેહિં વા તસકાયસત્થં સમારંભાવેઙ્, અણ્ણેવા
તસકાય સત્થં સમારંભમાણે સમણુજાણતિ ; તં સે અહિયા, તં સે અબોહિ-
ણ । (૫૦)

૨ (વનસ્પતયઃ) ૩ [પર્વેદ્રિયાઃ] ૪ [એર્કેદ્રિયાઃ] ૫ [માંસાદિગુદ્ધાઃ]
તમામ પ્રાણિઓને, અને તમામ સ્થાવર જીવોને પણ સુખ પ્રિય છે, અને દુઃખ
પીડા કરનાર અને ત્રાસ ઉપજાવનાર છે. [૪૭]

જે તસ પ્રાણિઓ ચારે વાજુથી દુઃખથી ઢરતા રહે છે. પણ તેમને આતુર
મનુષ્યો જૂદા જૂદા સ્વાર્થોં સ્વાતર પરિતાપ આપે છે. પૃથ્વી વગેરેમાં જૂદા જૂદા
તસ જીવો પણ રહે છે. (૪૮)

કેટલાક શરમાતા થકા બોલે છે કે “અમે અણગાર છીએ,” પણ જ તેમનું
બોલવું વ્યર્થ છે કારણ કે અનેક પ્રકારના શસ્ત્રો વડે તેઓ તસકાય તથા તેના સંબંધે
રહેલા અનેક જાતના જીવોને મારતા રહે છે, મરાવતા રહે છે, તથા મારનારનું અનુ-
મોદન કરતા રહે છે. (૪૯)

આ સ્થળે ભગવાને સરસ રીતે જણાવેલું છે કે આ જીંદગીના માટે તથા
કીર્ત્યાદિક માટે કે જન્મમરણથી છૂટવા માટે અથવા વિઘ્ન દૂર કરવા માટે તેઓ
જાતે હિંસા કરે છે, કરાવે છે, તથા કરનારને રૂઢું માનતા રહે છે પણ અંતે જ
મૃત્યુ તેમને આહિત તથા અજ્ઞાનકર્તા થવાની. (૫૦)

સે તં સંબુજ્ઞમાણે આયાળીયં સમુદ્ધાએ સોચ્ચા ભગવઓ, અણગારાણં વા અંતિએ; ઇહ મેગેસિં ણાયં ભવઇ—એસ ચલુ ગંથે, એસ ચલુ મોહે, એસ ચલુ મારે, એસ ચલુ ણરએ । ઇચ્છત્યં ગઢિએ લોએ; જમિણં ત્રિસૂવરૂવેહિં તસકાયસમારંભેણ તસકાયસત્યં સમારંભમાણે અણ્ણે અણેગરૂવે ધાણે વિહિંસંતિ । (૫૧)

સે બેમિ—અપ્પેગે અચ્ચાએ^૧ હળંતિ, અપ્પેગે અજિણાએ વહંતિ, અપ્પેગે મંસાએ વહંતિ, અપ્પેગે સોણિતાએ વહંતિ, અપ્પેગે હિયયાએ વહંતિ, એવં પિત્તાએ, વસાએ, પિચ્છાએ, પુચ્છાએ વાલાએ, સિંગાએ, વિસાણાએ, દંતાએ, દાઢાએ, નહાએ, ણ્હારુણીએ, અદ્દીએ, અદ્દિમિંજાએ, અદ્દાએ, અણદ્દાએ, અપ્પેગે હિંસિસુ મેત્તિ વા વહંતિ, અપ્પેગે હિંસંતિ મેત્તિ વા વહંતિ, અપ્પેગે

૧ અર્ચાર્થ [શરીરાર્થ]

એમ જાણીને ભગવાન અથવા તેમના મુનિઓ પાસેથી તત્ત્વ સાંભળીને આદરણીય વસ્તુને ગ્રહણ કરનારા પુરુષો એવું જાણતા રહે છે કે એ ત્રસકાયની હિંસા ચલેચલ કર્મ વંધની હેતુ છે, મોહની હેતુ છે, મરણની હેતુ છે, તથા નરકની હેતુ છે, તેમ છતાં લોકો વિષયગ્રસ્ત બનેલા છે, જેથી તેઓ વિચિત્ર આરંભથી ત્રસ જીવો તથા તેના સંબંધે રહેલ સ્થાવર જીવોની હિંસા કરતા રહે છે. (૫૧)

(ત્રસ જીવોની હિંસાના હેતુઓ.)

કેટલાએક લોકો જાનવરોના શરીરનો ભોગ આપવા માટે તેને મારે છે. કેટલાએક તેના ચામડા માટે મારે છે. કેટલાએક તેના માંસ માટે મારે છે. એમ કેટલાએક લોહીના માટે, કેટલાએક હૃદયના માટે, કેટલાએક પિત્ત માટે, વસાઓ માટે, પીછાં માટે, પૂંછડી માટે, વાઝ માટે, શીંગડા માટે, દાઢાઓ માટે, નાક માટે, નાડીઓ માટે, હાડકાં માટે, ચરબી માટે, એમ અનેક સ્વાર્થો માટે તેને મારે છે. કેટલાએક નિઃશ્વરોજન માત્ર ગમ્મત સ્વાત્તર જીવ હિંસા કરે છે. કેટલાએક “આપણે એને મારું હતું” એવું વિચારીને તેને મારે છે. કેટલાએક “આપણે એ મારે છે”

‘શરીરના અંદરની રગો જે રૂ પીંજવાના મજબૂત તાંતળા તરીકે વપરાય છે તેમના માટે.

हिंसिस्तंति मत्ति वा वहंति । [५२]

एत्थ सत्थं समारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा अपरिण्णाया भवंति ।

एत्थ सत्थं अत्तमारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा परिण्णाया भवंति । [५३]

तं परिण्णाय मेहावी णेव सयं तसकायसत्थं समारंभेज्जा, णेवण्णेहिं तसकायसत्थं समारंभावेज्जा, णेवण्णे तसकायसत्थं समारंभंते समणुजाणे—ज्जा, जस्से ते तसकायसत्थसमारंभा परिण्णाया भवंति से हु मुणी परिण्णाय क्रम्मे त्ति बेमि । [५४]

[सप्तम उद्देशः]

पहू एजस्स^२ दुगंछणाए^३ आयंकवंसी अहियं—ति नच्चा ।

२ [एजः कंपमानः सचवायुः] ३ [आसेवन परिहारे]

एग धारी तेने मारे छे अने केडलाएक “आपणे ए मारणे” एम विचारी तेने मारे छे. (५२)

ए त्रसकायनो सयारंभ करता अनेक आरंभ लागे छे अने तेहुं रक्षण करता कशो आरंभ लागेतो नथी. (५३)

एम जाणी बुद्धिमान् पुरुषे जाते त्रस जीवोनी हिंसा न करवी, बीजा पासे न कराववी, तथा करनारने अनुमति पण नहि आपवी. जेणे ए रीते त्रसकायनी हिंसा अहितकर्त्ता जाणी त्यक्त करी होय तेज मुनि जाणवो, एम हुं कहुंछुं. (५४)

सातमो उद्देश.

(वायुकायनी हिंसानो परिहार)

जे हिंसाने अहित करनारी जाणी, वायुकायनी हिंसाने दुःख देवारी जाणे

જે અઙ્ગત્થં જાણઇ, સે બહિયા જાણઇ; જે બહિયા જાણઇ, સે અઙ્ગત્થં જાણઇ । એયં તુલ-મન્નેસિ । ઇહ સંતિગયા દવિયા^૧ પાવકંઘંતિ જી-વિહં^૨ । (૫૫)

લજ્જમાણા પુઢો, પાસં, “અળગારા મોત્તિ” એગે પવયમાણા; જમિણં વિરૂપરૂપેહિં સત્યેહિં વાઝકમ્મસમારંભેણં વાઝસત્થં સમારંભમાણે અળ્લે અળેગરૂપે પાળે વિહિંસઇ । (૫૬)

તત્થ ચલુ ભગવાયાં પરિણા પવેઝ્યા । ઇમસ્સચેવ જીવિયસ્સ પરિવંદણમાણણપૂયણા, જાઝમરણમોયણા દુક્ખપઢિધાયહેઝં, સે સયમેવ વાઝસત્થં સમાસ્મતિ, અન્નેહિં વાઝસત્થં સમારંભાવેતિ, અન્ને વા વાઝસત્થં સમારંભંતે સમણ્જાણતિ; તં સે અહિયા, તં સે અબોહિ । [૫૭]

૧ [દ્રવઃ સંયમ સ્તદંતઃ] ૨ [વાયુ કાયોપમર્દેન ઇતિ શેષઃ]

છે તે તેની હિંસાનો પરિહાર કરી શકે છે. જે આત્માની અંદરની વાતને જાણે છે તે વાહરની વાત (પણ) જાણે છે, ને જે વાહરની વાત જાણે છે તે અંદરની વાતને (પણ) જાણે છે. એ વે વાત સરસ્વી રહેલી છે એમ સમજવું. માટે અહીં જે શાંતિમાં મગ્ન સંયામિ પુરુષો હોય છે તેઓ (વાયુકાયની હિંસાવડે) જીવવાને નથી ચાહતા. (૫૫)

હિંસાથી શરમાતા કેટલાક વોલે છે કે “અમે અળગાર છીએ,” પણ તે તેમનું વોલવું વ્યર્થ છે કેમકે જુઓ, તેઓ વિચિત્ર શસ્ત્રોથી વાયુકાય તથા અન્ય અનેક જીવોની હિંસા કરતા રહે છે. [૫૬]

આ સ્થલે ભગવાને સરસ રીતે સમજણ આપેલી છે કે લોકો આ ક્ષણિક જીંદગીના, કીર્તિ, માન, તથા હૃદય નિર્વાહાર્યે, જન્મ મરણથી મુક્ત થવા માટે, તથા દુઃખને દૂર કરવા માટે જાતે વાયુકાયની હિંસા કરે છે, વીજા પાસે કરાવે છે, અને કરનારને રૂઢું માને છે, પણ એ પ્રવૃત્તિ તેને અંતે અહિતકર્તા તથા અજ્ઞાન વ-શરનાર થવાની. (૫૭)

से तं संबुज्झमाणे आयाणीयं समुट्ठाए सोच्चा भगवओ, अण्णाराणं वा अंतिए; इह मेगेसिं णायं भवति—एस खलु गंधे, एस खलु मोहे, एस खलु मारे, एस खलु णए । इच्चत्थं गट्टिए लाए; जमिणं विरूवरूवेहिं सत्थेहिं वाउकम्मसमारंभेणं वाउसत्थं समारंभमाणे अच्चे अणेगरूवे पाणे विहिंसति (५८)

से बेमि—संति संपाइमा पाणा आहच्च संपयंति य । फरिसं च खलु पुट्ठा एगे संघाय मावज्जंति । जे तत्थ संघाय मावज्जंति, ते तत्थ परियाविज्जंति, जे तत्थ परियाविज्जंति से तत्थ उड्ढायंति । [५९]

एत्थ सत्थं समारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा अपरिण्णायया भवंति एत्थं सत्थं असमारंभमाणस्स इच्चेते आरंभा परिण्णायया भवंति । [६०]

तं परिण्णाय मेहावी णेव सयं वाउसत्थं समारंभेज्जा, णेवच्चेहिं वाउसत्थं समारंभावेज्जा, णेवच्चे वाउसत्थं समारंभंते समणुजाणेज्जा । जस्सेते वाउसत्थसमारंभा परिण्णायया भवंति, से हु मुणी परिण्णायकम्मेचि बेमि । [६१]

एम जाणीने जेओ भगवान् अथवा तेमना मुनिओ पासेथी तत्त्वज्ञान पामी आदरणीय वस्तु अंगीकार करे छे तेओ जाणता रहे छे के ए वायुकायनी हिंसा, कर्मबंध—मोह भरण—तथा नरकनी हेतु छे. एम छतां लोको विषयगृद्ध थइ ते वायुकायने विविध आरंभोथी जाते मारे छे, वीजा पासे मरावे छे, अने मारनारने अनुमति करे छे. [५८]

हुं कहुंछुं के ए वायुकायनी साथे पण संपातिम जीवो छे. तेओ एकठा थई वायुनी अंदर पड़े छे. अने वायुनी हिंसा करतां ते पण पीढाय छे. [५९]

माटे वायुकायनी हिंसा करतां अनेक आरंभ लागे छे अने तेनी हिंसानो परिहार करतां कशो आरंभ लागतो नथी. [६०]

एम जाणी बुद्धिमान् पुरुषे जाते वायुकायनी हिंसा न करवी, वीजा पासेथी न कराववी, अने करनारने रुहुं पण नाई मानवुं. ए रीते जेने वायुकाय संबंधी समारंभनी खरी समज होय तेज हिंसापरिहार करनार मुनि जाणवो. (६१)

एत्थंपि जाण उवादीयमाणा, जे आयारे न रमंति, आरंभमाणो
विणयं वयंति, छंदोवणीया, अज्झोववण्णा. आरंभसत्ता पक्करोति संगं । (६२)

से वसुमं सव्वसमण्णागयपण्णाणेणं अप्पाणेणं अकरणिज्जं पावंक-
म्मं णो अन्नोसि । (६३)

तं परिणाय मेहावी णेव सयं छज्जीवणिकायसत्थं समारंभेज्जा,
णेवन्नेहिं छज्जीवणिकायसत्थं समारंभावेज्जा, णेवन्ने छज्जीवणिकायसत्थं
समारंभंते समणुजाणेज्जा, । जस्सेते छज्जीवणिकाय सत्थसमारंभा परिणाय
भवन्ति, से हु मुणी परिणायकम्मोत्ति वेमि । [६४]

उपसंहार.

જેઓ આવા આચારમાં નથી રમતા, અને આરંભ કરતા થકા પણ “અચારે
સંયમ છે” એમ બોલે છે, તથા સ્વેચ્છાચારી થઈ આરંભમાં તટ્પ્રીન થઈ રહે છે તેઓ
ઑઠે કર્મ વાંધે છે. (૬૨)

માટે સંયમી પુરુષે સર્વ રીતે સમજવાન થઈને ન કરવા લાયક પાપ કર્મને
કદાપિ નહિ ઇચ્છવું. (૬૨)

એમ જાણીને બુદ્ધિમાન્ પુરુષે જાતે છકાયની હિંસા ન કરવી, ધીજા પાસે
ન કરાવવી, અને તેના કરનારને રૂઢા પણ નહિ માનવા. એ રીતે જેને એ છકાયના
આરંભની પૂર્ણ માહિતી હોય તેજ આરંભત્યાગી ધુનિ જાણવો. (૬૪)

લોકવિજય નામકં દ્વિતીયમધ્યયનમ્

[પ્રથમ ઉદ્દેશ:]

જે ગુણે, ૧ સે મૂલદ્વાણે ૨ । જે મૂલદ્વાણે, સે ગુણે । इति સે ગુણદ્વી
મહતા પરિયાવેણં વસે પમત્તે, તંજહા—માયા મે, પિયા મે, માયા મે, મહાણી
મે, મજ્જા મે, પુત્તા મે, ધૂયા મે, સુન્હા મે, સહિં—સયણ—સંગંથ^૩—સંથુયા
મે, વિવિત્તોવગરણ—પરિયટ્ટણ^૪—ભોયણચ્છાયણં મે, ઇચ્ચત્થં ગઢિણ્ણ લોણ
વસે પમત્તે । (૬૫)

૧[ગુણાઃ વિષયાઃ] ૨ (મૂલં સંસારસ્તસ્ય સ્થાનં કારણં) ૩ (સ્વજનસ્યાપિ
સ્વજનઃ) ૪ દ્વિગુણત્રિગુણી કરણં પરિવર્તનં

અધ્યયન વીજું.

લોકવિજય.

પહેલો ઉદ્દેશ.

(માતાપિતા વગેરે લોકને જીતી સંયમ પાઢવો.)

જે વિષયો છે તે સંસારના હેતુ છે, અને જે સંસારના હેતુ છે તે વિષયો
છે. માટે વિષયાર્થી હોય છે તે પ્રમાદી બની વંદું દુઃખ પામતા રહે છે. તે ૯ રીતે
કે,—મારી મા, મારો વાપ, મારો ભાઈ, મારી વેન, મારી સ્ત્રી, મારા પુત્રો, મારી
પુત્રી, મારા મિત્ર, મારા સગાં, મારા સંબંધિ, મારા સાંધનો, મારી દોલત, મારું સ્વા-
નપાન, અને મારાં વસ્ત્ર એવી અનેક પંચાતોમાં ફસી પડેલા લોકો મરણપર્યંત ગાફલ
થઈ આરંભ કરતા રહે છે. (૬૬)

અહોય રાઓ પરિયપ્પમાણે, કાલાકાલસસુદુર્ઘ, સંજોગદ્વી, અદ્વાલોમી
આલુંપે, સહસાકારે, વિણિવિદ્વચ્ચિત્તેણ્ય, સત્યે પુણો પુણો^૧ । [૬૬]

અપ્પં ચ ચ્ચલુ આઝયં ઇહ મેગેસિં માણવાણં; તંજહા સોયપરિ-
ણ્ણાણેહિં પરિહાયમાણેહિં, ચક્કુપરિણ્ણાણેહિં પરિહાયમાણેહિં; ઘાણપરિણ્ણાણે-
હિં પરિહાયમાણેહિં, રસણપરિણ્ણાણેહિં પરિહાયમાણેહિં, ફાસપરિણ્ણાણેહિં
પરિહાયમાણેહિં, અમિક્કંતં ચ ચ્ચલુ વયં સંપેહાણ, તઓ સેણ્યા મૂઢ-
માવં જણયતિ । (૬૭)

જેહિં વા સદ્ધિં સંવસતિ, તેવિણંણ્યા ણિયગા પુવ્વં પરિવ્વયંતિ ।
સો વા તે ણિયગે પચ્છા પરિવણ્ણા । ણાલં તે તવ તાણાણ વા, સરણાણ
વા । તુમંપિ તેસિં નાલં તાણાણ વા, સરણાણ વા । સે ણ હાસાણ, ણ કિ-
હ્હાણ, ણ રત્તીણ, ણ વિમ્મસાણ । (૬૮)

૭ પ્રવર્તત ઇતિશેષ:

૧ તથા તેના માટે રાત દિવસ ચિંતા કરતા થકા, કાલ અકાલની કશી પણ
દરકાર નહિં ધરતાં, કુટુંબ પરિવાર તથા ધનમાં લુભ્ય વની, વિષયમાંજ ચિત્ત ધરતા
થકા નિર્ભયપણે લૂંટફાટ મચાવવા મંડી પડે છે અને અનેક પ્રકારે છકાયની
હિંસા કરતા ફરે છે. [૬૬]

મનુષ્યનું આયુ ઘણું ટૂંકું છે. તેના દરમ્યાન જરા આવતાં શ્રોત્ર, ચક્ષુ,
ગ્રાણ, રસના અને સ્પર્શદ્રિયનું જ્ઞાન ઘટતું જાય છે. વૃદ્ધાવસ્થા જોડને તે વચ્ચે તે
પ્રાણી દિગ્મૂઢ વની જાય છે. [૬૭]

બલી જેની સાથે તે વસે છે તેજ વૃદ્ધાવસ્થામાં તેની નિંદા કરવા માંડે છે,
અથવા તે પોતે પોતાના કુટુંબિયોને નિંદવા માંડે છે. માટે હે જીવ, તે કુટુંબ તને
વચાવનાર કે આશ્રય આપવા સમર્થ નથી. એમ વૃદ્ધાવસ્થામાં હાસ્ય, ક્રીડા, મેજ-
શોખ અને શણગાર એ સર્વને માટે પુરુષ અયોગ્ય બને છે. [૬૮]

इ चेवं समुद्रिणं अहोविहाराण १ अंतरं २ च खलु इमं संपेहाण
धीरो मुहुत्तमपि णो पमायए । वओ अच्चेइ जोव्वणं च । [६९]

जीविण इह जे पमत्ता । से हंता, छेत्ता, भेत्ता, लुंपित्ता, विलुंपिता,
उद्वेत्ता, उत्तासइत्ता, अकडं करिस्सामिन्ति मण्णमाणे । (७०)

जेहिं वा सद्धिं संवसति ते वा णं एगया णियगा पुव्विं पोसंति,
सो वा ते णियगे पच्छा पोसेज्जा । णालं ते तव ताणाए वा, सरणाए वा ।
तुमं पि तेसिं णालं ताणाए वा, सरणाए वा । [७१]

उवादियसेसेण ३ वा संणिहिसंणियओ कज्जति इह मेगेसिं असंजता-
णं भोयणाए । तओ से एगया रोगसमुप्पाया समुप्पज्जंति । (७२)

जेहिं वा सद्धिं संवसति ते वा णं एगया णियगा पुव्विं परिहरंति

૧ (યથોક્તસંયમાનુષ્ઠાનાય) ૨ (અવસરં) ૩ (ઉપમુક્તશેષ-
ણેત્યર્થઃ)

एम जाणी बुद्धिमान् पुरुष आ अवसर पायीने संयम माटे तरत उज्ज्वाल
थाय छे अने घडीभर पण प्रमाद करतो नथी, जे माटे वय अने यौवन धसारावंध
चाल्या जाय छे. (६९)

जेओ तेम नथी जाणता तेओ असंयमथी जीववामां गाफल थइ रहे छे
अने तेओ सर्वथी अधिकता मेळववा माटे छकायने मारता, कापता, फोडता,
लुंढता, झुंढता, प्राणरहित करता तथा त्रास आपता रहे छे. (७०)

(पण जो तेनुं नशीब मंद होय छे तो कशुं मळी शकतुं नथी) तेथी तेओ
कुडुंवतुं पोषण करवाने बदले पोते कुडुंवथी पोषाय छे. अथवा (कदाच तेओने
कई धन प्राप्ति थतां) तेओ कुडुंवतुं पोषण करे छे पण (अंते) तेओमानो कोइ
कोइने वचावी शकनार नथी. तेम ते पण तेमने वचावी शकनार नथी. (७१)

કેટલાએક અસંયતિઓ વચેલા આહારને વીજા દિવસે खानाना માટે રાखी
મેલે છે. પણ તેમના શરીરે તેથી કોઈ વેળા અનેક રોગો उत्पन्न થાય છે. [૭૨]

અને ત્યારે તેનાં સગાં સ્નેહી વધા લાંવા થઈ વેસે છે^૧ કોઈ પણ વચાવી
તેનો ત્યાગ કરે છે. કલમ ૭૧ ની છેલી લીટી પ્રમાણે સમજી છેવું.

सो वा ते णियगे पच्छा परिहेरज्जा । णालं ते तव ताणाए वा, सरणाए वा, तुमं पि तेसिं णालं ताणाए वा, सरणाए वा । (७३)

एवं जाणिन्तु दुक्खं पत्तेयं सायं, अणभिकं तं च खलु वयं सपे-
हाए, खणं^१ जाणाहि पंडिए [७४]

जाव सोयपण्णाणा अपरिहीणा, जाव णेत्तपण्णाणा अपरिहीणा,
जाव घाणवण्णाणा अपरिहीणा, जाव जीहपण्णाणा अपरिहीणा, जाव
फासपण्णाणा अपरिहीणा, इच्चेतेहिं विरूवरूवेहिं पन्नाणेहिं अपरिहीणेहिं
आयुं^२ सम्मं समणुवासेज्जसित्ति बेमि । [७५]

[द्वितीय उद्देशः]

अरइं आउट्टे^३ से मेहावी ; खणंसि मुक्के । [७६]

१ (अवसरं) २ आवर्त्तत (निवर्त्तयेत्)

शक्तो नथी. तेम हे असंयतिओ तमे पण तेमनाथी मोदा के बहेला लांव थइ
बेसनार छो, ने तेमने बचावी शकनार नथी. [७७]

ए रीते दरेक जीवना सुख दुःख जूदा जूदा सेहवानां जाणीने तथा हजु
पोतानी वय कायम रहेली जाणीने हे पंडित आ अवसर ओलख. (७४)

ज्यां लगी श्रोत्र, चक्षु, घ्राण, रसना, तथा स्पर्शेन्द्रियनी विज्ञान शक्ति मंद
नथी पढी तेना दरम्यान तुं तारुं आत्मार्थ सिद्ध करी ले. [७५]

बीजो उद्देशः

[अरति टाळी संयममां दृढ रहेतुं]

बुद्धिमान् पुरुषे संयममां अरति थवी दूर करवी. एम कर्मायी घणाज अ-
ल्पकाले मुक्त थवाय छे. (७६)

अणाणाए पुट्ठावि एगे णियदंति मंदा मोहेण पाउडा^१ । [७७]

“अपरिगंहा भविस्सामो” समुद्धाए लद्धे कामे अभिगाहेति, अणाणाए मुणिणो, पडिलेहंति, एत्थं सोहे पुणो पुणो सण्णा, पो, पाराए । (७८)

विमुत्ता हु ते जणा, जे जणा परिगामिणो लोभं अलोभेण दुगंछमाणे लद्धे कामे णाभिगाहइ, विणावि लोभं निक्खम्म एस अकम्मो जाणति पासति । पडिलेहाए णावकंखति, एस अणगारेत्ति बुच्चति । (७९)

अहोयराओ परितप्पमाणे, कालाकालसमुद्धाइ, संजोगट्ठी, अट्ठालोभी आलुंप्पे, सहसाकारे, विणिविट्ठचित्ते एत्थ, सत्थे पुणो पुणो । (८०)

१ प्रावृताः

अज्ञानी मूढ जीवो परीसह के उपसर्ग आवतां आज्ञाथी बाहेर थइ संयमयी भ्रष्ट यता रहे छे. [७७]

“अमे अपरिग्रहीज छीए” एम बोली केटलाएक दीक्षित थया थका पण आज्ञाथी बाहेर थइ मुनिना बेपने लजवता थका मळता काम सेवता रहे छे तथा ते भेळववाना उपयोगमां मच्या रही वारंवार मोहमां बुज्या रहे छे तेओ नथी आ पार, के नथी पेले पार. ^१ [७८]

खरेखर तेज पुरुषो विमुक्त २ जाणवा जेओ संयमने सदा पाळता रहे छे. जे पुरुष निर्लोभ थइ लोभने धिकारी कहाडी मळता कामभोगने इच्छे नहि, अथवा जे मूल्यार्जि लोभने निर्मूल करी दीक्षित थाय ते कर्मरहित बनी सर्वज्ञ सर्वदर्शी थाय माटे एम विचारीने जे लोभने इच्छे नहि ते अणगार कहेवाय छे. (७९)

अज्ञानी जीवो रात दीवस दुःखी यता थका, काळ अकाळनी दरकार नहि धरतां, स्त्री अने धनना लोभी बनी वगर विचारे वारंवार अनेक आरंभ करता रहे छे. [८०]

१ एटले के नथी मुनी अने नथी गृहस्थ. २ त्यागी.

સે આય^૧ બલે ૧, સે ણાઇબલે ૨, સે સયણબલે ૩, સે મિત્તબલે ૪, સે પેચ્ચબલે ૫, સે દેવબલે ૬, સે રાયબલે ૭, સે ચોરબલે ૮, સે અતિ-
હિબલે ૯, સે કિવ્વણબલે ૧૦, સે સમણબલે ૧૧, ઇચ્છેતેહિં વિરૂવરૂવેહિં
કજ્જેહિં દંડસમાયાણં સંપેહાણ મયા કજ્જતિ । પાવમોક્કસોત્તિ મણમાણે ।
અદુવા આસંસાણ । (૮૧)

તં પરિણાય મેહાવી, ણેવ સયં એહિં કજ્જેહિં દંડં સમારંભેજ્જા, ણે-
વ્વણં એહિં કજ્જેહિં દંડં સમારંભાત્તિજ્જા, એહિં કજ્જેહિં દંડં સમારંભંતેવિ
અન્ને ણો સમણુજાણેજ્જા । (૮૨)

એસ મગ્ગે આરિણેહિં પવેદિણ । જહેત્થ કુસલે ણોવલિપ્પિજ્જાસિત્તિ
વેમિ । (૮૩)

૧ આત્મબલાર્થ. ૨ અસકૃત્ (પુનઃ પુનઃ)

આત્મવલ્, ^૧ જાતિવલ્, સ્વજનવલ્, મિત્રવલ્, પ્રેત્યવલ્, ^૨ દેવવલ્, રાજવલ્,
ચોરવલ્. ^૩ અતિથિવલ્, કૃપણવલ્, ^૪ તથા શ્રમણવલ્ની પ્રાપ્તિ માટે અથવા પાપક્ષ-
યના માટે અથવા આશંસાથી ^૫ લોકો અનેક આરંભમાં પ્રવર્તે છે. (૮૧)

માટે બુદ્ધિમાન્ પુરુષે એ કામો માટે જાતે પણ હિંસા નહિ કરવી, વીજા પાસે
પણ હિંસા નહિ કરાવવી, અને કરનારને પણ રુઢું નહિ માનવું. [૮૨]

એ માર્ગે આર્યોં (તીર્થંકરોં) વતાવ્યો છે. માટે ચતુર પુરુષોં જેમ પોતા-
નો આત્મા કર્મથી ન લેપાય તેમ વર્તવું. [૮૩]

૧ શરીર વલ્. ૨ ભવાંતર જતાં થતું વલ્. ૩ ચોરો મને મદદ આપશે તે
૪ ભિક્ષુકતું વલ્ મને થશે. ૫ ભવાંતરમાં તે વસ્તુ મલ્લવાની ઇચ્છાથી.

[तृतीय उद्देशः]

से असइं^१ उच्चगोए, असइं नीयागोए। णोहीणे णो अतिरित्ते, णो पीहए इतिसंखाए के गोयावादी, के माणावादी, कंसि वा एगे गिज्जे^२ । (८४)

तम्हा पंडिए णो हरिसे, णो कुप्पे, भूएहिं जाण, पडिलेह सातं समिते एयाणुपस्सी^३ तंजहा—अंधत्तं, बहिरत्तं, मूयत्तं, काणत्तं, कुंटत्तं, खूज्जत्तं^४, वडहत्तं, सामत्तं, सबलत्तं, सहपमाएणं अणेगरूवाओ जोणीओ संधाति, विरूवरूवे फासे पडिसंवेदेइ । [८५]

से अबुज्झमाणे हतोवहते जाइमरणमणुपरियट्टमाणे । (८६)

१ असकृत् [पुनः पुनः] २ गृह्यते. ३ एतदनुदर्शी. ४ कुब्जत्वं.

त्रीजो उद्देश.

(मानने टाळवुं तथा भोगमां रक्त न थवुं)

जीव घणीवार ऊंच गोत्रमां^१ ऊपजेलो छे. अने घणीवार नीचगोत्रमां ऊपजेलो छे. एमां कशी न्यूनता के अधिकता नथी. माटे कोइ पण जातनो गर्व नहि करवो. आवुं समजतां कोण पोताना गोत्रनो गर्व करशे अथवा मान धरशे अथवा गृह्य थशे ? [८४]

माटे बुद्धिमान् पुरुषे हर्ष के रोष नहि करवो. वधा जीवोने सुख प्रिय छे एम जाणी समितिर्वंत थइ विचारवुं. आ प्रमाणे जीव पोताना प्रमादथीज आंधळापणुं, वहेरापणुं, मुंगापणुं, डुंठापणुं, कुचडापणुं, बांकापणुं, काळापणुं, तथा कावरापणुं [विगैरे] पाये छे, अनेक योनियोमां जन्म धरे छे अने भयंकर दुःखो वेठे छे. [८५]

अजाण जीव रागथी ग्रस्त तथा अपयशंवत थयो थको जन्म मरणमां फसतो रहे छे. [८६]

१ ऊंच कुळमां.

જીવિયં પુઢો પિયં ઇહ મેગેસિં માણવાણં સ્વેત્તવત્થુમમાયા માણાણં । [૮૭]

આરત્તં, વિરત્તં, મણિકુંડલં, સહહિરણ્ણેણ ઇત્થિયાઓ પરિગિજ્ઞ ત-
ત્થેવ રત્તા । (૮૮)

“ ણ ઇત્થં તપો વા, દમો વા, ણિયમોવા, દિસ્સતિ ” સંપુણ્ણં
બાલે જીવિઉકામે લાલપ્પમાણે મુઢે વિપ્પરિયાસ—મુવેતિ । (૮૯)

ઈણમેવ ણાવકંઘંતિ, જે જણા ધુવચારિણો; જાતીમરણં પરિજ્ઞાય
ચરે સંકમણે દઢે । (૯૦)

ણાત્થિ કાલસ્સણાગમો । (૯૧)

સવ્વે પાણા પિયાડયા, સુહસાયા, ટુલ્લપ્પડિકૂલા, અપ્પિયવહા,
પિયજીવિણો, જીવિઉ કામા । (૯૨)

સવ્વેસિં જીવિયં પિયં । [૯૩]

ક્ષેત્ર તથા વસ્તુમાં મમત્વાન્ દરેક પ્રાણિને જીવતું ઘણું પ્રિય લાગે છે. (૮૭)
[તેવા વાલ્લજીવો] રંગવેરંગી વસ્ત્ર, મણિ, આભરણ, હિરણ્ય, અને સ્ત્રીઓ પા-
મીને તેમાંજ આસક્ત થઈ રહે છે. (૮૮)

૫૫. એવા સંપૂર્ણ વાલ્લ અને મૂઢ બનેલા જીવો વિપર્યાસ પામીને નિર્ભયપણે
જીવવા ચહાતા થકા આ રીતે વર્તે છે કે, “ આ જગતમાં યમ ક નિયમ-
કશા કામના નથી. ” [૮૯]

પણ જે પુરુષો આચારવંત છે તેઓ તેમ જીવવા નથી ચહાતા. તેઓ
તો જન્મ મરણ થતાં જાણી સંયમ પાલવામાં જ હજમાલ રહે છે, [૯૦]

મોતનો કંઈ ભરોસો નથી. (૯૧)

બધા જીવો લાંબી આયુષ્યને તથા સુખને ચાહે છે, અને જીવવા માગે
છે. મરણ અને દુઃખ બધાને અપ્રિય લાગે છે. [૯૨]

જીવતું બધાને પ્રિય લાગે છે. (૯૩)

तं परिगिञ्ज दुपयं चउप्पयं अभिजुंजिया णं, संसंचिया णं, ति विधेण जावि तत्थ मत्ता भवइ अप्पा वा बहुगा वा, से तत्थ गाढिए चि-
ठइ, भोयणाए [९४]

तओ से एगया विविहं परिसिद्धं संभूयं महोवगरणं भवति । तंपि
से एगया दायादा विभयंति, अदत्ताहारा वा से अवहरंति, रायाणो वा से
विलुपंति, णस्सति वा से, विणस्सति वा से, अगारदाहेण वा से दज्झ-
इ [९५]

इति से परस्सद्वाए कुराइं कम्माइं बाले पकुव्वमाणे तेण दुक्खेण
मूढे विप्परियासमुवेति । [९६]

मुणिणा हु एयं पवेइयं । [९७]

अ ओहतरा^१ एते, णय ओहं तरत्तिए । अतीरंगमा एते, णय ती^२

१ (ओघः कर्मरूपः प्रवाह स्तं न तरंतीत्यनोघतराः)

जीवहुं प्रिय होवायी जे लोको द्विपद तथा चतुष्पदने राखीने द्रव्य
संचय करता थका जे कइ थोडुं के घणुं खावा पीवा माटे धन एकटुं कर-
छे तेमां मन वचन कायायी गृह्य थता रहे छे. [९४]

वस्त्रते तेमना पासे घणोज वधतो द्रव्य भंडोळ एकठो थइ जाय छे.
पण अंते तेने भायातो बेहेंचे छे, अथवा चोरगे चोरि जाय छे, या राजा
लुंटी ले छे, या व्यापार विगेरेमां नाश थाय छे, या आगिथी बळी जाय
छे. (९५)

एग बीजाओना माटे ते अज्ञान प्राणीओ कूर कर्म करतां थका तेनां
दुःख जाते भोगवतां विपर्यास^१ पाभे छे [९६]

आ वहुं मुनिए (बीर प्रभुए) जणाबेलुं छे. [९७]

परतीर्थीओ के पासत्याओ^२ संसारनो प्रवाह तरां शकवाना नथी, तथा

१ सुख इच्छता थका दुःख पाभे छे. २ नबळा आचारवाळां वेशधारीओ.

ગમિત્તાણ । અપારંગમા એતે, ણય પારં ગમિત્તાણ । [૯૮]

આયાણિજ્જં ચ આયાય, તંમિ ઠાણે^૧ ણ ચિદ્ધુહ, વિતથં પપ્પડ્ધે-
યન્ને, તંમિ ઠાણંમિ^૨ ચિદ્ધુહ । (૯૯)

ઉદ્દેસો^૩ પાસગસ્સ ણત્થિ । (૧૦૦)

બાલે પુણ ણિહે^૪ કામસમણ્ણે અસામિતદુક્ખે દુક્ખાણમેવ આવટ્ટં
અણુપરિયદટ્ટત્તિ વેમિ । ૧૦૧

ચતુર્થ ઉદ્દેશ :

તત્તો સે ઇગયા રોગસમુપ્પાયા સમુપ્પજ્જંતિ । ૧૦૨

૧ (સંયમ રૂપે) ૨ [અસંયમરૂપે] ૩ [આજ્ઞા] ૪ સિંહ :
[રાગી]

તેના તીર કે પારને પામી શકવાના નથી. (૯૮)

જેઓ સંયમ લઈ પાછા સંયમમાં નથી રહી શકતા તે અજાણ જીવો
અસત્ય ઉપદેશ પામીને અસંયમમાં રહે છે. [૯૯]

તત્ત્વ સમજનારને કંઈ કહેવું જરૂરનું નથી. (કારણ કે તે સમજી હોવાથી
પોતે સીધે માર્ગે ચાલ્યો જાય છે (૧૦૦)

પણ જે વાલ હોય છે તે વિષયોમાં રક્ત વધી તેમને સેવન કરતો.
શ્રક્રો દુઃખો વધારીને દુઃખોનાજ ચક્રમાં રસડે છે. (૧૦૧)

ચોથો ઉદ્દેશ.

[ભોગોથા રોગો થાય છે.]

પછી^૧ તેને કર્મ ઉદય આવતાં રાગો ઉત્પન્ન થાય છે, (૧૦૨)

^૧ કામભોગથી કર્મવંધ, કર્મવંધથી મરણ, મરણથી નરક, નરકથી ગર્ભ ને
ગર્ભથી રોગ થાય છે.

जेहिं वा सार्द्धिं संवसति, ते वाणं एगया णियगा पुंविं परिवयंति ।
सो वा ते णियगे पच्छा परिवएज्जा । णालं ते तत्र ताणाए वा, सरणाए वा
तुमं पि तेसिं णालं ताणाए वा सरणाए वा । (१०३)

जाणि-तु दुक्खं पत्तेयं सायं । (१०४)

भोगामेव अणुसोयंति—इह मेगेसिं साणवाणं, तिबिहेण, जावि से
तत्थं मत्ता भवइ, अप्पा वा, बहुगावा, से तत्थ गढिए चिद्धति ! भोय-
णाए । (१०५)

ततो से एगया विप्परिसिद्धं संभूयं महोवगरणं भवति । तं पि से
एगया दायाया विभयंति, अदत्ताहारे वा से हरति, राय.णो वा से बिलुं पं-
ति, णस्सइ वा से, विणस्सइ वा से, अगारदाहेण वा से डज्झति। (१०६)

इति से परस्स अट्ठए कूराणि कम्माणि बाले पकुच्चमाणे तेण
दुक्खेण मूढे विप्परियासमुवेति । (१०७)

एवे बखते तेना स्नेहिओ तेने अवगणे छे या ते तेओने अवगणे छे
कारण के कोइ कोइने राखनार नथी. (१०३)

दुःख सुख सर्व जूड़ा जूड़ा भोगवे छे. (१०४)

आ जगत्तां केऽलाएक जीव मरण ली पग भोगनीज बांछा घरता रहे
छे. तेजाओने जे कंइ थोडी के घगी धन प्राप्ति थाय छे ते खावा पीवा माटे तेमां
मन वचन कायाथी शुद्ध थइ जाय छे. (१०५)

कदाच बहु धन मळे छे तो अंते ते धन भायातो वेंचे छे, या चोरो चोरी
जाय छे. या राजाओ लुंछी ले छे या व्यापारमां नाज पाये छे, या अग्निथी
बळी जाय छे. (१०६)

ए रीते ते अज्ञानी जीवो बीजाना माटे कुर कर्म करता थका तेना दुःखो
जाते भोगवतां सुख इच्छतां दुःखमां पडे छे. [१०७]

१ जेमके ब्रह्मदत्त केमके ते मरणनी अणीपर तथा नरकमां पण “कुरुमती
कुरुमती”ज पेकारतो.

આસં ચ છંદં ચ વિગિન્ચ ધીરે । (૧૦૮)

તુમં ચેવ તં શઙ્ગમાહદુ^૧ । (૧૦૯)

જે સિયા, તેણ ણો સિયા । (૧૧૦)

ઇળમેવ ણાવબુઙ્ગંતિ, જે જળા મોહપાડડા । (૧૧૧)

થીલોભપવ્વહિણ્ણુ તે ભો વયંતિ “એયાઈં આયતણાઈં” । (૧૧૨)

સે દુક્કલાણ, મીહાણ, મારાણ, ણરગાણ, ણરગતિરિક્કલાણ ।

(૧૧૩)

સતતં મૂઢે ધમ્મં ણાભિજ્ઞાણતિ । (૧૧૪)

ઉદાહુ વીરે । અપ્પમાદો મહામોહે । (૧૧૫)

^૧ આહૃત્ય (સ્વીકૃત્ય) (અશુભ માદત્સે इतिशेषः)

હે ધીર પુરુષો તમારે વિષયની આશા અને ધ્વાલચર્ચા દૂર રહેવું. (૧૦૮)

તમે જાતેજ તે આશારૂપ શલ્ય હૃદયમાં ધરી હાથે કરી દુઃખી થાઓ છા. [૧૦૯]

પૈશાચી ભોગોપભોગ મળે છે, તેમ વચ્ચે નહિ પણ મળે. [૧૧૦]

પણ યોહવંત પ્રાણિઓ એ સમજી શકતા નથી. [૧૧૧]

સ્ત્રીઓમાં આસક્ત થયા થકા તેઓ વોલે છે કે “એ સ્ત્રીઓજ સુખની સ્થાન છે.” [૧૧૨]

પણ સ્વરૂં જોતાં તો તેઓ દુઃખ, યોહ, મરણ, નરક, અને તિર્યંચ ચતિના હેતુભૂત છે. [૧૧૩]

છતાં હમેશાં મૂઢ બનેલા જીવો ધર્મ જાણી શકતા નથી. [૧૧૪]

વીર પ્રભુએ મજબુતાઈથી કહ્યું છે કે સ્ત્રીનો વિશ્વાસ મુનિએ નહિ કરવો.

(૧૧૫)

? પરાનુવૃત્તિથી યાચ્છા.

અલં કુસલસ્સ પમાદેણં, સંતિ—મરણં^૧ સપેહાણ, મિદુરધમ્મં
સપેહાણ । (૧૧૬)

ણાલં પાસ, । અલં તવેણહિ । એયં, પાસ મુણી? મહબ્ભયં । (૧૧૭)
ણાતિવાણ્ઝ કંચણં । (૧૧૮)

એસ વીરે પસંસિણ—જે ણ ણિવિજ્જતિ આદાણાણ^૨ । (૧૧૯)

“જ મે દેતિ” ણ કુપ્પેજ્ઞા, થોધં લઘ્ધું ણ ચિંસણ, પઢિસેહિઓ
પરિણમેજ્ઞા^૩, પઢિલાભિઓ પરિણમેજ્ઞા । (૧૨૦)

એયં મોણં સમણુવાસિજ્ઞાસિન્તિ બેમિ । (૧૨૧)

[પંચમ ઉદ્દેશ:]

જામિણં વિરૂવરૂવેહિં સત્થેહિં લોગસ્સ કમ્મસમારંમા કજ્ઞંતિ,

૧ (શાંતિર્મરણં ચેતિદ્વંદ્વઃ) ૨ સંયમાય. ૩ નિવર્તેત.

માટે કુશલ પુરુષે અપ્રમાદથી મોક્ષ અને પ્રમાદથી થતાં મરણ વિચારીને,
તથા શરીરને ક્ષણભંગુર જાણીને પ્રમાદ દૂર કરવો. [૧૧૬]

વિષયભોગથી કંઈ તૃપ્તિ થતી નથી, માટે એ કળા કામના નથી. હે મુનિ,
એ કામભોગેચ્છા મહા ભયંકર છે એમ વિચાર. [૧૧૭]

માટે મુનિએ કોઈ જંતુને પીડા નહિ કરવી. [૧૧૮]

એવા અપ્રમાદી પરાક્રમી મુની જ વલગાયેલા છે, જેઓ સંયમ પાઠતાં ક-
શ્ચો સ્વેદ નથી પામતા. [૧૧૯]

(ગોચરીએ જતાં) કોઈ નહિ આપે તેના તરફ કોપ નહિ કરવો, થોડું મ-
લ્લ્યાથી તેની નિંદા નહિ કરવી, તેણે ના પાડ્યાથી ક્ષણ પાછા વળવું યા તેણે વોહો-
રાવ્યા વાદ પણ ક્ષણ પાછા વળવું. [૧૨૦]

[હે મુનિ,] તોર આવું મુનિત્વ પાઠવું. [૧૨૧]

પાંચમો ઉદ્દેશ.

(મુનિએ વિષયભોગ ત્યાગ કરી લોકનિશ્રાણ આહારાદિક લઈને વિચરવું)

લોકો પોતાના માટે તથા પોતાના પુત્ર, પુત્રી, વહુઓ, નાતજાત, દાદા, રાજા

તંજહા, અપ્પળો સે, પુત્તાળં, ધૂયાળં, સુઘ્ઘાળં, ણાતીળં, ધાતીળં, રાઈળં, દાસાળં, દાસીળં, કમ્મકાળં, કમ્મકરીળં, આણસાણ^૧, પુઠ્ઠેપેહણાણ^૨, સામાસાણ^૩, પાયાસાણ^૪, સંણિહિ-સંણિવઓ કજ્જઈ ઇહ મેગેસીં માણવાળં મોયણાણ । (૧૨૨)

સમુદ્ધિતે અળગારે આણિ આરિયદંસી અણં સંથિતિ ^૫અદ્ધક્ખુ, સે ણાદિયે, ણાદિઆવણ, ણાદિયંતં સમણુજાણણ । (૧૨૩)

સન્નામગંઘં પરિણાય ણિામગંઘો પરિવ્વણ । (૧૨૪)

અદિસ્સમાળો કપાવિક્કરુસુ;-સે ણ કિગે, ણ કિગાવણ, કિગંતં ણ સમણુજાણણ । (૧૨૫)

૧ (આદેશા : પ્રાઘૂર્ગકાસ્તદર્થે) ૨ પૃથક્ (પુત્રાદિભ્યઃ) પ્રહેણકાય. ૩ શ્યામાશાય-રાત્રિભોજનાય. ૪ પ્રાતરાશાય-પ્રત્યૂષભોજનાય. ૫ અદ્રાક્ષીત્

દાસ, દાસી, ચાકરનકર તથા પરોળા માટે તથા પુત્રાદિકોને જુદું જુદું વેહેંચી આપવા માટે સ્વાગ પીવા સાદ અનેક આરંભ કરીને આહાર વનાવી રાખે છે. (૧૨૨)

માટે આવે પ્રસંગે સંયમમાં હજ્જમાઠ, આર્ય, પવિત્ર બુદ્ધિમાન, ન્યાયદર્શી અને તત્ત્વ સમજનાર અગારે દૂષિત આહાર લેવો નહિ, લેરાવવો નહિ, તથા લેનારને પ્રશંસવો નહિ. [૧૨૩]

વધાં દૂષણો રૂઢી રીતે જાણીને નિદૂષણપણે સંયમ પાઠવું. [૧૨૪]

વઢી મુનિએ આહારનો ક્રયાવિક્રય ^૧ ન કરવો, વીજા પાસે ન કરાવવો, કરનારને રૂઢું નહિ માનવું. (૧૨૫)

से भिक्खू कालणो, बालणो, ^१ मायणो, खेयणो, खणयणो, धिणयणो, ससमयणो, परसमयणो, भावणो, परिग्गहं अममायमाणे, कालाणुद्वाइ, अपडिच्चे^२ दुहओ^३ छित्ता, नियाई । (१२६)

वत्थं पडिग्गहं कंबलं पायपुंछणं उग्गहं च कटासनं, एतेसु चैव जाणेज्जा । (१२७)

लद्धे आहारे, अणगारे मातं जाणेज्जा, से जहेयं भगवया पवेइयं (१२८)

लामोत्ति ण मज्जेज्जा, अलामोत्ति ण सोएज्जा, वहुं पि लब्धुं ण णिहे^४, परिग्गहाओ अण्णाणं अवसक्केज्जा, अण्णाहा णं पासए परिहरजेज्जा (१२९)

१ छांदसत्वात् दीर्घत्वं. २ अनिदानः ३ रागद्वेषाभ्यां. ४ [स्थापयेत्]

एवो मुनि काळ,^१ वळ,^२ मात्रा,^३ खेद,^४ क्षण^५ विनय^६ स्वसमय,^७ परसमय,^८ अने भाव^९ नो जाणनार थइ परिग्रहनी ममता दूर करतो थको यथाकाळ अनुष्ठान करीने निरीह स्वी^{१०} रागद्वेष छेदीने मोक्षमार्गमां चाल्यो जाय छे. (१२६)

वळी वस्त्र, पात्र, कंबळ, पादपुंछन,^{११} वसति^{१२} तथा कटासन ए सर्वे मुनिए गृहस्थ पासेयी शुद्ध रीते याची लेवां. [१२७]

मुनिए परिमित आहार लेवो एम भगवाने जणाव्युं छे. (१२८)

आहार मळ्यो जाणी खुशी नहि थउं, नहि मळ्यो जाणी शोक न धरवो घणो आहार मळतां तेनो संग्रह राखवो नहि, बीजा परिग्रहयी पण दूर रहेवुं. वळी धर्मोपकरणे पण परिग्रहरूपे नहि देखतां धर्मोपकरणरूपे देखी तेमना पर ममता नहि धरवी. (१२९)

१ अवसर. २ पोतानी शक्ति. ३ विभाग. ४ अभ्यास. ५ समय. ६ ज्ञानादिकनो विनय. ७ स्वमत. ८ परमत. ९ चित्ताभिप्राय. १० इच्छारहितपणे (without love and hate) ११ रजोहरण. (Brooms) १२ रहेवानी जग्या. अवग्रह The ground or place which the house holder allows the mendicant

एस मग्गे आरिएहिं पवेदिते, जहेत्थ कुसले णोवल्लिप्पेज्जासि
त्ति चेमि । [१३०]

કામા દુરતિક્રમા, જીવિયં દુષ્પહિવૂહર્ણ, ^૧ કામકામી સ્વલુ
અયંપુરિસે, સે સોયતિ, દ્યૂરતિ, તિપ્પતિ, પિહ્વતિ, પરિતપ્પતિ । [૧૩૧]

आयतचक्खू लोगविण्सी लोगस्स अहोभागं जाणति, उड्ढं भागं
जाणति, तिरियभागं जाणति । (१३२)

गच्छिए अणुपरियट्ठमाणे ^२ संधिं विदिच्चा इह मच्चिएहिं ^३, एस
वीरे पसंसिए जे बद्धे पडिमोयए । (१३३)

जहा अंतो तहा बाहिं जहा बाहिं तहा अंतो । [१३४]

૧દુઃપ્રતિવૃહ્ણીયં. (દુર્વર્ત્તનીયં)^૨ [કામાભિલાષ નિવૃત્તયે ન પ્રભવતીતિશેષઃ.
૩ મર્ત્યેષુ [યો વિષયાદીન્ ત્યજતીતિશેષઃ]

ए मार्गे तीर्थंकर देवोए बताव्यो छे. एमां प्रवर्त्तनार कुशल पुरुषो कर्मयी
बन्धाता नथी. [१३०]

વિષય વાંછનાથી દૂર રહેતું ઘણું વિકટ કામ છે. વહી જીવિત પળ વધી
શકતું નથી. [માટે કોઈ વચ્ચે પળ પ્રમાદ નહિ કરવો] આ ^૧ જંતુ હમેશાં વિષય
વાંછનામાં ગરકાવ થઈ રહે છે ને વિષયોનો વિયોગ થતાં શોક કરે છે, દ્યુરે છે,
નિર્મર્યાદ થાય છે, પીડાય છે અને અકલાય છે. (૧૩૧)

दीर्घदर्शी અને दुनिआना रंगने जाणनार पुरुष लोकना अधोभाग
ऊर्ध्वभाग અને तिर्यग्भागने जाणे छे [एटले के एमां श्री रीते जीव उत्पन्न थाय
इत्यादि विना जाणी शके छे.] [१३२]

વિષયમાં ઘટ્ટ લોકો વાગંવાર સંસારમાં મટક્યા કરે છે. માટે મનુષ્યમધ્યમાં
અવસર આવેલો જાણીને જે વિષયાદિકનો ત્યાગ કરે તે પરાગ્રામી પુરુષ બદલાયો
છે. એવો પુરુષ, સંસારમાં બંધાઈ ગયેલા વીજા જીવોને પણ અંદરના તથા વાહરના
બંધનોથી છોડાવી શકે છે. [૧૩૩]

શરીર જેમ વાહર અસાર છે તેમ અંદર પણ અસાર છે. અને જેમ અંદર
અસાર છે તેમ વાહર પણ અસાર છે.

અંતો પૂતિદેહંતરાણિ પાસતિ પુઢોવિ સવંતિ ^૧ પંડિણ પઢિલેહણ ।

[૧૩૫]

સે મતિમેં પરિણાય મા ય હુ લાલપચ્ચાસી, મા તેસુ તિરિચ્છ મ-
પ્પાણ માવાયણ ^૨ । [૧૩૬]

કાસંકસે ^૩ સ્વલુ અયં પુરિસે, બહુમાયી, કડેણ મૂઢે પુણો તં ક-
રેતિ લોભેં, વેરં વઢૂતિ અપ્પણો । [૧૩૭]

જમિણં પરિકહિજ્જહ્મ ઇમસ્સ ચેવ પઢિવૂહણયાણ અમરાયહ્મ ^૪ મ-
હાસહ્મી અદ્ધ—મેતં પેહાણ ^૫ । [૧૩૮]

અપરિચ્ચાય કંદતિ ^૬ સે તં જાણહ જમહં વેમિ । [૧૩૯]

૧ (શ્રવંતિ નવભિઃ શ્રોતૈઃ) ૨ આપાદયેત્ ૩ કાષંકશ્વઃ કિંકર્ત-
વ્યતાવ્યાકુલઃ) ૪ અમરાયતે (અમર ઇવાચરતિ) ૫ પ્રેક્ષ્ય—પર્યાલોચ્ય
૬ અનુભવતિ.

માટે પંડિત પુરુષ શરીરની અંદર રહેલં દુર્ગંધિ વસ્તુઓ તથા શરીરની અંદર-
ની સ્થિતિઓ કે જે હમેશાં શરીરની બાહરે મળાદિકને સ્પર્શતી રહે છે તેને જાણી
આ શરીરતું યથાર્થરૂપ જાણતો રહે છે. [૧૩૫]

તેવા બુદ્ધિમાન પુરુષે વાલ્કો જેમ મુખમાંથી વહેતી લારને પાછા ચૂસી લે
છે તેમ લાર ચૂસનાર નહિ થવું. [અર્થાત્ છોંડેલા ભોગોની પુનરાભિલાષા ન કરવી,]
તેમજ જ્ઞાનાભ્યાસાદિકમાં વિમુક્ત પણ નહિ થવું. [૧૩૬]

“આ કીવું અને આ કરશું” એવી ચિંતાવાલો પુરુષ અતિ પાયાવી બની
તથા કામકાજથી વ્યાકુલ થઈ વઢી પણ એવો લોભ કરે છે કે જેથી પોતાનાં
દુઃખોને વધારે છે. [૧૩૭]

જે માટે એવું કહેવાય છે કે તે મહાઇચ્છાવાલો પુરુષ ઓ ક્ષણભંગુર શરીરન,
માટે આરંભ કરતો થકો જાણે અજર અમર હોય એમ વર્તે છે. [માટે મુનિણ] એવા
પુરુષને દુઃખી જાણીને [કાય તથા ધનમાં મન નહિં ધરવું]. [૧૩૮]

મૂઢ જીવો સ્વરૂપ જાણતા ન હોવાથી ઇચ્છા અને શોકના અનેક દુઃખ
ભોગવે છે. માટે હું જે કામપરિત્યાગ વિષે ઉપદેશ આપું છું તે ધારી રાखો. [૧૩૯]

તેં ઇત્ય પંડિતે પવ્યમાણે, સે હંતા, મેત્તા, લુંપિતા, વિલુંપિતા, ઉદવહતા, અકડં કરિસ્સામિત્તિમળ્લમાણે જસ્સવિય પં કરેહ^૧, અલ્લં બાલસ્સં સંગેણં, જે વા સે કરેતિ બાલે^૨, ણ એવં અણગારસ્સ જાયતિત્તિ વેમિ । [૧૪૦]

[ષષ્ઠ ઉદ્દેશ :]

સે ત્તં સંબુજ્જમાણે આયાણીયં સમુદ્ધાણં તમ્હા પાવકમ્મં ણેવ કુજ્જા, ણ કારવે । ૧૪૧

૧ (તસ્યાપિ હનનાદિકાઃ ક્રિયાઃ સ્ચુરિતિશેષઃ) ૨ [તસ્યાપ્યલં સંગેનેતિશેષઃ]

પરમાર્થને નહિ સમજનાર છતાં પંડિતપણાનું આધિમાન ધારી વકવાદ કરનારા જે પરતીર્થિઓ કામ શમાવવાના ઉપદેશક થઈ વર્તે છે અને જાણે એમ કંઈ અપૂર્વ કામ કરશું એમ ઢોલ ધરતા થકા તેઓ જીવોને હણનારા, કાપનારા, ફોડનારા, લૂંટનારા, ઢૂંટનારા, તથા પ્રાણથી રહિત કરનારા હોય છે. એવા અજાણ લોકો જેને ઉપદેશ આપે છે તે પણ કર્મથી વંધાય છે. માટે એવા બાલો ની સોવત નહિ કરવી, એટલું જ નહિ, પણ જે તેવાઓની સોવત કરતા હોય તેમની પણ સોવત નહિ કરવી. અને જે ગૃહવાસ છોડી મુનિઓ થયેલા છે તેમને તો એવી રીતે જીવઘાતથી કામચિકિત્સા કરવાનો ઉપદેશ કરવો કલ્પતોજ નથી. (માટે તેમની સોવત કરવી.) [૧૪૦]

૭૫

છઠ્ઠો ઉદ્દેશ.

[સંયમાર્થે લોકને અનુસરતાં છતાં તેની મમતા નહિ કરવી.]

પૂર્વોક્ત વિના જાણીને સંયમમાં ઉજ્જમાલ થયેલા મુનિએ જાતે પાપ કર્મ ન કરવું ધીજા પાસે પણ ન કરાવવું. [૧૪૧]

सिया तत्थेगयरे विप्परासुसति^१, छसु अण्णयरंमि क.पति।(१४२)
सुहट्ठी लालप्पमाणे सएण दुक्खेण मूढे विप्परियास सुवेति, सएण
विप्पमाण^२ पुढो वयं पकुच्चति, जंसिन्हे पाणा पव्वहिया, पडिलेहाए णो
णिकरणाए,^३ एस परिण्णा पवुच्चति, कम्मोवसंती^४ । (१४६)

जे ममाइयमतिं जहाति, से जहाइ ममाइतं, सेहु दिट्ठपहे मुणी जस्स,
णत्थि ममाइतं । (१४४)

तं परिन्नाय मेहावी विदित्ता लोगं, वंता लोगसण्णं, से मतिमं प-
रिक्खमेज्जत्ति बेमि । (१४५)

णारतिं सहते धीरे, धीरे णो सहते रतिं; जम्हा अविमणे धीरे, त-

१ समांरभं करोति २ विविधैः प्रमादैः ३ निकरणं परपीडोत्पादनं तस्मै
[नोत्कर्म कुर्यात् इतिशेषः] ४ एवंसति भवतीति शेषः

जो कोय छकाय मांहेना एक कायना आरंभमां प्रवर्त्ततो होय तोपण ते
छकाय मांहेना गमे ते कायनो आरंभ करनार गणायछे. (एट्ठे के छए कार्यनो
आरंभी गणाय छे.) [१४२]

सुखार्थी थइ दोढधम करतो थको जीव पोताना हाथे करेला दुःखे करीने
मूढ वनी दुःखी थाय छे, तथा जाते करेला प्रमादथी व्रत भंग करे छे या विचित्र
दशाओ भोगवे छे के जे दशाओमां रहेला जीवो अति दुःखित वर्ते छे. आहुं जा-
णीने मुनिए पाने पीडाकारी कइ पण काम नहि करवुं. परिज्ञा ते ए कहेवाय. अने
आम थयायीज कर्मसयथाय छे. [१४३]

जे ममत्व बुद्धिने मूके छे ते ममत्व मूके छे, जेने ममत्व नथी तेज मार्गनो
जाण मुनि जाणवो. [१४४]

एय जाणी चतुर मुनिए लोक स्वरूप जाणीने लोक संज्ञाओ दूर करी
विवेकवां थइ विचरवुं. [१४५]

पराक्रमी मुनि नथी रति धरतो, नथी अरति धरतो, मटे ते शत हायछे

મ્હા વીરેણ રજ્જતિ^૧ । (૧૪૬)

સદે ફાસે અહિયાસમાણે, ણિર્વિંદ^૨ ણંદિં^૩ ઇહ જીવિયસ્સ ।
(૧૪૭)

મુળી મોળં સમાદાય ધુળે કમ્મસરીગં; પંતં^૪ લૂહં^૫ ચ સેવંતિ,
વીરા સંમત્તદંસિણો । (૧૪૮)

એસ ઓઘતરે મુળી, તિન્ને, મુત્તે, વિરતે, વિચાહિતેત્તિ બેમિ ।
(૧૪૯)

^૧ દુવ્વસુ—મુળી અણાણાણ તુચ્છાણ મિલાપિ વત્તણ^૭ । (૧૫૦)

એસ^૮ વીરે પસંસિણ અચ્ચેદ્ડ લોયસંજોયં । (૧૫૧)

એસ ણાણ^૯ પવુચ્ચતિ જં દુક્ખં પવેદિતં ઇહ માણવાણં, તસ્સ

૧ (શ્લોકોયં) ૨ નિર્વિંદસ્વ, જુગપ્તસ્વ ૩ તુષ્ટિં ૪ પ્રાતં ૫ લૂ-
ક્ષં ૬ મુક્તિગમનાયોગ્યઃ ૭ વક્તું ૮ સુવસુમુનિઃ ૯ ન્યાયઃ

અને તેથીજ તે રાત્રી નથી થતો. [૧૪૬]

શબ્દાદિ વિવયો ઉપસ્થિત થતાં હે મુનિ, તું તેમાં તારી, યુશી નહિ ધારજે.
[૧૪૭]

મુનિણ સંયમ ધારીને કર્મોને તથા શરીરને તોડવા મેઢવું. પરાક્રમી તત્ત્વદર્શી
પુરષો હલકું અને લૂઠું ભોજન કરે છે. [૧૪૮]

એવી રીતે વર્તનાર મુનિઓ સંસારના પ્રવાહને તરે છે અને તેઓ સંસારના
પારને પામેલા પરિગ્રહથી મુક્ત થયા અને ત્યાગી કહેવાયા છે. [૧૪૯]

તીર્થંકરની આજ્ઞાને ન માનતાં સ્વેચ્છાથી વર્તનારા મુનિ મુક્તિ પામવાને
અયોગ્ય થાય છે. તેવા મુનિઓ જ્ઞાનાદિકથી અપૂર્ણ હોવાથી બોલવા કરવામાં વહુ
અચકાય છે. [૧૫૦]

પણ આજ્ઞાને માનનાર મુનિઓ જેઓ આ દુનિઆની જંજાલથી દૂર થયા છે
તેઓ પરાક્રમી હોવાથી વસ્તુનાયા છે. [૧૫૧]

[જંજાલથી છૂટું થવું] એ વહુ ઉત્તમ રસ્તો છે. [તીર્થંકર દેવે] જે મનુ-

દુક્ખસ્સ કુસલા પરિણ મુદાહરંતિ । (૧૫૨)

इति कम्म परिणाय सब्वसो १ । (૧૫૩)

जे अणन्नदंसी से अण्णारामे, जे अण्णारामे से अण्णदंसी ।

(૧૫૪)

जहा पुण्णस्स कत्थति तहा तुच्छस्स कत्थति, जहा तुच्छस्स कत्थति तहा पुण्णस्स कत्थति । (૧૫૫)

अविय हणे २ अणातियमाणे ३ । एत्थंपि जाण, सेयंति णत्थि ।

(૧૫૬)

केयं पुरिसे कंच णए ४ । एस वीरे पसंसिए, जे बद्धे पडिभूयए

१ कथयतीतिशेषः २ हन्यात्—राजादिः । ३ अनाद्रियमाणः ।

૪ નતઃ

પ્યોના દુઃખોનાં કારણો વતાવ્યાંછે તેમનો કુશલ પુરુષો જ્ઞાન પૂર્વક પરિહાર કરેછે તથા કરાવે છે. [૧૫૨]

ए रीते कर्मनुं स्वरूप जाणीने सर्व रीते उपदेश देवो. [૧૫૩]

जे परमार्थदर्शी छे ते मोक्षना मार्ग शिवाय वीजे रमतो नथी. अने जे मोक्ष मार्ग शिवाय वीजे स्थळे नथी रमतो तेज परमार्थदर्शी छे. [૧૫४]

मुनिए जे रीते राजाने उपदेश आपवो तेज रीते रांकने पण आपवो ने जे रीते रांकने आपवो तेज रीते राजाने आपवो. [अर्थात् निरीहपणे बन्नेपर सरखो आव राखवो पण एवो कंड नियम नथी के एकरूपे उपदेश आपवो, किंतु जे जेम प्रतिबोध पाये तेने तेम समजावुं.] [૧५५]

[રાજાને ઉપદેશ આપતાં તેના અભિપ્રાયને અનુસરીને ઉપદેશ આપવો] નહિ તો કદાચ તે કોપાયમાન થઈ હળવા પળ હે. માટે ધર્મ કથા કરવાની રીતિ જાન્યા શિવાય ધર્મકથા કરવામાં પળ કલ્યાણ નથી. [૧૫૬]

ઘાસ્તે મુનિએ ઉપદેશ આપતાં “શ્રોતા પુરુષ કેવી તરેહનો છે તથા કયા રેવને નમે છે” ઇત્યાદિ વાવતો વિચારી ઉપદેશ આપવો. એવી રીતથી ઉપદેશ આપીને, સંસારમાં ઊર્ધ્વ અઘો અને તિરસ્કીન દિશાઓમાં બંધાઈ રહેલા જીવોને જે

ઉઠું અહં તિરિયંદિસાસુ । (૧૫૭)

સે સવ્વતો ^૧ સવ્વપરિચ્છાચારી ણ લિપ્પતી છળપદેણ ^૨ વીરે (૧૫૮)

સે મેઘાવી જે અણુઘાયણસ્સ ^૩ સ્વેયજ્ઞે ^૪ જે ય બંધપમોક્સ મ-
જ્ઞેસી । (૧૫૯)

કુસલે ^૫ પુણ ણો બદ્ધે, ણો મુક્કે । (૧૬૦)

સે જં ચ આરમે જે ચ ણારમે । અણારદ્ધં ચ ણ આરમે (૧૬૧)

છળં છળં પરિન્નાય ^૬ લોગસન્નં ચ સવ્વસો । (૧૬૨)

ઉદ્દેસો પાસગસ્સ ણત્થિ । (૧૬૩)

બાલે પુણ ણિહે કામસમણુન્ને અસમિતદુક્ખે દુક્ખી દુક્ખાણમે-
વ આવદ્ધં અણુપરિયદ્ધતિત્તિ વેમિ । (૧૬૪)

૧ સર્વદા ૨ ક્ષણપદેન—હિંસયા । ૩ અણસ્યકર્મણ ઉદ્ધાતનં દૂ-
રીકરણં તસ્ય ૪ નિપુણઃ । ૫ કેવલી । ૬ વર્જયેત્ इतिशेषः ।

પરાક્રમી પુરુષો હોઢાવે છે તે વચ્ચળાયા છે. [૧૫૭]

તેવા પરાક્રમી પુરુષો હમેશાં જ્ઞાનક્રિયાથી વર્તતા થકા હિંસાથી લેપાતા
નથી. [૧૫૮]

જે પુરુષ કર્મને દૂર કરવામાં કુશલ હોય તથા બંધ અને મોક્ષનો તપાસ
નૌર હોય તે સ્વરેસ્વરો બુદ્ધિમાન જાણવો. આ વાત છદ્મસ્થને લાગુ પડે છે [૧૫૯]

કેવળાં ભગવાન્ તો નથી બંધાયલા અને નથી મૂકાયલા [૧૬૦]

તેઓ જેમ વર્ત્યા હોય તેમ વર્તવું અને જેમ નહિ વર્ત્યા હોય તેમ નહિ વર્તવું
[૧૬૧]

હિંસા તથા લોકસંજ્ઞાને જાણી કરીને તેનો પરિહાર કરવો. [૧૬૨]

પરમાર્થદર્શી મુનિને કશું જોશ્વમ નથી. [૧૬૩]

પણ જે અજ્ઞાની જીવો સ્નેહથી વિષયોને સેવતા રહે છે તેઓ દુઃસ્વેને કશી
રીતે યુગ આંછા નહિ કરતાં વધુ દુઃસ્વી થયા થકા દુઃસ્વેનાજ ચત્ર માં ફર્પા કરે છે
[૧૪૬]

सीतोष्णीयं नाम तृतीय मध्ययनम्.

[प्रथम उद्देशः]

सुत्ता अमुणी सया । मुणिणो सया जागरंति । (१६५)

लोयंसि जाण अहियाय दुक्खं^१ । (१६६)

समयं लोगस्स जाणित्ता एत्थ सत्थोवरए^२ । (१६७)

जस्सिमे सदा य, रूवा य, गंधा य, रसा य, फासा य,
अहिसमन्नागया भवंति, से आयवं, णाणवं, वेयवं, धम्मवं, बंभवं, पन्नाणेहिं
परियाणति लोयं, मुणी वच्चे, धम्माविदुत्ति, अंजू^३ आवट्टसोयसंग—मभि-

१ अज्ञानं २ भवेदितिशेषः । ३ ऋजुः

अध्ययन त्रीजुं.

शीतोष्णीय. *

पहेलो उद्देश.

(परमार्थे सूतेला कोण ?)

गृहस्थो सदा सूतेला छे. मुनिओ सदा जागता छे. (१६५)

दुनिआमां अज्ञान ए अहितकर्त्ता छे. (१६६)

माटे मुनिए हिंसाने वाळ लोकोनो आचार जाणीने छकायनी हिंसाथी दुर
रहेवुं. [१६७]

जे पुरुषने शब्द, रूप, गंध, रस, तथा स्पर्श ए वधा सुंदर के असुंदर थतां

* ताद ताप [वगेरेनी दरकार न राखवी एवा अर्थवाळा अध्ययननुं उकुं
नाम शीतोष्णीय आप्थुं छे.]

જાણતિ, સીઓસિણચ્ચાઈ, સે નિગ્ગંથે, અરતિરતિસહે ફરુસયં ણો વેદેતિ, જાગરે, વેરોવરણ, ધીરે एवं दुक्खा पमुच्चति । (૧૬૮)

जरामच्चुवसोवणीए णरे सततं मूढे धम्मं णाभिजाणति । (૧૬૯)

पासिय आउरीए पाणे, अप्पमच्चो परिव्वए । (૧૭૦)

मंता एयं, मइमं, पास । (૧૭૧)

आरंभजं दुक्ख मिणांति णच्चा^१, मायी पमाई पुणरेइ गब्भं ।
उवेहमाणे सद्वरुवेसु अंजू, माराभिसंकी मरणा पमुच्चति । (૧૭૨)

સમપણે^૧ જણાયા છે તે પુરુષ ચૈતન્ય, જ્ઞાન, વેદ^૨, ધર્મ તથા બ્રહ્મ^૩નો જાણનાર જાણવો, અને તે પુરુષ જ્ઞાનબલથી લોકોને જાણી શકે છે અને તેવા જ પુરુષ મુનિ કહેવાય છે. એવા ધર્મના જાણ સરલ મુનિઓ સંસારચક્ર તથા વિષયાભિલાષાનો રાગદ્વેષ સાથે સંબંધ જાણેછે તથા સુખ કે દુઃખની કશી આશા નહિ ધરતાં તેવા નિઃપરિગ્રહી મુનિઓ અરતિ અને રતિરૂપ પરીસહને સહન કરતા થકા સંયમની મુશ્કેલીઓને નથી સંભારતા એવી રીતે તે પરાક્રમી મુનિઓ જાગતા રહી વૈર વિરોધ ને દૂર કરતા થકા દુઃખોથી મુક્ત થાય છે. [૧૬૮]

જરા અને મોતના સપાટામાં સપડાયલા અને હમેશાં મહામોહથી મુંઝાઈ ગ-
યેલા પુરુષો ધર્મને જાણી શક્તા નથી. [૧૬૯]

दुःखित प्राणिओने जोइने मुनिए सावधानताथी संयममां प्रवर्त्तवुं. [૧૭૦]

हे बुद्धिमान् मुनि, एवं जाणीने [एटले के गृहस्थोने परमार्थे] सूतेलो जोइ
अने एवा सूतेलाओने अनेक दुःखो यतां जोइ] तुं तेम थवा मन नहि करीश.
[૧૭૧]

સઘલાં દુઃખો આરંભથી થાય છે એમ જાણી [તું જાગૃત થા,] [કારણ કે] પ્રમાદિ અને કષાયવંત પ્રાણી વારંવાર ગર્ભમાં આવ્યાં કરે છે. અને જે પુરુષ શબ્દાદિક વિષયમાં રાગદ્વેષ નહિ ધરતાં સરલ થઈ વર્તે છે તે પુરુષ મોતથી ડરતો થકો મોતના ભયથી મુક્ત થાય છે. [૧૭૨]

अप्यमत्तो कामेहिं, उवरतो पावकम्मेहिं, वीरे आयगुत्ते जे खे-
यन्ने । (१७३)

जे पज्जवजातसत्थस्स खेयन्ने, सै असत्थस्स खेयन्ने । जे अ-
सत्थस्स खेयन्ने, से पज्जवजातसत्थस्स खेयन्ने । (१७४)

अकम्मस्स ववहारो ण विज्जत्ति । कम्मणा उवाही जायति ।
(१७५)

कम्मं च पडिलेहाए, कम्ममूलं च जं छणं^१ । (१७६)

पडिलेहियं, संव्वं समायाय दोहिं अंतोहिं^२ अदिस्समाणे । (१७७)

तं परिन्नाय मेहावी विदित्ता लोगं, वंता लोगसन्नं, से महमं प-
रक्कामेज्जासिंति बेमि । (१७८)

१ क्षणं प्राण्युपमर्दकारि कर्म— २ रागद्वेषाभ्यां परिव्रजे-
दिति शेषः

जे पुरुषो परने यतां दुःखो जाणे छे तेवा पराक्रमी पुरुषोए संयमवंत थइ
विषयो साथे नहि फसातां पापकर्मथी दूर रहेवुं, [१७३]

जे विषयोपभोगना अनुष्ठानने शस्त्ररूपे जाणे छे ते अशस्त्रने^१ जाणे छे
अने जे अशस्त्रने जाणे छे ते विषयोपभोगना अनुष्ठानने शस्त्ररूपे जाणे छे, [१७४]

जे कर्मरहित मुक्त जीवो छे तेमने कसो संसार साथे संबंध नथी. कर्मथी ज
सघळी उपाधीओ थाय छे, [१७५]

कर्मस्वरूप जोड़ने तेमने दूर करवा, तथा हिसाने कर्मनी मूलहेतुत जाणीने
[तेथी दूर रहेवुं.] [१७६]

(कर्मस्वरूप) विचारी, (कर्म दूर करवानो) सर्व (उपदेश) ग्रहण करी,
(राग अने द्वेष) ए बेनो परिहार करवो, [१७७]

बुद्धिमान मुनिए रागादिकने (अहितकर्त्ता) जाणी तेमनो त्याग करी, तथा
लोकने (रागादिकथी दुःखित थएलो) जाणी लोकसंज्ञा दूर करीने संयममां परा-
क्रमवंत थवुं, [१७८]

द्वितीय उद्देश.

जातिंच बुद्धिंच इहज्ज ^१ पास, भूतेहिं जाणे पडिलेह सातं;
 तम्हा तिविज्जो ^२ परमंति णच्चा, संमत्तदंसी ण करोति पावं । (१७९)
 उम्मुंच पासं इह मच्चिण्हिं आरंभजीवी उभयाणुपस्सी;
 कामेसु गिद्धा णिचयं ^३ करंति, संसिच्चमाणा ^४ पुणरेंति गव्वं । (१८०)
 अवि से हासमासज्ज, हंता ^५ णंदीति ^६ मन्नाति;
 अलं बालस्स संगेणं, वेरं वड्ढति अप्पणो । (१८१)
 तम्हा—तिविज्जं ^७ परमं—ति णच्चा, आयंकदंसी ण करोति

१ अद्य २ अतिविद्यः ३ कर्मोपचयं ४ आपूर्यमाणाः ५ हत्या.
 ६ क्रीडेति. ७ अतिविद्वान्.

वीजो उद्देश.

[पापनां फल तथा हितोपदेश.]

हे मुनि, तूं जन्मना अने जराना दुःख जो. तने जेम सुख प्रिय छे तेम
 सर्व जीवोने सुख प्रिय छे एम विचार करी जाणतो था. माटे तत्त्वदर्शी उत्तम
 विद्वाने मोक्षने जाणतां थकां पाप कर्म नहि करवुं. [१७९]

मुनिए गृहस्थो साथे स्नेह के लटपट करवानी टेव नहि करवी. कारणके
 गृहस्थ आरंभथी आजीविका करे छे तथा हजु आ अने परलोक ए वच्चेनां सुखने
 चाह्वां करे छे. अने जेओ कामभोगमां आशक्त थइ कर्मने बधारे छे तेओ ते क-
 र्मोथी भराता यका बारंवार संसारमां भटक्या करशे. [१८०]

बली कामाशक्त पुरुष हास्य विनोदमां जीवोने मारीने पण रगत गमत माने
 छे. माटे एवा वाळ जीवो साथे सोवत नहि करवी कारण के तेम कर्माथी अंते
 आपणी खराबी बधवानी. [१८१]

माटे खरा विद्वान् पुरुषो मोक्षने जाणी करीने तथा नरकादिक दुःखोने

પાવં; (૧૮૨)

અગ્ગંચ મૂલં ચ વિર્ગિંચ ધીરે, પલિહિંદિયા^૧ ણં ણિક્કમ્મદંસી ।

(૧૮૩)

एस मरणा पमुच्चति से, हु दिट्ठमए सुणी, लोक्कंसी परमदंसी वि-
वित्तजीवी उवसंते समिते सहिते सयाजते कालकंखी परिच्चए। (१८४)

बहुं च खलु पावकम्मं पगडं, सच्चंसि धितिं कुच्चह, एत्थोवरए
मेहावी सव्वं पावकम्मं झोसति । (१८५)

अणेगाचित्ते खलु अयं पुरिसे, से केयणं^१ अरिहइ पूरित्तए से
अन्नवहाए, अण्णपरियावाए, अण्णपरिग्गहाए, जणवयवहाए, जणवयपरि-
यावाए, जणवयपरिग्गहाए । (१८६)

आसेवित्ता एतमट्ठं इच्चेवगे^२ समुट्ठिया, तम्हा तं विइयं नो सेवते

૧ છિત્વા ૨ કેતનં—લોભેच्छાં. ૩ इत्येवैके
देखता थकां पाप नथी करता. (१८२)

માટે હે ધીર મુનિ, તું મૂલ કર્યે તેથી અગ્ર કર્યેને જીવથી જૂદા પાડે. કારણ
કે કર્યેને તોડવાથીજ સર્વ પોતાના પવિત્ર આત્મ રૂપને જોનાર થાય છે. (૧૮૩)

અને એવા મુનિઓજ મરણના ધયથી મુક્ત થાય છે, એવા મુનિઓ સંસારના
દુઃખોથી વીહીતા થકા લોકમાં રહેલા મોક્ષ સ્થળને જોઈને રાગ દ્વેષ રહિતપણે વર્તતા
થકા શાંત, સમિતિવંત, જ્ઞાનવંત અને યત્નવંત થઈને કાલક્રમે કર્મસય કરતા થકા
વર્તે છે. [૧૮૪]

જો “પાપ કર્મે બહુ કરેલાં છે” એમ જણાય તો સત્યમાં હિંમતવાન થાઓ.
એમાં તત્પર રહેલા બુદ્ધિમાન પુરુષો સર્વે દુષ્ટ કર્મોનો નાશ કરે છે. [૧૮૫]

આ સંસારી જીવ અનેક કામોમાં ચિત્તને દોડાવેછે. તે ચાલણી કે દરિયા
જેવા લોભને ધરપૂર કરવા મથેછે. તેથી તે વીજાઓને મારવા, હેરાન કરવા, કવજે
રાખવા, દેશને હુવાવવા, દેશને હેરાન કરવા, અને દેશને કવજે કરવા તૈયાર થાય
છે. [૧૮૬]

તેમ કરીને પણ કેટલાએક^૧ અંતે સંયમમાં ડગ્ગાલ થયા માટે હે મુનિઓ

૧ ભરત રાજાદિક.

ણિસ્સારં પાસિય ણાણી । (૧૮૭)

ઉવવાયં ચવણં ણચ્છા અણણં ચર માહણે । (૧૮૮)

સે ણ છણે, ણ છણાવણ, છણંતં ણાણુજાણઈ । (૧૮૯)

ણિચ્ચિંદં ણંદિં અરતે પયાસુ^૧, ^૨ અણોમદંસી ણિસન્નો પાવેહિં
કમ્મોહિં । (૧૯૦)

કોહાહમાણં હણિયાય વીરે, લોમસ્સ પાસે ણિરયં મહંતં;

તમ્હાય વીરે ચિરતે વહાઓ, છિંદિજ્જ સોયં^૩ લહુભૂય ગામી,^૪
(૧૯૧)

ગંથં પરિન્નાય હહજ્જ વીરે, સોયં પરિન્નાય ચારિજ્જ દંતે;

ઉમ્મજ્જ^૫ લહ્ધું હહ માણવેહિં,^૬ ણો પાણિણો પાણ સમારમેજ્જ-

૧ સ્ત્રીષુ. ૨ અનવસં-જ્ઞાનાદિ-તદર્શી ॥ ૩ શોકં. ૪ લઘુભૂતો
મોક્ષ સ્તં ગંતું શીલ મસ્યેતિ. ૫ ઉન્મજ્જનં. ૬ માનવેષુ.

તમારે દીક્ષા લઈ પછી મોગની વાંછા રાખી બીજું મૂષાવાદરૂપ પાપ નહિ સેવવું,
અને વિષયોને નિઃસાર ગણવા. [૧૮૭]

હે મુનિ, જન્મ અને મરણ સર્વને છે, એમ જાણી સંયમમાં વર્ત્યા કર. (૧૮૮)

માટે મુનિજાતે હિંસા ન કરવી વીજા પાસે ન કરાવવી, તથા તેના કર-
નારને રૂઢું નહિ માનવું [૧૮૯]

સ્ત્રીઓમાં આશક્ત નહિ થતાં કામથી થતા મુશ્કેલી ધિક્કારવું, અને જ્ઞાનાદિ
ઉત્તમ વસ્તુને ધારીને પાપ-કર્મથી દૂર રહેવું. [૧૯૦]

પરાક્રમી મુનિજાતે, ક્રોધ અને તેનું કારણ જે મર્વ તેને ખાંગી નાખવું અને
લોભથી મોહોટા દુઃસ્વથી ભરેલી નરકગતિજાણી જવાય છે એમ જોવું. માટે તેવા મોહ
જવા તત્પર થઈ મુનિજાતે હિંસાર્થી દૂર રહી શોકસંતાપ ન કરવા. [૧૯૧]

પરિગ્રહને અહિતકર્તા જાણી આજેજ તેને છાંડવું. તથા વિષયવાંછારૂપ
મવાહને પણ અહિતકર્તા જાણી ઇન્દ્રિયો વશ કરી વર્તવું. આ મનુષ્યભવમાં ઝંચે આવેલા

સિ-તિ બેમિ. [૧૯૨]

તૃતીય ઉદ્દેશ :

સંધિ લોગસ્સ જાણિતા^૧ । [૧૯૩]

આયયો^૨ બહિયા પાસ, તમ્હા ણ હંતા ણ વિધાયયે । [૧૯૪]

^૩ જમિણં અન્નમન્નવિતિગિંછાણ પહિલેહાણ ણ કરેહ પાવં કમ્મં, કિં તત્થ મુણી કારણં સિયા ? સમયં^૪ તત્થ ઉવેહાણ અપ્પાણં વિપ્પસાયણ । [૧૯૫]

અળળાપરમં નાળી, ણો પમાદે કયાહવી; આયગુત્તે સયા ધીરે,

૧ ન પ્રમાદઃ શ્રેયાનિતિ શેવઃ ૨ આત્મવદિત્યર્થઃ ૩ નિશ્ચયન-
યસૂત્તમેતત્. ૪ સમતાંસમયં વા આગમં—
થઈને પ્રાણિઓની હિંસા કદાપિ નહિ કરવી. [૧૯૨]

ત્રીજો ઉદ્દેશ.

‘પાપ ન કરવાં અને પરીણ સહેવાં ઇટલાથી કંઈ સાધુ નથી થવાતું’

(કિંતુ સાથે સંયમ જોડીએ)

અવસર મળેલો જાણીને પ્રમાદ ન કરવો. [૧૯૩]

હે મુનિ પોતા તરફ જેમ જુલુ છે તેમ વીજા તરફ જો, માટે તારે કોઈ જં-
તુને મારવું નહિ અને મરાવવું પણ નહિ. [૧૯૪]

એક વીજાની શરમથી કોઈ પાપ કર્મ નથી કરતો તેમાં શું તેનું મુનિપણું
કારણ ભૂત છે? (અર્થાત્ શું ઇટલાથી તે મુનિ કહી શકાશે? કિંતુ સમતામાં રહી
જો તેમ કરે તો મુનિ થઈ શકે.) માટે એ સમતાથી મુનિએ પોતાને અનેક પ્રકારે
પ્રશાંત કરવું. [૧૯૫]

જ્ઞાનવંત મુનિએ સંયમમાં પ્રમાદ ન કરવો, કિંતુ હમેશાં આત્માને કબજે રાखી

^૧ આ નિશ્ચયનયતું મત છે. વ્યવહારથી તો પરસ્પરની લજ્જાથી પાપકર્મ
પરિહરતાં પણ તે મુનિ કહી શકાય છે.

જાયામાયાઈ^૧ જાવણે । [૧૯૬]

વિરાગં સ્વેસુ ગચ્છેજ્ઞા મહતા સ્તુદિણ્દિં વા । [૧૯૭]

આગતિં ગતિં ચ પરિણાય દોર્હિવિ અંતેહિ અદિસ્સમાણેહિં સે ન
છિજ્જઈ ન મિજ્જઈ, ન ડજ્જઈ, ન હમ્મઈ કંચણં^૨ સચ્વલોણે । (૧૯૮)

અવરેણ પુચ્વં ન સરંતિ ઇમે, કિમસ્સતીતં કિંવાગમિસ્સં;

ભાસંતિ ઇમે ઇહ માણવાઓ, જમસ્સતીતં તં આગમેસ્સં । (૧૯૯)

ળાતીત—મદ્દું ણય આગમેસ્સં, અદ્દું નિઅચ્છંતિ તહાગતાઓ,

વિઘૂતકપ્પે ઇતાણુપસ્સી, ણિજ્ઞોસઈત્તા સ્વણે મહેસી । (૨૦૦)

કા અરતી ! કે આણંદે ! એત્થંપિ અગ્ગહે ચરે;

સચ્વં હાસં પરિચ્છજ્જ, આલીણગુત્તો પરિચ્ચણે । (૨૦૧)

૧ સંયમયાત્તામાત્રયા. ૨ કેનચિદિત્યર્થ:

ધીરપણે સંયમ સચવાય તેવી રીતે શરીરને નભાવવું [૧૯૬]

મોહોટા કે સામાન્ય સગલા રૂપોમાં વિરક્ત રહેવું [૧૯૭]

આગતિ અને ગતિનું સ્વરૂપ જાણીને રાગ અને દ્વેષ જેણે દૂર કર્યાછે તે
કોઈથી પણ નહિ તોડી શકાય, નહિ વાળી શકાય, અને નહિ મારી શકાય. [૧૯૮]

કેટલકા^૧ ભૂત અને ભવિષ્યકાલના બનાવોને યાદ નથી કરતા, અને આ
જીવને શું શું થયું અને શું શું થવાનું છે તે નથી વિચારતા. વળી કેટલાક કહે
કે જે સુખદુઃખ આ જીવને થઈ ગયું તેજ પાછું અગાઉ પણ થવાનું. [૧૯૯]

પણ તત્ત્વજ્ઞાની પુરુષો તેમ નથી કહેતા. [તેઓ તો કહે છે કે કર્મપરિણતિ
વિચિત્ર હોવાથી કર્મણુસાર સુખદુઃખ થવાનાં] માટે પવિત્ર આચારવાળા મહર્ષિ
એ પુર્વોક્ત વાત જાણીને કર્મને ક્ષય કરવાં. [૨૦૦]

યોગિ પુરુષના મનમાં તે શા અરતિ હોય અને ક્યો આનંદ હોય? અને કદિ
મુનિને આસંયમમાં અરતિ અને સંયમમાં આનંદ ઉત્પન્ન થાય તો ત્યાં પણ આગ્રહ
રહિતપણે વર્તેવું વળી સર્વ હાસ્ય મેલી કરીને ઇન્દ્રિયો તથા મન વચન અને કાયાને
કબજે કરીને ફરવું. [૨૦૧]

૧ અજ્ઞાની જીવો.

પુરિસા, તુમમેવ તુમં મિત્તં; કિં બહિયા મિત્ત- મિચ્છસિ।(૨૦૨)
જં જાણેજ્જા ઉચ્ચાલહ્યં^૧ તંજાણેજ્જા દૂરાલહ્યં^૨, જં જાણે-
જ્જા દૂરાલહ્યં તં જાણેજ્જા ઉચ્ચાલહ્યં । (૨૦૩)

પુરિસા, અત્તાણમેવ અભિણિગિજ્ઞા એવં દુક્ખા પમોક્ખસિ ।
(૨૦૪)

પુરિસા, સચ્ચમેવ સમભિજાણાહિ; સચ્ચસ્સાણા સે ઉવઢ્ઢિ સે
મેહાવી મારં તરતિ, સહિતે ધમ્મ માદાય સેયં સમણુપસ્સતિ । (૨૦૫)

દુહઓ^૩, જીવિયસ્સ પરિવંદણ-માણણ-પૂયણાણ^૪; જંસિણે
પમોયંતિ । (૨૦૬)

દુક્ખમત્તાણ પુદ્ધો ણો ઇંદ્રિયાણ; પાસિમં, દવિણ લોણ લોયાલોય-
પવંચાઓ મુચ્ચતિત્તિ બેમિ । (૨૦૭)

૧ ઉચ્ચાલયિતારં કર્મણાં. ૨ દૂરાલયો મોક્ષ સ્તદ્દંતં. ૩ દ્વાભ્યાં
રાગદ્વેષાભ્યાં હતઃ દ્વિહતઃ ૪ હિંસાદિષુ પ્રવર્તત્ત્વં ઇતિશેષ,

હે પુરુષ, તું જ તારો મિત્ર છે. શા માટે બાહરે મિત્રને જુલુ છે ? [૨૦૨]

જે કર્મને નશાદનાર છે તે જ મુક્તિ પામનારો છે અને જે મુક્તિ પામનાર છે
તે કર્મને નશાદનાર છે. [૨૦૩]

હે પુરુષ, તારા આત્માને જ વિષયોથી રોકી રાખીને તું દુઃસ્વેથી છૂટીશ.
[૨૦૪]

હે પુરુષ, તું સત્યતુંજ સેવન કર. કેમકે સત્યના ફરમાનથી જ પ્રવર્તતાં ધ-
ર્મ બુદ્ધિમાન મુનિઓ સંસારનો પાર પામે છે અને ધર્મ પાળીને કલ્યાણ મેળવે છે.
[૨૦૫]

રાગદ્વેષથી કલુષિત થયેલો જીવ આ ક્ષણભગુરં જીવિગીના કીર્તિ અને
માનાદિકના અર્થે હિંસામાં પ્રવૃત્ત થાય છે અને તે કીર્ત્યાદિકમાં રુશ બની રહે છે
[પણ તેથી આત્માનું કલ્યાણ થવાનું નથી.] [૨૦૬]

મુનિજ દુઃસ્વ આવી પડતાં વ્યાકુલ થવું નહિ, અને વિચારવું કે સાધુઓ
જ દુનિઆના તરેહવાર દેશાવોની જંજાલથી મુક્ત રહે છે. [૨૦૭]

(ચતુર્થ ઉદ્દેશ.)

સે વંતા^૧ કોહં ચ, માણંચ, માયં ચ, લોયં ચ, એયં પાસગસ્સ
દંસણં ઉવરયસત્થસ્સ^૨ આયાણં^૩ સગહભ્મિ^૪ । (૨૦૪)

જે એગં જાણઙ્ગ સે સવ્વં જાણઙ્ગ, જે સવ્વં જાણઙ્ગ સે એગં જાણઙ્ગ ।
(૨૦૫)

સવ્વતો પમત્તસ્સ ભયં, સવ્વતો અપ્પમત્તસ્સ ણત્થિ ભયં । (૨૧૦)

જે એગં ણામે સે બહૂ ણામે, જે બહૂ ણામે સે એગં ણામે । (૨૧૧)

દુક્કલ્લં લોયસ્સ જાણિત્તા, વંતા-લોગસ્સ^૫ સંજોગં, જંતિ વીર

૧ વમિતા. ૨ પર્યંતકરસ્ય ૩ વમિતેતિશેષઃ ૪ સ્વકૃતમિત્ત
૫ પુત્રકલત્રાદે:

ચોથો ઉદ્દેશ.

[રૂપાય છાંડવા.]

જે પુરુષ પોતાના કરેલ કર્મોને હઠાવીને તેમને દૂર કરી [બરોબર સંયમ પા-
લશે] તે પુરુષ ક્રોધ માન માયા તથા લોભને તરત દુર કરશે જ, એમ તત્ત્વદર્શી
શસ્ત્ર ત્યાગી સંસારના અંતકર્તા [ભગવાન શ્રી વીરપદ્મ] નું દર્શન છે. [૨૦૮]

જે એકને જાણેછે^૧ તે સર્વને જાણેછે અને જે સર્વને જાણેછે તે એકને જા-
ણે છે. [૨૦૯]

પ્રમાદીને સર્વ થકી ભય રહેલ છે. અપ્રમાદીને કોઈ તરફથી ભય નથી.
[૧૨૦]

જે એકને^૨ નમાવેછે^૩ તે ઘણાને નમાવેછે. જે ઘણાને નમાવેછે તે એકને
નમાવેછે. [૨૧૧]

લોકના દુઃખ જાણી પુત્ર કલત્રાદિકનો સંબંધ છાંડી પરાક્રમી પુરુષો

૧ સર્વ પર્યાયોથી. ૨ યોહનીયકર્મને. ૩ તાવે કરે છે. conquers ૪ જે શ્રે-
ણિ (પરિણામ ધારા) માં ચડતાં કર્મોનો સંદંતર નાશ થતો રહ્યાં અંતે તરતયાં યો-
દ્ધ પ્રાપ્ત થાય છે, એ શ્રેણિએ ચડતાં પાછું પડવાનું રહેતું નથી.

મહાજાણં, પરેણ પરં જંતિ, પાવકંચતિ જીવિયં । (૨૧૨)

एगं विगिंचमाणे पुढो विगिंचइ, पुढो विगिंचमाणे एगं
विगिंचइ (૨૧૩)

સડ્ઠી આણાએ મેહાવી ^૧ । (૨૧૪)

लोगं च आणाए अभिसमेच्च अकुतोभयं^१ (૨૧૫)

अत्थि सत्थं परेण परं^२, णत्थि असत्थं^३ परेण परं । (૨૧૬)

જે કોહદંસી સે માણદંસી, જે માણદંસી સે માય દંસી, જે મા-
યદંસી સે લોમદંસી, જે લોમદંસી સે પેઝ્જદંસી, જે પેઝ્જદંસી સે દોસ
દંસી, જે દોસદંસી સે મોહદંસી, જે મોહદંસી સે ગબ્મદંસી, જે ગબ્મદં-

૧ ईदृशः क्षपकश्रेण्यर्हः २ विदध्यादितिशेषः ६ तीव्रादपितीव्रं ४ संयमः

उत्कृष्ट संयम लेवा उज्ज्वाल थाय-छे अने ते उत्कृष्ट संयमथी उत्कृष्ट पद
मेळवे छे. तेओ असंयमथी जीववुं नथी चहाता. [२१२]

જે એકને સ્વપાવે છે તે બહુને સ્વપાવે છે. અને જે બહુને સ્વપાવે છે તે એકને
સ્વપાવે છે [૨૧૩]

अद्वावंत अने आशार्थी वर्त्तनार होय ते बुद्धिमान छे [अने एवा अप्रमत्तयति
क्षपक^४ श्रेणिने योग्य गणाय छे.] [२१४]

લોકને તીર્થકરના ઉપદેશથી જાણીને કોઈને પણ ભય ઉપજાવવું નહિ.
[૨૧૫]

लोढाना शस्त्र चडता उतरता थायछे पण अशस्त्र जे संयम ते एक रूपज
छे. [२१६]

જે ક્રોધને છાંંડે છે તે માનને છાંંડે છે, જે માનને છાંંડે છે તે માયાને છાંંડે
છે, જે માયાને છાંંડે છે તે લોભને છાંંડે છે, જે લોભને છાંંડે છે તે રાગને છાંંડે છે,
જે રાગને છાંંડે છે તે દ્વેષને છાંંડે છે, જે દ્વેષને છાંંડે છે તે મોહને છાંંડે છે, જે મોહને
છાંંડે છે તે ગર્ભથી મુક્ત થાય છે, જે ગર્ભથી મુક્ત થાય છે તે જન્મથી મુક્ત થાય
છે, જે જન્મથી મુક્ત થાય છે તે મરણથી મુક્ત થાય છે, જે મરણથી મુક્ત થાય છે

સી સે જમ્મદંસી, જે જમ્મદંસી સે મારદંસી, જે મારદંસી સે ણિરયદંસી
જે ણિરયદંસી સે તિરિયદંસી, જે તિરિયદંસી સે દુક્ખવદંસી । (૨૧૭)

સે મેહાવી અભિનિવટ્ટેજ્જા કોહંચ, માણંચ. માયંચ, લોહંચ, પે-
જ્જં ચ, દોસં ચ, મોહં ચ, ગબ્ભં ચ, મરણંચ, ણરગં ચ, તિરિયં ચ, દુક્ખં
ચ એયં પાસગસ્સ દંસણં ઉવરયસત્થસ્ક પલિયંતકરસ્સ । (૨૧૮)

આયાણં ણિસિદ્ધા સગાહમ્મિ । (૨૧૯)

કિમત્થિ ઉવાધી પાસગસ્સ ? ણ વિજ્જતિ ણત્થિત્તિ, બેમિ। [૨૨૦]

તે નરકથી મુક્ત થાય છે, જે નરકથી મુક્ત થાય છે તે તિર્યચગતિથી મુક્ત થાય
છે, ને જે તિર્યચગતિથી મુક્ત થાય છે તે દુઃખથી મુક્ત થાય છે- [૨૧૭]

ए रीते बुद्धिशाळी पुरुषे क्रोध, मान, माया, लोभ, राग, द्वेष, तथा मोह
दुर करीने गर्भ, जन्म मरण, नरकगति, अने तिर्यचगतिना दुःखो निवारवां. एम
तत्त्वदर्शीं शस्त्र त्यागी संसारना अंतकर्त्ता [भगवान् वीरप्रभु]नुं दर्शनछे.। [२१८]

માટે મુનિએ કર્મોનાં મૂલકારણોને બંધ કરી પ્રથમ કરેલાં કર્મોને સ્વપાવતાં
રહેવું. [૨૧૯]

અને જ્યારે કેવલિપણું પમાય ત્યારે કેવલિને તો કશી ઉપાધિ નથી જ
હોતી. [૨૨૦]

સમ્યક્ત્વાણ્યં ચતુર્થ મધ્યયનમ્.

[પ્રથમ ઉદ્દેશ :]

સે બેમિ—જેય અતીતા, જે ય પડુપ્પન્ના, જે ય આગમિસ્સા, ભગવંતો, તે સવ્વેવિ, એવ—માઢ્ઠકલંતિ, એવં માસંતિ, એવં પળ્લવંતિ, એવં પરૂવેંતિ,—સવ્વે પાણા, સવ્વે ભૂયા, સવ્વે જીવા, સવ્વે સત્તા, ણ હંતવ્વા, ણ અજ્જોવેયવ્વા^૧, ણ પરિઘતવ્વા^૨ ણ પરિતાવેયવ્વા, ણ ઉદ્ધવેયવ્વા^૩

[૨૨૧]

એસ ધમ્મે, સુદ્ધે, ણિતિય, સાસણ, સમેચ્ચ લોયં ચ્ચેયન્નેહિં પવેતિતે

૧ આજ્ઞાપયિતવ્યા: ૨ પરિગ્રાહ્યા: ૩ અપદ્રાવયિતવ્યા: ।

અધ્યયન ચોથું.

સમ્યક્ત્વ.

પહેલો ઉદ્દેશ.

(સત્યવાદ)

હું કહું છું કે જે તીર્થંકર ભગવાન થઈ ગયા, જે હાલ વર્તે છે, અને જ આવતા કાલમાં થશે તે વધા આ રીતે કહે છે, વોલે^૧, જણાવે છે, તથા વર્ણવે છે, કે “સર્વ પ્રાણ, ^૧ સર્વભૂત, ^૨ સર્વ જીવ, ^૩ અને સર્વ સત્ત્વને^૪ હણવું નહિ, તેમનાપર હકુમત ચલાવવી નહિ, તેમને કવજે કરવાં નહિ, તેઓને મારી નાંખવા નહિ અને તેઓને હેરાન કરવાં નહિ. ” [૨૨૧]

આત્રો પવિત્ર, અને નિત્ય ધર્મ, લોકના દુઃખને જાણનાર ભગવાને સાંભળવા

૧-૨-૩-૪ અહીં પ્રાણ, ભૂત, જીવ તથા સત્ત્વ એ ચારે શબ્દનો એકજ અર્થ થાય છે.

તંજહા, ઉઘ્વિણસુ વા, અણુઘ્વિણસુ વા, ઉવંચયદંડેસુ વા, અણુવચયદંડેસુ વા, સો
વાહિણસુ વા, અણોવાહિણસુ વા, સંજોગરણસુ વા, અસંજોગરણસુ વા ।
૨૨૨]

તત્ત્વં^૧ ચેયં તહા ચેયં અર્હિસં^૨ ચેયં પવુચ્છઈ । (૨૨૩)

તં આઈ-તુ ણ ણિહે^૩ ણ ણિવિશ્વવણ, જાણિ-તુ ધમ્મં જહાતહા ।

(૨૨૪)

દિદ્ધેહિં ણિવ્વેયં ગચ્છેજ્જા । (૨૨૫)

ણો લોગસેસણં^૪ ચરે । (૨૨૬)

જસ્સ ણત્થિ ઇમા ણાતી,^૫ અન્ના તસ્સ કઓ સિયા । (૨૨૭)

દિદ્ધુ સુયં મયં વિન્નાયં જમેયં પરિકાહિજ્જઈ । (૨૨૮)

૧ તથ્ય મેતત્ ૨ અસ્મિન્નેવ પ્રવચને इत्यर्थः ૩ ગોપયેત્
૪ લોકસ્યૈષણાં. ૫ જ્ઞાતિલૌકૈષણા.

તયાર થણાઓને, નહિ થણાઓને,^૧ મુનિઓને, ગૃહસ્થોને, રાગિઓને, ત્યાગિઓને,
મોગિઓને, તથા યોગિઓને વતાવ્યો છે. [૨૨૨]

ए धर्म खरेखरो ज छे अने मात्र जिनप्रवचनमां ज वर्णवेलो छे [२२३]

માટે યર્યર્યપણે ધર્મનું સ્વરૂપ જાણીને શ્રદ્ધા કર્યાવાદ આલસુ નહિ થવું,
તથા સમર્જીને લીધેલા ધર્મને કોઈ વચ્ચે છોડી પળ નહિ આપવું. [૨૨૪]

देखाता दुनिआना ठाठमाठमां [अंजाइ न जतां] वैराग्य धरवुं. [२२५]

દુનિઆની દેશાદેશી નહિ કરવી. [૨૨૬]

जेने देखादेखी नथी तेने बीजी कुमति पण नहि थरो. अथवा जेने उपर
वतावेला पवित्र धर्मेनी श्रद्धा नहि होय तेने बीजी शी सुमति थरो? [२२७]

ए बर्धा विना जे कही छे ते दीठेली पण छे, सांभकेली पण छे, जाणेली
पण छे, अने अनुभवेली पण छे. [२२८]

૧ કારણ કે કર્યની વિચિત્ર પરિણતિ હોવાથી વચ્ચે તેમને પણ ઉપકાર થાય છે.

સમેમાણા^૧ પલેમાણા^૨ પુળો પુળો જાતિં પકપ્પંતિ । (૨૨૯)

અહોય રાઓય જયમાંણે ધીરે સયા આગયપન્નાણે । પમત્તે વહિયા
પાસ । અપ્પમત્તે સયા પરિક્કમિજ્જાસિત્તિ બેમિ । (૨૩૦)

[દ્વિતીય ઉદ્દેશઃ]

જે આસવા તે પરિસ્સવા । જે પરિસ્સવા તે આસવા । (૨૩૧)

જે અણાસવા તે અપરિસ્સવાં । જે અપરિસ્સવા તે અણાસવા ।
(૨૩૨)

एते पए संबुज्झमाणे लोयं च आणाए अभिसमेच्चा पुढो पवेदि-
तं^૩ । (૨૩૩)

૧ શામ્યંતો ગૃહિં કુર્વતઃ ૨ પ્રલીયમાનાઃ ૩ કો ધર્મપ્રતિ
નોચચ્છેત્ત ઇતિશેષઃ

સંસારમાં આસક્ત થઈ અંદર હુચનારા જીવો ચિરંકાલ સંસારમાં બંધ છે.
[૨૨૯]

માટે તત્ત્વદર્શી ધીર પુરુષોએ પ્રમાદિઓને ધર્મથી વાહેર રહેલા જોઈ અહર્નિશ
હજમાલ થઈ સાવધાનપણે વર્તવું. [૨૩૦]

બીજો ઉદ્દેશ.

[પરમતત્ત્વં વિચારપૂર્વકં સંકલન.]

જે કર્મ વાંધવાના હેતુઓ છે તે કર્મ સ્વપાવવાના હેતુપણ થઈ શકે છે, ને જે
કર્મ સ્વપાવવાના હેતુઓ છે તે વચ્ચે કર્મ વાંધવાના હેતુ પળ થઈ પડે છે. [૨૩૧]

અથવા તો જેટલા કર્મ સ્વપાવવાના હેતુઓ છે એટલા જ કર્મ વાંધવાના
હેતુઓ છે અને જેટલા કર્મ વાંધવાના હેતુઓ છે તેટલા જ કર્મ સ્વપાવવાના હેતુઓ
છે. [૨૩૨]

આ પદોને પૂર્ણ રીતે સમજનારા તીર્થંકરના ફરમાવ્યા પ્રમાણે લોકોને
કર્મોથી વંધાતા જોઈ કોણ ધર્મમાં હજમાલ નહિ થાય? [૨૩૩]

અઘ્યાતિ ણાણીં ઇહ માણવાણં સંસારપાડિવિન્નાણં સંબુઙ્ગમાણાણં
વિન્નાણપત્તાણં; અટ્ટાવિ સંતા અદુવા પમત્તા^૧ । અહાસચ્ચ મિણં તિ બેભિ
(૨૩૪)

ના ણાગમો મચ્ચુમુહસ્સ અત્થિ । ઇચ્છાપણીયા વંકાણિકેયા
કાલગ્ગહીઆ ણિચ્ચે ણિવિટ્ઠા પુઠો પુઠો જાઈં પકપ્પંતિ । (પાઠાંતરં)—
ઇત્થ મોહે પુણો પુણો । (૨૩૫)

ઇહ મેગેસિં તત્થ તત્થ સંથવો ભવતિ । અહોવવાઇએ પાસે પાડે-
સંવેદયંતિ । [૨૩૬]

ચિટ્ઠં^૨ કૂરોહિં કમ્મેહિં, ચિટ્ઠં પારિવિચિટ્ઠતિ; અચિં^૩ કૂરોહિં કમ્મેહિં,
ણો ચિટ્ઠં પારિવિચિટ્ઠતિ । (૨૩૭)

એગે^૩ વયંતિ અદુવાવિ ણાણી, ણાણી વયંતિ અદુવાવિ એગે ।
(૨૩૮)

૧ યથા પ્રતિબુદ્ધા इतिशेषः २ भृशं ३ चतुर्दशपूर्वविदादयः
જ્ઞાની ભગવાન સંસારમાં રહેલા અને પ્રતિવોધને પામનારા અથવા બુદ્ધિશાલી
પુરુષોને એવી રીતે ધર્મ કહે છે કે જેથી જીવો આર્તધ્યાનથી આકુલ હોવા છતાં
અથવા પ્રમાદી હોવા છતાં પણ પ્રતિવોધ પામે છે. આ વાત સ્વરેચ્છી છે. [૨૩૪]
મૃત્યુના મુખમાંથી રહેલા પ્રાણીને મૃત્યુ નથી આવવાનું એમ વિલકુલ છે જ
નહિ. છતાં આશાથી તળાતા અસંયમી જીવો મૃત્યુએ પકડી લીધેલા છતાં આરંભમાં
તલ્લીન રહી વિચિત્ર જન્મ પરંપરા વધારે છે અથવા વારંચાર પાછા તેજ આશાના
પાશમાં સપડાય છે. [૨૩૫]

કેટલાએક જીવોને તો એ નરકાદિકના દુઃખો સાથે સોવત જ પડી રહેલી
હોય છે; તેથી તેવાં કર્મો કરી ત્યાં ઉપજી ત્યાનાં દુઃખ ભોગવતા જ રહે છે [૨૩૬]

અતિ કુર કર્મોથી જીવો અતિભયંકર દુઃખવાળા ઢેકાળે જઈ ઉપજે છે અને
જે અતિકુર કર્મ નથી કરતા તે તેવા ઢેકાળે નથી ઉપજતા. [૨૩૭]

જે શ્રુતકેવલ્લીઓ^૧ કહે છે તે જ કેવલજ્ઞાની કહે છે. અને જે કેવલ-
જ્ઞાની કહે છે તેજ શ્રુતકેવાલ્લીઓ કહે છે. [૨૩૮]

૧ ચૌદથી દશ પૂર્વ જ્ઞાનના ધરનાર શ્રુતકેવલ્લી કહેવાય છે

आवंती^१ केआवंती^२ लोयंसि समणाय माहणाय पुढो विवादं वदंति “से दिट्ठं च णे, सुयं च णे, मयं च णे, विण्णायं च णे, उड्ढं अहं तिरियं दिसासु सच्चतो सुपडिलेहियं च णे—सव्वे पाणा, सव्वे भूया, सव्वे जीवा, सव्वे सत्ता, हंतव्वा, अज्जावेतव्वा, परिघेत्तव्वा, परियावेयव्वा, उद्वेयव्वा । एत्थं पि जाणह, णत्थित्य दोसो । ” अणारियवयण—मेयं ।

(२३९)

तत्थ जे ते आरिया ते एवं वयासी—“ से दुद्धिदं च मे, दुस्सु-यं च मे, दुव्विन्नायं च मे, उड्ढं—अहं—तिरियंदिसासु सच्चतो दुप्पडिलेहियं च मे; जं णं तुब्भे एवं माइक्खह, एवं भासह, एवं परूवेह, एवं पन्नवेह—“ सव्वे पाणा, सव्वे भूया, सव्वे जीवा, सव्वे सत्ता, हंतव्वा, अज्जावेयव्वा, परिघेत्तव्वा, परियावेयव्वा, उद्वेयव्वा, एत्थं पि जाणह, न—त्थित्य दोसो । ” अणारियवयण—मेयं । (२४०)

वयं पुण एव—माइक्खामो, एवं भासामो, एवं परूवेमो, एवं

१ यावंतः २ केचन

आ जगतमां, जे कोई श्रमणो^१ तथा ब्राह्मणो धर्म विरुद्ध वक्तावे करे छे, जेवो के “अमे दीट्ठं, सांभळ्ळुं, मान्हुं, नक्कीपणे जाण्हुं, तथा रुढी रीते तपाशी जोयुं छे के सर्व प्राण, सर्व भूत, सर्व जीव, तथा सर्व सत्त्व हणवा, दाववा, पकडवा दुःखी करवा के गर्दन कतल करवा. एम करता कंइए दोष थतो नथी.” ते सघळो वक्ताव पापनो वधारनार छे, जे माटे ए तेमनो वक्ताव ते अनार्य लोकोनुं ज वचन छे. [२३९]

अने जे आर्य पुरुषो छे ते तो एवुं ज बोले छे के “हे बादिओ, तमारुं ते जोवुं, सांभळवुं, मानवुं, नक्कीपणे जाणवुं, तथा रुढी रीते तपाशी जोवुं ए बहुए दुष्ट छे,^१ जे माटे तमे एवुं कहो छो, के “सर्व जीवोने मारवा करवामां कशा दोष नथी,” पण ए तमारुं बोलवुं अनार्य लोकने ज अनुसरतुं छे. [२४०]

अने अमे तो एम कहिए छीए के “कोइषण जीवने मारवुं के दुःख उप-
[१] बुद्धमतन साधुओ

પન્નવેમો—“ સઘ્વે પાણા, સઘ્વે ભૂયા, સઘ્વે જીવો, સઘ્વે સત્તા, ણ હંત-
વ્વા, ણ અઙ્ગાવેતવ્વા, ણ પરિષેત્તવ્વા, ણ પરિયાવેયવ્વા, ણ ઉદ્ધવેયવ્વા ।
एत्थपि जाणह, णत्थित्थ दोसो ” । આરિયવચન—મેયં । (૨૪૧)

પુઠ્ઠં નિકાય^૧ સમયં, પત્તેયં પત્તેયં પુચ્છિસ્સામો । હં મો પાવા-
દુયા, કિં મે સાયં દુક્ખં ઉદાહુ અસાયં? સમિયા પઢિવન્નેયાવિ एवं वू-
या,—सव्वेसिं पाणाणं, सव्वेसिं भूयाणं, सव्वेसिं जीवाणं, सव्वेसिं सत्ताणं,
असायं^૨ अपरिणिच्चाणं^૩ महब्भयं दुक्खंत्ति वेमि । (૨૪૨)

(તૃતીય ઉદ્દેશઃ)

ઉવેહેણં^૪ બહિયાયલોયં । સેસવ્વલોયંસિ જે કેહ્ વિન્નુ^૫ । (૨૪૩)

અણુગ્રીહ પાસ, ણિલ્લિલ્લદંડા જે કેહ્ સત્તા પલિયં^૬ ચયંતિ

૧ નિકાચ્ય વ્યાવસ્થાપ્ય ૨ અનભિપ્રેતં ૩ અનિવૃત્તિરૂપં ૪ ઉપે
ક્ષસૈવનં ૫ તતોપ્યધિકઃ ૬ કર્મ

જાવતું નહિ એમ કરવામાં કશો દોષ નથી. ” આ વચન આર્યપુરુષોતું છે. [૨૪૧]

દરેક મતવાલાના શાસ્ત્રોમાં શું શું કહેલું છે તે તપાસી કરીને અમે દરેક મ-
તવાલાને સવાલ કરીએ છીએ કે હે પરવાદિઓ! “તપોને સુખ અપ્રિય છે કે દુ-
ઃખ અપ્રિય છે”? જો દુઃખ અપ્રિય છે, તો તમારા મુજબ વધા જીવોને દુઃખ મહા
ભયંકર અને અનિષ્ટ છે (૨૪૨)

ત્રીજો ઉદ્દેશ.

(તપોનુષ્ઠાન)

હે મુનિ આ ધર્મથી વાહેર રહેલા પાશંડિલોકની રીતભાતપર તારે કશું લ-
ક્ષ્ય નહિ આપવું. અને એમ જે વર્તે છે તે વધા વિદ્વાનોના શિરોમણિ જાણવા.
તું વિચારી જો કે જેઓ આરંભને દુઃખતું કારણ જાણી હિંસનાં કામ ત્યાગ

૧ યોગિ છે (wrong)

णरे मुयच्चा^१ धम्मविदुत्ति अंजू; आरंभजं दुक्खमिणांति णच्चा । एवमाहु
संमत्तदंसिणो । (२४४)

ते सव्वे पादादियां दुक्खस्स कुसला परिन्न-मुदाहरंति, इति कम्म
परिभाय सव्वसो । [२४५]

इह आणाकंल्ली पंडिए अणिहे एग-मप्पाणं सपेहाए धुणे सरी-
रगं । (२४६)

कसोहं अप्पाणं । जरोहि अप्पाणं । (२४७)

जहा जुवाइं कडाइं हव्ववाहो^२ पमत्थति, एवं अत्तसमाहिते अ-
णिहे । (२४८)

दिग्गिच्च कोहं अविकंपमाणे इमं^३ णिरुद्धाउयं^४ सपेहाए । [२४९]

१ भूतार्चाः निःप्रतिकर्मशरीरा इत्यर्थः २ अग्निः ३ मनुष्यत्व ४ गालितायुष्कं-

करी शरीरनी पण कशीं दरंकार नहि करतां थका धर्मना जाण अने सरल थइ
कर्मने तोडे छे ते खरेखरा उत्तम विद्वान्छे. एम यथार्थदर्शी पुरुषो कहेछे (२४४)

जे माटे ते वधा वादिओ सर्व रीते कर्मोतुं स्वरूप जाणी दुःखनी वाचतमां
समजवंत वनतां ते दुःख कोइने पण नहि आपवुं जोइए एवो ठराव करशे. [२४५]

माटे आ जगतयां आज्ञा पाळवा चाहानर पंडित पुरुषे निरिह थइ आत्मा-
ने एकलो जोइने शरीरने तपथी शोषवुं. [२४६]

हे मुनि, तुं तारा शरीरने तपथी खूब कृश तथा जीर्ण कर. [२४७]

जे माटे जेम जूना लकडांने अग्नि जलदी वाळेछे तेम जे स्नेहरहित^१ अने
सावधान पुरुष ह्यो तेनां कर्म जलदीथी वळशे. [२४८]

वळी हे मुनि, मनुष्यभवतुं आयुष्य पूरुं थइ रहेवा आवेलुं जाणी हिम्मत
शरीरने क्रोधने अलगो कर. [२४९]

દુઃખં ચ જાણ અદુવાગમિસ્સં । પુટો ફાસાઈં ચ ફાસે । લેયંચ
પાસ વિપ્પંદમાણી । (૨૫૦)

જે ણિવ્વુડા, પાવેહિં કમ્મેહિં અણિયાણા તે વિયાહિયા । (૨૫૧)
તમ્હા-તિવિજ્જો ણો પડિસંજલિજ્જાસિત્તિ બેમિ । (૨૫૨)

[ચતુર્થ ઉદ્દેશ:]

આવીલણ^૧ પવીલણ ણિપ્પીલણ, જાહિત્તા પુવ્વસંજોગં હિચ્ચા^૨ ઉવ-
સંમં । (૨૫૩)

તમ્હા અવિમણે વીરે સારણ^૩ સામિણ સહિતે સયા જણ । (૨૫૪)

૧ આપીડયેત્ ૨ ગત્વા ૩ સ્વારતઃ

ક્રોધાદિકથી આવતી કાલે કેવાં દુઃખ થશે તે વિચાર. તથા લોક કેવી
રીતે એ ક્રોધાદિકથી ટલ્લવળે છે તે તપાશ. [૨૫૦]

અને જેઓ કષાયોને ઉપશમાવી શાંત વન્યા છે તેઓને પરમ સુખી કહેલા છે.
[૨૫૧]

માટે સ્વરા વિદ્વાન પુરુષે ક્રોધથી કોઈ વચ્ચે વળવું નહિ. [૨૫૨]

ચોથો ઉદ્દેશ.

(સંયમમાં સંસ્થિત રહેવું)

મુનિણ સઘઠી સાંસારિક જંજાલ છોડી ઉપશમ^૧ પૂર્વક શરીરને શરુઆત
માં સાદા તપથી દમવું. પછી વધતા તપથી દમવું, અને પ્રાંતે સંપૂર્ણ રીતે દમવું.
[૨૫૩]

અને એટલા માટે પરાક્રમી મુનિણ શાંત મનથી સંયમમાં રાગ ધરી સામિતિ^૨
તથા જ્ઞાનાદિ હિતકારક વસ્તુઓને સાથે રાખી હમેશાં પ્રયત્નવંત રહેવું. [૨૫૪]

૧ ક્ષમા. ૨ પવિત્રપણે વર્તવાની રીતિઓ.

દુરણુચરો મગ્ગો વીરાણં ઔણિયદ્દગામીણં^૧ (૨૫૫)

વિગિંચ મંસસોણિયં । એસ પુરિસે દવીએ વીરે આયાણિજ્જે વિયાહિએ
જે ઘુણાતિ સમુસ્સયં^૨ વસિતા બંધચેરંમિ । (૨૫૬)

ળેત્તેહિં^૩ પલિહ્છન્નેહિં આયાણસોયગાઢિએ બાલે અઞ્ચોઽહિન્નબંધણે
અણામિક્કંતસંજોએ । તમંસિં^૪ અવિજાણઓ આણાએ લંભો નત્થિ ત્તિ બેમિ ।
(૨૫૭)

જસ્સ નત્થિ પુરા પચ્છા, મજ્જે તસ્સ કુઓ સિયા । (૨૫૮)
સે હુ પન્નાણમંતે વુદ્ધે આરંભેવરણે । સમ્મ-મેયંતિ પાસહ । જેણ
બંધં વહં ઘોરં પરિતાવં ચ દારુણં । (૨૫૯)

૧ મોક્ષગામિનાં । ૨ શરીરં ૩ ઇન્દ્રિયૈરિત્યર્થઃ ૪ વર્તમાનસ્યેતિશેષઃ

મુક્તિ મેઢવનાર વીર પુરુષોનો માર્ગ ઘણો વિકટ છે. [૨૫૫]

માટે હે મુન, તું તારાં માંસ અને લેહી સૂકાવ. કારણ કે જે પુરુષ બ્રહ્મ-
ચર્યમાં^૧ હયેશાં રહીને શરીરને તપથી દમે છે તેજ વીર પુરુષ મુક્તિ મેઢવનાર
હોવાથી યાનનીય ગણાય છે. [૨૫૬]

જે પુરુષ શરુઆતમાં કદાચ દંદ્રિયોને વશ કરી વત્યોં હોય પણ પાછો
મોહના જોસથી વિષયોમાં આશક થાય છે, તે વાઢ પુરુષ કશા પણ બંધનથી છૂટો
થઈ નથી તથા કશા પણ પ્રપંચથી રેહિત થઈ નથી. એજ અજાણ પુરુષને
મે હના અંધારામાં વર્તતાં પરમેશ્વરની આજ્ઞાનો લાભ^૨ થતો નથી. [૨૫૬]

અને એ રીતે જેને પૂર્વ ભવમાં આજ્ઞાની પ્રાપ્તિ નથી અને ભવિષ્યમાં પણ દ-
ર્શની નથી તેને આ વર્તમાન ભવમાં તે જી રીતે થવાની ? [૨૫૮]

માટે જ્ઞાનવંત અને પરમર્થદર્શી પુરુષો આરંભથી દૂર રહે છે. તેમની આ
વર્તણુક ઘણી પ્રશંસનીય છે. જે મા આરંભથી જીવને વધ બંધનદિ ભયંકર દુઃખો
તથા અસહ્ય પીડા ભોગવવી પડે છે. [૨૫૯]

૧ કામપરીત્યાગમાં. ૨ પ્રાપ્તિ. [સમ્યક્ત્વની faith.]

पालिछिदिय बाहिरंगं च सोयं, णिक्कम्मदंसी इह मच्चिणीहं ।

[२६०]

कस्मुणो सफलत दडुं तओ णिज्जति वेयवि । [२६१]

जे खलु भो, वीरा समिता सहिता सयाजता संघडंदसिणो १
आतोवरया अहा तहा लोग मुवेहमाणा पाईणं पडीणं दाहिणं उदीणं इ-
ति, सच्चंसिं परिविविद्धिसु । [२६२]

साहिस्सामो^२ णाणं दीरणं समिताणं सदियाणं सयाजताणं संघ-
डंदसीणं आतोवरयाणं अहातहा लोग मुवेहमाणाणं । किमत्थि उवाधीं ।
पासगस्स ण विज्जति पात्थिचि बेमि । (२६३)

१ निरंतरदर्शिनः २ कथयिष्यामः

माटे हे मुनिओ, तपारे चाहेरना प्रतिबंध कापी करी दोक्ष तरफ लक्ष्य
राखी आ दुलिअत्तां आरंभनो त्याग करी वर्त्तुं. [२६०]

“करेलां कर्मेणां फळ थवानांज ” एय जोइने आगमना तत्त्वने जाणनार
मुनिओए ते कर्मे बांधवाना हेतुओथी दूर रहेवुं. [२६१]

जे पुरपो खरेखरा पराक्रमी, सत्पट्टात्तिनी रीतिओथी वर्त्तनारा, ज्ञानादि
गुणोमां रमनारा, हवेषां उद्यमवंत, कल्याण तरफ हृद लक्ष्य धरनारा, पापथी नि-
वर्त्तेला अने यथार्थपणे लोकने जोनारा हता तेओ पूर्व पश्चिम दक्षिण तथा उत्तर
ए चार दिशाओमां रहेता धका सत्यने ज वळगी रह्या हता. [२६२]

तेवा सत्पुरुषोन्नो अधिप्राय हुं दमोने जणावुंछुं के तत्त्वदर्शी पुरुषोने उपा-
धियो नयी रहेली. [२६३]

આવંતીનામ્ના પ્રસિદ્ધં.

લોકાસારનામકં પંચમ—મધ્યયનમ્

(પ્રથમ ઉદ્દેશ :)

આવંતી કેઆવંતી લોચંસિ વિપ્પરામુસંતિ^૧ અટ્ટાણ અણટ્ટાણ વા ।
 ઇતેસુ ચેવ વિપ્પરામુસંતિ^૨ । ગુરુ સે કામા । તઓ સે મારસ્સ અંતો ।
 જઓ સે મારસ્સ અંતો, તઓ સે દૂરે^૩, ણેવ સે અંતો^૪, ણેવ સે દૂરે^૫ ।
 (૨૬૪)

૧ હિંસાંકુર્વતીત્યર્થઃ ૨ સમુત્પદ્યંતિત્યર્થઃ ૩ મોક્ષોપાયાત્ ૪ વિષયસુખ
 સ્ય ૫ વિષયસુખસ્ય.

^૧અધ્યયન પાંચમુ.

લોકસાર.

પહેલો ઉદ્દેશ.

[પ્રાણિની હિંસા કરનાર, વિષયો માટે આરંભમાં પ્રવર્તનાર, તથા વિષયોમાં
 આસક્ત જે હોય તેને મુનિ ન ગણવો.]

જે કોઈ આ જગતમાં સપ્રયોજન અથવા નિષ્પજન જીવોની હિંસા કરેછે
 તેઓ પાછા તેજ જીવોની ગતિઓમાં જઈ ઝપડેછે. એવા અતત્ત્વદર્શી જનોને વિષય
 સુખો છોડાવવાં ભારે મુશ્કેલ પડેછે, માટે તેઓ મરણની પરંપરાથી છૂટી શક્તા
 નથી અને એમ હોવાથી તેઓ મોક્ષના માર્ગથી યા સુખથી દૂર રહેલા છે. તેથી તેઓ
 નથી વિષયસુખના અંદર, અને નથી તેનાથી વેગલા. [૨૬૪]

૧ આ અધ્યયનનું વીર્ણું નામ આવતી છે.

સે પાસતિ ફુસિય^૧ મિવ કુસરગે પળુન્નં ણિવતિતં વાતેરિતં, એવં
બાલસ્સ જીવિયં મંદસ્સ અવિજાણઓ । (૨૬૫)

કૂરાણિ કમ્માણિ બાલે પકુવ્વમાણે તતો દુક્ખેણ મૂઢે ત્રિપરિયાસ
—મુવેતિ, મોહેણં ગબ્ભં મરણાદિ^૨ એતિ એત્થ મોહે^૩ પુણો પુણો । (૨૬૬)
સંસયં પરિયાણતો સંસારે પરિચ્છાતે ભવતિ । સંસયં અપરિજાણઓ
સંસારે અપરિણાતે ભવતિ । (૨૬૭)

જે છેએ, સાગારિયં^૪ ણ સે સેવએ । (૨૬૮)

કહુ^૫ એવં અવિજાણઓ^૬ ત્રિતિયા મંદસ્સ બાલયા । (૨૬૯)

લઘ્વા^૭ હુરત્થા^૮ પડિલેહાએ આગમેત્તા^૯ આણવેજ્જા અણાસેવણ-

૧ બિંદુમિવ ૨ મરણાદિ ૩ મોહકાર્યે ગર્ભાદિકે. ૪ મૈથુનં ૫ સેવિત્વા
૬ અપલપતઃ ૭ લઘ્વાન્કામાન્ ૮ બહિર્શિચ્છે ૯ જ્ઞાત્વા.

તત્ત્વદર્શી જનો જુએ છે કે એવા અજ્ઞાનીઓનું આયુષ્ય દર્મની અળી પર
રહેલા વાયરાથી કંપાયમાન અને જલદીથી પડી જનારા જલ્લવિંદુની માફક અસ્થિર
છે. [૨૬૫]

તેમ છતાં તેવા અજ્ઞાનીઓ ઋૂર પાપ કરતા થકા તે પાપના ફલ ઉદય
આવતાં મૂઢ બની વિપર્યાસ પામે છે અને પાછા મોહથી ગર્ભ અને મરણાદિ દુઃખમાં
રહેતા થકા વારંવાર તે દુઃખો પામ્યા કરે છે. [૨૬૬]

જે સંશયને જાણે છે, તે સંસારને પણ જાણે છે જે સંશયને નથી જાણતો
તેણે સંસાર પણ જાણ્યો નથી. [૨૬૭]

માટે જે ચતુર હોય તેમણે સ્ત્રી સંગ ન કરવો. [૨૬૮]

જે સ્ત્રી સંગ કરીને પાછો ગુરૂના પાસે ઇનકાર જાય છે તે એકના બદલે બે
પાપ કરે છે. [૨૬૯]

માટે મઢેલાં વિષય મુશ્કેલીને પણ વિચાર પૂર્વક દુઃખના હેતુ જાણીને તેમના

૧ કારણ કે સંશય એ પ્રવૃત્તિનો અંગ ગણાય છે, જે માટે અર્થ સંશય છતાં પણ
પ્રવૃત્તિ દેખાયછે, અર્થ શબ્દ મોક્ષે નહિ પણ તેના ઉપાય લેવા.

યાણ્તિ બેમિ (૨૭૦)

પાસહ ઇમે રૂવેસુ ગિદ્ધે પરિણિજ્જમાણે ^૧ । એત્થ ફાસે પુણો પુ-
ણો આવંતી કેઆવંતી લેયંસિ આરંભજીવી । (૨૭૧)

એસુ ^૨ ચેવ આરંભજીવી ^૩ । એત્થવિ ^૪ બાલે પરિપચ્છમાણે રમ્મતિ
પાવેહિં કમ્મેહિં અસરણં સરણંતિ મણ્ણમાણે । (૨૭૨)

इह मेगेसिं एगचरिया भवति। से बहुकोहे, बहुमाणे, बहुमाए,
वहुलोभे, बहुरए, बहुनडे, बहुसढे, बहुसंकप्पे, आसवसकी ^५ पलिओ-
च्छन्ने ^५ उट्ठियवायं पवयमाणे, “ मा मे केइ अदक्खु ” अन्नाणपमाय-
दोसेणं सततं मूढे धम्मं णामिजाणाति । (२७३)

૧ પરિણીયમાનાન્ વિષયાભિમુખં. ૨ ગૃહસ્થેષુ ૩ પરતીર્થિક :
પ્રાર્થ્વથાદિર્વા દુઃસ્વભાક્સ્યાદિતિશેષઃ ૪ સંયમાભ્યુપગમેપિ ૫ આ-
શ્રવસત્કી—આશ્રવવાન્ ૬ પલિતાવચ્છન્ન:

સેવવાથી દૂર રહેવું. [૨૭૦]

જુઓ કેટલાએક વિષયોમાં આસક્ત રહી નરકાદિક ગતિઓમાં તળાયા
જાય છે. અને એવો જે કોઈ આ દુનિઆમાં આરંભથી જીવનારા છે તે વધા વારંવાર
મોહજાલમાં ફસી પડે છે. [૨૭૧]

. વળી કેટલાએક પાસથ્યાદિક પળ એ ગૃહસ્થોમાં વર્તતા થકા સાવચપ્રવૃત્તિથી
પ્રવર્તીને દુઃખી થાય છે. અને આ સંયમ લીધા છતાં પણ તેવા વાલ જીવો વિષય-
તૃષ્ણાથી તળાઈને અશરણને શરણ માનતા થકા પાપમાં રમે છે. [૨૭૨]

વળી આ મનુષ્ય લોકમાં કેટલાએક એકલા થઈ ફરે છે, તેઓ વહુ ક્રોધી,
વહુ માની, વહુ માયાવી, વહુ લોભી, વહુ પાપી, વહુ ઢોંગી, વહુ ધૂર્ત, વહુ દુષ્ટા-
ધ્યવસાચી, હિંસક, અને કુકર્મી હોવા છતાં “હું ખૂબ ધર્મ માટે સજ્જમાલ વન્યો
હું” એવો વકવાદ કરતા થકા અને “રહે કોઈ મને જાણી જાય?” એવી વીક-
થી એકલા થઈને ફરતા થકા અજ્ઞાન અને પ્રમાદથી નિરંતર મૂઢ વની ધર્મને કંઈ
પણ સમજતા નથી. [૨૭૩]

૧ આચારહિન યતિઓ—વેષધારી.

અદા પયાં માણવ? કમ્મકોવિયા^૧, જે અણુવરયા, અલ્લિજ્જાપ્પલ્લિમોક્કરમાહુ આવદ્દમેવ મણુપારિયદ્દંતિત્તિ બેમિ । (૨૭૪)

[દ્વિતીય ઉદ્દેશ:]

આવંતી કેઆવંતી લોયંસી અણારંમજીવી, એતેસુચેવ મણારંમજીવી । (૨૭૫)

એત્થોવરણ તં છોસમાણે “ અયં સંધીતિ ” અદક્ક઼્ઁ, જે ઇમસ્સ વિગ્ગાહસ્સ અયં રવ્વોત્તિ મન્નેસી । (૨૭૬)

એસ મગ્ગે આરિણ્ણિં પવેદિતે । ઉદ્ધિર્તો ણો પનાયણ, જાણિ-તુ દુક્ક઼્ઁ પત્તેય સાયં । (૨૭૭)

૧ કર્મણિ અષ્ટપ્રકારે કુશલા:

હે મહુપ્પ, જેઓ પાપાનુષ્ઠાનથી નહિ નિવર્તતા અધિધાયી^૧ જ મોક્ષ થશે એમ કહેછે તેવા દુઃખી જીવો કર્મણાં જ કુશલ છે, નહિ કે ધર્મમાં, અને તેઓ સંતારના ચક્રમાં જ ફર્યા કરવાના. [૨૭૪]

બીજો ઉદ્દેશ.

[જે હિંસાદિક પાપોથી નિવૃત્ત્યોં હોય તેજ સુનિ ગણાય.]

આ જગતમાં જે કોઈ નિરાંતરી^૨ થઈ વર્તે છે તેઓ ગૃહસ્થો પાસેથી જ નિર્દૂષણ^૩ આહારાદિક લઈ અણારંભિપગે રહેછે. (૨૭૫)

માટે હે સુનિ તારે સાવચ પ્રવૃત્તિથી^૪ દૂર રહી કર્મોને રાખાવતાં થકાં “ હમણા આ અવસર છે. ” એવ વિચારી પવિત્ર સંયમ પાળતાં રહેવું; જે માટે તેં જાણું છે કે આ કારંરને આ અગર છે. (૨૭૬)

તીર્થંકરદેવે એ માર્ગ વતાવ્યો છે (અને આ માર્ગ પણ વતાવ્યોછે) કે વધા જંતુઓને જૂદું જૂદું સુખ-દુઃખ ધાયછે એ જાણી દોષ લઈ પ્રમાદ ન કરવો. (૨૭૭)

૧ અજ્ઞાનથી. ૨ અહિંસક. ૩ દૂષણ રહિત. ૪ પાપ ભરેલી વર્તણુકથી.

पुढोछंदा इह माणवा । पुढो दुक्खं पवेदितं । से अविहिंसमाणे
अणवयमाणे^१ पुढो फासे विप्पणोदछए । एस समियापरियाए वियाहिते ।
(२७८)

जे असत्ता पावेहिं कम्मेहिं; उदाहु^२ ते आयंका फुसंति, इति
उदाहु^३ धीरे;—ते फासे पुढो—हियासए । (२७९)

पुब्बपेतं पच्छापेतं भिउरघम्मं विद्धंसणघम्मं अधुवं अणितियं
असासयं चयावचइयं विप्परिण्णामघम्मं । पासह एयं ख्वसंधिं । (२८०)

समुप्पेहमाणस्स एकायतणरतस्स इह विप्पमुक्कस्स णत्थि मग्गे^४
विरयस्सत्ति बेमि । [२८१]

आवंती केआवंती लोगांसि परिग्गाहावंती;—से अप्पं वा, बहुयं

१ अनपवदन् २ कदाचित् ३ उदाहृतवान् ४ नरकादिरूपः

जेम माणसोना आशय पण जूदा जूदाज छे तेम तेमनुं दुःख पण जूदुं
जूदुंज छे. माटे मुनिए कशी हिंसा नहि करतां तथा कंइ पण मृषा भाषण नहि
करतां परीषद्देने सहन करवा. एवी रीते दर्शनारो मुनिज रुढा चारित्रवाळो वर्ण-
व्यो छे. [२७८]

जेओ पापमां नथी प्रवर्त्तता तेमने कोइ वखते मोहोटा रोग आवी नडे ते
धीर तीर्थंकरदेवे एम कहंछे के ते रोगो सहन करवा. [२७९]

कारण के आ शरीर मोडुं के वेळुं पण नूटवानुं या फूटवानुं अधुव^१
अनित्य, ^२ अशाश्वत, ^३ वधतुं घटतुं अने नाश पापनार छे ज. हे मुनिओ, आ
शरीरनुं ऊपर प्रमाणे स्वरूप तथा अवसर विचारो. [२८०]

जे पुरुष ऊपर प्रमाणे शरीरनुं स्वरूप तथा अवसर विचारी सर्वथी सरस
ज्ञानादिक आयतनोमां^४ रमतो रही आ शरीरनी दरकार नथी धरतो तेवा त्यागी
पुरुषने भटकवानो रस्तो नथी. [२८१]

आ दुनियामां जे कोइ पासे परिग्रह होय जेवो के थोडो अथवा घणो,

१-नियमविनाशुं, २ फेरफार पामतुं, ३ ते ते रूपे पण हमेशां नहि टकनारुं.
४ फायदा भरेला स्थळोमां

વા, અણું વા, થૂલં વા, ચિત્તમંતં વા, અચિત્તમંતં વા, એતે સુ ચેવ પરિ-
ગ્ગહાવંતી । (૨૮૨)

एव—मेवेगेसिं महब्भयं भवति । लोगावित्तं च णं उवेहाए ।
(२८३)

एए संगे अविजाणतो ते सुपडिबुद्धं सूवणीयंति णच्चा, पुरिसा !
परमचक्खू विप्परिक्कमे । एतेसु चेव बंभचेरं—त्ति वेमि । (२८४)

से सुयं च मे, अज्झत्थं च मे;—बंधपमोक्खो च तुज्ज अज्झत्थेव
। [२८५]

एत्थ विरते अणगारे दीहरायं तित्तिक्खए । [२८६]

નાનો અથવા મહોટા, સચિત્ત અથવા અચિત્ત, તે વધા કદાચ વ્રતી કહેવાતા હોય
તોએ મૃદસ્થોના જેવાજ પરિગ્રહિઓ ગણવા. [૨૮૨]

ए परिग्रहिपणुं ज केटलाएकोने नरकादिक महाभय आपनारं थायछे, तथा
लोकोनो आचार^१ पण तेवो ज भयजनक थायछे, एम विचारी तेनाथी दूर रहवुं.
[२८३]

ए परिग्रहनो संग त्याग करनारो मुनि ते रुढी रीते प्रतिबोध पायेलो छे
तथा तेने रुढी रीते ज्ञानादि गुण प्राप्त थया छे एम जाणी हे पुरुष, तारे उत्तम
दृष्टि धरीने वर्त्तवुं. जे माटे निःपरिग्रहि अने उत्तम दृष्टिवंत पुरुषोमां ज ब्रह्मचर्य
होयछे. [२८४]

મે સાંખ્યું પણ છે, અને અનુખ્યું પણ છે કે કર્મોથી છૂટવું એ તારા આ-
ત્માથી જ થવાનું છે. [અર્થાત્ જો તું બ્રહ્મચર્યમાં રહીશ તોજ કર્મોથી છૂટીશ.]
[૨૮૫]

માટે પરિગ્રહથી અલગ થયેલા મુનિએ જીવનપર્યંત જે સંકટો આવી પડે તે
સહન કરવાં. [૨૮૬]

૧. આહાર, ભય, મૈથુન, તથા પરિગ્રહરૂપ ઉત્કટ સંજ્ઞાઓ.

પમત્તે બહિયા^૧ પાસ, અપ્પમત્તો પરિવ્વણ । (૨૮૭)

ણ્યં મોણં સમ્મં અણુવાસિજ્જસિત્તિં બેમિ । (૨૮૮)

[તૃતીય ઉદ્દેશ:]

આવંતી કેઆવંતી લોયાંસિ અપરિગ્ગહાવંતી એણસુ^૨ ચેવ અપ્પરિ-
ગ્ગહાવંતી, સોચ્છા વર્ણ મેહાવી, પાંડિયાણ ણિસામિયા (૨૮૯)

સમિયાણ^૩ ધમ્મે અરિણ્હિં પવેદિતે—“ જહેત્ય મણ સંધી^૪ જ્ઞો-

૧ બહિર્વ્યવસ્થિતાન્ । ત્યક્તેષુ સત્સુ ઇતિ શેષઃ ૩ સમતયા ૪
મોક્ષમાર્ગઃ કર્મસંધિર્વા.

પ્રમાદીઓને ધર્મથી પરાડ્મુખ થણા જોઈ મુનિણ અપ્રમત્ત થઈ ફરવું. [૨૮૭]

એમ સદ્દી રીતે તીર્થંકરભાષિત સંયમક્રિયાને મુનિણ પરિપાલન કર્યા કરવું.

[૨૮૮]

ત્રીજો ઉદ્દેશ.

[જે મુનિ હોય તે કશો પરિગ્રહ ન રાખે, તથા કામભોગની
ઇચ્છા પણ ન કરે.]

• જે કોઈ જગતમાં નિઃપરિગ્રહિ થાયછે તે વધાણ તીર્થંકરદેવની વાણી સાંભળી
વિવેકવંત થઈ પંડિતોના વજન અવધારી સર્વ પ્રકારે પરિગ્રહ છાંડતાંજ નિઃપરિગ્રહી
થાયછે. [૨૯૯]

તીર્થંકરદેવે સમતાથી^૧ ધર્મ વર્ણવ્યો છે. તે બોલ્યા છે કે “હે લોકો જે રીતે
મેં અહીં કર્મ સ્વપાવ્યાં છે તે રીતે બીજા માર્ગોમાં કર્મ સ્વપાવવા મુશ્કેલ છે, માટે

૧ નિષ્પક્ષપાતપણે [Without partiality].

सिए^१ एव—मण्णत्थ संधी दुज्झोसए भवति । तम्हा बेमि णो णिहणे-
ज्ज वीरियं । ” (२९०)

जे पुव्वुद्वाइ णो पच्छाणिवाती । जे पुव्वुद्वाइ पच्छाणिवाती ।
जे णो पुव्वुद्वाइ णो पच्छाणिवाइ । से^२ वि तारितए सिया । जे^३ परि-
णाय लोग मण्णेसिता । एयं णियाय^४ मुणिणा पवेदितं । (२९१)

इह आणाकंखी पंडिते अणिहे पुच्चावरंरायं जयमाणे सया सीलं
सपेहाए^५ । (२९२)

सुणित्ता भवे^६ अकामे अझंझे^७ । (२९३)

इसेणं^८ चेव जुज्झाहि, किं ते जुज्झेण वज्झओ । जुद्धारिहं ख-

१ सेवितः क्षपितोवा २ शाक्यादिरपि । ३ पासस्थादयः ४ ज्ञात्वा.
५ संप्रेक्ष्य तदेवानुपालयेत् । ६ भवेत् ७ मायालोभच्छारहितः ८
स्वशरीरेण

‘हुं कहुं छुं के मारो दाखलो लइ बीजा मुमुक्षाओए पण पोतानुं पराक्रम छुपावुं
नहि.’”

केटलाएक^१ पहेलां पण उज्ज्माल थइ दीक्षा ले छे अने पाछां पण पतित
नथी थता. केटलाएक^२ पहेला उज्ज्माल थइ दीक्षा ले छे पण पाछा पतित थायछे.
केटलाक^३नथी पहेला उज्ज्माल थता अने नथी तेथी पाछा पति । थता. (शाक्तादिक
तेथी सावद्य^४ क्रियायां प्रवर्त्तनारा पासत्याओ^५) नथी ऊढेला अने नथी पढेला
आ वात मुनिए (वीर प्रमुए)ज रुडी रीते जाणीने जणावी छे. [२९१]

तीर्थकर देवनी आज्ञा पाळवा इच्छनारा चतुर मुनिए निरीहपणे रात्रिना
पहेला तथा छेछा पहेरे यत्नवंत थइ हमेशां शीळने^६ मोक्षांग^७ विचारीने तेने
पाळवुं. [२९२]

शीळने नहि पाळनाराओनी यती दुर्दशाओ सांभळी कामभोगनी इच्छा
तथा मायाथी रहित थवुं. [२९६]

हे मुनि, आ शरीर साथेज तुं-युद्ध कर, बीजा वाहेरता युद्धनी तने शी

१ गणधरादिक. २ नन्दिषेण वगेरे. ३ गृहस्थो. ४ आरंभ भरेला वर्त्तणुकमां
५ आचारहीन यतिओ. ६ संयमने. ७ मोक्षार्थं कारण.

લુ દુલ્લહં । (૨૧૪)

જહેત્ય કુસલેહિં પરિન્નાવિવેગે ખાંસિતે^૧ । ચુતે હુ બાલે ગબ્માઝ-
સુ રજ્જાતિ । (૨૧૫)

અર્સિસ^૨ ચેયં પવ્વુચ્ચતિ । રૂવંસિ^૩ વા છળંસિ^૪ વા । (૨૧૬)

સે હુ ઇમે સંવિદ્ધપહે મુળી અણ્ણહા લોગ-મુવેહમાણે । (૨૧૭)

ઇતિકમ્મં પરિન્નાય સવ્વસો, સે ણ હિંસાતિ સંજમતિ ણો પગબ્મ-
તિ । ઉવેહમાણો પત્તેયં સાયં, । (૨૧૮)

૧ સ તથૈવ શ્રદ્ધેય ઇતિશેષઃ ૨ જિનમત ૩ રૂપાદૌ ગૃહ્ઃ
૪ હિંસાદૌ પ્રવર્તેતે इत्यर्थः

જંઝર હેં, યુદ્ધને યોગ્ય આવું શરીર ફરી મળવું ઘણું મુશ્કેલ છે. [૨૧૪]

તીર્થંકર દેવે વિચિત્ર અધ્યવસાયોની જે રીતે સમજ આપી છે તે તેજ રીતે
સ્વીકારવી, માટે ધર્મ પામીને તેથી ભ્રષ્ટ થઈને વાલ જીવ ગર્ભાદિક દુઃખ પામે છે.
[૨૧૫]

આ જિનશાસનમાંજ એવું કહેવાય છે કે જે વિષયોમાં ગૃહ^૧ થાય છે તે
હિંસામાં પ્રવર્તે છે. [૨૧૬]

અને મુનિ તો સ્વરેશ્વરો તેજ જાણવો કે જે લોકોને મોક્ષ માર્ગમાં વિમુક્ત
પ્રદાત્તિ કરતો દેશી તેમને દુઃખી વિચારતો થેકો મોક્ષ માર્ગમાં રૂઢી રીતે ચાલ્યો
જાય. [૨૧૭]

માટે કર્મ સ્વરૂપ જાણીને શુદ્ધ મુનિઓ “ દરેક જીવનું મુક્ત અલગ અલગ
છે” એમ વિચારી કોઈ જીવની હિંસા નથી કરતા કિંતુ સંયમમાં વર્તેતા રહી ધીર-
મ્મથી દૂર રહે છે. [૨૧૮]

૧ આસન્ન.

વન્નાદેસી^૧ ણારમે કંચણં સવ્વલોએ, એગ-પ્પમુહે વિદિસપ્પતિન્ન ૨
નિવ્વિન્નચારી અરે પયાસુ । (૨૯૯)

સે વસુમં સવ્વસમન્નાગયપન્નારેણં અપ્પારેણં અકરાણિજ્જં પાવં
કમ્મં તં ણો અન્નેસી । (૩૦૦)

જં સમ્મં-તિ પાસહ, તં મોણં-તિ પાસહ । જં મોણં-તિ પાસહ
તં સમ્મં-તિ પાસહ । (૩૦૧)

ળ ઇમં સક્કં સિદ્ધિલેહિં અદિજ્જમારેહિં^૩ ગુણાસાતેહિં વંકસમા-
યારેહિં પમત્તેહિં ગારમાવસંતેહિં^૪ । (૩૦૨)

મુણી મોણં સમાયાય ધુણે કમ્મ-સરીરગં । પંતં લૂહં સેવંતિ વી-
રા સંમત્તદંસિણો । એસ ઓહંતરે મુણી તિણ્ણે મુત્તે વિરે વ્યાહિત્ત-તિ
બેમિ । (૩૦૩)

૧ વર્ણ: સાધુકાર: સુચશદ્વિતિયાવ્રત્ તદાકાંક્ષી । ૨ વિદિક્ષપ્રતીર્ણ:
૩ આર્દ્રીયમાણૈ: ૪ અગારમાવસદ્ધિ: ।

મુચ્ચના ઇચ્છનાર મુનિએ સર્વ લોકમાં કંઈ પણ પાપ પ્રવૃત્તિ ન કરવી,
કિંતુ ફક્ત મોક્ષ તરફ દૃષ્ટિ રાખી આહું અવલું નહિ જોતાં સ્ત્રીઓમાં અરક્ત રહી
આરંભથી ઉદાસીન રહેવું. [૨૯૯]

એવા સંયમી મુનિઓએ સર્વ રીતે પવિત્ર વોવ પાર્યંતે, નહિ કરવા યોગ્ય
પાપ કર્મ તરફ કદાપિ દૃષ્ટિ નહિ આપવી. [૩૦૦]

જે સમ્યક્ત્વ^૧ છે તે મુનિપણું છે ને જે મુનિપણું છે તે સમ્યક્ત્વ છે.
[૩૦૧]

એ સમ્યક્ત્વ યા મુનિપણું હિમ્મત હીન, કાચા હૈયાના, વિષયાસક્ત, માયાવા,
પ્રમાદી, અને ધરમાં રહેનારા જીવોથી ધરી શકાયજ નહિ. [૩૦૨]

કિંતુ મુનિઓજ એવું મુનિપણું ધરીને શરીરને કશે છે. તેવા સમ્યક્ત્વવંત
વીર પુરુષો લૂહું અને હલકું ભોજન કરે છે. અને એવા પરાક્રમી અને સાવધાનુ-
ષ્ઠાનથી નિવર્તેલા મુનિઓજ સંસારના તરનાર હોવાથી તરીને પાર પામેલા તથા
નિઃસંગ હોવાથી મુક્ત વર્ણવ્યા છે. [૩૦૩]

૧-નિશ્ચય સમ્યક્ત્વ.

[ચતુર્થ ઉદ્દેશઃ]

ગામાણુગામં દૂઝ્જમાણસ્સ દુઝ્જાતં દુપ્પરકંતં ભવતિ અવિયત્ત-
સ્સ^૧ ભિક્ખુણો । (૩૦૪)

વયસાવિ એગે ચોઙ્ગા કુપ્પંતિ માણવા । ઉન્નયમાણે^૨ ય ણે
મહતા મોહેણ મુઙ્ગતિ । સંબાહા^૩ બહવો ભુઙ્ગો દુરતિક્કમા અજાણતો ।
અપાસતો । એયં તે મા હોઝ । એયં કુસલસ્સ^૪ દંસણં । (૩૦૫)

ત્તદ્દિટ્ઠી^૫ તમ્મુત્તી^૬ તપ્પુરક્કારે તસ્સની તનીવેસણે જયંવિહારી
ચિત્તાણિવાતી પંથણિઙ્ગાતી પલ્લિબાહિર^૬ પાસિય પાણે ગચ્છેઙ્ગા । સે

૧ અવ્યક્તસ્ય ૨ ઉન્નત માનઃ ૩ પીઢાઃ ૪ વર્દ્ધમાનવિભોઃ
૫ ગુરોર્દૃષ્ટયા ૬ પરિબાહ્યઃ અવગ્રહા- દ્વબહિર્વર્ત્તી

ચોથો ઉદ્દેશ.

[અજાણ, અગીતાર્થ, અને સૂત્રાર્થમાં નિશ્ચય વિનાના મુનિને
એકલા ફરકામાં ઘણા દોષ થાય છે)

સામર્થ્યહીન^૧ મુનિ એકલો થઈને ગામોગામ ફરે તો તેનું લે ફરવું તથા જવું
અસુંદર ગણાય છે. કેટલાએક મનુષ્યો માત્ર વચનોથી સારી શીરવામણ આપતાં
નારવુંશ થાય છે. એવા અભિમાની પુરુષો^૨ મહામોહથી વિવેકવિકલ બની ગચ્છેથી
જૂદા પડે છે. તેવા અજાણ અને અતત્ત્વદર્શી પુરુષોને અનેક આવી પડતી પીઢાઓ
દુર્લભનીય થાય છે. હે મુનિઓ, એવું તમારા માટે નહિ બનો એવું કુશલ પુરુષ
[વીરપ્રમુદનું] દર્શન છે. [૩૦૬]

માટે મુનિએ હમેશ ગુરુની નજર આગલ રહીને ગુરુ વતાવેલી નિઃસંગતાથી
ગુરુના વહુમાન પૂર્વક, અને ગુરુ પરના શ્રદ્ધાથી, ગુરુસમીપ નિવાસ કરતાં થકાં
યતનાપૂર્વક ગુરુના અભિપ્રાયને અનુસરીને માર્ગના અવલોકન સાથે જીવજંતુને જો-

૧ વય તથા જ્ઞાનની યોગ્યતાથી રહિત. ૨ અજ્ઞાનથી.

અભિક્ષમમાણે પઢિક્ષમાણે સંકુંચેમાણે પસારેમાણે વિાણિયદ્વમાણે સંપલિ-
મજ્જમાણે । (૩૦૬)

एगया गुणसमियस्स रीयतो^१ कायसंभणुचिन्ना एगतिया पाणा
उदयंति; इहलोग वेयणवेज्जावडियं । जं आउट्टीकयं कम्मं तं परिन्नाय
२विवेग-मेति । एवं से अप्पमाएणं विवेगं किदंति^३ वेदवी । (३०७)

से पभूयदंसी पभूयपरिन्नाणे उवसंते समिए सहिते सयाजए दट्ठं
विप्पडिवेदेति^४ अप्पाणं;—“किमेस^५ जणो करिस्सति । एस से परमारा-
मे जाओ लोगांसि इत्थिओ.” मुणिणा हु एतं पवेदितं । (३०८)

उव्वाहिज्जमाणे^६ गामधम्मोहिं. अवि णिव्वलाएस,^७ अवि ओ-

૧ રીયમાણસ્ય સમ્યગનુષ્ઠાનવતઃ ૨ પ્રાયશ્ચિતં. ૩ કીર્તયતિ. ૪
વિપ્રતિવેદયતિ. ૫ સ્ત્રીજનઃ ૬ ઉદ્ધાધ્યમાનઃ ૭ નિબલાર્શિકઃ નિર્બલભોજી
“ સ્યાદિ ” તિશેષ

તાં થકાં ભૂમંડલપર ભમતા રહેવું. ઇટલુંજ નહિ પણ જતાં, આવતાં, વેશતાં, ઝડતાં,
વઢતાં, અને પ્રમાર્જન કરતાં સર્વદા ગુરુની અનુજ્ઞા લઈ વર્તવું. [૩૦૬]

કોઈ વસ્તે એવા સદ્ગુણી મુનિએ સ્ત્રી રીતે વર્તતા છતાં તેના શરીરસંસ્પર્શ-
થી કોઈ જંતુ મરણ પામે છે તો તેનો તેને આ ભવમાં ક્ષય થઈ શકે એટલો કર્મબંધ
પડે છે. અને જો આકુટદિયી જાણી જોડેને કાયસંઘટ્ટનાદિકવડે કંઈ કર્મ બંધાય છે
તો તેના માટે યોગ્ય પ્રાયશ્ચિત આચર્યાથી કર્મ ક્ષય થાયછે. એ પ્રાયશ્ચિત અંપ્ર-
માદિપણે આચર્યાથી કર્મક્ષય થાય એમ આગમના જાણ પુરુષો બોલેછે. [૩૦૭]

માટે દીર્ઘદર્શી, બહુજ્ઞાની, ક્ષમાવંત, પ્રવિત્ર પ્રવૃત્તિવંત, સદ્ગુણી, અને સદા
યત્નવંત મુનિએ સ્ત્રીઓને દેસ્વી વિચારવું કે એ સ્ત્રીઓ મારું શું કલ્યાણ કરવાની છે?
તથા આ દુનિઆમાં સ્ત્રીઓ જ અતિશય ચિત્તને મુંઝાવનારી છે. એ વધું મુનિએ
[વીરપ્રમુણ] જણાવ્યું છે. [૩૦૮]

વિષયોથી જો મુનિ પીડાય તો તેણે નિર્વલ આહાર કરવો, પેટને અપૂર્ણ

भोदरियं कुज्जा, अवि उड्डं ठाणं ठाएज्जा, अवि गामाणुगामं दूइज्जा,
अवि आहारंवेळिंदिज्जा, अवि चए.^१ इत्थीसु मणं । (३०९)

पुव्वं दंडा पच्छा फासा, पुव्वं फासा पच्छा दंडा । इच्चेते^२
कलहासंगकरा भवन्ति । पडिलेहाए^३ आगमिच्चा^४ आणवेज्जा अणासेवणाए
—त्ति बेमि । (३१०)

से णो काहिए,^५ णो पासणिए, णो संपसारए^६ णो ममाए, णो
कयकिरिए, वइगुते, अज्झप्पसंवुडे, पखिज्जए सदा पावं । एयं मोणं सम-
णुवासेज्जासि—त्ति बेमि । (३११)

१ त्यजेत्. २ स्त्रीसंबंधाः ३ प्रत्युपेक्षया. ४ ज्ञात्वा. ५ कथाका
रकइत्यर्थः ६ पर्यालोचनकारीत्यर्थः

राखवालुं करवुं, एक जगे ऊभा रही कायोत्सर्ग करवा, ग्रामांतर जाता रहेवुं,^१
छेवद तदन आहार पण छोडी आपवो,^२ पण स्त्रीओमां जाणी जोइने नहि फसावुं.
[३०९]

स्त्रीओमां फसातां, पहेलां संकटो भोगववां पडे छे अने पछी कामभोग थाय
छे. अथवा पहेलां कामभोग थाय छे तो पछी संकट भोगववां पडे छे. ए स्त्री
कलहनी उत्पन्न करनारी छे. माटे ए वधुं जाणी विचार करी तेमनाथी दुर रहेवुं.
[३१०]

स्त्रीसंग परित्यागी मुनीए स्त्रीओनी शृंगार कथा न करवी. स्त्रीओना अंगोपांग^३
न जोवां, स्त्रीओ साथे वातचीत न करवी, स्त्रीओपर ममता न करवी, स्त्रीओनी
आगतास्वागता न करवी, किंबहुना, स्त्रीओ साथे वचनमात्रथी पण परिभाषण नहि
करतां पोताना मनने कवजे करीने हमेशां पापाचारथी दूर थइ वर्त्तवुं. [३११]

१ कारण शिवाय मुनिने विहार निषिद्ध * छे. पण मीह उपशमाववा ते
पण करवो. २ तैयो गमे ते रीते आत्मघात पण करवो पण स्त्रीओमां न फसावुं.
३ अवयवो * आ वात चतुर्मासस्थित मुनिने माटे संभवेछे. [भा. क.]

[પંચમ ઉદ્દેશ.]

સે 'બેમિ-તં જહા, અવિ હરણ^૧ પરિપુન્ને ચિદ્વતિ સમાંસિ મોમે ઉવસંતરણ સારવખમાણે । સે^૨ ચિદ્વતિ સોયમઙ્ગણે, સે પાસ, સવ્વતો ગુત્તે । પાસ, લોણ મહેસિણો, જે ય પન્નાણમંતો પબુદ્ધા આરંભોવથાર, સમ્મ-મેયંતિ પાસહ, કાલરસ કંઠાણે પરિવ્વયતિ ત્તિ બેમિ । (૩૧૨)

વિતિગિંચ્છસમાવણેણં અપ્પાણેણં ણો લભતિ સમાધિં । (૩૧૩)

સિયા^૩ વેગે અણુગચ્છંતિ । અસિયા વેગે અણુગચ્છંતિ । અણુ-ગચ્છમાણેહિં અણુગચ્છમાણો કહં ણ ણિવ્વિજ્જેજ્જા । તમેવ સચ્ચં ણી-સંકં, જં જિણેહિં પવેદ્યં । (૩૧૪)

૧ હ્રદઃ ૨ આચાર્યઃ ૩ સિતા વચ્ચ ગૃહસ્થા इत्यर्थः

पांचमो उद्देश.

(મુનિએ સદાચારથી વર્તેલું તથા તેના માટે જળાશયનો દૃષ્ટાંત.)

જેમ કોઈ એક સપાટ પ્રદેશમાં એક નિર્મલ જળથી ભરપૂર થયેલો અને સુ-રક્ષિત જળાશય હમેશાં સ્વચ્છ બન્યો રહે છે તેમ કેટલાએક પવિત્ર આચાર્યો જ્ઞાન જળથી ભરપૂર બની નિર્દોષ ક્ષેત્રમાં રહીને જીવોનું સંરક્ષણ કરતા થકા જ્ઞાનજળના પ્રવાહને ચલાવનાર થઈને સુરક્ષિત બન્યા રહે છે. એટલુંજ નહિ પણ કેટલાએક મુનિ-ઓ પણ ત્રિવેકવંત બની પ્રતિવોધ પાર્મીને આરંભથી નિવૃત્ત થઈ સમાધિ મરણની ઇચ્છા રાખતા થકા તે જળાશયના જેવાજ વર્તે છે. [૩૧૨]

“ ફલ્લ થજે કે નાહિ થાય ” એવો સંશય રાખ્યાથી જીવને સમાધિ^૧ નથી મળતી. [૬૧૩]

બધી આચાર્યના વાક્યોને વચ્ચે ગૃહસ્થો પણ સમજી શકે છે, અથવા મુ-નિઓ સમજી શકે છે, એવે વચ્ચે જે મુનિ પોતાના કર્મોદયથી તે સમજી શક્તો નહિ હોય તેને યનમાં રેવદ ઉપ્પન્ન થયા વિના રહેતો નથી. (આવા પ્રસંગે ગુરુએ તેવા શિષ્યને કહેવું કે હે શિષ્ય,] “ જે જિનોએ ખાપ્યું છે તેજ નિઃશ્વકપણે સત્ય છે, ” (એવી તારે શ્રદ્ધા રાખવી.) [૩૧૪]

સદ્વિસ્સ ણં સમણુન્નસ્સ સંપવ્વયમાણસ્સ સમિયં—તિ મણ્ણમાણ-
સ્સ ઇગયા સમિયા હોતિ, સમિયં તિ મણ્ણમાણસ્સ ઇગયા અસમિયા હોતિ
અસમિયં—તિ મણ્ણમાણસ્સ ઇગયા સમિયા હોતિ, અસમિયં—તિ મણ્ણમા-
સ્સ ઇગયા અસમિયા હોતિ । (૩૧૫)

સમિયં—તિ મણ્ણમાણસ્સ સમિયા વા, અસમિયા વા, સમિયા હો-
તિ ઉવેહાણ । (૩૧૬)

અસમિયંતિ મણ્ણમાણસ્સ સમિયા વા, અસમિયા વા, અસમિયા
હોતિ ઉવેહાણ । (૩૧૭)

ઉવેહમાણો અણુવેહમાણં બૂયા—“ ઉવેહાહિ સમિયાણ; ઇચ્છેવં તત્થ
સંધી ઝોસિતો ભવતિ ” । (૩૧૮)

સે ઉઠિયસ્સ ટ્ઠિયસ્સ ગતિં^૧ સમણુપાસહ । एत्थवि बालभावे

૧ પ્રતિષ્ઠાં ગતિંવા.

શ્રદ્ધાલુ અને સાંવિધ્ભાવિત^૧ જીવો કે જેઓ દીક્ષા લેતી વચ્ચે “જિન
ભાવિતજ સત્ય છે.” એવું માને છે તેઓમાંના કેટલાએક ત્યાર વાદ તેવીજ શ્રદ્ધા
ટકાવી રાખે છે અને કેટલાએક સંશયી બની જાય છે. વઢી જેઓને શ્રુતિમાં
પાકી શ્રદ્ધા નથી હોતી તેઓમાંના કેટલાએક ઉત્તર કાળમાં શુદ્ધ શ્રદ્ધાવંત થઈ
જાય છે અને કેટલાએક તેવાને તેવાજ રહે છે.^૨(એ રીતે પરિણામની વિચિત્રતા છે)
[૩૧૯]

જે પુરુષની શ્રદ્ધા પવિત્ર છે તેને સમ્યક્ યા અસમ્યક્ વસ્તુ વન્ને સમ્યક્
વિચારણાથી સમ્યક્ રૂપે પરિણમે છે. [૩૧૯]

અને જે પુરુષની શ્રદ્ધા અપવિત્ર છે, તેને સમ્યક્ યા અસમ્યક્ વસ્તુ અસ-
મ્યક્ વિચારણાથી અસમ્યક્ રૂપે પરિણમે છે. [૩૧૭]

માટે સમ્યક્વિચાર કરનારા પુરુષે વિચાર નહિ કરનારા પુરુષને સમ્યક્
વિચાર કરવા પ્રેરિત કરવો કે “હે પુરુષ. તું સમ્યક્ વિચાર કર, જે માટે તેમ
કર્તાથી જ સંયમમાં કર્મક્ષય કારણ છે. ”

હે મુનિઓ, શ્રદ્ધાવંત અને ગુરુકુલમાં વસનાર મુનિની પદવી અને ગતિ

૧ સંવિધ્ન ઇટલે મુનિ તેમણે ભાવિત ઇટલે સમજાવેલા.

અપ્પાણં ણો ઉવદંસેજ્જા । (૩૧૯)

તુમંસિ નામ તં ચેવ, જં હંતવ્વં તિ મન્નાસિ । તુમંસિ નામ તં ચેવ, જં અજ્જાવેયવ્વતિ મન્નાસિ । તુમંસિ નામ તં ચેવ, જં પરિતાવેયવ્વં તિ મન્નાસિ । તુમંસિ નામ તં ચેવ, જં પરિઘેતવ્વંતિ મન્નાસિ । એવં તુમંસિ નામ તંચેવ, જં ઉદ્ધવેયવ્વંતિ મન્નાસિ । અંજૂ^૧ ચેયપડિબુદ્ધજ્જીવી^૨ તમ્હા । ણ હંતા, ણ વિઘાયણ; અણુસંવેયણ—મપ્પાણેણ^૩, જં હંતવ્વં ણામિપત્થણ । (૩૨૦)

એ આયા સે વિન્નાયા । જે વિન્નાયા સે આયા । જેણ વિજાણ-તિ સે આયા । તં પદુચ્ચ પરિસંઘાયણ એસ આયાવાદી સમિયાણ પરિયાણ

૧ ઋજુઃ ૨ એતત્પ્રતિબોધજીવી । ૩ જ્ઞાત્યા ઇતિશેષઃ

જુઓ અને પાસત્યાઓની પણ પદવી અને ગતિ જુઓ. માટે વાઠજનાચરિત અસર્ય-મમાં આપણા આત્માને નહિ સ્થાપડું. [૩૧૯]

હૈ પુરુષ, જેને તું હળવાનો ઇરાદો કરે છે ત્યાં એમ વિચાર કર કે તે તુંજ પોતે છે, જેના પર હુકુમત ચલાવવા તું ધારે છે ત્યાં વિચાર કર કે તે તુંજ પોતે છે, જેમને દુઃખી કરવા તું ધારે છે ત્યાં વિચાર કર કે તે તુંજ પોતે છે, જેને પક-ડવા चाहे છે ત્યાં વિચાર કર કે તે તુંજ પોતે છે, અને જેમને મારી નાશવા ધારે છે ત્યાં પણ વિચાર કર કે તે તુંજ પોતે છે. સત્પુરુષ જ સ્વેચ્છા એવી સમજ ધરતા વર્તે છે. માટે મુનિએ કોઈ પણ જંતુને હણવું કે મારવું નહિ. કેમકે તેને હળવા કે મારવાથી આપણે પાડું તેવું દુઃખ યોગવર્તું પડે છે. એમ જાણીને કોઈના પર હળવા-નો ઇરાદો નહિ ધરવો. ભાવાર્થ—પરને દુઃખ ઇપજાવતાં પોતાનો વિચાર કરવો એ ટલે કે આપણને કોઈ દુઃખ ઇપજાવે તો કેવું લાગે ? એમ દરેક વાત પ્રથમ પોતા ઉપર અજમાવવી જોઈએ. [૩૨૦]

જે આત્મા છે તેજ જાણનાર છે. જેજાણનાર છે તેજ આત્મા છે. કિંવા જે

વિચારિતે ^૧—ત્તિ બેમિ । (૩૨૧)

[ષષ્ઠ ઉદ્દેશઃ]

અણાણાણુ ઇગો સોવદ્વાણે ^૨ । આણાણુ ઇગો નિરુવદ્વાણે । એતં તે મા હોઝ । એયં કુસલસ્સ દંસણં । (૩૨૨)

તદ્વિદ્વીણુ તમ્મુત્તીણુ તત્પુરકારે તસ્સણી તાણ્ણેવેસણે ^૩ અભિભૂય અદક્ખૂ ^૪, અણભિભૂતે પમૂ નિરાલંબણયાણુ; જે મહં અબહિમણે ^૫ । (૩૨૩)

૧ તસ્યોતિશેષઃ ૨ સોઘમાઃ ૩ તન્નિવેશનઃ ગુરુકુલ્વાસીત્યર્થઃ
૪ તત્ત્વમિતિશેષઃ ૫ ભગવદભિપ્રાયવર્ત્તિમનો યેષાંતે
જ્ઞાનવદે જાણી શકાય છે તે જ્ઞાન જ આત્મા છે. એ જ્ઞાનને અનુસરીને તદ્રુપ આત્મા વોલાય છે. ^૧ એ રીતે જે જ્ઞાન અને આત્માનું એકપણું માને તેજ સ્વરો આત્મવાદી છે. ને તેવા પુરુષનુંજ યથાર્થપણે સંયમાનુષ્ઠાન કહેલું છે. [૩૨૧]

છઠ્ઠો ઉદ્દેશ.

(ઉન્માર્ગમાં ન જરૂં તથા રાગ દ્વેષ તજવા.)

કટલાણક જિનાજ્ઞાર્થી વિપરીત પ્રવૃત્તિમાં ઉઘમી વર્તે છે. કેટલાણક જિના જ્ઞાનુકૂલ પ્રવૃત્તિમાં નિરુઘમી છે. એ વન્ને વાત, હે મુનિ, તારે ન થાઓ, એમ કુશલ (ધીર પ્રમુ)નું દર્શન છે. [૩૨૨]

માટે જે પુરુષ હમેશાં ગુરુની દૃષ્ટિમાં વર્તતો હોય, ગુરુ પ્રદર્શિત મુક્તિ સ્વીકારતો હોય, ગુરુનું વહુ માન કરતો હોય, ગુરુપર શ્રદ્ધા ધરતો હોય, ગુરુ કુલ્લવાસ કરતો હોય, તે પુરુષ કર્મોને જીતીને તત્ત્વ જોઈ શકે છે. અને એવા મહા પુરુષ કે જેનું મન લગાર પળ સર્વજ્ઞોપદેશથી વાહેર જતું નથી તે કોઈનાથી પણ પરાભૂત ન થતાં નિરાલંબનતા રૂપ ભાવનાને ભાવવા સમર્થ થાય છે. [૩૨૩]

૧ જેમકે જે ઇન્દ્ર શબ્દમાં ઉપયુક્ત હોય તે ઇન્દ્ર કહી શકાય છે.

પવાદેણ^૧ પવાયં^૨ જાણેજ્ઞા; સહસમ્મદ્યાણ,^૩ પરવાગરણેણ, અ-
ન્નેસિં વા અંતિણ સોચ્છા । (૩૨૪)

ણિદ્દેસં^૪ ણાતિવત્તેજ્ઞા મેહાવી સુપડિલેહિય સવત્તો સવ્વયાણ
સમ્મમેવ સમમિજાણિયા^૫ । [૩૨૫]

દ્ધહારામં^૬ પરિન્નાય, અહ્લીણગુત્તો પરિવ્વણ । ણિદ્વિયદ્વિ^૭ વીરે
આગમેણ સદા પરિક્કમેજ્ઞા^૮ સિ ત્તિવેમિ । [૩૨૬]

ઉટ્ઠું સોતા^૯ અહં સોતા, તિરિયં સોતા વિયાહિયા; એતે સાયા
વિયક્કવયા, જેહિં સંગંતિ પાસહ । (૩૨૭)

આવદ્દ—મેયં તુ પેહાણ, ણ્થ વિરમેજ્ઞ વેદવી । (૩૨૮)

૧ ગુરુપારપર્યેણ. ૨ સર્વજ્ઞોપદેશં ૩ સહસાત્મત્યા, સહસંમત્યાવા
૪ આજ્ઞાં ૫ જ્ઞાત્વેત્યર્થઃ ૬ સંયમમિત્યર્થઃ ૭ મોક્ષાર્થી, નિષ્ઠિતાર્થોવા ૮
પરાક્રમેથાઃ ૯ આશ્રવદ્વારાણિ

ગુરુપરંપરાથી સર્વજ્ઞોપદેશ જાણવો, અથવા જિનપ્રવાદથી પરતીર્થિકના પ્રવાદ
તપાશવા. તે જિનપ્રમાદ તથા પરતીર્થિક પ્રવાદ ત્રણ પ્રકારે જાણી શકાય છે:—
જાતિ સ્મરણાદિકથી, તીર્થંકરના ઉપદેશથી, અથવા વીજા આચાર્યોના પાસેથી સાં-
ભળવાથી. [૩૨૪]

માટે સર્વ રીતે સર્વ પ્રકારે સર્વજ્ઞવાદ તથા પરપ્રવાદને તપાશીને સર્વજ્ઞપ્રવાદને
યથાર્થ જાણી બુદ્ધિમાન મુનિએ સર્વજ્ઞોપદેશનું હલંધન ન કરવું. [૩૨૫]

આ દુનિઆમાં સંયમને રવેરવરું સુરવસ્થાન જાણીને જિતેંદ્રિય થઈ વર્તવું.
કિંવહુના, મોક્ષાર્થી વીર પુરુષે હમેશા જિનાજ્ઞાથી જ પ્રવર્તવું. [૩૨૬]

હંચે, નીચે, તથા તિરસ્વીન દિશાઓમાં સર્વ સ્થળે પાપ ઉપાર્જન કરનારા
પ્રવાહ રહેલા છે. જ્યાં જ્યાં આસક્તિ^૧ થાય છે ત્યાં ત્યાં કર્મ વંધ થયા કરે છે.
[૩૨૭]

કર્મ રૂપી ફરતા ચક્રને જોઈને વિષયભોગથી આગમના જાણ પુરુષે દૂર
રહેવું. (૩૨૮)

૧ જ્યાં જ્યાં જીવ પોતાના મનથી વંધાઈ બેસે છે.

વિળે-તું સોયં ણિવ્વમ્મ એસ મહં^૧ અકમ્મા જાણતિ, પાસતિ, પઢિલેહા^૨ ણાવકંઠતિ, ઇહ આગતિં ગતિં પરિણાય અવ્વેતિ જાતિમરણસ્સ વટ્ટમગ્ગં ણવ્વસાયરેત્તે^૩ । (૩૨૯)

સવ્વે સરા^૪ ણિયદ્દંતિ, તદ્ધા^૫ જત્થ ણ વિજ્જતિ, મતિ તત્થ ણ ગાહિના, ઓણ^૬ અપ્પતિટ્ઠાણસ્સ^૭ સ્વેયન્ને । (૩૩૦)

સે ણ દીહે, ણ હસ્સે, ણ વદ્દે, ણ તંસે, ણ ચરંસે, ણ પમિંડલે, કિન્હ, ણ ણીલે, ણ લોહિણ, ણ હાલિદ્દે, ણ સુકિલ્લે, ણ સુરહિગંધે, ણ દુરહિગંધે, ણ તિત્તે, ણ કહુણ, ણ કસાતે, ણ અંબિલે, ણ મહુરે, ણ કક્કલ્લે, ણ મણ, ણ ગણ, ણ લહુણ, ણ સીણ, ણ ઉણ્ણે, ણ ણિદ્દે, ણ

૧ મહાન્ ૨ પ્રત્યુપેક્ષ્ય ૩ વ્યાખ્યાતોમોક્ષસ્તત્રરતઃ
૪ સ્વરાઃ ધ્વનયઃ ૫ તર્કાઃ ૬ ઓજઃ એકએવ ૭ મોક્ષસ્યજ્ઞાતા
યદ્વા અપ્રતિષ્ઠાનો નરક સ્તત્ જ્ઞાતા સર્વલોકાલોકજ્ઞાત્યર્થઃ

જે કોઈ પુરુષ પાપ આવવાના પ્રવાહોને વંધ કરવા દીક્ષા લે છે તે મહા પુરુષ ઘાતિ કર્મ ક્ષય કરીને સર્વજ્ઞ તથા સર્વદર્શી થાય છે, (ઈંદ્રાદિકને પૂજનીય થાય છે) 'છતાં પરમાર્થ વિચારીને ઈંદ્રાદિકની પૂજાની પોતે અભીલાષા નથી ધરતા, અને પ્રાણિઓના સંસારમાં થતા પરિશ્રમગને જાણતા થકા જન્મ મરણના ચક્રમાંથી છૂટા થઈને મુક્તિપુરીના સુખમાં જઈ વિરાજે છે. [૩૨૯]

(મુક્તિના સુખમાં રહેનારા જીવોની જે અવસ્થા વર્તે છે તે જણાવવા) કોઈ પણ શબ્દ સમર્થ થતા નથી, કોઈ પણ કલ્પના દોડી શકતી નથી, અને કોઈની માતિ પણ પોહોંચી શક્તી નથી. ત્યાં સકલ કર્મ રહિત એકલો જીવ સંપૂર્ણ જ્ઞાનમય વિરાજે છે. [૩૩૦]

તે મુક્તિસ્થિત જીવ નથી લાંબો, નથી ટૂંકો, નથી ગોઠ, નથી ત્રિકોણ, નથી ચોરસ, નથી મંડળાકાર; નથી કાઠો, નથી લીલો, નથી રાતો, નથી પીઠો, નથી ઘોઠો; નથી સુગંધિ, નથી દુર્ગંધિ; નથી તીવ્રો, નથી કહુઓ, નથી કસાણ્ણે, નથી ટાવો, નથી મીઠો; નથી કર્કશ, નથી સુકુમાળ, નથી ભારી, નથી હલકો નથી થંડો, નથી ગરમ, નથી સ્નિગ્ધ, નથી રુક્ષ; નથી શરીરવાળો, નથી જન્મધર-

લુક્ષ્વે, ણ કાઠ, ^૧ ણ રુહે, ણ સંગે, ણ ઇત્થી, ણ પુરિસે, ણ અન્નહા, ^૨ પરિણે, સણે । (૩૬૧)

ઉયમા ણ વિજ્જતી । અરૂવી સત્તા । અપયસ્સ પયં ણત્થિ! (૩૬૨)

સે ણ સદ્દે, ણ રૂવે, ણ ગંધે, ણ રસે, ણ ફાસે ઇચ્છેતાવાંત તિ વેમિ । (૩૬૩)

૧ ન કાય:—કાયાવાન્ નપુંસક इत्यर्थः

નાર, નથી સંગપામનાર; નથી સ્ત્રીરૂપ, નથી પુરુષરૂપ, નથી નપુંસકરૂપ; કિંતુ જ્ઞાતા અને પરિજ્ઞાતા થઈ વિરાજે છે. [૩૬૧]

મુક્ત જીવોને જણાવવા માટે ઉપમા કોઈ છે જ નહિ. કેમકે તેઓની અરૂપી હોવાથી રહેલી છે. તેમજ તેઓને કશો પણ અવસ્થાવિશેષ છે નહિ, માટે તેમને જણાવવા માટે કોઈ શબ્દની પણ શક્તિ નથી. [૩૬૨]

કેમકે તેઓ નથી શબ્દ રૂપ, નથી રૂપરૂપ, નથી ગંધ રૂપ, નથી રસ રૂપ અને નથી સ્પર્શ રૂપ. (અને વાચ્ય વસ્તુના વિશેષ તો માત્ર એ શબ્દાદિક પાંચ ગુણજ છે જે મુક્ત જીવોમાં છે નહિ માટે તેઓ અવાચ્ય છે.) [૩૬૩]

ધૂતાર્થ પદ મચ્ચયનમ્.

[પ્રથમ ઉદ્દેશ:]

ઓબુજ્જમાણે^૧ ઇહ માણવેસુ અક્ખાતિ સે ણરે । જસ્સિમાઓ જાતિઓ સવ્વઓ સુપહિલેહિયાઓ ભવંતિ, અક્ખાઙ્ગ સે ણાણ—મણેહિસં^૨ । (૩૩૪)

સે કિદ્ધતિ તેસિં સમુદ્ધિયાણં ણિન્નિસ્વત્તદંડાણં સમાહિયાણં પન્નાણમં-
તાણં ઇહ મુત્તિમગ્ગં । એવં પેગે મહાવીરા ત્રિપરક્કમંતિ । પાસહ, એગે

૧ અવબુચ્ચમાન: ૨ અનીદ્દશં

અચ્ચયન છટું

ધૂત^૧

પહેલો ઉદ્દેશ.

[સ્વજન સંબંધિઓ છોડીને ધર્મમાં પરાયણ થવું.]

તીર્થકરો પોતે આ સંસારનું યથાર્થ સ્વરૂપ જાણતા થકા મનુષ્યોને તેમના કલ્યાણ માટે ધર્મ વતાવતા રહે છે તથા જેઓને આ એકેન્દ્રિયાદિક જીવ જાતિઓ^૨ સર્વ રીતે યથાર્થપણે માલુમ હોય એવા કેવલી^૩ અને શ્રુત કેવલીઓ^૪ પગ સર્વોત્તમ વોધ આપે છે. [૩૩૪]

તેઓ ધર્માચરણ માટે ઉત્સાહી થઈ પાણિ હિંસાર્થી નિવર્તેલા—સાવધાન—અને સમજવાન મુનિઓને મુક્તિમાર્ગ વતાવે છે. એવે વચ્ચે કેટલાએક મહાપરાક્રમી

૧ ધૂત—કર્મોનું ધોવું. ૨ જીવોના વર્ગો. ૩ કેવલજ્ઞાની ૪ ચૌદપૂર્વિઓ,

વિસીયમાણે અણત્તપન્ને^૧ । (૩૩૫)

સે બેમિ—સે જહાવિ કુમ્મે, હરણ વિણિવિટ્ઠલિચે પચ્છન્નપલાસે^૨
ઉમ્મગ્ગે^૩ સે ણ લભતિ । (૩૩૬)

મંજગા ઇવ^૪ સન્નિવેસં ણો ચયંતિ । એવં એગે અણેગરૂવેહિં કુલેહિં
જાયા રૂવેહિં સત્તા કલુણં થળંતિ^૫ । ણિદાણતો તે ણ લભંતિ મોક્કસં ।

[૩૩૭]

અહ પાસ તેહિં કુલેહિં આયત્તાણ^૬ જાયા । (૩૩૮)

૧ અનાત્મપ્રજ્ઞા; ૨ પલાશપ્રચ્છન્ન: ૩ ઉન્મજ્જનં ઉર્ધ્વમાર્ગિવા
૪ વૃક્ષા ઇવ ૫ સ્તનંતિ લપંતીત્યર્થઃ ૬ આત્મત્વાય આત્મીયકર્માનુભવાય.

પુરુષો સંયમમાં સારી રીતે પરાક્રમ વતાવે છે, અને કેટલાએક અણસમજુઓ સંયમ-
માં લયદતા પળ રહે છે. [૩૩૫]

જેમ કોઈએક જળાશયમાં કોઈએક કાચવો તદાસક્ત થઈને રહેતા હોય અને
તે જળાશયનું જલ સેવાલ તથા કમલિનીઓના પત્રોથી છવાયલું હોય, તેથી પેલા કા-
ચવાને પાણીની ઉપર આવવાનું બાંકુ મઠ્ઠી શકવું ઘણું મુશ્કેલ છે, તેમ આ સંસાર
રૂપી જળાશયમાં જીવરૂપી કાચવાને સમ્યક્ત્વરૂપ બાંકું હાય ચડવું પણ એટલુંજ
મુશ્કેલ છે. [૩૩૬]

તથા જેમ દુઃખો (તેઓને ગમે તેટલું દુઃખ વેઠવું પડે છે તેણે) પોતાના સ્થા-
નથી આઘા જતા નથી, તેમ કેટલાએક જૂદા જૂદા કુળોમાં જન્મેલા જીવો શબ્દા-
દિક વિષયોમાં આસક્ત બની (દુઃખથીજ ભરપૂર ઘરવાસને નહિ છોડતા થકા અંતે)
કરુણ વિલાપ કરતા રહે છે, પણ દુઃખના મૂલ કારણ કર્મથી છૂટી શક્તા નથી.
[૩૩૮]

જૂદા જૂદા કુળોમાં પોતપોતાના વંશ ભોગવવાને જીવો જન્મ ધરીને અનેક
અવસ્થાઓ ભોગવે છે. (૩૩૮)

ગંડી અદુવા કુટ્ટી, રાયંસી^૧ અવમારિય;^૨
 કાણિયં^૩ શિમ્મિયં^૪ ચેવ, કુણિતં ચુજ્જિતં તહા।
 ઉર્ઠિરં ચ પાસ મૂયં ચ, સૂણિયં ચ ગિલાસિર્ણિ;^૫
 વેવયં^૬ પીઠસપ્પિ ચ, સિલિવર્તિ^૭ મહુમેહણં ।
 સોલસ એતે રોગા, અદ્ધવાયા અણુપુચ્ચસો;
 અહ ણં ફુસંતિ આયંકા, ફાસા ય અસમંજસા ।
 મરણં તેસિં સપેહાણ, ઉવવાયં ચવણં ણચ્ચા;
 પરિયાગં ચ સપેહાણ, તં સુણેહ જહાતહા । [૩૩૯]

સંતિ પાણા અંધાતમંસિ વિયાહિયા; તા-મેવ^૮ સઈ^૯ અસઈ^{૧૦}

૧ રાજ્યક્ષમવાન્ ૨ અપસ્મારવાન્. ૩ કાણત્વં ૪ જડતાં ૫
 ભક્ષ્મકો વ્યાધિસ્તં ૬ વેપં કંપં. ૭ શ્લીપદં. ૮ અવસ્થાં. ૯ સકૃત્
 (અનુભૂયોતિશેષઃ) ૧૦ અસકૃત્.

કોઈને ગંઢમાલ્લાનો રોગ થાયછે, કોઈને કોઢ નીકલે છે, કોઈને ક્ષયરોગ થાય
 છે, કોઈને અપસ્માર^૧ થાય છે, કોઈને આંચના રોગો થાય છે, કોઈને શરીરની જ-
 ઢતા થવાના રોગ થાય છે, કોઈને હીનાંગપણાના દોષો હોય છે, કોઈને કૂવડાપણું
 હોય છે, કોઈને પેટના રોગ થાય છે, કોઈને મૂંગાપણુ થાય છે, કોઈને સોજો ચડે
 છે, કોઈને ધક્ષ્મકરોગ^૨ થાય છે, કોઈને કંપવા થાય છે, કોઈને પીઠ વહેલી હોય
 છે, કોઈને શ્લીપદેરાગ^૩ થાય છે, તથા કોઈને મધુ પ્રમેહ થાય છે. એ રીતે એ સોલ્
 મહારોગો વતાવ્યા. તથા વર્ઠી અનેક શૂલાદિક પીઢાઓ અને જસ્વમ વિગેરે ભયંક-
 ર વનાવો પળ થતા રહે છે. એ સર્વે રોગ અને પીઢાઓથી છેવટ મરણ પળ થાય છે.
 તથા જેમને રોગ નથી થતા એવા (દેવતાઓને) પણ જન્મધરણ રહ્યા છે. એમ જા-
 ણીને તથા એ વધાં કરેલાં કર્મનાં ફલ છે એમ ધારીને કર્મના ઉચ્છેદન માટે તત્પર
 થઈ. હે મુનિઓ, હજુ કર્મનાં ફલ હું વર્ણવું છું તે સાંભલો. (૩૩૯)

કર્મના વશથીજ જીવો અંધ થઈને ઘોર અંધકારમય સ્થળોમાં રહેલા વર્ણવેલા;

૧ ઘેલાપણું, સન્નિપાત વગેરે. ૨ અતિશય મૂર્ખ ઉત્પન્ન થાય તે. ૩ પગ
 કઠિન થઈ રહેતે. ૪ વધુ કર્મ કરવાથી.

અતિઅચ્ચ^૧ ઉચાવણ ફાસે પડિસંવેદેતિ । બુદ્ધેહિં એયં પવેદિતં ।
(૩૪૦)

સંતિ પાળા વાસગા^૨, રસગા^૩ ઉદણ^૪ ઉદયચરા, આગાસગા-
મિળો; પાળા પ.ળે કલેસંતિ । (૩૪૧)

પાસ લાણ મહબ્મયં । [૩૪૨]

બહુદુક્ખા હુ જંતવો । (૩૪૩)

સત્તા કામેહિં માળવા । અબલેણ વહં ગચ્છંતિ સરીરેણં પમંગુ-
રેણં । [૩૪૪]

અટ્ટે સે બહુદુક્ખે, ઇતિ બાલે પકુચ્ચવિ;

એતે રોગે બહુ ણચ્ચા, આઝત પરિતાવણ^૫ । [૩૪૫]

ળાલં પાસા અલં તવેતેહિં । એયં પાસ મુળી ! મહબ્મયં । ણાતિ-
વાણ્જ કંચણં । (૩૪૬)

૧ અતિગત્ય. ૨ વાસકા : શબ્દકર્તૃ સમર્થા : દ્વિદ્રિયાદય :

૩ રસગા : સંજ્ઞિન : ૪ ઉદકરુપા : ૫ પરિતાપયેચુ : પ્રાણિગ્મણં.

છે, જેઓ વારંવાર ત્યાં જઈને દારુણ દુઃખ ભોગવેછે. એ વધું તીર્થકરોણ જણાવેલું
છે. [૩૪૦]

બલી વેદંદ્રિયાદિક જીવો, જલ્લચર જંતુઓ, તથા પક્ષિઓ એ વધા એકમેકને
દુઃખ આપતા રહે છે. [૩૪૧]

એ રીતે જગતમાં મહાશય વર્તે છે. [૩૪૨]

જંતુઓના દુઃખની પરિસીમા નથી, [૩૪૩]

મનુષ્યો કામભોગમાં આસક્ત રહે છે. નિઃસાર ક્ષણભંગુર શરીરના માટે પાપ
કરી લોકો દુઃખી થાય છે. [૩૪૪]

વિવેકહીન અને વહુ દુઃખને પામનારા અજ્ઞાની પુરુષો શરીરમાં અનેક રોગો
ઉત્પન્ન થઈ લા દેખી તેનો ચિકિત્સામાં અનેક જંતુઓનો નાશ કરે છે, [૩૪૫]

પણ તેથી કંઈ રોગ તો ટલતા નથી. માટે હે મુનિ, તારે એવી પાપભરપૂર
ચિકિત્સા નહિ કરવી. જે માટે જીવહિંસા મહાભયંકર છે. માટે મુનિએ કોઈ જીવને
મારવો નહિ. [૩૪૬]

આયાણ^૧ મો, સુસ્સૂસ મો, ધૂયવાદં પવેદ્વસ્સામિ ઇહ સ્વલુ
અત્તત્તાણ^૨ તેહિં તેહિં કુલેહિં અભિસેણ^૩ અભિસંમૂતા, અભિસંજાતા
અભિણિવ્વદ્ધા, અભિસંવુદ્ધા, અભિસંબુદ્ધા, અભિણિક્કલંતા, અણુપુવ્વેણં
મહામુણી^૪ । (૩૪૭)

ત પરક્કમતં પરિદેવમાણા “મા ણે ચયાહિ” ઇતિ તે^૫ વદંતિ;

“છંદોવણીયા અજ્જોવવન્ના^૭”, અક્કંદકારી જણગા રૂવંતિ ।

“અતારિસે મણી ઓહંતરણ, જણગા જેણ વિપ્પજઢા” । (૩૪૮)

સરણં તત્થ ણો સમેતિ^૬, કિહ ણામ સે સ્મતિ । એવં ણાણં સયા
સમણુવાસિજ્જાસિન્તિ બેમિ । (૩૪૯)

૧ આજાનીહિ. ૨ જીવાસ્તિતયા. ૩. શુક્રશેણિતાદિક્રમેણ
૪ અમૂવન્નિતિશેષઃ કુટુંબિનઃ ૫ વયં ત્વયીતિ શેષઃ ૭ (કુટુંબિવાક્ય
મેતત્) ૮ [એતદપિ કુટુંબિવાક્યં] ૯ મુનિરિતિ શેષઃ

હે મુનિઓ, ધ્યાન ધરીને સાંભળો, હું તમોને કર્મો ધોવાનો વાદ^૧ કહો
વતાવું છું. આ સંસારમાં ઘણાં જીવો સ્વકૃતકર્મોની પરિણતિથી તે તે કુલોમાં,
માવાપના શુક્રશેણિતસંયોગાદિક^૨ ક્રમે કરીને ઉત્પન્ન થઈ, જન્મ પામી, મોહેટા થઈ
પ્રતિવોધ લઈ દીક્ષા ગ્રહી અનુક્રમે મહામુનિ થયા છે. [૩૪૭]

જ્યારે સત્પુરુષ દીક્ષા લેવા તૈયાર થાય છે ત્યારે તેના માવાપ તથા સ્ત્રીપુત્રા-
દિક શોક કરતા થકા તેને કહે છે કે “અમે તમારી ઇચ્છા પ્રમાણે વત્તનારા અને
તમારા પર પ્રીતિ ધરનારા છીએ માટે અમોને છોડીને દીક્ષા લ્યોમાં. જે માવાપને
છોડી દે છે તે કંઈ મુનિ ન ગણાય તથા સંસારને પણ તરી શકે નહિ” [૩૪૮]

પણ આવે વચ્ચે તે દીક્ષા લેવા તૈયાર થયેલો પુરુષ તેમનું કથન સ્વીકારતો
નથી કેમકે તે જાણે છે કે તેનાથી હવે આ દુઃખખરપૂર ગૃહવાસમાં રહી શકાય
એમ નથી. આરું જ્ઞાન હમેશાં મુનિને દિલમાં ધારી રાખવું. [૩૪૯]

૧ વાર્તા ૨ લેહી અને વીર્યનો સંયોગ.

(દ્વિતીય ઉદ્દેશઃ)

આતુરં લોચ-માયા^૧ ચઙ્ગા પુષ્વસંજોગં, હિચ્છા^૨ ઉવસર્મ,
 વસિષ્ઠા બંમચેન્મિ, અસુ^૩ અણુવસુ^૪ વા જાણીતુ ધર્મં અહાતહા અથે
 ત-મવાઙ્^૫ કુસીલા, વત્થં પાડેગ્ગહં કંબલં પાયપુંછણં વિઉસેજ્જા^૬,
 અણુપુવ્વેણ અણહિયાસમાણે પરીસહે દુરહિયાસણે । કામે મમાયમાણસ્સ
 ઇયાણિં વા મુહુત્તેણ વા અપરિમાણાણે^૭ ભેદો^૮ । એવં સે અંતરાઈરિહિ
 કામેહિં આકેવલિણિહિં^૯ અવતિન્નાવેણ^{૧૦} । (૩૫૦)

૧ આદાય જ્ઞાત્વા. ૨ ગત્વા. ૩ વીતરાગો મુનિર્વા. ૪ સરાગઃ
 શ્રાવકોવા. ૫ ત્યજેયુઃ ૬ વ્યુત્સૃજ્ય—ત્યક્ત્વા. ૭ અપરિમિતકાલંયાવત્
 ૮ શરીરનાશઃ ૯ અસંપૂર્ણઃ ૧૦ અવતીર્ણાં પ્રાંતાઃ ।

બીજો ઉદ્દેશ.

(કર્મોને આત્મપ્રીતિ દૂર કરવા)

આ દુનિઆને દુઃસ્વી જાણી, માવાપ તથા સ્ત્રીપુત્રાદિકોને છોડી કરીને
 ઉપશમ ધારણ કરી બ્રહ્મચર્યને પાલન કરનારા કેટલાએક મુનિઓ ધર્મને જાણતાં
 છતાં પણ તથાવિધ કર્મના ઉદયથી મોહજાળમાં ફસાઈ સદાચારને છોડી આપે છે;
 અને વિકટ પરીણેને અનુક્રમે સહન કરતાં થાકી જઈને વસ્ત્ર, પાત્ર, કંબલ, તથા
 પાદપુંચ્છનને છોડી ગૃહસ્થપણું આદરે છે. પરંતુ એ રીતે જે ક.મ.ભોગમાં મૂર્ચ્છિત
 થાય છે તેને ઘણા થોડા વચ્ચેમાં આ ક્ષણભંગુર શરીરથી જૂદા પડ્યા પછી અનંત
 કાલ લગી આવી સામગ્રી મલ્લવી મુશ્કેલ છે. એ રીતે તેઓ વહુ દુઃસ્વમય કામ—
 ભોગોમાં અતૃપ્ત થયા થકા મટકતા રહેવાના. [૩૫૦]

કેટલાએક ભવ્ય પુરુષો ધર્મ પામીને દીક્ષા લઈ શરુઆતથી જ સાવધાન રહી
 જંજાળમાં નહિ ફસાતાં લીધેલી પ્રતિજ્ઞામાં દૃઢ થઈ વર્તે છે. [૩૫૧]

अहेगे धम्ममादाय आदाणप्पमिति सुपणिहिण् चरे अप्पलीयमाणे
दढे । (३५१)

सच्चं गिद्धिं परिणाय । एस पणते महामुणी । (३५२)

अइअच्च सच्चतो संगं “ण महं अत्थिचि इति एगो-ह-मंसि”
जयमाणे एत्थ विरते, अणगारे, सच्चसो मुंडे, रीयंते, जे-अचेले परिवुसिए
संचिक्खति^१ ओमायरियाए^२ । (३५३)

से आकुट्टे वा, हए वा, लुंचिए वा, पलियं पकंथे^३, अदुवा प-
कंथे, अतहेहिं सदफासोहिं, इति संखाए^४ एगतेर^५ अन्नयेर^६ अमिन्नाय^७

१ संतिष्ठति २ अवमौदर्या ३ प्रकथ्य ४ स्वकृततकर्मफलमिति-
संख्याय ५ अनुकूलान् ६ प्रतिकूलान् ७ ज्ञात्वा

जे पुरुष वधी आसक्तिओने दुःख करनारी जाणी तेथी दूर रहे छे तेज
महामुनि संयमी जाणवो. [३५२]

माटे मुनिए सर्व प्रपंच छोडीने, “मारुं कोइ नथी, हुं एकलो ज छुं,”
एवी नादवा धरी पापक्रियाथी निवृत्त थइ मुनिना आचारमां यत्न करतां थकां,
सर्व प्रकारे मुंडित थइ अचेल^१ वनी संयममां उत्साहवान रही परिमित आहार
लइ पेटने अएणी राखता रहेवुं. [३५३]

ज्यारे कोइ पुरुष मुनिने तेना प्रथमना निंदित कामो बोलीने अथवा गमे
तेम देअदव बोले बोली तथा खोटा आरोपो चडावी निंदवा मंडे, अथवा मुनिना
अंग ऊपर हुमला करे, मारे के बाळ खेंचे, त्यारे मुनिए पोताना कंधेला कर्मोनुं
फळ आवेलुं जाणी तेवा कंटाळो आपनारा प्रतिकूल परीषहोने तथा स्तुतिविगेरे म-

१ जीनकल्पिक होय तो सर्वथा वस्त्र रहित वनी अने स्थविर कल्पिक होय
तो अल्प वस्त्र धारण करी. २ भावलज्ज.

तितिक्रवमाणे परिव्वए जे य हिरी^१, जे य अहिरीमाणे^२। चिच्चा सच्चं
विसोत्तियं फासे समियदंसणे ।^३ (३५४)

एते भो णगिणा वुत्ता, जे लेगंसि अणागमणवम्मिणो^४ ।
(३५५)

“आणाए मामगं धम्मं^५।” एस उत्तरवादे^६ इह माणावाणं वि-
याहिते । (३५६)

एत्थोवरए^७ तं^८ झोसमाणे । आयाणिज्जं परिण्णाय, परियाएणं^९
विगिंचइ^{१०} (३५७)

इह मेगेसिं एगचरिया होति। तत्थियरा इयरोहिं कुलेहिं सुद्धेसणाए
सच्चेसणाए से मेहावी परिव्वए। सुब्भि अदुवा दुब्भि । अदुवा तत्थ भैरवा
पाणा पाणे किल्लेसंति । ते फासे पुट्ठो धीरो अहियसेज्जासि ति बेमि। (३५८)

१ मनोहराः २ अमनोहराः ३ स्पृशेदितिशेषः ४ प्रतिज्ञानिर्वाह-
काइत्यर्थः ५ तीर्थकृद्वाक्यमेतत् ६ प्रधानवाद ७ अत्रः उपरतः रक्तः
८ कर्म ९ श्रामप्येन १० क्षपयति.

नने हरनार अनुकूल परीषहोने पण सहन करवा रहेवुं. किंवहुना, कशी पण फि-
कर नहि धरतां शुद्ध श्रद्धा धरीने सर्व परीसह तथा उपसर्ग सद्या करवा. [३५४]

हे मुनिओ, ए रीते जेओ परीसह सही-निःपरिग्रही रहे छे अने गृहवासमां
पाछा नथी फसाता, तेओ ज परमार्थे नग्न^१ कहेला छे. [३५५]

तीर्थकर देवे कहूँ छे के “आज्ञाथी मारो धर्म पाळवो.” आ तेमणे मनुष्यो
माटे उत्कृष्ट भाषण कहेलुं छे. [३५६]

माटे मुनिए संयममां लीन रही कर्मोने रूपावतां थकां धर्म कर्मां करवो. जे
माटे कर्मतुं स्वरूप जाण्यवाद् संयमथी कर्म क्षय थाय छे. [३५७]

केटलाएक महर्षिओने एकला फरवानी प्रतिज्ञा होय छे त्यारे ते उत्तम मह-
र्षिओए अंतःप्रांत^२ कुलामांथी निर्दोष आहार लइ पवित्रपणे विचरता रहेवुं अने
ते आहार सुगंधी होय अथवा दुर्गंधी होय छतां तेना पर कशी प्रीती के अप्रीति
नहि लाववी. बळी ज्यारे एकला विचरतां भयंकर सिंह विगेरे श्वापदो हेरान करे
त्यारे धैर्य धरीने रुडी रीते ते परीषह सहन करवा. [३५८]

[तृतीय उद्देशः]

एयं खु मुणी आयाणं^१ सया सुअक्खायधम्मो विधूतकप्पे णि-
ज्झोसइत्ता । (३५९)

जे अचेले परिवुसिए तस्स णं भिक्खुस्स णो एवं भवइः—परि-
जिन्ने मे वत्थे, वत्थे जाइस्सामि, सुत्तां जाइस्सामि, सूइं जाइस्सामि, सं-
धिस्सामि, सीविस्सामी, उक्कसिस्सामि, वोक्कसिस्सामि, परिहरिस्सामि, पाउ-
णिस्सामि । (३६०)

अदुवा तत्थ परक्कमंतं भुज्जो अचेलं तणफासा फुसंति तेउफासा
फुसंति दंसमसगफासा फुसंति, एगयरे अन्नयरे विरूवरूवे फासे अहिया-

१ धर्मोपकरणातिरिक्तं वस्त्रादि

त्रीजो उद्देश.

[मुनिए अल्प उपकरण^१ राखवां अने शरीरने जेम बने तेप
कसता रहेवुं.]

हमेशां पवित्रपणे धर्म साचवनार अने आचारने पाळनार मुनि धर्मोपकरण
शिवाय सर्व वस्त्रादिक वस्तुओं त्याग करे छे. [३५९]

जे मुनि अल्पवस्त्र राखे छे अथवा तदन वस्त्ररहित^२ रहे छे, ते मुनिने
आवी चिंता नथी रहेती, जेवी के मारां वस्त्र फाटी गयां छे, मारे बीजुं नवुं वस्त्र
लाववुं छे, सूत्र^३ लाववुं छे, सोय लाववी छे, तथा वस्त्र सांधवुं छे, सीववुं छे,
बधारवुं छे, तोडवुं छे, पहेरवुं छे, के बिंदाळवुं छे. [३६०]

वस्त्ररहित रहेतां तेवा मुनिओने कदाच वारंवार शरीरमां तणखला के कांटा

१ वस्त्र वगैरे सामान. २ जिनकाल्पिपणामां. ३ शीववानो दोरो.

સેતિ અચેલે લાઘવં આગમમાણે^૧ । તવે^૨ સે અભિસમણ્ણાગે ભવતિ ।
(૩૬૧)

જહયં ભગવતા પવેદિતં તમેવ અભિસમેચ્ચા સચ્વતો સચ્વત્તાણ
સમત્ત—મેવ સમભિજાણિયા । એવં તેસિં મહાવીરાણં ચિરરાઈં પુચ્ચાઈં^૩
વાસાણિ^૪ રીયમાણાણં દવિયાણં પાસ, અહિયાસિયં । (૩૬૨)

આગયપન્નાણાણં કિસા^૫ બાહા ભવંતિ, પયણુણ મંસસોણિણ ।
વિસ્સોણિં કદ્દુ પરિણ્ણાણ^૬ એસ તિન્ને મુત્તે વિરણ વિયાહિણ—ત્તિ બેમિ ।
(૩૬૩)

વિરયં ભિક્ખું રીયંતં ચિરરાતોસિયં અરતી તત્થ કિં વિહારણ^૭ ?

૧ બુધ્યમાનઃ ૨ તપઃ ૩ પ્રભૂતાનિ ૪ વર્ષાણિ ૫ કૃશાઃ ૬ પરિ-
જ્ઞયા ૭ પ્રતિસ્ત્વલેત્

ભરાયા કરે^૧ અથવા તાઢ વાય, અથવા તાપ લાગે, અથવા દંસાર^૨ કે યચ્છરો કરડે
જે વિગેરે અળગમતા પરીપહો આવી નડે, ત્યારે તે મુનિઓ વત્તરાહિતપણામાં નિર્મિચ-
તપણું માની તે વધા પરીપહ સહેતા રહે છે. એમ કર્યાથી તપ કરેલું ગણાય છે.
[૩૬૧]

માટે જે રીતે ભગવાને જણાવ્યું છે તેને અનુસરીને સર્વ રીતે પવિત્ર ભાવથી
વર્તવું. અને પૂર્વે ભવ્ય મહર્ષિઓએ ઘણા વર્ષો લગી સંયમમાં રહી જે જે કષ્ટો સહ-
ન કર્યાં છે તે તરફ જોતા રહેવું. [૩૬૨]

સમજવાન મુનિઓની મુજાઓ કૃશ હોય છે અને તેમના શરીરમાં માંસ ત-
થા લોહી વધુ થોડું હોય છે. એવા મુનિઓ સમત્વભાવનાથી રાગદ્વેષ તથા કષાયરૂપ
સંસારશ્રેણીને તોડી પાડી ક્ષમાદિક ગુણો ધારીને વર્તતા હોવાથી ભવજલ્થિથી
તરીલા, ભવવંધનથી છૂટેલા, અને પાપપ્રવૃત્તિથી દૂર થયેલા કહ્યા છે. [૩૬૩]

લાંબા વસ્ત્રથી સંયમને ધરનારા, અસંયમથી નિવર્તેલા, ઉત્તરોત્તર પ્રશસ્ત
ભાવમાં વર્તનાર મુનિને પણ વસ્ત્રે સંયમમાં થયેલી અરતિ સંયમથી સ્વલિત
કરાવે છે. ^૩ અથવા કદાચ એવા ગુણ વિશિષ્ટ^૪ મુનિને અરતિ કશું પણ કરી

૧ તૃણશય્યાપર સૂવાનું હોવાથી. ૨ ઢાંસ. ૩ જે માટે કર્મપરિણતિ વિચિત્ર
છે ૪ ગુણસંપન્ન.

(૩૬૪)

સંધેમાણે સમુદ્ધિ^૧ । જહા સે દીવે અસંદીણે । (૩૬૫)

ઍવં સે ધમ્મે આરિયપદેસિ^૨ । (૩૬૬)

તે અણવકંઠમાણા, પાણે અણાતિવાતેમાણા દહતા મેહાવિણો પંડિયા । (૩૬૭)

ઍવં તેસિં ભગવઓ^૧ અણુદ્ધાણે જહા સે દિયપો^૨ । ઍવં તે સિસ્સા દિયાય રાઓય અણુપુવ્વેણ વાહ્ય-ત્તિ^૩ બેમિ । (૩૬૮)

[ચતુર્થ ઉદ્દેશ:]

ઍવં તે સિસ્સા દિયા ય રાઓ ય અણુપુવ્વેણ વાહ્યા તેહિં મહા-

૧ વર્દ્ધમાનસ્વામિનઃ ; ૨ પક્ષિપોત ; ૩ વાચિતા : પાઠિતાદ્યર્થઃ શક્તી નથી. [૩૬૪]

કેમકે તે મુનિ ઉત્તરોત્તર પ્રશસ્ત પરિણામપર ચઢ્યો જાય છે. અને ઍવા ઉત્તરોત્તર પ્રશસ્ત ભાવમાં ચઢનાર મુનિ રહેસર પાણીથી કદાપિ નહિ ઢંકાઈ જતા દ્વીપ તુલ્ય છે. [૩૬૫]

તેમજ તીર્થંકરભાષિત ધર્મ પળ તેવા જ દ્વીપતુલ્ય છે. [૩૬૬]

માટે તે મુનિઓ સંસારના મોગોની ઇચ્છા ત્યાગ કરી પ્રાણીઓની હિસા નહિ કરતા થકા સર્વ લોકને પ્રિય થઈ મર્્યાદામાં રહેતા થકા પંડિતપદ પામે છે. [૩૬૭]

અને જેઓને તેવું જ્ઞાન નહિ હોવાથી જેઓ હજુ ભગવાનના ધર્મમાં રુઢી રીતે ઉત્સાહવાન નથી થણા ઍવા શિષ્યોને તે પંડિત મુનિઓ જેમ પક્ષિઓ પોતાના વચ્ચાને ડોહરે છે તેમ ઘણી ઘણી રીતે સંભાલ રાલી ધર્મમાં કુશલ કરાવતા રહે છે. ઍ રીતે તે શિષ્યોને રાત દિવસ અનુક્રમે મળાવ્યા કરનાથી તેઓ સંસાર તરી શકવા સમર્થ થાય છે. [૩૬૮]

ચોથો ઉદ્દેશ.

(મુનિ^૧ સુખલંપટ ન થવું)

ઊપર વતાવ્યા પ્રમાણે મહાપરાક્રમી અને વિદ્યાવંત ગુરુઓ રાતદિવસ

વીરોર્હે પળ્ળાણમંતેર્હે તેર્સિંતિ૯ પળ્ળાણ—મુવલબ્ધ હેચ્ચા ઉવસમં પાસાં-
યં સમાદિયંતિ । (૩૬૯)

વસિત્તા બંમચેરંસિ આણં તં ણોન્તિ મળ્ળમાણા । [૩૭૦]

અગ્ધાયં^૧ તુ સોચ્ચા ણિસમ્મ, “ સમણુન્ના જીવિસ્સામો, ” ૯મે
ણિવ્વમ્મ તે અસંભવેતા વિડઙ્ગમાણા કામેર્હે ગિદ્ધા અઙ્ગોવવળ્ળા સ-
માહિ—માઘાય^૨—મઙ્ગોસયંતા સત્થાર—મેવ ફરુસં વદંતિ । [૩૭૧]

સીલમંતા ઉવસંતા સંઘા૯ રીયમાણા “અસીલા” અણુવયમાણ-
સ્સ બિતિયા મંદસ્સ બાલયા । (૩૭૨)

ણિયદ્ધમાણા વેગે આયારગોયર—માઙ્ગવંતિ । [૩૭૩]

૧ આશ્વ્યાતં ૨ આશ્વ્યાતં ૩ પ્રજ્ઞયા

પોતાના શિષ્યોને ભણાવ્યાથી તે શિષ્યોમાંના કેટલા૯ક શિષ્યો તેવા ગુરુઓ પા-
સેથી વિદ્યા મેલ્લીને ઉપશમને છોડી દઈ ગર્વિત થઈને ઉદ્ધત વની જાય છે. [૩૬૯]

વળી કેટલા૯ક શિષ્યો સંયમમાં જોડાયાવાદ તીર્થંકરની આજ્ઞાનો અનાદર
કરીને સુખલંપટ થઈ શરીરની શોભા કરવા મંડી પડે છે. [૩૭૦]

કેટલા૯ક “ આપને સર્વને માનનીય થઈશું. ” ૯મ વિચારીને દીક્ષા લે છે,
અને તેથી મોક્ષમાર્ગમાં નહિ ચાલતાં કામેચ્છાથી વળતા થકાં, સુખમાં મૂર્ચ્છિત થઈ,
કરી વિષયોમાં ધ્યાન ધરીને તીર્થંકરભાષિત સમાધિને નથી સેવતા. અને જો તેમને
કોઈ શીશ્વામણ આપે છે તો તે સાંભળીને તે શીશ્વામણ દેનારને જ નિંદવા મંડે છે.
[૯ સર્વ ૯મની મૂર્ખાઈ જાણવી.] [૩૭૧]

વળી કેટલા૯ક તો પોતે ઋષ્ટ છતાં વીજા સુશીલ ક્ષમાવંત અને વિવેકથી
વર્તતા મુનિઓને પણ ઋષ્ટ કહેતા રહે છે, તેવા પાસત્થાદિક મંદજનોની તો સ્વે-
સ્વર બેવડી મૂર્ખાઈ જાણવી. [૩૭૨]

કેટલા૯ક પોતે સંયમ નથી પાળી શકતા, પણ આચાર શુદ્ધ કહી વતાવે છે
તેઓની બેવડી મૂર્ખાઈ નથી થતી.) [૩૭૩]

ળાળભટ્ટા દંસળલૂસિળો ળમળાળા ંગે ળીવિતં વિપ્પરિળામંતિ ।
(૩૭૪)

પુટ્ટા^૧ વેગે ળિયદ્દંતિ ળીવિયસેવ કારળા । ળિવ્વંતાંપિ તેસિં
દુન્નિવ્વંતં ભવતિ । (૩૭૫)

બાલવયળિજ્જા હુ તે નરા । પુળો પુળો ળાતિં પકવ્વંતિ, અહે
સંભવંતા વિદ્વાયમાળા^૨ “અહમંસિ” વિઁક્કસે^૩, ઁદાસીળે ફરૂસં વદંતિ ।
પલિયં પળંથે^૪, અદુવા પળંથે અતહેહિ । તં મેહાવી ળાળિજ્જા ધમ્મં ।
(૩૭૬)

અહમ્મટ્ટી તુમંસિ ળામ બાલે, આરંભટ્ટી, અણુવયમાળે “હળ પાળે”

૧ પરીષદૈરિતિ શેષઃ ૨ વિદ્વાસો વય-મિતિ મન્યમાના ૩ વ્યુત્કર્ષયેયુઃ

૪ પ્રકથયેત્.

અને ળેઓ પોતે ંષ્ટ છતાં ંમ કહે છે કે ળેમ અમે વર્તિં ળીં ળેમ ળ
આચાર છે, તેવાઓ તો ળ્ઞાનદર્શનથી ંષ્ટ થયા થકા દ્રવ્યથી આચાર્યાદિકને નમતાં
છતાં પળ સદાચારથી પોતાને વેળા કરે છે. [૩૭૪]

વળી કેટલાંક અળાળ ળનો પરીષદોથી દરીને મોળમળા માટે સંયમથી
ંષ્ટ થાય છે. ંવાઓનું ‘ઘર ળોડી નીકલવું’ પળ (કશું સ્તુતિપાત્ર થતું નથી)
સલટું ળિકારપાત્ર થાય છે. [૩૭૫]

તેથી ળેઓ સંયમથી ંષ્ટ બનતા થકા, વિદ્વાનપળાનું ળેળ ધારતા થકા,
અને “હું ંકલો વિદ્વાન છું” ંવી વડાઈ મારતા થકા, પોતાને ળિળ્ઞા દેનારં
અપર મધ્યસ્થ મુનિઓને તેમના ળોટા અવગુળ વેળીને નિંદવા મંડે છે, તેવાઓ
સાધારળ ળનોમાં પળ ળિળ્ઞાર પામીને ચિરંકાળ સંસારમાં રળ્ળતા રહેછે. માટે
બુદ્ધિમાન મુનિં ધર્મને રૂળી રીતે ળાળતા ળીંવવું [૩૭૬]

સંયમથી ંષ્ટ થતા ળનને સત્પુરૂષો આ રીતે વોધ ંપેછે કે હે પુરૂષ,
તું પ્રાળિઓને ળાતે મારતો થકો, તથા “ળીવોને મારો” ંવો વકવાદ કરતો
થકો ળરેળર હિંસાને ચાહનારો છે. અને તેથી તું અળાળ છે, અને અધર્મનો ળ
અર્થી છે, અને “તીર્થકરોં તો નહિ થઈ ળકે ંવો દુઃકર ધર્મ કલ્લો છે” ંમ

ઘાયમાણે, હળઓયાવિ સમણુજાણમાણે “ઘેરે ધમ્મે ઉદીરિણ” ઉવહ્ણ^૧
 ણં અણાણાણુ એસ વિસણ્ણે વિતદ્દે^૨ વિયાહિતે-ત્તિ બેમિ । (૩૭૭)

કિમણેણં મો, જણેણ કરીસ્સામિ-ત્તિ મણ્ણમાણા એવં એગે વિદિત્તા,
 માતરં પિતરં હિચ્છા ણાતઓ ય પરિગ્ગહં, વીરાયમાણે સમુદ્ધાણુ અવિહિંસા
 સુવ્વયા દંતા, પસસ, દીણે, ઉપ્પદ્દાણુ પઢિવયમાણે । (૩૭૮)

વસદ્દા કાયરા ય જણા લૂસગા ભવંતિ । (૩૭૯)

અહ-મેગેસિં સિલોણુ પાવણુ ભવતિ;—સે સમણવિબ્ભંતે સમણવિ-
 બ્ભંતે^૩. [૩૮૦]

પાસહેગે સમન્નાગણુહિં^૪ અસમન્નાગણુ. ણમમાણેહિ અણમમાણે
 વિરતેહિં અવિરતે દવિણુહિં અદવિણુ । (૩૮૧)

૧ ઉપેક્ષતે ૨ વિહિંસકઃ ૩ વીપ્સાયાં દ્વિરુક્તિ ૪ ઉદ્યુક્તવિહારિભિઃ
 સાધારણ—ઝતરતા.

ધારી તું તેમની આજ્ઞાથી બાહર થઈ તે ધર્મની ઉપેક્ષા કરતો રહે છે તે સ્વેચ્છ
 તું કામભોગમાં મૂર્છિત અને હિંસામાં તત્પર થયેલો દેખાય છે, એમ હું કહું છું.
 (૩૭૭)

શરુઆતમાં કેટલાએક પુરુષો દીક્ષા લેતી વચ્ચે માતાપિતા તથા સ્ત્રીપુત્રાદિ-
 કને અનર્થમૂલ જાણીને માવાપ, જ્ઞાતિ, તથા ધન-દોલત છોડી કરી પરાક્રમ દાખ-
 વતા થકા દીક્ષા લઈ અહિંસક, પવિત્ર નિયમને ધરનારા, અને જીતેન્દ્રિય થઈને
 સંયમપર ચઢ્યા થકા પાછા તેપરથી ઋષ્ટ થઈ દીન બને છે. [૩૭૮]

કારણ કે જેઓ વિષય અને કષાયને તાવે થઈ દુર્ધ્યાની થાય છે તથા
 જેઓ સત્ત્વહીન હોય છે તેઓ સંયમથી ઋષ્ટ જ થાય છે. [૩૭૯]

અને સંયમથી ઋષ્ટ થતાં તેમની દુનિઆમાં ઘણી અપકીર્તિ ફેલાય છે,
 જિવીકે, અરે આ જુઓ સાધુ થઈને પાછો સંસારના મૂલાવામાં પડ્યો છે. [૩૮૦]

કેટલાએક કમનશીબ પુરુષો યગ્રવિહારિઓ સાથે રહ્યા થકા આલસુ થઈ
 રહે છે, વિનયવંત પુરુષો સાથે અવિનીત રહે છે. વિરતિવંત પુરુષો સાથે રહી અવિરત
 રહે છે અને પવિત્ર પુરુષો સાથે રહી અપવિત્ર રહે છે. [૩૮૧]

अभिसमेच्चा पंडिए मेहावी णिद्धिये वीरे आगमेणं सया परक्क-
मेज्जासित्ति बेमि । (३८२)

[पंचम उद्देशः]

से गिहेसु वा गिहंतरेसुवा गामेसु वा गामंतरेसु वा नगरेसुवा
नगरंतरेसुवा जणवएसु वा, जणवयंतरेसुवा, संतेगातिया जणा लूसगा^१ भवंति,
अदुवा फासा फुसंति, ते फासे पुट्ठो धीरो अहियासए ओए^२ समियदंसणे^३ ।
[३८३]

१ उपसर्गाकारकाइत्यर्थः २ ओजः एकः ३ प्राप्तदर्शनः

एम् धारीने मर्यादाशील पंडित पुरुषे विषयवाञ्छा त्याग करी हिम्मतवान
रही तीर्थकरना उपदेशने अनुसरीने हमेशां प्रवर्त्तवुं, [३८२]

पांचमो उद्देश.

(मुनिए संकटोथी नहि डरवुं तथा कोइ प्रशंसा के सत्कार करे

तेथी खुशी न थवुं.)

मुनिने आहारादिक लेवा जतां घरोंमां^१, घरोंनी आसपासमां, गामोंमां,
गामोंनी आसपासमां, नगरोंमां, नगरोंनी आसपासमां, अने विहार करजां देशोंमां तथा
देशोंनी आसपासमां, केटलाएक लोको उपसर्ग करे, अथवा घीजा कइ पण संकटो
के दुःखो आवी पडे तो ते धीरपणे अडग रही सम्यक्त्ववंत मुनिए सर्व सहन
करवां. [३८३]

१ ऊंच नीच तथा मध्यम घरोंमां.

दयं^१, लोगस्स, जणित्ता पादीणं पडीणं दाहीणं उदीणं, आइक्खे, विभये, किट्ठे, वेदवी । (३८४)

से उट्ठिएसु^२ वा अणुट्ठिएसु^३ वा सुत्तूसमाणेसु पवेदए, संतिं, विरतिं, उवसमं, णिव्वाणं सोयं अज्जवियं मद्दवियं लाधवियं, अणइ-
वत्तिय^४ । (३८५)

सव्वेसिं पाणाणं सव्वेसिं भूयाणं सव्वेसिं जीवाणं सव्वेसिं सत्ताणं^५
अणुवीइ भिक्खू धम्म—माइक्खेज्जा । [३८६]

अणुवीइ भिक्खू धम्म—माइक्खमाणे णो अत्ताणं आसाइज्जा,
णो परं आसाइज्जा, णो अन्नाइं पाणाइं, भूयाइं जीवाइं सत्ताइं आसादे-
ज्जा । [३८७]

१ दया २ साधुषु ३ श्रावकेषु ४ अनतिपत्य—अनातिक्राम्य ५ अत्र
प्राणादय एकार्थवाचकाः

आगमना जाण मुनिए पूर्व, पश्चिम, दक्षिण तथा उत्तर ए सर्वस्थलोमां
लोकना ऊपरे दया कर्ता थकां तेमने धर्म कहेवो, धर्मेना विभाग बताववा, तथा
तेनां फळ जणाववां. (३८४)

तेणे सांभणवा इच्छनार दीक्षीत पुरुषोत्तमे तथा श्रावको विगेरेने अहिंसा,
त्याग, क्षमा, उत्तम फळ, पवित्रता, सरळता, कोमळता, तथा निष्परिग्रहता ए
सर्व बावतो यथार्थपणे दर्शाववी. [३८५]

ए रीते विचारपूर्वक सर्व जीवोने मुनिए धर्म कहेवो. [३८६]

पूर्वापर विचारपूर्वक धर्म कहेतां थकां मुनिए पोताने तथा बीजा सर्व
जीवोने कशा नुकशानमां ऊतारवा नहि. [३८७]

સે અણાસાદણ અણાસાદમાણે વજ્ઞમાણાણં પાણાણં ઘૂયાણં
જીવાણં સત્તાણં જહા સે દીવે અસંદીણે एवं સે ભવતિ સરણં મહામુણી
(૩૮૮)

एवं से उट्ठिए ठियप्पा अणिहे अचले चले अबहिलेस्से परिव्विए ।
(૩૮૯)

संखाय पेसलं धम्मं दिट्ठिमं परिणिव्वुडे । [૩૯૦]

તમ્હા સંગં-તિ પાસહ । ગંથેહિં ગઢિયા ણરા વિસણ્ણા કામકંઠા ।
તમ્હા લૂહઓ^૧ ણો પરિવિત્તસેજ્જા । (૩૯૧)

जस्सिमे आरंभा सव्वतो सव्वत्ताए सुपरिण्णया भवन्ति, जेसि मे^२
लूसिणो णो परिवित्तसन्ति, सेट्ठि^३ व्रंता^३ कोहं च माणं च मायं च
लोभं च^४ । एस तुट्ठे^५ वियाहिते—त्तिवेमि । (૩૯૨)

૧ રૂક્ષતઃ (સંયમાત્) ૨ યેષુ આરંભેષુ) इमे लूषकाः (हिंसकाः)
૩ વાંત્વા ૪ મોહનીયં ત્રોટયતીતિ શેષઃ ૫ ત્રુટ્ઃ અપગતઃ કર્મસંતતેરિતિશેષઃ

अने तेम कर्याथी ते महासुनि, नाश पामता जीवोने उच्चम वेटना मुजव
शरण आपनार थाय छे. [૩૮૮]

ए माटे दीक्षित पुरुषे आत्मा स्थिर राखी निरीह रही परीषहोथी नहि
डरतां तथा स्थिरवास नहि करतां संयममां लक्ष राखी बर्त्या करवुं. [૩૮૯]

जे माटे पवित्र धर्मेने जाणी करीने ज सक्रिया करनारा पुरुषो मुक्त थया
छे. [पण पवित्र धर्मेने न जाणनारा पुरुषो मुक्त थता नथी.] [૩૯૦]

માટે (હે મુનીઓ) તમે પ્રપંચમાં મુંઝાસો નહિ. ધનદોલતમાં મુંઝાણલા લોકો
અનેક કામનાઓથી પીઢાતા રહે છે. માટે મુનિએ સંયમથી નહિ ઢગવું. [૩૯૧]

जे पापप्रवृत्तिओ करतां हिंसक लोको नथी डरता तेवी सर्व पापप्रवृत्तिओथी
जे पुरुष सर्व प्रकारे यथार्थ ज्ञान पूर्वक दूर रहेछे, ते पुरुष क्रोध मान माया तथा
लोभने बधी करीने (मोहनीय कर्म तोडे छे) अने एवो पुरुष [कर्मनी जालो
थी) छूटो थएलो छे एम हुं कहुं छुं. (૩૯૨)

કાયસ્સ વિયાવાણ સંગામસીસે વિયાહિણ્ । સેહુ પાંગમે મુળી ।
અવિહમ્મમાળે ફલગાવયાદિ કાલોવળીતે કંચેજ્જ કાલં જાવ સરીરમેઓ-ત્તિ
ભેમિ । (૩૯૩)

“શરીરનો નાશ કરવો” એ સ્વસ્થ, સંગ્રામ્યું ટોચ છે. (એ વચ્ચે જે નહિ
મુંશાય) તે યુનિ નક્કી સંસારનો પાર પામે છે. મોટે મુનિષ અંતકાળે પરીવહોથી
નહિ ડરતાં લાકડાના પાટીઆની માફક અચળ રહીને મૃત્યુકાલ આવતાં અણસળ
આદરી જ્યાં લગી આ શરીરથી જીવ જૂદો પડે, ત્યાં લગી મરણકાલને ઇચ્છતાં
રહેવું. (૩૭૩)

महापरिज्ञाख्यं सप्तमं मध्ययनम्.

— ० —

(इदं सप्तोद्देशं मध्ययनं व्यवच्छिन्नम्)

अध्ययन सातमं

महापरिज्ञा.

(सात उद्देशानुं आ अध्ययनं विच्छिन्नं ययुं
छे. केमके एवुं कहवाय छे के श्रीमान् देवाङ्गिगणिए
ज्यारे आ सूत्र पुस्तकपर लखुं त्यारे ते अध्ययन-
मां देटलीक चमत्कारिक विद्याओ जेना तेना हाथे
जाय तो लाभना वदले गेरलाभ धवानो वहु संभव
रहे एम धारी ते लखुं बंध राखुं. गमे तेम होय
पण आपणा कमनशीवे आवुं उत्तम अध्ययन विच्छि
न्न ययुं छे, तेथी आपणने अतिशय अफशोप जाहेर
कर्या शिष्याय बीजो उपाय रह्यो नथी.]

भाषांतर कर्ता.

विमोक्षाख्य—मष्टम मध्ययनम्.

(प्रथम उद्देशः)

से बेमि समणुच्चस्स वा असमणुच्चस्स वा असणं वा पाणं वा
खाइमं वा साइमं वा वत्थं वा पहिग्गाहं वा पायपुंछणं वा णो पाएज्जा
णो निमंतेज्जा णो कुज्जा वेयावडियं परं आढायमाणेत्ति बेमि । (३९४)

“धुयं चेत्तं जाणेज्जा असणं वा जाव पापपुंछणं वा लभिया,
णो लभिया, भुंजिया, णो भुंजीया, पंथं त्रियत्तुणवि उक्कम्म.” विमत्तं
धम्मं झोसेमाणे समेमाणे वलेमाणे पाएज्जावा णिमंतेज्जावा कुज्जा वेया-

अध्ययन आठमुं.

विमोक्ष.

पहेलो उद्देश.

(कुशीळ परित्याग.)

हुं कहुं छुं के मुनिए रुडा बेषवाला^१ अथवा नरसा बेषवाला^२ असंयति-
ने अतिशय आदरवत थइने * अशन, पान, स्वादिम, स्वादिम, वस्त्र, पात्र, कंब-
ळ, अने पादपुंछन^३ आपनां नहि, आपना माटे निमंत्रण करवुं नहि, अने तेमनुं
वैयावृत्य^४ करवुं नहि. [३९४]

ते असंयतिओ कहे के “ हे मुनिओ तमे नक्की करी मानो के तमने अश-
नादि मळ्युं होय अथवा न मळ्युं होय, तमे ते खावुं होय अथवा न खावुं होय,
तो पण तमारे अमारे त्यां आवुं. कदि आढो मार्ग होय अथवा वच्चमां कइ

१ स्वमती—पासस्था प्रमुख. २ परमती—शाक्यादि. ३ रजोहरण. ४ चाकरी
* अन्न, पाणी, मेवो, मीठाइ—आ अर्थ दरेक ठेकाणे समजी लेवो.

वडियं परं अणाढायमाणे-त्ति बेमि । (३९५)

इह मेगेसिं आयागोयेरे णो सुणिसंते भवति । ते इह आरंभद्वी
अणुवयमाणे, “हणपाणे ” घायमाणे, हणतो यावि समणुजाणमाणे, अदुवा
अदिच्च—मा यंति, अदुवा वायाओ विप्पउंजंति; तंजहा, अत्थि लोए,
णत्थि लोए, धुवे लोए, अधुवे लोए, सादिए लोए, अणादिए लोए, सपज्ज-
वसिते लोए अपज्जवसिते लोए सुकडे-त्ति वा दुक्कडे-त्ति वा, कल्लाणे-त्ति
वा, पावे-त्ति वा, साधू-त्ति वा असाधू-त्ति वा, सिद्धी-त्ति वा, असिद्धी-त्ति
वा, णिरए-त्ति वा, अनिरए-त्ति वा (३९६)

सुनां घ होय, तोषण ते ओलंगीने पधारवुं ” ए रीते बोलीने जूदा धर्मेने पाळ-
नार तेओ आवता थका के जता थका कइं आपे के आपवा माटे निषंत्रण करे
अथवा कइं वैयावृत्य करे तो ते कबुल करवुं नहि. किंतु जेम वने तेम अलगा रहे
वुं. [३९५]

केटलाएकेने^१ आचार संबंधी वावतनी माहिती होती नथी तेयी तेओ
आरंभना अर्थी थइने परधर्मिओना वचनेनी नकल करीने “जीवोने मारो” एवुं
कही वीजा पासे जीवोने मरावे छे, अने जीवना मारनारने रुडुं जाणे छे, अथवा
अणदीधेखुं लेता रहे छे, अथवा अनेक प्रकारना नीचे मुजब वाक्यो बोले
छे:—एक कहे छे “लोक छे” वीजा^२ कहे छे “लोक नथी.” एक कहे छे
“लोक निश्चल छे” वीजा^३ कहे छे “चल [फरतो] छे.” एक कहे छे “लोक
आदिसहित छे,” वीजा कहे छे “अनादि छे. एक कहे छे “लोकनुं अंत छे,”
वीजा कहे छे “नथी.” एक कहे छे “ए ठांक कर्युं,” वीजा कहे छे “ए खोडुं
कर्युं.” एक कहे छे “ए कल्याण छे,” वीजा कहे छे “ए पाप छे.” एक कहे
छे आ साधु छे,” वीजा” कहे छे “ए असाधु छे.” एक कहे छे “सिद्धि छे,”
वीजा कहे छे “सिद्धि नथी.” एक कहे छे “नरक छे,” वीजा कहे छे “नरक
नथी.” [३९६]

१ पासत्या वगेरेने. २ नास्तिक. ३ भूगोलवादी.

જમિણં વિપ્પાહિન્ના “ મામગં ધમ્મં ” પન્નવેમાણા, એત્યવિ
જાણહ—અકમ્હા । એવં તેસિં ણો સુઅક્ખાણ સુપન્નતે ધમ્મે ભવતિ,
સે જહેતં ભગવયા પવોદિતં આસુપ્પણેણ જાણયાણ પાસયા । અદુવા ગુત્તી
વડગોયરસ્સ—ત્તિ બેમિ । [૩૯૭]

સવ્વત્થ સમયં પાવં । તમેવ ઉવતિકમ્મ^૧ । એસ મહં વિવેગે
વિયાહિતે । [૩૯૮]

ગામે અદુવા રણ્ણે, ણેણ ગામે ણેવ રણ્ણે, ધમ્મ—માયાણહ પવે-
દિતં સાહેણેણ મર્હમયા (૬૯૯)

જામા^૨ ત્તિણિ ઉદાહયા, જેસુ ઇસે આરિયા સંબુજ્ઞમાણા સમુ
ટ્ટિયા । (૪૦૦)

૧ વ્યવસ્થિતોહમિતિશેષઃ ૨ વ્રતવિશેષાઃ

એ રીતે જે પોતપોતાનો ધર્મ વતાવતા રહે છે તેમને માટે ઉત્તર આપવાને
છેલું જાણવું વસ છે કે “તમારું વોલવું અકસ્માત્ [હેતુવિનાશું] છે.” એ રીતે
તે એકાંત શાદિઓનો ધર્મ શિદ્ધ બુદ્ધિશાલી^૧ સર્વજ્ઞ સર્વદર્શી ભગવાન વીર પ્રમુના
કહેલા ધર્મના યુજવ સ્વેચ્છર રીતે કહેલો કે જણાવેલો સિદ્ધ થતો નથી. (માટે
સમર્થ મુનિએ પરવાડીઓને વાદ્યાં જીતીને યથાર્થ ઉત્તરો દેવા) અસમર્થ મુનિએ
મૌન રહેવું. [૩૯૭]

(પરવાદિઓને શરૂઆતમાં મુનિએ કહેવું કે) વધાઓમાં પાપ રહેલું છે, ^૨
હું તેને છોડી વર્તુલું, એ મારો વિવેક^૩ જાણવો. [૩૯૮]

બુદ્ધિશાલી^૪ મહાન^૫ વીર પ્રમુએ કહ્યું છે કે (વિવેક હોય તો) ગાયમાં
રહેતાં પણ ધર્મ છે અને અટવીયાં રહેતાં પણ ધર્મ છે. [વિવેક ન હોય તો] ગાયમાં
રહેતાં પણ ધર્મ નથી અને અટવીયાં રહેતાં પણ ધર્મ નથી. [૩૯૯]

[વળી તે ભગવાને] ત્રણ યામ [મહાત્રત] વતાવ્યા છે; જેઓમાં આ આ
યો પ્રતિવોધ પામીને તૈયાર થયા છે. [૪૦૦]

૧ સદા ઉપયોગવંત. ૨ કારણકે વધાઓ પાપ કરે છે. ૩ મુકાવેલો-ત-
ફાવત Distinction ૪ કેવલ જ્ઞાનવાન ૫ કોઈને જ્ઞેયોમાં ” એવું વોલનાર,

जे णिव्वुता, पावोहिं कम्मेहिं अणियाणा ते वियाहिया । (४०१)

उड्डं अयं तिरियं दिसासु सच्चंतो सच्चावंति च णं पाडियक्कं^१
जीवेहिं कम्मसमारंभे णं । (४०२)

तं परिणाय मेहावि णेव सयं एतेहिं काएहिं दंडं समारंभेज्जा,
णेवण्णे एतेहिं काएहिं दंडं समारंभावेज्जा, नेवन्ने काएहिं एएहिं दंडं
समारंभंतैवि समणुजाणेज्जा । (४०३)

जेयन्ने एतेहिं काएहिं दंडं समारंभंति तेसिंपि वयं लज्जामो ।
(४०४)

तं परिणाय मेहावी तं वा दंडं अण्णं वा दंडं णो दंडंमी दंडं
समारंभज्जासि चिबेमि । ४०५

१ प्रत्येकं

जेओ नि त [क्रोधादिक मटवाथी शांत] थया छे ते पापना कामयी
अलगा रहेनार कल्लाछे. [४०१]

उंचेनीचे, त्रिहुं, अने सघळी दिशाओ तथा विदिशाओमां, सर्व प्रकारे
जीवोमां दरेक जीवदीठ कर्म समारंभ रहेलो छे, [४०२]

तेने रुडी रीते समजी करीने, मर्यादावंत मुनिए पोते ए पृथ्वीकायादिकं
जीवोने आरंभ न करवो, बीजावती न कराववो, अने जेओ करता होय तेमने
रुडा पण न गणवा. [४०३]

[मुनिए विचारवुं के] जेओ ए जीवोने आरंभ करे छे तेनाथी पण अमे
शरमाइए छीए. [४०४]

एम रुडी रीते जाणीने मर्यादावंत अने आरंभथी बीहीता मुनिए ते आरंभ
अथवा बीजा आरंभ नहि करवा. [४०५]

[द्वितीय उद्देश.]

से भिक्खु ररक्खमेज्ज वा, चिट्ठज्ज वा णिसीएज्ज वा तुयदेज्ज^१ वा सुसाणंसि वा, सुन्नागारंसि वा, गिरिगुहंसि वा, रुक्खमलं सि वा, कूम्भाराययाणांसि वा, हुरत्था वा कर्हिंचि विहरमाणं तं भिक्खुं उवसंक्कमित्तु गाहावती बूया, “आउसंतो समणा! अहं खलु तव अट्ठाए असणं वा पाणं वा खाइमं वा साइमं वा वत्थं वा पडिग्गहं वा कंबलं वा पायपुंछणं वा पाणाइं भुताइं जीवाइं सत्ताइं समारब्भ समुद्धिस्स, कीयं पामिच्चं^२ अच्चेज्जं^३ अणिसट्ठं अमिहडं आहट्ठु वेत्तेमि,^४ आवसहं वा समुस्सिणामि, से भुंजह वसह । ” (४०६)

आउसंतो समणा! भिक्खु तं गाहावर्ति समणसं सवयसं संप-

१ त्वग्वर्त्तनं विदध्यात्. २ अपरस्मादुच्चार्य गृहीतं. ३ आच्छेद्यं-
आच्छिद्य गृहीतं. ४ वितरामि. ५ संप्रत्याचक्षीत.

बीजो उद्देश.

[अकल्पनीय परित्याग]

मुनि, स्मशानमां^१ अथवा सूनां घरमां अथवा पर्वतनी गुफामां अथवा झाडना मूलमां अथवा कुंभारना घरमां फरतो होय उभो होय अथवा सूतो होय अथवा वाहेर क्यां पण विचरतो होय, तेने जोइ कोइ गृहस्थ, पासे आवी कहे के “हे आयुष्यमान् मुनि, हुं तमारा सारं असन पान खादिम स्वादिम वस्त्र पात्र-कंबल तथा पादपुंछन, प्राणिओना आरंभथी वनावीने अथवा बेचातां लइने अथवा ऊधारे आणीने अथवा कोइ पासेथी झुंटावी लइने अथवा बीजाना होवा छतां तेमनी रजा लीधा शिवाय अथवा मारा घेरथी लावीने तमोने आपुंछुं अथवा तमारा सारं मकान चणारुंछुं के समारुंछुं. माटे तयो खाओ अने रहो. ” [४०६]

हे आयुष्यमान् साधुओ ? ते मुनिए ते पोताना जाणीता अथवा मित्र गृ-

१ स्मशानमां स्थविर कल्पिने रहेवुं न घटे माटे तेवा पद जिनकल्पी माटे ना जाणवा एम टीकाकार जणावे छे.

डियाइक्खे १ “आउसंभो गाहावइ? णो खलु ते वयणं आढासामे, णो खलु ते वयणं परिजाणेमि, जो तुमं मम अट्ठाए असणं वा [४] वत्थं वा [४] पाणाइं वा [४] समारंभु समुद्दिस्स कीयं पामिच्चं अच्छेज्जं आणिसद्वं अभिहडं आहट्ठु वेएसि, आवसहं वा समुस्सिणासि । से विरतो आउसो गाहावती! एयस्स अकरणयाए । [४०७]

से भिक्खू परक्कमेज्ज वा जाव हुत्था वा कहिंचि विहरमाणं तं भिक्खुं उवसंकमि-तु गाहावती आयगयाए पेहाए असणं वा (४) वत्थं वा (४) पाणाइं (४) समारंभ जाव आहट्ठु वेएसि आवसहं वा समुस्सिणाति तं भिक्खू परिधासिउं, तं च भिक्खू जाणेज्जा सह संमइयाए परवागरणेणं अण्णेसिं वा सोच्चा “अयं खलु गाहावती ममट्ठाए असणं वा (४) वत्थं वा (४) पाणाइं (४) समारंभ जाव वेएसि आवसहं वा समुस्सिणाति” तं च भिक्खू संपडिलेहाए आगमेत्ता २ आणवेज्जा अणासेवणाए-त्ति बेमि । (४०८)

१ संप्रत्याचक्षीत २ ज्ञात्वा.

इस्थने आ रीते कहेवुं “हे आयुष्यमान् गृहस्थ, हुं तारुं ए दोलवुं कबुल कर तो नथी अने पाळतो नथी. माटे झा सारुं तुं मारा माटे आरंभादिक करीने व-
स्त्रादिकनी खटपट करे छे अथवा मकान चणावे छे? हे आयुष्यमान् गृहस्थ, हुं ए वावतो न करवाना लीधे तो त्यागी यमो हुं. [४०७]

मुनि स्मशानादिकमां फरतो होय के बाहेर क्यां पण विचरतो होय तेने जोइने ते मुनिने जमाडवा कोइ गृहस्थ पोताना मनमां धारणा राखी ते मुनिना सारु आरंभादिक करीने आहारादिक आपे अथवा मकान चणे, एवामां ते मुनिने पोताना बुद्धिबळे अथवा तीर्थकर देवे बतावेला मार्गथी खबर पढे अथवा ते गृहस्थ-ना सगा वहालाना पासेथी सांभळ्याथी खबर पढे के “आ गृहस्थ मारा माटे आहारादिक नीपजावी मने आपवा चाहे छे अथवा मकान चणे छे” आम यथां ते मुनिए पूरती तपास करीने ते वावत जाणीने ते गृहस्थने मनाइ पाडवी के हुं आहार के मकान वापरवानो नथी. [४०८]

ભિક્ષું ચ સ્વલુ પુટ્ટા^૧ વા અપુટ્ટા^૨ વા જે રૂમે^૩ આહચ્ચ
ગંથા^૪ ફુસંતિ^૫ સે હંતા “હણહ સ્વણહ^૬ છિંદહ દહહ પયહ આલુંપહ
વિલુંપહ સહસાકરેહ વિપ્પરામુસહ” । તે ફાસે પુટ્ટો ધીરો અહિયાસણ
અદુવા આયારગોયર-માહવ્વે તક્કિયાળ-મળેલિસં^૭, અદુવા વઙ્ગુત્તીઓ
ગોયરસ્સ અણુપુવ્વેળ સમ્મં પડિલેહાણ આયગુત્તે । બુદ્ધેહિં એયં પવેદિતં ।
(૪૦૯)

સે સમણુત્તે અસમણુત્તસ્સ^૮ અસણં વા [૪] વત્થં વા [૪] નો
પાણ્જા નો નિમંતેજ્જા નો કુજ્જા વેયાવડિયં પરં આઢાયમાણેત્તિ બેમિ ।
(૪૧૦)

૧ પૃથ્વા વા ૨ અપૃથ્વા વા ૩ ગાથાપતયઃ ૪ આહૃત્ય ટૈંકયિત્વા
ગ્રંથાત્ મહતો દ્રવ્યવ્યયાત્ ૫ ઉપતાપયંતિ ૬ ક્ષણુત ૭ અનીદરં તર્ક-
યિત્વા ૮ પાર્શ્વસ્થાદે:

કોઈ ગૃહસ્થો મુનિને પૂછી અથવા નહિ પૂછીને મોટું સ્વરચ કરી આહાર-
દિક બનાવી મુનિ આગળ ધરી તે મુનિ અશુદ્ધ જાણી ન લ્યે એટલે તેઓ તપે અને
કદાચ^૧ મારે અથવા વોલે કે “આ સાધુને મારો, કૂટો, કાપો, વાલો, પચાવો,
ભૂંટો, ઢૂંટો, પૂર્ણ કરી છો, વધી રીતે સતાવો.” આવા સંકટમાં આવી પડતાં ધીર
મુનિએ વધું સહન કરવું; અથવા પુરુષ વિશેષ વિચારી^૨ સરસ રીતે સાધુનો આચાર
કહી વતાવવા; અથવા મૌન ધરી આત્મગુણ [સદા ઉપયોગી] થઈને ગોચરીની અનુ-
ક્રમે સહી રીતે શુદ્ધિ કરતા રહેવું. એમ જ્ઞાનિઓએ કહેલું છે. [૪૦૯]

સંવિગ્ન મુનિએ આદરવાન થઈને અસંવિગ્ન પુરુષને આદાર તથા વસ્ત્રાદિક
આપવાં નહિ, તે સંબંધે માગણી પણ ન કરવી અને તેનું વેચાવૃત્ત્ય પણ ન કરવું,
એમ હું કહું છું. [૪૧૦]

૧ વચ્ચે રાજાદિક હોવાથી ૨ સામા પુરુષના સ્વભાવ વિગેરે યોગ્યતાનો
વિચાર કરી.

धम्म-मायाणह पवेइयं माहणेण मतिमया-समणुञ्चे समगुन्नरत्त असणं वा
(४) वत्थं वा (४) पाएज्जा णिमंतेज्जा कुज्जा वेयावडियं परं आढाय-
माणोत्ति बेमि । (४११)

[तृतीय उद्देशः]

मज्झिमेणं वयसा एगेसंबुज्झमाणा समुद्धिता । (४१२)

सोच्चा मेधावी वयणं पडियाणं निसामित्ता^१ । (४१३)

समयाए धम्मे आरिएहिं पवदिते । (४१४)

ते अणवकंखमाणा अणतिवाएमाणा अपरिग्गहमाणा णो परि-
णहावंति^२ सव्वावंति च णं लेगांसि । णिहाय दंडं पाणेहिं पावं कम्मं

१ समता मालंबेत इतिशेषः २ न परिग्रहवन्तः

बुद्धिमान् महान महावीर प्रभुए कहेलो धर्मे समजो. सविग्ग मुनिए संविग्ग
मुनिने आहारवत्तादिक आदरपूर्वक आपत्रां ते संबंधे निमंत्रण पण करवुं, अने
तेमनी चाकरी पण करवी, जेय हुं कहुंहुं. [४११]

त्रीजो उद्देश.

[खोटी शंकातुं निवारण]

मध्यम वयसां केटलाएक जीव प्रतिबोध पायी दीक्षा ले छे. [४१२]

चतुर पुरुषे पंडितोना वचन सांभळी तथा अवधारीने [समता राखवी]
[४१३]

आर्य तीर्थकरदेवोए समताए धर्म भाज्यो छे. [४१४]

दीक्षित मुनिओ कामभोगनी अभिलाषा छोडीने कोइ जीवनी पण हिंसा
नहि करता थका तथा कसो पण परिग्रह नहि धारव थका आखा जगत्तमां निःपु

અકુચ્વેમાણે એસ મહં અગંથે વિચાહિએ, ઓએ જુતિમસ્સ સ્વેયન્નં
ઉવવાયં ચવણં ચ ણચ્ચા । [૪૧૫]

આહારોવચયા દેહા, પરીસહપમંગુરા । પાસહેગે સર્વિદિણ્હિં પ-
રિગિલાયમાણેહિં (૪૧૬)

ઓએ દયં દયતિ [૪૧૭]

જે સાંનિહાણસત્થસ્સ^૪ સ્વેયન્ને સે મિક્કિસૂ કાલણ્ણે બાલણ્ણે, માયાણ્ણે,
સ્વણયણ્ણે વિણયણ્ણે સમયણ્ણે પરિગ્ગહં અમમાયમાણે કાલેગુદ્ધાઈ
અપડિન્ને દુહ્હઓ છેત્તા ણિયાતિ । [૪૧૮]

તં મિક્કિસૂ સીયપાસપરિવેચમાણમાયં ઉવસંકમિત્તુ ગાહાવર્હ

૧ ધ્યુતિમતઃ સંયમસ્ય સ્વેદજ્ઞોનિપુણ इत्यर्थः ४ સયમસ્ય

રિગ્રહી થાય છે. પ્રાણિઓની હિંસા છોડીને પાપના કામ નહિ કરતા થકા તેઓ
મહોદા નિર્ગ્રીથ કહેલા છે. એવા મુનિઓ રાગદ્વેષ છોડીને ઓજ પડેલે એકરૂપ બન્યા
થકા સંયમના જાણનાર થઈ, દેવતાઓને પણ જન્મમરણ થતાં જાણી પાપનો
પરિહાર કરે છે. [૪૧૫]

શરીર આહારથી વધે છે ને ટકે છે, છતાં પરીષદો [સંકટો] આવતાં
તેનું વઠ્ઠ ઘટે છે. જુઓ ઘણાએક કાતર જનો [વ્યસની મનુષ્યો—Men whose or-
gans are failing] પરીષદોથી સઘડી ઈન્દ્રિયો નરમ પડતાં અસમર્થ બનતા રહે છે.
[૪૧૬]

પરાક્રમી પુરુષો પરીષદો પડતાં પણ દયા છોડતા નથી. [૪૧૭]

જે મુનિ સંયમમાં કુશલ હોય તેજ મુનિ, કાઠ^૧ વઠ્ઠ માત્રા ક્ષણ વિનય
તથા સમયના જાણ જાણવા. તેવા મુનિ પરિગ્રહની મમતા છોડીને ટાઈમસર ક્રિયા-
ઓ કરતા થકા અપ્રતિજ્ઞ પડેલે નિદાનરહિત થઈને રાગદ્વેષ વન્ને વાજુ કાપતા થકા
રૂઢી રીતે સંયમ માર્ગમાં ચાલ્યા જાય છે. [૪૧૮]

તેવા મુનિનું શરીર વચ્ચે તાઢ્યી ધ્રુજતું હોય તેવામાં કોઈ ગૃહસ્થ કહે

૧ કાઠાદિ પદોનો અર્થ લોકવિજયના પાંચમાં ઉદ્દેશમાં ફુટનોટમાં આપ્યે
છે.

बूया :—“ आउसंतो समणा, णो खलु ते गामधम्मा^१ उब्बाहंति ? ”
 “ आउसंतो गाहावइ, णो खलु मम गामधम्मा उब्बाहंति, सीयफासं
 णो खलु अहं संचाएमि अहियासित्तए । णो खलु मे कप्पति अगणि-
 कायं उज्जालेत्तए वा पज्जालेत्तए वा कायं आयावेत्तए वा पयावेत्तए वा,
 अण्णेसिं वा वयणाए । (४१९)

सिया से एवं वदंतस्स परो अगणिकायं उज्जालेत्ता पज्जालेत्ता
 कायं आयावेज्जा वा पयावेज्जा वा । तं च भिक्खू पडिलेहाए आगमेत्ता
 आणवेज्जा अणासेवणाएत्ति वेमि । (४२०)

[चतुर्थ उद्देशः]

जे भिक्खू तिवत्थेहिं परिवुसिते पायचउत्थेहिं^२ तस्सणं णो एवं

१ विषयाः २ पात्रचतुर्थैः

के “ हे आयुष्यमान् भ्रमण तमने काय तो पीडतो नथीने ? ” त्यारे मु-
 निए तेने कहेवुं के “ हे आयुष्यमान् गृहस्थ, मने कइ काय पीडतो नथी, किं
 तु ताढ वायछे ते हुं सही शकतो नथी, वेथी शरीर कंफे छे ; मारे कइ अग्नि
 सलगाववो के बाळवो कल्पतो नथी. तेमज तेना पासे शरीरने तपाववुं करवुं अ-
 थवा बीजाने तेम करवा कहेवुं पण कल्पतुं नथी. ” [४१९]

कदाच मुनिए एम कत्ताथी गृहस्थ पोते अग्नि सलगावी मुनिनुं शरीर
 तपावे तो मुनिए ते संबंधी हकीकत जाणीने तेने मनाइ पाडवी के मारे ए अग्नि
 सेववो युक्त नथी. [४२०]

चौथो उद्देश.

[मुनिए कारणयोगे वेदानसादि घाल मरण पण करवां.]

जे साधुने^१ पात्र अने त्रण बत्त होय तेने एवो विचार न थाय के मारे

१ जिनकल्पीने.

भवति “चउत्थं वत्थं जाइस्सामि”। से^१ अहेसणिज्जाइं वत्थाइं जाएज्जा, अहापरिग्गाहियाइं वत्थाइं धारेज्जा, नो धोविज्जा, नो एएज्जा, नो धोत्तरत्ताइं वत्थाइं धारेज्जा, अपलिउंचमाणे^२ गामंतरेसु, ओमचेलए। एयंखु वत्थधारिस्स सामगियं। (४२१)

अह पुण एवं जाणेज्जा;—उवतिक्कंते खलु हेमंते, गिम्हे पडिवन्ने अहापरिजुन्नाइं^४ वत्थाइं परिद्विविज्जा; अदुवा संतरुत्तरे, अदुवा ओमचेले, अदुवा एगसाडे, अदुवा अचेले, लाघवीयं आगममाणे । तवे से अभिसमन्नागए भवति। जमेयं भगवया पवेदितं तमेव अभिसमेच्चा सच्चतो सच्चत्ताए समत्तमेव समभिजाणिया । ४२२)

१ यदिपुनः कल्पत्रयं न स्यात् तदा २ अगोपयन् ३ अपरहेम-
तस्थीतिसाहिष्णूनि तु तानि प्रत्युपेक्षयन् विभर्ति. ४ क्वचित् प्रावृणोति
क्वचित् पार्श्ववर्त्ति विभर्ति.

चोथुं वस्त्र जोइशे. जो ऋण वस्त्र न होय तो सूझतां^१ वस्त्र याचवां अने जेवां जडे तेवां पहेरवां, वस्त्र धोवां के रंगवां नहि^२, धोएलां के रंगेलां पहेरवां नहि, गामांतरे जतां वस्त्र संताडवा नहि^३ अने ए रीते हलकां वस्त्र राखवां. ए वस्त्रधारी मुनिनो आचार छे. [४२१]

हवे ज्यारे मुनि एम जाणेके शीयालो गयो हवे ऊनाळो बेठो त्यारे जूना-जूनां वस्त्र परठवी नाखवां^४ अथवा (वस्त्रते उनाळायां पण क्षेत्रादियोगे ताढनो संभव होय तो) कोइ वस्त्रते पासे राखवां अथवा ऋणमांथी एक परठवी दइ वे पहेरवां अथवा वे परठवी एक पहेरवुं अथवा ताढ टळता वधां छांडवां. कारण के ए रीते उपकरणनुं लाभव [ओछापणुं] प्राप्त थाय छे. आम करतां तप करेलुं गणाय छे. जे ए वधुं भगवाने भाष्युं तेनेज जाणीने वस्त्रसाहितपणामां तथा वस्त्र-हितपणामां जेम घने तेम सरखापणुंज जाणता रहवुं. [४२२]

१ साधुने लेवा घटे एवा. २ स्थविरकल्पी वर्षादि कारणे वस्त्र धुए खरा. जिनकल्पी न धुए. ३ अर्थात् संताडवानी जरूर न पडे एवां हलकां वस्त्र पहेरवा. ४ छांडी आपवां.

જસણં મિક્કુવસ્સ એવં ભવતિ પુટ્ટો સ્વલુ અહમંસિ, નાલ
મહમંસિ સીયફાસં અહિયાસિત્તે, સે વસુમં સવ્વસમખ્ખાગયપન્નાણેણં
અપ્પાણેણં કેહ્ અકરણાણ આવદ્દે, તવસ્સિણો હુ તં સેયં જં સેગે વિહ
માદિણ^૧ । તત્થવિ તસ્સ કાલપરિયાણ । સેવિ^૨ તત્થ વિઅંતિકારણ^૩ ।
ઈચ્છેતં વિમોહાયતણં હિયં સુહ સ્વમં ણિસ્સેયસં આણુગામિયં ત્તિ બેમિ ।
(૪૨૩)

૧ આદઘાત્ ૨ વેહાનસમરણકર્તાપિ ૩ વ્યંતિકારકાઽત : ક્રિયાકારકઃ

જે સાધુના મનમાં એવો વિચાર ઉપજે કે “ હું ઉપસર્ગમાં સપહાયોહું,
હું શીતાદિક^૧ ઉપસર્ગ સ્વમી શક્તો નથી ? ” ત્યારે તે સંયમી સાધુજેમ બને
તેમ સમજવાન થઈને અર્કાર્યમાં^૨ પ્રવૃત્તિ ન કરતાં વેહાનસાદિક^૩ મરણે
મરવું ઉત્તમ છે. ત્યાં પણ તેનો કાલપર્યાયજ છે (પટલે જેમ ભક્તપરિજ્ઞાદિક^૪
'કાલ્પર્યાયવાલા'^૫ મરણ હિત કર્તા છે તેમ જ વેહાનસાદિ મરણ પણ હિતક-
ર્તાજ છે.] તેવી રીતે મરનારા પણ મુક્તિ જાય છે. જ રીતે જ વેહાન-
સાદિક મરણ પણ મોહરહિત પુરુષોનું કૃત્ય છે, હિતકર્તા છે, સુખ કર્તા
છે, વાજવી છે, કર્મ સ્વપાવનાર છે, અને ભવાંતરે તેનું પુણ્ય ચાલી શકે
છે. [૪૨૩]

—:❖:—

૧ આદિશબ્દે સ્ત્રી ધોરેના ઉપસર્ગો લેવા. ૨ મૈથુનાદિકમાં. ૩ વેહનસ
મરણ પટલે આકાશમાં ચાલી મરવું, આદિ શબ્દથી જ્ઞાપાત વિગેરે મરણ લેવા.
૪ ભક્ત પટલે ભોજન તેની પરિજ્ઞા પટલે ત્યાગ તેણે કરી મરવું પટલે અણસણથી
મરવું તે વિગેરે. ૫ વસ્ત્રના અનુક્રમવાળા.

(પંચમ ઉદ્દેશઃ)

સે ભિક્ષુ દોહિં વત્થેહિં પરિવુસિતે પાતતતિણ્હિં, તસ્સણ ના
 એવં ભવતિ, તતિયં વત્થં જાહ્સામિ । સે અહેસણિજ્જાહ્મં વત્થાહ્મં જાણ્-
 જ્જા જાવ એવં ચલુ તસ્સ ભિક્ષુસ્સ સામાગિયં । (૪૨૪)

અહ પુણ એવં જાણેજ્જા, ઉવક્કંતે ચલુ હેમંતે, ગિમ્હે પહિવન્ને,
 અહા પરિજુન્નાહ્મં વત્થાહ્મં પરિટ્ઠવેજ્જા અદુવા સંતરુચ્ચે અદુવા ઓમચેલ્લ
 અદુવા ઇગસાહે અદુવા અચેલે લાઘવિયં આગમમાણે । તવે સે અભિ-
 સમણ્ણાગણ ભવતિ । જહેયં ભગવતા પવેદિતં તમેવ અભિસમેચ્ચા સવ્વ-

—:૦:—

પાંચમો ઉદ્દેશ.

... ..

[મુનિષ માર્ગા યતાં ભક્તપરિક્ષાણ મરણ કર્તું.]

જે સાધુના પાસે પાત્રા સાથે બે વસ્ત્ર^૧ હોય, તેને ઇવો ઇરાદો નહિ થાય કે
 હું શ્રીજીં વસ્ત્ર માગી આવીશ, જો બે વસ્ત્ર ન હોય તો યથાયોગ્ય વસ્ત્ર માગી આવવા
 અને જેવા મલે તેવાંજ પહેરવાં. એ રીતે તે સાધુનો આચાર છે. [૪૨૪]

હવે જો મુનિ એમ જાણે કે શીયાલો વ્યતિક્રાંત થયો અને ઉનાલો વેઠોછે
 તો જે વસ્ત્ર પરિજીર્ણ થયા હોય તે પરઠવી દેવા, અથવા^૨ વસ્ત્રતસર પહેરવાં,
 અથવા ઓછા કરવાં ઘટલે કે એક વસ્ત્ર રાખવું, અને અંતે તે પળ છોડી અચેલ
 [વસ્ત્રરહિત] થઈ નિશ્ચિત બનવું. આમ કરતાં તપ પ્રાપ્ત થાય છે. માટે જેમ ભગવાને

૧ બે વસ્ત્રવાળા ફક્ત જિનકલ્પી, પરિહારવિશુદ્ધિક, યથાલંદિક, અને
 પ્રાતિમાપ્રાતિષ્ણ એ ચાર પ્રકારના સાધુઓ હોય ત્રણ વસ્ત્રવાળા જિનકલ્પી
 પણ હોય અને સ્થવિર કલ્પી પણ હોય ૨ જો હજુ પણ તાદનો સંભવ
 હોયતો.

तो सव्वत्ताए सव्वत्तमेव अभिजाणिया । (४२५)

जस्स णं भिक्खुस्स एवं भवइ, पुट्ठो अबल्लो अहमांसि, नाल—
महमांसि गिहंतरसंकमणं भिक्खायरियं गमणाए । से चेवं वदंतस्स परे
अभिहट्ठं असणं वा (४) आहट्ठ दलएज्जा से पुव्वामेव आलोएज्जः
“आउसंतो गाहादतो णो खलु मे कप्पइ अभिहट्ठं असणं वा [४]
भोत्तएवा, पायए वा, अन्ने वा एय—प्पगारे । (४२६)

जस्स णं भिक्खुस्स अयं पगप्पे^१;—अहं च खलु पडिण्णत्तो^२
अपडिन्नतेहिं, गिलाणो अगिलाणेहि, अभिकंख^३ साहम्मिएहिं कीरमाणं
वेयावडियं साइज्जिसामि^४ । अहं वा विखलु अपडिण्णत्तो पडिण्णत्तस्स,
अगिलाणो गिलाणस्स, अभिकंख, साहम्मिअस्स कुज्जा^५ वेयावडियं

१ प्रकल्प आचारः २ प्रतिज्ञप्तः ३ निर्जरामितिदोषः ४ स्वाद-
यिष्यामि ५ कुया

भायुं छे तेनेज जाणीने जेम वने तेम समपणुंज समजता रहेवुं. [४२५]

जे साधुना मनने आम थाय के हुं संकटमां^१ आवी पडयो छुं. अने
निर्बळ छुं, माटे धरोधर जइ भिक्षा लेवा जवाने हुं समर्थ नथी. [अने कदाच
ते साधु तेवी पोतानी स्थिति कोइने कही बतावतो होय] ते सांभळोने कोइ
गृहस्थ तेना सारं असनादिक आहार बनावी त्यां लावी आपवा मांडे तो साधुए
शरुआतमांज विचार करीने कहेवुं के हे आयुष्यमान् गृहस्थ, मने मारा माटे
आणेलो आहार के तेवुं बीजुं कंड पण, खावुं पीवुं के लेवुं घटतुं नथी. [४२६]

जे साधुनो आवो आचार होय जेमके “हुं मांदो पडुं तोपण मारे बीजाने
मारं वैयावृत्त्य करवा कहेवुं नहिं किंतु तेवी स्थितिमां बीजा तंदुरस्त समान धर्म
पालनार साधुओ पोताना कर्मोनी निर्जरा^२ थवानी इच्छीने पोतेज मारं वैयावृत्त्य
करे ता ते मारे कबुल करवुं; अने हुं जो तंदुरस्त होउं तो मारे पोतानी मेळज
निर्जरार्थे बीजा मांदा समानधर्मी साधुओनुं वैयावृत्त्य तेना उपकारार्थे करवुं,”

१ रोगादिकर्मा २ क्षय.

કરણા૯^૧ । (૪૨૭)

આહદુ પરિન્ન^૨, આળખ્વેસ્સામિ^૩, આહડં ચ સાતિઝ્જિસ્સામિ
(૧) આહદુ પરિન્ન, આળખ્વેસ્સામિ, આહડં ચ ણો સાતિઝ્જિસ્સામિ (૨)
આહદુ પરિન્ન, ણો આળખ્વેસ્સામિ, આહડં ચ સાતિઝ્જિસ્સામિ (૩)
આહદુ પરિન્ન ણો આળખ્વેસ્સામિ, આહડં ચ ણો સાતિઝ્જિસ્સામિ (૪)
एवं से अहाकिट्ठिय-मेव धम्मं समहिजाणमाणे संते विरते सुसमाहितलेसे
। तत्थवि तरस कालपरियाए । से तत्थ विअंतिकारए । इच्चेतं विमोहाय-
तणं हितं सुहं खमं णिस्सेयसं.आणुगामियं-ति बेमि । (४२८)

૧ કરણાય—તદુપકારાય (સ મિશ્રુઃ પ્રકલ્પં પાલયન્ ભક્તપરિજ્ઞા-
પ્રાણાનપિ જહ્યાત્ નપુનઃ પ્રકલ્પં ક્ષંડયેદિતિ શેષઃ) ૨ પરિજ્ઞાં ૩ અન્વે-
ષયિષ્યામિ.

[તેવા મુનિએ પોતાનો આચાર પાલતાં ભક્તપરિજ્ઞાનામના મરણે કરીને પ્રાણ
જવા દેવા પળ આચાર ક્ષંડવો નહિ.] [૪૨૭]

[ચરમંગી] હું વીજાને માટે લાવીશ, વીજાનું લાવ્યું પણ શાઈશ. [૧] હું
વીજા માટે લાવીશ પણ વીજાનું લાવ્યું નહિ શાઈ [૨] હું વીજા માટે નહિ લા-
વીશ, પણ વીજાએ આગેલું શાઈશ. [૩] હું વીજા માટે પણ નહિ લાવીશ, વી-
જાનું લાવ્યું પણ નહિ શાઈશ. [૪] આ રીતે જેમ પ્રતિજ્ઞા લીધી હાયે તેમજ
કહ્યા મુજબ ધર્મને પાલતો થકો સંકટ પડતાં શાંત અને વિરત વની સારી લે.
કેંદ્રાઓ ધરતો થકો મુનિ (અણસળ કરે) પણ પ્રતિજ્ઞા—મંગ ન કરે. તેમ કરતાં
પણ તેનો કાલપર્યાય^૧ છે. તે મુનિ ત્યાં કર્મક્ષયનો કરનાર છે. એ રીતે એ વિ-
ભેદી પુરુષોનું સ્થાન છે, હિતકર્તા છે, સુખ કર્તા છે, વાજવી છે, કર્મ સ્વપાવનાર
છે અને એનું સુકૃત ભવાંતરે પણ ચાલે છે, [૪૨૮]

૧ કાલપર્યાય એટલે વાર વર્ષની સંલેખનથી શરીર ઘસવી અણસળ કરવું તે.

[षष्ठ उद्देशः]

जे भिक्खू एगेण वत्थेण परिवुसिते पायबितिण, तस्स णो एवं भवइ, “बितियं वत्थ जाइस्सामि” । से अहेसणिज्जं वत्थ जाएज्जा, अघापरिग्गहियं वा वत्थं धारेज्जा । जाव गिम्हे पडिवत्ते, अघापरिजुत्तं वत्थं परिद्वेज्जा । अदुवा एगसाडे अदुवा अचेले लाघवियं आगममाणे । तंवे से अभिसन्नागए भवइ । जहेयं भगवया पवेइयं तमेव अभिसमे-
च्चा सच्चओ सच्चत्ताए सयत्त-मेव समभिजाणिया । (४२९)

से भिक्खू वा, भिक्खुणी वा, असणंवा (४) आहारेमाणे णो वामाओ हणुयाओ दाहिणं हणुयं संचारेज्जा आसाएमाणे, दाहिणाओ वा

छठो उद्देश.

[धैर्यवन्त मुनिए इंगित मरण^१ करवुं.)

जे साधु पासे पात्रा साथे मात्र एकज वत्त होय,^३ तेने एम चिंता नहि थवानी के हुं बीजुं वत्त मागीश. ते मुनि यथायोग्य वत्त याचे, अने जेवुं मळे तेवुं पहेरे; ऊनाळे आवतां ते परिजीर्ण वत्त परठवी छे; अथवा ते एक वत्त पहेरे पण अंते छांडी करीने वत्त रहित थड निश्चित थाय एम कर्याथी तेने बप प्राप्त थाय छे. माटे जेम भगवाने भाष्युं तेनेज जाणी करीने जेम वने तेम समपणुं समजता रहेवुं. [४२९]

साधु अथवा साध्वीए, असनादिक आहार करतां स्वाद मेळववा माटे ते आहारने डाबा गालथी जमणा गाले न लाववुं अने जमणाथी डाबे न लाववुं. आम स्वाद नहि लेवाथी घणी पंचात ओछी थवानी, तथा तप पण प्राप्त थाय छे. माटे जेम भगवाने कहुं छे तेनेज जाणीने जेम वने तेम समपणुं जाणता रहेवुं.

१ इंगित एटले सांकेतिक एटले के आटला प्रेदशमांज मारे हरवुं फरवुं एवा ठराववाळुं अणसण करीने शरीर छांडवुं ते इंगित मरण कहेकय. २ तेवो अभिग्रह लीधेल होवाथी.

हणुयाऔ वामं हणुयं णो संचरेज्जा आसाएमाणे । से अणासायमाणे
लाघवियं आगममाणे । तवे से अमिसमन्नागए भवइ । जहेयं भगवता
पवेइयं तमेव अभिसमेच्चा सच्चतो सच्चताए समत्त-मेव समभिज्जाणिया।
(४३०)

जस्स णं भिक्खुस्स एवं भवति;—से गिलाणामि च खलु अहं
इमंमि समए इमं सरीरं अणुपुब्बेण परिवहित्तए, से अणुपुब्बेण आहारं
संवहेज्जा । आहारं अणुपुब्बेण संवहित्ता कप्ताए पयणू किच्चा समाहिय-
च्चे फलगावयद्वी उट्ठाय भिक्खू अभिनिव्वुडच्चे, अणुपचिसित्ता गामं
वा, णगं^१ वा, खेडं^२ वा, कच्चडं^३ वा, मडंबं^४ वा, पट्ठणं^५ वा, दोणमुहं^६

१ कररहितं २ धूलिप्राकारवेष्टितं ३ क्षुल्लकप्राकारवेष्टितं ४ अ-
र्द्धतृतीयगव्यूतांतर्ग्रामरहितं ५ जळस्थळ भेदभिन्नद्विविधं ६ जळस्थळनि-
र्गमप्रवेशं

जे मुनिनो एवो अभिप्राय थाय के हुं आ वखतमां^१ हवे आ शरीरने
क्रिया^२ क्रममां धरतां थकां अशक्त थाऊं छुं, ते मुनिए अनुक्रमे^३ आहारने
घटाडवो, अने तेम करीने कषायो पातल्य करी शरीरथी थता व्यापारो नियमीने
फळकनी^४ माफक रहेता थकां रोगादिक आवी पढतां तैयार थइ शरीरना संताप
थी रहित थइ धैर्यधरी ईंगित मरण करवुं. ते आ रीते के गाम, नगर, खेडं-
कसबो, प्रगणो, पाटण, बंदर, आगर, आश्रम, यात्रास्थळ, व्यापारस्थळ, के रा-

१ रोगादिक थवायीं अथवा लुत्ता आहारथी शरीर क्षीण थइ जवायी.
२ आवश्यकतादिक क्रियाओंमां ३ छठ अठमादिक्रमे, नहि के बार वर्षनीं संलेख-
नाना क्रमे, कारण के मांदुं 'मार्णस कंड' तेटलो वखत टकी शके नहि. ४ जेम
फळक [पाथीयुं] कपातां घडातां बधुं सहन करे तेम बधुं सहन करतां थकां

વા, આગરં^૧ વા, આસમં^૨ વા, સંખિવેસં^૩ વા, ણિગમં^૪ વા, રાયઘાણિ વા, તળાઈં જાણ્ઝા । તળાઈ જાઈત્તા સે તં—માયાણુ ઇગંત—મવક્કમિઝ્ઝા । ઇગંત મવક્કમિત્તા અપ્પંડે અપ્પપાણે અપ્પવીણુ અપ્પહરણુ અપ્પોસે અપ્પોદણુ અપ્પુત્તિંગ પળય-દગ-મટ્ટિય-મક્કઢાસંતાણણુ પઢિલેહિય [૨] પમઝ્ઝિય [૨] તળાઈં સંથરેઝ્ઝા । તળાઈં સંથરેત્તા ઇત્થવિ સમણુ ઇત્તરિયં કુઝ્ઝા । [૪૩૧]

તં સચ્ચં સચ્ચવાદી ઓણુ તિણ્ણે છિણ્ણકહંકહે આતીતદ્ધે અણાતીતે, ચેચ્છાણે મિહરં કાયં, સંવિહ્હૂણિય વિરૂવરૂવે પરીસહોવસમ્મો; અર્હિંસ વિ—સંમળયાણુ, ભેરવ—મણુચિન્ને । તત્થવિ તસ્સ કાલપરિયાણુ । સેવિ તત્થ વિયંતિકારણુ ઇચ્છેતં । વિમોહાયયણં હિતં સુહં ખેમં ણિસેયસં આણુગામિ-

૧ સ્વર્ણાકરાદિ ૨ તાપસાવ્રસથઃ ૩ યાત્રાગતજનાવાસઃ ૪ પ્રભૂતતરવણિગ્વર્ગાવસથઃ

જધાનીમાં જડને દર્ભ વિગેરે તળાવલા માગી આવવાં. તે લડેને એકાંત સ્થલમાં જવું. ત્યાં જડ, કીડિઓનાં ઇંઢા, જીવજંતુ, વીજ, વનસ્પતિ, શ્વાકઢ, પાળી, કીડિઓના નાગરા,^૧ લીલફુલ, લીલી માટી, તથા કરોલ્હિઆથી રહિત જમીનને રૂડી રીતે જોડ પુંજી પ્રમાણી, દર્ભ પાથરવા. અને ત્યાં એવે વચ્ચે ઇત્વરિક^૨ ઇટલે પાદપોપગમ મરણના દિશાવે થોડી મુશ્કેલીવાળું ઇંગિત મરણ કરવું. [૪૩૧]

સત્યવાદી પરાક્રમી, સંસારનો પાર પામેલ, “ કેમ કરીશ ” એવી વીકથી રહિત, રૂડી રીતે વસ્તુસ્વરૂપને જાણનાર, સંસારમાં નહિ ફસેલ, મુનિ જિનપ્રવચનના વિશ્વાસથી ભયંકર પરીષદ તથા ઉપસર્ગ અવગણીને આ વિનશ્વર શરીરને છાં-હતાં થકાં ચરેચરું સત્ય અને દુઠ્ઠ કામ વજાવે છે. આમ કરતાં પણ તેનો કાલ-પર્યાય [સંલેખના] જ ગણાય છે. તે મુનિ આ સ્થલે પણ અંતઃક્રિયા કરે છે. એ રી-તે એ ઇંગિત મરણ વિમોહી પુરુષોનું સ્થાન છે, હિતકર્તા છે, મુલકર્તા છે, વાજવી ? દરકીડીયારાં ૨ અહીં સાગારી અણસણ ન લેવું કેમકે તે જિનકલ્પીને ન સંભવે.

यं—ति बेमि । (४३२)

—:०:—

[सप्तम उद्देशः]

जे भिक्खू अचेले षरिबुसिते. तस्स णं एवं भवति, चाएमि^१, अहं तणफासं अहियासित्तए, सीयफासं अहियासित्तए, तेउफासं अहियासित्तए, दंसमसगफासं अहियासित्तए, एगतरे अन्नतरे विरूवरूवे फासे अहियासित्तए; हिरिपडिच्छादणं च णो संचाएमि अहियासित्तए^२ एवं स कप्पति कडिबंघणं धारित्तए । (४३३)

अदुवा तत्थ परक्कमंतं भुज्जो अचेलं तणफासा फुसंती, सीयफासा फुसंति, तेउफासा फुसंति, दंसमसगफासा फुसंति, एगयरे अन्नयरे विरूवरूवे फासे अहियासेति अचेले लाववियं आमममाणे । तवे से अभिसमन्नागए भवति । जहेतं भगवया पवेदियं तमेव अभिसमेच्चा

१ शक्नोमि २ ह्रीप्रच्छादनं त्यक्तुं न शक्नोमि.

छे, कर्म खपावनार छे अने भवांतरे एतुं मुळत साथे चाले छे [४३२]

सातमो उद्देशः.

[पादपोषगमन मरण.]

जे साधु बखरहित [दिगंबर] होय, तेने एतुं थये के हुं घासनो स्पर्श खमी शकुंछुं, ताप खमी शकुंछुं, दंस के मशकनो^१ उपद्रव खमी शकुंछुं अने बीजापण अनुकूळ प्रतिकूळ परीषद खमी शकुंछुं; पण नय रहेतां लज्जा परीषद खमी शकतो नथी, ते साधुए कटिबंध वस्त्र [चोलपहरे राखवुं.] [४३३]

जो लज्जा जीती शकाती होयतो अचेल [वस्त्र रहित] ज रहेवुं. तेम रहेतां

१ मच्छर २ चरोटो [अपभ्रंश]

सव्वओ सव्वत्ताए समत्त—मेव समभिजाणिचा । (४३४)

जस्सणं भिक्खुस्स एवं भवति;—अहं च खलु अब्भेसिं भिक्खूणं असणं वा [४] आहद्दु दलइस्सामि, आहडं च सातिज्जिस्सामि [१] जस्सणं भिक्खुस्स एवं भवति;—अहं च खलु अब्भेसिं भिक्खूणं असणं वा० आहद्दु दलइस्सामि आहडं च णो सातिज्जिस्सामि [२] जरसणं भिक्खुस्स एवं भवति; अहं च खलु असणं वा० आहद्दु नो दलइस्सामि आहडं च सातिज्जिस्सामि [३] जस्सणं भिक्खुस्स एवं भवति;—अहं च खलु अब्भेसिं भिक्खूणं असणं वा० आहद्दु नो दलइस्सामि आहडं च णो सातिज्जिस्सामि (४)—अहं च खलु तेण अघातिरिचणं अधेसणिज्जेणं अधापरिग्गहिणं असणेणं वा० अभिकंख साहम्मियस्स कुज्जा

तृणस्पर्श, ताद, ताप, दंशमशक, तथा बीजा पण अनेक अनुकूल प्रतिकूल परीषद् आवे ते सहन करवा. एम कार्यथी लाघव [अल्पचिंता] प्राप्त थाय छे, अने तप पण प्राप्त थाय छे. माटे जेम भगवाने कहुं छे तेनेज जाणी जेम बने तेम समपणुं जाणता रहेवुं. [४३४]

[चउभंगी] जे साधुना मनने एम थाय के हुं बीजा साधुने आहारादिक लावी आपीश, अने हुं पण बीजातुं लइश [१]; अथवा लावी आपीश पण लइश नहि [२]; अथवा हुं नहि लावी आपुं पण लावेतुं लइश. [३] अथवा हुं बीजा माटे लावीश पण नहि अने लइश पण नहि. [४] [ए रीते चउभंगीथी प्रतिज्ञा करे अथवा आ प्रमाणे छूटी प्रतिज्ञा करे के] मारे मारा खपथी वधेला यथायोग्य जेवा मळेल तेवा आहारादिकथी निर्जराना अर्थे साधर्मि मुनिनुं उपकारार्थे वैयावृत्त्य करवुं. अथवा मारुं कोइ तेवी रीते आहारादिक आपी वैयावृत्त्य करे ते स्वीकारीश. जे माटे एवी प्रतिपाथी लाघव प्राप्य थायछे. तप प्राप्य थायछे. माटे जेम भगवाने

वेयावडियं करणाए । अहं वावि तेण अघातिरित्तेणं अधेसणिज्जेणं अघा-
परिग्गहिणं असणेणं वा० अभिकंख साहम्मिएहिं कीरमाणं वेयावडियं
सातिज्जिस्सामि लाघवियं आगममाणे जाव समत्त मेव समभिजाणिया ।
(४३५)

जस्सणं भिक्खुस्स एवं भवति ;—से गिलामि च खलु अहं
इमंमि समए इमं सरीरं अणुपुब्बेणं परिवाहत्तिए, से अणुपुब्बेणं आ-
हारं संवट्टेज्जा । संवट्टइत्ता कसाए पयणुए किच्चा समाहिअच्चे फ-
लगावयद्वी उट्ठाया भिक्खू अभिणिब्बुडच्चे, अणुपविसित्ता गामं वा
जाव रायहाणिं वा तणाइं जाएज्जा । तणाइं जाएत्ता, से त—मायाए
एगंत भवकमेज्जा,अप्पंडे जाव तणाइं संथरेज्जा । एत्थवि समए का-
यं च, जोगं च इरियं च, पच्चक्खाएज्जा । (४३६)

तं सच्चं, सच्चावादी ओए त्तिन्ने छिन्नकहंकहे आतीतई
भाष्यु छे तेनेज जाणीने जेम वने तेम समपणुंज समज्जता रहेवुं. (४३५)

जे साधुने एवो अभिप्राय थाय के हवे आ बखते हुं आ शरीरने क्रिया-
ओमां-जोडतां थकां असक्त थारुंछुं, तेणे अनुक्रमे आहार घटाडवो. तेम करीने
कषाय पातळा करवा. पछी शरीर व्यापार नियमीने फळक माफक रहेतां थकां
मरण माटे तैयार थइ शरीर संतापरहित थइ धीरपणे पादपोगमन^१ अणसण
करवुं. ते आ रीते के गामादिकमां जइ दर्भ विगेरे लावी एकांतमां निजीव भूमिए
संथारो पाथरवो, पछी तेंवे बखते, शरीरने, शरीरना व्यापारने, अने इर्या एटले
गतिये त्याग करवानी प्रतिज्ञा लेवी. [४३६]

सत्यवादी पराक्रमी पारंगामी “ केम करीश ” एवी बीकथी रहित पदार्थ-
स्वरूप जाणनार संसारमां नहि फसाएल मुनि जिन प्रवचनना विश्वासथी भयंकर
परीसह तथा उपसर्गोने अवगणीने आ विनश्वर शरीरने छांडतो थको खरेखर सत्य

१ पादप एटले झाड तेने उपगमन सरखा थवुं एटले के झाड माफक
स्थिर थइ रहेवुं, कोइ पूण अंगोपांग डगाववा नहिं, एवामरणे पादपोगमन कहेंछे,

અણાલીતે ચેચ્ચાણ મિઝરં કાયં સંવિહૂણિય વિરૂવરૂવે પરિસ્સહોવસગ્ગે
અરિંસં વિસંમણાણ મેઘ મણુચિન્ને । તત્થવિ તસ્સકાલ પરિયાણ । સે
તત્થ વિઅંતિકારણ ઇચ્ચેયં । વિમોહાયતણ હિયં સુહં ૬ યમંણિસ્સેયસં આ-
ણુગામિયંતિ વેમિ । [૪૩૭]

(અષ્ટમ ઉદ્દેશઃ)

અણુપુવ્વેણ વિમોહાહં, જાહં ધીરો સમાસજ્જ;
વસુમંતો મતિવંતો, સવ્વં ણચ્ચા અણેલિસં ।૧। (૪૩૮)
દુવિહંપિ વિદિત્તા ણં, બુદ્ધા ધમ્મસ્સ પારગા;
અણુપુવ્વીહં સંઘાણ, કમ્મુણા ઉ તિઉદ્ધતિ ।૨। (૪૩૯)

અને દુઃકર કામ ધજાવેછે. તે મુનિનો આ સ્થળે પળ કાલપર્યાય જ છે. વલી
આ સ્થળે તે અંતક્રિયા પળ કરી શકેછે. ૧ રીતે ૧ પાદપોપગમન મરણ વિમોહી
પુરુષોનું સ્થાન છે, હિતકર્તા છે, સુલકર્તા છે, વાજવી છે, કર્મ સ્વપાવનાર છે, અને
પ્રત્યેક ફળ ભવાંતરે ચાલેછે. [૪૩૭]

આઠમો ઉદ્દેશ.

[કાલપર્યાયથી ત્રણે મરણની વિધિ]

સંયમી બુદ્ધિશાલી અને ધીર મુનિ ૧ વધી વાવત અતિસરસ રીતે જાણીને
અનુક્રમે મોહને દૂર કરનાર ત્રણે મરણની રીતોમાંથી ગમે તે ૧ પામીને સમાધિ
પાઠવી. [૪૩૮]

(શરીરાદિ વાહ્ય તથા રાગાદિ અભ્યંતર) ૧ વસ્તુ પ્રકારની વસ્તુ જાણીને
ધર્મના પારગામી થઈ મુનિઓ અનુક્રમે અવસર જાણીને કર્મથી છૂટે છે. [૪૩૯]

૧ ભક્તપરિજ્ઞા ઈંગિત મરણ, તથા પાદપોપગમન મરણ, ૨ યાવત્છાંડીને

કસાણ પયણુણ કિચ્ચા, અપ્પાહારો તિતિવસ્સણ;
 અહમિક્કસૂ ગિલાણ્જ્જા, આહારસ્સેવ અતિયં ।૩। (૪૪૦)
 જીવિયં ણામિકંસ્વેજ્જા, મરણં ણાવિ પત્થણ;
 દુહતોવિ ણ સજ્જેજ્જા, જીવિતે મરણે તહા ।૪।
 મજ્જત્યો ણિજ્જરાપેહી, સમાહિ-મણુપાલણ;
 અંતોબહિં વિડસ્સજ્જ, અજ્ઞત્યં મુદ્ધ-મેસણ ।૫। (૪૪૧)
 જં કિંચિ બદ્ધમે જાણે, આઠક્કમેસસ અપ્પણો;
 તસ્સેવ અંતરદ્વાણ, સ્વિપ્પં સિક્કસ્વેજ્જ પંડિણ ।૬। (૪૪૨)
 ગામે વા અદુવા રણે, થંડિલં પડિલેહિયા;
 અપ્પપાણં તુ વિન્નાય, તણાઈં સંથરે મુણી ।૭। (૪૪૩)

કષાય પાતલા કરી આહાર ગટાવી [સંકટ] સહન કરતો થકો જો સાધુ
 કદાચ આહાર વિના વહુ જ મુંઝાય તો તદન આહારનો ત્યાગ કરી અણસણ કરે
 અથવા સમાધિ રાખવા માટે થોડો વસ્ત્ર આહાર લઈ પછી સંલેખના ચલાવે.
 (૪૪૦)

મુનિણ અણસણ કરતાં જીવવું પણ ન ઇચ્છવું તેમ મરવું પણ ન ઇચ્છવું.
 જીવિત અને મરણ એ બન્નેમાં આશા ન બાંધવી. કિંતુ સમભાવી થઈ નિર્જરાની
 ઇચ્છા ધરતાં થકાં સમાધિ પાઢ્યા કરવી. અંદરના [કષાય] અને બાહરના (શરીરા-
 દિક) છોડીને પવિત્ર અંતઃકરણ (રાખવા) ચલાવું. [૪૪૧]

(ઓર્ચિત્યો કંઈ રોગ ઉત્પન્ન થાય તો સમાધિને ઇચ્છતા મુનિણ) પોતાના
 આયુષ્ય પાઢવાના જે ઉપાય માલમ હોય તે ઉપાય અણસણના અંદર કરી લઈ
 સમાધિ મેઢવી પાછી પણ સંલેખના કરવી. [૪૪૨]

ગામમાં અથવા અરણ્યમાં સ્થંડિલ^૧ તપાશીને તેને જીવજંતુ રહિત જાણીને
 સૂકાં દર્ગોદિ ટુળોથી ત્યાં સંધારો પાથરો. [૪૪૩]

अणाहारो तुअदेज्जा, पुट्ठो तत्थ हियांसए;
 णातिवेलं उवचरे, माणुस्सेहिं वि पुट्ठए । ८। [४४४]
 संपप्पगा य जे पाणा, जे उ उट्ठु—महे—चरा;
 भुंजंते मंससोणीतं, ण छणे ण पमज्जए । ९। (४४५)
 पाणा देहं विहिसंति, ठाणातो ण विउब्भमे;
 आसवेहिं विवित्तेहिं, तिप्पमाणो हियांसए । १०।
 गंथेहिं विवित्तेहिं, आउकालस्स पारए; [४४६]
 पग्गाहिअतरगं^१ चेयं, दवियस्स वियाणतो । ११। (४४७)
 अयं से अवरे धम्मे, णायपुत्तेण साहिए;

१ इत्त इंगितमरणसूत्रं. प्रगृहीततरकं श्रेष्ठतरमित्यर्थः.

ते संथारा पर आहार त्याग करी (अणसण करी) मुनिए शयन करवुं. अणसणमां जे परीषह के उपसर्ग [दुःख तथा संकट] ऊपजे ते सहन करवां. वेइ मनुष्यो तरफथी उपसर्ग थाय तो मर्यादा उलंघवी नहि. (आर्त्तव्यानमां नो पडवुं.) [४४४]

फरता जंतुओ^१ पक्षिओ^२, सर्पादि जंतुओ, मांसभक्षी प्राणिओ^३, अने रक्तभक्षी प्राणिओ^४ अणसणमां रहेल मुत्तिने उपद्रव करे तो मुनिए हाथ विगेरेथी तेमने मारवुं नहि अने रजोहरणादिकथी शरीरने प्रमार्जवुं पण नहि. [४४५]

जंतुओ मारुं गरीर खाए छे पण मारा गुणो नथी खाता, एम दिचारी मुनिए ते ठेकाणेथी ऊठी वीजे रथले न जवुं, आश्रवो^५ छांडीने आनंदमां रही सर्व सहन करवुं, वळी जूदा जूदा शास्त्रोने सांभलतां अथवा जूदी जूदी जातनो परिग्रह छांडतां पोतानुं आयुष्य पूरुं करवु. [४४६]

हवे जे संयमी मुनि गीतार्थ^६ होय तेवा मुनि इंगितमरण नामहुं अणसण करे छे. ते अणसण घणी कठिन रीते लेवाय छे. (४४७)

१ कीडिओ श्मुख. २ गीधविगेरे ३ सिंहादि ४ मछर जेवा. ५ कषाय विगेरे पापना हेतुओ. ६ जघन्यथी पण नवपूर्वी होवा जोइए.

आयवज्जं पडीयारं विजहेज्जा तिहा तिहा । १२ । [४४८]
 हरिणसु ण णिवज्जेज्जा, थंडिलं मुणिआ^१ सए;
 विउस्सज्ज अणाहारो, पुट्ठो तत्थ हियासए । १३ । (४४९)
 इंदिएहिं गिलायंते, समियं आहरे मुणी;
 तहावि से अगरहे, अचले जे समाहिए । १४ । ४(५०)
 अभिक्कमे पडिक्कमे, संकुचए पसारए;
 कायसाहारणद्धाए, इत्थंवावि अचेयणे । १५ । (४५१)
 परिक्कमे परिकिलंते, अदुवा चिट्ठे अहायते; ^२
 ठाणेण परिकिलंते, णिसिएज्जा य अंतसो । १६ । (४५२)

१ ज्ञात्वा २ यथायतः

ए अणसणमाटे ज्ञातपुत्र वीर प्रभुए एम कहेलुं छे के ते अणसणसंस्थित मुनिए जाते ज उद्वर्त्तनादि^१ क्रियाओ करवी वीजा पासे त्रिविधे त्रिविधे न कराववी. (४४८)

कीर्लेतरीवाळी जग्यामां न सूवुं किंतु निर्जीव स्थंडिलमां शयन करवुं आहारने त्यागीने जे उपसर्गों थता रहे ते सहन करवा. (४४९)

वळी इंद्रियो^२ बहु अकडाय त्यारे ते इंद्रियोने हरवी फेरवीने आत्माने समाधिमां राखवो. कारण के जेम तेम करतां पण जे समाधिवंत रहे छे ते पवित्र अने अचल कहेलो छे. [४५०]

ए अणसणमां नियमित करेली भूमिमां शरीरना सहज टकाव माटे जवुं आववुं, बेसवुं, चरणादिक पसारवा वगेरा क्रियाओ करी शकाय छे. अने जोकोइ समर्थ मुनि होय तो तेणे अचेतन (निर्जीव वस्तु) माफक अडगज थइ रहेवुं. [४५१]

पण तेम नाहि करी शक्ता मुनिए बेसी बेसी थाकी जतां (समाधिना आर्थें) हरवुं फरवुं, अथवा हरतां फरतां थाकेला मुनिए यतनापूर्वक बेसवुं, अने बेसवाथी थाकी जतां शयन पण करवुं. [४५२]

१ उद्वर्त्तन-ऊठवुं, परिवर्त्तन-पासुं फेरवुं, उच्चार. खरचु जवुं, प्रश्रवण-पिशाब करवा जवुं, इत्यादि क्रियाओ. २ करचरणादिक.

आसीणे णेलिसं मरणं, इंदियाणि समीरए;
 कोलावासं समासज्ज, वितहं पादुरेसए^१ । १७। [४५३]
 जओ वज्जं समुप्पज्जे, ण तत्थ अवलंबए;
 ततो उक्कसे अपाणं, सव्वे फासे अहियासए । १८। [४५४]
 अयं^२ चायततरे सिया, जो एवं अणुपालए;
 सव्वगायणिरोधेवि, ठाणातो ण विउब्भमे । १९। [४५५]
 अयं से डत्तमे धम्मे, पुव्व्हाणस्स पग्गहे;
 आचरं पडिलेहिच्चा, विहो^३ चिट्ठ माहणे । २०। [४५६]
 अचित्तं तु समासज्ज, ठावएतत्थ अप्पयं;
 वोसिरे सव्वसो कायं, ण मे देहे परीसहा । २१। (४५७)

१ गवेषयेत् २ पादपोषगममरणविधिः ३ अनुपालयेदित्यर्थः कार्यः

आवा अणसणमां उजमाल थएला मुनिए पोतानी इंद्रियो तेमना विषयोथी खूव खेंची लेवी. अवष्टंभना माटे (अहेलवा माटे) जे मुनिओ पोतानी पौठ पाछल पाटिउं राखे छे ते सुषिर होय तो ते वदलावी बीजुं लेवुं. (४५३)

कारण के जेथी पाप उत्पन्न थाय तेहुं अवलंबन न करवुं. माटे सर्व सदोष योगोथी आत्माने दुर करीने सर्व परीषह तथा उपसर्ग सहेवा. (४५४)

(हवे पादपोषगम अणसण कहे छे) जे मुनि सर्व शरीर अकडातां पण जे स्थानमां अणसण करेलुं होय ते स्थानथी लवेलेश पण न डगे अने ए रीते जे पादपोषगम अणसण पाळे ते सर्वथी अधिक काम जाणवुं. [४५५]

आ अणसण सर्वथी उत्तम छे, कारण के ए पेहेला बतावेला भक्तपरिज्ञा तथा इंगितमरण ए वन्ने अणसणोथी मुश्केल छे. [एनी विधि आ रीते छे] अचिर एटले निर्जीव भूमि तपार्शने त्यां वेशीने ए अणसण आदरवुं. (४५६)

मतलब ए के अचित्त स्थंडिल अथवा फळक मेळवीने त्यां पोते स्थित थवुं, अने आखा शरीरने वोसराववुं. [पछी परीषह के उपसर्ग थाय तो विचारवुं के] मारा शरीरमां परीषह छे ज नहि. [शरीर जें मारुं नथी त्यारे तेन्म परीषह ते मारे शेना होय] (४५७)

जावज्जिवं परीसहा, उवसग्गा इति संख्या;
 संवुडे देहमेयाए, इतिपन्ने धियासए । २२। (४५८)
 भिउरेसु न रज्जेज्जा, कामेसु बहुतरसु वि;
 इच्छालोभं ण सेवेज्ज, धुवं वन्नं सपेहिया । २३। (४५९)
 सासएहिं णिमंतेज्जा दिव्वमायं ण सदहे,
 तं पडिबुज्झ माहणे, सव्वं नूमं विघूणिया । २४। (४६०)
 सव्वदेहिं अमुच्छिए, आउकालस्स पारए,
 तितिकख^१ परमं णच्चा, विमाहन्नतरं हितं—ति बेमि । २५।
 (४६१)

१ (उपसंहारसूत्रं)

वली विचारवुं के ज्यां लगी जीवीश त्यां लगी परीषहोपसर्ग सहेवाना छे एम धारीने “मैं शरीरथी जूदो थवा माटे ज शरीरनो त्याग करेलो छे ? ” एम विचारी पंडित मुनिए सर्व परीषहोपसर्ग सहन करवा. (४५८)

वली आवे बखते कदाच कोइ राजादिक त्यां आवी अनेक लालचो बतावो मुनिनुं मन ढगावे तो पण मुनिए ते क्षणभंगुर शब्दादिक विषयोमां राग करवो नहि. सदा स्थिर रहेनारी यशकीर्ति विचारिने मुनिए इच्छालोभ एटले “ हुं चक्रवर्ती थाई ” ए विगेरे निदान न करवा. [४५९]

वली कोइ कदाच शाश्वत एटले अनर्गल द्रव्यथी मुनिने निमंत्रणा करे तो मुनिए चित्तवुं के मार्ह शरीर ज शाश्वत नथी माटे ए द्रव्य शाश्वत भी रीते बने. ” वली कोइ देवता आवी माया बतावे तो ते पण मानवी नहि ; किंतु सर्व जंजाळ दूर करिने हे मुनि, तुं समज के ए नकी देवमायाज छे. [४६०]

ए रीते सर्व विषयोमां अमूर्च्छित थइने मुनिए आयुकाळना पारंगामी थवुं [उपसंहार] ए रीते ए त्रणे मरणोमां उत्कृष्ट चित्तिका [सहनशीलता] रहेली होवाथी स्वयोग्यतानुसारे गमे ते मरण कल्याणकर्ता छे (४६१)

उपधानश्रुताख्यं नवम मध्ययनम्

[प्रथम उद्देशः]

अहासुयं वदिस्सामि, जहा से समणे भगवं उट्ठाय;
संखाय^१ तंसि हेमंते, अहुणापव्वइए सीयत्था^२ । १। ४६२)
णोचेविमेण^३ वत्थेण, पिहिस्सामि तंसि हेमंते;
से पारए आवकहाए, एयं^४ खु अणुघम्मियं तस्स । २।

(४६३)

१ ज्ञात्वा २ रीयतेस्म-विजहार इत्यर्थः ३ नचैवानेन ४ वस्त्रधारणं

अध्ययन नवमुं.

उपधानश्रुत.

— ≡ : ० : ≡ —

पहेलो उद्देश.

(महावीर स्वाधिनो विहार)

(हे जंबू,) में जेम सांभळ्युं छे तेम कहुं छुं के श्रमण भगवान [महावीरे]
दीक्षा लइने हेमंत रतुमां तरतज विहार कर्यो. [४६२]

(तेमने इंद्रे एक देवदूष्य वस्त्र आपेलुं हतुं पण) भगवाने नथी विचार्युं
के ए वस्त्रने हुं शियाळामां पहेरीश. ते भगवान तो जीवितपर्यंत परीषद्दोना स-
हनार हता. मात्र वधा तीर्थकरोना रिवाजने अनुसरीने तेमणे [इंद्रे आपेलुं]
वस्त्र धर्युं हतुं. [४६३]

ચત્તારી સાહિય માસે, બહવે પાળજાઢ્યા આગમ્મ;
અભિરુજ્ઞ કાચં વિહરિસુ, આરુહિયા^૧ ણં તત્થ હિંસિસુ ।૩।

(૪૬૪)

સંવચ્છરં સાહિયં માસ, જં ણ રિક્કાસિ^૨ વત્થગં ભગવં,
અચેલણ તતો ચાર્દ, તં વોસજ્જ વત્થ-મળગારે ।૪। (૪૬૫)
અદુ^૩ પોરિસિં^૪ તિરિયભિત્તિં, ચક્કુ-માસજ્જ^૫ અંતસો જ્ઞાતિં;
અહ ચક્કુભીયા^૬ સહિયા^૭ તે^૮, હંતા હંતા ૧૦ બહવે કંદિસુ
।૫। (૪૬૬)

સયણેહિં^{૧૧} વિતિમિસેહિં, ઇત્થીઓ તત્થ સે. પરિચ્ચાય;

૧ આરુહ્ય ૨ ક્તયત્વાન્, ૩ અથ ૪ પુરુષપ્રમાણવીથિં ૫ સાવધાનોભૂત્વા
૬ ધ્યાયન્તિ ૭ દર્શનમીતાઃ ૮ સંહિતા મિલિતાઃ ૯ ડિંમાઃ ૧૦ હત્વા
હત્વા ૧૧ શયનેષુ-વસન્તિષુ

[ભગવાનના શરીરે દીક્ષા લેતી વચ્ચે પુષ્કલ સુગંધિ વાસકેપ વર્ષેલો હો-
વાથી] ચાર મહિના લગી ઘણા ભ્રમરાદિક જંતુઓ તેમના શરીરને વલગતા હતા
અને માંસ તથા લોહી ચૂસતા હતા. [૪૬૪]

ભગવાને લગભગ તેર મહિના લગી તે [ઇંદ્રે દીધેલું] વસ્ત્ર સંકલ્પપર ધર્યું હતું.
પછી તે વસ્ત્ર છાંટીને ભગવાન વસ્ત્રરહિત અળગાર થયા [૪૬૫].

ભગવાન સાવધાન થઈ પુરુષપ્રમાણ માર્ગને ઈર્યાસમિતિથી શોધીને ચાલતા
હતા. આ ધરવતે માના વાલકો તેમને દેસી ભયભ્રાંત થઈ એકઠા મઠી તેમને
લાઠમૂઠ^૧ વગેરેથી મારતા મારતા રડવા લાગતા. [૪૬૬]

વઠી ભગવાન, ગૃહસ્થ અને તીર્થકરોથી સેલભેલ થયેલી વસ્તિમાં રહેતા
ત્યારે જો સ્ત્રિઓ તેમને પ્રાર્થના કરતી તો તે ભગવાન તે સ્ત્રિઓને શુભમાર્ગની
અર્મલાઓ^૨ ગળીને તેમનો પરિહાર કરતા થકા મૈથુન નહિ સેવતા. એ રીતે તેઓ

सागारियं ण सेवइ, इति से सयं पवेसिया^१ ज्ञाति ।६।

(४६७)

जे केइ इमे अगारत्था, मीसीभावं पहाय से ज्ञाति;

पुट्ठोवि णाभिभासिसु, गच्छति णाइवत्तती अंजू ।७। (४६८)

णो सुगर—मेत—मेगेसिं, णा भिभासे अभिवायमाणे;

हयपुच्चो तत्थ दंडेहिं, लूसियपुच्चो^२ अपुत्तेहिं ।८। (४६९)

फरसाइं दुत्तितिक्खाइं, अतिअच्च^३ मुणी परक्कममाणे;

आघयणद्वगीताइं, दंडजुज्झाइं मुट्ठिजुज्झाइं ।९। (४७०)

गढिए मिहोकहासु, समयंमि णायपुत्ते विसोगे अदक्खू;

१ आत्मानं वैराग्यमार्गेप्रविश्य. २ हिंसितपूर्वः ३ अतिगत्य

पोते पोताना आत्माने वैराग्यमार्गिणां लावीने धर्मध्यान ध्याता हता. [४६७]

भगवान्, गृहस्थो साथे हलवुं मळवुं छोडीने ध्याननिमग्न रहेता. गृहस्थो कंइ पूछता तो तेमना साथे ए बखते भगवान् बोलता नहि पण पोतानुं हित संपादन करवा चाल्या जता हता. सरल स्वभावी भगवान् ए रीते मोक्ष मार्गने अनुवर्त्तता हता. [४६८]

भगवानने कोइ बखाणता तो तेना साथे पण कशुं बोलता नहि, तेमज जे पुण्यहीन अनार्यो तेमने दंडादिकथी मारता के बाळ खेंचाने दुःख देता तेमना तरफ कोप करता नहि. [एवुं प्रवर्त्तन खरे एवा महापुरुषो ज करी शके छे. प्राकृत जनोथी एम वर्त्तवुं मुश्केल छे.] [४६९]

वळी भगवान्, नहि खमी शकाय एवा कठोर परीषहोनी कसी दरकार नहि करता अने लोकोथी यत्ना नृत्य के गीतमां राग नहि धरतां; तथा दंडयुद्ध के मुष्टियुद्धनी बातो सांभली उत्सुक नहि बनता. [४७०]

कोइ बखते ज्ञातनंदन भगवान्, स्त्रीओने परस्परनी कामकथामां तल्लीन थएली जोता तो त्यां रागद्वेषरहित मध्यस्थपणे रहेता. ए रीते एवा जवरजस्त संकटो पर कशुं पण लक्ष नहि आपतां ज्ञातपुत्र भगवान् संयममां प्रवर्त्त्या जता

એતાઈં સો ડરાલાઈં, ગચ્છતિ ણાચપુત્તે અસરણા ૧૦।
 અવિ સાહિએ દુવાસે સીતોદં અમોચ્ચા ણિવસંતે;
 એગત્તગાએ પિહિયચ્ચે, સે અહિન્નાયદંસણે સંતે ૧૧। (૪૭૨)
 પુઠ્ઠવિં ચ આડક્કાયં, તેડક્કાયં ચ વાડક્કાયં ચ;
 પળગાય બીયહરિયાઈં, તસકાચં ચ સવ્વસો ણચ્ચા ૧૨।
 “એયાઈં સંતિ” પહિલેહ, ચિત્તમંતાઈં સે અભિન્નાય;
 પરિવજ્જિયાણ વિહરિત્થા, ઇતિ સંઘાએ સે મહાવીરે ૧૩।

(૪૭૩)

અદુ થાવરા તસત્તાએ, તસજીવા ય થાવરત્તાએ;
 અદુવા સવ્વજોણીયા સત્તા કમ્મુણા કપ્પિયા પુઠ્ઠો બાલ ૧૪।
 (૪૭૪)

મગવં ચ એવ—મનેસીં, સોવહિએ હુ લુપ્પતી બાલે;

હતા. [૪૭૧]

મગવાને દીક્ષા લીધા અગાડ લગભગ બે વર્ષથી થંડું પાણી પીવું છાંંડું હતું.
 એ રીતે તેઓ બે વર્ષ લગી અચિત્ત જલ પીતા થકા એકત્વભાવના ભાવતા કષાયરૂપ
 અગ્નિ ઉપશમાવીને શાંત બન્યા થકા તથા સમ્યક્ત્વભાવથી ભાવિત રહેતા થકા
 દીક્ષિત થયા. [૪૭૨]

મગવાન, પૃથ્વી, જલ, અગ્નિ, વાયુ, સેવાલ—બીજ—લીલોતરીરૂપ, વન-
 સ્પતિ, તથા ત્વસકાય એ બધાને “હતા” અને “સજ્જિ હે” એમ ગણીને તેના
 આરંભનો પરીહાર કરી વિચરતા. [૪૭૩]

વઢી સ્થાવર જીવો કર્માનુસારે મવાંતરે ત્વસરૂપે પણ ઉપજી શકે છે અને
 ત્વસ જીવો સ્થાવરરૂપે પણ ઉપજે છે. અથવા રાગદ્વેષ સહિત સર્વ જીવો કર્માનુસારે
 સર્વ યોનિઓમાં ઉપજતા રહે છે. [એમ સંસારની વિચિત્રતા રહેલી છે એવું મગવા-
 ન વિવારતા] [૪૭૪]

અને એમ મગવાન મહાવીરદેવે વિચારીને જાણું કે ઉપધિસહિત^૧ અજ્ઞાની

૧ ઉપધિ—ઉપાધિ—તે બે પ્રકારની છે દ્રવ્યોપધિ તથા ભાવોપધિ.

कम्मं च सव्वसो णच्चा, तं पडियाइक्खे पावगं भगवं । १५।

(४७५)

दुविहं संमेच्च मेहावी, किरिय—सक्खाय मणेलिसं णाणी;
आयाणसोय—मतिवाय, सोयं जोगं च सव्वसो णच्चा । १६।

(४७६)

अतिवातियं^१ अणाउट्ठिं^२, सय—मच्चेसिं अकरणयाए;
जस्सि त्थिओ परिनाया सव्वकम्मवहाउ से अदक्खू^३ । १७।

(४७७)

अहाकडं न से सेवे, सव्वसो कम्मुणा बंधं अदक्खू;
जंकिंचि पावगं भगवं, तं अकुच्चं वियडं भुंजित्था; । १८।

(४७८)

१ अतिपातिकां निर्दोषां २ अहिंसां “आश्रित्य” इतिशेषः.

३ अद्राक्षीत्.

जीव कर्मोत्थी बंधाय छे. माटे सर्व रीते कर्मोने जाणीने ते कर्मो तथा तेना हेतु पा-
पने भगवान त्याग करता हता. [४७५]

ते ज्ञानवंत बुद्धिमान् भगवाने वे प्रकारना कर्म^१ तथा तेना आववना मार्ग,
हिंसाना मार्ग, तथा योग^२ ए वहुं जाणीने संयमनी अत्युत्तम क्रिया कहेली छे.
[४७६]

वळी ते भगवाने पवित्र अहिंसाने अनुसरिने पोताने तथा बीजाओने पापमां
पडता अटकाव्या. अने ते भगवाने स्त्रीओने सर्व पापनी मूळ तरीके जाणीने त्या-
गी छे माटे खरेखर ते ज भगवान परमार्थदर्शी हता. [४७७]

ते भगवान्, आधाकर्मादिक दूषित आहारथी सर्व रीते कर्म बंधाता देखीने
तेवो आहार सेवता नहता. एय जे कंड पापना कारण छे ते वधाने छांडीने भगवा-
न शुद्ध आहार करता हता. ४७८

१ इर्याप्रत्यय कर्म तथा सांपरायिक कर्म वर्तमान-भावी कर्मो (Jacobi) Present
and future Karmans २ मन वचन कायरूप.

णो सेवती य परवत्थं,^१ परपाए^२ वि से ण भुंजित्था;^३
परियज्जियाण ओमाणं^४, गच्छति संखडिं^५ असरणाए ।१९।
(४७९)

मायन्ने असणपाणस्स, णाणुगिद्धे रसेसु अपडिन्ने;
अच्छिपि णो पमज्जिय, णोविय कंडूयये मुणी गायं ।२०।
(४८०)

अप्पं तिरियं पेहाए, अप्पं पिट्ठओ व पेहाए;
अप्पं वुड्ढए पडिभाणी, पंथपेही चरे जयमाणे ।२१।(४८१)
सिसिरांसि अद्धपाडिवन्ने, तं वोस्सज्ज वत्थ—मणगारे;
पसारित्तु बाहू परक्कमे, णो अवलंबिया ण कंधंसि ।२२।
(४८२)

१ प्रधानं परकीयं वा वस्त्रं २ परपात्रेपि ३ भुंक्ते ४ अपमानं
५ पाकस्थामं ६ अल्पशब्दोत्राभाववाची.

वळी परायुं वस्त्र अंगे नहि धरता; पराया पात्रमां पण ते नहि जमता; अने
अपमानने नहि गणतां अहीन भावे रसोइखानाओमां आहार याचवा जता हता.
[४७९]

वळी तेओ नियमित अशनपान वापरता; रसमां आसक्त न थता; तथा
रस माटे प्रतिज्ञा पण नहि बांधता; किंबहुना खरज मटाडवा माटे खरडता पण
न हता. [४८०]

भगवान विहार करतां आडुं के पूंठे अल्प जोता अर्थात् जोता नहि रस्ता-
मां बोलावतां अल्प बोलता अर्थात् बोलता नहि. किंतु मार्ग जोता थका यत्नवंत
थइ ते चाल्या जता हता. [४८१]

भगवान बीजे वर्षे ज्यारे अर्धी शिशिररुतु बेठी त्यारे ते [इंद्रदत्त] वस्त्रने
छांडी दइने छूट बहुयी विहार कर्या जता. [अर्थात्] ताढना माटे वाहुने संकोचतां
[नहि,] तथा स्कंध उपर पण बाहु धरता नहि. [४८२]

एस विही अणुकंतो, माहणेण मइमया;
बहुसो अप्पडिन्नेण. भगवया एवं रियंति त्ति बेमि । २३।
[४८३]

[द्वितीय उद्देशः]

चरियासणाइं^१ सेज्जाओ, एगतियाओ जाओ भइयाओ;
आइक्ख ताइं सयणा, सणाइं जाइं सेवित्था से महावीरो
। १। [४८४]

१ अयंच श्लोक श्चिरंतनटीककारेण न व्याख्यातः सूत्रपुस्तकेषु
तु दृश्यते ।

ए रीते मतिमान् महान् निरीह भगवान् वीर प्रभुए अनेक रीते एवी विधि
पाळी छे. ए विधिमां बीजा मुनिओए पण कर्म खपाववा यत्न करवो. (४८३)

बीजो उद्देश.

.....

(महावीर स्वामिनी बसति)

वीर प्रभुए विहार करतां जे जे स्थळे निवास कर्यो ते ते स्थळो आ प्रमाणे
छे. (४८४)

आवेसण^१—सभा^२—पवासु^३, पणियसालासु^४ एगदा वासो;
अदुवा पलियद्वाणेसु^५ पलालपुंजेसु^६ एगदावासो । २।

[४८५]

आगंतारे आरामा गारे णगरे वि एगदा वासो;
सुसाणे सुण्णगारे वा, रुक्खमूले वि एगदा वासो । ३। [४८६]
एतेहिं मुणी सयणेहिं, समणे आसी पतरेस^७ वासे;
राइं दियंपि जयमाणे, अप्पमत्ते समाहि ए झाति । ४। [४८७]
णिदंपि णो पगामाए, सेवइ य भगवं उट्ठाए,
जग्गावती य अप्पाणं, इस्सिसाति^८ य अपाडिन्ने । ५। [४८८]

१ शून्य गृहं । कुडयाद्याकृति २ पानीयशाला । ३ पण्यशालाषु हृदेषु ४ अयस्कारकुड्यादिषु ५ मंचोपरिव्यवस्थितेषु तदधः ७ प्रकर्षेण त्रयोदशं वर्षं यावत् ८ शेते ।

कोइ बखते भगवान निर्जन झूपडाओमां; झूपडाओमां, पाणी पीवा माटे करेला परवोमां के हाटोमां रहेता तो कोइ बखते लुहार विंगरेनी कोडोमां अथवा घासनी गंजीओमां नीचे रहेता । [४८५]

कोइ बखते गरामां, वागमांना घरोमां के शहेरमां रहेता तो कोइ बखते म-
शाण, सुनां घर के झाडनी तलेटीमां रहेतां । [४८६]

ए रीते एवा स्थलोमां रहेतां थकां ते श्रमण सुनि प्रमाद परिहार करी स-
माधिमां लीन थइ वरोवर तेरमां वर्ष लगी पवित्र ध्यान ध्याता रहा । (४८७)

दीक्षा लइने भगवान कयांय पण वहु निद्रा लेता नहि^१ अने हमेशां पोताने
जगावता रहा । कयांक जरा सूता तो पण त्यां निद्रा करवानी इच्छा नहि करता-
[४८८]

१ फक्त चार वर्षमां अस्थिकग्राम (बडवाण) पासो काउसग्मां रहा । हता ते
बखते एक मुहुर्त्त यात्र निद्रा लीधी हती एम टीकाकार जणीवे छे ।

संबुज्झमाणे पुणरवि, आसंसु भगवं उट्ठाए,
णिक्खम्म एगया राउ, बहिं चंकमिच्चा मुहुत्तागे ६। (४८९)
सयणेहिं^१ तस्सुवसग्गा, नीच्चा आसी अणेगरूवा य;
संसप्पगाय^२ जे पाणा, अदुवा पक्खिणो उवचरंति^३ ।७।
(४९०)

अदुवा कुचरा उवचरंति, गामरक्खाय सत्तिहत्था य;
अदु गामिया उवसग्गा, इत्थे। एगति या पुरिसो वा. ।८।
[४९१]

इहलोइयाइं परलोइयाइं भीमाइं अणेगरूवाइं;
अवि सुब्बि—दुब्बिगंधाइं सदाइं अणेगरूवाइं ।९।
अहियासए सया समिते, फासाइं विरूवरूवाइं; [४९२]

१ शयनेषु वसतिषु शयनैर्वा. २ अहिनकुलादयः ३ मांसादिकं
भक्षयंति

तेओ निद्राने कर्म बांधनारी जाणता थका जागता रहेता. कदाच निद्रा
आववा मांडती तो तेओ शीआळानी राते ताढमां बाहेर जइ मुहुर्त्त लगी ध्यान
लीन थइ निद्रा टाळता. [४८९]

उपर जणावेला स्थळोमां रहेतां भगवानने भयंकर अनेक प्रकारना उपसर्ग
(दुःख) थया. सर्प विगेरे जंतुओ तथा गीध विगेरे पंखिओ आवी भगवानने कर-
हता हता. [४९०]

जार पुरुषो शून्य घरमां कुकर्म करवा जतां भगवानने देखी उपसर्ग करता
गामना रखेवालो शक्ति विगेरे हथीआरो हाथमां धरी भगवानने उपसर्ग करता.
चळी विषयबांछनाथी भगवानने लोको उपसर्ग करता; जेस के भगवानने एकला
देखी तेमना रुपथी मोहित थइ व्याकूल बनेली स्त्रीओ विषय भोग माटे तेमने प्रा-
र्धना करती, तथा पुरुषो पण सतावता हता. [४९१]

ए रीते भगवाने मनुष्य तथा तिर्यचो तरफथी अनेक प्रकारनी भयंकर
सुगांधि तथा दुर्गांधि वस्तुओना तथा अनेक जातना शब्दोना, बीहामणा उपसर्ग
हमेशां समितिथी वर्त्ततां थकां सहन कर्या. [४९२]

अरतिं रतिं अभिभूय, रीयति माहणे अबहुवाई १०। [४९३]
 स जणेहिं तत्थ पुच्छिसु^१, एगचरा^२ वि एगदा राओ,
 अव्वाइते^३ कसाइत्या, पेहमाणे समाहिं अपडिन्ने ११।
 (४९४)

अय-मंतरंसि को एत्थ, अह-मसि-त्ति भिक्खू आहुदु;
 अय-मुत्तमे से धम्मे, तुसिणीए सकसाइए झाति १२।
 जंसि-प्पेगे पवेयंति^४, सिसिरे मारुए पवायंते;
 तसि-प्पेगे अणगारा, हिमवाए णिवाय^५ मेसंति. १३।
 संघाडिओ^६ पविसिस्सामी, एधा य समादहमाणा,
 पिहिता वा सक्खामो, अतिदुक्खं हिमगसंफासा १४।
 तांसि भगवं अपडिन्ने, अधा वियडे अहियासए दविए;^७

१ पृष्ठ एकचरा उपपत्त्यादयः पप्रच्छु रितिशेषः ३ अव्यकृते
 ४ प्रवेपंते यद्वा प्रवेदयंत्यनुभवन्ति ५ निवातं—वातरहितस्थानं.
 ६ वस्त्राणि ७ संयमी

बली भगवान् हर्ष शोक टाळीने बहु थोडुं बोलता थका विचरता रहेता.
 [४९३]

(निर्जन स्थळमां भगवानने ऊभेला जोइ) लोको पूछता अथवा रात्रिने वखते
 जार पुरुषो तेमने पूछता के अरे तुं कोण उभो छे? आ वखते भगवान कशुं नहिं
 बोलता; तेथो तेओ चीडवाइ वखते भगवानने मारवानुं पण करता. पण भगवान
 तो निरीह बन्या थका समाधिमां तल्लीन बन्या रहेता. [४९४]

“अरे अहीं कोण ऊभो छे” एवुं लोकोए पूछतां, कोइ वखते भगवान
 बोलता के “हुं भिक्षुक ऊभो छुं.” ते सांभली जो तेओ बोलता के “अहींधी
 जलदी जतो रहे” तो भगवान अन्यत्र जता. कारण के ए उत्तम आचार छे. अने
 जो तेओ जवानुं कशुं नहिं कहेतां कषायवंत बनता तो भगवान मौन रही त्यां ज
 [जे थवानुं हशे ते थशे एम विचारी] ध्यान करता. (४९५)

ज्यारे शिशिर रूतुमां थंडो पवन जोसथी फुंकातो हतो, ज्यारे लोकोथरथर

णिकखम्म एगदा राओ, चाएति^१ भगवं समियाए. १५।

(४९६)

एस विही अणुक्कंतो माहणेण मईमया,

बहुसो अप्पडिण्णेण, भगवया एवं रियंति—सि बेमि। १६।

(४९७)

[तृतीय उद्देशः]

तणफासे सीयफासे, तेउफासे य दंसमसगेय;

१ शक्नोति

धूजता हता, ज्यारे अपर साधुओ तेवी थंडीमां निर्वात [वायरा विनानी] जग्या शोधता हता, तथा वस्त्रो पहेरवाने चहाता हता, ज्यारे तापसो लाकडां वाळीने शीतनुं निवारण करता हता, एम ज्यारे शीत सहन करवुं घणुं दुःखभरेलुं हतुं, तेवे समये संयमी भगवान् (वीर प्रभु) निरीह वनी खुल्ला स्थानमां रही शीतसहन करता रहेता. कदाच अत्यंत शीत पडतां ते सहन करवुं विकट पडतुं त्यारे रात्रिए (मुहूर्त्त मात्र) वाहेर हरी फरीने साम्यपणे रहेता थका पाछा अंदर वेशी; ते शीत सहेता रहेता. [४९६]

ए रीते मतिमान् निरीह भगवाने वारंवार एवी विधि पालन करी छे; तेम बीजा मुनिओए पण वर्त्तवुं. [४९७]

त्रीजो उद्देशः

(वीर प्रभुए केवां परीषह सहां.)

(महावीरदेव) सदा समितिर्वंत वनीने कर्कश स्पर्श, ताढ, ताप, तथा दंश

अहियासए सया समिए, फासाइं विरूवरूवाइं ।१। [४९८]

अह दुच्चर-लाढवारी, वज्जभूमिं च सुब्भभूमिं च;

पंतं सेज्जं सेविंसु, आसणगाइं चेव पंताइं ।२। [४९९]

‘लाढेसु तस्सु-वसग्गा, बहवे^१ जाणवया लूसिंसु;

अह लूहदेसिए भत्ते, कुक्कुरा तत्थ हिंसिंसु णिवत्तिंसु ।३।

(५००)

अप्पे जणे णिवारेइ, लूसणए सुणए डसमाणे;

छुल्लुकारंति आहंतुं, “समणं कुक्कुरा डसंतु” ।४। [५०१]

एल्लिक्खए^२ जणो भुज्जो, बहवे वज्जभूमिइ फरसासी;

१ उपसर्गाणां विशेषणं २ ईदृक्षः

अने मशकना डंखो विगेरे भयंकर परीबहो सहन करता. [४९८]

बळी भगवान दुर्गम्य लाटदेशना वज्जभूमि तथा शुभ्रभूमि नामना वन्ने भा-
गोमां जइ विचर्या हता. त्यां तेमने रहेवाने घणी हलकी वसतिओ मळती. तेमज
पीठफळकादि आसन पण घणां हलकां मळता. [४९९]

लाट देशमां ते भगवानने घणा उपसर्गों थका. त्यांना लोको तेमने मारतां
भोजन पण लूखुं मळतुं; तथा कूतराओ आवी बीरभुना ऊपर पडता ने करडता.
[५००]

आ वखते बहु थोडा ज लोक ते कूतराओने करडतां निवारता.^१ नहि तो;
घणा लोको तो उलट्य भगवानने मारता थका तेमने करडवा माटे कूतराओने छु-
ल्लुकारीने तेमना तरफ मोकलावता. [५०१]

आवा लोकोमां भगवान घणीवार विचर्या. त्यांनी वज्जभूमिना घणाखरा
लोक लूखुं खाता तेथी तेओ वधारे क्रोधवाळा होवाथी साधुने देखी कूतराओवडे
तेने एटलो वधो उपद्रव करता के त्यां (बौद्धधर्मी) भिक्षुको त्याना भोमिया छतां

१ अटकावता.

लुट्टिं गहाय णालीयं, समणे^१ तत्थएवि विहरिंसु ।५।
 एवंपि तत्थ विहरंता, पुट्ठपुच्चा अहेसि सुणएहिं;
 संलुंचमाणा सुणएहिं, दुच्चरगाणि तत्थ लाढेहिं^२ ।६।
 णिधाय दंडं पाणेहिं, तं कायं वोसज्ज मणगारे;
 अह गामकंटए^३ भगवं, ते हियासए अभिसमेच्चा ।७।

[५०२]

णागो^४ संगामसीसे वा, पारए तत्थ से महावीरे; (५०३)
 एवंपि तत्थ लाढेहिं, अलद्धपुच्चोवि एगदा गामे ।८।
 उवसंकमंत—मपडिन्नं, गामंतियंपि अप्पत्तं;
 पडिणिक्खमित्तु लूसिंसु, “एतातो परं पलेहि”^५ ति. ।९।
 [५०४]

१ शाक्यादयः २ लाटेषु ३ रूक्षालापान् ४ हस्ती ५ पर्येहि

पण एक महोटी लाकडी के नाल हाथमां पकडीने विचरतां, तेम छतां पण कूतरा—
 ओ तेमनी पठ पकडता तथा करडी खाता. ए रीते लाटदेश विहार करवाने घणो
 विकट हतो. त्यां वीरप्रभुए आरंभ त्याग करिन्ने शरीरने पण वोसरावीने निर्जराने
 अर्थे नीच जनोनां कडवां वाक्यो सहन कर्या. [५०२]

ए रीते जेम वळवान हस्ती संग्रामना मोखरे पोंहोची जय मेळवी पराक्रम
 घतावे तेम वीरप्रभु ए विकट उपसर्गोना पारंगामी थया. [५०३]

वळी एक वखते जंगलमां चालतां चालनां सांज लग्गी तेमने कोइ गामे पण
 प्राप्त थरुं नहोतुं, अने कोइ स्थळे वळी तेओ गामना पादर जता के त्यांना अनार्य
 लोको सामा आवी तेमने मारता अने वोळता के “अहिंथी दूर जतो रहे”
 [५०४]

हयपुव्वो तत्थ दंडेणं, अदुवा मुट्ठिणा अदु कुंताइफल्लेणं;
 अदु लेलुणा कवालेणं, हंता हंता बहवे कंदिसु । १० । [५०५]
 मंसूणि छिन्नपुव्वाइं, उट्ठंभिया एगया कायं;
 परीसहाइं लुंचिसु, अहवा पंसुणा उवकरिसु. । ११ ।
 उच्चालइय णिहणिसु, अदुवा आसणाओ खलइंसु
 वोसट्ठकाये पणयासी^१, दुक्खं सहे भगवं अपडिन्ने । १२ ।
 (५०६)
 सूरु संगामसीसे वा, संवुडे तत्थ से महावीरे;
 पडिसेवमाणे फरुसाइं, अचले भगवं रीइत्था । १३ । (५०७)
 एस विही अणुक्कंतो, माहणेण मतीमता;
 बहुसो अपडिन्नेणं, भगवया एवं रियंति—त्ति वेमि. । १४ ।
 (५०८)

१ प्रणत आसीत्

घणी वखते लाट देशमां भगवानने लोको लाकडीथी, मूठीथी, भालानी
 अणीथी, पत्थरथी केहाडकाना खप्परथी मारी मारीने पोकारो पाडता. (५०५)

कोइ वखते भगवानने पकडी अनेक उपसर्गों करी मांस कापी लेता अथवा
 तेमनापर धूल बरसावता अथवा तेमने ऊंचा करीने नीचे पाडता अथवा आसनथी
 नीचे पाडता. पण निरीह भगवान वीरप्रभु तो पोताना शरीरने त्यक्त करीने ते
 सघळां दुःखो सहन कर्या जता. [५०६]

जेम शौर्यवंत पुरुष संग्रामने मोल्हरे रह्यो थको कोइथी पाछो हठे नहि तेम
 प्रबलसत्ववंत, भगवंत महावीर ए उपसर्गोंथी पाछा नहि हठतां ते बधाने सहन
 करता थका विचरता. [५०७]

आवी विधि निरीह महावीरप्रभुए पालन करी छे, तेम बीजा मुनिओए
 यण वर्त्तवुं. [५०८]

[चतुर्थ उद्देशः]

ओमोदरियं चएति^१, अपुट्टेवि भगवं रोगेहिं;

पुट्टो^२ व से अपुट्टो^३ बा, णो से सातिज्जति तेइच्छं^४ ।१।

(५०९)

संसोहणं च वमणं च गायबमंगणं च सिणाणं च;

संबाहणं ण से कप्पे, दंतपक्खालणं परिण्णाए ।२। (५१०)

विरए य गामघम्मोहिं^५, रीयति माहणे अबहुवाई; (५११)

१ शक्नोति २ श्वभक्षणादिभिः ३ स्वासक्रासादिभिः ४ चिकित्सां
५ विषयैः

चोथो उद्देश.

[वीरप्रसूनी तपश्चर्या.]

रोगो नहि छतां पण भगवान् मिताहारी रहेता हता. रोगा ऊपजतां तेओ तेना प्रतीकार करवा नहि चाहता. [५०९]

वळी आखा शरीरने अशुचिमय जाणीने तेओ जुलाब, वमन, तैलाभ्यंगन, स्नान, संवाधन,^२ अने दातण पण नहि करता. [५१०]

इंद्रियोना विषयोथी विरक्त थइ भगवान् अल्पभाषी थया थका विचरता हता. [५११]

१ भगवानने शरीरजन्य रोग नहि थाय—किंतु आगतुक प्रहारजन्य रोग थता संभवे एम टीकाकारे जणान्युं छे. २ चंपी

સિસિરંમિ એગદા ભગવં, છાયાએ જ્ઞાઈ આસીયા ।૩।
 આયાવઈ ય ગિમ્હાણં, અત્થતિ ઉકુહુએ અમિતાધે; [૫૧૨]
 અદુ જાવઈ^૧—ત્ય લૂહેણં, ઓયણ—મંથુ—કુમ્માસેણં ।૪।
 એતાણિ તિન્નિ પડિસેવે, અદ્દમાસે ય જાવએ ભગવં; (૫૧૩)
 અવિ હત્ય એગયા ભગવં, અદ્દમાસં અદુવા માસંપિ ।૫।
 અવિ સાહિએ દુવે માસે, છપ્પિ માસે અદુવા વિહરિત્થા^૨;
 રાયોવરાયં^૩ અપડિન્ને, અન્નગિલાય^૪—મેગયા મુંજે ।૬।
 છટ્ટેણ એગયા મુંજે, અદુવા અદ્દમેણં દસમેણં;
 દુવાલસમેણ એગયા મુંજે, પેહમાણે સમાહિં અપડિન્ને ।૭।
 (૫૧૪)
 ણચ્ચાણ સે મહાવીરે, ણોચિય પાવગં સય મકાસી;
 અન્નેહિં વા ણ કારિત્થા, કીરંતંપિ ણાણુજાણિત્થા ।૮। (૫૧૫)

૧ યાપયતિ ૨ જલમપીત્વા इति शेषः ૩ રાત્રોપરાત્રં ૪ પર્યુષિત્તાન્નં.

ભગવાન શીઆલામાં છાંયડામાં વેશી ધ્યાન કરતા, અને જનાલામાં ઉત્કુહક આસને તડકામાં વેશી તાપ સહન કરતા. [૫૧૨]

શરીર—નિર્વાહાર્થે તેઓ લુચ્ચા માત, મંથુ^૧ અને અડદોનો આહાર કરતા. એમ આઠ મહિના લગ્ન એ ત્રણ વીજોજ ભગવાને વાપરી. [૫૧૩]

વઠ્ઠી પનર પનર દિવસ લગી મહિના મહિના લગી તથા વે વે મહિના ને છ છ મહિના લગી ભગવાન પાળી નહિ વાપરતાં દિનરાત નિરીહ થઈ વિચરતા. વઠ્ઠી અન્ન પળ ગ્લાન એટલે ઠરીગણે વાપરતા ને તેપળ ત્રીજે ત્રીજે, ચોથે ચોથે, તથા પાંચમે પાંચમે દશાદે વાપરતા. [૫૧૪]

તત્ત્વજાણીને મહાવીર દેવ પોતે પાપ નહિ કરતા, વીજાપાસે નહિ કરાવતા, તથા કરનારને રૂઢું નહિ માનતા. [૫૧૫]

गामं पविस्स णगरं वा, घास—मेसे कडं परट्ठाए;
सुविसुद्ध मेसिया भगवं, आयतजोगयाए सेवित्था. १९।

(५१६)

अदु वायसा दिगिंछित्ता, जे अन्ने रसेसिणो सत्ता;
घासेसणाए चिट्ठंते, सययं णिवतिए य पेहाए ११०। (५१७)

अदु माहणं व समणं वा, गामपिंडोलगं च अत्तिहिं वा;
सोघागं भूसियारं वा, कुक्कुरं वा विट्ठितं पुरतो १११।

वित्तिच्छेदं वज्जंतो, तेसि—मप्पत्तियं परिहरंतो;
मंदं परिक्खमे भगवं, अहिंसमाणो घास—मेसित्था ११२।

(५१८)

अवि सूइयं वा सुक्कं वा, सीयपिंडं पुराणकुम्मासं;
अदु बक्कसं पुलगं वा, लद्धे पिंडे अलद्धए दविए ११३।

(५१९)

भगवान शहर के गाममां जइ बीजाने माटे करेलो आहार मागता, अने ए
रीते पवित्र आहार लइने सावधानपणे ते आहार वापरता. [५१६]

भिक्षा लेवा जतां भगवानने रस्तामां भूख्या कागडा विगेरे पक्षीओ जमीन-
पर रहीने हमेशां पोतानो आहार लेतां जो नजरे पडता तो भगवान तेमने कशी
पण अडचण न पाडता थका चाल्या जता. [५१७]

तथा त्यां कोइ ब्राह्मण, श्रमण, भिखारी, विदेशी, चांडाळ, मार्जार के कू-
तराने कइ मळर्तु देखी तेमने विघ्न न पाडता थका तथा मनमां कशी अप्रीति
नहि धरता थका धीमे धीमे चाल्या जता (किंवहुना, भगवान कुंथु^१ विगेरेनी पण
हिंसा नहि करता थका भिक्षाटन करता.) [५१८]

वळी आहार पण भीजेलो, के सूकेलो, ठरी गएलो के वहु दिवसपरनो
रांधेली अडदनो अथवा जुनाधान्यनो के जवाविगेरे नीरस धान्यना जेवो मळी
आवे तोते शांतभावे वापरता, अगर नहि मळतो तोपण शांतभावे रहेता. [५१९]

અવિ જ્ઞાતિ સે મહાવીરે, આસણત્યે અકુકુકુ જ્ઞાણં,
 ઉઢૂ મહેયં તિરિયંચ, લોણ જ્ઞાયતિ સમાહિ—મપડિને; ૧૭૪।
 (૫૨૦)

અકસાતી વિગયગેહી ય, સદ્સુવેસુ અમુચ્છિણ જ્ઞાતિ;
 છુઝમત્થોવિ વિપરક્કમમાણો, ણ પમાયં સદ્દંપિં કુચ્ચિત્થા ૧૭૫।
 (૫૨૧)

સયમેવ અભિસમાગમ્મ, આયતજોગ માયસોહીણ;
 અભિગિવ્વુદે અમાહિલ્લે, આવકહં ભગવં સમિઆસી ૧૭૬।
 એસ વિહી અણુકંતો, માહુણેણ મહ્મયા;
 બહુસો અપડિન્નેણં, ભગવયા એવં રીયંતિત્તિ ત્તિ બેમિ. (૫૨૨)

ब्रह्मचर्याख्यः प्रथमः श्रुतस्कंधः समाप्तः

બલી તે ભગવાન ઉત્કુટક, ગોદોહિકા, વીરાસન, વિગેરે આસનોથી નિર્વિ-
 કારપણે ધર્મ ધ્યાન કરતા રહેતા. ને નિરીહ બની અંતઃકરણની પવિત્રતા જાળવતા
 થકા ઊર્ધ્વ, અધો, અને તિર્યક્લોકના સ્વરૂપનો તે ધ્યાનમાં વિચાર કરતા.
 [૫૨૦]

ए रीते कषायरहित थइ गृद्धि परिहार करी शङ्खादिक विषयोमां नहि लो-
 भाता थका भगवान सदा ध्याननिमग्न रहेता अने ए रीते छद्मस्थावस्थामां पण
 भगवान प्रबल पराक्रम दाखवी कोइ वखते पण प्रमादी नहि बनता. [५२१]

પોતાની મેલેજ સંસારની અસારતા જાણીને આત્માની પવિત્રતાથી મન વચન
 અને શરીરને પોતાને કબજે ધરીને શાંત અને નિષ્કપટી ભગવાન જીંદગીપર્યંત પવિત્ર
 પ્રવૃત્તિવંત રહ્યા. એવી વિધિ મતિમાન નિરીહ ભગવાને વારંવાર પાઠેલી છે.^૧ એ
 રીતે વીજા મુનિઓષ પણ વર્તેવું, એમ હું કહું છું. [૫૨૨]

ब्रह्मचर्य नामे पेहेलो श्रुतस्कंध समाप्त.

૧ સુજ્ઞ વાંચનારના હૃદયમાં આ અધ્યયન વર્ણિત વીરમયુદ્ધ
 અદ્ભુત બૈરાગ્ય અદ્ભુત સહનશીલતા તથા અદ્ભુત ધૈર્ય વાંચવાથી તેમના ઉપર
 અદ્ભુત ભક્તિભાવ થાય, એમાં કશી નવાઈ નથી.

(ભાષાન્તર કર્તા.)

श्रुतस्कंध बीजो.

દ્વિતીયઃ શ્રુતસ્કંધઃ

—:~:—

(પ્રથમ ચુડા)

પિંડૈષણાનામકં દશમ મધ્યયનમ્.

—~—

(પ્રથમા ઉદ્દેશઃ)

સે મિક્કૂ વા, મિક્કુણી વા, ગાહાવડ્કુલં પિંડવાયપઢિયાણ્.

૧ પિંડપાતપ્રતિજ્ઞા.

શ્રુતસ્કંધ બીજો.

—~—

(પહેલી ચૂલિકા)

—~—

અધ્યયન દશમું.

પિંડૈષણા.

—~—

પહેલો ઉદ્દેશ.

—~—

[મુનિએ કયો આહાર લેવો અને કયો નહિ લેવો.]

જો કોઈ મિશ્ર અથવા મિશ્રુણી આહાર લેવા માટે ગૃહસ્થના ઘરે જાય અને

अणुपविद्धे समाणे, से ज्जं पुण जाणेज्जा, असणं वा, पाणं वा, खाइमं वा, साइमं वा, पाणेहिं वा, पणएहिं वा, बीएहिं वा, हरिणहिं वा, संसत्तं, उम्मिस्सं, सीओदएण वा उसित्तं, रसया, वा परिघासियं^१ तहप्पगारं असणं वा, पाणं, वा, खाइमं वा, साइमं वा, परहत्यंसि वा, परपायांसि^२ वा, अफासुयं अणेसणज्जंति मण्णमाणे, लाभेवि संते, नो पडिगाहेज्जा. (५२३)

सेय आहच्च^३ पडिगाहिण सिया, सेत्तं आयाए एगंत-मवक्कमेज्जा, एगंत-मवक्कमित्ता अहे आरामंसि वा, अहे उवरसयंसि वा, अप्पंउ^४ अप्पपाणे अप्पवीए अप्पहारि अप्पोसे अप्पोदए अप्पुत्तिंग^५—पणग^६—वृग-

१ परिगुंडितं. २ परपात्रे वा. ३ सहसात्. ४ अथ. ५ अल्प-
शब्दोऽभाववचनोऽत्र. ६ तृणाग्रोदकबिंदुः ७ उल्लिः

त्यां तेने एवुं जणाय के अहींथा असन पान खाइम के स्वादिग रुप आहार, झीणा जंतुओथी, उदिलथी,^१ बीजथी के वनस्पतिथी मळेलो के भेळसेळ थएलो छे, अथवा थंडा पाणीथी थिंजायलो छे, अथवा धूळथी दगडेलो छे, तो तेथे आहार जे गृहस्थ हाथमां के पात्रमां धरीने देवागंडे छे ते सर्जीव तथा मुनिने अयो-
ग्य जाणीने मुनिए ते आहार नहि लेबो. [५२३]

कदाच भूलचूकथी ते लेवा ज्ञाय तो ते आहार साथे लइने मुनिए निर्जन प्रदेशमां जयुं. अने त्यां जीवजंतु वनस्पति तथा भीमात्तर रहित स्थळ शोधीने त्यां पोताने मळेलो आहारमांनो जे भाग जीवजंतुओ विगेरेथी भेळसेळ थएलो होय ते जुदो पाईने तेमांथी जीवजंतु चूटी कहाडी नालवा अने पछी ते आहार रुडीरति सावधान थइ खाइजवो अथवा पी जवो. ७० कदि ते खाइ के पी शकाय तेम न-
होय तो निर्जन प्रदेशमां जइ धळेली जमीनमां अथवा ज्यां हाडकां बहुत पडेलो होय त्यां अथवा लोहविगेरेनो काट ज्यां घणो पडेलो होय त्यां अथवा ज्यां पळाल के छाण घणुं पडयुं होय त्यां अथवा तेथी रीतना बीजा स्थंडिलमा^२ पूंजी प्रमाजीं ते

मद्विय^१—मक्कडासंताणए विगिंचिय [२], उम्मीसं विसाहिय [२], तओ संजयामेव^२ भुंजिज्ज वा, पीइज्ज वा । जंच णो संचाएज्जा भोत्तए वा पाइत्तए वा, से त—मायाय एगंत मवक्कमेज्जा । एगंत मवक्कमित्ता अहे^३ उद्दामथंडिलंसि वा^४, अट्ठिरासिं सि वा, किट्ठरासिंसि वा, तुसरारिंसि वा, गोमयरारिंसि वा, अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि पहिलेहिय (२) पमज्जिय (२) तओ संजयामेव परिट्ठवेज्जा । (५२४)

से भिक्खू वा, भिक्खुणी वा, गाहावइकुलं पिंडवायपडियाए अणुपविट्ठे समाणे से जाओ पुण ओसह^५, ओ जाणेज्जा कसिणाओ^६ सासिआओ^६ अवि-दलकडाओ अतिरिच्छच्छिण्णाओ अव्वाच्छिण्णाओ तरुणियं वा छिवाडिं^७ अणभिकंतं^८ मभामज्जितं पेहाए, अफासुयं अणेसणिज्जंति मण्णमाणे लामे संते णो पडिग्गाहेज्जा । (५२५)

से भिक्खू वा, भिक्खुणी वा. जाव पविट्ठे समाणे से जाओ

१ उदकप्रधानाभ्युत्थिता. २ सप्यग्यत एव. ३ अथ. ४ दग्द-स्थंडिले वा. ५ कृत्स्नाः ६ स्वाश्रयाः अविनष्टयोनयः ७ मुद्रक-लिकां. ८ सचेतनां.

आहार यतनापूर्वक परध्वी देवो. (५२४)

मिश्र अथवा मिश्रणिष्ट गृहस्थना घेर आहार मोटे धान्य के फळादिक, अखंड रहेला होवार्थी अने तिरकस कापीने वे भाग पाडेल न होवार्थी तेमने-सजीव के अविनष्ट योनिवाला^१ जणाय ते तथा काची मगविगेरेनी फळीओ जेओ हजू तोडी कटका करेली न होय ते सर्व सचित्त^२ अन पोताने अयोग्य धारीने-तेमणे गृहस्थे आपतां छातां न लेवां. (५२५)

अने जो ते धान्य के फळादिक वस्तु आडी अवली कापेली अने तोडी कटका करेली होवार्थी मुनीने अचित्त अने विनष्टयोनिका^३ जणाय तथा काची फळीओ पण तोडी कटका करेली होवार्थी अचित्त जणाय तो पोताने योग्य जाणीने ते

१ जेशे वाव्याथी ऊगी शके २ सजीव ३ ऊगी शके नहि तेथी.

पुण ओसहीओ जाणेज्जा अकसिणाओ असासियाओ विदलकडाओ तिरि-
च्छच्छिण्णाओ अव्वोच्छिण्णाओ तरुणियं वा छिवाडिं अभिक्कंतभज्जियं
पेहाए, फासुयं एसणिज्जंति मण्णमाणे लाभे संते पडिग्गाहेज्जा^१ (५२६)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा जाव पविट्ठे समाणेसे ज्ज पुण जा-
णेज्जा पिहुयंवा^२, बहुरयं वा, भुज्जियं वा, मंथुं वा, चाउलं वा, चाउलप-
लंबं वा, सइं^३ भज्जियं अफासुयं अणेसणिज्जं मण्णमाणे लाभे संते णो
पडिग्गाहेज्जा, (५२७)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा, जाव पविट्ठे समाणे से ज्जं पुण
जाणेज्जा पिहुयं वा, जाव चाउलपलंबं वा, असइं भज्जियं दुक्खुत्तो वा
भज्जियं तिक्खुत्तो वा भज्जियं फासुयं एसणिज्जं जाव लाभे संते पडि-
ग्गाहेज्जा (५२८)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गाहावतिकुलं जाव पविसित्तुकामे
णो अन्नउत्थिएण वा, गारत्थिएण वा, परिहारिओ^४ वा, अपरिहारिएण
सद्धिं, गाहावइकुलं पिंडवायपडियाए पविसेज्ज वा, णिक्खमेज्ज

१ द्वारणेसति २ पृथुकं. ३ सकृत् ४ परिहारिकः साधुः
वस्तुओ लइने वापरवी.^१ (५२६)

भिक्षु अथवा भिक्षुणीए एकज वार पैवा, ममरा, पौक. घहुंनो भूको, चोखा,
कणक विगेरे अश्रासुक अने अयोग्य जाणीने ग्रहण करवां नहि. (५२७)

जो ए पैवा विगेरे बेदार के त्रणवार शेकेला होय तो ते प्रासुक अने योग्य
जाणी ग्रहण करवा. [५२८]

(गृहस्थना घेर प्रवेश करवानी विधि)

भिक्षु अथवा भिक्षुणीए आहार लेवा माटे गृहस्थना घर तरफ जतां अन्य-
तीर्थिको साथे अथवा ब्राह्मणो साथे अथवा पासत्थाविगेरे साथे तेना घरमां पेसइं

१ प्रयोजन होय तो.

वा, [५२९]

से भिक्खू वा, भिक्खुणी वा, बहिया विचारभूमिं^१ वा, विहार भूमिं^२ वा, भिक्खुसमाणे वा पविसमाणे वा णो अण्णउत्थिण्ण वा गार-
त्थिण्ण वा, परिहारिओ वा अपरिहारिण्ण सद्धिं बहिया विचारभूमिं वा,
विहारभूमिं वा, भिक्खुमेज्ज वा पविसेज्ज वा [५३०]

से भिक्खूवा [२] गामाणुगामं दूइज्जमाणे णो अण्णउत्थिण्ण
वा, गारत्थिण्ण वा, परिहारिओ अपरिहारिण्ण वा सद्धिं, गामाणुगामं दुइ-
ज्जेज्जा (५३१)

से भिक्खूवा [२] जाव पविट्ठे समाणे से णो अण्णउत्थिअस्स
वा, गारत्थियस्स वा, परिहारिओ अपरिहारिअस्स वा; असणं वा [४]
देज्जा वा अणुपदेज्जा^३ वा [५३२]

से भिक्खू वा [२] जाव पविट्ठे समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा अ-

१ संज्ञाव्युत्सर्गभूमिं. २ स्वाध्यायभूमिं. ३ अनुप्रदापयेत् परेण.
के नीकळ्वुं नहिं. (५२९)

एज मुजव दिशाए तथा स्वाध्यायस्थळमां पण अन्यतार्थिक, के पासत्याओ
साथे आववुं के जवुं नहिं. [५३०]

बली ग्रामालुग्राम विचरतां पण अन्यतार्थिक गृहस्थ अने पासत्याओ साथे
विचरवुं नहिं. [५३१]

तथा ए त्रणेने मुनिए आहार देवो के देवराववो नहिं. (५३२)

गृहस्थे जे आहार निर्ग्रथे साधुनी सारु एटले के असुक साधर्मिक साधुने
उद्देशेनि छकायनी हिंसा करी तैयार कयों होय, बेचातो लीघो होय, उधारे लीघो
होय कोइना पासेथी झूटावी लीघो होय के मालेकनी रजा वगर छइ राख्वा होय
तेवो आहार ते गृहस्थ कोइ पण मुनि के आर्यानि आपवा मंडि तो तेमणे जाणतां
छतां ते आहार ग्रहण नहिं करवो. अगर जो के ते आहार ते गृहस्थे पोते कयों
होय अथवा बीजाए कयों होय, घरयी बाहेर काढयो होय अथवा न काढयो

सणं वा (४) अस्संपडियाए^१ साहम्मियं समुद्दिस्स, पाणाइं भूताइं जीवा-
इं सत्ताइं समारब्ब, समुद्दिस्स कयिं पामिच्चं^२ अच्छेज्जं^३ अणिसट्ठं अमि-
हडं आहट्ठु वेतंति, तहप्पगारं असणं वा (४) पुरिसंतरकडं अपुरिसंतर-
कडं वा, बहिया णीहडं वा, अनीहडं वा, अत्तद्वियं वा, अणत्तद्वियं वा, प-
रिभुत्तं वा, अपरिभुत्तं वा, आसेवियं वा, अणासेवियं वा, अफासुयं जाव
णो पडिग्गाहेज्जा (५३३)

एवं बहवे साहम्मियां, एगा साहम्मिणी, बहवे साहम्मिणीओ,
समुद्दिस्स चत्तारि आलावगा भाणियच्चा^४ (५३४)

से भिक्खू वा [२] गाहावइकुलं जाव पविट्ठे समाणे से ज्जं पुण
जाणेज्जा-असणं वा (४) बहवे समण^५ माहण-आतिथि किवण-वणीमए^६
पगणिय पगणिय समुद्दिस्स, पाणाइं जाव सत्ताइं समारब्ब आसेवियं वा
अफासुयं अणेसणिज्जंति मण्णमाणे लोभे संते जाव णो पडिग्गाहेज्जा
(५३५)

१ अस्वप्रतिज्ञया, निर्ग्रथप्रतिज्ञया. २ उच्छिन्नकं. ३ आच्छेद्यं
४ पूर्वपश्चिमतीर्थकरमुनिना मयं कल्पः ५ शाक्यादयः श्रमणाः ६ वनी-
पकाः बन्दिप्रायाः

होय, ते गृहस्थे ते आहार पोतानो करी राख्यो होय अगर न होय, तेणे वापरेलो
होय तोपण ते अप्रासुक अने अनेषणीय जाणीने मुनिए के आर्याए ग्रहण न
करवो. (५३३)

ए रीते घणा साधर्मिक साधुना माटे करेलो आहार तथा एक के घणी
साध्वीओ माटे करेलो आहार पण कौइ साधु के साध्वीए ग्रहण करवो नहि.^१
(५३४)

जे भोजन, गृहस्थे घणां पण मुकरर संख्यामाना श्रमण, ब्राह्मण, प्राहूणा-
दीन, के चारणभाटना माटे करेलुं होय ते वापरेलुं छतां के अणवापरेलुं छतां अ-
प्रासुक अने अनेषणीय गणी मुनिए नहि व्होगवुं. (५३५)

१ पहिला तथा छेछा तीर्थकरना साधुओ माटेज आ नियम छे.

સે ભિક્ષૂ વા (૨) ગાહાવડકુલં જાવ પવિત્રે સમાણે સે જ્ઞં પુળ જાણેજ્ઞા અસણં વા (૪) બહવે સમણ માહણ—અતિથિ કિવણ—વળી-મણ સમુદિસ્સ પાણાઈં (૪) જાવ આહટ્ટુ વેતેતિ, તં તહપ્પગારં અસણં વા (૪) અપુરિસંતરકહં જબહિયાણીહં અણત્તદ્વિયં અપરિભુત્તં અણાસેવિતં અફાસુયં અણેસણિજ્ઞં જાવ ણો પઢિગ્ગાહેજ્ઞા (૫૩૬)

અહ પુણં એવં જાણેજ્ઞા પુરિસંતરકહં બહિયાણીહં અત્તદ્વિયં પરિભુત્તં આસેવિયં ફાસુયં એસણિજ્ઞ જાવ પઢિગ્ગાહેજ્ઞા (૫૩૭)

સે ભિક્ષૂ વા (૨) ગાહાવડકુલં પિંડવાયપડિયાણ પવિસિત્તુક મા સે જાઈં પુળ કુલાઈં જાણેજ્ઞા, ઈમસુ ચલુ કુલેસુ ણિતિણ પિંડે દિજ્જતિ ણિતિણ અંગ્ગપિંડે દિજ્જતિ, ણિતિણ માણ દિજ્જતિ, ણિતિણ અવહૂમાણ દિજ્જતિ, તહપ્પગારાઈં કુલાઈં ણિત્તિયાઈં ણિતિઆમાણાઈં, ણો મત્તાણ વા પાણાણ વા પવિસેજ્ઞ વા ણિક્કવમેજ્ઞ વા (૫૩૮)

જે ભોજન, ગ્રંહસ્થે ધણા શ્રમણ, વ્રાહ્મણ, પ્રાહુખા, ટીન, કે ભાટચારણના માટે કરેલું હોય પણ તે તેણે પોતેજ કર્યું હોય, ઘરથી બાહર પણ નહિ લાવ્યું હોય અને હજુ પોતાનાજ ચપતું ગળી વાપર્યું પણ ન હોય તો તે અપ્રામુક અને અનેય-નીય ગળીને મુનિણ નહિ લેવું. [૫૩૬]

પણ જો તે ભોજન ગ્રંહસ્થે વીજાના હાથે કરાવ્યું હોય, ઘર બાહર રાખ્યું હોય અને પોતે પોતાના ચપતું ગળી તે વાપરેલું પણ હોય તો તે પ્રામુક અને એય-નીય જાળીને ગ્રહણ કરવું. [૫૩૭]

જે કુલોમાં હમેશાં દાન દેવાતું હોય અથવા જમતી-ધેલ્લા શરુઆતમાં દાન માટે અગ્રપિંડ કહાડી રાખવામાં આવતો હોય અથવા આશ્વા ભોજનનો દ્વિતાંયાંશ કે ચતુર્યાંશ દાનમાં અપાતો હોય અને તેથી ન્યાં ધણા યાચકો માગવા ઝતરી પડતા હોય તેવા કુલોમાં મુનિણ આહાર-પાણી માટે ન જવું. [૫૩૮]

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स वा भिक्खुणीए वा सिम्मिगियं जं
संख्वेद्वेहिं समिते सहिते सयाजए-त्ति बेभि [५३९]

—:—:—

(द्वितीय उद्देशः)

से भिक्खू वा [२] गाहावइकुलं पिंडवायपडियाए अणुपविट्ठे
समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा असणं वा (४) अट्ठमासिएसु वा,
अट्ठमासिएसु वा, दोमासिएसु वा, तेमासिएसु वा, चाउम्मासिएसु वा, पंच-
मासिएसु वा, छम्मासिएसुवा^१ उऊसु वा, उउसंधीसु वा, उउपरियट्ठे
वा बहवे समण-माहण-अतिहि-क्खिण-वणीमगे एगातो उक्खातो^२ परि-
एसिज्जमाणे पेहाए, दोहिं उक्खाहिं परिएसिज्जमाणे पेहाए, तिहिं उक्खाहिं
परिएसिज्जमाणे पेहाए, चउहिं उक्खाहिं परिएसिज्जमाणे पेहाए, कुंभीमु-

१ उत्सवेषु २ पिठरकात्.

साधु के साध्वीतुं एज कर्त्तव्य छे के हमेशां सर्व पदार्थोंमां समभाव राखी
ज्ञानदर्शन अने चारित्र साक्षतां थकां सदा उद्योगी थइ वर्त्तवुं. [५३९]

बीजो उद्देशः.

[मुनिए अशुद्ध आहार न लेवो तथा जमणवारमां न जवुं]

गृहस्थना घरे ज्यारे अष्टमीनां उपवासना उत्सवप्रसंगे अथवा अर्द्धमासिक,
मासिक, द्विमासिक, चतुर्मासिक, छमासिक, उत्सवनां धरवते अथवा रतुओंनां
अंत्यर्दिने के आद्यदिवसे घणाएक [शाक्यादि] श्रमण, ब्राह्मण, परोणा, दीन,
अने भाटच रणोने एक के अनेक वासणोमांथी भोजन पीरसातुं देखवामां आवे

હાતો વા કાલોવાતિતો વા સંણિહિસંણિચયાઓ વા પરિણસિજ્જમાણે પેહાણ તહપ્પગારં અસણં વા [૪] અપુરિસંતરકડં જાવ અણાસેવિતં અપાસુયં અણેસણિજ્જં ણો પઢિગ્ગાહેજ્જા (૫૪૦)

અહ પુણ એવં જાણેજ્જા પુરિસંતરકડં જાવ આસેવિતં - પાસુયં જાવ પઢિગ્ગાહેજ્જા (૫૪૧)

સે ભિક્ખૂવા [૨] જાવ પવિટ્ટે સમાણે સે જાઈં પુણ -કુલાઈં, જાણેજ્જા, તંજહા, ઉગ્ગ કુલાણિ ^૧ વા, મોગકુલાણિ ^૨ વા, રાહ્ણકુલાણિ વા, સ્વત્તિયકુલાણિ ^૩ વા, ઇક્કસાગકુલાણિ વા, હરિવંસકુલાણિ વા, ઇસિચકુલાણિ ^૪ વા, વેસિયકુલાણિ વા, ગંઢાગકુલાણિ ^૫ વા, કોટ્ટાગકુલાણિ ^૬ વા, ગામરક્કકુલાણિ વા, વોક્કસાલિયકુલાણિ ^૭ વા, અણ્ણયરેસુ વા તહ-પ્પગારેસુ કુલેસુ અદુગંચ્છિણ્ણસુ અગરહિતેસુ વા, અસણં વા (૪) પાસુયં ઇસણિજ્જં જાવ પઢિગ્ગાહેજ્જા (૫૪૨)

૧ આરક્ષકકુલાણિ ૨ રાણ્ણઃ પૂજ્યસ્થાનીયાની ૩ રાપ્ટ્રકૂટાદીનિ ૪ ગોપાલકુલાણિ. ૫ નાપિતકુલાણિ ૬ વર્ધકિકુલાણિ ૭ તંતુવાયકુલાણિ.

અને હજુ ગૃહસ્થે તે ભોજન જાતે કર્યાછતાં વાપર્યું ન હોય તો મુનિએ તે ભોજન અપ્રાસુક અને અણેષણીય જાણી ન લેવું. [૫૪૦]

અને જો તે કોઈ વીજા પુરુષે રાંધી તૈયાર કર્યું હોય અને ગૃહસ્થોએ વાપર્યું હોય તો તે મુનિએ યોગ્ય જાણી ગ્રહણ કરવું. [૫૪૧]

મુનિએ, ઉગ્રકુલ, ^૧ મોગકુલ, રાજન્યકુલ, ક્ષત્રિયકુલ, ઇક્કવાકુલ, હરિવંશકુલ, ઇણ્ણકુલ, ^૨ વૈશ્યકુલ, ગંઢકુલ, ^૩ કોટ્ટાગકુલ, ^૪ ગામરક્ષકકુલ અને વોક્કસાલિયકુલ, ^૫ તથા એવીજ જાતના વીજા પણ અતિરસ્કૃત અને અનિંદિત કુલોમાં નિર્દોષ આહાર લેવા જવું. [૫૪૨]

૧ ઉગ્રથી હરિવંશલગીના છકુલો રજપૂતવર્ગના છે. અને ઇણ્ણથી વોક્કસાલિયલગીના છ કુલો વૈશ્યવર્ગના છે. ૨ ગોવાલ. ૬ સ્વદ્વોસણા કરનાર ૪ સુતાર ૫ સાલ્લવી

से भिक्खू वा [२] गाहावइकुलं पिंडवायपडियाए अणुपविट्ठे स-
 माणे से ज्जं पुण जाणेज्जा असणं वा (४) समवाएसु वा, पिंडणियेसु
 वा, इंदमहेसु वा, खंदमहेसु वा, रुद्धमहेसु वा, मुगुंदमहेसु वा, भूतमहेसु
 वा, जक्खमहेसु वा, णागमहेसु वा, थूममहेसु वा, चेइयमहेसु वा, रुक्ख-
 महेसु वा, गिरिमहेसु वा, दरिमहेसु वा, अगडमहेसु वा, तडागमहेसु वा,
 देहमहेसु वा, णदिमहेसु वा, सरमहँसु वा, सागरमहेसु वा, आगरमहेसु
 वा, अण्णतरेसु वा तहप्पगारेसु विरूवरूवेसु महामहेसु वट्टमाणेसु बहवे
 समण-माहण अतिहि किवण-वणीमए एगातो उक्खातो परिणुसिज्जमा-
 णे पेहाए, दोहिं, जाव संणिहिसंणिचयातो वा परिणुसिज्जमाणे पेहाए तह-
 प्पगारं असणं वा [४] अपुरिसंतरकडं जाव णो पडिग्गाहेज्जा (५४३)

अह पुण एवं जाणेज्जा, दिण्णं जं तेसिं दायव्वं, अह तत्थ भुं-
 जमाणे पेहाए गाहावतिभारियं वा, गाहावतिभगिणिं वा, गाहावतिपुत्तं
 वा, गाहावतिधूयं वा, सुण्हं वा, धातिं वा, दासं वा, दासिं वा, कम्मकरं

ज्यारें गृहस्थना घरे मेळो भरायो होय अथवा पितृभोजन होय अथवा इंद्र,
 स्कंद, रुद्र, बळदेव, भूत, यक्ष, के नागनो महोत्सव होय अथवा स्नूप के चैत्यनो
 महोत्सव होय अथवा वृक्ष, गिरि, कूवा, तलाव, द्रव्य, नदि, सर, सागर के आग-
 रनो अथवा एना जेवी गमे ते वावतनो महोत्सव होय अने तेथी त्यां घणाएक
 [आक्यादि] भ्रमण, ब्राह्मण, अतिथि, दीन तथा भाटचारणोन एका के अनेक
 वासणीथी भोजन पीरसातुं होय अने ते भोजन मालेके हाथे करेलुं छतां ह्यु ते
 गृहस्थोए वापरेलुं न होय तो तेवा आहारने अशुद्ध गणी मुनीए ते आहार
 न लेवो. [५४३]

पण जो त्यां मुनिने एम जणाय के जेमने ए भोजन आपवातुं हतुं ते-
 मने अपायुं अने हवे गृहस्थ लोको तेने वापरले तो मुनिए गृहस्थनी स्त्रीने अ-
 थवा बेनने अथवा पुत्र, पुत्री के पुत्रवधूने अथवा धाड, दास, के दासीने पेटें-

वा, कम्मकरिं वा, से पुच्चामेव आलोएज्जा, “आउसो”त्ति वा, “भाणी”त्ति वा, “दाहिसि मे इत्तो अन्नयरं भोयणजायं?” सेवं वदंतस्स परो असणं वा, [४] आहट्ठु दलएज्जा, तहप्पगारं असणं वा (४) सयं वाणं जाएज्जा, परो वा से देज्जा, फासुयं जाव पडिग्माहेज्जा (५४४).

से भिक्खू वा [२] परं अट्ठजोयणमेराए संखडिं णच्चा संखडि—पडियाए णो अभिसंधारेज्जा गमणाए. (५४५)

से भिक्खू वा [२] पाईणं संखडिं णच्चा पडीणं गच्छे अणाढायमाणे, पडीणं संखडिं णच्चा पाईणं गच्छे अणाढायमाणे दाहिणं संखडिं णच्चा उदीणं गच्छे अणाढायमाणे, उदीणं संखडिं णच्चा दाहिणं गच्छे अणाढायमाणे (५४६)

जत्थेव सा संखडी सिया, तंजहा गामंसि वा, णगरंसि वा, खेडं-

लेथी जोइने कहेवुं-के हे आयुष्यमान् अथवा वेन, मने आ भोजनमांथी अन्यतर भोजन आपशो?. आम कहेता मुनिने तेओ असनादि आहार आपवा मांडे तो मुनिए निर्दोष जाणी ते आहार लेवो. (५४४)

वज्जा-ग्रामोमां संखडि [जमणवार] होय तो एवे वरुते मुनिए बे गा-ऊनी हदमां पण संखडिमांथी भोजन लेवा माटे न जवुं. [५४५]

जो पूर्व दिशामां संखडि होय तो मुनिए संखडि तरफ कशी ललच न राखतां पश्चिमदिशा तरफ जता रहेवुं. जो पश्चिमबाजु संखडि होय तो पूर्वतरफ वळवुं. जो दक्षिण बाजु संखडि होय तो उत्तर तरफ वळवुं. अने जो उत्तरबाजु संखडि होय तो दक्षिणतरफ वळवुं. [५४६]

किंवहुना, ज्यां ज्यां गाममां, नगरमां, खेडामां, कवाडामां, कस्वामां, शहेरमां, आगरोमां, वंदरमां, व्यापारस्थळमां, तीर्थस्थळमां, राज्यधानीमां, के नगरोपस्थळमां [कांपमां] संखडि होय तो संखडिने मनमां घरीने त्यां न जवुं.

सी वा, कक्खंडांसि वा, मडंबंसि वा, पट्टणांसि वा, आगरांसि वा, दोण-
मुहांसि वा, निगमांसि वा, आसमांसि वा, रायहाणिंसि वा, संणिवेसंसि वा,
संखडिं संखडिपडियाए णो अभिसंधारेज्जा गमणाए । केवली बूया
“आयाण-मेयं” (५४७)

संखडिं संखडिपडियाए अभिसंधारेमाणे अट्ठाहाकम्मियं वा, उहे-
सियं वा, मीसजायं वा, कीयगडं वा, पामिच्चं वा, अच्छेज्जं वा, अणिसट्ठं
वा, अभिहडं वा, आहट्ठु दिज्जमाणं भुजेज्जा. अरसंजए भिक्खुपीडियाए
खुड्डियदुवरियाओ महल्लियाओ कुज्जा, महल्लियदुवारियाओ खुड्डियाओ
कुज्जा, समाओ सिज्जाओ विसमाओ कुज्जा, विसमाओ सिज्जाओ
समाओ कुज्जा, पवायाओ सिज्जाओ णिवायाओ कुज्जा, णिवाया-
ओ सिज्जाओ पव्वायाओ कुज्जा, अंतोवा बहिंवा उवसयरस, हरियाणि
छिंदिय [२] दालिय [२] संथारगं संथारेज्जा, “एस विलुंगयामो
सिज्जाए^१.” तम्हा से संजए णियंटे अण्णयरं वा तहप्पगारं
पुरेसंखडिं वा पच्छसंखडिं वा संखडिपडियाए णो अभिसंधारेज्ज

१ इतिविचित्य

कारण के केवली भगवाने कहें छे के “संखडिमां जवाथी कर्म बंधाय छे” [५४७]

... जो मुनि संखडिमांथी भोजन लेवा माटे संखडि तरफ जशे तो आधाक-
मिकादिदोष-युक्त दुष्ट आहारमां फसाइ पडशे. वली असंयति ग्रहस्थो तेना सारु
नाना दरवाजावाली जग्याओने मोहोटा दरवाजावाली करशे अथवा मोटा दरवाजा-
वाली जग्याओने नाना दरवाजावाली करशे, सीधी जग्याओने आडी करशे,
आडीओने सीधी करशे, बहु पवनवाली जग्याओने निर्वातजग्याओ करशे, निर्वा-
तजग्याओने बहु पवनवाली करशे, वली अंदर के बहार वनस्पतिओ कापी तोड़ी
मकान सुधरावशे अथवा साधुने अकिंचन धारी तेना माटे सूवानुं विछानुं पथरा-
वशे. (एम् अनेक दोष संभवे छे.) माटे निर्ग्रथ संयति मुनिए अनेक प्रकारे

गमणाए (५४८)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं, जं सच्चट्ठे
हिं समिते सहिते सयाजयेत्ति बेमि (५४९)

(तृतीय उद्देशः :)

से एगया अण्णतरं संखडिं आसित्ता पिवित्ता छड्डेज्ज वा वमेज्ज
वा, भुत्ते वा से जेो सम्मं परिणमेज्जा, अण्णतेर वासेदुक्खे रोयातंके
समुप्पज्जेज्जा, केवलीबूया 'आयाण मेयं.' (५५०)

मनुष्यनी हयातीमां अने मनुष्यना वरण पछी कराती संखडिओमां भोजन लेवा
माटे नहि जवुं. [५४८]

मुनिनुं एज कर्त्तव्य छे के हमेशां सर्व पदार्थोमां समता राखी पवित्र गुणो
साचवतां थकां यत्नवंत थइ वर्र्त्तवुं [५४९]

त्रीजो उद्देश.

(मुनिने जमणवारमां जवाथी थता गेरफायदा)

जौ मुनि संखडिभोजन करशं तौ कौइ वखते तेने तेनार्थी वमन के विशू-
चिकाना दुःखमां ऊतरवुं पडशे. अथवा तो खाधेलुं अन्न रुढी रीते न पचतां कुष्ठ
के शूळादिक रोग उत्पन्न थशे. माटे केवली भगवान जणावे छे के संखडिभोजन
कर्मबंधनो हेतु छे. [५५०]

इह खलु भिक्खू गाहावतीहिं वा, गाहावलिणीहिं वा, परिवाय-
एहिं वा, परिवाइयाहिं वा, एगब्भं सद्धिं सोडं पाउ^१ भो वतिमिस्सं हुरत्था^२
वा उवस्सयं षडिलेहमाणे णो लभेज्जा, तमेव उवस्सयं संमिस्सिमाव-
मावज्जेज्जा अण्णमण्णे वा से मते विप्परियासियभूते इत्थिविग्गहे वा कि-
लीवे वा तं भिक्खुं उवसंकमिच्चु बूयां “आउसंतो समणा, अहे आरामं-
सिवा, अहे उवस्सयंसि वा, राओ वा, वियाले वा, गामधम्मणियंतियं कट्ठु
रहस्सियमेहुणधम्मपरियारणाए आउट्टामो.” तं वेगतितो सातिज्जेज्जा।
अकरणिज्जं चयेयं संखाए^३। एते आयतणा संति संचिज्जमाणा पच्चावाया भवन्ति
तम्हा से संजए णियंठे तहप्पगारं पुरेसंखडिं वा पच्छा संखडिं वा संखडिं-

१ पातं पीत्वेत्यर्थः २ बहिः ३ संखडिगमनं न कुर्यादितिशेषः

बळी ए संखडिओमां एकठा थएला गृहस्थो, गृहस्थनी स्त्रीओ, परिव्राजको,
तथा परिव्राजिकाओ विगेरे साथे मुनि त्यां जइ एकठो भेळायार्थी कदाच म-
दिरापानमां पण फसी पडे^१ अने तेथी ते मदिरामत्त वनी पोताना मुकामे न-
हि पोहोचतां त्यांज लथडी पडे छे. तथा त्यां निसाना आवेशथी बेहोश थइ
स्त्रीओमां आसक्त थाय छे. अथवा त्यां रहेली स्त्रीओ के नपुंसकोमांनुं कोइ एक
मुनिपर आशक थइ कहेवा मांडे छे के “हे आयुष्मन् श्रमण, आ वगीचामां अथ-
वा उपाश्रयमां राते अथवा अमुक वखते आपणे एकठा मळी भोगाविलासमां व-
र्तशुं.” एम कही तेओ मुनिने विषयोथी ललचावी कवजे करे छे. अनेतेमां कदाच
एकलो मुनि फसाइ पण पडे छे, माटे ए वातने अकरणीय जाणीने मुनिए
संखडिमां नहि जवुं. कारण के त्यां जवाथी उपर मुजब तथा ते करतां पण वखते
वधता गेरफायदा थवा संभव छे, गाटे निर्ग्रथ संयतिए पूर्वसंखडि के पश्चात्संखडिमां
भोजनार्थे भवानो इरादो नहि करवो. [५५१]

१ केमके लोलुप जनेम सर्व कइ संभवे.

संपडियाए णो अभिसंधारेज्जा गमणाए (५५१)

से भिक्खू वा (२) अबतरं संखडिं वा सोच्चा णिसम्म संपहावे-
ति उरस्सुयभूतेण अप्पाणेण “ धुवा संखडी ” णो संचाएति तत्थ इयरे-
तरेहिं कुलेहिं सामुदाणियं एसियं वेसियं पिंडवायं पडिगाहेत्ता आहारं
आहारेत्तए । माइटाणं संपासे । णो एवं करेज्जा । से तत्थ कालेणं अणु-
पविसिन्ता तत्थेतरेतरेहिं कुलेहिं सामुदाणियं एसियं वेसियं पिंडवायं पडि-
गाहेत्ता आहारं आहारेज्जा (५५२)

से भिक्खू वा (२) से ज्जं पुण जाणेज्जा गामं व. जाव
रायहाणिं वा, इमंस्सि खलु गामंस्सि वा जाव रायहाणिंस्सि वा संखडी
सिया, तांप्पिय गामं वा रायहाणिं वा संखडिपडियाए णो अभिसंधारेज्जा
गमणाए । केवली बूया आयाण—मेयं (५५३)

आइण्णोवमाणं संखडिं अणुपविस्समाणस्स पाएण वा पाए अक्कं-

१ इतिकृत्येति शेषः

जो कोइ मुनि पूर्वसंखडि के पश्चात्संखडि थती साभळी त्यां उत्सुकता
धरी चाल्यो जशे तो त्यां जूदा जूदा कुळोमांथी आधाकर्मादिदोषरहित पवित्र
आहार ग्रहण करीने वापरी शकवानो नथी, किंतु त्यां दूषित आहार वापरीने
दोषपात्र थवानो. माटे मुनिए संखडिमां नहि जवुं, किंतु भिक्षाना समये जूदा
जूदा कुलोमां जइने पवित्र आहार मेळवी ते वापरवो. [५५२]

जे गाम के राजधानीमां संखडि थवानी होय त्यां तेना माटे मुनिए जवानो
इरादो न करवो. केमके केवळज्ञानिओ वोल्या छे के तेम करतां कर्मबंध
थाय छे. [५५३]

जे संखडिमां घणा लोक एकठा भळ्या होय अने भोजन थोडुं रंधायलुं
होय त्यां जो मुनि जाय तो त्यां भीडंभीडामां तेना पग बीजाओना पगतळे

तपुच्चे भवति, हत्थेण वा हत्थे संचालियपुच्चे भवति, पाएण^१ वा पाए आवडियपुच्चे भवति, सीसेण वा सीसे संघट्टियपुच्चे भवति, काएण वा काए संखोभियपुच्चे भवति, दंडेण वा अट्ठिणा वा मुट्ठिणा वा लेलुणा वा कवालेण वा अभिहयपुच्चे भवति, सीतोदण वा उसित्तपुवे भवति, रयसा वा परिघासिय पुच्चे भवति, अणेसणिज्जेण वा परिभुत्तपुच्चे भवति, अण्णेसिं वा, दिज्जमाणे पडिगाहितपुच्चे भवति, तम्हा से संजए णिगांथे तहप्पगारं आइण्णोमाण संखार्डिं संखाडिपडियाए णो अभिसंधारेज्जा गमणाए (५५४)

से भिक्खु वा [२] गाहावइकुलं पिंडवायपाडियाए पविट्ठे समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा असणं वा (४) एसणिज्जं सिया अणेसणिज्जं सिया वित्तिगिच्छसमावण्णेणं अप्पाणेणं असमाहडाए लेस्साए तहप्पगारं असणं वा (४) लामे संते णो पडिग्गाहेज्जा. (५५५)

१ पात्रेण.

दवाशे, हाथ वीजाना हाथो साथे अथडाशे, पात्र वीजाओना पात्रो साथे अफळाशे, माथुं वीजाना माथा साथे अडकाशे अने शरीर वीजाना शरीर साथे घसाशे, वळी त्यां तेवी भीडमां लाकडी, हाडका, मूठ, पत्थर के खप्परनो मार पण कदाच सहेवो पडशे. अगर कोई मुनिना शरीरपर ताहुं पाणी फेंकशे, अथवा धूल फेंकशे अथवा मुनिने त्यां अशुद्ध आहार मळशे, अथवा वीजाने मळवानुं छतां बचगाळ्यो मुनि ते आहार झुटावी लेशे. [ए रीते अनेक दोष संभवे छे] माटे निर्ग्रंथ मुनिए तेवी जातनी संखाडिमां भोजन मेळववाना इरादाथी कदापि नहि जवुं. [५५४]

गृहस्थना घरे भिक्षा लेबा जतां मुनिने जे आहार निर्दोष के सदोष छतां शक भरेलो जणाय तो ते आहार तेवा मलिनाशयथी ग्रहण न करवो. [५५५]

से भिक्खू वा [२] गाहावतिकुलं पविसिज्जामे सव्वं भंडग—
मायाय गाहावतिकुलं पिंडवायपडियाए पविसेज्ज वा णिक्खमेज्ज वा
(५५६)

से भिक्खू वा [२] बहिया विहारभूमिं वा विचारभूमिं वा णिक्ख-
म्ममाणे पविसमाणे सव्वं भंडग मायाए बहिया विहारभूमिं वा विचारभू-
मिं वा णिक्खमेज्ज वा पविसेज्ज वा (५५७)

से भिक्खू वा [२] गामाणुगामं दूइज्जमाणे सव्वं भंडग—मायाए
गामाणुगामं दूइज्जेज्जा (५५८)

से भिक्खू वा [२] अहपुण एवं जाणेज्जा तिब्बदेसियं वासं
वासमाणं पेहाए, तिब्बदेसियं महियं सण्णिवयमाणं पेहाए महावाएण वा
रयं समुद्धयं पेहाए, तिरिच्छसंपातिमा वा तसा पाणा संघडा सन्नियमा-
णा पेहाए, से एवं णच्चा णो सव्वं भंडग मायाय गाहावइकुलं पिंडवाय
पडियाए पविसेज्ज वा णिक्खमेज्ज वा, बहिया विहारभूमिं वा विचारभूमि
वा पविसेज्ज वा णिक्खमेज्ज वा. गामाणुगामं दूइज्जेज्ज वा [५५९]

मुनि^१ गृहस्थना घरे भिक्षा लेवा जतां सर्व धर्मोपकरण साथे लइने त्यां
जवुं आववुं. [५५३]

तेमज स्वाध्यायभूमिपर अथवा दिशाए जतां पण तेवीज रीते जवुं
आववुं, [५५७]

अने ग्रामानुग्राम विहार करतां पण तेज रीते वत्तुं. [५५८]

पण जो वरसाद बहु वरसतो होय अथवा दव बहु पडतुं हेय अथवा
आकरा वायुथी धूल बहु उडती होय अथवा झीणा जीवजतुंओ घणा उडतां होय
तो त्यां सर्व धर्मोपकरण साथे लइने भिक्षा लेवा के भणवा दिशाए या ग्रामांतरे
जवा आववावुं करवुं नहि. [५५९]

१ आ सूत्र जिनकल्पिक विगेरे माटे छे. एम टीकाकार जणावे छे. इहां
समाचारी ए छे के जिनकल्पिके तो तेवे टांकणे चालवुं ज नहि. पण स्थविरकल्पिक
कारण योगे जाय आवे तो साथे सर्वोपकरण नहि लेवा.

से भिक्खू वा [२] से ज्जाइं पुण कुलाइं जाणेज्जा; तंजहा, खत्तियाण वा, राईण वा, कुराईण वा, रायपेसियाण वा, रायवंसट्ठियाण वा, अंतो बहिंवा संणिविद्धाण वा, गच्छंताण वा णिमंतेमाणण वा, अणिमतेमाणण वा, असणं वा (४) लाभे संते णो पडिगाहेज्जासिच्चि बेमि [५६०]

चतुर्थ उद्देश.

से भिक्खू वा [२] जाव पविट्ठे समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा मंसाइयं वा, मच्छाइयं वा, मंसखलं वा, मच्छखलं वा, आहेणं वा, पहेणं वा, हिंगोलं वा, संमेलं वा, हीरमाणं संपेहाए, अंतरा से मग्गा बहुपाणा बहुबीया बहुहरिया बहुओसा बहुउदया बहुउत्तिंगपणग—दग—मट्टिय—मक्कडासंताणगा, बहवे तत्थ समण—माहण—अतिहि—किवण—वणीमगा उवागता उवागामिस्संति, तत्थाइण्णा वित्ती, णो पणस्स

मुनिए चक्रवर्ति प्रमुख क्षत्रियो, राजाओ, ठाकरो, सरदारो, के राजवंशी लोको, जेओ शहरमां के शहर बाहेर रहेता होय या रस्ते प्रयाण करता होय तेमने त्यांथी निमंत्रण छातां या नहि छातां आहार ग्रहण न करवो. [५६०]

चोथो उद्देश.

[मुनिए जमणवारमां न जवुं.]

मुनिए गृहस्थना^१ घरे भिक्षार्थे जतां तेने त्यां एवुं जणाय के अहिं मांस, मत्स्य के मद्यवालुं विवाहभोजन, मृतकभोजन, या प्रीतिभोजन छे, अने तेने त्यां कोइ लइ जतुं होय, तोपण जो मार्गमां बीज, वनस्पति, ठार, पाणी, के झीणा जीवजंतु घणा होय अथवा त्यां घणाएक [बुद्धधर्मी] श्रमणो, ब्राह्मणो, वटेमारुओ, रंकभिक्षुको, क भाटचारणो, आवेला के आववाना होय अने तेथी त्यां बहु भीड थवानी होय जेथी चतुर मनिने त्यां जवुं वळवुं मुश्केलभिरेलुं थइ पडे अने

१ गृहस्थनां तमाम धर्माळानो समावेश थायछे.

णिक्रमणपवेसाए, वायणपुच्छणपरियट्ठणाणुपेहाए धम्माणुओगर्चिताए, सेवं
णच्चा तहप्पगारं पुरेसंखडिं वा पच्छासंखडिं वा संखडिपडियाए णो अभिसं-
धारेज्जा गमणाए (५६१)

से भिक्खू वा (२) गाहावइकुलं पिंडवायपडियाए पविट्ठे समाणे
से ज्जं पुण जाणेज्जा, मंसाइयं जाव संमेलं वा हरिमाणं पेहाए अंतरा से
मग्गा अप्पंडा जाव अप्पसंताणगा, णो जत्थ बहवे समणमाहणा जाव
उवागमिस्संति, अप्पाइण्णा विच्ची, पण्णस्स णिक्रमणपवेसाए पण्णस्सा
वायण-पुच्छण-परियट्ठणाणुपेहाए धम्माणुओगर्चिताए, सेवं णच्चा तहप्पगारं
पुरेसंखडिं वा पच्छासंखडिं वा संखडिपडियाए अभिसंधारेज्ज गमणाए
(५६२)

से भिक्खू वा (२) गाहावइकुलं जाव पविसित्तुकामे से ज्जं ण
जाणेज्जा खीरिणियाओ गावीओ खीरिज्जमाणीओ पेहाए असणं वा (४)
उवसंखडिज्जमाणं पेहाए पुरा अप्पजूहिए, सेवं णच्चा णो गाहावइकुलं

पठनपाठन के धर्मोपदेश अटकी पडवाना जणाय तो तेवा स्थळे ते मुनिए जवानो
इरादो नहि करवो. [५६१]

पण जो तेवा मांस मत्स्य, के मद्यप्रधान, विवाहभोजन, मृतकभोजन,
या प्रीतिभोजनगां मुनिने कोइ तेडी जतुं होय अने मुनिने मार्गमां कशी वनस्पति,
जळ, के जीवजंतुं नहि जणाय तेज त्यां श्रमण-वाहणादिकनी बहु भीड पण
नहि होय जेथी मुनिने त्यां जंतुं आवतुं सुलभ होय अने पठनपाठनादिक पण
थइ शके तो तेवा स्थळे [कारणयोगे] मुनिए^१ भिक्षार्थे जंतुं पण खरूं. [५६२]

गृहस्थना घरे मुनिए जतां त्यां ए वस्त्रे गायो दोवाती होय अथवा भो-
जन रंधातुं होय अथवा तैयार थइ रसुं छतां हजू बीजा याचकोने अपायुं नहि

१ मुनि रस्ते चाली थाक्यो होय या मांदगीधी उठ्यो होय या दुर्भिक्ष होय
विगेरे कारणयोगे मांसादिक त्याग करवा समर्थ मुनिए त्यां जंतुं एम टीकाकोरे
जणान्युंछे.

पिंडवाय पडियाए णिक्खमेज्ज वा पविसेज्ज वा । से त्तमायाए एगंत म-
चक्खमेज्जा, अणावाय—मसंलोए चिन्हेज्जा । अहपुण एवं जाणेज्जा, खी-
रिणीओ गात्रीओ खीरियाओ पेहाए, असणं वा [४] उवक्खडियं पेहाए,
पुरापजूहिते, से एवं णच्चा ततो संजयामेव गाहावतिकुलं पिंडवायपडि-
याए पविसेज्ज वा निक्खमेज्ज वा (५६३)

भिक्षवागा णामेगे एव माहंसु समाणे वा वसमाणे वा, गामाणु-
गामं दूइज्जमाणे, “खुड्ढाए खलु अयं गामे संणिरुद्धाए णो मद्दालए, से
हंता—भयंतारो बाहिरगाणि गामाणि भिक्षवायरियाए वयह ” (५६४)

संति तत्थेगतिस्स भिक्खुस्स पुरेसंथुया वा पच्छासंथुया वा
परिवसंति, तंजहा, गाहावती वा, गाहावतिणीओ वा, गाहावतिपुत्ता वा,
गाहावतिधूयाओ वा, गाहावतिसुण्हाओ वा, धाईओ वा, दासी वा, दा-
सीओ वा, कम्मकरा वा, कम्मकरीओ वा, तहप्पगाराइं कुलाइं पुरेसंथु-
नहि होय तो मुनिए ते घरमां प्रवेश न करवो. किंनु पाछा वळीने कोइ नहि दे-
खी शके तेवा स्थळे जइ ऊभा रहेवुं. अने ज्यारे जणाय के गायो दोवाइ रही छे
या भोजनं तैयार थइ रहुं छे अने बीजा याचकोने अपाइ चूकयुं छे त्यारे यतना-
पूर्वक ते गृहस्थना घरे जइने आहार लइ वळवुं. [५३३]

वृद्धपणाथी स्थिरवास करनारा के मासकल्पथी फरनारा मुनिओ नवा आ-
चता मुनिओने एम कहे के “हे पूज्य मुनिओ, आ गाम घणुं नानकडुं छे
अने अहीं [सूतकादिकथी] घणां घरो रोकायेलां छे. माटे आप बीजा गामे भिक्षा-
माटे पधारो.” तो मुनिए तेम सांभळी ग्रामांतरे चाल्या जवुं. [५६४]

कोइ गाममां मुनिना पूर्वपरिचित^१ तथा पश्चत्परिचित^२ सगावहाला र-
हेता होय, जेवाके;—गृहस्थो, गृहस्थ बानुओ, गृहस्थपुत्रो, गृहस्थपुत्रीओ, गृहस्थ
पुत्रवधुओ, दाइओ, दास, दासीओ, अने चाकरो, के चाकरडोंओ; तेवा गाममां
जतां जे ते मुनि एवो विचार करे के हुं एकवार बधाथी पहेलां मारा सगाओमां
भिक्षार्थे जइश, अने त्यां मने अन्न, पान, दूध, दहि, माखण, घी, गोळ, तेल,

याणि वा पच्छासंशुयाणि वा पुत्रामेव भिक्खायारियाए अणुपविसिस्सामि, अविय इत्थं लभिस्सामि पिंडं वा, लोथं वा, खीरं वा, दधिं वा, नवणीयं वा, घयं वा, गुलं वा, तेहं वा, महं वा, मज्जं वा, मंसं वा, संकुल्लिं वा, फाणियं वा, पूयं वा, सिहरिणिं वा, तं च्यामेव भुञ्जा पेञ्चा, पडिग्गहं संलिहिय सपमज्जिय, ततो पच्छा भिक्खूहिं सद्धिं गाहावतिकुलं पिंडवायपडियाए पविसिस्सामि निक्खमिस्सामि वा । माइद्वाणं फासे । णो एवं करेज्जा । से तत्थं भिक्खूहिं सद्धिं कालेण अणुपविसित्ता तत्थियरेयरेहिं कुलेहिं सामुदाणियं एसियं वेसियं पिंडवायं पडिगाहेत्ता आहारं आहारेज्जा । (५६५)

एयं खलु तस्सा भिक्खुस्सा वा भिक्खुणीए वा सामग्गियं ।

५६६)

[पंचम उद्देशः]

१ से भिक्खू वा [२] जाव पविट्ठेसमाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा, अमथु, मद्यमांस^१ तिलपापडी, गोळ्वाळुं पाणी, बुंदी, के श्रीखंड मळसे ते हुं सर्वथी पहेलां खाइ पात्रो साफ करी पछी बीजा मुनिओ साथे गृहस्थना घरे. भिक्षा लेवा जइश, तो ते मुनि दोषपात्र थाय छे माटे मुनिए एमनहि करवुं, किंतु बीजा मुनिओ साथे वखतसर जूदा जूदा कुलेमां भिक्षानिमित्ते जइ करी भागमां मळेले, निर्दूषण आहार लइ वापरवो. [५६५]

एज भिक्षु के भिक्षुणानो पूर्ण आचार छे. [५६३]

पांचमो उद्देश.

[मुनिए कयो आहार लेवो अने कयो नहि लेवो.]

गृहस्थने त्यां रंधाइ तैयार थएला आहारमांथी शरुआतमां थोडुएक-

१ वखते कोई अतिप्रमादि गृह होवाथी मद्यमांस पण खावा चाहे माटे ते लीधाछे एम टीकाकार लखेछे.

અગ્નિપિંડં ઉચ્ચિવપ્પમાણં પેહાણ, અગ્નિપિંડં ણિચ્ચિવપ્પમાણં પેહાણ, અગ્નિપિંડં
 હીરમાણં પેહાણ, અગ્નિપિંડં પરિભાઙ્ગમાણં પેહાણ, અગ્નિપિંડં પરિભુજમાણં
 પેહાણ, અગ્નિપિંડં પરિદુવેજમાણં પેહાણ, પુરા અસિણાતિ વા, અવહારાતિ વા
 પુરા' જત્થન્ને સમણ-માહણ-અતિહિ-કિવ્વણ વળીમગ્ગા સ્વદ્ધં સ્વદ્ધં^૧ ઉવ-
 સંકમંતિ, સે હંતા અહમવિ સ્વદ્ધં ઉવસંકમમિ, માઙ્ગુણં સંપાસે ણો એવં
 કરેજ્ઞા । (૫૬૭)

સે ભિક્ખુ વા (૨) જાવ સમાણે અંતરા સે વપ્પાણિ વા, ફાલિહા-
 ણિ^૨ વા, પાગારાણિ વા, તોરણાણિ વા, અગ્ગલાણિ વા, અગ્ગલપાસગાણિ વા,
 સતિ પરક્કમે સંજયામેવ પરક્કમેજ્ઞા, ણો ઉજ્જુયં ગચ્છેજ્ઞા । કેવલી બૂયા
 આયાણમેયં. ” । (૫૬૮)

સે તત્થ પરક્કમેમાણે પયલેજ્ઞ વા પવહેજ્ઞ વા, સે તત્થ પયલેમાણે
 વા પવહેમાણે વાતત્થસે કાયે ઉચ્ચારેણ વા, પાસવણેણ વા સ્વેલેણ વા, સિં-
 ઘાણેણ વા, વંતેણ વા, પિત્તેણ વા, પૂણ વા, સુક્કેણ વા સોણિણ વા, ઉ,

૧ ત્વરિત ત્વરિતં ૨ પરિવાઃ

દેવતાને ચડાવવામાટે કહાડેલા અગ્નિપિંડનામે આહારને, કાઠાડતી વેળા,
 નાચતી વેળા, લડ જતા વેળા, વેહેંચતી વેળા, સ્વાતી વેળા, કે દેવાલયની
 ચોમેરે ઝાઝાડતી વેળા ઘણાએક શ્રમણ-બ્રાહ્મણાદિક ભિક્ષુઓ પૂર્વે ઘણી
 વખત તે આહાર સ્વાધેલો અને મેઝવેલો હોવાથી ફરી તેનામાટે ત્યાં ઝતાવળા
 ઝતાવળા દોડયા જાય છે. તેમને દેખીને મુનિ વિચારે કે હું પણ ત્યાં
 જાઉં તો તે દોષપાત્ર થાયછે. માટે મુનિએ તેમ ન કરવું. (૫૬૭)

મુનિએ ગૃહસ્થને ત્યાં ભિક્ષા લેવા જતાં વચગાળે ગઢ, સ્વાડ, કોટ, તોરણ,
 કે આગળીઓ આઢી આવે તો તે રસ્તે નહિ જતાં વીજે રસ્તે મુનિએ ત્યાં જવું.
 કારણકે તે રસ્તે જતાં કેવળજ્ઞાનિઓ જોખમ ભરેલું ગણેછે. [૫૬૮]

જે માટે તે રસ્તે ચાલતાં કદાચ મુનિ ત્યાં લથડી જાય કે પડી પણ જાય
 અને તેમ થતાં તેનું શરીર, વિષ્ણુ મુત્ર, શ્લેષ્મ, શૂક, વમન, પિત્ત, પરુ, વીર્ય, કે
 લોહીથી સ્વરાવ પણ થાય [હવે કદાચ વીજો માર્ગ ન હોવાથી મુનિએ તેજ રસ્તે જતાં]

पलिचे सिया। तहप्पगारं कायं णो अणंतरहियाए^१ पुढवीए, णो ससाणि-
च्चाए पुढवीए, णो ससरक्खाए^२ पुढवीए, णो चित्तमंताए सिलाए, णो
चित्तमंताए लेल्लूरु, कोलावासंसे^३ वा दासए, जीवपतिट्ठिए सअंडे सपाणे
जाव ससंताणए, णो आमज्जेज्ज वा, णो पमज्जेज्ज वा—संलिहेज्ज वा,
णिह्तिहेज्ज वा,—उव्वलेज्ज वा,—उव्वट्ठेज्ज वा,—आयावेज्ज वा,—पयावे-
ज्ज वा । से पुच्चामेव अप्पससरक्खं तणं वा, पत्तं वा, कट्ठं वा, सक्कर
वा जाएज्जा । जाइत्ता से त्त मायाए एगंत-ज्वकमेज्जा (२) अहे
झामथंडिलंसि^४ वा जाव अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि पडिलेहिय (२)
पमज्जिय (२) ततो संजयासेव आमज्जेज्ज वा जाव पयावेज्ज वा ।
[५६९]

से भिक्खू वा (२) जाव पविट्ठे समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा,
गोणं वियालं^५ पडिपहे पेहाए, महिसं वियालं पडिपहे पेहाए, एवं मणुस्सं
आसं हत्थिं सीहं वग्गं दीवियं अच्छं तरच्छं परसरं सियालं विरालं सु-

१ अनंतर्हितया. २ सरजस्कया. ३ घुणाकीर्णे ४ अथ दग्धस्थं-
डिले. ५ व्यालं दुष्टं.

तेनुं शरीर ऊपर जणावेली रीते अशुचिथी खराव थाय तो तेणे तरतनी सूकेली
के चीकणी के कचरावाळी माटीथी अथवा साचित्त पत्थराथी या झीणाजिवजंतुथी
भरेला लाकडा विगेरेथी शरीरने घसवुं के साफ करवुं के सूकवुं नहि. किंतु
तेवा वखते तरतज गृहस्थपासेथी निर्जीव घास पान के काष्ट अथवा रेती मागी
लाववी. अने ते लइने एकांत स्थळमां जइने त्यां निर्जीव जमीनने जोइ प्रमाजीं
यतनापूर्वके ते तृणादिकवडे शरीरने साफ करवुं. [५६९]

मुनिने भिक्षा लेवा जतां मार्गमां विक्राळ वळद, पाडो, मनुज्य, अश्व, हाथी
सिंह, बाघ, दीपडो, रींछ, तरश, शरभ, [अष्टापद], सीआळ, विलाडो, कूतरो
चाराहिसूर, लोंकडो, के कोइपण जातजुं जंगली जानवर ऊसुं रहेलुं जणाय,

णयं कोलसुणयं कोकंतियं^१ चित्ताचेह्हरयं^२ वियालं पडिपहे पेहाए, साति परक्कमे संजयामेव परक्कमेज्जा, णो उज्जुयं गच्छेज्जा । [५७०]

से भिक्खू वा (२) जाव समाणे अंतरा से ओवाओ वा, खाणू वा, कंटए वा, घसी^३ वा, भिलुगा^४ वा विसमे वा विज्जले^५ वा परिया-
वज्जेज्जा, साति परक्कमे संजयामेव णो उज्जुयं गच्छेज्जा । [५७१]

से भिक्खू वा (२) गाहावतिकुलस्स दुवारसाहं कंटकबोदियाए पडिपिहियं पेहाए तेसिं पुव्वामेव उग्गहं अणुण्णविय अपडिलेहिय अप-
मज्जिय नो अवगुणेज्ज^६ वा, पविसेज्ज वा णिक्खमेज्ज वा । तेसिं पुव्वामेव उग्गहं अणुण्णविय पडिलेहिय पमज्जिय ततो संजयामेव अवगु-
णेज्ज वा, पविसेज्ज वा, णिक्खमेज्ज वा । [५७२]

से भिक्खू वा (२) जाव समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा समणं वा, माहणं वा, गाम पिंडोलगं वा, अतिथिंवा, पुव्वपविट्ठं पेहाए णो तेसिं

१ लोभटकं २ आरप्यजीवविशेषं ३ स्थला दधस्ता दधतरणं

४ स्फुटितकृष्णभूराजिः ५ कदर्भः ६ उद्घाटयेत्

अने बीजो रस्तो होय तो ते भयभरेला सीधे रस्ते न जतां बीजे रस्तेथी जवुं. [५७०]

एज प्रमाणे मार्गमां खाडा होय, खीला होय, कांटा होय, बोंकराना घस [नळियां] होय, फाटेली जगीन होय, टींबाटेकरा होय, के कीचड होय, तो मार्गी तर छतां ते मार्गे न जवुं. [५७१]

मुनिए गृहस्थना घरनो दरवाजो कांटानी डाळथी ढांकेलो देखी गृहस्थनी रजा लीधा शिवाय तथा जोया प्रमार्ज्या शिनाय ऊघाडवो नहिं तेमज तेना अंदर पेसवुं पण नहिं. किंतु (जो जरूरी काम होय तो) गृहस्थनी रजा लइ पुंजी प्रमार्जी यत्ना पूर्वक ऊघाडवो अने अंदर जवुं. [५७२]

मुनिए गोचरीए जतां गृहस्थना घरे कोइ पण श्रमण, ब्राह्मण, भीखारी,

संलोए सपडिदुवारे चिद्वेज्जा, । केवळी बूया “आयाण-मेयं” [५७३]

पुरा पेहाए तस्सट्ठाए परो असणं वा [४] आहुट्ठु दल-
अह भिक्खूणं पव्वावादिट्ठा एस पतिज्जा, एस हेऊ, एत्त उवएसो, जं णे
तेसिंसंलोए सपडिदुवारे चिद्वेज्जा से च-मायाए^१ एगंत-प्रवक्कमेज्जा (२)
अणावाय-मसंलोए चिद्वेज्जा । (५७४)

से परो अणावाय-मसंलोए चिद्वेमाणस्स असणं वा आहुट्ठु दल-
एज्जा, से य वदेज्जा “आउसंतो समणा, इमे भो असणे वा (४)
सव्वजणाए निसिद्वे, तं भुंजह च णं, परिभाएह च णं.” तं चेगतिओ
पडिगाहेत्ता तुसिणीओ ओहेज्जा, “अवियाइ एयं मम्ममेव सिया ” एवं
माइट्ठाणं संकासे । णो एवं करेज्जा । से च-मायाए तत्थ गच्छेज्जा (२) से
पुव्वा मेव आलोएज्जा “आउसंतो समणा, इमे भो, असणं वा (४)
सव्वजणाए णिसिद्वे तं भुंजह चणं, परिभाएह च णं” से वं वदंतं परो
वएज्जा, “आउसंतो समणा, तुन चेव णं परिभाएहि ” से तत्थ परिभा-
ए णणे णो अप्पणो खट्ठुं^२ खट्ठुं^२ डायं^३ (२) ऊसडं^४ (२) रसियं २ सणुन्नं

१ तं पूर्वप्रविष्टं आदाय ज्ञात्वा. २ प्रचुरं प्रचुरं. ३ शाकं. ४
उत्सृतं वर्णादिगुणोपेतं

के परदेखीने पोताथी पेहेलो पेठेलो जोइ तेमना देखतां गृहस्थना दरवाजे ऊभा
रहेवुं नहि. केमके तेम ऊभा रहेतां केवळी भगवाने बहु दोष जणाव्याछे. [५७३]

जे माटे ते मुनिने दरवाजे ऊभो रहेलो जोइ गृहस्थतेना माटे आहारादिक
वनाबीने आपवानुं करेछे, माटे मुनिना सारं ऊपर जणाव्या मुजव आवी प्रतिज्जा
आवो हेतु अने आवो च-देश जरूनो छे के तेणे गृहस्थने त्यां वूरे पेठेला
याचकोना देखतां दरवाजे नहि उभा रहेवुं. किंतु कोइ नहि देखी शके तेवा
स्थले जइ ऊभा रहेवुं. [५७४]

[२] णिद्धं (२) लुक्खं [२] से तत्थं अमुच्छित्ते अगिद्धे अगट्टिए अणज्झोवज्जणे बहुसममेव परिभाएज्जा । (५७५)

से णं परिभाएमाणं परो वदेज्जा “आउसंतो समणा, मा णं तुमं परिभाएहि, सव्वे वेगतिया भोक्खामो वा पहामो^१ वा” से तत्थ^२ भुंज-माणे णो अप्पणो खद्धं (२) जाव लुक्खं- (२) से तत्थ अमुच्छिए (४) बहुसममेव भुंजेज्जा वा पीएज्जा वा । (५७६)

१ पश्यामो वा २ परतीर्थिकैः सार्द्धं न भोक्तव्यं स्वयूथ्यैश्च पार्श्वस्थादिभिः सहभुंजानाना मयं त्रिधिः

एवे स्थळे ऊभा रेहेतां छतां मुनिने ते गृहस्थ त्यां आदी अशनादिक आहार आपे अने कहेके “हे आयुष्मन् साधुओ, आ आहार में तयो सर्व जणने आप्यो छे. माटे तये वधा जण भेगा मळी खाओ अथवा वेहेँची ल्यो.” तेम छतां ते मुनि आहार मळ्यावाद गुप्तप रही एम बिचार करे के “आ तो मनेज मात्र पूरतो छे” तो ते दोषपात्र थाय छे. माटे एवो वितर्क कदापि न करवो. किंतु ते आहार लइ बीजा श्रमणादिको पास जवुं अने शरुआतगांज जणाववुं के “आयुष्मन् श्रमणो, आ आहार आप सर्व जणने एकठो मळ्यो छे. माटे भेगा खाओ अथवा वेहेँची ल्यो.” आम मुनिए कहेतां मुनिने कोइ कहे के “हे आयुष्मन् श्रमण, तुंज बधाने वेहेँची आप.” तयारे मुनिए ते वेहेँची आपतां पोता तरफ झाजो झाजो या स्वादिष्ट या उत्तम उत्तम या रसिक रसिक या मनोहर मनोहर घृतवाळो घृतवाळो या चोखो चोखो नहि नाखवो. किंतु त्यां मुनिए सर्व लोलपिपणुं त्याग करी शांतपणे ते बरोबर सरखीरीते ज वेहेँची आपवो. [५७५]

अगर वेहेचती वेळा कोइ मुनिने कहे के “हे आयुष्मन् श्रमणं तुं वेहेच मा. आपण बधा एकठा मळी खाओपीशुं.” तयारे मुनिए तेमना^१ साथे जमतां पण कशुं वधतुं वधतुं के सारुं सारुं पोते नहि खातां सरखी रीते शांतपणे जमवुं [५७६]

१ (परतीर्थीओ साथे नहि जमवुं पण स्वयूथिक पासत्यादिक साथे जमव-
नी आ विधि छे, एम टीकाकार जणावे छे.)

से भिक्खू वा (२) जाव समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा समणं वा, माहणं वा, गार्मपिंडेलगं वा, अतिहिं वा, पुच्चपविट्ठं पेहाए णो ते उवातिकम्म पविसेज्ज वा ओभासेज्ज^१ वा। से य त-मायाए एगंत-मव-क्कमेज्जा अणावाय-मसंले ए चिट्ठेज्जा। अह पुण एवं जाणेज्जा, पडिसे-हिए व दिन्ने वा, ततो तसि णियाट्ठेते संजयामेव पविसेज्ज वा ओभासेज्ज वा। (५७७)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामागियं। (५७८)

[षष्ठ उद्देशः]

से भिक्खू वा (२) जाव समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा, रस-सिणो बहवे पाणे घासेसणाए संघडे सणिवतिए पेहाए, तंजहा; कुक्कुड-

- १ अवभाषेत वा.

मुनिए गृहस्थना घरे भिक्षार्थे जतां त्यां पोताथी अगाऊ पेठेला श्रमण, ब्राह्मण, भीखारी के अतिथिने ऊभा रहेला जोइने तेमनुं उल्लंघन करी कदापि अंदर पेशवुं के मागवुं नहि. किंतु तेम जाणी कोइ नहि देखी शके तेवा स्थळमां एकांते जइ ऊभा रहेवुं. अने ज्योर एम जणाय के तेमने गृहस्थे पाछा बाळ्या छे अथवा दीधुं छे त्यारे तेमना जवा वाद मुनिए यत्नापूर्वक ते गृहस्थना घरनी अंदर जवुं के मागवुं. [५७७]

एज खरेखरो मुनि अने आर्याओनो आचार छे. [५७८]

छठो उद्देशः.

[केवो आहार लेवो तथा केवो न लेवो तेना नियमो.]

मुनिने भिक्षे मार्गमां राथ जातसेल्लुपी. कूकडाओ, सुअरो, तथा

जातियं वा, सूयरजातियं वा, अग्गापडसिं वा वायसा संघडा संणिवडिया पेहाए, सति परक्कमे संजयामेव नो उज्जुयं गच्छेज्जा । [५७९]

से भिक्खू वा (२) जाव पविट्ठे समाणे नो गाहावतिकुलस्स दुवारसाहं अवलंबिय (२) चिट्ठेज्जा; नो गाहावतिकुलस्स दग्गच्छड्डणमत्तए चिट्ठेज्जा; नो गाहावतिकुलस्स चंदणिउयए^१ चिट्ठेज्जा णो गाहावतिकुलस्स सिणाणस्स वा वच्चस्स वा संलोए सपडिटुवारे चिट्ठेज्जा; णो गाहावतिकुलस्स आलोयं वा थिग्गलं वा संधिं वा दग्गभवणं वा बाहाउ^२ पग्गिज्झिय (२) अंगुलियाए वा उदिसिय (२) ओणाभिय (२) उण्णभिय (२) णिज्जाएज्जा; णो गाहावतिं अंगुलियाए उदिसिय [२] जाएज्जा; णो गाहावतिं अंगुलियाए चालिय [२] जाएज्जा; णो गाहावतिं अंगुलियाए तज्जिय^३ (२) जाएज्जा; णो गाहावतिं अंगुलियाए उद्वुल्लंभिय^४ [२] जाएज्जा; णो गाहावतिं वंदिय [२] जाएज्जा णो वयणं फल्लं वदेज्जा । [५८०]

कागडा विगेरे घणाएक प्राणिओ खावा माटे रस्तामां एकटा मळेला जणाय तो ते रस्ते सीधो छतां धीजे मार्ग मळी आवतो होय तो ते रस्ते मुनिए नहि चालवुं. [५७९]

मुनिए भिक्षार्थे गृहस्थना घरे जतां त्यां गृहस्थना दरवाजांनी बा-
खा पकडी उभा रहेवुं नहिं, गृहस्थना पाणी ढोळवाना स्थानक तरफ उभा रहेवुं
नहि, कोगळा फेंकवाना स्थानक तरफ उभा रहेवुं नहि, अने स्नान करवाना के
खरचु जवाना स्थान तरफ उभा रहेवुं नहिं. वळी गृहस्थना घरनी वारीओ वा
छिद्रो वा फाट तथा पाणीआराने मुनिए पोताना हाथ के आंगळीओ अडकावी
उंचानीचा थंड ते ओयांथी गृहस्थनुं घर जोवुं नहिं. मुनिए आंगळीओवडे निशानी
करी याचवुं नहिं. तेमज आंगळीओ वडे तेने घुणावीने के दवावीने पण याचवुं
नहि तथा आंगळीओवडे तेने अरज करीने याचवुं नहि वळी गृहस्थने सलाम क-
रीने पण कंद याचवुं नहि. गृहस्थ कदाच कंड नहि आपे तो कठोर वचन न बो-
लवां. [५८०]

अह तत्थ कंचि भुंजमाणं, पेहाए तंजहा; गाहावइयं वा जाव कम्मकरिं वा, से पुव्वामेव आलोएज्जा;—“आउसो—त्ति वा, भइणि—त्ति वा, दाहिसि मे एत्तो अन्नयरं भोयणजातं । ” से एवं वदंतस्स परो हत्थं वा, मत्तं वा, दविं वा, भायणं वा, सीतोदगवियडेण वा उसिणोदगवियडेण वा, उच्छेलेल्ले वा, पहोएज्ज वा, से पुव्वानेव आलोएज्जा “आउसो—त्ति वा, भागिणी—त्ति वा, मा एयं तुमं हत्थं वा, मत्तं वा, दविं वा, भायणं वा, सीतोदगवियडेण वा उसिणोदगवियडेण वा उच्छेलेहि वा पहोवाहि वा । अभिकंखसि मे दातुं, एमेव दलाहि । ” से सेवं वदंतस्स परो हत्थं वा [४] सीओदगवियडेण वा उसिणोदगवियडेण वा उच्छेलेत्ता पधोइत्ता आहट्ठु दलएज्जा, तहप्पगारेण पुरेकम्मएण हत्थेण वा [४] असणं वा [४] अफासुयं अणेसणिज्जं जाव णो षडिगाहेज्जा । अहपुण एवं जाणे-

१ उदकार्देण.

मुनिए गृहस्थने घरे जतां त्यां कोइने जमतो देखी शरुआतमां तपास करवी के आ कोण छे. के यावत् चाकर चाकरही छे ? तयारवाद तेणे बोलवुं के “हे आयुष्मन् अथवा हे बेहेन, आ भोजनमांथी मने कइ पण थोडुंएक भोजन आपशो ?” एम मुनिए बोलतां गृहस्थ पोताना हाथ, पात्र, अने चाटवो के वासण थंडा पाणीथी अथवा ठरीने सचिच थएला ऊना पाणीथी छांटे के धोवा मंडे तो मुनिए शरुआतमां ज तेने जणाववुं के “ हे आयुष्मन् या बेन तमे एम पाणीथी छांटीने के धोइने मने आपता ना, वगर छांटे धोएज मने आपो ” तेम कहेतां पण जो ते गृहस्थ पोताना हाथपात्र पाणीथी छांटी के धोइने ज आपवा मंडे तो मुनिए तेवा आहारने अशुद्ध गणीने ग्रहण न करवुं. तेमज कदाच एम बने के गृहस्थ आहार आप्या अगाउ तेम चाहिने हाथपात्र पाणीथी भींजाइ गएला होय तोपण तेनावडे आहार मुनिए न लेवो. बळी कदि गृहस्थना हाथपात्र

जाणेज्जा, णो उदउट्ठेणं, ससिणिट्ठेणं सेसं तं चैव । एवं ससरक्खे, मट्ठिया,
ऊसे^१, हत्थिले, हिंगुलए, मणोसिल्ला, अंजणे, लोणे, गेरुय— वन्निय^२ से
डियसोरट्ठिय-पिट्ठु-कुक्कस- उक्कुट्ठु संसट्ठेणं । (५८१)

अहपुण एवं जाणेज्जा, णो असंसट्ठे. तहप्पगोरेण संसट्ठेण हत्थेण
वा (४) असण वा (४) फासुयं जाव पडिगाहेज्जा । अहपुण एवं
जाणेज्जा, असंसट्ठे, तहप्पगोरेण संसट्ठेण हत्थेण वा, (४) असणं वा [४]
फासुयं जाव पडिगाहेज्जा । [५८२]

से भिक्खु वा (२) पुण जाणेज्जा, पिहुयं वा धहुरयंवा
जाव चाउलपलवं वा, अमंजए भिक्खुयडियाए थित्तमंताए सिल्लाए
जाव मक्कुडासंताणाए केहिंसुवा केट्ठिंति वा, केट्ठिस्संति वा, उप्पणिंसु^३ वा [३]
तहप्पगारं पिहुयं वा जाव चाउलपलवं वा अफासुयं जाव णो पडिगाहेज्जा ।
(५८४)

१ क्षारमृत्ति का . २ पीतमृत्तिका ३ पर्णचूर्ण ४ वाताय दत्तंवत

इत्यर्थः

पाणीयो वधु भीजवेला नहि होय पण हवायला होय या रज, माटी, खार,
हरिआळ, हिंगळो, मणासिल, अंजन, लूण, गेरु, पीळी माटी, तूवर माटी, चो-
खानी भूकी, कूकसा के पानना भूकाथी खरडेला होय तो ते बडे पण
आहार न लेवो. (५८१)

जो मुनिने एम जणाय के गृहस्थना हाथपात्र, जे आहार ते तेने
आपवा मांडे छे तेवीज जातना आहारबडे खरडेला छे तो तेबडे तेणे ते
आहार ग्रहण करवो. अथवा तो जो तदन चोरवा हाथपात्र होय तो तेना-
बडे ग्रहण करवो, [५८२]

मुनिने एवं जणाय के आ धाणी, पहुवां, पोख, के चोखानी भूकी असं-
यति गृहस्थोए मुनिना माटे सचित्त अथवा जीवजंतु भरेला शिलामां कूटयां छे
कूटे छे के कूटेश, अथवा वायराणां छांटया छे छांटे छे, के छांटेश, तो तेवा धाणी
विगेरेने ग्रहण नहि करवां. (५८३)

से भिक्खू वा [३] जवि समाणे सेज्जं पुण जाणेज्जा, विलं वा लेणं, उद्धियं वा लेणं, अस्सजए भिक्खुगडियाए चित्तमंताए सिलाए जाव संताणाए भिदिंसु वा, भिदंति वा, भिदिस्संति वा, रुच्चिसु^१ वा, [३] विलं वा लेणं, उद्धियं वा लेणं, अफासुयं जाव णो पडिगाहेज्जा । (५८४)

से भिक्खू वा (२) जाव समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा असणं वा [४] अंगाणिणिक्वित्तं तहप्पगारं असणं वा (४) अफासुयं लाभे संते णो पडिगाहेज्जा । केवली बूया “आयाण-मयं” । अस्सजए भिक्खुपडियाए उस्सिचमाणे वा, निसिचमाणे वा, आमज्जमाणे वा, पमज्जमाणे वा, ओयारमाणे वा, ठयण्णेमाणे वा अगणिजीवे हिंसेज्जा । अह भिक्खूणं पुच्चावदिद्वा, एस पइण्णा, एस हेऊ, एस कारणे, एसुवएसे, जं तहप्पगारं असणं वा [४] अंगाणिणिक्वित्तं अफासुयं अणेसाणिज्जं लाभे संते णो पडिगाहेज्जा । (५८५)

पिष्टव्रतइत्यर्थः

एज प्रमाणे बीडलूण के सींघालूण अथवा दारिआइ लूण गृहस्थोए मुनिने माटे सचित्त या जीवजतुं भरेली शिलांमां वाटयुं होय के पीस्युं होय तो ते पण अयोग्य गर्णीने मुनिए ग्रहण न करवुं । [५८४]

गृहस्थना घरे जे आहार अग्नि ऊपरज चढेलो पडयो होय त मुनिए ग्रहण न करवो, केमके ते ग्रहण कर्पाथी दोषपात्र थवाय छे, जे माटे ते आहार मुनिए लेतां असंघति गृहस्थ साधुना माटे आहार कहाडतां के पाहुं, नाखतां, साफ करतां, उतारतां, के आहुं अंबलुं करतां अग्निना जीवोनी हिंसा करवो, माटे मुनिने एवी प्रतिज्ञा अने एवो उपदेश छे के तेणे अग्नि ऊपर चढेलो आहार अशुद्ध गर्णीने मळतां छतां पण न लेवो । [५८५]

એવં ત્વલુ તસ્ત મિક્તુસ્સ ત્વા મિક્તુણી એ ત્વા સામગ્ગિયં ।

[૫૮૬]

(સત્તમ ઉદ્દેશઃ)

સેં મિક્તુ વા [૨] જાવ સમાણે સે જ્ઞં પુણ જાણે-
જ્ઞા, અસણં વા (૪) સ્વંધંસિ વા, થંધંસિ વા, મંચંસિ વા, માલંસિ
વા, પાસાયાંસિ વા, હમ્મિયંતલંસિ વા, અન્નયરંસિ વા તહપ્પગારંસિ
અંતલિક્કજાયાંસિ ઉવણિક્કિત્તે સિયા, તહપ્પગારં માલોહંડં અસણં
વા [૪] જાવ અફાસુયં ણો પહિંગાહેજ્ઞા । કેવલીં સૂયા “આયા-
ણ-મેતં” । અસ્સંજણ મિક્તુપહિયાણ પીઠં વા, ફલહં વા, ણિસ્સેણિ

એ મુનિ અને આર્યાઓનો પવિત્ર આચાર છે. [૫૮૬]

સાતમો ઉદ્દેશ.

(કેમ અને કેવો આહાર લેવો તથા કેમ અને કેવો ન લેવો.)

જ આહાર ગૃહસ્થે મીંત ઉપર, થાંધલા ઉપર, માંચા ઉપર, માઠ ઉપર, ધર
ઉપર કે હવેલી ઉપર અથવા એવી જાતના કોઈ પણ ઉચ્ચ સ્થળમાં રાખ્યો હોય
અને ત્યાંથી લાવીને ગૃહસ્થ આપવા માંડે તો તે આહાર અશુદ્ધ ગણીને મુનિએ ન
લેવો કેમકે જ્ઞાનિઓએ તેમાં દોષ વતાવ્યા છે. જે માટે ગૃહસ્થ સાંધુના માટે
ત્યાં વાગોઠ, પાટિંડ, નિસ્સણી કે ઉત્તલ માંડી ત્યાં ચઢતાં જો પડે તો

वा, उदृहलं वा, आहृद् उस्सवियं दुरुहेज्जा । से तत्थ दुरुहमाणे पय-
लेज्जं वा पवडेज्जं वा । से तत्थ पयलेमाणे वा पवडेमाणे वा हत्थं वा,
पायं वा, बाहुं वा, ऊरुं वा, उदरं वा, सीसं वा, अण्णयसं वा कायंसि इ-
दियजायं लूसेज्जं वा पाणाणि वा भूयाणी वा जीवाणी वा सत्ताणि वा
अभिहणेज्जं वा वत्तेज्जं वा लेसेज्जं वा संघसेज्जं वा संघट्टेज्जं वा पत्थि-
वेज्जं वा किलमेज्जं वा ठाणाओ ठाणं संकाभेज्जं वा । तं तहप्पगारं
मालोहडं असणं वा (४) लाभे संते णो पडिगाहेज्जा । (५८७)

से भिक्खू वा [२] जाव समाणे से ज्जं पुणं जाणेज्जा असणं
वा (४) कोट्टियातो वा कोलज्जातो वा अससंजए भिक्खुपडियाए
उक्कुज्जिया अघउज्जिया ओहरिया आहृद् दलएज्जा, तहप्पगारं असणं वा
(४) मालोहडंति णच्चा लाभे संते णो पडिगाहेज्जा । (५८८)

से भिक्खू वा (२) जाव समाणे से ज्जं पुणं जाणेज्जा असणं
वा (४) मट्ठिओलित्तं तहप्पगारं असणं वा (४) जाव लाभे संते णो पडि-

३ अर्धवृत्तखाताकारात्.

तेना हाथ, पंग, बाहु, सायळ, पेट, माथुं के गमे ते अंगनो भेग थाय तथा
बीजां जीव जंतुओ पण हणाय माटे तेवी ज्ञातनो माळयी आणेलो आहार
मळता छतां पण न लेवो. [५८७].

वळी जो गृहस्थ, कोठीयां के कोठलमार्थी साधुना माटे उंचो नीचो के
आडो थई आहार लावी मुनिने आपवा मडि तो ते पण न लेवो. [५८८]

मुनिए जे आहार माटीयी छपी बंध राखेलो होय ते मळता छतां नहि
लेवो, जे माटे केवलज्ञानिओए एमां दोष बताव्या छे, केमके असंयति गृहस्थ सा-
धुना माटे माटी ऊखेदी ते आहारने कहाडवा जतां पृथ्वीकाय तथा अग्नि, वायु,

गाहेज्जा । केवली बूया “आयाण-मेयं ” अस्संजए भिक्खू-पडियाए मट्ठिओलित्तं असणं [४] उड्ढिदमाणे पुढविक्कायं समारंभेज्जा, तहा तेऊ वाऊ-वणस्सति-तस- ।यं समारंभेज्जा, पुणरवि ओल्लिपमाणे पच्छाक-म्मं करेज्जा । अह भिक्खूणं पुच्चोवदिट्ठा जाव जं तहप्पगारं मट्ठिओलित्तं असणं वा [४] लाभे संते णो पडिगाहेज्जा । [५८९]--

से भिक्खू वा (२) जाव पविट्ठेसमाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा, असणं वा (४) पुढवि कायपतिट्ठियं, तहप्पगारं असणं वा (४) अफासुयं जाव णो पडिगाहेज्जा । [५९०]

से भिक्खू वा (२) से ज्जं पुण जाणेज्जा, असणं वा [४] आउका-यपतिट्ठियं तह चेव एवं अगणिकायपतिट्ठियं लाभे संते णो पडिगाहेज्जा । केवली बूया “आयाण-मेयं ” अस्संजए भिक्खूपडियाए अगणि उ-स्सक्कियं (२) णिसक्कियं (२) ओहरियं (२) ओहट्ठु दलएज्जा अह भि-क्खूणं पुच्चोवदिट्ठा जाव णो पडिगाहेज्जा । [५९१]

वनस्पति, अने त्रसकायनी हिंसा करे, तथा पाछुं बंध करतां पण तैटली हिंसा करे माटे साधुने एवी भलामण छे के तेणे माटीथी बंध करेलो आहार मळतां नहि लेवो. [५८९].

मुनिए जे आहार सचित्त पृथ्वीकाय उपर पडेलो होय ते पौताने अयोग्य घारी ग्रहण न करवो. [५९०]

एज रीते पाणी उपर रहेलो आहार पण न लेवो. बळी अग्नि उपर चढेलो आहार पण न लेवो केमके तेम करतां कर्मबंध थाय छे, जे माटे तेवें बखते असं-यति गृहस्थ मुनिना माटे अग्निने बधती बाळवो अथवा ओछी करेश, अथवा हांछा-ने आधुं पाछुं करेश. माटे मुनिने उपर जणावेली खास भलामण छे के तेणे अ-ग्नि उपर चढेलो आहार ग्रहण न करवो. [५९१]

से भिक्खू वा (२) जाव पविट्ठेसमाणे से ज्ञं पुण जाणेज्जा, असणं वा (४) अच्चुसिणं अस्संजए भिक्खुपडियाए सूखेण वा, वियणेण वा, तालियंटेण वा, पत्तेण वा, साहाए वा, साहाभंगेण वा, पिहुणेण वा, पिहुणहत्येण वा, चेलेण वा, चेलकन्नेण वा, हत्थेण वा, मुहेणवा, फुसेज्ज वा, धीएज्ज वा; से पुच्चामेव आलोएज्जा “आउता-
त्ति वा, भगिणि-त्ति वा, मा एयं तुमं असणं वा [४] अच्चुसि-
णं सएण वा जाव फुसाहि वा वीयाहि वा । अभिक्खवसि मे दातुं, ए-
मेव दलयाहि । ” से सेव वंदंतस्स परो सूखेण वा जाव वीइत्ता आ-
हदु दलएज्जा, तहप्पगारं असणं वा (४) जाव णो पडिगाहेज्जा ।
(५९२)

से भिक्खू वा [२] जाव समाणे से ज्ञं पुण जाणेज्जा असणं
वा [४] वणस्सइकायपत्तिद्वियं, तहप्पगारं असणं वा [४] वणस्सइकाय-
पत्तिद्वियं अफासुयं अणेसणिज्जं लामे संते णो पडिगाहेज्जा । एयं तसका-
एवि । (५९३)

आहार-पाणी अति ऊनां हेवाथी गृहस्थ तेने मुनिना माटे सूपडावडे,
बीजणावडे, मोरपीछना बीजणावडे, पंखावडे, शाखावडे, शाखाना कटकावडे,
मोरपीछवडे, कपडावडे, कपडानी किनारवडे, हाथवडे के मुखवडे बीजी करीने
थेदां पाडवां मांडे त्थारे मुनिए शरुआतमा जे तेने जोइने जणावडु के “ हे
आयुष्मन्, अथवा वेहेन, तमे आ आहारपाणीने सूपडा के पंखा विगेरेथी
बीजी मां. जो मने देवा चाहाता हो तो एमज आपो ” एम कहा छतां
पण गृहस्थ ते आहारने सूपडा विगेरेथी बीजी करीने आपे तो तेवी जातनां
आहार पाणी ग्रहण न करवो [५९२]

जे आहार वनस्पति ऊपर के त्रय जीवो ऊपर पडेलो होय ते पण मु-
निए ग्रहण न करवो. [५९३]

(પાનકાધિકાર :)

સે મિક્ચૂ વા (૨) જાવ પવિટ્ટે સમાણે સે જ્ઞં પુણ પાણગજાતં
જાણેજ્જા, તંજહા; ઉસેઇનં^૧ વા, સંસેઇમં^૨ વા, ચાડલોદગં વા, અણ્ણ-
તરં વા તહપ્પગારં પાણગજાતં અહુણાધોતં અણંબિલં અવોક્કંતં અપરિણંતં
અવિદ્ધત્થં^૩ અફાસુયં અણેસણિજ્ઞં મણ્ણમાણે ણો પઢિગાહેજ્જાં । [૫૯૪]

અહ પુણ એવં જાણેજ્જા ચિરાધોતં અંબિલં વક્કંતં પરિણંતં વિદ્ધત્થં
ફાસુયં જાવ પઢિગાહેજ્જા । (૫૯૫)

સે મિક્ચૂ વા (૨) જાવ પવિટ્ટે સમાણે સે જ્ઞં પુણ પાણગજાતં
જાણેજ્જા, તંજહા; તિલોદગં વા, તુસોદગં વા, જવોદગં વા, આયામં^૪ વા,
સોવીરં^૫ વા, સુદ્ધવિયડં વા, અણ્ણતરં વા તહપ્પગારં પાણગજાતં પુચ્ચમેવ
આલોપ્પજ્જા, “આડસો—ત્તિ વા, મગ્ગિણિ-ત્તિ વા, દાહિસિ મેણ્ણો અન્નતરં

૧. ણિટોત્ત્વેદનાર્થ મુદકં ૨ તિલધાવનોદકં ૩ અવિષ્વસ્તં. ૪
અવશ્યાનકં ૫ આચ્છળનામ્નાપ્રસિદ્ધ

(પાણીનો અધિકાર.)

લોટ મશ્કવા માટેરું પાણી, તિલ ધોયારું પાણી, ચોસા ધોયારું
પાણી, તથા પંચીજ જાતરું ધોયારું હરેક પાણી જો તરતરું ધોયારું હોય હજી
તેનો સ્વાદ ફર્યો ન હોય તેમજ તેરું પૂરતું પરિણામંતર પણ ન થયું હોય
તથા તેનો યોનિધ્વંશ પણ હજી ન થયો હોય તો તેરું પાણી અનેપણીય
જાણીને મુનિષ નહિ લેવું. [૫૯૬]

પણ જો તેરું પાણી લાંબા વસ્તરું ધોયારું સ્વાદથી ફરેલું પરિણામંતર પા-
મેલું અને યોનિરાહિત થયેલું હોય તો તે લેવું. [૫૯૬]

મુનિષ તિલ, તુષ, કે યદોધી આચિત્ત કરેલું પાણી, ઓસામણરું પાણી
છાસની પછળ, ઝરું પાણી, તથા ઈથી જાતનાં વીંઝાં પાણી જોઈને તેના મારેક
ને કહેવું “ હે આયુષ્યમાન અથવા વેદેન, મને આ પાણીમાંથી થોડું પાણી આપ-

पाणगजातं ?” से सेवं वदंतं परो वपुज्जा “आउसंतो समणा, तुमं चेवेदं पाणगजात्तं पडिगाहेण वा उरिसिचियाणं (२) ओयचियाणं गिण्हहि, ” तहप्पगारं पाणगजायं सयं वा गिण्हिज्जा, परो वा से दिज्जा, फासुयं लाभे संते पडिगाहेज्जा । (५९६)

से भिक्खू वा [२] से ज्जं पुणं पाणगं जाणेज्जा, अणंतरहियाए पुढ्वीए जाव संताणए ओहदु निक्खिचे सिया, अस्संजए भिक्खुपडियाए उदउल्लेण वा ससिणिद्धेण वा सकसाएण वा, मत्तेण, सीओदुएण वा सं— भेएचा आहदु दलएज्जा, तहप्पगारं पाणगजातं अफासुयं लाभे संते णो पडिगाहेज्जा । (५९७)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं । (५९८)

१ अपवृत्त्य

शा ? ” त्यारे ते कदाच एवुं बोले के “ हे आयुष्मन् तमे पोतेज बीजा वासण वडे अथवा तेज पाणीना वासणने उलटावी ने पाणी लइ ल्यो ” त्यारे मुनिए ते पोते पण लेवुं, अथवा बीजो ओपे तो तेम पण लेवुं [५९६]

जे पाणी लीली के जविजंतुवाली माटी पर राखेहुं होय अथवा असंयत्त गृहस्थ सचित्तपाणी के माटीयी भीजेला के खरडेला वासणवडे मुनीने आपवा मांडे अथवा ते पाणीमां बीजुं थोडुं थंडुं पाणी ऊपेरीने आपवा मांडे तो ते अप्रासुक जाणीने मुनिए नहि लेवुं । [५९७]

ए सर्व मुनि तथा आर्याओना आचार छे । [५९८]

(अष्टम उद्देशः)

से भिक्खु वा [२] जाव पविट्ठे समाणे से ज्जं पुण पाणगजातं
जाणेज्जा, तंजहा; अंबपाणगं वा, अंबाडगपाणगं वा, कविट्ठपाणगं वा,
मातुलिंग पाणगं वा, मुद्धियापाणगं^१ वा, दाडिमपाणगं वा, खज्जूरपाणगं वा,
णालिएरपाणगं वा, करीरपाणगं वा, कैलपाणगं^२ वा, आमलगपाणगं वा,
चिंचापाणगं वा, अण्णतरं वा तहप्पगारं पाणगजातं सअद्वियं सकणुयं^३
सवीयंगं अस्संजए भिक्खुपाडियाए छब्बेण वा, दूसेण वा, वालगेण वा,
आवीलियाण^४ पवीलियाण परिसाड्याण आइट्टु दलज्जा, तहप्पगारं पाण-
गजातं अफासुयं लाभे संते णो पडिगाहेज्जा । (५९९)

१ मुद्रा द्राक्षा २ कोलानि बदराणि ३ कणुक त्वगाद्यवयवः ४
आपीळ्य

आठमो उद्देश.

[पाणी फळफुल तथा परचुरण आहारं लेवा न लेवाना नियमो.]

आंबानुं पाणी, अंबाडानुं पाणी, कोठनुं, बजिरोरानुं पाणी, दासनुं पाणी,
दाडमनुं पाणी, खजूरनुं पाणी, नालिएरनुं पाणी, केरानुं पाणी, बोरनुं पाणी,
आमळानुं पाणी, आंबलीनुं पाणी, तथा एवीज जातनुं वीजुं हरेक पाणी, जो हांटी,
[हाड्डे] छाल, के बीजवानुं होवाथी गृहस्थ साधुना मोटे तेने छब कपडा के बारा-
वाळा बाराणमां दाबी तथा गाळी करीने मुनिने आपवा मांटे तो मुनिए तेवुं पाणी
अमासुक जाणीने न लेवुं. [५९९]

से भिक्खु वा (२) जाव पविट्ठे समाणे से आगंतोरेसु वा, आरा-
मागारेसु वा, गाहावतिकुलेसु वा, परियावसहेसु ^१ वा, अन्नगंधाणि वा
पाणगंधाणि वा सुरभिगंधाणि वा अगघाय (२) से तत्थ आसायवाडियाए
मुच्छिए गिद्धे गढिए अज्झोववण्णे “अहो गंधो” [२] णो गंध-
मासाएज्जा । [६००]

से भिक्खु वा (२) जाव समागे सेज्जंपुग जाणेज्जा सालुयं ^२ वा,
विरालियं ^३ वा, सासवणालियं ^४ वा, अण्णतरं वा, तहप्पगारं आमगं अस-
त्थपरिणयं अफासुयं जाव लाभे संते णो पडिगाहेज्जा (६०१)

से भिक्खु वा [२] जाव पविट्ठे णे से ज्जं पुग जा-
णेज्जा पिप्पल्लिं वा, पिप्पल्लिचुन्नं वा, भिरियं वा, भिरियचून्नं वा, सिंग-
बेरं ^५ वा, सिंगबेरचुन्नं वा, अन्नतरं वा तहप्पगारं आमगं असत्थपरिणतं
अफासुयं जाव णो पडिगाहेज्जा । (६०२)

१ मठेषु २ जळजकंदं ३ स्थळजकंदं ४ सर्षपकंदल्यदि ५ आद्रक.

मुनिए गोचरीए जतां मार्गमां मशाफरखानाओमां, बंगलाओमां, गृहरथोना
घरोमां के भिक्षुकादिकना मठोमां रंल्ला आहारपाणीनी खुशबो संधीने तेवा
आहार-पाणीने खावा पीवामाटे तेमां आसक्त बनीने “वाह सुगंध!” एम धारी
गंध संधवी नहि. [६००]

[कंद फळादिकनो अधिकार.]

मुनिने काचा अने शस्त्रथी नहि भेदायला सालुकनामे जळकंद, विरालिका
नामे स्थळ कंद, तथा सर्षपकंदली विगेरे कंदो ग्रहण न करवा. [६०१]

तेमज पीपर, पीपरतुं चूर्ण, मरचां, मरचांतुं चूर्ण, आदु, आदुतुं चूर्ण,
तथा एवी जातनी वीजी चीजो एण जो काची अने शस्त्रथी भेदायली न होय
तो अप्राप्तुक गणीने नहि लेवी. [६०२]

સે મિક્ચૂ વા [૨] જાવ પવિટ્ટે સમાણે સેજ્ઞં પુણ જાણેજ્ઞા
પલંબજાતં^૧ તંજહા ; અંબપલંબં વા, અંબાડગપલંબં વા, તાલપલંબં વા,
શિજ્ઞિરિપલંબં^૨ વા સુરમિપલંબં^૩ વા, સલ્હપલંબં વા, અન્નતરં વા તહપ્પગારં
પલંબજાતં આમગં અમત્થપરિણતં અફાસુયં અણેસણિજ્ઞં જાવ લામેસંતે ણો
પડિગાહેજ્ઞા । (૬૦૩)

સે મિક્ચૂ વા (૨) જાવ પવિટ્ટેસમાણે સે જ્ઞં પુણ પવાલજાતં
જાણેજ્ઞા, તંજહા ; આસોત્થપવાલં^૪ વા, ણમ્મોહપવાલં વા, પિલંચુ-
પવાલં^૫ વા, ણીયૂરપવાલં^૬ વા, સલ્હપવાલં વા, અન્નતરં વા તહપ્પગારં
પવાલજાતં આમગં અસત્થપરિણયં અફાસુયં અણેસણિજ્ઞં જાવ ણો પ-
ડિગાહેજ્ઞા । (૬૦૪)

સે મિક્ચૂ વા (૨) જાવ સમાણે સે જ્ઞં પુણ સરહુયજાયં^૭
જાણેજ્ઞા, તંજહા ; અંબસરહુયં વા, કવિટ્ટુસરહુયં વા, દાહિમ સરહુયં

૧ ફલજાતં ૨ (વહ્નીવિશેષ :) ૩ (શતદ્રુ :) ૪ (પિણલં)
૫ (પિપ્પલી) ૬ (નંદી વૃક્ષ :) ૭ અબદ્ધાસ્થિકફલજાતં.

વહ્ની આંવાનાંફલ, અંવાડાનાફલ, તાલફલ, જિજ્ઞિરિવેલનાફલ, શતદ્રુ-
ફલ, સલ્હકિફલ, તથા એવાં વીજાં પળ હરેક ફલ કાચાં હોય ને શસ્ત્રથી છુંદાય-
લાં નહિ હોય તો ગ્રહણ ન કરવાં. (૬૦૩)

તથા કાચાં અને શસ્ત્રથી નહિ ખેદાયલાં પીપ્પલીનાં કૂંપલ, વડનાં કૂંપલ,
પીપ્પલીનાં કૂંપલ, નંદીવૃક્ષનાં કૂંપલ, તથા સલ્હકિનાં કૂંપલ પણ નહિ લેવાં.
[૬૦૪]

એજ રીતે કાચા અને શસ્ત્રથી નહિ ખેદાયલાં આંવાનાં મોર (કાચાં ફલ)
કોઠનાં મોર, દાહિયાનાં મોર વીલુનાં મોર તથા એવી જાતના વીજા પણ સઘળાં

वा बिद्धसरडुयं वा, अण्णतरं वा तहप्पारं सरडुयजातं आमं सत्त-
परिणतं अफासुर्यं जाव णो पडिगाहेज्जा । [६०५]

से भिक्खू वा [२] जाव पविट्ठे समाणे सेज्जंपुण मंथुजातं^१
जाणेज्जा, तंजहा ; उंबरमंथुं वा, णग्गेहमंथुं वा, पिलक्खमंथुं वा आ-
सेत्थमंथुं वा, अण्णतरं वा तहप्पगार मंथुजातं आमयं दुरुक्क^२ साणु-
बोध^३ अफासुर्यं जाव णो पडिगाहेज्जा । [६०६]

से भिक्खू वा (२) जाव समाणे सेज्जंपुण जाणेज्जा, आमडागं^४
वा, पूतिपिण्णागं^५ वा सहंवा, मज्ज वा, सियं वा, खोलं^६ वा, । पुराणं;
एत्थ पाणा अणुप्पसूता, एत्थ पाणा संवुद्धा, एत्थ पाणा जाया एत्थ पाणा
अनुकंता, एत्थ पाणा अपरिणता, एत्थ पाणा अविद्धत्था, णो पडिगाहे-
ज्जा । [६०७]

१ चूर्णजातं २ ईषत्पिष्टं ३ अविध्वस्तयोनिक्कं ४ अर्द्धपक्वं
५ कुथितखलं ६ मद्याव : कर्दम :

भोर मुनीए ग्रहण न करवा [६०५]

मुनिने ऊवरुं चूर्ण, वडुं चूर्ण, पीपळीतुं चूर्ण, पीपळानुं चूर्ण, के
एवी जातेना वीजा चूर्ण काचां थोडा पीसेलां अने सत्रीज [योनिःसहित] जगाय
तो ग्रहण न करवां. [६०६]

मुनिः गोचरीए जतां अर्धी रंधाएल शाकभाजी न लेवी तथा सडेलुं खोळ
न लेवुं, तथा जूनुं मय, जूनी मदिरा^१, जूनुं घृत जूनो मदिरानी नीचे वेशतो
कचरो, ए पण न लेवा, एटले के जे चीज जूनी यतां तेमां जीवजंतु ऊपजेला
अने हजु हयातीमां वर्त्तनारा जगाय ते चीज न लेवी. [६०७]

१ दवाओमां Tinctures spirits वपराय छे ते.

से भिक्खू वा [२] जाव समाणे सेज्जं पुण जाणेज्जा उच्छुमेरगं^१ वा, अंककरेलुयं^२ वा, कसेरुगं वा सिंघाडगं वा, पूतिआलुगं वा, अन्नतरं वा तहप्पगारं आसगं असत्थपरिणयं जाव णो पडिगाहेज्जा । ६०८)

से भिक्खू वा [२] से ज्जं पुण जाणेज्जा, उप्पलं वा, ठप्पलनालं वा, भिसं वा, भिसमुणालं वा, पोक्खलं वा, पोक्खलविमंगं वा, अण्णतरं वा तहप्पगारं जाव णो पडिगाहेज्जा । (६०९)

से भिक्खू वा [२] जाव समाणे सेज्जं पुण जाणेज्जा, अग्गबीयाणि^३ वा मूलबीयाणि^४ वा, खंधबीयाणि^५ वा, पोरबीयाणि वा^६, अग्गजाताणि वा, मूलजाताणि वा, खंधजाताणि वा, पोरजाताणि वा, ण—

१ अपनीतत्वगिक्षुगांडिका २ अंककरेलुकाद्या जलजवनस्पतिविशेषाः । ३ जपाकुसुमादीनि. ४ जात्यादीनि. ५ शल्लक्यादीनि. ६ इक्ष्वादीनि पर्वबीजानि

मुनिए छाल उतारेलो शेरडीनो सांठो अथवा अंककरेलुं, कसेरुं, शृंगाटक के पूतिआलुक विगेरे जळमां थनारी वनस्पति काची होवा साथे शस्त्रोथी कापी कटका कटका नहि करेली होय तो ते अप्राप्तुक धारीने नहि लेवी. [६०८]

एज प्रमाणे मुनिए उत्पल, उत्पलनाळ, पद्मकंदतुं मूल, पद्मकंदनी ऊपरलीवेल, पद्मकेशर, के पद्मकंद अथवा एवीज जातनी वीजी चीजो काची होवा साथे शस्त्रभेदित न होय तो न लेवी. [६०९]

मुनिए जपाकुसुमादिक अग्रबीज वनस्पति, जात्यादिक मूलबीज वनस्पति, शल्लक्यादिक स्कंधबीज वनस्पति, शेरडी विगेरे पर्वबीज वनस्पति, तथा केळनो गर्भ, केळनो गुच्छो, नाळिएर, खजूर के वृक्षना गर्भ विगेरे चीजो काची होवा

ण्णत्थ^१, तक्कलिमत्थएण^२ वा, तक्कलिसीसेण^३ वा, णालिएरमत्थएण वा, खज्जूरमत्थएण वा, तालमत्थएण वा, अन्नतरं वा तहप्पगारं आमं असत्थपरिणयं जाव णो पडिगाहेज्जा । [६१०]

से भिक्खू वा [२] जाव समाणे से ज्जं पुण जाणेज्जा, उच्छं वा काणगं अंतरियं सम्मिस्सं विगदूसितं, वेत्तगं वा, कदलिऊसयं वा, अण्णतरं वा तहप्पगारं आमं असत्थपरियं जाव णो पडिगाहेज्जा । (६११)

से भिक्खू वा [२] जाव समाणे से ज्जं पुण जाणे जा लसुणं वा लसुणपत्तं, वा लसुणनालं वा, लसुणकंदं वा, लसुणचोयं^४ वा, अण्णयरं वा तहप्पगारं आमं असत्थपरिणतं जाव णो पडिगाहेज्जा । (६१२)

से भिक्खू वा [२] जाव समाणे से ज्जं पुण जाणे-ज्जा, अत्थिअं वा कुंभिपक्कं, तिंदुगं वा, टैबरुयं वा, विलुयं^५ वा पल-

१ नान्यस्मात् प्ररोहितानि किंतु तत्रैव जातानि २ कदलीगर्भः ३ कदलीस्तबकः ४ बाह्यत्वक् ५ बिल्वं

साथे शस्त्र भेदित न होय तो नहि लेवी. (६१०)

वळी शेलडी, नेतरनी छडी, के कदलि गर्भ वंधिवाळां, काळां थएलां, फू-टेली छालवाळां, के शियाळोए वगाडेलां जणाय तो ते पण मुनिए ग्रहण न करवां कारण के एटलायी कइ ते शस्त्रभेदित नयी गणातां. [६११]

मुनिए लक्षण, लक्षणना पान, लक्षणनी दांडी, लक्षणनो कंद, लक्षणनी छळ के एवी जातना बीजा कंदो काचा अने शस्त्रवडे नहि चूरायलां होय तो ग्रहण न करवा. [६१२]

मुनिए खांड विगेरेमां नाखी जोरयी पकावेला अस्थिकफळ, तिंदुकफळ, टैवरुफळ, विलुफळ, पळगफल, श्रीपर्णीफळ, के एवीज जातनां बीजां फळो पण

ગં વા. કાસવળાલિયં^૧ વા, અળ્લતરં વા આમં અસત્થપરિણતં જાવ ણો પડિગાહેજ્ઞા । (૬૧૩)

સે મિક્ખૂ વા (૨) જાવ સમાણે સે જ્ઞં પુણ જાણેજ્ઞા, કળં વા, ક-
ળકુંડગ^૨ વા, કળપૂયલિં વા, ચાઉલં વા, ચાઉલપિટ્ઠં વા, વા, તિલં વા,
તિલપિટ્ઠં વા, તિલપ્પડગં વા, અન્નતરં વા તહપ્પગારં આમં અસત્થપરિણતં
જાવ લાભે સંતે ણો પડિગાહેજ્ઞા । (૬૧૪)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामग्गियं । (६१५)

૧ શ્રીપર્ણીફલં ૨ કળમિશ્રકુવ્વકુસાં:

કાચાં અને શસ્ત્રવડે નહિ ચૂરાયલાં હોય તો ગ્રહણ ન કરવાં. [૬૧૩]

મુનિએ ધાન્યના દાળા, દાળાવાળા કૂસકા, દાળાવાલી રોટલી, ચાવલ,
ચાવલનો લોટ, તલ, તલનો લોટ, તલપાપડી, કે એવીજ જાતનું બીજું કંઈ પણ કા
નું અને શસ્ત્રવડે નહિ ચુરાયેલું હોય તે ગ્રહણ ન કરવું. (૬૧૪)

ए सर्व, मुनि અને આર્યાનો આચાર છે. [૬૧૫]

[नवम उद्देशः]

इह खलु पाईणं वा, पडीणं वा, दाहिणं वा, उदीणं वा, संते-
गतिया सट्ठा ^१ भवंति; गाहावती वा जाव कम्मकरी वा । तेसिं च णं एवं
वुत्तपुव्वं भवंति;—जे इमे भवंति समणा, भगवंतो, सीलमंता, वयमंता,
गुणमंता, संजता, संवुडा, बंभचारी, उवरया मेहुणाओ धम्माओ, णो खलु
एतोसिं कप्पति आहाकम्मिअ असणं वा (४) भोइत्तए वा पाइत्तए वा ।
सेज्जंपुण इमं अस्सं अट्ठाए णिद्धितं, तंजहा; असणं वा (४) सव्वमेयं
समणाणं णिसिरामो । अवियाइं वयं पच्छावि अप्पणो सअट्ठाए असणं
वा [४] चेतिससामो, ^२ ” एयप्पगारं णिग्घोसं सोच्चा ^३ णिसस्म ^४ तहप्प-
गारं असणं वा (४) अफासुयं अणेसणिज्जं लाभे संते णो पडिगाहेज्जा ।
(६१६)

१ श्रावकाः प्रकृतिभद्रावाः, २ चेतयिष्यामो निष्पादयिष्याम इति-
यावत् ३ (स्वयं) ४ (परतः)

नवमो उद्देशः.

(कयो आहार लेवो अने कयो न लेवो)

आ जग्गमां चारे दिशाओ तरफ केटलाएक गृहस्थो, स्त्रीओ के तेमना दास
दास्त्रीओ श्रावको अथवा भद्र स्वभाववाळा होय छे. तेओ हमेशां एवुं वांले छे के
“जे मुनिओ ज्ञानवंत, शीलवंत, व्रतवंत, गुणवंत, संयमवंत, संवरवंत, ब्रह्मचारी,
अने मेशुनने त्याग करनारा होय तेओ आधाकर्मिक आहार पाणी बिलकुल लेता
नथी. जे आपणा सारु आहार पाणी तैयार करेलां छे ते सर्व तेमने आपशुं अने
आपणे वली आपणा सारु बीजा तैयार करशुं” आवा वाक्यो सांभळीने मुनिए
ते आहार पाणी अनेषणीय जाणीने ग्रहण करवां नहि. [६१६]

से भिक्षु वा (२) जाव समाणे वसमाणे वा गामाणुगामं दू-
इज्जमाणे सेज्जपुण जाणेज्जा गामं जाव वा रायहाणिं वा, इमांसि
खलु गामांसि वा जाव रायहाणिसि वा संतेगाति यस्स भिक्षुस्स पुरे-
संथुया वा पच्छासंथुया वा पविसंति, तंजहा ; गाहावती वा जाव क
म्मकरी वा ; तहप्पगाराइं कुलाइं णो पुव्वामेव भत्ताए वा पाणाए वा
णिकखमेज्ज वा पविसेज्ज वा । केवली बूया, “ आयाण—मेयं । ”
पुरा पेहाए तस्स परो अट्ठाए असणं वा [४] उवकरेज्ज वा उवक्खडे-
ज्ज वा ; अह भिक्षूणं पूव्वोत्तदिट्ठा (४) जं णो तहप्पगाराइं कुलाइं
पुव्वामेव भत्ताए वा पाणाए वा पविसेज्ज वा णिकखमेज्ज वा । से त-
मायाय एगंत—मवक्कमिच्चा अणावाय मसंलोए चिट्ठेज्जा । से तत्थ कालेणं
अणुपविसेज्जा [२] तत्थितरेतरोहिं कुलेहिं सामुदाणियं एसियं वेसियं
पिंडवायं एसित्ता आहारं आहारजेज्जा । (६१७)

सिया से परो कालेण अणुपविट्ठस्स आधाक्कम्मियं असणं वा [४]

मुनिए शहरमां वसतां के ग्रामानुग्राम फरतां तेने एवुं जणाय के आ गाम-
मां के आ राउ धानीमां अमुक साधुना सगावहाला रहे छे तो तेवा सगाओना घरे
भिक्षाकाळथी अगाऊ आहारपाणी माटे न जवुं. केसके तेम करतां बहु दोष संभ-
वे छे. जे माटे भिक्षाकाळथी अगाऊ त्यां गयाथी ते गृहस्थो मुनिने जोड़ने तेना
माटे उपकरण वनाववा मांडवे अथवा आहार रांधवा मांडवे. माटे भिक्षुने एज भ-
लामण छे के तेणे भिक्षाकाळथी अगाऊ तेवा सगावाहालाओना घरे नहि जवुं. कं-
दाच ओचितुं त्यां जवाय तो झट पाछा वळी कोइ देखे नहि तेवा एकांत स्थळमां
ऊभा रहेवुं. अने पछी भिक्षाकाळ थतां जूदा जूदा घरमांथी निर्दूषण आहार लड-
ने वापरवो. [६१७]

मुनिए वखतसर भिक्षार्थे जतां गृहस्थ तेना माटे उपकरण के आहार वनाववा
मांडे अने मुनि तेम जाणीने ते वखतेज तेने मनाइ न पाडतां एम विचारे जे ज्यारे

उवकरेज्ज^१ वा उवक्खवेज्ज वा, तं चैगातिओ तूसणीओ उवेहेज्जा
 “ आहड—मेव पच्चाइक्खिस्सामि ” माइट्ठगं संफासे । णो एवं करेज्जा।
 से पुब्बामेव आलोएज्जा “ आउसो त्ति वा भगिणि—त्ति वा, णो खलु
 मे कप्पति आहाकम्मियं असणं वा (४) भोत्तए वा पायए वा । मा उ-
 वकरिज्जा, मा उवक्खवेज्जोहि । ” से सेवं वदंतस्स परो आहाकम्मियं अ-
 सणं वा (४) उवक्खवेज्जा आहट्ठु दलएज्जा तहप्पगारं असणं वा [४]
 अफासुयं लाभे संते णो पडिगाहेज्जा [६१८]

से भिक्खू वा [२] जाव समाणे से ज्जं पुण जाणे-
 ज्जा मंसं वा मच्छं वा भज्जिज्जमाणं पेहा । तेल्लपूययं वा आएसाए^२ उ-
 वक्खडिज्जमाणं पेहाए णो खद्धं खद्धं^३ उवसंकमित्तु ओभासेज्जा ।
 णत्तथ गिलाणणीसाए । (६१९)

से भिक्खू वा जाव समाणे अण्णतरं भोयणजाथं पडिगाहेत्ता

१ उपकरणं ढौकयेत् २ प्रावूर्णकार्थं ३ त्वरितं त्वरितं

मने आपवा मांडशे त्यारे ना पाडीश तो ते दोपपान थाय छे. माटे एम नहि
 करवुं. किंतु शरुआतमांज मुनिए ते गृहस्थने जणाववुं के “ हे आयुप्पन् अथवा
 वेहेन, मने य.रा माटे वनावेवुं आहारपाणी काम आववुं नथी. माटे तमे मारा माटे
 वनावो मा. ” एम क्ख्या छातां पण गृहस्थ अधाकर्भिक आहारपाणी वनावी आप-
 वा मांडे तो ते, मुनिए ग्रहण न करवुं. [६१८]

मुनिए मांस के मत्स्य भुंजाता जोइ अथवा परोणाना माटे पूरीओ तेलमां
 तळाती जोइ तेना सारु गृहस्थपासे उतावळा उतावळा दोडी ते चंजो मागवी
 नहिं. अगर मांदगी भोगवनार मुनीना सारुं [गरम पूरीओ] खपती होय तो
 जूदीवात छे. [६१९]

जो मुनि कोइपण भोजन लइ आव्या वाद तेमांनुं सुगंधि सुगंधि खाइ

सुर्विंम सुर्विंम भोच्चा दुर्विंम दुर्विंम परिद्वेति; माइद्वणं संफासे । णो एवं करेज्जा । सुर्विंम वा दुर्विंम वा सव्वं भुंजे, न छड्डुए । (६२०)

से भिक्खू वा (२) जाव समाणे अन्नतरं वा पाणयजायं पडि-
गाहेत्ता पुप्फं ^१ आसाइत्ता कसायं ^२ परिद्वेति, माइद्वणं संफासे णो एवं
करेज्जा । पुप्फं पुप्फेति वा, कत्तायं कसाएत्ति वा, सव्वनेयं भुंजेज्जा,
णो किंचिवि परिद्वेज्जा । (६२१)

से भिक्खू वा (२) बहुपरियावणं भोयणजायं पडिगाहेत्ता,
बहवे साहम्मिया तत्थ वसंति संभोइया समणुच्चा अपरिहारिया ^३ अदूरग-
या, तेसिं अणालोइया अणामंतिथा परिद्वेति, माइद्वणं संफासे णो एवं
करेज्जा से च मादाय तत्थ गच्छेज्जा, (२) से पुव्वामेव आलोएज्जा
“ आउसंतो समणा, इमे मे असणं वा [४] बहुपरियावणो तं भुंजह

१ वर्णान्धोपेतं २ तद्विपरीतं ३ एकार्थिका इमे शब्दाः

करीने दुर्गंधि दुर्गंधि परठवी आपे तो ते दोषपात्र थायछे, माटे तेम न कवु,
किंतु सुगंधि दुर्गंधि सर्व कंइ खाइ जवुं; छांडवुं नहि. [६२०]

जो मुनि कंइ पण पाणी लइ आव्या बाद तेमांनुं मीढुं ने सुंदर पाणी पी
करीने कसायलुं ^१ पाणी परठवी आपे तो ते दोषपात्र थाय छे माटे एग नहिकरतां
मीढुं के कसायलुं सर्व कंइ पी जवुं; छांडवुं नहि. [६२१]

जे मुनि पोताना खप करतां ववु भोजन लइ आव्यो होय ने त्यां नजीकमां
घण. एक समानधर्मि मुनि- रहेता होय तो तेमने ते आहार बताव्या के आम-
त्रण कर्या शिवाय जो परठवी आवे तो दाषपात्र थाय छे माटे तेम नहि करवुं.
किंतु ते आहार लइने मुनिए ते साधर्मिक मुनिओ पासे जइ कहेवुं “हे आहु-
एज्जन् मुनिओ; अ आहार मने ववी पड्यो छे माटे आप वापरो, ” आम कहे-

च णं ” से सेवं वदंतं परो वदेज्जा “ आउसंतो सम्मणा, आहार—मेतं असणं वा [४] जावतियं (२) परिसडति तावतियं (२) भोक्खामो वा पाहामो वा, सव्व मेयं परिसडइ सव्वमेयं भोक्खामो वा । ” (६२२)

से भिक्खू वा [२] तेज्जं पुण जाणेज्जा असणं वा (४) परं समुदिरस्स बहिया णीहडं तं पेरेहिं अत्तमणुन्नातं अणिसिट्ठं अफासुयं जाव णो पडिगाहेज्जा. तं पेरेहिं समणुन्नातं संणिज्झिं फासुयं लाभे संते जाव पडिगाहेज्जा । [६२३]

एयं खलु तरस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं । (६२४)

नार मुनिने ते साधर्मिक मुनिओए आ प्रमाणे कहेरुं ” हे आयुष्मन् मुनि, आ आहारमांथी जेट्ठो, अप्पेने जोइशे एट्ठो वापरोहुं अगर वधो वापरीशुं [६२२]

मुनिए जे आहार बीजाने आपवामाटे लइ जवानो होय ते बीजानी रजा गिवाय ग्रहण न करवो. अने जो बीजाओ रजा आपे के आपवा माडे तो ते ग्रहण करवो. [६२३]

ए सर्व, मुनि अने आर्याओने आचारछे. [६२४]

[दशम उद्देशः]

से एगतिओ साधारणं वा पिंडवायं पडिगाहेत्ता, ते साहम्मिए अणापुच्छित्ता जस्स जरस्स इच्छइ तस्स तस्स खट्ठं खट्ठं दलाति, माइद्दुणं संफासे, नो एवं करेज्जा । से त-मायाए तत्थ गच्छेज्जा [२] पुव्वामेव आलोएज्जा “आउसंतो समणा, संति मम पुरेसंथुया वा पच्छासंथुया वा, तंजहा; आयरिए वा, उवज्झाए वा, पवत्ती वा, थेरे वा, गणी वा, गणहरे वा, गणावच्छेइरु वा, अबियाइं एतेसिं खट्ठं खट्ठं दाहामि” सेणेवं वयंतं परो वएज्जा “कामं खलु आउसो अहापज्जत्तं णिसराहि, जावइयं [२] परो वदति तावइयं (२) णिसिरेज्जा, सव्वमेयं परो वदति सव्वमेव णिसिरेज्जा” । (६२५)

दशमो उद्देशः.

(मुनिए आहारपाणी लावतां शां रीते वर्तवुं.)

कोइ पण मुनि वथा मुनिओत्ता माटे साधारण आहार लाव्या पळी तेओने पूछ्या शिवाय पोतानी मरजी मुजब गमे तेने झट झट आपवा मांडे तो ते दोषपात्र थाय माटे कोइए तेम नहि करवुं किंतु तेवो आहार लावीने बधा मुनिओ पासं लइ जइ कहेवुं के ”हे आयुष्मन् साधुओ मारा पूर्व परिचित^१ या पश्चात् परिचित^२ आचार्य;^३ उपाध्याय^४ प्रवर्तक;^५ स्थविर^६ गणी,^७ गणधर,^८ के गणावच्छेदकने^९ आ आहार हुं आपी आवुं?” आवुं सांभळी ते मुनिओए बोलवुं के “हे आयुष्मन्, खुशीर्थी जे जोइए ते आपी आवो. अगर जो तेमने वधो जोइतो होय तो वधो आपी आवो. ” [६२५]

१ जेमना पासे दीक्षा लीधेली तेओ २ जेमना पासे ज्ञाना दि शीखेला तेओ तेओ ३ सूत्रार्थ शीखवनार ४ सूत्र शीखवनार ५ प्रवर्तकवनार ६ वृद्ध ७ गच्छ-नायक ८ गच्छना अमुक भागने संभालनार ९ गच्छनी चिंता करनार.

से एगतिओ मणुन्नं भोयणजायं पडिगाहिता पंतेण भोयणेण पलिच्छाएति “मामेतं छाइयं संतं दट्ठुणं सय-माइए आयरिए वा जाव गणावच्छेइए वा, णो खलु मे कस्सवि किंचि दायव्वं सिया,” माइट्ठणं संफासे, णो एवं करेज्जा, से त मायाए तत्थ गच्छेज्जा (२) पुव्वामेव उत्ताणए हत्थे पडिग्गहं कट्ठु “ इमं खलु इमं खलु रि ” आले, एज्जा, णो किंचिवि णिगूहेज्जा । (६२६)

से एगतिओ अण्णतरं भोयणजायं पडिगाहेज्जा, भदयं [२] भोच्चा विवन्नं (२) समाहरति, माइट्ठणं संफासे । णो एवं करेज्जा । [६२७]

से भिक्खू वा (२) सेज्जंपुण जाणेज्जा, अंतरुच्छुयं वा उच्छुगं-डियं वा, उच्छुचोयगं वा, उच्छुमेरगं वा, उच्छुसालगं वा उच्छुडालगं व संवालं, वा, संवल्लिवालगं वा; अरिंसा खलु पडिग्गाहियंस्सि अप्पे सिया भोयण-

कोइ मुनि मनोहर भोजन लावने मनमां विचारे के “रखेने आ खुल्लुं वतावीश तो आचार्य के उपरी सावु लइ लेखे पण मारे तो कोइने आपवुं नथी ” एम विचारी ते मनोहर भोजनने हलका भोजन बडे ढांकी करीने पछी आचार्यादि कने बतावे तो ते दोष पात्र थाय छे. माटे एम मुनिए नहि करवुं; किंतु ते मनोहर भोजनना पात्रने ऊंचा हाथमां खुल्लुं धरीने “आ आ रहुं, आ आ रहुं ” एम खुल्लुं वतावुं, कइ पण वस्तु छुपाववी नहि. [६२६]

कोइ मुनि लावेला भोजनमांथी सारुं सारुं खइ करीने रंराव खराव वता-ववा जाय तो ते दोषपात्र थाय छे, माटे तेम पण नहि करवुं. [६२७]

मुनिए शेलडीनी गांठो, गांठावालुं ककडुं, शेलडीना छाळां, शेलडीनां पूंछडां, शेलडीनी आखी शाखा के तेनो कटको के बाफेली मगफली के वालनी

જાણ, બહુ ઉજ્જિયધમ્મણ—તહપ્પગારં અંતરુચ્છયં જાવ સંવલિયાલ્લામં વા અફાસુયં જાવ ણો પઢિગાહેજ્જા । (૬૨૮)

સે મિક્ખૂ વા (૨) સે જ્જં પુણ જાણેજ્જા, બહુઅદ્વિયં મંસં વા, મચ્છં વા બહુકંટગં;—અરિંસં સ્વલુ પઢિગાહિતંસિ અપ્પે સિયા મોયણજાણ, બહુ ઉજ્જિયધમ્મણ—તહપ્પગારં બહુઅદ્વિયં મંસં મચ્છં વા બહુકંટગં લામે સંતે જાવ ણો પઢિગાહેજ્જા । (૬૨૯)

સે મિક્ખૂ વા (૨) જાવ સમાણે સિયા ણં પશે બહુઅદ્વિયણ મંસેણ મચ્છેણ ઉદ્ધણિમંતેજ્જા “ આઉસંતો સમણા, અમ્મિકંસસિ બહુઅદ્વિયં મંસં પઢિગાહેત્તણ ? ” ઇયપ્પગારં ણિગ્ધોસં સોચ્ચા ણિસમ્મ સે પુચ્ચા-મેવ આલોણજ્જા, “ આઉસો—ત્તિ વા મ્હણિત્તિ વા, ણો સ્વલુ મે કપ્પઈ સે બહુઅદ્વિયં મંસં પઢિગાહેત્તણ । અમ્મિકંસસિ મે દાઉં, જાવઈયં તાવઈયં

ફઠ્ઠી વિગેરે જેઓમાં થોડું સ્વાધાર્તું હોયછે અને વહુ છાંડવાર્તું હોયછે, તેવી ચીજો ગ્રહણ ન કરવી. [૬૨૮]

ઘઠ્ઠી વહુ ઠઠ્ઠિયાવાર્તું [પનસ વિગેરે ફઠ્ઠોલું દઠ્ઠ] ગર્ભ^૧ યા વહુ કાંઠાવાળી મત્સ્યાકારની વન પતિ જે લેવાથી થોડું સ્વાધાર્તું વને અને વહુ છાંડવું પડે છે તે પણ ગ્રહણ નહિ કરવાં. [૬૨૯]

કદાચ મુનિને કોઈ નિર્મળણ કરેકે “હે આયુષ્મન્ શ્રમણ, તમને ઠઠ્ઠિયાવાર્તું પુદ્ગલ જોઈએ છીએ”? આતું વાક્ય સાંભળી મુનીએ તરતજ જવાબ આપ્યો કે “હે આયુષ્મન્ યા વહેન, મને વહુઠઠ્ઠિયાવર્તું પુદ્ગલ—ગર્ભ નથી જોઈતું, અગર તમે મને તે દેવા ચહાતા હો તો જેટલું તેના અંદર પુદ્ગલ—ગર્ભ છે તેટલું આપો ઠઠ્ઠિયા નહિ

૧ ટીકાકાર—વાહ્ય પરિભોગાદિ માટે અનિવાર્ય કારણયોગે મૂલ પાઠના શબ્દોનો અર્થ મત્સ્ય—માંસ અપવાદ માર્ગે કરેછે. પરંપરા અર્થ માપાન્તરમાં લખ્યા મુજબ પ્રસિદ્ધ છે. જુઓ શબ્દાર્થ વિબેક.

गेगलं दलयाहि, मा अट्टियाइं । ” से सेवं वदंतस्स परो ओमहट्टु अंतो पडिग्गहंगांसे बहुअट्टियं मंसं परिभाएत्ता णिहट्टु दलएज्जा; तहप्पगारं पडिग्गहगं परहत्यंसि वा परपायांसि वा अफासुयं अणेसणिज्जं लाभे संते जाव णो पडिगाहेज्जा । से आहच्च पडिगाहिं सिया, तं णो “हि” त्ति वएज्जा, णो “अणहि” त्ति वइज्जा । से—त्त मायाए एगंत—मवक्कमेज्जा, [२] अहे आरामंसिवा अहे उवस्सयांसि वा अप्पंडए जाव अप्पसंताणए संसगं मच्छगं भोच्चा अट्टियाइं कंटए गहाय से त मायाए एगंत—मवक्कमेज्जा । अहे ज्झाभयंडिलंसि वा जाव पमज्जिय (२) परिट्टवेज्जा ।

[६३०]

से भिक्खू वा (२) जाव समाणे सिया, से परो अभिहट्टु अंतो पडिग्गहए बिलं वा लोणं, उब्भियं वा लोणं, परिभाएत्ता णिहट्टु दलए—ज्जा; तहप्पगारं पडिग्गहग परहत्यंसि वा परपायांसि वा अफासुयं जाव

आपो ” एम कत्ता छातां पण गृहस्थ पोताना वासणमांथी तेवुं बहु ठळियावाळुं पुद्गल—गर्भ लाव्नीने आपवा मांडे तो ते मुनिए तेन.ज हाथमां के वासणमां रहेवा देवुं. ग्रहण नहि करवुं. अगर कदाच गृहस्थ ते मुनिना पात्रमां झट नाखीदे तो मुनिए ते गृहस्थने कशुं नहि कहेवुं, किंतु ते आहार लइ एकांत स्थळमां जइ जीवजंतु विगेरेथी रहित वाग के उपाश्रयनी अंदर वेशीने ते भोगवी ठळिया अने कांटा निजीव स्थंडिलमां पुंजी प्रमार्जी परउवी आववा. [३३०]

मुनिए गृहस्थना घरे भिक्षार्थे जइ [खांडविगेरे मांगतां] गृहस्थ पोताना वासणमांथी थोडुंएक वीडलूण के दरिआइ लूण लइने आपवा मांडे तो तेवुं अप्रासुक लूण ते वासणमां के तेना हाथमांज रहेवा देवुं. अगर ओचिंतुं लेवाइ जाय अने हुउ गृहस्थ बहु दुर रहेलो नहि होय तो ते लूण लइने तरतज मुनिए ते गृहस्थने बताववुं के “हे आदुष्पन् या वेहेन, आ तम जाणतां छातां दीवुंछे के अजाणतां

णो पडिगाहेज्जा। से आहच्च पडिगाहिते सिया, तंच णातिदूरगए जाणे-
ज्जा से त-मायाए तत्थ गच्छेज्जा (२) पुव्वामेव आलोएज्जा, “ आउ-
सो-त्ति वा भइणि-त्ति वा, इमं ते किं जाणता दिन्नं उदाहु अजा-
णता ? ” सो य भणेज्जा “ णो खलु मे जाणता दिन्नं, अजाणता दिन्नं
। कामं खलु आउसो इदार्णि णिसिरामि । तं भुंजह च णं, परिभाएह च
णं । ” तं परेहिं समणुन्नायं समणुसिट्ठं ततो संजयामेव भुंजेज्जवा पीए-
ज्ज वा । जं च णो संचाएति भोत्तए वा पायए वा, साहम्मिया तत्थ व-
संति संभोइया समणुन्ना अपरिहारिया अदूरगया तेसिं अणुप्पदायव्वं ।
सिया णो जत्थ साहम्मिया जहेव बहुपरियावन्ने कीरति तहेव कायव्वं
सिया । (६३१)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं । (६३२)

... ..

दोष्टिछं” त्यारे गृहस्थ बोले के “भे जाणतां नथी दीधुं किंतु अजाणे दीधुं छे. पण
हवे आपने खुशीयी आपुंछुं. माटे भले खाओ के वापरो.” आ रीते जो गृहस्थ
रजा आपेतो मुनिए यतनापूर्वक ते [आचित्त] लूण खावुं पीवुं, अने जे वधु होवार्थी
पोतार्थी न वापरी शकाय ते त्यां नजीकमां रहेनार बीजा साधर्मिमुनिओने आपी
आववुं अगर त्यां बीजा साधर्मिक मुनिओ न हांय तो जेम बहुपर्यापन्न^१ आहार
माटे विधि करायछे तेम करवी [अर्थात् यतनापूर्वक परठवी आववुं.] [६३१]

ए वधो मुनि अने आर्याओनो आचार छे [६३२]

—=०=—

[एकादश उद्देशः]

મિત્રલાગા^૧ જામેમે એવ માહંસુ સમાને^૨ વા વસમાણે વા ગામાણુ-
ગામં દૂર્જેજમાણં સગુણં મોયણજાતં લભિતા; “લે મિત્રલૂ ગિલાઈ, સે
હંદહ^૩ ણં તસ્સાહરહ^૪ સેય મિત્રલૂ ણો મુંજેજ્જા, તુમં ચેવ ણં મુંજેજ્જાસિ”
સેગતિતો “ મોત્રલામિ તિ ” કટ્ટુ પલિઉંચિય^૫ પલિઉંચીય આલોણ્જ્જા
તંજહા; -ઈમે પિંડે, ઈને લોણ^૬, ઈમે તિત્તાણ, ઈમે કટ્ટુણ, ઈમે કસાણ, ઈમે અંબિલે
ઈમે મહુરે, ણો ચલુણ્ણો ઈંચિ ગિલાણરસ સદતિ તિ; માહિણં સંપાસે
ણો એવં કરેજ્જા તહેવ^૭ તં આલોણ્જ્જા જહેવ તં ગિલાણરસ સવતિ, તંજહા;-

૧ મિત્રલાગા: ૨ સમાનાન્ સાંભોગિકાન્ વા શબ્દાદતાંગોગિકાંશ્ચ
ઘટીત યૂયં ૪ તસ્ય આહરત તસ્મૈ પ્રયચ્છત ૫ મોપિત્વા મોપિત્વા ૬ રુક્ષ:
૭ તથાવસ્થિતં

अगीआरमो उद्देश.

[મહેછા આહાર માટેની વે શિક્ષાઓ, તથા સાતપિંડષણાઓ^૧ અને
[સાત પાણેષણાઓ.^૧]

શિક્ષાર્થી મુનિઓ પોતાના સંયોગી^૨ કે ત્યાં વસનારા કે પ્રમાણુગ્રામ ફરનારા
મુનિને એવું કહે કે “આપગાયાં અમુક મુનિ માંલે છે, ઘટે તેવા સ્થાન તો રહ્યું
મોજન મળે તો લાઈને તેને આપશો; અને તે મુનિ જો તે નહિ સ્વયં તો તે તમે
સ્વાદ જજો.” એવે વચ્ચે જો તે આહાર લાડનાર મુનિ તે આહાર પેતે સ્વાદ

૧ આહાર લેવાની પ્રતિજ્ઞાઓ ૨ પાણી લેવાની પ્રતિજ્ઞાઓ ૩ સાથે વેશી
જયનાર (ટીકામાંના શબ્દથી અસંયોગિક પણ સાથે લીધા છે.)

તિત્તયં તિત્તણ્ણિ વા, કહ્ણયં કહ્ણણ્ણિ વા, કસાયં કસાણ્ણિ વા, અંબિલં
અંબિલે ત્તિ વા, મહુરં મહુરેત્તિ વા [૬૩૩]

ભિક્ષાગા ણામેગે એવમાહંસુ સમાણે વા વસમાણે વા ગામાણુ-
ગામં દૂર્ઘજ્જમાણે મણુત્તં મોયણજાતં લભિત્તા; “સે ભિક્ષૂ ગિલાઈ, સે
હંદહ ણં તસ્સાહરહ સે ય ભિક્ષૂ ણો મુંજેજ્જા, આહેરેજ્જા સિ ણં”
“ણો રવલુ મે અંતરાણ, આહરિસ્સામિ ” ઇચ્છેયાઈ આયતણાઈ ઉવાતિ-
ક્કમ્મ^૧ । [૬૩૪]

અંહ ભિક્ષૂ જાણેજ્જા સુત્ત પિંડેષણાઓ સત્ત પાણેસણાઓ । ત-

૧ દદ્યા દાહેરેદ્વેતિશેષઃ ।

ઈચ્છીને તેના મટે માંદા મુનિને ઝંઘુ ચતું સમજાવે; જેમકે, “આ લાવેલું ભોજન
છે પણ તે લૂંચું. યા તીંહું, કડક, કસાયેલું, રવાડું, કે મીઠું છે જેથી તે માંદા
માણસને લાયકતું નથી,” તો તે મુનિ દોષપાત્ર થાય છે. માટે એમ કદાપિ નહિ
કરવું. કિંતુ જેમ તે આહાર માંદા મુનિને કાપ આવતો હોય તેમ તેને જણાવવું.
[૬૩૩]

મિશ્નાર્થી મુનિઓ પોતાના સંભોગી કે ત્યાં વસનારા કે ગ્રામાનુગ્રામ ફરતા
મુનિને આવું કોઈ કે આપણાના અમુક મુનિ યાંદો છે તેના માટે તેને રહું ભોજન
લાવી આપશો. અને જો માંદો મુનિ તે નહિ રવાય તો તે અમારા પાસે લાવશો
આવું સાંભલીં લાવનાર મુનિ બોલે કે મને કંઈ વિગ્ર નહિ નડશે તો હું લાવી આ-
પીશ. આમ કહી તે મુનિ આહાર લાવી માંદાને બતાવે અને જો તે નહિ રવાય તો
તે પોતે રવાા ઇચ્છી વીજાઓને જો બતાવવા નહિ જાય તો તે દોષપાત્ર થાય છે.
માટે તેમ પણ ન કરવું. [૬૩૪]

હવે મુનિને સાત પિંડેષણાઓ અને સાત પાનેષણાઓ જાણવાની છે. ત્યાં
પેલી પિંડેષણાઓ કે-ચોરો હાથ અને ચોરું પાત્ર. ચોરવા હાથ અને ચોરવા

त्य खलु इमा पढमा पिंडेसणा,—असंसट्टे हत्थे असंसट्टे मत्ते; तहप्प—
गारेण असंसट्टेण हत्थेण वा मत्तएण वा, असणं वा पाणं वा खाइमं वा
साइमं वा, सयं वा णं जाएज्जा, परोवा से दिज्जा; फासुयं जाव पडिगाहे-
ज्जा इति पढमा पिंडेसणा । [६३५]

अहावरा दोच्चा पिंडेसणा;—संसट्टे हत्थे संसट्टे मत्तए; तहव
दोच्चा पिंडेसणा इति दोच्चा पिंडेसणा । [६३६]

अहावरा तच्चा पिंडेसणा;—इहखलु पाईणं वा पर्डीणं वा दा-
हिणं वा उदीणं वा संतेगातिया सड्ढा भवन्ति; गाहावती वा जाव कम्मकरी
वा, तेसिं च णं अण्णतरेसु त्रिरुवरुवेसु भायणजातेसु उवणिक्खित्तपुब्बे^१
सिया, तंजहा;—थालंति वा, पिठरंसि वा, सरगंसि^२ वा, परगंसि^३ वा,
वरगंसि^४ वा । अहपुण एवं जाणेज्जा—असंसट्टे हत्थे संसट्टे मत्ते, संसट्टे
हत्थे असंसट्टे मत्ते—सेय पडिग्गहधारी सिया पाणिपडिग्गहिण वा— से

१ अशनादि इतिशेषः २ सूर्पादौ ३ छन्बिकादौ ४ महर्घ्यपात्रे

पात्रथीज मळतां आहारपाणी पेत्ते मागी लेवां अथवा वीजो आपवा मांडे ते ग्रहण
करवां. ए पहेली पिंडेपणा. [६३५]

दीजी पिंडेपणा आ के खरडेखो हाथ अने खरडेखुं पात्र. आवी रीतेज
आहारपाणी ग्रहण करवा. ए वीली पिंडेपणा. [६३६]

प्रीजी पिंडेपणा आ छे. आ पृथ्वीपर चारे वाजु केटलाएक गृहस्थयी मांटी
चाकर लगीना श्रद्धालु जीव होयछे, तेओने त्यां थाल, हाल्लां, सूपडां, छाव, के
बहु मूलां वासणमां आहारपाणी पढेलां होय छे, जो एवं जणाय के. तेना हाथ

पुत्र्यामेव आलोएज्जा, “आउरो चि वा, अगिणि चि वा. एतेणं तुमं अ-
संसद्वेण हत्थेण संसद्वेण नत्थेण, संसद्वेग वा हत्थेण असंसद्वेण सत्थेण
अरिंस पडिग्गहंति वा पणिंसि वा णिट्ट उदितु दलयाहि” तहप्पगारं
सोयणजायं सयं वा णं जाएज्जा परो वा से देज्जा, फासुयं जाव पडिगाहे-
ज्जा तच्चा पिंडेसणा । (६३३)

अहावरा चउत्था पिंडेसणा;—से भिक्खू वा भिक्खूणी वा सेज्जं
पुण जाणेज्जा—पिहुअं वा जाव चाउलमलंयं वा—अरिंस खलु पडिगाहि-
तंसि अप्पे पच्छाकम्मे अप्पे पज्जवजाते^१—तहप्पगारं पिधुं वा सयं वा
जाएज्जा जाव पडिगाहेज्जा । चउत्था पिंडेसणा [६३८]

अहावरा पंचना पिंडेसणा; से भिक्खू वा भिक्खूणी वा जाव

१ अल्पं तुषादि त्यजनीयं

चोखा छे अने बासण खरडेलां छे, तो आवे बसते पात्रधारी अथवा करपात्री
मुनिए शरुआतयांज आवुं कहेवुं के “ हे अणुज्जा^१ अथवा बेहेन, तयो चोखा हा-
थ अने खरडेला पात्रबडे अथवा खरडेला हाथ अने चोखा पालबडे आ आहार
पात्रवां के हाथमां आपवावुं करो. ” अने आ रीते बडेले आहारज ग्रहण करवो.
ए त्रीजी पिंडेसणा. [६३७]

चोथी पिंडेसणा—मुनि के आर्याए जे पाँवां के चोखानी भूकी एवी जणाय
के जे लीधायी थोडोज पश्चात्कर्म नामनो दोष थये तथा तेनांनी थोडीज छल
घोरे छाडवी पडये तेवां पाँवां के चोखानी भूकी बिरेज ग्रहण करवां. ए चोथी
पिंडेसणा. [६३८]

पांचमी पिंडेसणा—मुनि के आर्याए जे भोजन ग्रहस्थे पोते खावा मादे

समाणे उग्गाहितमेव भोयण जातं जाणेज्जा, तंजहाः—सरावंसि वा, ढिंढिं-
मांसि^१ वा कोस्रगंसि^२ वा अहपुण एवं जाणेज्जा—बहुपरियावने पाणिसु उद्-
गलेवे—तहप्पगारं अत्तणं वा पाणं वा खाइमं वा साइमं वा सयं वा णं
जाएज्जा जाव पडिगाहेज्जा । पंचमा पिंडेसणा । [६३९]

अहावरा छट्ठा पिंडेसणाः—से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उग्गाहि-
यमेव भोयणजायं जाणेज्जा जंच सयद्वाए पग्गाहियं जंच परद्वाए पग्गाहियं
पायपरियावन्नं पाणिपरियावन्नं फासुयं जाव पडिगाहेज्जा । छट्ठा पिंडेसणा।
[६४०]

अहावरा सत्तमा पिंडेसणाः—से भिक्खू वा भिक्खुणी वा जाव
समाणे उज्झियधम्मियं भोयणजायं जाणेज्जा—जंचन्ने बहवे दुपय—तउ
प्पय—समण—साहण—अतिहि—किवण—वणीमगा णावकंखंति, तहप्पगारं
उज्झियधम्मियं भोयणजायं सयं वा णं जाएज्जा परो वा से दिज्जा जाव

१ ढिंढिमं कांस्यं भाजनं २ मगधप्रसिद्धभाजनविशेषः

प्याला, थाळी, के कोपक नायना वासणयां खुल्लुं धरेलुं होय ने ते गृहस्थना हाय
परनी धीनाश लुकाइ नएली होय तोज ते ग्रहण करवुं. ए पांचमी पिंडेष्णा.
[६३९]

छट्ठी पिंडेष्णा—मुनि के आर्याए जे भोजन गृहस्थे पोता माटे के वीजाने
देवा माटे पात्र के हाथमां खुल्लुं धरेलुं जे भोजन जणाय तेज लेवुं, ए छट्ठी
पिंडेष्णा. [६४०]

सातमी पिंडेष्णा—मुनी के आर्याए जे भोजन फेंकी देवा योग्य जणाय
अने जेने वीजा मनुष्य के जातवरो अववा तो श्रमण ब्राह्मणादिक लेवा न इच्छे

फासुयं पडिगाहेज्जा । सत्तमा पिंडेसणा । इच्चेयाओ सत्त पिंडेसणाओ ।
(६४१)

अहावरा सत्त पाणेसणाओ । तत्थ खलु इमा पढमा पाणेसणा;
—असंसद्वे हत्थे, तंचेव भाणियव्वं । नवरं चउत्थाए णाणत्तं । से भिक्खू
वा भिक्खुणी वा जाव समाणे सेज्जंपुण पाणगजायं जाणेज्जा, तंजहा;
—तिलोदगं वा, तुसोदगं वा, जवोदगं वा, आयामं वा, सोवीरं वा, सुद्ध-
विंयडं वा,—अरिंस खलु पडिगाहियंसि अप्पे पच्छाक्कमे—तहेव पडिगा
हेज्जा । (६४२)

इच्चेतासिं सत्तण्हं पिंडेसणाणं सत्तण्हं पाणेसणाणं अण्णत्तरं
पडिभं पडिवज्जमाणे णो एवं वदेज्जा;—“भिच्छा पडिवन्ना खलु एते
भयवंतारो । अहमेगे सम्मं पडिवन्ने । जे एते भयवंतारो एयाओ पडिमाओ

तेवुं भोजन ग्रहण करवुं. ए सातमी पिंडेसणा. ए रीते सात पिंडेसणाओ जाण-
वो. [६४१]

हवे सात पानेपणाओ आ प्रमाणे—त्यां पेहेली पानेपणा ए के हाथ दोखा अने
पात्र खरडेला, एस पिंडेपणा मुजव समजी लेवुं, यात्र चौथी पानेपणामां आ प्रमा-
णे विशेष छे के,—मुनि अथवा आर्याए तलतुं धोवण, तुपतुं धोवण, जवतुं धोवण,
ओसामणतुं पाणी, कांजीतुं पाणी, के उतुं पाणी के जे लीधथी अल्प पथात्कर्ष
नामनां दोष संश्रये तेज ग्रहण करवां, ए चौथी पानेपणा. [६४२]

ए रीते सात पिंडेपणाओ अने सात पानेपणाओमांणी कोइ पण प्रतिज्ञा
अंगीकार करनार मुनिए आहुं कदापि न वोळवुं के “ बीजा मु-
निओए गेरवाजवी रीते प्रतिज्ञाओ लीधी छे, यात्र मेज्ज रुढी रीते लीधी छे. ”

पडिवज्जित्ताणं विहरंति, जो व अहमंसि एयं पडितं पडिवज्जित्ताणं विहरामि, सव्वे ते जिणाणाए उवट्ठित्ता अन्नोन्नससाहीए एवं चणं विहरंति । [६४३]

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं । [६४४]

किंतु जे धीजा मुनिओ ए प्रतिज्ञाओ धरीने फरे छे तथा हुं पण ए प्रतिज्ञा धरीने फरंछुं ते सर्वे जिनेश्वरना फरमानने ताबे रही परस्पर शांतिथी सरखाज छीए (ए रीते आत्मोत्कर्ष त्याग करवो.) [६४३]

ए भिक्षु अने आर्याओनुं संपूर्ण शाद्युपणुं छे. [६४३]

શય્યાશય મેઘાદશ મધ્યયનમ્

(પ્રથમ ઉદ્દેશઃ)

જે મિક્ષૂ વા મિક્ષુણી વા ઋમિક્ષેજ્જા ઉવસ્સયં એસિત્થણ્,
સે અણુપવિસે ગામં વા નગરં વા જાવ રાયહાણિ વા । (૬૪૫)

સેજ્જંપુણ ઉવસ્સયં જાણેજ્જા સઅંડં સપાણં જાવ સસંતાણયં તહ-
પ્પગારે ઉવસ્સણ્ પો ઠાણં^૧ વા સેજ્જં^૨ વા નિસીહિયં^૩ વા ચેતેજ્જા^૪ । (૬૪૬)

સે મિક્ષૂ વા મિક્ષુણી વા સેજ્જંપુણ ઉવસ્સયં જાણેજ્જા અપ્પંડં

૧ કાયેત્સર્ગી ૨ સંસ્તારકં ૩ સ્વાધ્યાયં ૪ ચિંતયેત્ કુર્યાત્.

અધ્યયન અગ્યારમ્.

શય્યા.

પહેલો ઉદ્દેશ.

(વસતિના વિચિત્ર દોષોતું વર્ણન.)

જે મિક્ષુક અથવા આર્યાને ઉપાશ્રય [મકાન] ચેઝ્વવાની જરૂર પડે ત્યારે
તેણે ગામ નગર કે રાજધાનિમાં જતું. [૬૪૫]

જે મકાન ઇંડાં, જંતુઓ, અને કીડીઓવાળું જણાય તેવા મકાનમાં રથાન
શય્યા કે ઘેઠક નહિ કરવી. [૬૪૬]

મિક્ષુક અથવા આર્યા જે મકાનમાં ઇંડાં, જંતુઓ અને કીડીઓ ઘણા

अप्पपाणं जाव अप्पसताणायं तहप्पगारे उवस्सए पडिलेहेत्ता पमज्जेत्ता
ततो संजयामेघ ठाणं वा सेज्जं वा निसीहियं वा चेतेज्जा । (६४७)

से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा अस्सिपडियाए^१ एगं साहम्मियं
समुद्दिस्स पाणाइं भूताइं जीवाइं सत्ताइं समारब्भ समुद्दिस्स कीयं पामिच्चं
अच्छेज्जं अणिसट्ठं अभिहडं आहट्ठं वेएति तहप्पगारे उवस्सए पुरिसंतर-
गडे वा अपुरिसंतरगडे वा जाव आंसेविते वा णो ठाणं वा सेज्जं वा
णिसीहियं वा चेतेज्जा । एवं बहवे साहम्मिया एगा साहम्मिणी बहवे
साहम्मिणीओ । [६४८]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा

५ एतान् मुनीन् प्रतिज्ञाय.

थोडां ^१ जणाय तेवा उपाश्रयमां जोइ तपासी प्रमार्जन करी तयारवाद यतनापूर्व-
क त्यां स्थान शय्या के बैठक करवी. [६४७]

वळी जे उपाश्रय मुनिओना माटेज बंधावेलो के राखेलो जणाय, जेमके,
त एक मुकरर समानधर्मी साधुना माटे जीवहिंसापूर्वक बंधायो होय या वेचातो
लइ राख्यो होय अथवा भाडे राखेलो होय या झूटावी लइ राखेलो होय या
मालेकनी रजा शिष्याय राखेलो होय या ते तैयार थइ रहेतां तरत बीजा माणसनी
वती मुनिना सामे जइ जणावेलो होय तेवो उपाश्रय अगर तेज देनार घणीए च-
णेलो हाय या बीजा पुरुषे चणेलो होय तेमज ते देनारे नहि वापरलो होय या
वापरलो होय तोपण तेमां मुनिए तथा आर्याए स्थान शय्या के बैठक नहि करवी.
एज रीते घणा मुनिओने या एक आर्या के घणी आर्याओने उद्देशीने करेला म-
कानमां पण नहि रहेवुं. [६४८]

मुनि अथवा आर्याए जे मकान घणाएक (बुद्धमती) श्रमण, ब्राह्मण, व-

१ नहि जेया only few

અસ્સંજણ મિલ્લપડિયાણ કિલ્લવણીમણ પગણિય પગણિય સમુદિસ્સ પાણાઈ
મૂયાઈ જીવાઈ સત્તાઈ જાવ વેણઈ તહપ્પગારે ઉવસ્સણ અપુરિસંતરગડે જાણ
અણાસેવિણ ગો ઠાણં વા સેજ્જં વા ણિસીહિયં વા ચેતેજ્જા અહપ્પુણ એવં
જાણેજ્જા પુરિસંતરગડે જાવ આસેવિતે પડિલેહિત્તા પમજ્જિત્તા તતો સંજયા-
મેવ ઠાણં વા સેજ્જં વા ણિસીહિયં વા ચેતેજ્જા । (૬૪૯)

સે મિલ્લૂ વા મિલ્લુણી વા સેજ્જંપુણ ઉવસ્સયં જાણેજ્જા અ-
સ્સંજણ મિલ્લપડિયાણ^૧ કાટ્ટેણ^૨ વા ઉલ્લપિણ વા છન્ને વા લિત્તે વા
ઘટ્ટે વા મટ્ટે વા સંમટ્ટે વા સંપધૂમિણ વા, તહપ્પગારે ઉવસ્મણ અપુરિસંતરગ
ડે જાવ અણાસેવિણ ગો ઠાણં વા સેજ્જં વા ણિસીહિયં વા ચેતેજ્જા અહ-
પુણ એવ જાણેજ્જા પુરિસંતરગડે જાવ આસેવિતે, પડિલેહિત્તા પમજ્જિત્તા
તતો સંજયામેવ જાવ ચેતેજ્જા । (૬૫૦)

૧ ઉપાશ્રયં કુર્યાત્ સચેવં મૂતઃ સ્યાદિતિ શેષઃ ૨ કાષ્ટાદિમિઃ સં-

સ્કૃતઃ

ટેમાર્ગુ, યાચક, કે ખાટચારણોનાં માટે કરેલું કે રાત્રેલું જણાય અને તે મકાન તે
દેનાર પુરુષેજ કરેલું હોય અને હજુ વપરાયેલું પણ ન હોય તો તેવા મકાનમાં રહે
હું નહિ, અને જો તે દેનાર પુરુષથી ધીજી પુરુષે કરેલું હોય અને વપરાયેલું પણ
હોય તો મુનિ અથવા આર્યાણ યતનાપૂર્વક તેમાં રહેવું. [૬૪૯]

જે ઉપાશ્રય મુનિના માટે અર્સયતિ ગૃહસ્થોષ્ણ મુધરાવ્યો હોય, સમરાવ્યો
હોય, લીંપાવ્યો હોય, સાફ કરાવ્યો હોય કે મુગધિત કરાવ્યો હોય તેવો ઉપાશ્રય
જો તે દેનાર પુરુષેજ તેમ કરેલો હોય અને મુધરાવ્યા બાદ વાપરેલો પણ ન હોય
તો તેમાં મુનિ તથા આર્યાણ સ્થાન શય્યા કે બેઠક નહિ કરવી, અને જો તે દેનાર
પુરુષથી ધીજા પુરુષે કરેલો હોય અને વપરાયેલો પણ હોય તો યતનાપૂર્વક ત્યાં
વસવું. [૬૫૦]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा—
अस्संजए भिक्खुपडियए खुड्डियाओ दुवारिओ महल्लिआओ कुज्जा, जहा
पिंडेसणा, ज व संथारगं संथरेज्जा बहिया णिणक्खु तहप्पगारे उवस्सर
अपुरिसंतरगडे जाव अणासेविते णो ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेत-
ज्जा । अहमुण एवं जाणेज्जा—पुरिसंतरगडे जाव आसेविते—पडिलेहिचा
पमज्जित्ता ततो संजयामेव जाव चेतज्जा । (६५१)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा
अस्संजए भिक्खुपडियाए उदगपसूयाणि कंदाणि वा, मूलाणि वा, पत्त-
णि वा, पुष्पाणि वा, बीयाणि वा, हरियाणि वा, ठाणातो ठाणं साहरति,
बहिया वा णिणक्खु^१—तहप्पगारे उवस्सए अपुरिसंतरगडे जाव णो ठा-
णं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतज्जा । अह पुण एवं जाणेज्जा, पु-
रिसंतरगडे जाव चेतज्जा । (६५२)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण जाणेज्जा—अस्संजए

१ निस्सारयति

जे मकानमाना नाना औरडाओने मुनिना माटे असंयति गृहस्थ मांहेटां क-
रावे अगर मोहोदने नाना करावे अथवा मुनिने माटे अंदर चेठक करे अथवा
बाहेर करे तो तेवो उपाश्रय जो ते देनार पुरुषेज तेम करेलो अने हजु वापरेलो न
होय तो त्यां नहि वसतुं, पण जो ते बीजा पुरुषे करेलो अने वापरेला जणाय तो
त्यां यतनापूर्वक वसतुं [६५१]

जे मकानमांथी गृहस्थ साधुना माटे कंद, मूळ, पत्र, पुष्प, फळ, बीज, के
घास कोरे लीलोतरांने एक ठेकाणेंथी बीजे ठेकाणे लइ जाय अथवा बाहेर कहाडे
तेवो उपाश्रय जो ते देनार पुरुषे तेम करेलो जणाय तो त्यां नहि रहेतुं, पण जो
बीजा-पुरुषे तेम करेलो जणाय तो त्यां रहेतुं. [६५२]

जे मकानमांथी गृहस्थ साधुना माटे बाजोठ, पाट, नीसरणी के उखळ

भिक्षुपडियाए पीढं वा, फलगं वा, गिरसेणिं वा, उदूहलं वा, ठाणातो
ठाणं साहरति, बहिया वा णिणक्खु,—तहप्पगारे उवस्सए अपुरिसिंतरगडे
जाव णो ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतैज्जा । अहपुण एवं जाणे-
ज्जा पुरिसिंतरगडे जाव चेतैज्जा । (६५३)

से भिक्षू वा भिक्षुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं ज्ञणेज्जा, तं
जहा;—खंधंसि वा, मंचंसि वा, मालंसि वा, पासायंसि वा, हम्मियतलंसि
वा, अण्णतरंसि वा तहप्पगारंसि अंतलिक्खजायंसि, णणत्थ आगाढा—गा-
ढेहिं कारणेहिं^२, ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतैज्जा । (६५४)

से आहच्च चेतिते सिया, णो तत्थ सीओदगवियडेण वा उसिणो-
दगवियडेण वा हत्थाणि वा, पादाणि वा, अच्छीणि वा, दंताणि वा,
मुहं वा, उच्छेलैज्ज वा प्होएज्ज वा; णो तत्थ ऊसदं^२ पगरेज्जा, तंज-
हा;—उच्चारं वा, पासवणं वा, खेलं वा, सिंघाणं वा, वंतं वा, पित्तं वा,

१ तथाविधात् प्रयोजनादित्यर्थः २ उत्सृष्टं

उथलावीने एक ठेकाणेर्या वीजे ठेकाणे राखे अथवा बाहेर कंहाडी मेले तेवो उपा-
अय जो टेनार धणीएज तेम करेल होय तो त्यां नहि वसतुं पण जो पुरुषांतरकृत
होय तो यतनापूर्वक त्यां रहेतुं [६५३]

मुनिए के आर्याः थांगलनी टोच पर रहेला मकानमां मांचडाओ उपर
के माळ उपर अथवा वीजी भों उपर अथवा अगाशीमां के बीजा कोइ पण आ-
काशवर्ती मकानमां जरूरी कारणो शिवाय रहेतुं नहिं [६५४]

कदाच त्यां रहेतुं पड त्यारे त्यां थंडा के गरम पाणीथी हाथ, पग, दांत,
के मुख धोवां करवां नहि. तमज त्यां स्वरचु पाणी के लघुनीत [पिशाव] तथ,
ग्लेष्म [वडखा], वमन, पित्त, परु, लोही के कोइ पण शरीर संबंधी अशुचि
करवी नहि, केमके तेम करतां केवळज्ञानिए दूषण वर्णव्यां छे, जे माटे त्यां तेम

पूतिं वा, सोणियं वा, अन्नतरं वा सरीरावयवं । केवली बूया “ आयाण-मेयं ” से तत्थ ऊसढं पगरेमाणे पयलेज्ज वा पवडेज्ज वा । से तत्थ पयलेमाणे पवडेमाणे वा हत्थं वा जाव सीसं वा अन्नतरं वा कायंसि इंदियजातं लूसेज्जा पाणाणि वा अभिहणेज्ज वा जाव ववरोवेज्ज वा । अह भिक्खुणं पुच्चोव-दिट्ठा एस पइत्ता जाव जं तहप्पगारे उवस्सए अंतलिवस्वजाते णो ठाणं वा सैज्जं वा णिसीहियं वा चेतेज्जा । (६५५)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं-पुण उवस्सयं जाणेज्जा—स-इत्थियं सखुद्धं^१ सपसुसत्तपाणं तहप्पगारे सागारिए उवस्सए णो ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेतेज्जा । आयाण—मेयं भिक्खुस्स गाहावतिकु-लेण सद्धिं संवसमाणस्स । अलसए^२ वा विसूइया वा छड्डी वा णं उच्चा-हिज्जा अन्नतरे वा से दुक्खे रोगातंके समुप्पज्जेज्जा असंजए कलुणवाडि-याए तं भिक्खुस्स गातं तेलेण वा, घण्ण वा, णवणीतेण वा, वसाए वा,

१ सवालं क्षुद्रजंतुसहितं वा २ हस्तपादादिस्तम्भः श्वपथुर्वा

करतां कदाच मुनि स्खलित थइ नीचे पडी जाय तो तेना हाथपग के माथुं अथवा कोइ पण इंदियो भांगी नाश पामे अने हेठे आवेला जीव जंतुओनो पण नाश थाय. माटे मुनिने एवी भलामण छे के तेणे आकाशवर्ती मकानमां निवास न करवो [६५५]

जे मकानमां बालवच्चां के स्त्रीओ रहेती होय अथवा कूतरा बिलाडा बिगिरे क्षुद्र जंतुओ रहेतां होय अथवा जानवरो रहेतां होय तथा तेमनां खानपान त्यां रखतां होय तेवा गृहस्थना परिचयवाला मकानमां वास न करवो. कारण के तेवा गृहस्थना घरमां वसतां बहु दोष संभवे छे. त्यां रहेला मुनिने त्यां पहेलो दोष ए के कदाच जो सोजा, विशुचिका, उलटी, के कोइ पण रोग के शूल बिगिरे पीडा उत्पन्न थये तो त्यां रहेता असंयति गृहस्थो तरत करुणा लाबिने ते मुनिना शरीरने तेल, घृत, माखण के चरबी मसले के घोपडे, अथवा तो सुगंधि द्रव्यो वडे,

अब्भंगेज्ज वा मक्खिज्ज वा सिणाणेण^१ वा कक्केण^२ वा लोदेण^३ वा वव्वेण^४ वा चुण्णेण वा पउमेण^५ वा आधंसेज्ज वा उव्वलेज्ज वा उव्वट्टेज्ज वा; सीओदगवियडेण वा उसिणोदगवियडेण वा उच्छोलेज्ज वा पच्छोलेज्ज वा प्होएज्ज वा सिणाविज्ज वा सिंचेज्ज वा दारुणा वा दारुपरिणामं कट्ठु अगणिकायं उज्जालेज्ज वा पयालिज्ज वा उज्जलित्ता कायं आयावेज्ज पयावेज्ज वा अह भिक्खुणं पुव्वोवदिट्ठा एस पतिन्ना जं तहप्पगारे सागारिए उवस्सए णो ठाणं वा सेज्जं वा निसीहियं वा चेतेश्जा । (६५६)

आयाणं—मेयं भिक्खुस्स सागारिए उवस्सए वसमाणस्स;—इहखलु गाहावती वा जाव कम्मकरी वा अन्नमन्नं अक्कोसंति वा वयंति वा रुं भंति वा उद्वंति वा, अह भिक्खुणं उच्चावयं मणं गियच्छेज्जा;—एते खलु अन्नमन्नं उक्कोसंतु वा, मा वा उक्कोसंतु जावे मा वा उद्वंतु । अह भिक्खुणं पुव्वोवदिट्ठा एस पइन्ना जाव जं तहप्पगारे सागारिए उवस्सए णो ठाणं वा सेज्जं वा निसीहियं वा चेतेश्जा । (६५७)

१ (सुगंधिद्रव्यसमुदयः) २ [कषायद्रव्यक्वाथः] ३ लोघं प्रति ४ कंपिल्लकादि ५ पद्मं प्रतीतं

या उकाळेला क्वाथ जळवडे, या लोद्रवडे या चूर्णवडे या पद्मकवडे घशसे के खर-डशे; अथवा थंडा के गरम पाणीथो छांटशे, धोशे, नवरावशे, सींचशे, अथवा लाकडाने लाकडा साथ घसी अग्नि सळगावी शरीरने तपावशे. माटे साधुने एही भलामण छे के तेणे तेवी तरेहना गृहस्थना घरे निवास न करवो [६५६]

त्यां वसतां वळी बीजो आ दोष छे. त्या रहेतां गृहस्थथी चाकर लगीना लोको अरसपरस बोलाचाली करे या मारामारी विगेरे कवेडो करे त्यारे ते देखी साधुनुं दिल उंचुं थाय जेमके “एओ भले लड्या करो अथवा एओ लडोभां” तें माटे साधुने ए भलामण छे के तेणे तेवा प्रकारना गृहस्थना घरे निवास न करवो [६५७]

आयाण—मेयं भिक्खुस्स गाहावतीहिं सद्धिं संवसमाणस्सः—इहख-
लु गाहावती अप्पणो सअट्ठाए अगणिकायं उज्जालेज्जु वा पज्जालेज्जु वा वि-
ज्जालेज्जु वा, अह भिक्खु उच्चावयं मण णयच्छेज्जाः— एते खलु अगणिकायं
उज्जालेतुवा, मा वा उज्जालेतु, जाव मा चा विज्जवेतु अह भिक्खुणं पु-
च्चावदिट्ठा जाव जं तहप्पगारे उवस्सए नो ठाणं वा सेज्जुं वा निसीहियं
वा चेतेज्जा । (६५८)

आयाण—मेयं भिक्खुस्स गाहावतीहिं सद्धिं संवसमाणस्सः—इह-
खलु गाहावतस्स कुंडले वा, गुणं^१ वा, मणी वा, मोत्तिए वा, हिरन्ने
वा, कडग्गणि वा, तुडियाणि^२ वा, तिसरगाणि वा, पालंबाणि वा, हारे वा,
अद्धहारे वा, एगावली वा, मुत्तावली वा, कणगावली वा, रयणावली वा
तरुणियं वा कुमारिं अलंकियविभूसियं पेहाए, अह भिक्खु उच्चावयं मण
णयच्छेज्जा, “ एरिसिया वा सा, णोवा एरिसिया ” इति वा णं बूया,
इति वा णं मणं साएज्जा । अह भिक्खुणं पुच्चावदिट्ठा जाव जं तहप्पगारे
उवस्सए णो ठाणं वा जाव चेतेज्जा । (६५९)

१ रसना—मेखलामंडन मितियावत् २ अंगदानि

बली त्यां त्रीजो ए दोष छे के त्यां गृहस्थ पोताना माटे अग्नि धखावीने
वाळे के बधारे त्यारे मुनितुं कदाच दिल उंचुं नीचुं थाय के आ गृहस्थो भले
अग्नि धखावो, माटे मुनिने एवी भलामण छे के तेणे तेवी जातना मकानमां नहि
रहेवुं [६५८]

मुनिने गृहस्थ साथे वसतां चोथो आ दोष छे;—गृहस्थने त्यां कुंडल,
कंदोरा, माणि, मोती, सुवर्ण, कडा, वाजुर्बध, गंठा, सांकळ, हार, अर्धहार, एका-
चळी, मुक्तावली, रत्नावली, विंगेरे आभूषणो जोइ अथवा तेना शणगारपी शो-
भित युवान कुमारिओ जोइ मुनिना मनने विर्तक थाय के मारे घरे पण वहुं आ-
वुंज हतुं या मारे त्यां आवुं न हतुं. माटे मुनिने एवी भलामण छे के तेणे
आवे स्थळे न रहेवुं [६५९]

આયાણ મેયં મિક્ખુસ્સ ગાહાવતિહિં સદ્ધિં સંવસંવાણસ્સ:—ઇહ ગા-
 હાંવતિणीઓ વા, ગાહાવતિધૂયાઓ વા. ગાહાવતિસુપ્પાઓ વા, ગાહાવ-
 તિધ્રાસીઓ વા ગાંહાવતિદાસીઓ વા, ગાહાવતિકમ્મકરીઓ વા, તાસિં ચ
 ણં एवं વુત્તપુવ્વં ભવતિ:—“ જે ઇમે ભવતિ સમણા ભગવંતો જાવ ઉવરતા-
 મેહુણાંત્રો ધમ્માતો, ણો ચલુ એતેસિં કપ્પઈ મેહુણધમ્મં પરિયારણાએ આ-
 ઉટ્ઠિતાએ, જા ય ચલુ એતેસિં સદ્ધિં મેહુણધમ્મં પરિયારણાએ આઉટ્ટેજ્ઞા,
 પુત્તં ચલુ સા લભેજ્ઞા ઔર્યસ્સિ તેયસ્સિ વેચ્ચસ્સિ^૧ જસસ્સિ સંપહારિયં^૨
 આલોયં દરિસિણિજ્ઞં.” એયપ્પગારં ણિગ્ધોસં સોચ્ચા ણિસમ્મ તાસિં ચ ણં
 અણ્ણયરી સદ્ધિયા તં તેવસ્સિ મિક્ખું મેહુણધમ્મપરિયારણાએ આઉટ્ટવેજ્ઞા^૩ ।
 અહ મિક્ખુણં પુવ્વોવદિક્કા જાવ જં તંહપ્પગારે સારંગરિએ ઉવસ્સએ ણો ઠાણં
 વા સેજ્ઞં વા ણિસીહિયં વા ચેતેજ્ઞા । (૬૬૬)

એયં ચલુ તસ્સ મિક્ખુસ્સ મિક્ખુણીએ વા સામન્ગિયં । (૬૬૭)

૧ રુપવંતં ૨ સંગ્રામશૂરં ૩ અભિમુખં કુર્યાત્

ગૃહસ્થ સાથે વસતાં પાંચમો આ દોષ છે, ગૃહસ્થના ઘરે તેની સ્ત્રીઓ, અથ-
 વા પુત્રીઓ અથવા વહુઓ, અથવા દાડો અથવા દાસીઓ એક ધીજામાં આવું
 વોલે છે કે “જે આ સ્ત્રી સંભોગથી નિવર્તેલા શ્રમણ ભગવંત હોય છે તેઓને સ્ત્રીઓ
 સાથે મૈથુન કરવું નિષિદ્ધ છે, પણ જો કોઈ સ્ત્રી (એમને ઢગાવીને) એમના સાથે
 સંભોગ કરે તો તેણીને વલ્લવાન્ તેજસ્વી રુપવાન્ યશસ્વી અને વિજયી પુત્રની પ્રાપ્તિ
 થાય.” આવું વોલવું સાંભળીને કોઈ પુત્રની વાંછા ધરનારી મોઢી સ્ત્રી તે તપસ્વિ
 મુનિને ઢગાવીને તેને પોતાના પાશમાં પાડે. માટે મુનિને એવી મલાયણ છે કે તેણે
 એવા સ્થંભે નહિ રહેવું [૬૬૭].

૫ સર્વ મુનિ અને આર્યાતું સદ્ધાચરણ છે (૬૬૧)

[દ્વિતીય ઉદ્દેશ :]

ગાહાવર્દે ણામેગે સુદ્ધસમાયારા ભવંતિ, ભિક્ષૂ ય અસિનાણાણ સોયસમાયારે^૧ સે તગ્ગંધે દુગ્ગંધે પડિકૂલે પડિલોમે યાવિ ભવતિ । જં પુવ્વકમ્મં તં પચ્છાકમ્મં, જં પચ્છાકમ્મં તં પુવ્વકમ્મં તે ભિક્ષુપડિયાણ વટ્ટમાણે કરેજ્જા વા નો કરેજ્જા વા । અહ ભિક્ષૂણં પુવ્વોવદિદ્ધા જાવ જં તહપ્પગારે ઉવસ્સણ ણો ઠાણં વા જાવ ચેતેજ્જા । (૬૬૨)

આયાણ મેયં ભિક્ષુસ્સ ગાહાવતિહિં સદ્ધિં સંવસમાણસ્તઃ—ઈહ-
સ્વલુ ગાહાવતિસ્સ અપ્પણો સઅદ્ધાણ વિરૂપરૂપે ભોયણજાણ ઉવસ્વહિણ

૧ કાર્યિકાવ્યાપારવાન્, કાર્યવશાત્.

બીજો ઉદ્દેશ.

મુનિને ગૃહસ્થ સાથે વસતાં થતા દોષો તથા તેણે ક્યા ક્યા સ્થળે ન રહેવું.

ગૃહસ્થ સાથે મુનિને વસતાં છટ્ટો આ દોષ રહેલો છે. ઘણાએક ગૃહસ્થો શૌચાચારને પાલનારા હોય છે. અને મુનિ તો સ્નાન રહિત હોવાથી તથા (કારણ યોગે લઘુનીતિથી પણ શુચિ કર્મ કરતા હોવાથી) અપૂર્ણ શૌચવાળા અને દુર્ગંધિ શરારવાળા હોય છે, જેથી તે ગૃહસ્થને ઘણા અલસામણા થઈ પડે છે. બઠ્ઠી ગૃહ-
સ્થને જે પેહેલાં કરવાનું હોય છે તે મુનિની શામે છેલ્લે કરવું પડે છે અથવા જે પછી કરવાનું હોય છે તે પહેલાં કરી લે છે. માટે મુનિને એવી ભલામણ છે કે તેણે તેવા સ્થળે મૂલર્થાજ ન રહેવું. [૬૬૨]

તબ્બી ગૃહસ્થો સાથે વસતાં સાતમો આ દોષ છે:—ગૃહસ્થને ત્યાં પોતાના

સિયા, અહ મિક્કુપડિયાણ અસંગં વા પાણં વા રાહમં વા સાહમં વા
 ઉવક્રલેજ્જ વા ઉવકરેજ્જ વા, તં ચ મિક્કુ અમિકંરેજ્જા ભોત્તણ વા
 પીત્તણ વા વિયટ્ઠિત્તણ^૧ વા । અહ મિક્કુણં પુવ્વોવદિટ્ઠા જાવ જં નો ત-
 હપ્પગારે ઉવસ્સણ ઠાણં ચેતેજ્જા । (૬૬૩)

આયાણ મેયં મિક્કુસ્સ ગાહાવતિણા સદ્ધિં સંવસમાણસ્સ:-ઇહ-
 ચલુ ગાહાવતિસ્સ અપ્પણો રુચ્છાણ વિરુવરુવાઈં દારુયાઈં મિન્નપુવ્વાઈં
 ભવંતિ, અહ પચ્છા મિક્કુપડિયાણ વિરુવરુવાઈં દારુયાઈં મિંદેજ્જ
 વા કિણેજ્જ વા પામિચ્છેજ્જ વા દારુણા વા દારુપરિણામં કંટુ અગણિકાયં
 સજ્જાલેજ્જ વા પજ્જાલેજ્જ વા તત્થ મિક્કુ અમિકંરેજ્જ વા આતાવેત્તણ
 વા પયાવેત્તણ વા વિયડિત્તણ વા । અહ મિક્કુણં પુવ્વોવદિટ્ઠા જાવ જં તહ-
 પ્પગારે ઉવસ્સણ ણો ઠાણં ચેતેજ્જા । [૬૬૪]

સે મિક્કુ વા મિક્કુણી વા ઉચ્ચારપાસવણેણં ઉવ્વાહિજ્જમાણે રા-

૧ તત્તૈવ વિવર્તિતું આસિતું.

માટે જૂદી જૂદી જાતનું ભોજન તૈયાર થવું હોય છે. અને જો મુનિ તેમને ત્યાં રહે
 તો મુનિના માટે પણ તે ગૃહસ્થ આહાર પાણી તૈયાર કરાવે. અને વચ્ચે મુનિ તે
 આહાર પાણી સ્વાદ પીવા કે વાપરવાની ઇચ્છા પણ કરે. પટલા માટે તેને મલમળ
 છે કે તેણે તેવા સ્થળે મૂલ્યની ન રહેવું. [૬૬૩]

ગૃહ થો સાથ વસતાં આઠમો આ દોષ છે, -ગૃહસ્થને ત્યાં પોતાના માટે
 ઘણાં લાકડાંઓ કાપી ફાડી રાખેલા હોય છે. અને જો તેમને ત્યાં મુનિ જઈ
 રહે તો પછી તેના સારું તેઓ લાકડાં ફાડે યા વેચાતાં લાવે યા કાપે લાવે
 અને બઢી લાકડા સાથે લાકડું ઘસીને અગ્નિ ઘસાવે અને તેવે વચ્ચે મુનિને
 અગ્નિ પાસે તાપવા કરવાની ઇચ્છા ઉત્પન્ન થાય. માટે મુનિને એ મલમળ છે કે તેણે
 તેવા સ્થળે રહેવું નહિ. [૬૬૪]

ગૃહસ્થ સાથે વસતાં મુનિને નવમો આ દોષ છે. ગૃહસ્થને ત્યાં વસવાટ.

ओ वा वियाले वा गाहावतिकुलस्स दुवारवाहं अवगुणेज्जा^१, तेणे य
तस्संधियारी अणुपविसेज्जा, तस्स भिक्खुस्स णो कप्पति एवं वदित्तए—
“ अयं तेणे पविसइ वा, णो वा पविसइ, उवलियति वा, णो वा उव-
लियति, आयवति वा, णो वा आयवति, वदति वा, णो वा वदति, तेण
हडं अण्णेण हडं, तस्स हडं अण्णस्स हडं, अयं तेणे, अयं उवयरए,
अयं हंता, अयं एत्थ मकासी, ” तं तवरिंस्स भिक्खुं अतेणं तेणं—ति सं-
कति । अह भिक्खुणं पुब्बोवदिट्ठा जाव णो चेतेज्जा । (६६५)

से भिक्खू वा भिक्खूणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा,
तंजहाः—तणपुंजेसु वा पलालपुंजेसु वा सअंडे जाव ससंताणए, तहप्पगारे
उवस्सए णो ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा चेएज्जा । (६६६)

१ उद्घाटयेत्.

मुनि के आर्या लघुनीत के बड़ी नीत करवा माटे रात्रिए अथवा सांज सवारै गृह-
स्थना घरनो दरवाजो ऊघाडे ते बसते कदाच कोइ चोर अंदर भराइ वेगे ते
हवे मुनिथी तो आवुं बोली शकाय नहि के “आ चोर पेसे छे के छुपाए छे या
दोढी आवे छे के बोले छे, अथवा तेणे चोरुं के बीजाए चोरुं, ते ग्रहस्थनुं चोरा-
युं के बीजा कोइनुं चोरायुं, आ रह्यो चोर, आ रह्यो तेनो मददगार, आ रह्यो
मारनार, अने एणे अहीं सघलुं कीवुं इत्यादि.” एथी करीने पाछळथी ते ग्रहस्थ
ते तपस्विनेज चोर करी माने छे. माटे मुनिने एथी भलामण छे के तेणे ग्रहस्थना
साथे नहि रहेवुं. (६६५)

मुनिने के आर्याने जे भकान घास तथा पराळना जथ्यामां आपेलुं होवार्थी
झीणा ईडा तथा जीवजंतुसति रहेलुं जणाव तेवा भकानमां तेमणे नहि रहेवुं
[६६६]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा-तण-
पुंजेसुवा पलालपुंजे सु अप्पंडे^१ जाव चेतैज्जा । [६६७]

से आगंतारेसु वा आरामागारेसु वा गाहावतिकुलेसु वा परियाव-
सहेसु वा अभिक्खणं अभिक्खणं साहम्मिएहिं ओवयमाणेहिं णो ओवए-
ज्जा^२ । [६६८]

से आगंतारेसु वा जाव परियावसहेसु वा जे भयंतारो उउबहियं^३
वासावासियं वा कप्पं उवातिणिच्चा तत्थेव मुज्जो भुज्जो संवसंति, अय
माउसो कालाइक्कंतकिरिया भवति । (६६९)

से आगंतारेसु वा जाव परियावसहेसु वा जे भयंतारो उउबहियं
वा वासावासियं वा कप्पं उवातिणावेच्चा तं दुगुणात्ति गुणण अपरिहरित्ता

अल्पशब्दोऽभाववचनः २ अवपतेत् ३ ऋतुबद्धं शीतोष्णकाल-
योर्मासकल्पं.

अने जे मकान घास के पराळना जथ्यामां ओवेरुं छतां जीवजंतु रहित
जणाय त्यां निवास करवो. [६६७]

बळी मुसाफरखाना, बंगला, घरो, तथा मठो के ज्यां बारंवार बीजा
सायुओ आवी पडता होय त्यां पण मुनिए नहिं जवुं. [६६८]

जे मुनि भगवंतो तेवा मुसाफरखाना, बंगला, या घरो के मठोमां एक म-
हिनो अथवा वर्षास्तुना चार महिना रखा बाद फरी बारंवार त्यां आवी बसे छे,
ते हे आयुष्मन्, कालातिक्रान्तक्रिया नामे दोपवाळी बसती जाणवी. (६६९)

जे मुनि भगवंतो तेवा मुसाफरखाना के मठोमां एक महिनो अथवा वर्षा-
स्तुना चार महिना रही पाछा ते गुजारेला काळथी ब्रमणा^१ ब्रमणा बखतनुं अंतर

१ जेटलो बखत एक गायमां रहेल होय तेथी ब्रमणो के ब्रमणो बखत
बित्याबाद ते गायमां अवाय.

તત્થેવ ભુજ્જો ભુજ્જો સંવસંતિ અય—માડસો ઇતરા ઉવટ્ટાણકિરેયા યાવિ ભવતિ । [૬૭૦]

इहखलु पाईणं वा पडीणं वा दाहिण वा उदीणं वा संतेगतिया सट्ठा भवन्ति, तंजहा, गाहावती वा, जाव कम्मकरीओ वा । तेसिं च णं आयागोयेरे णो सुणिसंते ^१ भवति । तं सट्ठहमाणेहिं तं पत्तियंमाणेहिं तं रोयमाणेहिं बहवे समण—माहण—अतिहि—क्खिण—वणीमए समुद्विस्स त-
त्थ तत्थ अगारीहिं अगाराइं, चेइआइं ^२ भवन्ति, तंजहाः—आएसणाणि ^३ वा, आयतणाणि ^४ वा, देवकुलाणि वा, सहाओ वा, पवाणि वा, पणिय-

૧ સુણ્ટુનિશાંતઃશ્રુતઃ ૨ મહાંતિ—કૃતાનિ ઇતિ શેષઃ ૩ લોહકા રશાલાઃ ૪ દેવકલપાશ્ચાંપવરકાણિ.

નહિ પાઢતાં તરતજ ત્યાં પાછા વારંવાર વસે છે, એ હે આયુષ્યન્ સ્પસ્થાનક્રિયા નામે દોષવાળી વસતિ જાણવી. (૬૭૦)

આ જગત્યાં ચારે વાજુ કેટલાએક ગૃહસ્થ તથા સ્ત્રીઓ મોઢા અને શ્રદ્ધાલુ હોય છે. તેઓને મુનિના આચારની શાક્ષી માહિતિ હોતી નથી, માત્ર મુનિને દાન આપવામાં મહાફલ છે એવી શ્રદ્ધા અને રુચી ધરીને તેઓ ઘણા શ્રમણ, બ્રાહ્મણ, અતિથિ, ટીન, તથા માટ ચારણોને રહેવા માટે મોઢોટા મકાનો ચણાવે છે જેવા કે લોહારના કારખાનાઓ, દેવાલયોની વાજુના ઓરઢાઓ, દેવાલયો, સભાઓ, પ્રપા-ઓ, ^૧ દુકાનો, વસ્ત્રો, યાનશાળાઓ, ^૨ ચૂનાના કારખાનાઓ, દર્બના કારખાનાઓ, વાગ્રોના કારખાનાઓ, ^૩ વલ્કના કારખાનાઓ, વનસ્પતિના કારખાનાઓ,

૧ પાણીનાં પરવ, પાણી રાખવામાં આવે તેવી જગ્યા. ૨ ગાડીખાનાઓ Houses for building carriages. ૩ ચામડાના કટકાને વીંટાળી—ગંઠીને લેની વાધરો ઇટલે પાણીના કોશ ચેંચવામાં વપરાતી જાડી અને મજબુત રસીઓ વનાવવાનાં કારખાનાં.

ગિહાણિ વા, પણિયસાલાઓ વા, જાણગિહાણિ વા, જાણસાલાઓ, સુધા-
 કમ્મંતાણિ^૧ વા, ડબ્બકમ્મંતાણિ વા, વટ્ટકમ્મંતાણિ^૨ વા, વક્કકમ્મંતાણિ
 વા, વળકમ્મંતાણિ વા, ઇંગાલકમ્મંતાણિ વા, કટ્ટકમ્મંતાણિ વા, સુસાણ-
 કમ્મંતાણિ વા, સંતિકમ્મંતાણિ વા, સુણ્ણાગારકમ્મંતાણિ વા, ગિરિકમ્મંતાણિ
 વા, કંદરાકમ્મંતાણિ વા સેલોવટ્ટાણકમ્મંતાણિ^૩ વા, ભવણગિહાણિ^૪ વા, જે
 ભયંતારો તહપ્પગારાઈ આણસણાણિ વા જાવ ભવણગિહાણિ વા તેહિં ઓવ-
 યમાણેહિં ઓવયંતિ અય—માડસો અભિક્કંતકિરિયા^૫ વિ ભવતિ ।
 (૬૭૭)

इहखलु पाईणं वा पडीणं वा दाहिणं वा उदीणं वा संतेगतिया
 सङ्गा भवन्ति—जाव तं रोयमाणेहिं बहवे समण—माहण—अतिहि—किवण
 —वणीमए समुद्धिस्स तत्थ तत्थ अगारीहिं आगाराइं चेइयाइं भवन्ति; तं-
 जहाः—आणसणाणि वा जाव भवणगिहाणि वा । जे भयंतारो तहप्पगा-

૧ સુધાકર્મતાણિ સુધાગૃહાણિ ૨ વાઘ્રકર્મતાણિ ૩ પાષાણસં-
 ઢપગૃહાણિ ૪ દ્વાવપિ શબ્દાવેકાર્થો ૫ અલ્પ દોષાચેયં

अंगारना (अग्निना) कारखानाओ, काष्ठना कारखानाओ, स्मृत्तानगृह, शांतिगृह, शून्यघरो,
 पर्वतना तथाळापर बांधेला घरो, गुफाओ, तथा पाषाणना मंडपो विगेरे स्थलो-
 आवी जातना स्थलोमां ते श्रमण ब्राह्मणादिक आवी गया पछी जे मुनिभगवंतो
 तेमां उत्तरे छे ते हे आयुष्यमन्, अभिक्रान्तक्रिया नामे दोषवाली वसति^१ जाणवी
 [६७९]

आ जगत्मां चारे वाजु केटलाएक श्रद्धालु लोको होय छे तेओ श्रद्धा धरी
 घणा एक श्रमण ब्राह्मण अतिथि दीन तथा बांदिजनोना मोटे जगाए जगाए उपर
 जणावेलां जूदी जूदी जातनां घरो चणावे छे. तेवा घरोमां हजु अन्य श्रमणब्राह्म-

१ आ वसति थोडा दोषवाली होवायी मुनि सेवे छे.

રાઈં આણસણાણિ વા જાવ ભવણગિહાણિ વા તેહિં અણોવયમાણેહિં ઓવ-
યંતિ, અય માડસો, અણભિક્કંતકિરિયા વિ ભવતિ । [૬૭૨]

इहखलु पाईणं वा पडीणं वा दाहिणं वा उदीणं वा संतेगइआ
सद्धा भवन्ति, तंजहाः—गाहावई वा जाव कम्मकरी वा । तेसिं च णं एव
वुत्तपुच्चं भवति—“ जे इमे भवन्ति समणा भगवंतो सीलमंता जाव उवर-
या मेहुणाओ धम्माओ, णो खलु एएसिं कप्पति आहाकम्मिए उवस्सए
वत्थए^१; से जाणि इमाणि अम्हं अप्पणो अट्ठाए चेइयाईं भवन्ति, तंजहाः
—आएसणाणि वा जाव भवणगिहाणि वा, सव्वाणि ताणि समणाण णिसि-
रामो । अवियाइं वयं पच्छा अप्पणो सयट्ठाए चेतिस्सामो, तंजहाः—आए-
सणाणि वा जाव भवणगिहाणि वा । ” एयप्पगारं णिग्घोसं सोच्चा णि-
सम्म जे भयंतारो तहप्पगाराइं आएसणाणि वा जाव भवणगिहाणि वा
उवागच्छंति, उवागच्छित्ता इतरातरेहिं पाहुडेहिं^२ वट्ठंति, अय—माडसो,
वज्झकिरिया वि भवति । (६७३)

૧ વસિતું ૨ પ્રામૃતેષુ દત્તેષુ ગૃહેષુ.

णादिक नहि आवी गएला छतां जे मुनि भगवंतो उत्तरे ते हे आयुष्यन् अनभिक्रान्त-
क्रिया नामे दोषवाळी दसति जाणवी [६७२]

આ જગત્માં ચારે વાજુ કેટલાએક શ્રદ્ધાલુ જીવો હોય છે તેઓ આમ વોલે
છે—“જેઓ આ મૈથુન-કર્મથી નિવર્તીને શીઠવંત થઈ શ્રમણ ભગવંત થઈ હોય
છે તેઓને તેજોનાજ માટે કરેલા મક્કનમાં ઉતરવું નિષિદ્ધ છે. માટે જે આપણે
આપણા માટે વનાવેલાં ઘરો છે તે તેમને આપી દેશું; અને આપણે પાછા આપણા
માટે નવાં બનાવી લેશું.” આવો અવાજ સાંભળી જે મુનિ-ભગવાનો તેવા ઘરો
તરફ જાય છે અને ત્યાં રહે છે, તે હે આયુષ્યન્, વજ્યંક્રિયા નામની દોષવાળી
દસતિ જાણવી. [૬૭૩]

ઇહસ્વલુ પાર્ણિં વા પડીણં વા દાહિણં વા ઉદીણં વા સંતેગડ્યા સઢ્ઠા ભવંતિ । તેસિં ચ ણં આયારગોયરે ણા સુણિસંતે ભવઙ્, જાવ તં રોયમાણેહિં બહવે—સમણ—માહણ—અતિહિ—કિવણ—વળીમણ પગણિય પ-ગણિય પમુદિસ્સ તત્થ તત્થ અગારિહિં અગારાઙ્ ચેડ્યાઙ્ ભવંતિ, તંજહાઃ—આણસણાણિ વા જાવ ભવણગિહાણિ વા । જે ભયંતારો તહપ્પગારાઙ્ આ-ણસણાણિ વા જાવ ભવણગિહાણિ વા ઉવાગચ્છંતિ ઇતરાતરેહિં પાહુડેહિં વ-ટ્ટંતિ, અય—માડસો, મહાવજ્જકિરિયા વિ ભવઙ્ । (૬૭૪)

ઇહસ્વલુ પાર્ણિં વા પડીણં વા દાહિણં વા ઉદીણંવા સંતેગડ્યા સઢ્ઠા ભવંતિ, જાવ તં રોયમાણેહિં બહવે સમણજાણ સમુદિસ્સ તત્થ તત્થ અગારિહિં અગારાઙ્ ચેડ્યાઙ્ ભવંતિ, તં જહાઃ—આણસણાણિ વા જાવ ભવણગિહાણિ વા । જે ભયંતારો તહપ્પગારાઙ્ આણસણાણિ વા જાવ ભ-વણગિહાણિ વા ઉવાગચ્છંતિ ઇયરાયરેહિં પાહુડેહિં વટ્ટંતિ, અય—માડસો સાવજ્જકિરિયા વિ ભવઙ્ । (૬૭૫)

આ જગત્માં ચારે વાલુ કેટલાએક શ્રદ્ધાલુ જીવો હોય છે. તેમને મુનિના આચારની કશી માહિતિ નથી होती तोपण શ્રદ્ધા ધરીને ઘણા શ્રમણ બ્રાહ્મણ અતિથિ ટીન તથા વંદિજનેને યાદે છૂડું છૂડું નિર્ધાર કરીને મકાનો ચળી રાખે છે તેવા મકાનો તરફ જે મુનિઓ જડેને રહે છે તે હે આયુષ્મન્, મહાવજ્જક્રિયા નામના દોષવાળી વસતિ જાણવી [૬૭૪]

આ જગત્માં ચારે વાલુ કેટલાએક ધોળા શ્રદ્ધાલુ જીવો હોય છે, તેઓ ઘણા એક મુનિઓના ઉદ્દેશે કરી તેમના સારું મકાનો ચળાવી રાખે છે. તેવા મકાનોમાં જે મુનિઓ જડેને ઉતરે તે હે આયુષ્મન્ સાવચક્રિયા નામે દોષવાળી વસતિ જાણવી. [૬૭૫]

इहखलु पाईणं वा पडीणं वा दाहिणं वा उदीणं वा संतेगइया सद्धा भवंति, तंजहाः—माहावर्ह वा जावें कम्मकरी वा । तेसिं च णं आचारगोयरे णो सुणिसंते भवति, जाव तं रोयमाणेहिं एक्कं समणजायं ससुद्धिस्स तत्थ तत्थ अगारिहिं अगाराइं चेइयाइं भवंति, तंजहाः—आए-सणाणि वा जाव भवणगिहाणि वा महया पुढविकायसमारंभेणं एवं महया आउ- तेउ—वाउ—वणस्सइ—तत्तकायसमारंभेणं, महया संरंभेणं महया आरंभेणं, महया त्रिख्वरूवेहिं पावकम्मेहिं, तंजहाः—छायणओ, लेवण-ओ, संथारदुवारपिहणओ, सीतोदए वा परिद्ववियपुव्वे भवति, अगणिकाए वा उज्जालियपुव्वे भवति । जे भयंतारो तहप्पगाराइं आएसणाणि वा जाव भवणगिहाणि वा छेवागच्छंति, इतरातरेहिं पाहुडेहिं वट्ठंति, दुप्पखं ते कम्मं सेवंति, अय—माउसो, महासावज्जकिरिया वि भवइ । (६७६)

इहखलु पाईणं वा जाव तं रोयमाणेहिं अप्पणो सयट्ठाए तत्थ तत्थ अगारिहिं अगाराइं चेइयाइं भवंति, तंजहाः—आएसणाणि वा जाव भवणगिहाणि वा महया पुढविकायसमारंभेणं जाव अगणिकाए वा उ-ज्जालियपुव्वे भवति, जे भयंतारो तहप्पगाराइं आएसणाणि वा जाव रू-

एज रीते जे मकान एकला तेज मुनिने उदेशे गृहस्थे छकायना जीवोनी हिंसा करीने तथा लींण गुंण जळ छंटन अग्निज्वालन विगेरे अनेक पाप कर्म करीने तैयार करेलुं होय त्यां जइ मुनि रहे छे तेओ देखीता साधु छातां परमार्ये गृहस्थ जेवा होवाथी द्विपक्षी काम करे छे. माटे ते महासावध नामना दोषवाळी वसति थाय छे. [६७६]

आ जगहमां चारे वाजुए रहेता श्रद्धालु जनने, अनेक पाप करी पोताना खप माटे चणेलो कुरखाना के मराने,मां जे मुनि-भगवानो जइने रहे छे तेओ

વળગિહાણિ વા ઉવાગચ્છંતિ ઇતરાતરેહિં પાહુડેહિં વદંતિ, ઇગપક્ષં તે કમ્મં સેવંતિ, અય-માડસો અપ્પસાવજ્જા કિરિયા ત્રિ ભવતિ । (૬૭૭)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामग्गियं । (६७८)

[તૃતીય ઉદ્દેશઃ]

“ સે^૧ ય ણો સુલભે ફાસુએ ઉંચ્છે^૨ અહેસણિજ્જે । ણો ય સ્વલુ સુચ્છે ઇમેહિં પાહુડેહિં^૩ તંજહાઃ—છાયણઓ, લેવળઓ, સંથારદુવાર-

૧ ગૃહસ્થં પ્રતિ મુનિવાક્ય મેતત્ ૨ છાદનાદિદોષરહિતઃ ૩ પા પોપાદાનકર્માભિઃ

સાધુષણા રૂપ એક પક્ષના કામનેજ કરનારા છે. તેમની વસતિને અલ્પક્રિયા (ક્રિયાદોષ રહિત) વસતિ જાણવી. [૬૭૭]

(એ નવ જાતની વસતિઓમાં અધિક્રાંતક્રિયા નામની વસતિ અને અલ્પ-ક્રિયા નામની વસતિ મુનિને ઊતરવા યોગ્ય છે) વાકીની વસતિ અયોગ્ય છે એ રાવ મુનિ તથા આર્યાનો આચાર છે. [૬૭૮]

[ત્રીજો ઉદ્દેશઃ]

(મુનિએ ક્યા સ્થળે રહેવું-ક્યા સ્થળે ન રહેવું.)

(જો કોઈ ગૃહસ્થ મુનિને કહે કે અહીં આહાર પાળી સુલભ છે માટે રહે-વાની કૃપા કરો તો મુનિએ આ પ્રમાણે તેને કહેવું:-) “સઘટ્ટું સુલભ છતાં પણ

પિહ્ણઓ, પિંઢવાયેસણાઓ । સેય મિવસ્ત્રુ ચરિયારણ ઠાળરણ નિસીહિયારણ
સેજ્જા—સંથાર—પિંઢવાતેસણારણ. ” સંતિ મિવસ્ત્રુણો^૧ એવ મવસ્ત્રાઈણો ડ-
જ્જુઅડા ણિયાગપઢિવન્ના અમાયં કુવ્વમાણા વિયાહિયા । (૬૭૯)

સંતેગઈઆ^૨ પાહુડિયા^૩ ડવિસ્ત્રત્તપુવ્વા ભવતિ, એવં ણિવિસ્ત્રત્ત-
પુવ્વા ભવતિ, પરિમાઈય પુવ્વા ભવતિ, પરિમુત્તપુવ્વા ભવતિ, પરિટ્ટાવિયપુવ્વા
ભવતિ । એવં વિયાગેરેમાણે સમિયાણ વિયાગેરેતિ^૪ હંતા, ભવતિ । (૬૮૦)

૧ મિક્ષવઃ ૨ સંતિ કેચન યે એવંભૂતાં છલનાં કુર્યુર્યથા ૩
દાનાર્થ કલ્પિતા વસતિ:

નિર્દોષ જગ્યા મઝ્ઘી મુક્કેલ છે. કારણ કે તેમાં મુનિને માટે છત કરી હશે યા
લીપ્પું ગૂંપ્પું હશે યા વેઠકનો ફેરફાર કર્યો હશે યા દરવાજા કે કમ્પડ નાના
મોટા કર્યા હશે વઢી કદાચ ત્યાં રહેતાં મુનિ તે જગ્યાના માલેકના ઘરેથી શખ્યા-
ત્તર દોષને ઘડવા ૩. આરપાળી ન લ્યે ત્યારે તે માલેક કોપાયમાન પણ થાય; इत्या-
દિ અનેક દોષ સંભવે છે. અને કદાચ એ દૂષણોથી રહિત મકાન મળે તોપણ મુનિ
ના સ્વપ્ને અનુકૂળ મકાન મળવું મુક્કેલજ છે કારણ કે તેઓને તો વસતે ફર-
વાનું હોય છે, વસતે સ્થિર વેસવાનું હોય છે, વસતે અભ્યાસ કરવાનું હોય છે,
વસતે સૂવાનું હોય છે, અને વસતે ગોચરીય જવાનું હોય છે. માટે એ વધી વાચતાં
સઘળ પઢતું મકાન મળવું દુર્લભજ છે.” આ રીતે કેટલાએક સરળ મુમુક્ષુ મુનિઓ
નિષ્કપટપણે વસતિના દોષ કહી વતાવે છે. [૬૭૯]

ઘણીએક વેળા કેટલાએક ગૃહસ્થો મુનિના માટેજ મકાન વાંધીને મુનિ આ
ગઠ આવી છઠ્ઠના કરે છે, જેમકે આ મકાન તો અમે અમારા સારુંજ વાંધ્યું છે,
રાખ્યું છે, વેંહેત્યું છે, કે વાપર્યું છે. માટે મુનિએ એવી છઠ્ઠનાથી મૂલ્યું નહિ. જે
મુનિ ઉપર પ્રમાણે વસતિના દોષો ગૃહસ્થોને કહી વતાવે છે તે વચાર્થપ્રમાણે કશું
ઉલ્લંઘન કરતો નથી. [૬૮૦]

से ^१ भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्ञं पुण उवस्सयं जाणेज्जा—
 खुड्डियाओ, खुड्डुवारियाओ, नीयाओ, संनिरुद्धाओ सवन्ति—तहप्पगारे
 उवस्सए राओ वा धियाले वा णिक्खम्ममाणे वा पविसम्माणे वा पुरा ह-
 त्थेण पच्छा पाएण ततो संजतामेव णिक्खप्पेज्ज वा पत्रिसेज्ज वा । ^२केव-
 ली बूया “आयाण मेयं ।” जे तत्थ समणेण वा माहणेण वा छत्तए
 वा, मत्तए वा, दंडए वा, लल्लुआ वा, भिसिया ^३ वा, चेले वा, चिल्लि-
 मिली ^४ वा, चम्मए वा, चम्मकोसए ^५ वा, चम्मच्छेदणए वा, दुब्बद्धे दु-
 ण्णिक्खित्ते अणिकंपे चलाचले; भिक्खू च राओ वा धियाले वा णिक्ख-
 ममाणे वा पविसमाणे वा पयलेज्ज वा पवडेज्ज वा । से तत्थ पयलेमा-
 णे वा पवडेमाणे वा हत्थं वा पायं वा जाव इंदियजायं वा लूसेज्ज वा
 पाणाणि पा भूयाणि वा जीवाणि वा सत्ताणि वा अभिहणेज्ज वा जाव व-
 वरोवेज्ज वा । अह भिक्खूणं पुव्वोवदिट्ठा जाव जं तहप्पगारे उवर ए

१ कार्य वशात् चरकादिभिः सह संवासे विधि रयं यथा से भिक्खू
 वेत्यादि. २ अन्यथेति अध्याहारार्थं । ३ (कर्मडलुः) ४ यवनिका ५
 पार्ष्णित्रं

कारणबौगे मुनिए चरक तापस विगेरेओना साथे एकज मकानमां रहेतां ते
 मकान जो घणुं नानुं नीचुं के सांकडुं होय तो तेवा मकानमां रातविराते नीक-
 लतां के पेसतां पहेलां हाथ आगळ करी पछी पग आगळ धरीने यतना पूर्वक नीकळुं
 के पेसतुं, एय कर्या शिवाय फेवळझानिओ कहे छे के दोषपात्र थवाय छे कारण
 के त्यां रहेला चरक तापसादिकोना ब्राह्मणोना छत्र, पात्र, दंड, लाकडी, कर्मडलु
 वत्त, पडदा, चायडां, पगरलां, के चर्म कापवाना हथीआरो आम तेम रखडता प-
 डेला होय छे. अने साधु जे वातविराते त्यांथी उपर जणवेली रीत वापर्या शिवाय
 आव्र जाव करे तो त्यां पडी के आखडीने हाथपग के कोई पग शरीरनो अवयव

पुरा हत्थेणं पच्छा पाएणं ततो संजयामेव णिक्खमेज्ज वा पविसेज्ज वा।
(६८१)

से आगंतारेसु वा अणुवीद् उवस्सयं जाएज्जा । जे तत्थ ईसरे
जे तत्थ समाहिट्ठए, ते उवस्सयं अणुणवेज्जा:—“ कामे^१ खलु आ-
उसो, अहालंदं उहापरिण्णातं वसिस्सामो, जाव^२ आउसंतो, जाव आ-
उसंतस्स उवस्सए, जाव साहम्मियाए, तावता उवस्सयं गिहिस्सामो, तेण
परं विहरिस्सामो । (६८२)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा अस्सुवस्सए संवसेज्जा तस्स णामगो-
यं पुच्चामेव जाणेज्जा । तओ पच्छा तस्स गिहे णिमंतेमागस्स अणिमंते-

१ तवेच्छया २ अत्र यावच्छब्दो नातिदेशे किंतु परिमाणार्थे ताव-
ता संबद्धास्ति.

खोइ बेशे तथा तेय थतां जीवजंतुनी पण विराधना थ.य माटे मुनिने ए थलामण
छे के तेण एवे प्रथमे पेहेला हाथ आगळ करी पछी पग आगळ धरवा. [६८१]

मुनिए मुत्ताफरखाना, बंगला के धरो मागी लेवामां घणुंसावचेतरहेवुं. तेओनो
जे मालेक अथवा कवजेदार मुखत्यार होय तेनी आप्रमाणे रजा लेवी“हे आयुष्मन्
जो तमारी इच्छा हो । तो तमारो रजाना अनुसारे अमे अत्रे एक मास के चार
मास रहीशुं, अगर एटलो वखत आपनी अहिं स्थिरता हशे तो ज्यां लगी अप
अहीं हशे अथवा ज्यां सुधी आपने कवजे आ मकान हशे त्यां सुधीज अमे एथां
रहीशुं. (कदाच गृहस्थ पृष्ठे के तमे केटलाजण अहीं रहेशे तौ मुनीए संख्यां
नियम न पाडवो किंतु आ प्रमाणे कहेवुं—) जेटला मुनिओ आवेशे एटला रहीशुं
[६८२]

मुनि अथवा आर्याए जेना मकानमां रहेवुं ते घणीना नामठाम पेहेलेथीज
जाणी लेवां. अने त्वार वाद तेना घरयी निर्मत्रण छतां के न छतां अशुद्ध आहा-

माणस्स वा असणं वा पाणं वा खाइमं वा साइमं वा अफासुयं जाव णो पडिग्गाहेज्जा । [६८३]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा—स-
सागारियं सागणियं सउदयं णो पण्णस्स णिक्खमणपवेत्तणाए णो पण्णस्स
वायण जाव चिंताए—तहप्पगारे उवस्सए णो ठाणं वा सेज्जं वा निसी-
हियं वा चेतेज्जा । [६८४]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा—
गाहावइकुलस्स मज्झ मज्झेणं गंतु पएपएपडिबद्धं णो पण्णस्स णिक्खमण
जाव चिंताए तहप्पगारे उवस्सए णो ठाणं वा सेज्जं वा णिसीहियं वा
चेतेज्जा । [६८५]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा—
इह खलु गाहावई वा अथ कम्मरीओ वा अण्णमण्ण—मच्छोसंति वा जाव
उद्वेति वा, णो पण्णस्स जाव चिंताए, तहप्पगारे उवस्सए णो ठाणं वा
जाव चेतेज्जा । [६८६]

रपाणी ग्रहण नहि करवां, [६८३]

मुनि अथवा आर्याए जे मकान, अग्नि तथा पाणीना प्रचारवारुं
जणाय अने तेथी तेयां नीकळवुं पेशवुं के वांचवा भणवावुं करवुं मुक्केली भरेलुं
जणाय तो त्यां नहि रहेवुं. [६८४]

मुनि अथवा आर्याए जे मकानयां गृहस्थना घरनी अंदरथी जवातुं होथ
ने तेथी नीकळवा पेशवानी तथा भणवा गणवानी अडचण पडती मालम पडे तो
त्यां नहि रहेवुं. [६८५]

मुनि अथवा आर्याए जे मकानयां गृहस्थो के चाकरडीओ अरसपरस बोला
चाली के मरामारी करता जणाय तेवा मकानयां पण नीकळवा—पेशवानी तथा
भणवा गणवानी अडचण पडती होवाथी नहि रहेवुं. [६८६]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा, इह खलु गाहावई वा जाव कम्मकरीओ वा अण्णमण्णस्स गायं तेहेण वा वा घण्ण वा णवणीएण वा वसाए वा अब्भगेंति वा मक्खेंति वा णो पण्णस्स जाव विंताइ—तहप्पगारे उवस्सए णो ठाणं वा जाव चेतेज्जा । [६८७]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा—इहखलु गाहावई वा जाव कम्मकरीओ वा अण्णमण्णस्स गायं सिणाणेण वा कक्केण वा लोहेण वा वण्णेण वा चुण्णेण वा पउमेण वा आघंसंति वा पघंसंति वा उव्वट्ठित्ति वा णो पण्णस्स णिक्खमण जाव विंताए—तहप्पगारे उवस्सए णो ठाणं वा जाव चेतेज्जा । [६८८]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा—इहखलु गाहावई वा जाव कम्मकरीओ वा अण्णमण्णस्स गायं सीओदगवियडेण

मुनि अथवा आर्याए जे मकानमां गृहस्थो के चाकरडीओ अरसपरसना शरीरने तेह, घृत, माखण, के चरवी मशळता होय के चोपडता होय तेवा मकानमां उपर मुजबली अडचण पडती होवाथी नहि रहेई. [६८७]

मुनि अथवा आर्याए जे मकानमां गृहस्थ के चाकरडीओ एक एकना शरीरने खुशबोदार चीजो, कसायली^१ चीजोना क्वाथ, लोद्र, वर्गक, चुर्ण के पन्नक विगेरे साबुना गुण धरावनार चीजो घसता मशळता के मेल उतारता होय त्यां पण नीकळवा पेसवामां तथा भणवा गणवामां अडचण पडती होवाथी निवास न करवो. [६८८]

मुनिअ अथवा आर्याए जे मकानमां गृहस्थो के चाकरडी एक—बीजाना शरीरने थंडा के गरम पाणीथी छांटत^२ होय, धोता होय, पखाळता होय, के

वां उसिगौदगवियडेण वा उच्छोल्लेति वा पध्वेवेति वा सिंचन्ति वा सिणा वेति वा णो पणस्स जाव णो ठाणं वा जाव चेतोज्जा । [६८९]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा इह-
खलु गाहावई वा जाव कम्मकरीओ वा णिगिणा ठिता णिगिणा उवलीणा
मेहुणधम्मं विणवेति^१ रहस्सियं वा मंतं मंतैति णो पणस्स जाव णो
ठाणं वा जाव चेतोज्जा । [६९०]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा मे ज्जं पुण उवस्सयं जाणेज्जा आ-
इण्णसंलेखं^२, णो पणस्स जाव चिं णाए जाव णो ठाणं वा से ज्जं वा
निसीहियं वा चेतोज्जा । [६९१]

१ कथयन्ति. २ चित्राणि

नवरावता होय त्यां पण जवा आववानी तथा भणवा गणवानी अढचण रहेली
होवाथी उतरवुं नहि. [६८९]

मुनि अथवा आर्याए जे मकानमां गृहस्थो अथवा चाकर—चाकरडीओ
मन थइने खुल्ला के छाना मय्युन करवा बावतनी बातो करता जणाय अथवा
वीजी कंड पण छूपीं अकार्य संबधी गुप्त बात करता जणाय त्यां पण भण-
वागणवामां पढती अढचण तथा पोताना मनमां उत्पन्न थती कामवासना विगेरे अ-
नेक दोषनो संभव होवाथी नहि रहेवुं. [६९०]

मुनि अथवा आर्याए जे मकानमां विरुप चित्रो पांडेलां होय तेवा मका-
नमां पण पूर्वार्जुभूत कामक्रिडांना स्मरणादिकनो संभव होवाथी नहि रहेवुं.
[६९१]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिकंखेज्जा संथारं^१ एसित्तए :— ।

(६९२)

से ज्जं पुण संथारयं जाणेज्जा सअंडं जाव संताणगं तहप्पगारं संथारगं लाभे संते णो पडिग्गाहेज्जा । (६९३)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण संथारयं जाणेज्जा अप्पंडं जाव संताणगं गरुयंतहप्पगारं लाभे संते णो पडिग्गाहेज्जा । (६९४)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा सेज्जं पुण संथारयं जाणेज्जा अप्पंडं जाव संताणगं लहुयं अप्पडिहारियं^२ तहप्पगारं सेज्जासंथारयं लाभे संते णो पडिग्गाहेज्जा । [६९५]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण संथारगं जाणेज्जा—अप्पंडं जाव संताणगं लहुयं पडिहारियं णो अहाबद्धं—तहप्पगारं लाभे संते णो पडिग्गाहेज्जा । (६९६)

१ फलकादि २ अप्रतिहारकं गृहस्थेन पुनरनादीयमानं

संस्तारक एटले सूवानी शय्या ते केवी लेवी ?

मुनि तथा आर्याने ज्यारे संस्तारक (सूवानी शय्यानी) जरूर पडे त्यारे तेमणे आ रीते बर्तवुं. [६९२]

जे संस्तारक क्षीणा इडां के जीवजंतु सहित जणाय ते न लेवुं. [६९३]

जे संस्तारक जीवजंतु रहित छतां मोहोडुं जणाय ते पण न लेवुं. [३९४]

जे संस्तारक जीवजंतु रहित तथा नातुं छतां पण गृहस्थ ते पाळुं राखवा ना पाडतो होय तो ते पण न लेवुं. [६९५]

जे संस्तारक निर्जीव नातुं ने गृहस्थे पाळुं लेवा कबूल करेलुं होवा छतां चरोबर गोठवायेलुं न होय ते पण नहि लेवुं. [६९६]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण संधारयं जाणेज्जा—अप्पडं जाव संताणगं लहुयं पडिहारियं अहावद्धं—तहप्पगारं संधारगं जाव लाम्हे संते पडिग्गाहेज्जा । (६९७)

इच्चेयाइं आयतणाइं उवातिकम्म^१ । अह भिक्खू जाणेज्जा इ-
माहिं चउहिं पडिमाहिं संधारगं एसित्तए; तत्थ खलु इमा पढमा पडिमा:
—से भिक्खू वा, भिक्खुणी वा उदिसिय उदिसिय संधारगं जाएज्जा,
नंजहा; इक्कडं वा, कटिणं^२ वा, जंतुयं^३ वा, परगं^४ वा, मोरगं वा, तणं
वा, कुसं वा, कुच्चगं^५ वा, पव्वगं वा; पिप्पलगं वा, पलालगं वा;^६ से

१ संस्तारको ग्राह्यइतिशेषः २ वंशकटादि. ३ जंतुकं तृणविशेषो
स्रक्चं ४ येन तृणेन पुष्पाणि ग्रथ्यन्ते ५ येन कूर्चकाः क्रियन्ते ६ एतेच
जलप्रधानदेशे सार्द्रभूम्यंतरणार्थं मनुज्जाताः

मात्र जे संस्तारक निजीव नानुं गृहस्थे पाहुं लेवा कबूल करेलुं अने बरा-
बर गोठवेळुं होय ते १.ळे तो मुनि के आर्याए ग्रहण करवुं. [६९७]

(संस्तारकनी चार प्रतिज्ञाओ)

मुनिए उपर मुज्जव दोपो टाळीने या चार प्रतिज्ञाओवडे संस्तारक लेवा
शीखवुं त्यां पहेली प्रतिज्ञा आः—मुनि अथवा आर्याए इक्कडनुं पाथरणुं, सादडी,
जंतुक नामना घासनुं पाथरणुं, फूल गुंथवाना घासनुं पाथरणुं; मोरनां पीछानुं
पाथरणुं, तृणनुं पाथरणुं, दर्भनुं पाथरणुं, शर नामना रोपांनुं पाथरणुं, गांठेनुं पा-
थरणुं, पीपळना पाननुं पाथरणुं, केपराळनुं पाथरणुं, इत्यादिक पाथरणाओ.म.यी^१
गभे ते एकनुं मुकरर नाम लइने मागणी करवी. शरुआतमांज मुनिए कहेनुं के
“हे आयुष्मन्, अथवा वेहेन, आ संस्तारकोमांथी अमुक संस्तारक मने आपशो ?

आ पाथरणाओ जळभरंपुर देशमां लीली ज.मीन हांकवाने मुनि ग्रहण
करे छे.

पुच्वामेव आलोएज्जा “आउसो ति वा, भगिणी ति वा, दाहिसि मे एत्तो अण्णयरं संथारगं ?” तहप्पगारं सयं वा णं जाएज्जा परो वा से देज्जा फासुयं एराणिज्जं लाभे संते पडिग्गाहेज्जा । पढमा पडिमा । (६९८)

अहावरा दोच्चा पडिमा:—से भिक्खू वा भिक्खुणी वा पेहाए पे-
हाए संथारगं जाएज्जा, तंजहा; गाहावई वा जाव कम्मकरी वा; पु-
च्वामेव आलोएज्जा “आउसो ति वा भगिणि ति वा, दाहिसि मे एत्तो
अण्णयरं संथारगं ?” तहप्पगारं संथारगं सयं वा णं जाएज्जा परो वा
से देज्जा फासुयं एराणिज्जं जाव पडिग्गाहेज्जा । दोच्चा पडिमा ।
(६९९)

अहावरा तच्चा पडिमा:—से भिक्खू वा भिक्खुणी वा जस्सु—
वस्सए संवसेज्जा, जे तत्थ अहासमण्णागते, तंजहा; इक्कडे वा जाव
पलाले वा; तस्स लाभे संवसेज्जा; तस्स अलाभे उक्कुड्डुए वा निसज्जिं
ए वा विहरेज्जा तच्चा पडिमा । (७००)

ए रीते पोते मागी लेवुं, या बीजाए आपवानुं करतां ग्रहण करवुं, ए पेहेली प्रतिज्ञा.
[६९८]

बीजी प्रतिज्ञा आ प्रमाणे छे:—मुनि अथवा आर्याए गृहस्थ के तेना चाकर
नफर पासे पोताने जोड़तुं संस्तारक पोताने दष्टिगोचर थाय तोज ते मागवुं. तेणे
शरुआतमांज कहेवुं के “हे आयुष्मन् अथवा वेहेन, आ संस्तारकोयांथी मने सं-
स्तारक आपशो ?” ए रीते तेवी जातवुं संस्तारक जाते मागी लेवुं अथवा गृह-
स्थ पोते; आपवा मांडे तो निर्दोष जाणी ग्रहण करवुं. ए बीजी प्रतिज्ञा. [६९९]

त्रीजी प्रतिज्ञा आ प्रमाणे:—मुनि अथवा आर्याए पोते जेना मकान्मांनि-
वास कर्यो होय तेने त्यांथीज जो कइ संस्तारक मळी आवे तो ते ग्रहण करवुं
अने जो नहि थळे तो (आखी रात) उत्कुडुक आसने^१ अथवा पलांडी वाळीं
वेशी करीने गुजारवी. ए त्रीजी प्रतिज्ञा. [७००]

१. वे घुटणपर उत्तरत वेशीने.

अहावरा चउत्था पडिमाः—से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अहा-
थड—मेव संधारगं जाणज्जा, तंजहा, पुढविसिलं वा, कट्टसिलं वा अहा-
संधडमेव; तस्स लाभे संवसेज्जा; अलामे उक्कुडए वा निसज्जिए वा
विहरेज्जा । चउत्था पडिमा । (७०१)

इच्चेयाणं चउएहं पडिमाणं अण्णयरं पडिमं पडिवज्जमाणे तं चेव
जाव अन्नोन्नसमाहीए एवं च णं विहरंति । (७०२)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिकंखेज्जा संधारं पच्चप्पिणितए,
से ज्जं पुण संधारगं जाणेज्जा सअंडं जाव संताणगं तहप्पगारं संधारगं
णो पच्चप्पिणेज्जा । [७०३]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिकंखेज्जा संधारं पच्चप्पिणितए;
से ज्जं पुण संधारगं जाणेज्जा अप्पंडं जाव संताणगं, तहप्पगारं संधारगं

चौथी प्रतिज्ञा आ प्रमाणेः—मुनि अथवा आर्याए जे पत्थर के काष्ठुं सं-
स्तारक यथायोग्य पणे पाथरेलुंज मळी आवे तेनापर रहेवुं. अगर तेम नहि मळे
तो (आखी रात) उत्तरत आसने के पलांठी वाली बेशीने गुजारवी. ए चौथी
प्रतिज्ञा. [७०१]

ए चारे प्रतिज्ञाओमांनी कोइ पण प्रतिज्ञाने स्वीकार करता मुनिए बीजा
मुनिने कोइ बखते पण धिक्कारवुं नहिं. कारण के तेओ सर्वे परस्परनी समाधिथी
जिनाज्ञामां रही सरखापणे रहेला छे. [७०२]

मुनि अथवा आर्याए ज्यारे लीधेलुं संस्तारक गृहस्थने पाछुं आपवुं पडे
त्यारे जो ते संस्तारक इंडा के ग्रीणा जीवजंतुवालुं जणाय तो ते पाछुं नहि आ-
पवुं. [७०३]

किंतु ज्यारे ते इंडा के जीवजंतु रहित जणाय त्यारे जोइ तपाशी प्रमार्जन

पडिलेहिय पडिलेहिय पमज्जिय पमज्जिय आयाविय आयाविय विणिधू-
णिय विणिधूणिय तओ संजयामेव पच्चप्पिणेज्जा । [७०४]

से भिक्खू वा भि खुणी वा समाणे वा वसमाणे वा गामाणुगामं
दूइज्जमाणे पुव्वामेव णं पण्णस्स उच्चारपासवणभूमिं पडिलेहेज्जा । के-
वली^१ बूया “आयाण मेयं” । अपडिलेहियाए उच्चारपासवणभूमीए
भिक्खू वा भिक्खुणी वा, राओ वा वियालेवा उच्चारपासवणं परिद्वेमाणे
पयलेज्ज वा पवडेज्ज वा । से तत्थ पयलमाणे वा पवडमाणे वा हत्थं वा
पायंवा जाव लूसिज्जा, पाणाणि वा जाव ववरोवेज्जा । अह भिक्खूणं पु-
व्वोवादिद्व जाव जं पुव्वामेव पण्णस्स उच्चारपासवणभूमिं पडिलेहेज्जा ।
[७०५]

से भिक्खू वा भिद्वखुणी वा अभिकंखेज्जा सेज्जासंथारगभूमिं प-

१ अन्यथेतियोज्जं

करी तडकामां तपावी तपावी (यतनाथी) झाटकी झूटकीने त्यारवाद यतना पूर्वक
गृहस्थने पाळुं आपवुं. [७०४]

मुनिए के आर्याए कोइ पण स्थळे रहेतां के ग्रामानुग्राम फरतां शुरुआतमां
त्यां खरचुपाणीनी भूमि जोइ तपाशी राखवी. नहि तो ते दोष पात्र थाय छे
एम केवळज्ञानीए जणाव्युं छे. कारण बगर तपाशेली जग्यामां मुनि के आर्या रात-
विरात बडीनीत के लघुनीत छांडता थका पडे के आखडे तो हाथपग के इंद्रियो
पण भंग थइ जाय तथा जीवजंतुनी विराधना थाय. माटे मुनिने एवी भलामण
छे के तेमणे प्रथमयीज ते जगा जोइ तपाशी राखवी. [७०५]

मुनि अथवा आर्याए सुवा माटे अगाउयी जमीन तपाशी राखवी अने एवे

डिलोहियए, णणंत्थ आयरिण वा उवज्झाएण वा जाव गणावच्छेदएण वा बुद्धेण वा सेहेण वा गिलाणेण वा आएसेण^१ वा अंतेण^२ वा मज्जेण वा समेण वा विसमेण वा पवाएण वा णिवाएण वा तओ संजयामेव पडिलेहिय पडिलेहिय पमज्जिय पमब्जिय बहुफासुयं सेज्जासंथारगं संथरेज्जा । [७०६]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा बहुफासुयं सेज्जासंथारगं संथरित्तां अभिकंखेज्जा बहुफासुए सेज्जासंथारए दुरुहित्तए । [७०७]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा बहुफासुए सेज्जासंथारए दुरुहमाणे से पुत्रामेव ससीसोवरियं कायं पाए य पमज्जिय पमब्जिय ततो संजया-मेव बहुफासुए सेज्जासंथारगे दुरुहित्ता तओ संजयामेव बहुफासुए सेज्जा-संथारए सएज्जा । [७०८]

१ प्राघूर्णकेन वा २ इतः सप्तम्यर्थं तृतीया.

प्रसंगे आचार्य, उपाध्याय, गणावच्छेदक, तथा वृद्ध, बाल, विमार के प्राहुणा मुनिना मोटे रखायली जगा छोटी वाकीनी बीजी जगामां छेडे के वच्चमां सरस्वी जमीनमां के खरबचडीमां बहु पवनवालीमां के पवन चित्तानीमां मुनिए यतना पूर्वक जोइ तपासी पुंभी प्रमार्जीने निर्जीव शय्या पाथरीवा. [७०६]

मुनि के आर्याए उपर जणाव्या मुजब निर्जीव शय्या पाथरीने तेवी शय्या-मां आळोटवा त्वहावुं. [७०७]

मुनि अथवा आर्याए शय्या पर सूती बसते शरुआतमांज मस्तकयी पग लगीना शरीरने प्रमाजा प्रमार्जीने यतना पूर्वक ते शय्या उपर शयन करवुं [७०८]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा बहुफासुए सेज्जासंथारए सयमाणे णो अणमणस्स हत्थेण हत्थं पाएण पयं काएण कायं आसाएज्जा । से अणासायमाणे तओ संजयामेव बहुफासुए सेज्जासंथारए संएज्जा । (७०९)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा ऊससमाणे वा णीससमाणे वा कासमाणे वा छीयमाणे वा जंभायमाणे वा उड्डोए वा वार्तणिसग्गे वा करेमाणे पुब्बामेव आत्तयं^१ वा पोसयं^२ वा पाणिणा परिपिहिच्चा तओ संजयामेव ऊससेज्जा वा जाव वायणिसग्गं वा करेज्जा । (७१०)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा, समा वेगया सेज्जा भवेज्जा, त्रिसमा वेगया सेज्जा भवेज्जा, पद्माता वेगया सेज्जा भवेज्जा, णिवाता वेगया सेज्जा भवेज्जा, ससरक्खा वेगया सेज्जा भवेज्जा, अप्पससरक्खा वेगया सेज्जा भवेज्जा, सदंसमसगा वेगया सेज्जा भवेज्जा, अप्पदंसमसगा वेगया सेज्जा भवेज्जा, स-

१ आस्यं मुखं २ पोष्यं अधिष्ठानं

मुनि अथवा आर्याए शय्यामां शयन करतां कोई कोइना हाथ पग के शरीरने अडकुं नहि. अने वगर अटके यतना पूर्वक तेवी शय्यामां सूवुं. [७०९]

मुनि अथवा आर्याए सूवा वाद आसोआस लेतां खांसी करतां, छीकतां, जंभा के उदगार करतां या वातोत्सर्ग करतां पोताना मुख के अधिष्ठानने हाथथी दांकी यतना पूर्वक ते करावां. [७१०]

मुनि अथवा आर्याने सूवा मटे कोई बखते सरखी जगा मळे कोई बखते खरबचडी मळे, कोई बखते पवनवाळी मळे कोई बखते बंधीआर मळे, कोई बखते कचरावाळी मळे कोई बखते साफ कौली मळे, कोई बखते डांसमच्छरवाळी मळे कोई बखते डांसमच्छररहित मळे, कोई बखते पडेली खडेली मळे कोई बखते

परिसाढा वेगया सेज्जा भवेज्जा, अपरिसाढा वेगया सेज्जा भवेज्जा, सउवसग्गा वेगया सेज्जा भवेज्जा, णिरुवसग्गा वेगया सेज्जा भवेज्जा, तहप्पगाराहिं सेज्जाहिं सविज्जमाणाहिं पग्गहिततरां^१ विहारं विहरेज्जा, णो किंचिवि गिलाएज्जा ।

[७११]

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं जं सच्चट्ठेहिं सहिते सदा जएज्जासि ति बेमि । [७१२]

१ प्रगृहीततरं सुष्टु गृहीतं.

आबाद मळे, कोइ वखते भय भरेली मळे, कोइ वखते निर्भय मळे, एम विचित्त मकारनी जगाओ मळतां मुनि तथा आर्याए सर्वने सरखी रीते ग्रहण करी समभा वपणे वर्त्तवुं. कंइ पण नरम गरम न थवुं. (७११)

एज मुनि अने आर्याना आचारनी पूर्णता छे के तेमणे सर्व कार्योंमां हमेशां उत्साही थइ रहेवुं, एम हुं कहुं छुं.

ईर्याख्यं द्वादशमध्ययनं.

(प्रथम उद्देशः)

“ अब्भुवगते खलु वासावासे, अभिपवुद्धे^१, बहवे पाणा अ-
भिसंभूया, बहवे बीया अहुणुव्विन्ना, अंतरा से मग्गा बहुपाणा बहुबीया
जाव संताणगा, अण्णोक्कंता पंथा, णो त्रिण्णाया मग्गा, ” सेवं णच्चा णो
गामाणुगामं दूर्इज्जेज्जा, तओ संजयामेव वासावासं उवळ्ळिएज्जा । (७१३)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण जाणेज्जा गामं वा जाव
रायहाणिं वा—इमंसि खलु गामंसि वा जाव रायहाणिंसि वा णो महती

१ पयोधर इतिशेषः

अध्ययन बारमुं.

ईर्या.^१

पहेलो उद्देश.

मुनि अथवा आर्या एवं जाणे के “वरसादनी रूतु आवी चूकी छे, वर-
साद वरस्योछे, घणा जीवजंतु उत्पन्न थयाछे, घणा अंकुर फूट्यांछे, रस्ताओ तेओ
चडे भराइ गया छे, अने तेओना पर ववु आवजाव थती अटकी पडवाथी तेओ
पूरेपूरा मालिम पण पढी शकता नथी ” तो तेमणे गामोगाम फरवानुं बंध करी
वर्षाकालना (चार महिना) लगी एक मुकामे निवास करवो. [७१३]

जे गाम के शहेरमां मुनिने योग्य मोहोटी भणवा करवाने अनुकूल पडती

१ फरवुं के चालवुं हालवुं.

विहारभूमी^१, णो महती विचारभूमी^२, णो सुलभे पीठ-फलग-सेज्जा-संधारए, णो सुलभे फासुए उंच्छे^३ अहेसणिज्जे, बहवे जत्थ समण-माहण-अतिहि-किंयण-वणीमगा उवागया उवागमिस्संति य, अच्चा-इण्णा वित्ती, णो पण्णस्स भिक्खमणपवेसाए जाव धम्माणुओमर्चिताए,-से वं णच्चा तहप्पगारं गामं वा णगरं वा जाव रायहाणिं वा णो वासावा-सं उवाहिएज्जा । (७१४)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण जाणेज्जा गामं वा जाव रायहाणिं वा इमंसि खलु गामंसि वा रायहाणिंसि वा महती विहारभूमी महती विचारभूमी, सुलभे जत्थ पीठफलग सेज्जा-संधारए, सुलभे फासुए उंच्छे अहेसणिज्जे, णो जत्थ बहवे समण जाव उवागया उवागमिस्संति य, अप्पाइण्णा वित्ती, जाव रायहाणिंसि वा ततो संजयामेव वासावासं उवाहिएज्जा । (७१५)

१ खाध्यायभूमिः २ बहिर्गमनभूमिः ३ एषणीयः

जगा न होय अथवा खरबु पाणीनी सबल पडती जगा न होय अथवा मुनिने जोइता पाट बाजोट के दर्भादिकना पाथरणां के शुद्ध आहारपाणी मळीं शक्तां न होय अथवा ज्यां वणाज भिक्षुको आवी वसेला होय के आवता होय जेथी मुनिने भगदा गणवामां कैंइ पण अडचण पडे तेवा गाम के शहेरमा वर्षाकाळ गुजारवा माटे निवास नहि करवो. [७१४]

जे गाम के शहेरमां भगवा गणवाने तथा खरबु पाणीने अनुकूल पडती विलाळ जगा मळी आवे तथा जोइती वस्तु के आहार पाणी मळवा सुलभ पडे अने झाझा भिक्षुको पण आवेला के आववाना न होय तेवे स्थळे मुनि ए वर्षाकाळ गुजारवो. [७१५]

अहपुण एवं जाणेज्जा,—चत्तारि मासा वासाणं वीईक्कंता, हेमंताण य पंचदस रायकप्पे परिवुसिते, अतरा से मग्गा बहुपाणा जाव संताणगा; णो जत्थ बहवे समण जाव उवागया उवागभिस्सतिय—सेवं णच्चा णो गामाणुगामं दूइज्जेज्जा । (७१६)

अहपुण एवं जाणेज्जा,—चत्तारि मासा वासाणं वीईक्कंता, हेमंताण य पंचदस रायकप्पे परिवुसिए, अंतरा से मग्गा अप्पंडा जाव संताणगा, बहवे जत्थ समण जाव उवागभिस्संति य, सेवं णच्चा तओ संजयामेव गामाणुगामं दूइज्जेज्जा । (७१७)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूईज्जमाणे पुरओ जुगमायं^१ पेहमाणे दट्ठुण तसे पाणे ददट्ठु^२ पायं रीएज्जा, साहट्ठु^३ पायं रीएज्जा, उक्खिस्वप्प पायं रीएज्जा, तिरिच्छं वा कट्ठु पादं रीएज्जा^४, सति

१ युगमात्रं चतुर्हस्त प्रमाणं. २ उधृत्य. ३ संहृत्य. ४ अयं चान्य मार्गाभावे विधिः सतितृत्तस्मिन् तेनैवगच्छेत्.

ज्यारे एम जणाय के वर्षाकाळना चार मास वही गया छे तेमज हेमंता रूतुना पंदर दिवस पण पसार थया छे, छत्तां हजु एक गायथी बीजे गाय जवन, रस्ताओ जीव तथा वनस्पतियां भरपूरज छे अने तेमना पर हजु घणा लोको चालता थया नहीं तो तेम जणातां मुनिए ते वखंत पण ग्रामानुग्राम फरवानुं शरु नहि करवुं [७१६]

पण जो ए वखते रस्ताओ अल्प जीवजंतु अने अल्प वनस्पतिवाळा थयेला होय अने तेमनापर लोकोनी पण पूरती आवजाव थवा लागीं होय तो तेंवुं जाणीयतना पूर्वक मुनिए ग्रामानुग्राम फरवुं. [७१७]

मुनि अथवा अर्याए ग्रामानुग्राम फरतां पोतानी आगतनी चार हाथ जे-सलो रस्तो जातां जोतां चालवुं. तेम चालतां ते रस्तायां हरता फरता नैवजंतु दे-

परक्कमे संजतामेव परक्कमेज्जा, णो उज्जुयं गच्छेज्जा, तओ संजयामेव गामाणुगामं दूईज्जेज्जा । (७१८)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूईज्जमाणे अंतरा से पाणाणि वा बीयाणि वा हरियाणि वा उदए वा मट्टिया वा अविद्धत्ये, सई परक्कमे णो उज्जुय गच्छेज्जा, तओ संजयामेव गामाणुगामं दूईज्जेज्जा । (७१९)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूईज्जमाणे अंतरा से वरूवरूवाणि पच्चंतिकाणि दरसुगायतणाणि मिलक्खूणि दुस्सन्नप्पाणि दुप्पणवणिज्जाणि अकालपडिबाहीणि अकालपरिमोईणि, सति लोढे^१ वि-याराए संथरमाणेहिं^२ जणवएहिं णो विहारवत्तियाए पवज्जेज्जा गमणाए । केवली बूया ‘आयाण मेयं’ ते णं बाला “अयं तेणे, अयं उवचरए,

१ लष्टे श्रेष्टे २ अन्येषु आर्यदेशेषु सत्सु.

खव.मां आने बीजो र ते। मळी आवतो होय तो ते जीवर्जतुवाळो रस्तो छो-
डी बीजे रस्तेज चालवुं. पण जो बीजो रस्तो नहि मळे तो पोतानां. पण जीवर्जतु
थी आगळ या पाछळ या पडखे संभाळी संभाळीने मुक्तां अने ए रीते चालवुं.
[७१८]

मुनि अथवा आर्याए ग्रामानुग्राम फरतां वच्चे रस्ताम नाना जीवर्जतु, व-
नस्पतिना बीज, वनस्पति, या लीली माटी आपवी पडे तो बीजो रस्तो म-तां
छतां ते रस्ते न चालवुं. किंतु बीजेज रस्ते यतना पूर्वक चालवुं. [७१९]

मुनि अथवा आर्याए ग्रामानुग्राम फरतां वचगाले के देशना सीमाडे वसेला
हठीला, जड, अकालचारी अने अज्ञानभक्षी जूदी जूदी जातना लूटारा
तथा म्लेच्छादिक अनार्य लोकोना विभागे.मां बीजा सारा देशो विहार करवाने.
अनुकूल मळी आवतां छतां नहि करवुं. कारण के तेम करतां केवणज्ञानिओ बहु

अयं तओ आगए ” छि कट्टु तं भिक्खुं अक्कोसेज्ज वा जाव उवद्वेज्ज वा, वत्थं पडिग्गहं कंबलं पायपुच्छणं अर्च्छिदेज्ज वा अब्भिदेज्ज वा अव-हरेज्ज वा परिभवेज्ज वा, । अह भिक्खूणं पुच्चोवदिट्ठा पतिण्णा जाव जं णो तहप्पगाराणि विरुवरूवाणि पच्चंतियाणे दस्सुगायतणाणि जाव विहार-वत्तियाए णो पवज्जेज्जा गमणाए, तओ संजयामेव गामाणुगामं दुइज्जेज्जा (७२०)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दुइज्जमाणे अंतरा से अरायाणि वा गणरायाणि वा जुवरायाणि वा दोरज्जाणि वा वेरज्जाणि वा विरुद्धरज्जाणि वा सति लाढे विहाराए संथरमाणेहिं जणवएहिं णो विहार-वत्तियाए पवज्जेज्ज गमणाए । केवली बूया ‘आयाण मेयं’ ते णं बाल “अयं तेणे, ” तंचेव जाव णो विहारवत्तियाए पवज्जेज्ज गमणाए, तओ संजयामेव गामाणुगामं दुइज्जेज्ज । (७२१)

दोष बतावे छे, जे माटे मुनिए त्यां जतां त्यांना अनार्य लोको ते मुनिने चोर के जासुस ठेरावी तेने अनेक उपद्रव करे या तेना वत्तपात्र लूंटी ले या चोरी ले. माटे मुनिने ए भलामण छे के तेणे तेवा प्रांतमां जवानुंज नहि करवुं. [७२८]

बंली जे प्रांतोमां कोइ राजाज नहि होय या अनेक जण राज्य कर्त्ता थइ पड्या होय या राज्यकर्त्ता बहु लघुवयनो या वे राज्य चालतां होय या एक बी-जानां विरोधी राज्य थइ पड्यां होय तेवा प्रांतोमां, बीजा सारा देशो विहार क-रवाने अनुकूल मळी आवतां छतां विहार नहि करवो, कारण के केवलज्ञानिए तेम करवुं निषिद्ध कर्तुं छे जे माटे मुनिए तेवा स्थळे जतां त्यांना लोको तेने चोर के जासुस ठेरावी अनेक अडचणो पाडशे. माटे मुनिने एवी भलामण छे के तेणे तेवा प्रांतोमां नहि जतां बीजा सारा प्रांतोमां संभाळ पूर्वक फरता रहेवुं. [७२१]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूइज्जमाणे अंतरा से विहं सियाः--
 से ज्जं पुण विहं^१ जाणेज्जा एगहेण वा दुयोहेण वा तियाहेण वा चउयोहेण
 वा पंचाहेण वा पाउणेज्ज वा, णो पाउणेज्ज वा, तहप्पगारं विहं अणेगाह-
 गमणिज्जं सति लाढे जाव णो विहारवत्तियाए पवज्जेज्ज गमणाए । केव-
 ली बूया 'आयाण मेयं' । अंतरा से वासंति वा पाणेसु वा बीएसु वा
 हरिएसु वा उदएसु वा मट्टियाए वा अविट्ठत्थाए । अह भिक्खूणं पुव्वो-
 वदिट्ठा जाव जं तहप्पगारं अणेगाहगमणिज्जं जाव णो गमणाए, ततो
 संजयामेव गामाणुगामं दूइज्जेज्जा गमणाए । (७२२)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूइज्जमाणे अंतरा से णा-
 वासंतारिमिं उदयं सिया, से ज्जं पुण णावं जाणेज्जा—असंजए भिक्खुपडियाए

१ अनेकाहगमनीयः पंथाः ।

मुनि अथवा आर्याने ग्रामानुग्राम फरतां वच्चे कोइ मोहोई भेदान उल्लंघवा
 लुं आवी पडे के जेनो छेडो आखो एक दिवस के बे त्रण चार या पांच दिवस
 चाल्यार्थीज मळी शके या नहि पण मळी शके, तेवा बहु लांबा रस्ते बीजो टुंको
 रस्तो मळी आवतां छतां नहि चालवुं. कारण के तेवे लांबे रस्ते चालतां केवळज्ञा-
 निए अनेक दोष बतान्या छे. जे माटे त्यां लांबो वस्तु चालवानुं होतां वच्चे क-
 दाच वरसाद आवी पंड तो ते रस्तामां जीवजंतु, वनस्पति, पाणी तथा लीली मा-
 टी भराइ जाय छे. माटे मुनिए तेरे मार्गे नहि चालवुं. [७२२]

मुनिए बहाण पर क्यारे चढवुं ?

मुनि के आर्याने एक ग्रामथी बीजे ग्राम अतां वच्चे कदाच बहाणर्थीज त-
 री शकाय एटलुं पाणी आडे आवे तो तेमणे आ प्रमाणे वर्त्तवुंः—जे बहाण अ-
 र्यामी गृहस्थे साहुन. माटेज बेचाहुं लइ राखुं होय या उछीतुं लइ राखुं होय

किणेज्ज, वा पामिच्चेज्ज वा, णावाए वा णावापरिणामं कट्ठु^१ थलाओ वा णावं जलंसि ओगाहेज्जा, जलाओ वा णावं थलंसि उक्कसेज्जा, पुण्णं वा णावं उस्सिच्चेज्जा, सण्णं वा णावं उप्पीलावेज्जा, तहप्पगारं णावं उट्ठगामिणिं वा अहेगामिणिं वा तिरियगामिणिं वा परं जोयणमेराए अच्चजोयणमेराए अप्प-तरो^२ वा भुज्जतरो^३ वा णो दुरुहेज्ज गयणाए। [७२३]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा पुव्वामेव तिरिच्छसंपातिमं णावं जा-णेज्जा, जाणित्ता से त—मायाए^४ एगंत मवक्कमिच्चा मंडगं पडिलेहेज्जा, पडिलेहिच्चा एगओ भोयणमंडगं करेज्जा, करित्ता ससीसोवरियं कायं पाए य पमज्जेज्जा, पमज्जित्ता सागारियमत्तं पच्चक्खाएज्जा, पच्चक्खाइत्ता एगं पायं जले किच्चा^५ एगं पायं थले किच्चा, तओ संजयामेव णावं दुरुहेज्जा । [७२४]

१ कुर्यादित्यर्थः २-३-इमे मार्गविशेषणे ४ ज्ञात्वा. ५ कृत्वा.

या अइलवदल करी राखुं होय या स्थळ्थी जळमां के जळ्थी स्थळमां लावेळुं होय या भरेळुं हेतां खाली करुं होय या खूची गएळुं हेतां ऊपडावी राखुं होय तेजा जूदी जूदी दिशा तरफ जता वहाण पर चार गाउ या वे गाऊ झाझा या थोडा रस्ता लगी पण चडवुं नहि. [७२३]

किंतु जे वहाणने गृहस्थो पोताना घाटे ते पाणीना अपरपर लइ जवाना होय तेजा वहाणनी मुनि के आर्याए शरुआतमां तपास करवी. तपास करतां ते मालम पड्यथी मुनिए एकांत स्थळमां आवी पोताना उपकरण पात्र जोइ तपाशी लेवां. ते तपाशी लइ एक तरफ पगथी धरी माथा लगीना शरीरने प्रमार्जित कर वुं. ते कर्या दाद सागारी अणसण ग्रहण करवुं. ते ग्रहण करीने पछी एक पग पाणीमां धरतां एक पग स्थळमां [एटले पाणीना ऊपर] धरतां वहाण पर चडवुं. [७२४]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा णावं दुरुहमाणे णो णावाए पुरओ दुरुहेज्जा, णो णावाए अग्गओ दुरुहेज्जा, णो णावाए मज्झतो दुरुहेज्जा. णो बाहाओ पणिज्जिय पणिब्भिय, अंगुलीए उवदंसिय उवदंसिच उण्णमिय उण्णमिय णिज्झाज्जा । [७२५]

से णं परो^१ णावागतो णावागयं वएज्जा “आउसंतो समणा, एयं तुमं णावं उक्कसाहि वा बोक्कसाहि वा खिवाहि वा, रज्जुए वा गहाय आगसाहि” णो से—यं परिन्नं परिथाणेज्जा, तुसिणीओ उवेहेज्जा । [७२६]

से णं परो णावागतो णावागयं वएज्जा “आउसंतो समणा, णो संचाएसि णावं उक्कसित्तए वा बोक्कसित्तए वा खिवित्तए वा रज्जुयाए वा गहाय आकसित्तए, आहर^२ एतं णावाए रज्जुयं, सयं चैव णं वयं नावं

१ नाविकः २ आनय.

मुनि अथवा आर्याए वहाणपर चडतां वहाणना मोखरे जइ न वेशवुं तथा सर्वथी अगाउ चडी न वेशवुं तथा वहाणना वच्चोवच पण चडी न वेशवुं. तेमज शरुआतमां वहाणना वाढेर उभा होतां वहाणना पडखाओने पकडी आंगळीओ वडे ताकी ताकीने या उंचा उंचा थइने तेना अंदर जोवावुं पण नहि करवुं. [७२५]

वहाणपर चडेला मुनिने वहाणवारा लौको एम कहे के “आयुष्मन् श्रमण तमे आ वहाणने (अमुक दिशा तरफ) खेंचो या वालो या एमांना सामानने दरिआमां के नीचे फेंको या दोरडांओ खेंचो.” तो मुनिए ते बात करवा कबुल नहि थवुं किंतु अवोल रही धर्मध्यान कर्या करवुं. [७२६]

वहाणपर चडेला मुनिने वहाणवाळा लोको एम कहे के “हे आयुष्मन् श्रमण, तमे आ वहाणने खेंचवा करवामां तथा एमांना सामानने फेंकी दोरडाओ

सकृत्सिस्सामो वा जाव रज्जुए वा गहाय आकसिस्सामो, ” णो से—यं परि-
ञ्जं पीरयाणेज्जा, तुसिणीओ उवेहेज्जा । (७२७)

से णं परो णावागओ णावागयं वएज्जा “ आउसंतो समणा, एयं
ता तुमं णावं अलिच्चेण वा पीढेण वा वंसेण वा वलएण वा अवल्लएण
वा वाहेहि; ” णो से यं परिणं परिजाणेज्जा, तुसिणीओ उवेहेज्जा ।
(७२८)

से णं परो णावागओ णावागयं वदेज्जा “ आउसंतो समणा, एयं
ता तुमं णावाए उदयं हत्थेण वा पाएण वा मत्तेण वा पडिग्गहेण वा
णावाउस्सिचणेण वा उरिंसच्चाहि ” णो से—यं परिणं परिजाणेज्जा ।
(७२९)

से णं परो णावागतो णावागतं वएज्जा “ आउसंतो समणा,

साणवाना काममां अशक्त छे तो अमुक दोरड्डं मने लावी आपो अमे पोते वहाण-
ने वाळवा करवानुं करता रहीशुं.” आवुं सांभळी मुनिए तेम पण कबुल नहि क-
रुं किंतु मौन रही धर्म ध्यान ध्याया करुं. [७२७]

वहाणपर चडेला मुनिने वहाणवाळा लो १ एवुं कहे के “ हे आयुष्मन्
श्रमण, आ वहाणने तमे आ पाटीआना अलताओ के हलेसाओवडे या वांस के
धळावडे या अवल्लक नामना हथियार वडे आंगळ चलावो.” तो आ बात पण सु-
निए न स्वीकारवी. किंतु मौन रहा करुं. [७२८]

वहाणपर चडेला मुनिने वहाणवाळा लोको एम कहे के “ हे आयुष्मन्
श्रमण, आ वहाणना अंदर भरता पाणीने तमे तमारा हाथयी या पगथी या वास-
णथी के पात्रथी या वहाण मांहेना पाणी कहाडवाना हथियारथी वहार काढता
रहो ” तो आ बात पण मुनिए न स्वीकारवी किंतु मौन धरी रहेवुं. [७२९]

वहाणपर चडेला मुनिने वहाणवाळा लोको एम कहे के हे “आयुष्मन् श्रमण

एतं तो तुमं णावाए उत्तिंग^१ हत्थेण वा पाएण वा^२ बाहुणा वा ऊरुणा
वा उदरेण वा सीसेण वा काएण वा णावाउरुसिचणेण वा चेलेण वा म-
ट्टियाए वा कुसपत्तएण वा कुरुबिंदेण वा पिहेहि ” णो से—यं परिणं परि-
जाणेज्जा । (७३०)

સે મિક્કુ વા મિક્કુણી વા ણાવાએ ઉત્તિંગેણં ઉદયં આસવમાણં
પેહાએ ઉવરુવરિ ણાવં કજ્જલાવેમાણં^૨ પેહાએ ણો પરં ઉવસંકમિત્તુ એવં વૂ-
યા “ આઉસંતો ગાહાવડ્ઠ, એયં તે ણાવાએ ઉદયં ઉત્તિંગેણ આસવતિ, ઉ-
વરુવરિ વા ણાવા કજ્જલાવેતિ ” એતપ્પગારં મણં વા વાયં વા ણો પુરઓ
કટ્ટુ વિહેરેજ્જા । અપ્પુસ્સુએ^૩ અવહિલેસ્સે એગંતિગણં અપ્પાણં વિપેસેજ્જા
સમાહીએ, તઓ સંજયામેવ ણાવાસંતારિમે ઉદએ અહારિયં^૪ રીએજ્જા ।
(૭૩૧)

૧ રંઘં ૨ પ્લાવ્યમાના મિત્યર્થઃ ૩ અવિમનસ્કઃ ૪ યથાર્ય ભવ-
તિ તથા

આ વહાણમાં પહેલા અમુક છિદ્રને તમે તમારા હાથ, પગ, વાહુ, જંઘા, ઉદર,
મસ્તક, કે આજ્ઞા શરીર વડે યા વહાણમાં રહેલા ઉલ્લિચળ નામના હથિયારવડે
યા વસ્ત્ર, માટી, કમલ પત્ર કે કુરુવિંદ નામના ઘાસવડે ઢાંકી રાખો.” તો મુનિએ
આ વાત પણ નહિ સ્વીકારવી. [૭૩૦]

મુનિ અથવા આર્યાએ વહાણમાં છિદ્ર પડયાથી પાણી ભરાતું જોઈ તથા ઉપરા
ઉપરી વહાણને બુઢતું જોઈ વીજાને એ વાત જણાવવી નહિ અને પોતે પણ પોતાના
મનમાં એ વાતના સંકલ્પવિકલ્પ ધરવા નહિ. કિંતુ શાંત પણ સ્વસ્વરૂપમાં રમતા
રહી એકાંત પ્રદેશમાં રહીને સમાધિસ્થ રહેવું. એ રીતે વહાણથી પાર પમાતા જલ-
માર્ગમાં યથાશુદ્ધરતાએ પ્રવર્તતા રહેવું. [૭૩૧]

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामागियं जं सव्व-
द्वेहिं सहिते सदा जएज्जासि चि बेमि । (७३२)

[द्वितीय उद्देशः]

से णं परो णावागओ णावागयं वदेज्जाः—“ आउसंतो समणा,
एयं ता तुमं छत्तगं वा जाव चम्मछेयगं वा गिण्हाहि, एयाणि तुमं
विरूवरूवाणि सत्थजायाणि धारेहि, एयं ता तुमं दारुणं वा दारिणं वा
पज्जेहि ^१, ” णो सेत्तं परिणं ^२ परिजाणेज्जा, तुसिणीओ उवेहेज्जा ।
(७३३)

१ पायय २ प्रार्थनामित्यर्थः

एज खरेखर मुनि अने आर्याना आचारनी संपूर्णता छे के तेमणे बधी
बावतोमां संभाल पूर्वक बर्त्तवुं. [७३२]

बीजो उद्देशः.

(बहाणपर चढेला तथा पाणीमांथी पसार थवा विगेरे विधि.)

बहाणपर चढेला मुनिने बीजा बहाणपर चढेला लोक एवुं कहै के “ हे
आयुष्मन् श्रद्धण आ छत्र या चर्म कापत्रातुं हथियार पकड, तथा आ जूदी
जूदी जातना हथियारो धरी राख, अथवा आ बालक के बालिकाने (दूध विगेरे)
पीवराव ” आ हुकम स्वीकारवा नहि किंतु मौन-रह्या करवुं. [७३३]

से णं परो णावागओ णावागयं वदेज्जाः—“ एत णं समणे णावाए मंडमारिए^३ भवति, से णं बाहाए गहाय णावाओ उदगंसि पक्खिवह, ” एतप्पगारं णिग्घोसं सोच्चा णिसम्म से य चीवरघारी सिया खिप्पामेव ची-
वराणि उव्वेहेज्ज वा णिव्वेहेज्ज वा उप्पोसं^४ वा करेज्जा । [७३४]

अह पुण एवं जाणेज्जाः—अभिक्रंतकूरकम्मा खलु वाला बाहाहिं गहाय नावाओ उदगंसि पक्खिवेज्जा, से पुव्वामेव वएज्जा “ आउसंतो गाहावती, मा भेत्तो बाहाए गहाय णावाओ उदगंसि पक्खिवह; सयं चेव णं अहं णावातो उदगंसि ओगाहिस्सामि. ” से णेत्रं वयंतं परो सह-
सा वलसा बाहाहिं गहाय उदगंसि पक्खिवेज्जा, तं णो सुमणे सिया णो दुम्मणे सिया, णो उच्चावयं मणं णियच्छेज्जा, णो तेसिं वालाणं घा-
ताए बहाए समुद्वेज्जा, अप्पसुरु जाव समाहीए ततो संजयामेव उदगंसि-
पवज्जेज्जा । (७३५)

१ भंडवत् भारवान् भंडेन वा भारवान् २ शिरोवेष्टनं.

बहाणपर चडेला मुनि तरफ दहागमानो कोई बोले के “आ साधु बहाण-
उपर बहु बोजो करे छे, मोटे एने बाहुयी पकडीने पाणीमां फेंकी द्यो, “आवां
बाक्यो सांभलीने बख्तवारी मुनिए तरतज पोताना भास्वाळां बल्लो उतारिने हल-
कां बल्लो बींटी लेवां. तथा माथपर पण बल्ल बींटी लेवूं. [७३४]

एवामां ते क्रूर कर्मी अजाण मनुष्यो मुनिने बाहुयी पकडी पाणीमां नाख-
वा तैयार थाय तो तेना नाखवा अगाउज मुनिः कहेवूं के “हे आधुप्पन् घृहस्थो
तमारे मने पकडीने पाणीमां नाखवानी कशो जरूर नहीं. हुं जातेज बहाणधी पा-
णीमां झीपलावूं छूं,” आवूं बोल्तां छतां जलदी ते माणसो मुनिने बाहुयी पकडी
ने फेंकी द्ये-तो मुनिए मनमां कशो पग राग के द्वेष न लाववो तथा संकल्पवि-
कल्प न करवा, तेमज ते अजाण पुरुषोने नाश करवा के मास्वा कदापि नहि
छठवूं. अंत पणे पाणीमां जइ पढवूं. [७३५]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उदगंसि पवमाणे णो हत्थेण हत्थं पाएण पायं काएण कायं आसाएज्जा^१, से अणासादए अणासायमाणे तओ संजयामेव उदगंसि पवजेज्जा । [७३६]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उदगंसि पवमाणे णो उम्मगगणिम्म गिगं करेज्जा, मा मेयं उदगं कण्णेषुवा अच्छंसु वा णक्कंसि वा मुहंसि वा परियावजेज्जा, तओ संजयामेव उदगंसि पवजेज्जा । [७३७]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उदगंसि पवमाणे दोब्बलियं^२ पाउणेज्जा, खिप्पामेव उवधिं विंगिचेज्ज वा विसोहेज्ज वा, णो चेव णं सातिज्जेज्जा अहं पुण एवं जाणेज्जा, पारए सिया उदगाओ तीरं पाउणित्तए तओ संजयामेव उदउल्लेण वा ससिणिद्धेण वा काएण उदगतीरे चिट्ठेज्जा । [७३८]

१ संस्पृशेत्. २ श्रमं

मुनि अथवा आर्याए पाणीमां तणातां हाथ साथे हाथ, पग साथे. पग, अमे शरीरना कोइ पण अवयव साथे धीओ अवयव लगाडवो नहि ए-रीते यत्तपूर्वक तणाता रहेवुं. [७३६]

मुनि अथवा आर्याए पाणीमां तणातां हूक्कीओ महि मारवी, जेथी करी-ने कान, आंख, नासिका, तथा मुखमां पाणी जइंन विनाश न पाये. [७३७]

मुनि अथवा आर्या पाणीमां तरतां धाकी जाय त्यारे तेमणे तरतज पोताने भारी पडता वस्त्रो छोडी देवां. ते वस्त्रोपर मूर्छित नहि रहेवुं. पछी ज्यारे कांठे मात्त थाय त्यारे पाणीची शरीर भीजावलुं होय त्यां लगी कांठापरज बेसी रहेवुं. [७३८]

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા ઉદઉલ્લં વા સસિણિદ્ધં વા કાયં ણો
આમલ્લેજ્જ વા પમલ્લેજ્જ વા સંલિહેજ્જ ણિલ્હેજ્જ વા ઉવ્વલેજ્જ વા ઉવ્વટ્ટેજ્જ
વા આયાવેજ્જ પયાવેજ્જ વા । અહ પુણ એવં જાણેજ્જા, વિગતોદણ મે
કાણ વોચ્છિણ્ણસિણેહે, તહપ્પગારં કાયં આમજ્જેજ્જ વા જાવ પયાવેજ્જ
વા, તઓ સંજયામેવ ગામાણુગામં દૂઢ્ઢ્જેજ્જા । [૭૩૯]

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા ગામાણુગામં દૂઢ્ઢ્જમાણે ણો પેરેહિં
સદ્ધિં પરિજવિયા^૧ પરિજવિયા ગામાણુગામં દૂઢ્ઢ્જેજ્જા । તઓ સંજયામેવ
ગામાણુગામં દૂઢ્ઢ્જેજ્જા । (૭૪૦)

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા ગામાણુગામં દૂઢ્ઢ્જમાણે અંતરા સે
જંઘાસંતારિમે ઉદણ સિયા, સે પુવ્વામેવ સસીસોવરિયં કાયં પાદે ય પમ-
જ્જેજ્જા, સે પુવ્વામેવ પમજિન્તા ઇમાં પાયં જલે કિચ્ચા ઇમાં પાયં થલે
કિચ્ચા તઓ સંજયામેવ જંઘાસંતારિમે ઉદણ અહારિયં રીણ્ણજ્જા । (૭૪૧)

૧ મૃશ મુલ્લાપં કુર્વન્

મુનિ અથવા આર્યાણ પાળીથી મીંજાયલા શરીરને ઘસવું છાંટવું કે દાવવું
નહિ તેમજ તપાવવું કરવું પણ નહિ. (કિંતુ પોતાની મેલે પાળીને પઢવા દેવું)
અને જ્યારે શરીરપરથી સઘળી ભિનાશ હઠી જાય ત્યારેજ શરીરને ઘસવું છાંટવું
કે દાવવું તથા તપાવવું, અને ત્યાર વાદ ગ્રામાનુગ્રામ ફરવાનું શરુ કરવું. [૭૩૯]

મુનિ અથવા આર્યાણ ગ્રામાનુગ્રામ ફરતાં માર્ગમાં મલેલા ગૃહસ્થો સાથે બહુ
વક્તવકારો કરતાં નહિ ચાલવું. કિંતુ સંમાઠ પૂર્વકજ ચાલતા રહેવું [૭૪૦].

મુનિ અથવા આર્યાણે ગ્રામાનુગ્રામ ફરતાં વચગાલે જંઘા^૧ પ્રમાણ પાળી
ઝતરવાનું આવે ત્યારે તેમણે આજ્ઞા શરીરને પ્રમાર્જન કરી એક પગ જલમાં ધર-
તાં અને એક પગ સ્થલમાં ધરતાં સંમાઠપૂર્વક રહી રીતે તે જલમાંથી પસાર થવું
[૭૪૧]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा जंघासंतारिमे उदगे अहारियं रीय-
माणे णो हत्थेण वा हत्थं पादेण वा पादं काएण वा कायं आसाएज्जा ।
से अणासादए अणासादमाणे तओ संजयामेव जंघासंतारिमे उदए अहा-
रियं रीएज्जा । (७४२)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा जंघासंतारिमे उदए अहारियं रीयमाणे
णो सात्थावडियाए णो परिदाहवडियाए महति महालयंसि^१ उदगंसि कायं
वित्तोसेज्जा । तओ संजयामेव जंघासंतारिमे उदए अहारियं रीएज्जा ।
अहपुण एवं जाणेज्जा पारए सिया उदगाओ तीरं पाउणित्तए, तओ
संजयामेव उदउल्लेण वा ससिणिद्धेण वा काएण उदगतीरे चिठ्ठेज्जा ।
(७४३)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उदउल्लं वा कायं ससिणिद्धं
वा कायं णो आमज्जेज्ज वा पमज्जेज्ज वा । अहपुण एवं जाणेज्जा, विगतो-
दए मे काए छिण्णसिणेहे, तहप्पगारं कायं आमज्जेज्ज वा जाव पयावेज्ज
वा । तओ संजयामेव गामाणुगामं दूइजेज्जा । [७४४]

१ वक्षस्थळादिप्रमाणे

मुनि अथवा आर्याए आवे घस्ते हाथ साथे हाथ, पग साथे पग, तथा
शरीर साथे शरीर लगावत्रां नहि. [७४२]

मुनि अथवा आर्याए जंघाप्रमाणमां पाणीमांथी पसार थतां शरीरने थंडक
मेळववा माटे के वळतरा मगडवा ऊंडा पाणीमां झोकाववुं नहिं. किंतु जंघा-प्रमा-
णना पाणीमांथीज चाल्या जवुं. अने ज्यारे कांठे प्राप्त थाय त्यारे शरीरपर
पाणीनी भिनाश होय त्यां लगी त्यांज थोभी रहेवुं. [७४३]

मुनि अथवा आर्याए ए वस्ते शरीरने घसवुं के तपावुं नहि. पण ज्यारे
भिनाश पोतानी मेळे उढी गेल्ली जणाय त्यारे शरीरने छांटी छुंटी तडके तपावी
करने ग्रामाद्यग्राम फरवावुं शरु करवुं. [७४४]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूईज्जमाणे णो मट्टियामएहिं पाएहिं हरियाणी छिंदिय छिंदिय विकुज्जि विफालिय उम्मगणेणं हरियवधाए गच्छेज्जा; “जहेयं पाएहिं मट्टियं खिप्पामेव हरिताणि अवहरंतु.” माइदुणं संफासे । णो एवं करेज्जा । से पुच्वामेव अप्पहरियं मग्गं पडिलेहेज्जा, तओ संजंयामेव गामाणुगामं बूइज्जेज्जा । (७४५)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूईज्जमाणे अंतरा से वप्प्याणि वा फलिहाणि वा पागाराणि वा तोरणाणि वा अगगलाणि वा अग्गलपासगाणि वा गड्डाओ वा दरीओ वा सत्ति परक्कमे संजंयामेव परक्कमेज्जा, णो उज्जुयं गच्छेज्जा । केवली बूच्या ‘आयाण मेयं ।’ से तत्थ परक्कममाणे पयलेज्ज वा पवडेज्ज वा । (७४६)

से तत्थ पयलमाणे वा पवडमाणे वा रुक्खाणि वा गुच्छाणि वा गुम्माणि वा लयाओ वा वल्लीओ वा तणाणि वा गहणाणि वा हरियाणि

मुनि अथवा आर्याणं ग्रामानुग्रामं फरवानुं करतां चीखिल्लथीं खरदायल्लो. पोताना पगोने साफ करवाना इरादाथी मार्गीथी आघापाळा जइ लीलोतरीने तौडतां तोडतां दावतां दावतां के उखेडतां उखेडतां नहिं चालवुं. जो तेम करे तो दोषपात्र थवानो, माटे एम नहिं करवुं. किंतु शरुआतमांज तेमणे थोडी लीलोतरीवाळो रस्तो शोधवो अने तेना वडे ग्रामानुग्राम फरवुं. [७४५]

मुनि अथवा आर्याने ग्रामानुग्राम फरतां वचगाळे किल्ला, खाइ, कोट, तोरणो, आगळीओ, आंगळीओना पडखाओ, खाडाओ, के कोतरो ओळंगवाना आवी पडे तो बीजो रस्तो मळतां ते रस्ते पसार नहिं थवुं. केमके केवळज्ञानिए तेमो दोष जणाव्या छे. जे माटे तेवे रस्ते चालतां कदाच पडी आखडी पण जवाय. (७४६)

(बीजो रस्तो न मळतां जो तेवेज रस्ते जवुं पडे तो) त्यां पडतां के

वा अवलंबिय अवलंबिय उत्तरेज्जा, जे तत्थ पाडिपहिया उवागच्छंति ते पाणी जाएज्जा, तओ संजयामेव अवलंबिय अवलंबिय उत्तरेज्जा, तओ गामाणुगामं दूइज्जेज्जा । [७४७]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूइज्जमाणे अंतरा से जवसाणि^१ वा सगडाणि वा रहाणी वा सचक्काणि वा परचक्काणि वा से णं^२ वा विरूवरूवं संणिविट्ठं पेहाए सति परक्कमे संजयामेव णो उज्जुयं गच्छेज्जा । (७४८)

से णं परो सेणागतो वदेज्जा, “आउसंतो एसणं समणो सेणाए अभिनिवारियं करेइ, से णं बाहाए गहाय आगसाह्. ” से णं परो बाहाहिं गहाय आगंसेज्जा, तं णो सुमणे सिया जाव समाहीए तओ संजयामेव गामाणुगामं दूइज्जेज्जा । (७४९)

१ गोधूमादिधान्यानि. २ स्कंधावारनिवेशादिकं

The Kewali says: This is the reason. walking there, mendicant might stumble or fall down. when stumbles or falls down, he might get hold of the shrubs, plants, creepers, grass, creepers or sp.
आखढतां झाड, गुच्छ, गुल्म, लताओ, वेलाओ, घास, बूटाओ, के गमे ते लीलो-
जीने पकडी पकडीने उतरवुं, अथवा तो त्यां जे वटेमार्गु आवी पडे तेना हाथनी
मढद मागवी अने तेना हाथ पकडी पकडीने ते विषम रस्तो पसार करी ग्रामालु-
ग्राम फरवुं. [७४७] *to satiate himself as he may or*
as he may, certainly, peckly lean upon it and satiate himself
मुनि अथवा आयाए ग्रामालुग्राम फरता वच्च धान्यनी बजारो, गाडीओ,
रथो, लश्कर के जूदी जूदी सेनाओ पडाव नांखी पडेली जोइने बीजो रस्तो मळ-
तां ते रस्ते नहि चालवुं. [७४८]

कदाच बीजो रस्तो न मळतां तेज रस्ते मुनिचे चालवुं पडे तेवे वखते कोइ सैन्यनो माणस एवं कहे के “आयुष्मन् सैनिको, आ साधु आपणा लश्करनां हीलचाल जोवाने जासुस तरीके आवेलो छे याटे एने धक्का मारी कहाडी मेलो” आवुं कही तेम करवा मांडे तोपण मुनिए कशो हर्षशोक न लावबो, किंतु समाधिथी वत्तेता रहेवुं. [७४९]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अंतरा से पाडिपहिया उवागच्छेज्जा, ते णं पाडिपहिया एवं वदेज्जा “ आउसंतो समणा, केवतिए एस गामे रायहाणी वा ? केवइया एत्थ आसा, हत्थी, गामपिंडोलगा^१, मणुस्सा, परिवसंति ? से बहुभत्ते बहुउदए बहुजणे बहुजवसे ? से अप्पुदए अप्पभत्ते अप्पजणे अप्पजवसे ? एय—प्पगाराणि पसिणाणि पुट्ठो णो आइ—क्खेज्जा; एतप्पगाराणि पसिणाणि णो पुच्छेज्जा । (७५०)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं ।
(७५१)

१ ग्रामभिक्षाचराः

मुनि अथवा आर्याने मार्गे चालतां वच्चे वटेमार्गुओ मळे अने तेआ एवुं पूछवा मांडे के “हे आयुष्मन् श्रमण आ गाम के शहेर केवडुं मोडुं छे? तेमज अहीं केटला घोडा, हाथी, भिखारी, के मनुष्यो रहे छे? तथा एमां भात पाणी माणसो, अने धान्य घणां छे के थोडां छे? आवा प्रश्नो सांभळी तेनो कशो जवाब नहि वाळवो. तेमज मुनिए पोते पण एवा प्रश्न कोइने नहि पूछवा. [७५०]

ए सधळो मुनि अने आर्याओनो संपूर्ण आचार छे. [७५१]

[तृतीय उद्देशः]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूतिज्जमाणे अंतरा से वप्पाणि वा, फलिहाणि वा, पागाराणि वा, जाव दरीओ वा, कूडागाराणि^१ वा, पासादाणि वा, णूमगिहाणि^२ वा, रुक्खागिहाणि वा, पव्वयगिहाणि^३ वा, रुक्खं वा चेतियकडं^४, थूमं वा चेतियकडं, आएसणाणि वा, जाव भवणागिहाणि वा, णो बाहाओ पणिज्झिय पणिज्झिय अंगुलीयाए उद्दिसिय उद्दिसिय उण्णमिय उण्णमिय णिज्झाएज्जा । ततो संजयामेव गामाणुगामं दूइज्जेज्जा । (७५२)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूइज्जमाणे अंतरा से कच्छाणि^५ वा दवियाणि^६ वा णूमाणि^७ वा वलवाणि^८ वा गह्णाणि^९ वा

१ पर्वतोपरिगृहाणि २ भूमिगृहाणि ३ गुहाः ४ वृक्षस्याधो-
व्यतरादिस्थानकं ५ नद्यासन्ननिम्नप्रदेशाः ६ अटव्यांवासार्यराजर-
क्षितभूमयः ७ गर्त्तादीनि ८ नद्यावेष्टितभूभागाः ९ रण्यक्षेत्राणि

त्रीजो उद्देश.

(विहार करवानी विधि.)

मुनि अथवा आर्याने ग्रामानुग्राम फरतां वच्चे आवता किल्ला, खाइ, कोट, गुफाओ, टेकरीओपर रहेला घरो, भोंयराओ, झाडोथी शोभतां घरो, पर्वत उपर बांधेला घरो, झाड नीचेना व्यंतरादिकना स्थानको व्यंतरादिकना स्तूपो (धुमटो), मुसाफर शाळाओ, तथा हरेके जातनां घरो हाथे पकडी पकडीने के आंगळीओ वडे ताकी ताकीने या ऊंचुं नीचुं थइने जौवां नहि. किंतु रुडी रीते संभाळथी वर्त्तवुं. [७५२]

एज प्रमाणे मुनि अथवा आर्याए ग्रामानुग्राम चालतां वच्चे आवी पडतां नदीना नजदीकना नीचा प्रदेशो, घासना जंगलो, खाडाओ, नदीथी बाँटायली

गहण विदुग्गाणि वा वणाणि वा वणपव्वयाणि वा पव्वतविदुग्गाणि वा पव्वतगिहाणि वा अगडाणि वा तलागाणि वा दहाणि वा णदीओ वा वावीओ^१ वा पुक्खरणीओ वा दीहियाओ वा मुंजालियाओ^२ वा सराणि वा सरपंतियाणि वा सरसरपंतियाणि वा, णो बाहाओ पणिज्झिय जाव णिज्झाएज्जा । केवली बूया ‘आयाण मेयं’ । जे तत्थ भिगा वा पसू वा, पक्खी वा, सिरीसिवा वा, सीहा वा, जलचरा वा, थलचरा वा खचरा वा सत्ता ते उत्तसेज्ज वा वित्तसेज्ज वा वाडं वा सरणं वा कंखेज्ज “वारे ति मे अयं समणे । ” अह भिक्खूणं पुव्वोवदिट्ठा पतिण्णा जं णो बाहाओ पणिज्झिय पणिज्झिय जाव णिज्झाएज्जा । तओ संजयामेव आयरियउवज्झाएहिं सद्धिं गामाणुगामं दूइजेज्जा । (७५३)

१ कमलरहिताः वाप्यः २ दीर्घा गंभीराः कुटिलाः श्लक्ष्णाः

वाप्यः

टेकरीओ, ऊजड टेकरीओ, जंगलो, झाडीयो भरेला पर्वतो, पर्वतोपरना किल्लाओ, पर्वतपरना धरो, कूवा, तळावो, द्रहो, नदीओ, वावडीओ, पुष्करिणीओ (फूलो-वाली वावडीओ) दीर्घिकाओ, (रमवानी वावडीओ) गुंजाळिकाओ, (ऊंडी कुंडाळावाली वावडीओ) सरोवरो, सरोवरोली हारो, इत्यादिक स्थळोने हाथ पकडी पकडीने के आंगळीओ बडे ताकी ताकीने जोवां नहि. कारण के केवळ ज्ञानीए तेम करतां दोष बताव्या छे. जे माटे तेम करतां त्यां जे हरिणादिक पशुओ तथा पक्षिओ, सर्पो, सिंहो विगेरे जळजर जंतुओ, स्थळचर जंतुओ, तथा आकाशचरी जंतुओ रहेला होय ते भय पामी दोडमदोडा करवा मंडे अथवा “अयोने आ श्रमण पाछा बाळे छे” एम धारी तेओ पाछा गीच झाडीमां आशरो ल्ये. एट्ठा माटे मुनिओने एवी भलामण छे के तेमणे तेम नहि करवुं. किंतु संभाळ पूर्वक आचार्य के उपाध्याय साथे ग्रामेग्राम फर्या करवुं. [७५३]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा आयरियउवज्झाएहिं सद्धिं गामाणुगामं दूइज्जमाणे णो आयरियउवज्झायस्स हत्थेण वा हत्थं जाव अणासायमाणे तओ संजयामेव आयरियउवज्झाएहिं सद्धिं जाव दूइज्जेज्जा । [७५४]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा आयरियउवज्झाएहिं सद्धिं दूइज्जमाणे अंतरा से पाडिपहिया उवागच्छेज्जा । तेणं पाडिपहिया से एवं वदेज्जा “आउसंतो समणा के तुब्भे ? कओ वा एह ? कहिं वा गच्छिहिह ?” जे तत्थ आयरिए उवज्झाए वा से भासेज्ज वा वियागरेज्ज वा । आयरियोवज्झायस्स भासमाणस्स वा वियागरेमाणस्स वा णो अंतराभासं करेज्जा । तओ संजयामेव अहारातिणियाए दूइज्जेज्जा । (७५५)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अहारातिणियं गामाणुगामं दूइज्जमाणे णो अहारातिणियस्स हत्थेण हत्थं जाव अणासायमाणे ततो संजयामेव अहारातिणियं गामाणुगामं दूइज्जेज्जा । (७५६)

मुनि अथवा आर्याए आचार्य के उपाध्याय साथे विचरतां तेमना हाथपग साथे पोताना हाथपग नहि अफळावतां तेनी साथे दिनयपूर्वक गामे गाम फरवुं । [७५४]

मुनि अथवा आर्याने आचार्य के उपाध्याय साथे फरतां वच्चे कोइ वटे-मार्गु एवुं पुछे के “हे आयुष्मन् श्रमणो तमे कोण छो ? अने क्यांथी आवो छो ? अथवा क्यां जाओ छो ?” त्यारे तेनो जवाब मुनिए न आपतां आचार्य के उपाध्याये वालवो, अने तेमणे जवाब वालतां मुनिए वच्चमां कशुं बोलवुं करवुं नहिं किंतु संभाळ साथे दिनयथी नम्र थइ वर्त्तवुं । [७५५]

मुनि अथवा आर्याए ग्रामानुग्रामे पोताथी अधिक गुणवळा मुनि साथे विचरतां तेना हाथपग दिगेरे अवयवोने अडकी अडचण आपवी नहि । [७५६]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अहारातिणियं दूईज्जमाणे अंतरा से पाडिपहिया उवागच्छेज्जा । तेणं पाडिपहिया एवं वदेज्जा:— “आउसंतो समणा, के तुब्भे ?” जे तत्थ सव्वरास्तिणिण्णं से भासेज्ज वा वागरेज्ज वा । अहारातिणियस्स भासमाणस्स वियागरमाणस्स वा णो अंतराभास भासे ज्जा । ततो संजयामेव गामाणुगामं दूईज्जेज्जा । [७५७]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूईज्जमाणे अंतरा से पाडिपहिया आगच्छेज्जा । तेणं पाडिपहिया एवं वदेज्जा:— “आउसंतो समणा, अवियाइं एत्तो पडिपहे पासह, तंजहा, मणुस्सं वा गोणं वा महिसं वा पसुं वा पक्खिं वा सिरीसिवं वा जलचरं वा, आइक्खह दंसेह. ” तं णो आइक्खेज्जा, णो दंसेज्जा, णो तेसिं तं परिणं परिजाणेज्जा, तुसिणीओ उवेहेज्जा, जाणं वा, णो जाणंति वएज्जा । तओ संजयामेव गामाणुगामं दूईजेज्जा (७५८)।

मुनि अथवा आर्याए पोताथी अधिक गुणवान् साधु सख्ये ग्रामानुग्राम फरतां वच्चे कोइ वटेमार्गु मळे अने ते पुछे के “हे आयुष्मन् श्रमणो, तमे कोण छो ?” तो आनो जवाव अधिक गुणवाळा मुनिए वळवों अने तेनी वच्चे बीजा मुनिओए कशुं न बोलवुं. किंतु संभाळ-पूर्वक वर्त्त्या करवुं. [७५७]

मुनि अथवा आर्याने ग्रामानुग्राम फरतां वच्चे कोइ वटेमार्गु मळे अने ते पुछे के हे आयुष्मन् श्रमणो, तमे रस्तापर जो कोइ मनुष्य, वळद, पाइं अन्य जानवर, पक्षि, सर्प के जळचर जंतु जोयुं होय तो कहो अने बतावो” त्या रे मुनि के आर्याए ते बावत तेयने कइ पण कहेवुं के बताववुं नहि. अथवा तो खरं ते सवालने कशी रीते पण स्वीकार न करतां मौन धरी रहेवुं. अथवा तो खरं जाणतां छतां पण “जाणुं छुं एम न बोलवुं” अने संभाळपूर्वक ग्रामानुग्राम फरता रहेवुं. [७५८]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूर्इज्जमाणे अंतरा से पा-
डिपहिया आगच्छेज्जा । तेणं पाडिपहिया एवं वदेज्जा:—“ आउसंतो स-
मणा, अवियाइं एत्तो पडिपहे पासह उदगपसूयाणि कंदाणि वा मूलाणि
वा तयाणि वा पत्ताणि वा पुप्फाणि वा फलाणि वा बीयाणि वा हरिताणि
वा, उदगं वा संणिहियं, अगणिं वा संणिकिखत्तं, सेसं तं चेव, से आइक्ख
ह, जाव, दूर्इजेज्जा । (७५९)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूर्इज्जमाभे अंतरा से पा-
डिपहिया उवागच्छेज्जा । तेणं पाडिपहिया एवं वदेज्जा:—“ आउसंतो स-
मणा, अवियइं एत्तो पडिपहे पासह जवसाणि वा जाव सेणं वा विरूवरूवं
संणिविदुं; से आईक्खह, जाव दूर्इजेज्जा । [७६०]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूर्इज्जमाणे अंतरा से पा-
डिपहिया जाव “ आउसंतो समणा, केवतिए एत्तो गामे वा जाव रायहा-

एज रीते मुनि अथवा आर्याने ग्रामानुग्राम फरतां वच्चे कोई बटेमारु मळे
अने ते पूछे के “हे आयुष्मन् भ्रमणो, तमे आ रस्ते जो कंद, मूळ, पान, फूल
फल, बीज, वनस्पति, पाणीनो जथ्यो, के अग्नि जोइ होय तो अमने कहो अने
बतावो ” त्यारे मुनि के आर्याए से वावत तेमने कइ पण कहेवुं करवुं नहि अने
तेमना ते सवालनो कशी रीते स्वीकार न करतां मौन धरी रहेवुं अथवा जाणतां
छतां “जाणुं हूं एम न बोलवुं” [७५९]

मुनि अथवा आर्याने ग्रामानुग्राम जतां वच्चे कोई बटेमारुओ मळे, अने
तेओ एवं पूछे के “हे आयुष्मन् भ्रमणो, आ मार्गपर तमे धान्य, के पडाव नारखी
पडेलुं जूदुं जूदुं लखकर देखता हो तो कहो अने बतावो.” आवे बखते पण मुनि-
ए उपर प्रमाणेज मौन रहेवुं अथवा “हूं जाणुं हूं एम न बोलवुं. (७६०)

एज रीते मुनि तथा आर्याने ग्रामानुग्राम जतां कोई बटेमारुओ एवं पूछे
के हे आयुष्मन् भ्रमणो, “अर्धांशी हवे कथुं गाम के शहर आवशे” त्यारे पणमुनिए

णी वा, से आइक्खह जाव दूईज्जेज्जा । [७६१]

से भिक्खू वा भिक्खणी वा गामाणुगामं दूईज्जमाणे अंतरा से पा-
डिपहिया जाव “ आउसंतो समणा, केवतिए एत्तो गामस्स वा नगरस्स वा
जाव रायहाणीए वा मग्गे, से आइक्खह, तहेव जाव दूईज्जेज्जा ।

७६२

से^१ भिक्खू वा भिक्खणी वा गामाणुगामं दूईज्जमाणे अंतरा से
गोणं वियाल पडिपहे पेहाए जाव चिताचेछ्छं वियालं पडिपहे पेहाए
णो तेसिं भीतो उम्मग्गेणं गच्छेज्जा, णो मग्गाओ मग्गं संकमेज्जा, णो
गहणं वा, दुग्गं वा, अणुपविसेज्जा, णो रुक्खांसि दुरुहेज्जा, णो महति
महालयंसि उदयांसि कायं विउसेज्जा, णो वाडं वा सरणं वा सत्थं^२ वा
कंखेज्जा । अप्पुसुए जाव समाहीए तओ संजयामेव गामाणुगामं दूईज्जे-
ज्जा । (७६३)

१ जिनकल्पिन् माश्रित्य सूत्रद्वयमेतद्विशेष्यं २ सार्थं

उपर प्रमाणेज मौन रहेवुं अथवा “हुं जाणुं छुं एम न वोळवुं. [७६१]

वज्जी मुनि के आर्याने मार्गे जतां कोइ वटेपार्गु एवुं पूछे के “ हे आयुष्मन्
श्रमणो, अहीथी गाम शहर के राजधानीनो कयो रस्तो जाय छे ते जणावो ” तो
ते पण मुनिए नहि जणाववो. (७६२)

मुनि^१ तथा आर्याए ग्रामानुग्राम जतां वच्चे मार्गमां विक्राळ वळद या वि-
क्राळ वाघने उभेलो जोइने तेमनार्थी वी जइने अवळे मार्गे नहि पेशवुं, झाडपर
नहि चडवुं, उंडा पाणीमां नहि पडवुं, तेमज वाड विगरे आशराने के साथने पण
नहि वांच्छवुं. किंतु धीरपणे समाधिथी संयमथी संभाळ पूर्वक त्यांथी ग्रामानुग्राम
चाल्या जवुं. [७६३]

१ आ सूत्र जिन कल्पिना माटेनुं छे एम टीकाकारे जणान्वुं छे.

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूइज्जमाणे अंतरा से विहं^१ सिया । सेज्जं पुण विहं जाणेज्जा, इमंसि खलु विहंसि बहवे आमो-संगा उव्वकरणपडियाए संपिडिया गच्छेज्जा, णो तेसि भीओ उम्मगं चेव जाव समाहीए ततो संजयामेव गामाणुगामं दूइजेज्जा । (७६४)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूइज्जमाणे अंतरा से आमोसगा संपिडिया गच्छेज्जा तेणं आमोसगा एवं वदेज्जा:—“ आउसंतो समणा, आहर एयं वत्थं वा पायं वा कंबलं वा पायपुच्छणं वा, देहि, णिक्खिवाहि; ” तं णो देज्जा, णिक्खिजेज्जा, णो बंदिय बंदिय जाएज्जा, णो अंजलिं कट्ठु जाएज्जा, णो कलुणपडियाए जाएज्जा, घम्मियाए जाएज्जा, तुसिणीयभावेण वा से णं आमोसगा “ सयं करणिज्जं ” ति कट्ठु अक्को-संति वा, जाव उव्वहंति वा वत्थं वा, पायं वा, कंबलं वा, पायपुच्छणं

१ अनेकदिवसगम्यमार्गः

मुनि^१ अथवा आर्याने ग्रामानुग्राम फरतां वच्चे लांवा मार्ग उल्लंघवानो आ वी पडे अने त्यां एवं-मालम पडे के आ मार्गमां घणा लुंटाहओ वस्त्रादि उपकरण लुंटा माटे एकठा थइ आववाना छे तोपण तेमनाथी बीने अवळे मार्गे या चाल-तो मार्ग छोडी वीजा मार्गे नहि चालवुं किंतु तेज रस्ते धीरपणे समाधिथी चाल्या जवुं. [७६४]

मुनि अथवा आर्याने-मार्गे चालतां वच्चे लुंटाहओ मळे अने तेओ एवं क-हे के “ हे आयुष्मन् सावुओ, आ वस्त्र, पात्र, कंबल, के पण प्रमार्जवानुं उपकर-ण अमारा आगळ धरो, अमने आपो, अथवा तमे तमारा कवजामांथी छोडी छो त्यारे ते मुनिए ते तेमने आपवां नहि किंतु पोताना कवजामांथी छोडी देवां, अने तेओए ते उपाडी लेतां मुनिए तेओने सलाम भरी भरीने के हाथ जोडीने के क-रगरीने ते पाछां नहि मागवां किंतु धर्मकथन पुर्वक मागवां, अथवा मौन धरी र-हेवुं. कडाच ते लुंटाहओ तेमना दुष्ट रीवाजने अनुसरीने मुनिने धमकावे अथवा

१ आ सूत्र पण निनकल्पिने माटे छे.

वा अचिच्छदेज्ज वा जाव परिद्वेज्ज वा; तं णं णो गामसंसारियं कुज्जा, णो रायसंसारियं कुज्जा, णो परं उवसंकमिच्चु बूया “आउसंतो गाहावई, एते खलु मे आमोसगा उवकरणपडियाए ‘सयं करणिज्जं’ ति कट्ठ अक्को-संति वा जाव परिद्वेति वा । एतप्पगारं मणं वा वयं वा णो पुरओ रु-ट्ठु विहरेज्जा, अप्पुस्सुए जाव समाहीए ततो संजयामेव गामाणुगामं दूईज्जेज्जा । [७६५]

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामं गियं जं सच्चवे हिं सहिते सया जएज्जासि ति बेमि । [७६६]

हेरान करे के वस्त्रादि उपकरण लूटील्ये तो ते वात मुनिए गाममां के दरवारमां पप्राववी नहि. तेमज कोइ गृहस्थ पासे जइ तेने एवुं पण नहि कहेवुं के “हे आयुष्मन् गृहस्थ, आ लूंटारुओ वस्त्रादिवस्तु लूटवा पोताना दुष्ट रीवाजने अनुसरीने मने धमकावे छे, हेरान करे छे के लूटे छे.” वळी आर्वा रीते मनथी के शरीरयी पण कशी हीलचाल न करवी. किंतु धीरपणे समाधिथी यत्ना पूर्वक ग्रामानुग्राम फरत। रहेवुं. (७६५)

एज मुनि अने आर्याना आचारनी संपुर्णता छे के तेयणे वधी बाबोमां सावधानीथी वर्त्तता रहेवुं एम हुं कहुंछुं. [७६६]

ભાષાજાતં નામ ત્રયોદશ મવ્યયનમ્ ।

[પ્રમથ ઉદ્દેશઃ]

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા હમાઈ વહ^૧ આયારાઈ સોચા ગિત-
મ્મ હમાઈ અગાયરિયપુવ્વાઈ જાણેઝાઃ— જે કૌહા વાયં ત્રિઉંજંતિ, જે
માર્ણા વા, જે માયાણ વા, જે લોભા વા, વાયં ત્રિઉંજંતિ, જાણઓ વા ફ-
રુસં વયંતિ, અજાણઓ વા ફહસ વયંતિ; સવ્વ મેતં સાત્તઙ્ગં વજ્જેઝ્ઞા
વિવેગ માયાણ । (૭૬૭)

૭ વાચિ

અધ્યયન તેરમું.

ભાષાજાત.

પહેલો ઉદ્દેશ.

(ભાષાના સોલ વિભાગ તથા ચાર પ્રકારો)

મુનિં અથવા આર્યાણ પોતાને જે રીતે બોલવું જે.હા તે રીતો જાણીને જે
રીતો સ્વરાવ અને સત્પુરુષોણ નહિ વાપરેલી છે તેવી રીતો પરિહાર કરવી. જેવી
કેઃ—ક્રોધથી બોલાતા વાક્યો, માનથી બોલાતા વાક્યો, કપટથી બોલાતા વાક્યો
લોભથી બોલાતા વાક્યો, જાણી વૂઝીને બોલાતા વાક્યો, અજાણપણે બોલાતા ક-
ઠોર વાક્યો, इत्यादिक सर्वे देवभरेल वक्तव्यो मुनिण विवेक राखीने वर्जन कर
वां. [૭૬૭]

धुवं^१ वेयं जाणेज्जा, अधुवं वा; असणं वा पाणं वा खाइमं वा वा साइमं वा लभिय, णो लभिय; भुंजिय, णो भुंजिय; अदुवा आगते, अदुवा णो आगते; अदुवा एति, अदुवा णो एति; अदुवा एहिति, अदुवा णो एहिति; एत्थवि आगते, एत्थवि णो आगते; एत्थवि एति, एत्थवि णो एति; एत्थवि एहिति, एत्थवि णो एहिति । [१६८]

अणुवीइ णिड्ढाभासी^२ समियाए संजए भासं भासेज्जा; तंजहा, ए-गवयणं, (१) दुवयणं (२) बहुवयणं, (३) इत्थिवयणं, (४) पुरिसवयणं,

१ साधुना नैवं सावधारणं वचो वाच्यं यथा २ सावधारणभाषी.

मुनिने कोइए कंइ पूछतां (जो पाकी खबर नहि होयतो) मुनिए एवं नकी ठेरावीने नहि बोलवुं के अ। नकी एमज छे या एम नथीज, अथवा अमुक साधु नकी आहारपाणी लावशे के नहिज लावी शकशे, या त्यां खाइनेज आवशे या नहिज खाइ आवशे, अथवा ते आव्योज छे के नथीज आव्यो, या आवेज छे के नथीज आवतो; या आवशेज के नहि आवशे, या अंही आवेलोज छे के नथीज आवेलो, या अही आवेज छे के नथीज आवतो, या अंही आवशेज के नहिज आवशे, इत्यादि [७६८]

किंतु काम पडतां विचार करीनेज पछी नकीपणे, बोलतां सावधान रहीने भाषासमिति साचवीने भाषा बोलवी ते भाषामां बोलता वाक्योना सोळ भाग रहेला छे, जेओ आ प्रमाणे छे:—

एक वचन,^१ द्विवचन,^२ बहुवचन,^३ स्त्रीजातिवचन,^४ पुरुषजातिवचन,^५ न-पुंसक जातिवचन,^६ अध्यात्म वाक्य,^७ उत्कर्ष वाक्य,^८ अपकर्ष वाक्य,^९ उत्कर्षा-

१ घोडो २ संस्कृतमां अथौ ३ घोडाओ ४ गाय ५ बळद ६ घर ७ धेठमां होय ते खोली जवातुं वाक्य जेनके "अळ पा" ने बदले "रु पा" ८ स्तवती स्त्री ९ कुरूपवती स्त्री

(૫) ગણપુંસગવચન, (૬) અઙ્ગત્યવચન, (૭) ઉવળીતવચન, (૮) અવળીતવચન, (૯) ઉવળીયાવળીયવચન, (૧૦) અવળીય-ઉઙ્ગીયવચન (૧૧) ત્રીયવચન, (૧૨) પદુપ્પન્નવચન, (૧૩) અણાગતવચન, (૧૪) પ-ચ્ચક્કવચન, (૧૫) પરોક્કવચન । (૧૬) [૭૬૯]

સે એગવચનં વદિસ્સામીતિ એગવચનં વદેજ્ઞા, જાવ, પરોક્કવ-વચનં, વ-દિસ્સામીતિ પરોક્કવવચનં વદેજ્ઞા । इत्थी वे-स, पुरिस वे-स, गणपुंसग वे-स, एवं वा वेयं, अण्णहा वा वेयं, अणुवीइ गिट्ठमासी समियए सं जए भासं भासेज्झा, इच्चेयाइं आयतणाइं^१ उवातिकम्म । [७७०]

અહ મિક્કૂ ગં જાણેજ્ઞા ચતારિ માસાજાયાઈ; તંજહા, સચ્ચમેગં પઢમે માસજ્ઞાયં, બીયં મોસં, તદ્દયં સચ્ચામોસં, જં ગેવ સચ્ચં ગેવ મોસં “અસચ્ચામોસં” નામ તં ચઉત્થં માસજ્ઞાતં । [૭૭૧]

૧ દોષસ્થાનાનિ.

પર્કષ વાક્ય,^૧ અપર્કષોત્કર્ષ વાક્ય,^૨ ભૂતકાલ વચન,^૩ વર્તમાનકાલ વચન,^૪ અ-નાગતકાલ વચન,^૫ પ્રત્યક્ષ વચન ; અને પરોક્ષ વચન. ૭ [૭૬૯]

મુનિએ એક વચન જ્યાં કહેવાનું હોય ત્યાં એકવચન વાપરવું. એમ પરોક્ષ વચનના ટેકાણે પરોક્ષવચન વાપરવું. વલી આ લ્લીજ છે કે પુરુષજ છે કે નપું-સકજ છે અથવા આ શવત આમજ છે કે તેમજ છે એ સઘટ્ટં તપાશી નક્કી કર્યા બાદ ભાષાસમિતિ સાચવી નક્કી પળે બોલવું. અને સઘલ્લી જાતના વચનદોષ પરિક્ષર કરવા. [૭૭૦]

મુનિએ નીચે લક્ષેલા ભાષાના ચાર પ્રકારો જાણવા જે.ઇ.:-પેહેલી સત્ય ભાષા, બીજી અસત્ય ભાષા, ત્રીજી મિશ્ર ભાષા અને ચોથી સત્યાસત્યરહિત વ્ય-વહાર ભાષા. [૭૭૧]

૧ રૂપવતી ક્રિતુ દુઃશીલા ૨ કુરૂપા પરંતુ મુશીલા ૩ થયું ૪ થાય છે ૫ થશે ૬ આ ૭ તે.

સે બેભે જૈ અતીતા જૈય પહુપ્પન્ના જૈ ય અણાગતા અરહંતા મ—
ગવંતો, સચ્ચે તે એયાણિ ચેવ ચત્તારિ માસજ્ઞાયાઈ માસિંસુ વા માસંતિ
વા માસિસ્સંતિ વા, પણ્ણવિંસુ વા પણ્ણવંતિ વા પણ્ણવિસ્સંતિ વા । સચ્ચાઈ
ચ ણં એયાણિ વણ્ણમંતાણિ ગંધમંતાણિ રસવંતાણિ ફાસમંતાણિ ચઔવચઈ-
યાઈ વિપરિણામધમ્માઈ ભવંતીતિ સમક્કવાયાઈ । [૭૭૨]

સે ભિક્ખુ વા ભિક્ખુણી વા^૧, પુવ્વં માસા અમાસા, માસમાણા
માસા માસા, માસાસમયવિતિકંતા માસિયા માસા અમાસા । [૭૭૩]

સે ભિક્ખુ વા ભિક્ખુણી વા જાય માસા સચ્ચા, જાયમાસા મોસા,
જાય માસા સચ્ચામોસા, જાય માસા અસચ્ચામોસા, તહપ્પગારં માસં સાવ-
જ્ઞં સાકિરિય^૨ કક્કસં^૩ કહુચં^૪ ણિહરં^૫ ફરુસં^૬ અણ્ણ્યકરિ^૭ છેદકરિ^૮

૧ એવં જાનીયાદિતિ શેષઃ ૨ અનર્થદંડપ્રવૃત્ત્યુપેતાં. ૩ ચર્ચિતાક્ષરાં.
૪ ચિત્તોદ્દેગકરિં. ૫ હક્કાપ્રધાનાં. ૬ મર્યાદોદ્ઘટનપરાં. ૭ આશ્રવકરિં.

હું કહું છું કે થઈ ગયેલા, વર્તમાન, અને થનારા તીર્થકરો ભાષાના પણ
ચાર પ્રકાર કહી વતાવે છે. ૧ ચારે ભેદોમાં ચરારતી ભાષાના પુદ્ગલો વર્ણ-ગંધ
રસ-અને સ્પર્શવાળા છે, તથા વધવટ અને ફેરફારને પામતા પણ કહેલા છે.
[૭૭૨]

મુનિ અથવા આર્યાણ જાણવાનું છે કે બોલ્યા અગાડની ભાષા (અયોત
ભાષાના પુદ્ગલો) તે અભાષા છે બોલ્યા પછીની ભાષા પણ અભાષાજ છે માત્ર
બોલાતી ભાષાજ ભાષા જાણવી. [૭૭૩]

મુનિ અથવા આર્યાણ પાપપટ્ટાસી ફેલાવનારી, નિંદિતાક્ષરબાઢી, સામા ધ-
નીનાદિલમાં કચવાટ ઉપજાવનારી, ધક્કો ભરેલી, સામા ધનીનાં મર્મને સુલુહું
કરનારી, કર્મબંધ કરાવનારી, કોઈપણ જીવના અંગોપાંગનો છેદ કરાવનારી, પરિ-

परितावणकरिं उवद्वक्करिं भूतोवघाइयं, अभिकंख णो भास भासेज्जा ।
[७७४]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा पुमं आमंतमाणे, आमंतिते वा अप-
डिसुणमाणे णो एवं वदेज्जाः—होले—ति वा, गोले—ति वा, वसले ति वा,
कुपक्खे ति वा, घडदासे ति वा, साणे ति वा, तेणे ति वा, चारिए ति
वा, माई ति वा, मुसावादी ति वा, एयाइं तुमं, इतियाइं ते जणगा ।
एतप्पगारं भासं सावज्जं जाव अभिकंख णो भासेज्जा । [७७५]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा पुमं आमंतेमाणे आमंतिए वा अप-
डिसुणमाणे एवं वदेज्जाः—अमुगेति वा, आउसो ति वा, आउसंतो ति
वा, सावगेति वा, उपासगेति वा, धम्मिएति वा धम्मपियेति वा । एयप्पगारं
भासं असावज्जं जाव अभूतोवघातियं अभिकंख भासेज्जा । [७७६]

ताप उपजावनारी, कोइने उपद्रव करनारी या जीवघात करावनारी—सत्य भाषा
या मृषा भाषा या व्यवहार भाषा जाणी बूझीने कदापि नहि बोलवी. [७७४]

मुनि अथवा आर्थाए कोइ पण पुरुषने बोलावतां अथवा बोलाव्या छ-
तां नहि सांभळतो हेतां तेने एम न कहेवुं के अरे होल, अरे गोल (गुलाम),
अरे वृषल (चांडाल), अरे कुपक्ष, अरे घडदास, अरे कूतरा, अरे चोर, अरे व्य-
भीचारी अरे कपटी, अरे जूठा, इत्यादि; अथवा तुं आवो छे या तारां मावाप
आवां छे इत्यादि आवी रीतनी दोषित भाषा मुनिए नहि बोलवी. [७७५]

किंतु कोइ पण पुरुषने मुनि अथवा आर्याए बोलावतां अथवा बोलाव्या
छतां तेणे नहि सांभळतां आ प्रमाणे तेने बोलावतुं—हे अमुक, हे आयुष्मन्, हे
आयुष्मंतो, हे श्रवक, हे उपासक, हे धार्मिक, हे धर्मप्रिय,—इत्यादि. आवी तरे-
धर्मी लिंदोप भाषा अपरवी. [७७६]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा इत्थी आमंतेमाणे आमंतिते य अप-
डिसुणमाणी नो एवं वदेज्जाः—हंलेति वा, गोलेति वा, इत्थिगमेणं णेत-
व्व । (७७७)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा इत्थियं आमंतेमाणे आमंतिए व्वं
अपडिसुणमाणी एवं वदेज्जाः; आउसो ति वा, भगिणि ति वा, भगवति
ति वा, साविगे ति वा, उवासिए ति वा, धम्मिए ति वा, धम्मणिए ति
वा। एतप्पगारं भासं असावज्जं जाव आभिकखं भासेज्जा । (७७८)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा णो एवं वदेज्जाः—णभोदेवे ति वा
गज्जदेवं ति वा, विज्जुदेवे ति वा, पवुद्धदेवे ति वा, निवुद्धदेवे ति वा;
पडउ वासं, मावा पडउ, णिप्पज्जुउवा सस्सं, मा वा णिप्पजउ; विभायउ
वा रयणी, मावा विभायउ; उदउ वा सूरिए, मावा उदउ; सो वा राया
जचउ मा वा । णो एतप्पगारं भासं भासेज्ज पण्णवं । (७७९)

एज रीते कोइ स्त्रीने बोलावतां पण दासी गुलामडी के चंडागणी या जा-
तिहीन, घडदामी, दूतरी, चोरी करनारी, व्यभिचारिणी, दगाखोर के जूठी क-
हीने कदापि नहि बोलावतुं. [७७७]

किंतु हे आयुष्मती, हे वेहेन, हे भगवती (महिमावती) हे श्राविका, हे
उपासिका, हे धार्मिका, हे धर्मपिया, इत्यादि निर्दोष शब्दोयी तेने बोलावतुं
[७७८]

मुनि अथवा अर्याए आकास, गर्जना, बीजली, अने वरसादन देव करी
न बोलावतुं तथा वरशाद पडो के मा पडो, धान्य थाओ के मा थाओ, रात-
खुलो के मा खुलो, सूर्य उदय पायो अथवा मा पायो, ते राजा जीतो या मा
जीतो, इत्यादि वाक्यो पण नहि बोलवां. [७७९]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा अंतीलखे ति वा, गुज्झाणुचरिएति वा, समुच्छिण्ण वा णिवइए पओए, एवं वदेज्ज वा, बुद्धे वल्लहणे ति । [७८०]

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणी ए वा सामगियं । [७८१]

[द्वितीय उद्देशः]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा जहावेगइयाइं रूवाइं पासेज्जा त-
हावि ताइं णो एवं वदेज्जा, तंजहा, गंडी गडीति वा, कुट्ठी कुट्ठीति वा,

मुनि अथवा आर्याए आकाशने अंतरिक्ष गुह्यानुचरित इत्यादिना-
मोथी बोलवुं अने वरसादने पयोद के वल्लाहक वरस्यो^१ के पडयो एवी रीते कहे-
वुं. [एमज गाजवीज विषे पण जाणी लेवुं] [७८०]

एज खरेखर साधु अने साध्वीओना आचारनी संपूर्णता छे के तेमणे
सर्व बाबतोयां सावधानतायी वर्त्तवुं. [७८१]

१ अर्थात् बादलामांथी वरसाद पडयो A cloud has gathered or
come down, the cloud has rained (Jacobi.)

बीजो उद्देश.

(मुनिए केवी रीते बोलवुं?)

मुनि अथवा आर्याए हीन रूप जोइने तेवा नामोथी कोइने बोलववुं नहिं
जेमके गंडरोगवाळाने गंडी, कुष्ठरोगवाळाने कुष्ठि, याबत् मधु प्रमेहवाळाने मधु प्र-

जाव, महुमेही महुमेहीति वा, हत्यच्छिण्णे हत्यच्छिण्णे त्ति वा, एवं पा
द-णक्क-कण्ण-उट्ठ-च्छिण्णे त्ति वा । जेया वन्ने तहप्पगारा तहप्पगा-
राहिं भासाहिं बूइया बूइया कुप्पंति माणवा, तेयावि तहप्पगाराहिं भासा
हिं अभिकंख णो भासेज्जा । [७८२]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा जहावेगइयाइं रुवाइं पासेज्जा त-
हावि ताइं एवं वदेज्जाः ओयंसी ओयंसीति वा, तेयंसी तेयसीति वा,
वच्चंसी वच्चंसीति वा, जसंसी जसंसिति वा अभिरूवं अभिरूवेति वा,
पडिरूवं पडिरूवेति वा, पासादियं पासादियेति वा, दरिसणिज्जं दरिसणी-
एति वा । जेयावण्णे तहप्पगारा एयप्पगाराहिं भासाहिं बूइया बूइया णो
कुप्पंति मा णवा, तेयावि तहप्पगारा एयप्पगाराहिं भासाहिं अभिकंख
भासेज्जा । तहप्पगारं भासं असावज्जं जाव भासेज्जा । [७८३]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा जहा वेगतियाइं रुवाईं पासेज्जा, तंज-

मेही, छिन्नहस्त^१ ने छिन्नहस्त, एज रीते छिन्नपाद, छिन्ननास, छिन्नकर्ण, तथा
छिन्नओष्ठ कहीने बोलाववुं नहि. मतलव के जे मनुष्यो जे शब्दोवडे बोलाव्याथी
नाखुश थता होय ते मनुष्योने ते ते शब्दोवडे चाहीने नहि बोलाववुं. [७८२]

मुनि अथवा आर्याइ तेवां रुपो जोइने पण तेओभां रहेला कोइ पण गुणनै
ग्रहण करीने काम प्रसंगे तेमने रुडां नामोथी बोलाववुं, जेसके पराक्रमीने पराक्र-
मी, तेजस्वीने तेजस्वी, वक्ताने वक्ता, यशस्वीने यशस्वी, सुरूपने सुरूप, मनोहरने
मनोहर, रमणीयने रमणीय, अने देखवालायकने देखवा लायक कहीने बोलाववुं
अने ए रीते बीजा पण जे मनुष्यो जे शब्दोवडे बोलाव्याथी नाखुश थता नहि
होय तेवा निर्दोष शब्दोवडे तेमने बोलाववुं. [७८३]

मुनि अथवा आर्याए कोट, किल्ला, के घर बिगरे देखीने एवुं कहेवुं नहि के

१ जेना हाथ कपायला होय ते छिन्नहस्त कहेवाय.

હા, વપ્પાણિ વા, જાવ, ભવળગિહાણિ વા, તહાવિ તાઈં ણો એવં વદેજ્જા, તંજહા, સુકડે ઇ વા, સુટ કડે ઇ વા, સાહુ કડે ઇ વા, કલ્હાણે ઇ વા, કરણિજ્ઞે ઇ વા । એયપ્પગારં ભાસં સાવજ્જં જાવ ણો ભાસેજ્ઞા । [૭૮૪]

સે ભિક્ખૂ વા ભિક્ખુણી વા જહાવેગઈયાઈં રૂબાઈં પાસેજ્ઞા, તંજ હા, વપ્પાણિ વા જાવ, ભવળગિહાણિ વા, તહાવિ તાઈં એવં વદેજ્ઞા, તંજ-હા, આરંભકડે તિ વા, સાવજ્જકડે તિ વા, પયત્તકડે તિ વા, પાસાદિયં પાસાદિયે તિ વા, દરિસણીચં દરિસણીયે તિ વા, અભિરૂવં અભિરૂવેતિ વા, પઢિરૂવં પઢિરૂવે તિ વા એયપ્પગારં ભાસં અસાવજ્જં જાવ ભાસેજ્ઞા । [૭૮૫]

સે ભિક્ખૂ વા, ભિક્ખુણી વા અસણ વા પાણં વા રાહમં વા સાહમં વા ઉવક્ખલિયં પેહાએ, તહાવિ તં ણો એવં વદેજ્ઞા, તંજહા:—સુકડે તિ વા, સુટ્ટકડે તિ વા, સાહુકડે તિ વા, કલ્હાણે તિ વા, કરણિજ્ઞે તિ વા । એયપ્પગારં ભાસં સાવજ્જં જાવ ણો ભાસેજ્જા । [૭૮૬]

એ રૂઠા વનેલા છે યા લુવ વનાવ્યા છે, યા ફાયદાકારક છે યા કરવા લાયક છે કારણ કે એવું બોલવું સાવધ (સદોષ) છે. [૭૮૪]

કિંતુ મુનિ અથવા આર્યાએ કોટ, કિલ્લા, કે ઘર વિગેરે દેસ્વીને કામ પડતાં એવું બોલવું કે એ હિંસાથી કરેલા છે, યા પાપથી કરેલાં છે, યા વધુ મેહેનતે કરેલાં છે, યા રમણીય છે; યા દેશવા લાયક છે; યા સરસ્વી વાધણીવાલાં કે શો-ભીતાં છે; એ રીતે નિરવધ (નિર્દોષ) ભાષા બોલવી. [૭૮૫]

એજ રીતે મુનિ અથવા આર્યાએ આહારપાણી તૈયાર કરેલાં જોઈ એવું ન બો-લવું કે એ સારાં કર્યાં છે યા રૂઢી રીતે કર્યાં છે યા ફાયદાકારક છે; યા કરવા લાયક છે કારણ કે એમ બોલવું એ દોષ થરેલું છે. [૭૮૬]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा असणं वा पाणं वा खाइमं वा साइमं वा उवस्खडियं पेहाए एवं वदेज्जा, तंजहा, आरंभकडे ति वा, सावज्जकडे ति वा, पयत्तकडे ति वा, भदं भद्वएति वा, ऊसठं ऊसठे ति वा, रसियं रसिए ति वा, मणुण्णं मणुण्णे ति वा । एयप्पगारं भासं असावज्जं जाव भासेज्जा । [७८७]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा, मणुस्सं वा गोणं वा, महिसं वा, मिगं वा, पसुं वा, पविस्व वा, जलयरं वा,—से तं परिवूढकायं—पेहाए णो एवं वदेज्जा—थुल्ले ति वा, पमेतिले ^१ ति वा, वट्टे ति वा, वज्झे ति वा, पाइमे ति वा । एयप्पगारं भासं सावज्जं जाव णो भासेज्जा । [७८८]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा मणुस्सं जाव जलयरं वा से तं परिवूढकायं पेहाए एवं वदेज्जा;—परिवूढकाए ति वा, उवचित्ताए ति वा

१ प्रमेदुरः

किंतु मुनि अथवा आर्याए आहारपाणी तैयार थएलां जोइ काम पडतां एवुं बोलवुं के ए हिंसायी के पापणी करेलां छे, या मेहेनतयी करेलां छे, बळी ते जो रुढां होय तो रुढां कहेवां; ताजां होय तो ताजां कहेवां, रसवालां होय तो रसिक कहेवां अने मनोहर होय तो मनोहर कहेवां एम निर्दोष भाषा वापरवी. [७८७]

मुनि अथवा आर्याए मनुष्य, या बळद, या पाडा, या हरिण, या कोइपण जातना जानवर, या पक्षि, या सर्प, या जळचारी जंतुने सुवावस्था प्राप्त थएला देखी एवुं नहि बोलवुं के आ जाडाछे, अथवा आनंदी छे, अथवा गोळ छे, अथवा मारवा लायक छे, अथवा पकड़वा लायक छे, आवी रीतनी भाषा पाप भरेली छे याटे नहि बोलवी. [७८८]

मुनि अथवा आर्याए मनुष्य के यावत् जळचारी जंतुने अवस्थावंत थएला देखी काम पडतां एवुं बोलवुं के आ शरीरे मोहोद्य थएला छ, या शरीरे सुषेरे

उवचितमंससोणिण ति वा, बहुपडिपुण्णइंदिण ति वा, एयप्पगारं भासं असावज्जं जाव भासेज्जा । (७८९)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा विरूवरूवाओ गाओ पेहाए णो एवं वदेज्जा, तंजहा, गाओ दोज्झा ति वा, दम्मा इ वा गोहरा, वाहिमा ति वा रहजोग्गा ति वा । एयप्पगारं भासं सावज्जं जाव णो भासेज्जा । (७९०)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा विरूवरूवाओ गाओ पेहाए एवं वदेज्जा, तंजहा;—जुवं गवे ति वा, धेणु ति वा, रसवति ति वा; हस्से ति वा, महल्लए ति वा, महव्वए ति, संवाहणे ति वा । एयप्पगारं भासं असावज्जं जाव अभिक्खं भासेज्जा (७९१)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा तहेव गंतु सुज्जाणाइं पव्वयाइं वणाणि वा, रुक्खा महल्ला पेहाए णो एवं वदेज्जा, तंजहा:—पासायजोग्गा

छाछे, या लोहीमांसे सुधरेला छे, या लगभग संपूर्ण अंगवाळा थया छे, आर्वी रीतनी भाषा निर्दोष छे माटे ते बोलवी. [७८९]

मुनि अथवा आर्याए जूदी जूदी तरेहनी गायो अथवा बळदो जोइने एवं नहि बोलवुं के आ गायो दोहवा लायक छे, अथवा आ वाछरडाओ रेडवा लायक छे, अथवा गादीमां जोडवा लायक छे, आर्वी रीतनी भाषा पाप भरेली छे, माटे नहि वापरवी. [७९०]

मुनि अथवा आर्याए जूदी जूदी तरेहनी गायो अथवा बळदो जोइने काम पढतां एवं बोलवुं के आ बळद युवान छे, अथवा आ गाय दूधवाळी के रसवाळी छे, या आ बळद नानो छे, या मोहोटे छे, या भार उपाडवा समर्थ छे, आर्वी रीतनी भाषा निर्दोष छे, माटे बोलवी. [७९१]

मुनि अथवा आर्याए, वाग पर्वत के बनमां जइ त्यां रहेला मोहोटा झाडोने जोइ एवं तहि बोलवुं के आ झाडो हवेलीना कामना छे या दरवाजाना कामना

તિ વા, તોરણજોગા તિ વા, ગિહજોગા તિ વા, ફલિહજોગા તિ વા,
અગલ-ળાવા-ઉદગદોળી-ધીઠ-ચંગવેર-ળંગલ-કુલિય-ઝંતલઢિ-
ળાલિ-ગંડી-આસળ-સયળ-જાળ-ઉવસસય-જોગા તિ વા । એયપ્પ-
ગારં માસં સાવઝં જાવ ણે માસેઝ્જા । (૭૯૨)

સે ભિક્ખુ વા ભિક્ખુણી વા તહેવ ગંતુ મુઝ્જાણાઈં વચ્ચયાણિ વ-
ળાણિય, રુક્ખા મહલ્લા પેહાણુ એવં વડેઝ્જા, તંજહા, જાતિપંત્તા તિ વા,
દીહવદ્ધા તિ વા, મહાલયા તિ વા, પયાયસાલા તિ વા, ત્રિહિસસાલા^૧ તિ
વા, પાસાદિયા તિ વા, જાવ પઢિરુવા તિ વા । એયપ્પગારં માસં અસાવઝં
જાવ અભિકંચ માસેઝ્જા । (૭૯૩)

સે ભિક્ખુ વા ભિક્ખુણી બહુસંભૂતા વળફલા પેહાણુ તહાવિ તે

૧ ચતુર્ણુ દિક્ષુ ચતુઃશાખાવંતિ

છે, યા ઘ ના કામના છે, યા વાંકડા કરવાના કામના છે, યા અગલાના કામના
છે, યા વઢાળ કે મઢવાના કામના છે, યા પાટ કે વાજોઠના કામના છે, યા ફલ
કુરિયા કે ચંતલઢિના^૧ કામના છે, યા પનાલ કે ગંડીના (કુંડીના) કામના છે
યા વેશવાના, સૂવાના, ચઢવાના કે રહેવાના સાગાલના કામના છે, આવી રીતની
માયા પાપ ભરેલ છે, માટે નહિ વોલવી. [૭૯૨]

મુનિ અથવા આર્યાયે વાગ, પર્વત, કે વનમાં જઈ મોહોદા જાડ જોડને
કામ પડતાં એવું કેહેવું કે આ જાડો સારી જાતના છે, યા ડંચા અને ગોલ છે,
યા મોહોદા વિસ્તારવાળા છે, યા વહુ શાખાવાળા છે એવેર સરસ્વી નીકળેલી
ચાર શાખાવાળા છે, યા રમણીય છે, આવી રીતની માયા નિર્દોષ છે માટે કામ પ-
ડતાં વોલવી. [૭૯૩]

મુનિ અથવા આર્યાયે વનમાં ઘણાં ફળો પાકેલાં જોડને એવું ન વોલવું કે

૧ ગાઢાની ઝંધ વગેરેના.

णो एवं वदेज्जा, तंजहाः—पक्का ति वा, पायखज्जा ति वा, वेलेधिया ति वा, टाला^१ ति वा, वेहिया^२ ति वा । एयप्पगारं भासं सावज्जं जाव णो भासेज्जा । [७९४]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा बहुसंभूतफला अंवा पेहाए एवं वदेज्जा, तंजहाः—असंथडा^३ ति वा, बहुणिवट्टिमफला ति वा, बहुसंभूया ति वा, भूतरुवा ति वा । एयप्पगारं भासं असावज्जं जाव भासेज्जा । [७९५]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा बहुसंभूयाओ ओसहीओ पेहाए न-हावि ताओ णो एवं वदेज्जा, तंजहाः—पक्का ति वा, नीलिया ति वा, छवी इ वा, लाइसा इ वा, भज्जिमा इ वा, बहुखज्जा इ वा । एयप्पगारं भासं सावज्जं जाव णो भासेज्जा । [७९६]

१ कोमलानि २ द्विधाकर्तृयोग्यानि ३ असमर्थाः

आ फळो पाकेलां छे अथवा पचावीने खावा लायक छे, अथवा हमणाज फोडवा लायक छे अथवा फोडल छे अथवा घे कटका करवा लायक छे, आवा रीतनी भाषा पाप भरेली छे, माटे नहि बोलवी. [७९४]

मुनि अथवा आर्याए आंयानां झाड बहु फूलेलां जोइ काम पडतां एवं बोलवुं के आ झाडो भार झेली शकतां नथी, या बहु फळेलां छे या एओमां घणां फळो तैयार थएलां छे, या एओमां फळोनुं रूप बंधायुं छे. आवा रीतनी निर्दोष भाषा काम पडतां बोलवी. [७९५]

मुनि अथवा आर्याए धान्य बहु पाकेलां जोइ एवं नहि बोलवुं के ए पाकेलां छे अथवा काचां छे, घट्ट छे, या सुकवा योग्य छे, या सुजवा योग्य छे, आवा रीतनी भाषा पाप भरेली छ माटे नहि बोलवी. [७९६]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा बहुसंभूयाओ ओसहीओ पेहाए तहा वि एवं वदेज्जा; तंजहाः—रूडा ति वा, बहुसंभूता ति वा, थिरा ति वा, ऊसढा ति वा, गम्भिंया ति वा, कासारा ति वा । एयप्पगारं असावज्जं जाव भासेज्जा । (७९७)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा जहावेगइयाइं सहाइं सुणेज्जा तहावि एयाइं णो एवं वदेज्जा, तंजहाः—सुसदे ति वा दुस्सदे ति वा । एयप्पगारं सावज्जं जाव णो भासेज्जा । तहाविथाइं एवं वदेज्जा, तंजहाः—सुसदं सुसदे ति वा, दुसदं दुसदे ति वा । एयप्पगारं असावज्जं जाव भासेज्जा । (७९८)

एवं रूवाइं कण्हे ति वा; गंधाइं सुग्भिगंधे ति वा; रसाइं ति-त्ताणि वा; फासाइं कक्खडाणि वा । (७९९)

मुनि अथवा आर्याए धान्य बहु पाकेलीं जोइ एवं बोलवुं के धान्य बहु ववा-यां छे, अथवा बहु तीपज्यां छे, अथवा मजबूत छे, अथवा उमदा छे अथवा एओमां बीज पेदा थयुं छे, अथवा तैयार थयुं छे अथवा कण्ठी भरपूर छे. आवी रीतनी भाषा निर्दोष छे माटे काम पढतां बोलवी. [७९७]

मुनि अथवा आर्याए अवाज सांभळीने एवं नहि बोलवुं के आ सारो अवाज छे अथवा आ खराब अवाज छे. आवी रीतनी पाप भरेली भाषा नहि बोलवी पण शब्दनुं स्वरूप बताववा सुशब्दने सुशब्दं कहेवुं अने खराब शब्दने खराब कहेवुं. ए रीतनी भाषा निर्दोष छे. माटे बोलवी. [७९८]

एज रीते कालुं वगेरे रंग (रूप), सुगंध विगेरे गंध, तीखुं विगेरे रस, जने कर्कस वगेरे स्पर्श पण प्रीती के द्वेष बुद्धिची बोलवा नहि किंतु स्वरूप देखाडवा स्वातर जेम हेय तेम यथार्थ पणे बोलतां दोष नथी. [७९९]

સે ભિક્ષૂ વા ભિક્ષુણી વા વંતા કોહં ચ માર્ણં ચ માયં ચ
લોભં ચ, અણુવીઙ્ઠિ ણિદ્ધાભાસી ણિસમ્મભાસી અતુરિયભાસી ત્રિવેગભાસી
સભિયાણ સંજતે ભાસં ભાસેજ્ઞા । [૮૦૦]

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामागियं ।
[૮૦૧]

મુનિ અથવા આર્યાણ ક્રોધ, ગર્વ, કપટ તથા લોભ મૂકી કરીને વિચાર પૂ-
ર્વક, નિશ્ચય પૂર્વક, સાંમઝ્યા પૂર્વક, ઉતાવળા ન થતાં વિવેકથી શાંતપણે લક્ષ
રાત્વીને નિર્દોષ ભાષા બોલવી. [૮૦૦]

ए श्वरेत्तर मुनि अने आर्याओनो पवित्र आचार छे. [૮૦૧]

દસ્રે મેળાચ્યં ચતુર્દશ મધ્યયનન.

[પ્રથમ ઉદ્દેશ:]

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા અભિકંચેજ્ઞા વત્થં એસિત્તે । સે
જ્ઞાં પુણ વત્થં જાણેજ્ઞા, તંજહા,—જંગિયં^૧ વા, મંગિયં^૨ વા, સાણયં^૩
વા, પેત્તયં^૪ વા, સ્વોમિયં^૫ વા, તૂલકડં વા, તહપ્પગારં વત્થં^૬
[૮૦૨]

જે ણિગ્ગંથે તરુણે જુગવં બલવં અપ્પાયંકે થિરસંઘયણે, સે એં

૧ ઝર્ણાનિષ્પત્તિ ૨ લાલાનિષ્પત્તિ, ૩ સણાનિષ્પત્તિ ૪ પત્રાનિષ્પત્તિ
૫ કાર્પાસિકં ૬ ધારયેદિતિશેષ:

અધ્યયન ચૌદમું.

વૈષ્ણા.

પહેલો ઉદ્દેશ.

(મુનિએ વસ્ત્રો કેવાં અને કેમ લેવાં?)

મુનિ અથવા આર્યાએ કપડાં તપાસ પૂર્વક લેવાં. જેવાં કે—ઝનનાં, રેશમી,
શણનાં, પાનનાં, કપાસનાં, અર્ક તૂલનાં, અને એવી તરેહની વીજી જાતોનાં
[૮૦૨]

જે મુનિ યુવાન વઝવાન નિરોગી અને મજબૂત વાંધાવાળો^૧ હોય તેણે એ-

૧ દુર્બલ દૃઢ કે હલકા સંહનનવાળો હોય તે પોતાની સમાધિ પ્રમાણે બે
ક વસ્તુ વસ્ત્રો પળ ધારે. જિનકલ્પિ તો પોતાની પ્રતિજ્ઞા પ્રમાણેજ વસ્ત્રો—તેને અપ-
વાડ નથી.

वत्थं धारेज्जा, णो वितियं । जा णिग्गंथी सा चत्तारि संवाडीओ धारेज्जा;
—एगं दुहत्थवित्थारं, दो तिहत्थवित्थाराओ, एगं चउहत्थवित्थारं । एएहिं
वत्थेहिं अविज्जमाणेहिं अह पच्छा एगमेगं संसीविज्जा । (८०३)

से भिक्खू वा भिक्खुणी दा परं अद्धजोषणमेराए वत्थपडियाए
नो अभिसंधारेज्जा गमणाए । (८०४)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण वत्थं जाणेज्जा, अस्सं-
पडियाए^७ एगं साहम्मियं समुदित्त पाणाइं, (जहा पिंडेसणाए) ।
(८०५)

एवं—बहवे साहम्मिया, एगं साहम्मिणिं, वहवे साहम्मिणीओ,
बहवे समणनाहणा, तहेव पुरिसतरकडं [जहा पिंडेसणाए]
(८०६)

१ अस्त्रप्रत्ययं, निर्गन्थनिमित्तं.

कज वल्ल पहेरुं; वीजुं नहि पहेरुं. आर्याए चार साडीओ राखवी:—एक वे
हाथनी, वे त्रग हाथनी, अने एक चार हाथनी. अने ए मुजव कदाच वल्ल न मळे
तो ते वीजा साथे सांधी पूरां करवां. [८०३]

मुनि अथवा आर्याए वे गाऊरी लावे कडा मगना माटे जवानो इरादो
न करवो. [८०४]

मुनि अथवा आर्याए जे वल्ल गृहस्थे एकज मुनिने माटे तैयार करेलुं होय
ते नहि लेवुं. (अहि वचारे विशेष पिंडेपणा नामना अध्ययन प्रमाणे समजवो.)
[८०५]

एज रीते घणा मुनि, एक आर्या, घणी आर्याओ, तथा घणा श्रण द्वा-
हणोना माटे तैयार करेलां वल्लो विने पण पिंडेपणा नामना अध्ययनमां कहेलां
आदीज किशयना सूत्र प्रमाणे समजी लेवुं. [८०६] ;

સે ભિક્ષૂ વા ભિક્ષુણી વા સે જ્ઞં પુણ વત્થં જાણેજ્ઞા, અસ્સં-
જણ ભિક્ષૂપાડિયાણ કીતં વા, રત્તં વા, ધટ્ઠં વા, મટ્ઠં વા, સંસટ્ઠં વા, સં-
પધૂમિતં વા તહપ્પગારં વત્થં અપુરિસંતરકડં જાવ ણો પઢિગ્ગાહેજ્ઞા । અહપુણ
એવં જાણેજ્ઞા, પુરિસંતરકડં જાવ પઢિગ્ગાહેજ્ઞા । (૮૦૭)

સે ભિક્ષૂ વા ભિક્ષુણી વા સે જ્ઞાઈં પુણ વત્થાઈં જાણેજ્ઞા વિ-
રૂવરૂવાઈં મહદ્ધણમોહ્લાઈ, તંજહા;—આજિનાણિ વા, સહિનાણિ ^૧ વા, સ-
હિણકલ્લાનાણિ વા, આયાણિ ^૨ વા, કાયકાણિ ^૩ વા, સ્વોમિયાણિ વા, દુ-
ગુહ્લાણિ ^૪ વા, પટ્ટાણિ વા, મલયાણિ વા, પતુણ્ણાણિ ^૫ વા, અંસુયાણિ વા, ^૬
ચીનાંસુયાણિ વા, દેસરાગાંણિ વા, અમિલાણિ વા, ગજ્જલાણિ વા, ફાલિ-
યાણિ વા, કાયહાણિ વા, કંબલગાણિ વા, પાવરણાણિ વા, અણ્ણયરાણિ

૧ શ્લક્ષ્ણાણિ. ૨ અજારોમનિષ્પન્નાણિ ૩ ઈંદ્રનીલવર્ણકપાસોદ્ધ-
વાણિ ૪ દુકૂલાણિ ૫ વલ્કલોદ્ધવાણિ ૬ દેશપ્રાસિદ્ધાણિ અતઃપરંસર્વાણિ

મુનિ અથવા આર્યાણ જે કપડાં ગૃહસ્થે સાધુના માટે સ્વર્ણદી લાવેલાં, યા
ધોઈ રાખેલાં, યા રંગી તૈયાર કરેલાં, યા સાફ કરેલાં, યા મુધારેલાં, યા ધૂપ આ-
પી છુગંધિત કરી રાખેલાં હોય તેવાં વસ્ત્ર તેજ માણસે તેમ કરેલાં હોય તો તેના
પાસેથી નહિ ઉઠેવાં, પણ જો વીજા માણસે તેમ કરેલાં હોય તો લઈ શકાય.
[૮૦૭]

મુનિ અથવા આર્યાણ નીચે જણાવેલા જૂદી જૂદી કિંશમનાં વસ્ત્ર મૂલ્યવાન
વસ્ત્રો નહિ લેવાં:—ચામડાનાં કપડાં, મુંવાળાં કપડાં, મુંવાળાં અને શોભિતાં
કપડાં, વફરીના વાઢથી બનેલાં આશમાની રંગના રૂથી બનેલાં, સફેદ રનાં, બં-
ગાલી રનાં બનેલાં, પટ્ટસૂત્રના બનેલાં, મઢય સૂત્રનાં બનેલાં, છાલના બનેલાં, અં-
શુક, ^૧ ચીનાંશુક, દેશરાગ, અમિલ, ગજ્જલ, ફાલિક, કાયહ, તથા ડનનાં અ-

૧ અંશુકથી કાયહ લગીની જાતો દેશોના નામોથી રાખેલી છે.

तहप्पगाराइं वत्थाइं सहणद्धणमोद्धाइं लाभे संते णो पडिग्गाहेज्जा ।
[८०८]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जाइं पुण आईणपाउरणाणि
वत्थाणि जाणेज्जा, तंजहा; उद्धाणि^१ वा, पेसाणि वा पेसलेसाणि वा, कि-
ण्हमिगाईणगाणि वा, णीलमिगाईणगाणि वा, गोरमिगाईणगाणि वा, क-
णगाणि वा, कणगकंताणि वा, कणगपट्टाणि वा, कणगखड्डयाणि वा, क-
णगफुसियाणि वा, वग्घाणि वा, विवग्घाणि वा, आभरणाणि वा, आभर-
णविचित्ताणि वा, अण्णयराणि वा तहप्पगाराणि आईणपाउरणाणि वत्था-
णि लाभे संते णो पडिग्गाहेज्जा । [८०९]

इच्चेयाइं आयतणाइं उवातिकम्म अह भिक्खू जाणेज्जा चउहिं
पडिमाहिं वत्थं एसित्तए । [८१०]

१ मत्तयच्चर्मनिप्पन्नानि

ने मलमलनां कपडां तथा एवी तरेहनां वीज ण सव्वे बहुमूल्यवान् कपडां मुनि
ए नहिं लेवां. [८०८]

मुनि अथवा आर्याए नीचे जणावेलां चामढाना वस्त्रो न लेवां:-उद्र जात-
ना मत्तयना चामढानां, पेस नामना जानवरना चामढानां तथा पशमना वनेला
काळा-नीला-तथा घोळा हरणना चामढानां, सोना जेवी कातिवाळा तारथी या
सेनाना पाटथी या किनखावथी या जरीथी भरेला चामढानां, बाघना चामढानां
या बाघना चामढाथी मढेलां, या आभूषण रुप या आभूषणथी जडेलां, तथा एवी
जातना वीजा चामढानां कपडां मुनिए पहेरवां नहि. [८०९]

उपर जणावेला दोषो दळीने मुनिए नीचे लेखी चार प्रतिज्ञाओथी वस्त्र
लेवां. [८१०]

તત્થ સ્વલુ ઇમા પઢમા પઢિમા—સે ભિક્ખૂ વા ભિક્ખુણી વા ઉદ્દિસિય વત્થં જાણ્ઝા, તંજહા, જંગિયં વા, મંગિપં વા, સાણયં વા, પો-ત્તયં વા, સ્વેમિયં વા, તૂલકહં વા, તહપ્પગારં વત્થં સયં વા ણં જાણ્ઝા પો વા ણં દેઝ્ઞા, ફાસુયં એસણીયં લામે સંતે પઢિગાહેઝ્ઞા । પઢમા પઢિમા । (૮૧૧)

અહાવરા દોઞ્ઞા પઢિમા.—સે ભિક્ખૂ વા ભિક્ખુણી વા પેહાણ પેહા-ણ વત્થં જાણ્ઝા, તંજહા, ગાહાવતી વા, જાવ, કમ્મકરી વા,—સે પુવા-મેવ આલોણ્ઝા, “ આઉસો ત્તિ ” વા, „ મગ્ગિણી ત્તિ ” વા, દાહિંસિ મે એત્તો અણ્ણતરં વત્થં ? ” તહપ્પગારં વત્થં સયં વા ણં જાણ્ઝા, પો વા સે દેઝ્ઞા, જાવ ફાસુયં એસણીયં લામે સંતે પઢિગાહેઝ્ઞા દોઞ્ઞા પઢિમા । [૮૧૨]

અહાવરા તઞ્ઞા પઢિમા:—સે ભિક્ખૂ વા ભિક્ખુણી વા સે જ્ઞં પુણ વત્થં ઝોણેઝ્ઞા, તંજહા, અંતારેઝ્ઞાં વા, ઉત્તરિઝ્ઞાં વા તહપ્પગારં વત્થં સયં

ત્યાં પહેલી પ્રતિજ્ઞા આ પ્રમાણે છે:—મુનિ અથવા આર્યાણે ડનનાં, રેશયનાં, જ્ઞાણનાં, પાનનાં, કપાણનાં, કે તૂલનાં કપડાંમાંનું અમુક જાતનુંજ કપડું લેવાની ધારણા કરવી. અને તેવું કપડું પોતે માગતાં અથવા ગૃહસ્થે આપવા માંડતાં નિર્દોષ હોય તો ગ્રહણ કરવું. એ પહેલી પ્રતિજ્ઞા. [૮૧૧]

વીજી પ્રતિજ્ઞા:—મુનિ અથવા આર્યાણે પોતાને સ્વ લાગતું વસ્ત્ર ગૃહસ્થના ઘરે જોડેને તે માગવું. તે આ રીતે કે શરૂઆતમાંજ ગૃહસ્થના ઘરમાં રહેતા માણસો તરફ જોડેને કહેવું કે હે આયુષ્મન્ અથવા હે વેહેન, મને આ તમારા વસ્ત્રોમાંથી એકાદ વસ્ત્ર આપશો? આવી રીતે માગતાં અથવા ગૃહસ્થે પોતાની મેઠે તેવું વસ્ત્ર આપતાં નિર્દોષ જાણીને તે વસ્ત્ર ગ્રહણ કરવું. એ વીજી પ્રતિજ્ઞા. [૮૧૨]

ત્રીજી પ્રતિજ્ઞા:—મુનિ અથવા આર્યાણે જે વસ્ત્ર ગૃહસ્થે અંદર પહેરીને વાપરેલું યા ઉપર પહેરીને વાપરેલું હોય તેવું વસ્ત્ર પોતે માગી લેવું, યા ગૃહસ્થે આપવા માંડ-

चा णं जाएज्जा, जाव पडिगाहेज्जा । तच्चा पडिमा । (८१३)

अहावरा चउत्था पडिमा:—से मिकखु वा भिक्खुणी वा उज्झि-
चघम्मियं वत्थं जाएज्जा । जंचणो बहवे समण—माहण—अतिहि—कि-
चण—वणीमगा णवकंखंति, तहप्पगारं उज्झियघम्मियं वत्थं सयं वा णं
जाएज्जा, परो वा से देज्जा फासुयं जाव पडिगाहेज्जा । चउत्था पडिमा ।
(८१४)

इच्चेयाणं चउण्हं पडिमाणं जहा पिंडेसणाए । (७१५)

सिया णं तीए एसणाए एसमाणं परो वदेज्जा “आउसंतो समणा
एज्जाहिं तुमं मासेण वा, दसराएण वा, पंचराएण वा, सुए वा सुचतरे वा,
तो ते वयं आउसो अण्णयरं वत्थं दासामो,” तहप्पगारं णिग्घोसं सोच्चा
णिसम्म से पुच्चामेव आलोएज्जा “आउसो चि वा, भइणि चि वा, णो
खलु मे कप्पति, एयप्पगारे संगारे वयणे पडिसुणेत्तए । अभिकंखंसि मे

तां निर्दोष जणातां ग्रहण करवुं. ए त्रीजी प्रतिज्ञा. [८१३]

चोथी प्रतिज्ञा:—मुनि अथवा आर्याए फेंकी देवा लायक वस्त्रो मागवां
एटले के जे वस्त्रो बीजा कोइ पण श्रमण, ब्राह्मण, मुसाफर, रांक, के भि
खारी चाहे नहि तेवां पोते मागी लेवां या गृहस्थे पोतानी मेळे आपतां नि-
र्दोष जणातां ग्रहण करवां. ए चोथी प्रतिज्ञा. [८१४]

ए चारे प्रतिज्ञाओ माटे वधु खुलसो पिंडेसणा नामना अध्ययनथी धारवो.
[८१५]

कदाच उपरती प्रतिज्ञाओने अनुसरीने जोइतां वत्त लेवा जतां मुनिने कोइ
गृहस्थ एवं कहे के हे आयुष्मन् श्रमण, तमो एक मास रहीने अथवा दस दिवस
रहीने अथवा पांच दिवस रहीने अथवा आवती काले अथवा परम दहाडे अत्रे
आवजो तो तमोने अमे कोइ पण वस्त्र आपीशुं” अवा बोल सांभळी मुनिए क-
हेवुं जोइए के “हे आयुष्मन् अथवा बेहेन, माराथी आवी रीतनुं दोलवुं कबूल

दातुं, इयाणिमेव दलयाहि.” से णेवं वदंतं परो वदेज्जा “आउसंतो समणा अणुगच्छाडि तो ते वयं अण्णयरं वत्थं दासामो,” से पुच्चामेव आलोएज्जा, “आउसो चि वा भइणि चि वा, णो खलु मे कण्ह एय-प्पगारे संगारे पडिसुणेत्थ । अभिकंखंसि मे दातुं, इमाणिमेव दलया-हि ।” से सेव वदंतं परो णेत्ता वदेज्जा “आउसो चि वा भयणी चि वा, आहरेयं^१ वत्थं, समणस्स दास्सामो; अवियाइं वयं पच्छावि अप्पणो सयद्वाए पाणाइं भूयाइं जीवाइं सताइं समारब्भ समुद्धिस्स जाव चेइस्सा-मो.” एयप्पगारं णिग्घोसंसोच्चा णिसम्म तहप्पगारं वत्थं अफासुयं जाव णो पडिग्गाहेज्जा । (८१६)

सिया ण परो णेत्ता वएज्जा “आउसो चि वा, भइणी चि वा, आहरेयं वत्थं, सिणाणेणवा जाव आघंसित्ता वा पघंसित्ता वा समणस्स

१ आहररवैतत्

करी श्काय तेम नथी माटे जो देवा चाहता हो तो हमणाज आपो आम कह्वा-थी गृहस्थ कदाच कहे के हे आयुष्मन् श्रमण त्यारे मारी पाछल चाल्या आवो तो तमने कोइ पण जोइतुं वस्त्र आपीशुं.” त्यारे मुनिए जवाव आपवो जोइए के हे आयुष्मन् अथवा वेहेन माराथी एवा बोल कबूल थइ शके तेम नथी. माटे जो देवा चाहता हो तो हमणाज धो.” आवी रीते मुनिए कह्वाथी गृहस्थ पोता-ना घरमां रहेला माणसने कहे के “हे आयुष्मन् अथवा वेहेन, पेहेलुं वस्त्र लइ आव, आपणे ते वस्त्र आ साधुने आपीशुं; अने आपणे आपणा माटे पाछुं बना-वी लेशुं.” आवा बोल सांभळी मुनिए तेवी जातनां वस्त्र सदोष धारीने ग्रहण करवां नहि. [८१६]

कदाच मुनिने तेडी जनार गृहस्थ पोताना घरना माणसोने आवुं कहे के “हे आयुष्मन् अथवा वेहेन, पेहुं वस्त्र लइ आवो, एने आपणे स्नानादिकमां वप-

णं दास्सामो. " एयप्पगारं णिग्घोसं सोच्चा णिसम्म से पुच्वामेव आलोएज्जा, आउसो त्ति वा, भयणी त्ति वा, मा एयं तुमं वत्थं सिणाणेण^१ वा जाव पघंसाहि वा । अभिकंखसि मे दातुं, एमेव दलयाहि । " से णेवं वदंतस्स परो सिणाणेण वा जाव पघंसित्ता दलएज्जा, तहप्पगारं वत्थं अफासुयं जाव णो पडिगाहेज्जा । [८१७]

से णं परो णेत्ता वदेज्जा " आउसो त्ति वा भइणी त्ति वा, आहर एतं वत्थं, सीओदगवियडेण वा उसिणोदगवियडेणवा उच्छेलेत्ता वा प-धोवेत्ता वा ससणरस्स दासामो " एयप्पगारं णिग्घोस—तहेव, णंवरं, " मा एयं तुमं वत्थं सीओदगवियडेण वा, उसिणोदगवियडेण वा उच्छेलेहि वा पधोवेहि वा । अभिकंखांसि—सेसं तहेव, जाव णो पडिगाहेज्जा । [८१८]

से णं परो णेत्ता वदेज्जा,—“ आउसो त्ति वा, भयणीत्ति वा, आ-

१ सुगंधिद्रव्येण

...

राता सुगंधी द्रव्यो वडे घसी के वासी करीने सावुने आपीशुं^१ आवा शब्दो, सांभळीने मुनिए पेहेलेथीज कहेवुं के " हे आयुष्मन् अथवा वहेन, ए वत्तने तमे ते-वा सुगंधि द्रव्यो वडे घसता के वासता नहि. जो देवा चाहता हो तो घस्या के वा स्या वगर एमज आपो. तेम छतां गृहस्थ घसी के वासीने आपे तो तेवुं वत्त अ-योग्य गणीने लेवुं नहि. [८१७]

कदाच मुनिने तेडी जनार गृहस्थ पोताना घरना माणसोने एवुं कहे के हे आयुष्मन् अथवा वहेन, पेलुं वत्त लइ आवो, आपणे तेने थंडा या गरम पाणीथी छांटीने अथवा धोइने आ सावुने आपीशुं. आवा बोलो सांभळी मुनिए तेम करवा ग्रहस्थने ना पाडवी; अने कहेवुं के जो तमे मने देवा चाहता होतो एमने एमज आपो. तेम कइ छता गृहस्थ माने नहि तो ते वत्त ग्रहण न करवुं. [८१८].

कदाच मुनिने तेडी जनार गृहस्थ घेर जइ पोताना माणसोने कहे के " हे

हरेतं वत्थं, कंदाणि वा हरियाणि वा विसोधेत्ता समणस्स दासामो. ” एय-
प्पगारं णिग्घोसं सोच्चा णिसम्म जाव, “ भइणी चि वा, मा एयाणि तुमं
कंदाणि वा जाव विसोहेहि, णो खलु मे कप्पति एत्तप्पगारे वत्थे पडि-
ग्गाहित्तए । ” से सेवं वदंतस्स परो कंदाणि वा जाव विसोहेत्ता दलएज्जा
तहप्पगारं वत्थं अफासुयं जाव णो पडिग्गाहेज्जा । (८१९)

सिया से परो णेत्ता वत्थं णिसिरेज्जा^१ से पुव्वामेव आलोएज्जा
“ आउसो त्ति वा भइणी चि वा तुमंचेवणं संतियं^२ वत्थं अंतोमंतेण प-
डिलेहिस्सभि. ” केवली बूया ‘आयाण-मेयं;’-वत्थंतेण ओबद्धे सिया
कुंडले वा, गुणे वा, हिरण्णे^३ वा, सुवण्णे वा, मणी वा, जाव, रयणा-
वली वा, पाणे वा, बीए वा, हरिए^४ वा । अह भिक्खूणं पुव्वोवादिद्वा
जाव जं पुव्वामेव वत्थं अंतोअंतेण पडिलेहिज्जा । (८२०)

१ दद्यात् २ त्वदीय मेव ३ रूप्यं

आयु^५ म १ अथवा वेहेन, पेहुं वस्त्र लवो आपणे एना ऊपर अडेला कंद के लीलो
तरी ऊतारी साफ करीने ए वस्त्र साधुने आपीशुं.” आवा बोले सांभळीने तेम
करवा गृहस्थने ना पाडवी. ना पाड्या छातां गृहस्थ माने नहि तो ते वस्त्र ग्रहण
न करवुं. (८१९)

कदाच मुनिने तेडी जनार गृहस्थ मुनिने कोइ पण वस्त्र आपवा मांडे तौ
मुनिए शरुआतमांज कहेवुं के “ हे आयुष्मन् अथवा वेहेन हुं एकवार तपारा व-
स्त्रने चारे बाजु तपाशी लउं, पछी ग्रहण करीश. जो तपास्या वगरज ते वस्त्र
मुनि ग्रहण करे तो केवल ज्ञानिओए तेमां दोष बताव्या छे. कारण के ते वस्त्रना
छडामां कदाच कुंडल, सांकळ, रुपुं, सोनुं, मणि के रत्ननी माळा विगेरे पण वां-
धेला होय (अने ते कइ मुनिने लेवा योग्य नथी.) तथा वळी ते वस्त्र साथे जी-
वजंतु के धान्य या लीलेतरी वळगेलं होय, माटे मुनिने खास एज भलामण छे
के तेणे शरुआतमांज वस्त्रने चारे बाजु तपाशी पछी ग्रहण करवुं. (८२०)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण वत्थं जा ेज्जा सअंडं
जाव संताणगं, तहप्पगारं वत्थं अफासुयं जाव णो पडिग्गाहेज्जा ।
[८२१]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण वत्थं जाणेज्जा अप्पंडं
जाव संताणगं अलं अथिरं अधुवं अधारणिज्जं रोइज्जंतं ण रोच्चइ, तह-
प्पगारं वत्थं अफासुयं जाव णो पडिग्गाहेज्जा । [८२२]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण वत्थं जाणेज्जा, अप्पंडं
जाव संताणगं अलंथिरं धुवं धारणिज्जं रोइज्जंतं रुच्चइ तहप्पगारं वत्थं
फासुयं जाव पडिग्गाहेज्जा ।

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा “ णो णवए मे वत्थे ” ति कहु
णो बहुदेसिए ण सिणाणेण वा जाव पवसेज्जा । [८२३]

मुनि अथवा आर्याए जे वस्त्र, इंडां के जीवजंतुथी भरेलुं जणाय अने जे
पोताना बरनुं पण न होय तथा जे झाझुं टकी शके नहि तथा जे थोडा वखत सू-
धी ज वापरवा मळतुं होय तथा जे धरवा लायक न होय तथा कोइ पण रीते
पसंद पडतुं पण न होय तेवा अयोग्य वस्त्रने ग्रहण न करवुं. [८२१]

मुनि अथवा आर्याए जे वस्त्र इंडां के जीवजंतुथी रहित, पोताना खपना
व, टकाउ, हमेशना मोटे मळतुं, अने धरवा लायक तथा पसंद पडतुं होय ते-
वा निर्दोष वस्त्रने ग्रहण करवुं. [८२२]

मुनि अथवा आर्याए “ मरुं वस्त्र नवुं नथी अर्थात् जुनुं थइ गएलुं छे ”
एम धारीने तेने जरा झाझेरा सुगंधी द्रव्योथी घसवुं के मसळवुं नहि,
[८२३]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा “ णो णवए मे वत्थे ” ति कट्ठु
णो बहुदेसिएण सीतोदगवियडेण वा जाव पधोवेज्झा । (८२४)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा “ दुब्भिमंग्घे मे वत्थे ” ति कट्ठु
णो बहुदेसिएण सिणाणेण वा, तहेव, सीतोदगवियडेण वा उस्सिणोदगवि-
यडेण वा, (आलावओ) । (८२५)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिक्खेज्झ वत्थं आयावेत्तए वा
पयावेत्तए वा, तहप्पगारं वत्थं णो अणंतरहियाए पुढवीए, णो ससण्णिद्धा
ए, जाव संताणाए आयावेज्झ वा पयावेज्झ वा । (८२६)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिक्खेज्झा वत्थं आयावेत्तए वा प-
यावेत्तए वा तहप्पगारं वत्थं थूणंसि वा, गिहेलुगंसि^१ वा, उसुयालंसि^२

१ उंबरे वा, २ उदूषले वा.

एज प्रमाणे जूना थएला वस्त्रने जरा झाझेरा थंडा के गरम पाणीथी धोवुं
पण नहि.^१ [८२४]

मुनि अथवा आर्याए “ मारुं वस्त्र मेळुं थएल छे ” एय धारीने जरा झाझे-
रा सुगंधि द्रव्योथी तेने घसवुं मसळवुं नहि तथा थंडा के गरम पाणीथी तेने
धोवुं करवुं नहि. [८२५]

मुनि अथवा आर्याने ज्यारे कोइ पण वस्त्रने तडके सुकववानी जरूर पडे
त्यारे ते वस्त्रो तमणे तरतनी सूकेली, या भीजेली या जीवजंतुवाळी जमीन पर
न सुकाववां, [८२६]

एज प्रमाणे ते वस्त्रो लाकडानी स्थूणी उपर या दरवाजा पर या ऊखल

१ गच्छ निर्गत अर्थात् जिनकल्पि साधुना माटे आ सूत्र छे. गच्छमां
रहेला मुनिए तो यर्नतापूर्वक वस्त्र धोवां पण स्वरां एम टीकाकार जणावे छे.

वा, कामजलंसि^१ वा, अण्णयेरे वा तहप्पगारे अंतलिक्खजाए दुब्बद्धे
दुन्निक्खरो अणिकंपे चलाचले णो आयावेज्ज वा णो पयावेज्ज वा ।
[८२७]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिकंखेज्जा वत्थं आयावेत्तए वा
पयावेत्तए वा, तहप्पगारं वत्थं कुलियांसि^२ वा, भित्तिंसि^३ वा, सेलंसि
वा, अण्णतरे वा तहप्पगारे अंतलिक्खजाए जाव णो आयावेज्ज वा
पयावेज्ज वा । [८२८]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिकंखेज्जा वत्थं आयावेत्तए वा
पयावेत्तए वा, तहप्पगारे वत्थे खंधंसि वा, चंचंसि वा, मालंसि वा, पासा-
यंसि वा, हम्मियतलंसि वा, अण्णयेरे वा, अंतलिक्खजाए जाव णो आ-
यावेज्ज वा पयावेज्ज वा । [८२९]

से—त्त—मादाय एगंत मवक्कमेज्जा ; अहे ज्ञामथंडिलंसि वा,
जाव, अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि पडिलेहिय पमज्जिय पम-

१ स्नानपीठे वा, २ भित्तौ ३ नदीतटे

—

उपर या स्नान करवाना बाजोट उपर या एवीज किशमनी कोइ जमीनथी
उंची रहेती वस्तु उपर आयतेम लटकतां टांगीने नहि सूकववां [८२७]

वळी ते वत्तो भीतउपर या नदीना तट उपर या पाषणो उपर अथवा
एवीज किशमना हरेक जमीनथी उंचा रहेता पदार्थ पर पण नहि सूकववां
[८२७]

वळी ते वत्तो कोइ पण चीजोना ढगला उपर या बांछा उपर या माळ
उपर या घर उपर या हवेली उपर अथवा एवी जातना बीजा कोइ पण उंचा
पदार्थो उपर पण नहि सूकववां. [८२९]

किंतु ते वत्तो लइने एकांत स्थळमां जवुं. अने त्यां जीमज्जंतुरहित स्थळ

જિજય તતો સંજયામેવ વત્થં આયાવેજ્જ વા પયાવેજ્જ વા । (૮૩૦)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुगीए वा सामग्गियं ।
(૮૩૧)

(દ્વિતીય ઉદ્દેશઃ)

સે ભિક્ખુ વા ભિક્ખુણી વા અહેસણિજ્જાઈ^૧ વત્થાઈં જાણ્જા
અહાપરિગ્ગહાઈં વત્થાઈં ધારેજ્જા, ણો ધોણ્જા, ણો રહ્ણજ્જા, ણો ધોયરત્તા
ઈં વત્થાઈં ધારેજ્જા, અવલિઉંચમાણે^૨ ગામંતરેસુ ઓમચેલિર । એયં ચલુ
વત્થધારિસ્સ સામગ્ગિયં^૩ । (૮૩૨)

૧ અપરિકર્માણિ ૨ અગોપયન્ ૩ એતચ્ચ સૂત્રં જિનકલ્પિકોદ્દેશેન
દ્રષ્ટવ્યં, વસ્ત્રધારિત્વ વિશેષણાત્ ગચ્છાંતર્ગતૈપિ ચાચિરુદ્ધં ।

જોઈ તપાશી પુંજી પ્રમાર્જીં ય ન રૂઝક તે વસ્ત્રો સૂકવવાં. [૮૩૦]

एज खरेखर मुनि अने आर्याओना आचारनी संपूर्णता छे. [૮૩૧]

બીજો ઉદ્દેશ

(વસ્ત્ર સંબંધી વધુ આજ્ઞાઓ)

મુનિ અથવા આર્યાએ વસ્ત્રોને સુધારવાં કરવાં નહિ, કિંતુ જેવાં મળે તેવાંજ
પહેરવાં; તથા ધોવાં કે રંગવાં પણ નહિ, અને જો ધોણાં કે રંગેલાં હોય તો પહેર-
વાં નહિ. અને ગ્રામંતરે જતાં પોતાનાં વસ્ત્રો સંતાડવાં નહિ. ૫ વસ્ત્રાધારિ મુનિનો
આચાર છે. ૧ [૮૩૨]

આ સૂત્ર જિનકલ્પિ મુનિના માટે છે અને વસ્ત્રધારિ એવા વિશેષણથી સ્થ-
વિર કલ્પિના માટે પણ ઘટી શકે છે. (ટિપ્તિ.)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गाहावइकुलं पिंडवायपडियाए पवि-
सिउकामे सव्वं चीवर मायाए गाहावइकुलं पिंडवायपडियाए ^१ भिक्खमेज्झ
वा पविसेज्झ वा । एवं बहिया विचारभूमीं विहारभूमीं वा गामाणुगामं
दूइजेज्झा । अह पुण एवं जाणेज्जा तिच्चदेसियं वा वासं वासमाणं पेहाए
जहा पिडेसणाए, णवरं, सव्वं चीवर—मायाए । (८३३)

से एगइओ मुहुत्तगं मुहुत्तगं पडिहारियं वीयं वत्थं जाएज्झा, जाव
एगाहेण वा दुयाहेण वा तिचाहेण वा चउयाहेण पंचाहेण वा विप्पवसिय
उवागच्छेज्झा । तहप्पगारं वत्थं णो अप्पणा गिण्हेज्जा ^१, णो अण्णमण्ण—
स्स देज्झा, णो पामिच्चं कुज्जा, णो वत्थेण वत्थपरिणामं करेज्जा, णो परं
उवसंकमित्तु एवं वदेज्झा “आउसंतो समणा, अभिक्खसि वत्थं धारेत्तए

मूहुर्तादिकालोद्देशेन । १ वस्त्रवामी

मुनि अथवा आर्याए भिक्षा लेवा जतां या खरन्नु पाणी जतां या ग्रामा-
नुग्राम विहार करतां सघळां वस्त्र साथे लेवां. अने जो थोडो के घणो वरसाद व-
सतो जण, य पिंडपणा नामना अध्ययनमां कहां मुजव वर्त्तवुं. [८३३]

कोइ मुनि पासेथी कोइ मुनि, वे घडी या एक वे त्रण चार के पांच दि-
वस सूधी बापरवा माटे उधारुं वस्त्र मागी तेटलो वस्त्र वीजे गाम एकलो रही
आवी पाछो आवतां ते वस्त्र पाहुं आपवा मांडे तो (जो ते वस्त्र ते मुनिए त्यां
एकला रत्ताथी सूतां करतां बगाढयुं होय तो) ते तेहुं पेहेला मुनिए पोता सारु
लेवुंज नहि, तथा लइने बीजाने देवुं नहि, तथा उधारुं ठेरवी राखवुं नहि के ह-
णा तुंज बापर पछी भने बीजुं देजे, तथा तेना बदले बीजुं वस्त्र बदलवामां लेवुं
नहि, तथा बीजा मुनिने पण एम नहि कहेवुं के आ वस्त्र तमोने जोइतुं होय तो
ल्यो;” वली ते वस्त्र लांवा वस्त्र चाली शके तेहुं मजबूत होय तो तेने ताडी फ-

वा परिहरित्तए वा ; ” थिरं वा णं सतं णो पल्लिच्छदिय पल्लिच्छदिय प-
रिट्ठवेज्जा; तहप्पगारं ससंथितं^२ वत्थं तरस चेव णिसिरेज्जा; णो अत्ताणं
साइज्जेज्जा । [८३४]

से एगतिओ तहप्पगारं णिग्घोसे सोच्चा णिसम्म “ जे भयंतारो
तहप्पगाराणि वत्थाणि ससंघियाणि मुहुत्तगं मुहुत्तगं जाइत्ता जाव एगा-
हेण वा दुयाहेण वा तियाहेण वा चउयाहेण वा पंचाहेण वा विप्पवसिय
विप्पवसिय उवागच्छंति, तहप्पगाराणि वत्थाणि णो अप्पणो गेण्हंति अण्ण-
मण्णस्स अणुवयंते, तं चेव, जाव, णो सातिज्जंति, बहुवयणेण भासि-
यच्चं (८३५)

से हंता “ अहमवि मुहुत्तं परिहारियं वत्थं जाइत्ता जाव एगाहेण
वा दु—ति—चउ—पंचाहेण वा विप्पवस्सिय विप्पवसिय उवागच्छिस्सामि,
अवियाइं एयं गमेव सिया ” साइट्ठाणं संफासे । णो एवं करेज्जा ।
(८३६)

१ छपहतं

डीने परठवुं^१ नहि किंतु एवी जातलुं वस्स पाछुं आपनार मुनिनेज सोंपवुं.
[८३४]

एज प्रमाणे घणा मुनिओ पासेथी घणा मुनिओ वस्स भागी बीजे गाम
एक वे त्रण चार के पांच दिवस रही पाछा अवी वस्स पाछा आपवा मांडे तो
घणा मुनिओए ते वस्स जो कंड पण बगडेलां होय तो लेवां नहि—किंतु तेमनेज
सोंपवां. [८३५]

आक्री वात सांभळीने कोई मुनि एवं विचारे के “ हुं पण कोई मुनि पासे-
थी उधारुं वस्स भागी बीजे गाम जइ आवुं के जेथी ए वस्स बगडी अवार्थी मने-
ज मळसे, ” तो ते मुनि दोष पात्र थाय छे. माटे तेम नहि विचारवुं. [८३६]

१ छोटी देवुं नहि

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा णो वण्णमंताइं वत्थाइं विवण्णाइं करे-
ज्जा; णो विवण्णाइं वण्णमंताइं करेज्जा; “अण्णं वा वत्थं लभिस्सामि
रि” कट्ठु अण्णमण्णस्स देज्जा; णो पामिच्चं कुज्जा; णो वत्थेग वत्थपरि
णासं करेज्जा; णो परं उवसंकमित्तु एवं वदेज्जा, “आउसंतो समणा, अ-
भिकंखसि मे वत्थं धारित्तए वा परिहारित्तए वा;” थिरं वा ण संतं णो
पलिच्छिदिय पलिच्छिदिय परिट्ठवेज्जा, जहाचेयं वत्थं पावगं परो मन्नइ
। परं चणं अदत्तहारिं^१ पडिपहे पेहाए तरस वत्थस्स णिदाणे णो तेसिं-
भीओ उम्मगेण गच्छेज्जा । जाव अप्पुस्सए जाव ततो संजयामेव गामा
णुगामं दूइज्जेज्जा । [८३७]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूइज्जेज्जा अंतरासे वि-
हं^२ सिया । से जं पुण विहं जाणेज्जा ‘ इमंसि खलु विहंसि बहवे आ

१ अदत्तहारिणं तत्करं. २ अट्ठीप्रायः पन्थाः ।

मुनि अथवा आर्याए शोभीतां वस्त्रेने (चोरोना भयथी) कुशोभीतां न
करवां^१ कुशोभीतां वस्त्रेने सुशोभित न करवां “वदलामां हुं वीजुं वस्त्र मेळ-
धीश” एम विचारि एक वीजाने वस्त्रो आपवां नहि; बळी वस्त्रो उधारे पण आ-
पवां नहि; तथा एक वस्त्र आपी वीजुं वस्त्र लेवुं नहि; तथा वीजा मुनिने ते वस्त्र
लेवानुं पूछुं नहि, तथा वस्त्र गजवुत छातां “ए वस्त्र वीजाओने सारं नथी दे-
खातुं” एम विचारि तेना कटका करी परठवुं नहि. बळी रस्ते जतां चोरोने
देखी आडे मार्गे नहि चलवुं, किंतु धीरजथी यतनापूर्वक चाट्या जवुं. [८३७]

मुनि अथवा आर्याने ग्रामानुग्राम जतां वच्चे मोहोडुं भेदान आवी पडतां
अने त्या एवुं जणाय के आ भेदानमां घणा लूंटाराओ वटेमार्गुओना कपडा लत्तां

१ मुख्यत्वे ते तेमां वस्त्र लेवांज नहि.

મોસગા વત્થપડિયા સંપિંડિયા, 'જો તેસિં મીઓ ઉમ્મગ્ગેણ ગચ્છેજ્જા
જાત્ર ગામાણુગામં દૂઢ્ઠજ્જેજ્જા । (૮૩૮)

સે મિક્ખૂ વા મિક્ખુણી વા ગામાણુગામં દૂઢ્ઠજ્જમાણે અંતરા સે
આમોસગા પડિયાગચ્છેજ્જા, તે ણં આમોસગા એવં વદેજ્જા “ આઉસંતો સ-
મણા, આહરેત્તં વત્થં, દેહિ નિવિસ્સવાહિ, ” જહા ઇરિયાએ^૧ ણાણત્તં વ-
ત્થપડિયાએ । [૮૩૯]

એયં સ્વલુ તસ્સ મિક્ખુસ્સ મિક્ખુણીએ વા સામગિયં ।
(૮૪૦)

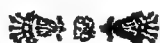

૧ ઈર્યાધ્યયનવત્ નાનાત્વં બોધ્યં ।

લૂંટ્યા માટે ભરાઈ બેઠા છે. તો તેમનાથી વીધી જઈને આડે માર્ગે નહિ જવું કિંતુ
ધીરજથી તેજ રસ્તે ચાલ્યા જવું. [૮૩૮]

મુનિ અથવા આર્યાને ગ્રામાનુગ્રામ જતાં વચ્ચે લૂંટારાઓ આવી મળે અને
તેઓ કહે કે ‘આયુષ્મન તપસ્વી, આ વસ્ત્ર લાવ, દે, કે છોડી દે’ તો જેમ ઈ-
ર્યાધ્યયનમાં કહેલું છે તેમ વર્તવું. [૮૩૯]

એ મુનિ અથવા આર્યાના આચારની સંપૂર્ણતા છે. [૮૪૦]

पात्रेषणाख्यं पंचदश मध्ययनम्.

[प्रथम उद्देशः]

से भिक्खू वा भिक्खुगी वा अभिक्खेज्जा पायं एसित्ते । से-
ज्जे पुण पायं जाणेज्जा तंजहा,—अलाउपायं वा, दारुपायं वा, सद्वियापायं
वा तहप्पगारं पायं जे णिगंथे तरुणे जाव यिरसंघयणे से एगं पायं घा-
रेज्जा, ^१ णो बीयं । [८४१]

से भिक्खू वा भिक्खुगी वा परं अद्दजोयणमेराए 'पायपडियाए'
णो अभिसंधारेज्ज गमणाए । [८४२]

१ जिनकल्पिकादिः

अध्ययन पंदरमुं.

पात्रेषणा.

पहेलो उद्देश.

(पात्र केवां अने शी रीते लेवां ?)

मुनि अथवा आर्याए ज्यारे पात्र जोइतुं होय त्यारे तुंवीतुं पात्र अथवा
माटीतुं पात्र अथवा एवीज तरेहुतुं बीजुं कोइ एण पात्र लेवुं. अने जे मुनि युवान
अने मज्जूत बांधावाळो होय तेणे मात्र एकज पात्र राखुं. ^१ [८४१]

मुनि अथवा आर्याए पात्र लेवा माटे वे गाऊजी हृदयी बाहेर न जवुं.
[८४२]

१ आ नियम एण जिनकालेय सावुने माटे छे, एम टीकाकार जणावे

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा सेज्जापुण पायं जाणेज्जा, अस्सिप-
डियाए एगं साहम्मिचं समुदिसस पाणाइं, जहा पिंडेसणाए चत्तारि आला
वगा । पंचमे बहवे समणमाहणा पणिते तहेव । [८४३]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अस्संजए भिक्खुपडियाए बहवे
समणमाहण (वत्थेसणा लावओ) [८४४]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जाइं पुण पादाइं जाणेज्जा वि-
रूवरूवाइं महद्धणमुल्लाइं, तंजहा, अयपादाणि वा, तंबपादाणि वा, सीस-
ग—हिरण्ण—सुवण्ण—रीरिया—हारपुड^१ पायाणि वा, माणि—काय—कंस—
संख—सिंग दंत—चेल—सेल—पायाणि वा, चम्मपायाणि वा, अण्णयराणि
वा तहप्पगाराइं विरूवरूवाइं महद्धणमुल्लाइं पायाइं अफासुयाइं जाव
णो पडिग्गाहेज्जा । [८४५]

१ लोहपात्रं.

मुनि अथवा आयाए जे पात्र गृहस्थे एकज मुनिने मोटे उद्देशाने तैयार
कर्तुं होय ते नहि लेवुं. अहीं पिंडेपणा ना नना अध्ययन प्रमाणे चार आलापक
बौली जवा. [८४३]

तेमज अनेक श्रमण—ब्राह्मण माटेनो आलापक वस्त्रैषणा मुजव जानवो^२
[८४४]

मुनि अथवा आयाए जे पात्रो बहु मूल्यवाला जगाय जेवा के लोढानां,
चांसाना, सीसानां, रुपानां, सोनानां, पीतळनां, पोलादनां, मणिनां, काचनां,
कांसाना, शंखनां, शींगडानां, दांतनां, कपडानां, पत्थरनां, चामडानां, के एही
कोइ पण तरेहनां बहु मूल्यवान पात्रो होय ते तेमणे ग्रहण करवा नहि. [८४५]

से भिक्खु वा, भिक्खुणी वा से उजाइं पुण पादाइं जाणेज्जा वि-
रूवरूवाइं महद्धणबंधणाणि वा, अयबंधणाणि वा, जाव चम्मबंधणाणि
वा तहप्पगाराइं महद्धणबंधणाइं अफासुयाइं णो पडिग्गाहेज्जा । इच्चेया-
इं आयतणाइं उत्रातिकम्म । [८४६]

अह भिक्खु जाणेज्जा चउहिं पडिमाहिं पादं एत्तिअ । तत्थ
खलु इमा पढमा पडिमाः—से भिक्खु वा भिक्खुणी वा उदिसिय उदिसिय
पायं जाएज्जा, तंजहा, लाउयपायं वा, दासुपायं वा, मट्टियापायं वा, त-
हप्पगारं पायं सयं वा णं जाएज्जा, जाव पडिगाहेज्जा । पढमा पडिमा ।
[८४७]

अहावरा दोच्चा पडिमाः—से भिक्खु वा भिक्खुणी वा पेहाए पेहा
ए पायं जाएज्जा, तंजहा, गाहाबई वा जाव कम्मकरी वा, से पुव्वामेव
आलोएज्जा “ आउसो चि वा, भइणी ति वा, दाहिसि मे एत्तो अण्ण-

बळीजे पात्रो उपर लोढा के चामड के कोई पण तेवी चीजना बहु मूल्य-
वान पड़ा लगाडेला होय ते पण ग्रहण नहि करवां. ए रीति पापना स्थळी अ-
रुगा रही बर्त्तवुं. [८४६]

मुनिए चार प्रतिज्ञाओथी पात्र गवेषवाजवुं. ते चार प्रतिज्ञाओनांनी पेहेली
प्रतिज्ञा आ प्रमाणेः—मुनि अथवा आर्या अमुक जातवुं नाम रुइ तेज पात्र मागे;—
जेवुं के तुंचीपात्र, काष्ठपात्र, मृत्तिकापात्र, कोरे, अने ते माग्यार्थी या पोतानी
मेळे आपे तो ते ग्रहण करे. ए पेहेली प्रतिज्ञा. [८४७]

वीजी प्रतिज्ञा आ प्रमाणेः—मुनि अथवा आर्या अमुक जातवुं पात्र गृह-
स्थाना घरे जोया वादज मागे अने ते मुजव गृहस्थ के चाकरडीने शरुआतमां
जोइ कहे के “ हे आयुष्मन् या बहेन, आ तुंचीपात्र, काष्ठपात्र के मृत्तिकापात्र वगे-

यरं पादं, तं जहा, लाउयपादं वा ” जाव तह्पगारं पायं सयं वा णं ज्ज-
एज्जा, परो वा से देज्जा जाव पडिगाहेज्जा । दोच्चा पडिमा ।
(८४८)

अहावरा तच्चा पडिमा;—से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से ज्जं पुण
पादं जाणेज्जा संगतियं वा वेजयंतियं वा, तह्पगारं पायं सयं वा ज्जव
पडिगाहेज्जा । तच्चा पडिमा । (८४९)

अहावरा चउत्था पडिमा;—से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उज्झियव
स्मियं पादं जाएज्जा; जं च—ण्णे बहवे समणमाहणा जाव वणीमगा णा-
वकंखंति, तह्पगारं पादं सयं वाणं जाव पडिगाहेज्जा । चउत्था पडि-
मा । (८५०)

इच्चेयाणं चउग्गं पडिमाणं अण्णयरं पडिमं (जहा पिंडेतणाए)
[८५१]

रेमानुं अमुक पात्र गने आपणे ? ” ए रीते माग्ग्याथी या पोतानी मेळे गृहस्थ के
चाकर ते आपे तो ग्रहण करे. ए बीजी प्रतिज्ञा. [८४८]

बीजी प्रतिज्ञा आ प्रमाणे:—मुनि अथवा आर्या, गृहस्थे बापरेलुं या गृह-
स्थना वपरात्ता वे जण पात्रोमानुं एक पात्र माग्ग्याथी या पोतानी मेळे गृहस्थे आ-
पतां ग्रहण करे. ए बीजी प्रतिज्ञा. [८४९]

चोथी प्रतिज्ञा आ प्रमाणे:—मुनि अथवा आर्या जे पात्र फेंकी देवा जेवुं
होय अने तेथी जेने बीजा कोइ (बौद्ध) भिक्षुक ब्राह्मण के भीखारी लोक ले
नहि तेवुं पात्र माग्ग्याथी या पोतानी मेळे गृहस्थे आपतां ग्रहण करे. ए चोथी प्र-
तिज्ञा. [८५०]

ए चार प्रतिज्ञाओमांनी कोइ पग प्रतिज्ञाने अंगीकार करनार मुनि ए उ-
त्कष न करवो के “के हुं उग्रतपनो करनार छुं; या, बीजो सावु एम करीं शके
नहि.” किंतु “जिनाज्ञा पाळनार सर्व सावु महापुरुषज छे” एम जाणी शुद्ध
संयम पाळवो. [८५१]

से णं एताए एसणाए एसमाणं परो पसित्ता वदेज्जा “आउसं-
तो समणा एज्जासि तुमं मासेण वा ” (जहा वत्थेसणाए.)
(८५२)

से णं परो णेत्ता वदेज्जा, “आउसो त्ति वा भग्णी ति वा आहरे
यं पादं, तेहेण वा, घण्ण वा, णवणीएण वा, बसाए वा, अब्भंघेत्ता वा
तहेव, सिणाणाइ तहेव, सीतोदगंकंदादि तहेव । (८५३)

से णं परो णेत्ता वदेज्जा “आउसंतो समणा, मुहुत्तगं मुहुत्तगं
अत्थाहि जाव, ताव अग्हे असणं वा उवकरेसु वा उवक्खडेसु वा, तो
ते वयं आउसो सपाणं संभोयणं पडिग्गहगं दास्सामो. तुच्छए पडिग्गहए
दिण्णे समणस्स णो सुट्ठ साहु भवति. ” से पुव्वामेव आलोएज्जा “आ-

आ रीतनी तज्जीजिथी मुनिने पात्र यागता जाइ गृहस्थ कहें “हे आ-
युष्मन् श्रमण, तमो एक महिनो ग्हीने आवजो” इत्यादि सांभळी मुनिए जेम
पिंढेपणाध्ययनमां वहुंछे तेम करवुं. [८५२]

मुनि के आर्याने तेडी जनार गृहस्थ कहें के “हे आयुष्मन् श्रमण, या
बहेन, पहेलुं पात्र लावः के जेथी तेने तेल, घी, माखण के चरवी चोपडी या
सुगंधि चीजो बडे सुवासित करी या उना के ताढा पाणीथी धोइ या कंद के वन-
स्पतिथी स्वच्छ करी मुनिने आपशुं.” आवां बोल सांभळी मुनिए तरत ते वा-
वत मनाइ पाढवी अने कहेवुं के जो आपवा चाहता हो तो एमज आपो.” तेम
कदां छतां गृहस्थ नहि माने तो ते पात्र मुनिए के आर्याए लेवुं नहि. [८५३]

तेडी जनार गृहस्थ कहें के “हे आयुष्मन् श्रमण, तमे थोडीवार उभा
रहो,^१ तेदळामां अमे आ रसोइपाणी तैयार करी लेवुं; अने तयारे हे आयुष्मन्
तमोने रसोइपाणी सहित पात्र आपीशुं, वेमके खाली पात्र साधुने आप्याथी स-

१ कारण क अमार पास वीजु वधतुं पात्र नथी (टीका).

उसो चि वा भइणी ति वा, णो खलु मे कण्णइ आधाकम्मिए असणे वा पाणे वा खाइमे वा साइमे वा, भोत्तए वा पायए वा । मा उवकरेहि मा उवक्खडेहि ; अभिकंखासि मे दातुं, एमेव दलयाहि ” सैं सेवं वंत्त-
रस परो असणं वा जाव उवकरेत्ता उवक्खडेत्ता सपाणं सभोयण पडिग्गहं गं दलएज्जा, तहप्पगारं पडिग्गहं अफासुयं जाव णो पडिग्गाहेज्जा ।
(८५४)

सिया सेवं परो णेत्ता पडिग्गहं गं गिसिरेज्जा, से पुव्वामेव आलो-
एज्जा “ आउसो चि वा भइणी ति वा तुमं चेव णं संतियं अंतोअंतेण पडिलेहिस्सामि (८५५)

केवली बूया आयाण—मेयं । अंतो पडिग्गहंसि पाणाणि वा बी-
याणि वा हरियाणि वा जाव अह भिक्खुणं पुव्वोवदिट्ठा एस पतिण्णा जं
पुव्वामेव पडिग्गहं गं अंतोअंतेण पडिलेहिज्जा । (८५६)

रुं न देखाय” आवे प्रसंगे साधुए जोइ तपाशी कहेवुं के “हे आयुष्मन् अथवा
बेहेन, मने मारा माटे करेलां रसोइपाणी काम लागवाना नथी. माटे मारा माटे ते
तैगार करता ना. जो पात्र देवा चाहता हो तो एमज खाली आपो.” आम कहा
छतां गृहस्थ आहारपाणी तैयार करी ते सहित पात्र आपवा मांडे तो ते अयोग्य
जाणी ग्रहण करवुं नहि. [८५४]

तेडी जनार गृहस्थ पात्र आपवा मांडे तयारे मुनिए शरुआतमां जोइ करी
कहेवुं के के “हे आयुष्मन् या वहेन, आ पात्र तमारुं छतांज हुं चारे बाजुथी
जोइने लइश. [८५५]

जो जोया वगर मुनि पात्र ले तो केवळज्ञानी कहे छै के एथी कर्मबंध
थाय. कारण के कदाच ते पात्रना अंदर जीवजंतु के वनस्पति (लीलफूल) एण
आधी जा. ते माटे मुनिने उपर मुजब भलामण छे के तैणे शरुआतमांज पात्र-
ने बधी बाजु जोइ तपाशी ग्रहण करवुं. [८५६]

सअंडादि सव्वे आलावगा जहा वत्थेसणाए; णाणत्तं,—तेल्लेण वा घण्ण वा णवणीएण वा वसाए वा सिणाणांदि जाव अण्णयरंसि वा तंहप्पगारंसि थंडिलांसि पडिलेहिय पडिलेहिय पमज्जियं तओ संजयामेव आमज्जेज्ज वा । [८५७]

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामंगियं जं सव्वट्ठेहिं सहितेहिं सया जएज्जासि त्ति बेमि । [८५८]

[द्वितीय उद्देशः]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा गाहावइकुलं पिंडवायपडियाए पवि-

सअंडादि सर्व आलापक वस्त्रैपणा मुजव जाणवा मात्र ए विशेष छे के जो तेल, घी, माखण, के चरवी विगेरेधी खरडेल पात्र जणाय तो निर्जीव स्थंडिल भूमिमां जइ जोइ पुंजी प्रमाजीं यतना पुर्वक तैने घसी नाखवुं । [८५७]

एज खरेखर मुनि अथवा आर्याना आचारनी संपूर्णता छे के बची वाव-
तोमां सदा यत्ना पुर्वक वर्त्तवुं. एम हुं कहुं छुं. [८५८]

बीजो उद्देश.

पात्र विपे वयु आज्ञाओ.

मुनि अथवा आर्याए आहार लेवा माटे गृहस्थनां घरै जतां शरुआतमांजि

? वस्त्रैपणा नामना चौदमां अध्ययनमांनी कलम ८२? थी ८३० लंगी-
नी कलमो प्रमाणे अहिं पण सर्व हकीकत जाणी लेकी.

समाणे पुव्वामेव पेहाए पडिग्गहगं, अवहट्ठु पाणे, 'पमज्जिय रयं ततो संजयामेव, गाहावइकुलं पिंडवायपडियाए णिक्खमेज्ज वा पविसेज्ज वा । (८५९)

केवली बूया 'आयाण मेयं.' अंतोपडिग्गहंसि पाणे वा, बीए वा, रए वा परियावज्जेज्जा । अह भिक्खुणं पुव्वोवदिट्ठा एस पतिण्णा, जं पुव्वामेव पेहाए पडिग्गहं, उवहट्ठु पाणे, पमज्जिय रयं, ततो संजया-मेव गाहावइ कुलं पिंडवायपडियाए पविसेज्ज वा णिक्खमेज्ज वा । [८६०]

से भिक्खु बा भिक्खुणी वा गाहावइ—जाव—समाणे सिया. से परो अभिहट्ठु अंतो पडिग्गहगंसि सीओदगं परिभाएत्ता णीहट्ठु^१ दलएज्जा तहप्पगारं पडिग्गहगं^२ परहत्यंसि वा परपादंसि वा अफासुयं जाव णो पडिग्गाहेज्जा । [८६१]

१ निस्सार्य. २ (अत्र मूलसूत्र पुस्तके “तहप्पगारं पडिग्गहगं” इति लिखितं लभ्यते परं टीकाकारेण तथा प्रकारं शीतोदक मिति व्याख्यातत्वात् तहप्पगारं सीओदगं” इति शुद्ध पाठः संभाव्यते. न ज्ञायते बालावबोधकारः कथं वृत्तिं नानुसृतः!)

पात्रने जोइ तपाशी, जीवजंतु दूर करी, रज प्रमार्जी यतनापूर्वक आहार लेवा जवुं आववुं. [८५९]

जो पात्र जोया प्रमार्ज्या विना आहार लेवा जाय तो केवळज्ञानी कहे छे के तेथी कर्मबंध थाय छे. जे माटे कदाच ते पात्रनी अंदर जीवजंतु, लीलफूल के रज पण रहेली होय माटे मुनिने उपर मुजब भलामण छे के तेणे शरुआतमांज पात्रने जोइ तपाशी पुंजीप्रमार्जी यतना पूर्वक आहार लेवा जवुं आववुं. [८६०]

मुनि अथवा आर्या गृहस्थना घरे आहारपाणी लेवा गएला होय, अने कदाच त्यां ते गृहस्थ पोताना पात्रमां टाहुं पाणी नाखीने ते मुनिने आपवा मांडे तो ते गृहस्थना हाथमां के पात्रमां रहेलुं तेवुं टाहुं पाणी अयोग्य जाणीने ग्रहण करी न.हे. [८६१]

सेय आह^१च^२ पडिगाहि^३ए सिया^४ से खिप्पामेव उदगंसि साह-
रेज्जा, सपडिगाह^५—मायाए च णं परिद्वेज्जा, ससणिच्चाए चणं भूमीए-
णियमेज्जा । (८६२)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उदउद्धं वा ससणिद्धं वा पडिगाहं
णो आमज्जेज्जा वा जाव पयावेज्जा वा । (८६३)

अह पुण एवं जाणेज्जा,—वियडोदए मे पडिगाहे छिण्णसिणेहे,
तहप्पगारं पडिगाहं ततो संजयामेव आमज्जेज्जा वा जाव पयावेज्जा वा ।
(८६४)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा गाहावइ. पविसिउकामे सपडिगाह-
मायाए गाहावइकुलं पिंडवायपडियाए पवित्तेज्जा वा णिक्खमेज्जा वा । एवं
बहिया विहारभूमिं वा गामाणुगामं दूइज्जेज्जा । (८६५)

१ कदाचित् २ प्रथमं तस्य दातु रुदकमाजने प्रक्षिपेत् तदनि-
च्छायां शेषसूत्रं.

कदाच ते भूलवृक्षी लेवाइ जाय तो तरतज (ते देनार घणीने त्यां पाहुं
आपी आवहुं पण जो ते लेवानी ते ना पाडे तो) बीजा कूवा विगेरेना सरखी
जातना पाणीमां तेने नाखी देहुं; तेम न बने तो पात्र सहित परठवी देहुं; अथवा
भीनाशवाळी जमीनमां दोळी आवहुं. [८६२]

मुनि अथवा आर्याए पाणी भीजेहुं के भीनाशवाळुं पात्र मशळ्हुं
के सूकवहुं नहि. [८६३]

किंतु ज्यारे एहुं जणाय के मारा पात्र उपरहुं पाणी के भीनाश दूर क-
यां छे, त्यारे ते मशळ्हुं के सूकवहुं [८६४]

मुनि अथवा आर्याए गृहस्थना घेर आहार लेवा जतां पात्रो सहित जहुं
आवहुं अने एज रीते बाहेर विहारभूमिमां गामोगाम फरतां पण पात्रो सहित फ-
रहुं. [८६५]

तिच्चदेसियादि जहा बीयाए वत्थेसणाए. णवरं, एत्थ पडिग्गहतो।

(८६६)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं जं सच्च-
ट्ठेहिं सहितेहिं सया जण्डजा सि, ति बेमि । (८६७)

मुनिए पात्र लेवा जतां जो थोडो या घणो वरसाद वरसतो होय तो जेम
पिंडैपणामां विधि बतावी छे तेम वर्त्तवुं. [८६६]

एज खरेखर मुनि तथा आर्याना आचारनी संपूर्णता छे के तेओए सर्व
बावतसां सदा यत्नवंत रहेवुं; एम हुं कहुं छुं. [८६७]

अवग्रह-प्रतिमाख्यं षोडश मध्ययनम्.

[प्रथम उद्देशः]

“ समणे भविस्सामि अणगारे अकिंचणे अपुत्ते अणसू परदत्त-
भोगी पावं कम्मं णो करिस्सामी ति, समुद्वाए, सव्वं भंते अदिण्णादाणं
पच्चक्खामि ” । [८६८]

से अणुपाविसित्ता गामं वा जात्र रायहाणिं वा णेव सये. अदिन्नं
गिण्हेज्जा; णेव-ण्णेणं अदिन्नं गिण्हावेज्जा; णेव-ण्णेणं अदिण्णं गिण्ह-

अध्ययन सोळमुं

अवग्रह-प्रतिमा.

पहेलो उद्देश.

(रहेवानुं मकाम केवुं पसंद करवु.)

“हूं श्रमण हूं माटे हूं घर, ढोलत, पुत्र, परिवार, तथा चतुष्पदादिक
सबे वस्तुनी ममता छोडीने भिलावृत्तियी बीजा पासेयी जे कंड मळरो तेनावडे
निर्गोह करतो थको पापकर्म नहि करीश. आ रीते सावध थइ हूं एवी प्रतिज्ञा
लउं हूं के हे पूज्य, मारे सर्व जातनी बीजाए नहि आपेली वरतु ग्रहण करवी
नहि.” [८६८]

आवा प्रतिज्ञावंत मुनिए गाम के शहरमां जइ पोते जाते, बीजाए नहि
आपेली वस्तु लेवी नहि; बीजाने कहिने लेवराववी नहि, तथा जे लेतां होय तेने

तं समणुजाणेज्जा । जेहि वि सद्धिं संपव्वइए, तेसिं पि याइं भिक्खू, छ-
त्तयं^१ वा मत्तयं वा दंडगं वा जाव चम्मच्छेदणं वा, तेसिं पुव्वामेव
उग्गहं अणुण्णविय अपडिलेहिय अपमज्जिय णो गिण्हेज्ज वा पगिण्हे-
ज्ज वा; तेसिं पुव्वामेव उग्गहं अणुण्णविय पडिलेहिय पमज्जिय गिण्हे-
ज्ज वा पगिण्हेज्ज वा । [८६९]

से आगंतरेसु वा (४) अणुवीइ उग्गहं जाएज्जाः—जे तत्थ
ईसरे जे तत्थ समाहिट्ठाए, ते उग्गहं अणुण्वेज्जा, “कामं खलु आ-
उसो, अहालंदं^१ अहापरिणातं^२ वसामो । जाव आउसंतरस उग्गहे,

१ वर्षाकल्पादि, यदिवा कारणिकः क्वचित् कुंकुणदेशादा वति-
वृष्टि संभवात् छत्रकमपि गृह्णीयात्. [टीका] २ यावन्मात्रं कालं. ३
यावन्मात्रं क्षेत्रं.

भटुं मानवुं नहि किं बहुना जेओनी साथे दीक्षा लीधेली होय तेओनां पण छत्र-
क,^१ मात्रक, दंडक, के चर्मछेदनक तेमनी रजा लीधा शिवाय तथा जोया प्रमा-
ज्या शिवाय नहि लेवां, किंतु, तेओनी रजा लइ जोइ प्रमाजीने ते ग्रहण करवां.
[८६९]

मुनिए ज्यारे मुसाफरखाना के घर विगेरे स्थळे पोताने रहैवानी जग्या
मागवी होय त्यारे पहेलां “आ जग्या मने योग्य छे?” एम विचार करीने पछी
त्यां जे मालेक के मुखी होय तेओनी आ प्रमाणे रजा लेवीः—“हे आयुष्मन्,
जो आपनी मरजी होय तो जेटला वखत लगी जेटली जगा वापरवा आपशो
तेटला वखत लगी तेटली जग्यामां अमे रहीशुं, अने ज्यां लगी हे आयुष्मन्, तमारी

१ वर्षाकल्प नामतुं कपटुं अथवा कौकण विगेरे देशोमां बहु वरसाद होवा-
थी कदाच मुनिने ते कारणे छत्र पण राखवुं पडे (टीकां)

જાવ સાહમ્મિયા, તાવ ઉગ્ગહં ગિહિરસામો, તેણપરં વિહરિસ્સામો । ”
(૮૭૦)

સે કિંપુણ તત્થો—ગ્ગહંસિ પવોગ્ગહિયાંસિ ? જે તત્થ સાહમ્મિયા સંભોતિયા^૧ સમણુણા ઉવાગચ્છેજ્ઞા, જે તેણ સયમેસિયણ અસણે વા (૪) તેણ તે સાહમ્મિયા સંભોદ્યા ઉવણિમંતેજ્ઞા; ણો ચેવ ણં પરવહિયાણ ઉગિજ્ઞિય ઉગિજ્ઞિય ઉવણિમંતેજ્ઞા । (૮૭૧)

સે આગંતોરેસુ વા (૪) જાવ સે કિંપુણ તત્થોગ્ગહંસિ પવોગ્ગહિયાંસિ ; જે તત્થ સાહમ્મિયા અણ્ણસંભોદ્યા સમણુણા ઉવાગચ્છેજ્ઞા, જે તેણં સયમેસિયણ ધીઠે વા ફલણ વા સેજ્ઞાસંથારણ વા, તેણ તે સાહમ્મિય અણ્ણસંભોદ્ધણ સમણુણે ઉવણિમંતેજ્ઞા; ણો ચેવણં પરવહિયાણ ઉગિજ્ઞિય ઉગિજ્ઞિય ઉવણિમંતેજ્ઞા । (૮૭૨)

૧ એકસામાચારીપ્રવિષ્ઠા:

પરવાનગી છે ત્યાં લગી જેટલા અમારા સમાનધર્મી સાધુ આવશે તેઓ સાથે રહીશું ત્યારવાદ ચાલ્યા જશું. ” [૮૭૦]

રહેવાની જગ્યા મેલઝ્યા વાદ ત્યાં જે સદાચારવંત સાંભોગિક (સાથે વેશી જમનારા) સાધુઓ આવે તો તેઓને મુનિણ પોતે લાવેલા આહારપાણીથી નિર્મત્રિત કરવા, પણ વીજાણ લાવેલા આહારપાણીથી બહુ વહુ રેંચીને નિર્મત્રણ ન કરવું. [૮૭૧]

રહેવાની જગ્યા મેલઝ્યા વાદ ત્યાં જે સદાચારવંત સમાનધર્મી પણ અસાંભોગિક (સાથે નહિ જમી શકનાર) સાધુઓ આવે તો તેઓને મુનિણ પોતે લાવેલા વાજોઠ, પાટ, કે શય્યાના પાથરણાથી નિર્મત્રિત કરવા; પણ વીજાણ લાવેલાથી વહુ વહુ રેંચીને નિર્મત્રણ ન કરવું. [૮૭૨]

से आगंतोरेसु वा (४) जाव से किंपुण तत्थोग्गहंसि पवोग्गहि-
यंसि ? जे तत्थ गहावर्द्धणं वा गहावद्भुत्ताणं वा सूती वा पिप्पलए वा
कग्गसोहणए वा णहच्चेदं वा तं अप्पणो एगस्स अट्ठाए पडिहारियं
जाइत्तां, णो अण्णमण्णस्स देज्ज वा वदेज्ज वा; सयं करणिज्जं ति कट्ठु
से तत्तादाए तत्थ गच्छेज्जा, गच्छित्ता पुच्चाभेव उत्ताणए हत्थे कट्ठु भू-
मीए वा ठवेत्ता, ' इमं खलु, इमं खलु ' ति आलोएज्जा, णोच्चेवणं स-
यं पाणिणा परपाणिंसि पच्चणिणेज्जा (८७३)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा सैज्जंपुण उग्गहं जाणेज्जा अणंत-
राहियाए पुट्ठीए ससणिडाए पुट्ठीए जाव संताणाए, तहप्पगारं उग्गहं
णो उग्गेहेज्जा वा पग्गेहेज्ज वा । (८७४)

रहेवानी जगा मेलव्यावाद त्यां जे गृहस्थ अथवा तेना पुत्रोनी सोय,
निष्पत्क, ^१ कर्णशोधनिका^२ के नखच्छेदनिका^३ मुनिए पोताना माटे मानी ला-
वली होय ते बीजा मुनिओने देवी लेवी नहि. किंतु पोतानुं काम करीने ते वस्तु
लइ गृहस्थने त्यां जइ ते चीज पोतामा खुल्ला हाथमां धरी अथवा जमीनपर
धरी गृहस्थने कहेवुं के आ रही तमारी चीज, आ रही तमारी चीज" पण पोते-
पोताना हाथे गृहस्थना हाथमां मेलवी नहि. (८७३)

मुनि अथवा आर्याए जे मकान सचिच पृथ्वीवाळुं अथवा लीली पृथ्वी
वाळुं अथवा जीव जंतुवाळी पृथ्वीवाळुं जणाय तेवुं मकान रहेवा माटे ग्रहण
करवुं नहि [८७४]

१ मूलपाठमां 'पिप्पलं वा' एवो शब्द छे टीकायां कइ व्याख्या नथी
बालावबोधकारं मात्र एटलुंज लखे छे के पिप्पलक एटले उपकरण विशेष- ए
परधी ते कइ जातनुं ते चोकर जाणी सकातुं नथी, छतां एम शंभव छे के ते
चाटु वषाशनुं हेतुं जौइए २ कान खोतरणी. ३ नेरणी.

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा सेज्जंपुण उग्गहं जाणेज्जा थुणंसि वा [४] तहप्पगारे अंतलिक्खजाए दुब्बद्धे जाव णो उग्गहं उगिण्हेज्ज वा पगिण्हेज्ज वा । (८७५)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा सेज्जं पुण उग्गहं जाणेज्जा कुलियांसि वा जाव णो उगिण्हेज्ज वा [२] [८७६]

से भिक्खू वा [२] खंधंसि वा, अण्णयरे वा तहप्पगारे जाव णो उगिण्हेज्ज वा [२] । (८७७)

सेज्जंपुण उग्गहं जाणेज्जा ससागारियं सागणियं सउदयं सइ-
तिय सक्खुडुं सपसु सभत्तपाणं, णो पणस्स णिक्खमणपवेस—जाव—ध-
म्माणुजोगचिंताए, सेवं णच्चा तहप्पगारे उवस्सए ससागारिए जाव
सक्खुडु—पसु—भत्तपाणे णो उग्गहं उगिण्हेज्ज वा [२] (८७८)

मुनि अथवा आर्याए जे मकान लाकडाना थांभला विगेरेपर आकाशमां जेवी तेवी रीते बाधेल होय तेवुं मकान ग्रहण करवुं नहि. [८७५]

मुनि अथवा आर्याए जे मकान (काची) भंतिपर बांधेलुं होय तेवुं मकान ग्रहण करवुं नहि. [८७६]

मुनि अथवा आर्याए जे मकान गढ के थांभला विगेरेपर उंचुं बाधेल होय ते अथवा तेवी जातनां बीजा कोइ पण मकान ग्रहण करवां नहि. [८७७]

जे मकानमां गृहस्थ रहेला होय, अग्नि रहेली होय, पाणी रहेलुं होय, स्त्रीओ रहेली होय, बाळको रहेलां होय, जानवरो रहेलां होय, अने आहारपाणी रंधातां होय, अने तेथी करीने जे मात्र पुरुषोने नीकळवा पेशवामां के धर्मविचारणा कर-
चामां अगवड भरेलुं होय तेवुं मकान ग्रहण करवुं नहि. [८७८]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा सेज्जपुणं उग्गहं जाणेज्जा गाहाइ-
कुलस्स मज्झेमज्झण गंतुं पंथेपडिबद्धं वा, णो पण्णस्स-जाव से एवं
णच्चा तहप्पगारे उवस्सए णो उग्गहं उगिण्हेज्ज वा [२] (८७९)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा सेज्जपुण उग्गहं जाणेज्जा-इहखलु
गाहावई वा जाव कम्मकरीओ वा अण्णमणं अक्कोसंति वा-तहेव ते-
च्छादि-सिणाणादि-सीओदगवियडादि-णगिणादि य-जहा सेज्जाए आ-
लावगा । णवरं उ गहवच्चवता । (८८०)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा सेज्जपुण उग्गहं जाणेज्जा आइण्ण-
संलेक्खं णो पण्णस्स जाव चिंताए, तहप्पगारे उवस्सए णो उग्गहं
उगिण्हेज्ज वा [२] (८८१)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स [२] सामगियं । (८८२)

मुनि अथवा आर्याए जे मकानमां गृहस्थोच्चा समुदायमांथी थइने दाखल
थइ शकातुं होय अने तेना लीधे प्राज्ञ पुरुषने नीकलवा पेशवामां अगवढं भरेलुं
होय तेवुं मकान न लेवुं [८७९]

मुनि अथवा आर्याए जे मकानमां घरघणी के चाकरडीओ अरसपरस
लढता होय, तेज मुजव ज्यां तैलादिकथी अभ्यंगन करता होय, नहाता होय,
अथवा नग्न थइ रहेता होय तेवा मकानमां रहेवुं नहि. [८८०]

मुनि अथवा आर्याए जे मकान चित्रामणथी भरपूर होय अने तेथी धर्म-
ध्यानने अनुकूल न होय तेवा मकानमां रहेवुं नहि. [८८१]

एज मुनि अथवा आर्याना आचारनी संपूर्णता छे के सर्व बाबतोमां सावधान
रहेवुं. [८८२]

[द्वितीय उद्देशः]

से आगंतारेसु वा [३] अणुवीइ उगहं जाएज्जा—जे तत्थं ईसरे समाहिट्ठाए ते उगहं अणुण्णावित्ता, “कामं खलु आउसो, अहालंदं अहापरिण्णायं वसामो, जाव आउसो, आउस्संतस्स उगहे, जाव साहम्मियाए, ताव उगहं उग्गिहिस्सामो; तेणपरं विहरिस्सामो” । (६८३)

से किंपुण तत्थ उग्गहंसि पवोगाहियांसि? जे तत्थ समण्ण वा माहणाण वा, दंडए वा छत्तए वा जाव चम्मच्छेदणए वा, तं णो अंतोहिंतो बाहिं णीणेज्जा; बहियाओ वा णो अंतो पवेसेज्जा; णो सुत्तं वा णं पडिबोहेज्जा; णो तेसिं किंचिवि अप्पतियं^१ पडिणीयं करेज्जा । (८८४)

१ मनसःपीडां

बीजो उद्देश.

(रहेवाहुं मकान पसंद करवानी रीत तथा ते वावतनी सात प्रतिज्ञाओ)

मुनिए मुसाफरखाना विगेरे स्थळे विमर्श-पूर्वक^१ अवग्रह (मुकाम) मागतां ते स्थळना मालेक अथवा मुखीनी आ प्रमाणे रजा लेवी:-“हे आयुष्मन्, जेवुं स्थळ अने जेवी तेना मालेकनी रजा होय ते प्रमाणे अमे रहिए छीए. माटे ज्यां सूधी तमो अहीं छो अथवा ज्यां लगी तमारी रजा छे त्यां लगी अने जेटला अमारा संघाती आवशे ते प्रमाणे अवग्रह (मुकाम) लेहुं; त्पार वाद चाल्या जशुं.” [८८३]

अवग्रह (मुकाम) लीधा वाद शुं करवुं? त्यां जे श्रमणो के ब्राह्मणोना दंड, छत्र, के चर्मच्छेदक शस्त्र पडयां होय ते अंदरथी बाहेर न लाववां; बाहेरथी अंदर न मोकलवां; तेओ सूतेला होय तो तेमने जगाडवा नहि; तथा तेमने कंड अणगमतुं के प्रतिकूल नहि करवुं. [८८४]

१ निश्चयपूर्वक Having reflected on his fitness.

से भिक्खू वा [२] अभिकंसेव्वा अंबवणं उवागि छत्तएः जे तत्थ ईसरे जे तत्थ समाहिट्ठाए, ते उग्गहं अणुजाणावेज्जा “ कामंस्खलु जाव विहरिस्सामो ” (८८५)

से किंपुण तत्थोग्गहंसी पवोग्गहियंस्सि अह भिक्खू इच्छेज्जा अंबं भोत्तए वा, से ज्झ पुण अंबं जाणेज्जा सअंडं जाव संसताणं तहप्प-गारं अंबं अफासुयं जाव णो पडिगाहेज्जा । (८८६)

से भिक्खू वा [२] सेज्जं पुण अंबं जाणेज्जा अप्पंडं जाव संता-णं अतिरिच्छच्छिण्णं अवोच्छिणं अफासुयं जाव णो पडिगाहेज्जा । (८८७)

से भिक्खू वा [२] सेज्जं पुण अंबं जाणेज्जा अप्पंडं जाव संता-णं तिरेच्छच्छिण्णं वोच्छिणं फासुयं जाव पडिगाहेज्जा । (८८८)

साधु अथवा साध्वीए आंबाना वनमां (मुकाम लेवा) जतां तेना मालेक के मुखीनी पण उपर मुजवज रजा लेवी. [८८५]

आंबाना वनमां मुकाम लीया वाद शुं करवुं ? त्यां जो साधु आंबाना फळ खवा इच्छे तो जे आंबानुं फळ (केरी) इंडा तथा कीडीओथी भरेलुं होय तेवुं अयोग्य फळ नहि लेवुं. [८८६] *

साधु अथवा साध्वीए जे आंबानुं फळ इंडा तथा कीडीओथी रहित छतां कापेलुं के कटका पाडेलुं न होय ते अयोग्य जाणी लेवुं नहि. [८८७] *

साधु अथवा साध्वीए जे आंबानुं फळ इंडा तथा कीडीओथी रहित छतां आडुं अवलुं कापेलुं होय के तेना जूदा जूदा कटका करेला होय तेवुं फळ योग्य जाणीने लेवुं. [८८८] *

१ कारणयोगे टीका. * कलम ८८५ थी ८९९ सुधी आंबा शेलडी लसण वीगेरे ज्यं आबे त्यां ते अचित्त होय तोज वापरवानो भावार्थ छे.

से भिक्खू वा [२] अभिकंखेज्जा अंबभित्तयं^१ वा अंबपेसिपं^२ वा अंबचोयगं^३ वा अंबसालगं^४ वा अंबदालगं^५ वा, भोत्तए वा पायए वा सेज्जं पुण जाणेज्जा अंबभित्तगं वा जाव अंबदालगं वा सअंडं जाव संताणं अफासुयं जाव णो पडिग्गाहेज्जा । (८८९)

से भिक्खू वा (२) सेज्जं पुण जाणेज्जा अंबभित्तगं वा अप्पंडं जाव संताणं अतिरिच्छच्छिण्णं वा अवोच्छिण्णं वा अफासुयं जाव णो पडिग्गाहेज्जा । (८९०)

से भिक्खू वा (२) सेज्जं पुण जाणेज्जा अंबभित्तगं वा अप्पंडं जाव संताणं तिरिच्छच्छिण्णं वोच्छिण्णं फासुयं जाव पडिग्गाहेज्जा । (८९१)

१ आम्राद्धं २ आम्रफालीं ३ आमृच्छल्लीं ४ रसं ५ सूक्ष्म-
खंडानि.

साधु अथवा साध्वीए आंवाना फलना अर्धकटका, अथवा फाल, अथवा छाल, अथवा रस, अथवा क्षीणा कटका खावा पीवाना होय तो जे कटका विगेरे इंडां के कीडीओथी भरेला होय ते अयोग्य जाणीने नहि ले । [८८९]

साधु अथवा साध्वीए आंवाना फलना अर्ध कटका विगेरे, इंडां के कीडी-ओथी रहित छतां आढा अवळा कापेला के छूटा पाडेला न होय तो अयोग्य जाणी नहि लेवां. [८९०]

किंतु जो ते आंवाना अर्ध कटका विगेरे, इंडां के कीडीओथी रहित छतां कापेला कूपेला के छूटा पाडेला होय तो लेवां. [८९१]

से भिक्खू वा (२) अभिकंखेज्जा उच्छुवणं उवागच्छित्तए; जे तत्थ ईसरे, जाव, उग्गहंसि । (८९२)

अह भिक्खू इच्छेज्जा उच्छुं भोत्तए वा पायए वा, से ज्जं उच्छु जाणेज्जा सअंडं जाव णो पडिग्गहेज्जा । अतिरिच्छच्छिण्णं तहेव । तिरिच्छच्छिण्णं तहेव । (८९३)

से भिक्खू वा (२) सेज्जं पुण अभिकंखेज्जा अंतरुच्छुयं^१ वा, उच्छुगांडियं वा, उच्छुचोयगं वा, उच्छुसालगं वा, उच्छुदालगं वा, सअंडं जाव णो पडिग्गहेज्जा । [८९४]

से भिक्खू वा [२] से ज्जं पुण जाणेज्जा अंतरुच्छुयं वा जाव डालगं वा सअंडं जाव णो पडिग्गहेज्जा । [८९५]

से भिक्खू वा (२) से ज्जं पुण जाणेज्जा अंतरुच्छुयं वा जाव डालगं वा अप्पंडं जाव णो पडिग्गहेज्जा अतिरिच्छच्छिण्णं । (८९६)

तिरिच्छच्छिण्णं तहेव पडिग्गहेज्जा । [८९७]

१ पूर्वमव्यं ।

साधु अथवा साध्वीए सेलडीना वनमां मुकाम करतां तेना मालेक के मुखीनी रजा लइ रहेधुं. [८९२] *

त्यां जो सेलडी साधुने खावी पीवी पडे तो जे सेलडी इंडां के कीडीओथी भरेली होय के कापेली कूपेली न होय ते नहि लेवी किंतु इंडां-कीडीओथी रहित छतां कापेली के छूटी पाडेली होय ते लेवी. [८९३] *

एज मुजव सेलडीनी गांठे, गंडेरी, फालियां, रस, के कटका पण इडां-कीडीवाळां के कापकूप विनाना होय ते न लेवां [८९४-८९५-८९६]

किंतु इडां कीडीओथी रहित छतां कापेलां कूपेलां होय ते लेवां. [८९७]

* जुओ फुटनोट कलम ८८५ न्नी.

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा अभिक्खवेज्झा ल्हसुणवणं उवागच्छित्त
ए । तिण्णिआलावगा तहेव । णवरं ल्हसुणं । (८९८)

से भिक्खु वा [२] अभिक्खवेज्झा ल्हसुणं वा, ल्हसुणकंदं वा,
ल्हसुणचोयगं वा, ल्हसुणणालगं वा, भोत्तए वा पायए वा, से ज्जं पुण
जागेज्झा ल्हसुणं वा, जाव, ल्हसुण बीर्यं वा सअंडं जाव णो पडिगाहेज्झा
। एवं अतिरिच्छच्छिण्णेवि । तिरिच्छच्छिण्णे पडिगाहेज्झा^१ । (८९९)

से भिक्खु वा [२] आंगंतारेसु वा [४] जाव; उग्गाहियंसि, जे
तत्थ गाहावईण वा गाहावइपुत्ताण वा इच्चेयाइं आयतणाइं उवातिस्सु^२।
९००)

अह भिक्खु जाणेज्झा इमाहिं सत्ताहिं पडिमाहिं उग्गहं उगिण्हित्तए
। [९०१]

१ आम्नादिसूत्राणा मवकाशो निशीथषोडशोद्देशका दवगुत्तव्यः
२ अवग्रहंगृहीतुं जानीयादितिशेषः

साधु अथवा साध्वीए लसणना वनमां जतां पप्प एज मुजव वर्त्तवुं
[८९८]*

साधु अथवा साध्वीए लसण, लसणतुं कंद, लसणनी फाळ, के लसणनी
नाळ खावा पीवा इच्छतां ते जो इडां-कीडीओधी भरेलां के कापकूप वगरनां
होय तो न लेवां किंतु इडां-कीडीओधी रहित छातां कापेला कूपेला होय तो लेवां.
[८९९]*

साधु अथवा साध्वीए मुशाफरशाळा विगेरे स्थळोमां निवास कर्या वाद
त्यां गृहस्थोनी कर्मजनक प्रवृत्तिथी दूर रही वर्त्तवुं [९००]

पहेली प्रतिज्ञाः-मुशाफरखाना विगेरे स्थळोमां मुकाम मागी तेना मालेकनी
रजा लगी रहीशुं. ए पहेली प्रतिज्ञा. [९०१]

* जुओ फुटनोट कलम ८८५ नी.

तत्थ खलु इमा पढमापडिमाः—से आगंतारेसु वा [४] अणुवीइ उग्हं जाएज्जा, जाव, बिहरिस्सामो । पढमा पडिमा । (९०२)

अहावरा दोच्चा पडिमा ^१—जस्सणं भिक्खुस्स एवं भवति, “अहं च खलु अण्णेसिं भिक्खूणं अट्ठाए उग्हं गिण्हिस्सामि; अण्णेसिं भिक्खूणं उग्हिए उग्हे उवळ्ळिस्सामि ” । दोच्चा पडिमा । (९०३)

अहावरा तच्चा पडिमा ^२—जस्सणं भिक्खुस्स एवं भवति, “ अहं

१ द्वितीया प्रतिमा सामान्येन इयंतुगच्छांतर्गतानां संभोगिकाना मसंभोगिकानां चोद्युक्तविहारिणां. यत स्तेन्योन्यार्थं याचंत इति. २ तृतीया—एषा त्वाहालंदिकानां यतस्ते सूत्रार्थावशेष माचार्यादभिकांक्षंते, आचार्यार्थं याचंते

बीजी प्रतिज्ञाः^१—कोइ साधु एवो ठराव करे के “ हुं बीजा साधुओने माटे अवग्रह मागीश. अने बीजाओए लीधेला अवग्रहमां रक्षीश. ” ए बीजी प्रतिज्ञा. [९०३]

बीजी प्रतिज्ञाः^२—कोइ साधु एवो ठराव करे के “ हुं बीजा साधुओना अर्थे अवग्रह (मुकाम) लइश; पण बीजाओना लीधेला अवग्रहमां रहीश नहि. “ ए बीजी प्रतिज्ञा. [९०४]

चौथी प्रतिज्ञाः^३—कोइ साधु एवो ठराव करे के “ हुं बीजा माटे अवग्रह

१ बीजी प्रतिज्ञा; गच्छमां रहेल सांभोगिक या असांभोगिक उद्युक्त विहारवाळामे होय; कारण के तेओ एक बीजा माटे मागे छे. जुओ फुटनोट कलम ८५५ नी

२ बीजी प्रतिज्ञा, आहालंदिक मुनिने होय; जे माटे तेओ सूत्रार्थनो अवशेष आचार्य पासेथी चाहे छे तेमज आचार्य माटे याचे छे.

३ चौथी प्रतिमा, गच्छमां रहेला अभ्युद्यत विहारि मुनिओ जेओ जिन-कल्पीआदिकना माटे तैयारी करता होय तेमने होय.

च खलु अण्णेसिं भिक्खूणं अट्ठाए उग्गहं गिण्हिस्सामि; अण्णेसिं च उग्ग-
हिए उग्गहे णो उवलस्सामि । तच्चा पडिमा । (९०४)

अहावरा चउत्था पडिमा^१:-जस्सणं भिक्खुस्स एवं भवति, “अ
हंच खलु अण्णेसिं भिक्खूणं अट्ठाए उग्गहं णो उग्गिण्हिस्सामि; अण्णेसिं
च उग्गहे उग्गहिए उवलस्सामि । ” चउत्था पडिमा । (९०५)

अहावरा पंचमा पडिमा^२:-जस्सणं भिक्खुस्स एवं भवति “अ-
हं च खलु अप्पणो अट्ठाए उग्गहं उग्गिण्हिस्सामि, णो दोण्हं, णो तिण्हं,
णो चउण्हं, णो पंचण्हं । पंचमा पडिमा. । (९०६)

अहावरा छट्ठा पडिमा^३:-से भिक्खू वा (३) जस्सेव उग्गहे

१ चतुर्थी, इयंतु गच्छएवाभ्युद्यतविहारिणां जिनकल्पाद्यर्थं परिकर्म
कुर्वतां. २ पंचमी—इयंतु जिनकल्पिकस्य. ३ षष्ठी, एषापि जिनकल्पि-
कादे:

नहि लइश; पण वीजाओना लीधेला अवग्रहमां रहीश. ” ए चोथी प्रतिज्ञा.
[९०५]

* मुनिए अवग्रह (मुक्काम) लेतां आए सात प्रतिज्ञाओ जाणवी जोइए:-
[९०१]

पांचमी प्रतिज्ञा^१:-कोइ सावु अथवा साध्वी एवो ठराव करे के ‘हुं फक्त
मारा माटेज अवग्रह लइश; शिजाय वे, त्रण, चार, के पांचना माटे नहि लइश.”
ए पांचमी प्रतिज्ञा. [९०६]

छठी प्रतिज्ञा^२:-कोइ सावु अथवा साध्वी कोइना अवग्रहमां रही जो

१ पांचमी जिनकल्पिने होय.

२ छठी जिनकल्पि विगेरेने होय.

* ३२७ भा पानामां ९०१ कलमहुं भाषांतर रही जवाधी अही दाखल
कैरलुं छे. माटे वांचनारे तेनो संबंध मेळवी लेवो.

उवहिएज्जा, जे तत्थ अहासमग्गागते, तंजहा, इक्कडे जाव पलाले वा, तस्स लाभे संवसेज्जा; तस्स अलभे उक्कुडुए वा णेसज्जिए वा विहरेज्जा । छट्ठा पडिमा । (९०७) -

सत्तमा पडिमा;—से भिक्खु वा [२] अहासंथडमेव उग्गहं जा-
एज्जा; तंजहा, पुढविसिलं वा, कट्ठसिलं वा, अहासंथडमेव, तस्स लाभे
संवसेज्जा; तस्स अलभे उक्कुडुओ वा णेसज्जिओ वा विहरेज्जा । स-
त्तमा पडिमा । (९०८)

इच्चेतासिं सत्तहं पडिमाणं अण्णयरं, जहा पिंडेसणाए ।

९०९)

सुर्य मे आउसं, तणं भगवया एव मक्खायं; इह खलु थेरोहिं
भगवंतेहिं पंचविहे उग्गहे पणत्ते:—तंजहा, देविंदोग्गहे, रायोग्गहे, गा-

त्यांज इक्कडे के पराळी विगेरे शय्या मळे तो सुए; नहि तो उत्कडुक आसने
अथवा बेशीने रात्रि कहाडे. ए छठी प्रतिज्ञा. [९०७]

सातमी प्रतिज्ञा:—साधु अथवा साध्वी अमुक प्रकारनोज अवग्रह मागे,
जेवो के, पत्थरना तळवाळो या, काष्ठना तळवाळो विगेरे, अने तेवोज जो
मळे तो त्यां सुए, नहि तो दीजी तरेहनो मळतां उत्कडुक आसने अथवा
बेशीने रात कहाडे ए सातमी प्रतिज्ञा. [९०८]

ए सात प्रतिज्ञाओमांथी गमे ते प्रतिज्ञाथी वर्तवुं. २१ स्थळे आत्मोत्कर्ष-
वर्जनादिक पिंडवैषणा मुजव जाणवो. [९०९]

हे आद्युष्मन्, में सांभळ्युं छे: ते भगवाने आ रीते कस्युं छे—स्थविर भग-
वंतोए पांच प्रकारनो अवग्रह कस्यो छे, जेमके,—देवेंद्रनो अवग्रह, राज, नोर अव-

१. ज १, गहं विगेरेतुं पराळ.

२ राज शब्दे चक्रवर्ति राजा इहां लेवो.

हावइउग्गहे, सागारियउग्गहे, साहम्मियउग्गहे । (९१०)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स [२] सामगियं (९११)

[प्रथमा चूला समाप्ता]

ग्रह, गाथापतिनो^१ अवग्रह, सागारिकनो^२ अवग्रह, साधर्मिकनो अवग्रह, (९१०)

एज वधी साधु अथवा साध्वीना आचारनी संपूर्णता छे के सर्व वावतम.
तजवीजथी रहेवुं. [९११]

(पहेली चूला पूर्ण थइ)

१ गाथापति शब्दे जे ज्ञानानो राजा होय ते लेवो. २ सागारिक-
शब्दथी ग्रहस्थ लेवो.

द्वितीया चूला
स्थाननाम सप्तदश मध्ययनम्.

(एकोद्देशं)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिक्खेइ ठाणं ठाइत्तए; से अ-
णुपविसेज्जा गामं वा, जगरं वा. जाव सण्णिवेसं वा । से अणुपविसित्ता
गामं वा, जाव सण्णिवेसं वा, से ज्जं पुण ठाणं जाणेज्जा सअंडं जाव
समघ्कडासंताणयं, तं तहप्पगारं ठाणं अक्कामुयं अणेसणिज्जं लाभे संते
णो पडिगाहेज्जा । एवं सेज्जागमेणं णेयव्वं । जाव उदयपसूयादंनि ।
[९१२]

थीजी चूलीका.

अध्ययन सत्तरसुं.

स्थान.

पहेलो उद्देश.

(उभा रहेवा मोटे जग्गा केवी पसंद करदी ?)

साधु अथवा साध्वीए उभा रहेवा मोटेनी जग्गा मेळवचा सारु गम नगर
के सन्निवेशमां जनां जे स्थान टंडां-मकोडी विगेरेथीं भरेलुं जगाथ तेथुं स्थान
मळतां छतां अयोग्य गणी नहीं लेवुं ए रीते सचळुं जग्गाध्ययन माफक जाणवुं.
यावतुं जे स्थान पाणीथी पेदा थतां कंडादिकथी व्याप्त होय तेथुं स्थान पण नहि
वेवुं. [९१२]

इच्छेयाइं आयतणाइं उवातिकम्म अह भिक्खू इच्छेज्जा चउहिं पडिमाहिं ठाणं ठाइत्तए । (९१३)

तत्थिमा पढमा पडिमा:—“अचित्तं खलु उवसज्जेज्जा; अवलंबे ज्ज काएण, विपरिकम्मादी^१; सवियारं^२ ठाणं ठाइस्सामि” । पढमा पडिमा. (९१४)

अहावरा दोच्चा पडिमा:—अचित्तं खलु उवसज्जेज्जा; अवलंबे— ज्जा काएण । विपरिकम्माइ; णो सवियारं ठाणं ठाइस्सामि । दोच्चा पडिमा । (९१५)

अहावरा तच्चा पडिमा:—अचित्तं खलु उवसज्जेज्जा; अवलंबेज्जा णो काएण; विपरिकम्माइ; णो सवियारं ठाणं ठाइस्सामि ति । तच्च पडिमा । (९१६)

१. आकुंचनप्रसारणादि २ पादविहरणं.

ए उपर वतावेला कर्मजनक स्थानोथी दूर रही साधुए चार प्रतिज्ञाओथी चभा रहेवानुं सुकरर करवुं. [९१३]

त्यां पहेली प्रतिज्ञा आ प्रमाणे:—अचित्त स्थळमां रहेवुं अचित्त वस्तुनुं अवलंबन करवुं, हाथ पगनुं आकुंचन-प्रसारण करवुं, तथा थोडुं फरवानुं राखवुं. ए पहेली प्रतिज्ञा. [९१४]

बीजी प्रतिज्ञा:—अचित्त स्थळमां रहेवुं; अचित्त वस्तुनुं अवलंबन करवुं; हाथ पगनुं आकुंचन-प्रसारण करवुं; किंतु फरवानुं बंध राखवुं. ए बीजी प्रतिज्ञा [९१५]

त्रीजी प्रतिज्ञा:—अचित्त स्थळमां रहेवुं; अवलंबन कइ पण न करवुं; हाथ पगनुं आकुंचन-प्रसारण करवुं; अने फरवानुं बंध राखवुं. ए त्रीजी प्रतिज्ञा. [९१६]

अहावरा चउत्था पडिमाः—अचित्तं खलु उवसज्जेज्जा, णो अवलंबेज्जा काएण, णो विपरिकम्मादी, णो सविचारं ठाणं ठाइस्सामि, वोसट्ठकाए वोसट्ठकेसमंसुलोमणहे सणिरुद्धं वा ठाणं ठाइस्सामि त्ति; चउत्था पडिमा । (९१७)

इच्चेयासिं चउण्हं पडिमाणं जाव पग्गहियतरायं विहरेज्जा । णो तत्थ किंचिवि वदेज्जा । (९१८)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामग्गियं जाव जएज्जासि त्ति बेमि । (९१९)

ठाणसत्तिक्कयं समत्तं पढमं.

चोथी प्रतिज्ञाः—अचित्त स्थळमां न रहेवुं, अचित्त वस्तुनुं पण अवलंबन न करवुं, हाथ पगनुं आकुंचन के प्रसारण न करवुं, तेमज हस्सुं फरवुं पण नहि; किंतु शरीर तथा केश, स्नश्रु, १ लोम^२ अने नखोने (मुकरर वखत सुधी) वोसरार्वने ए^३ले के मारा नथी एम गणीने निःप्रकंपपणे^३ रहेवुं, ए चोथी प्रतिज्ञा. [९१७]

ए चार प्रतिज्ञाओमांथी गमे ते प्रतिज्ञा धारिने वर्त्तवुं. कदाच कोई ए प्रतिज्ञाओ नहि धारे तेनो अवर्णवाद न करवों. [९१८]

ए सघळी साधु तथा साध्वीना आचारनी संपूर्णता छे के तेमणे सर्व बा-
धतोमां साधधानपणे वर्त्तवुं. [९२०]

१ दाढ़ी Beard २ रुंवाडा ३ हाल्या चाल्या बिना perfectly motion

निषीथिका^१ नामक मप्टादश मध्ययनम्.

[एकेदेशं]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अभिक्खेज्जा णिसीहियं गमणाए; से पुण णिसीहियं जाणेज्जा सअंडं सपाणं जाव मक्खडासंताणयं, तहप्पगारं णिसीहियं अणेसणिज्जं लाभे संते णो चेतिस्सामि । [१२०]

से भिक्खू वा (२) अभिक्खइ णिसीहियं गमणाए; से ज्जं पुण णिसीहियं जाणेज्जा अप्पंडं अप्पपाणं जाव मक्खडासंताणयं, तहप्पगारं णिसीहियं फासुयं एसणिज्जं लाभे संते चेतिस्सामि एवं सेज्जागमेणं णेयव्वं जाव उदयपसूयाए ति । [१२१]

१ स्वाध्याय भूमिः

अध्ययन अढारमुं.

निषीथिका,^१

पहेलो उद्देश.

(अभ्यास करवा माटे जग्या केवी पर्सद करवी ?)

साधु अथवा साध्वीए स्वाध्याय करवा माटे [पोतानो उपाश्रय छोडी] बीजी जग्याए जतां ते जग्या जीवजंतुवाळी जणाय तो मळतां छतां अयोग्य गणी नहि लेवी. [१२०]

साधु अथवा साध्वीए स्वाध्याय करवा माटे (पोतानो उपाश्रय छोडी) बीजी जग्याए जतां ते जग्या जीवजंतुथी रहित जणाय ने ते मळे तो योग्य जाणने लेवी. ए रीते सघळी विना शय्या नामना अध्ययनना मुजव लेवी. (१२१)

१ अभ्यास करवा माटे बीजी जग्या.

જે તત્થ દુવગ્ગા વા, તિવગ્ગા વા, ચઠવગ્ગા વા, પંચવગ્ગા વા, અભિસંધારેદ્ધિ ણિસીહિયં ગમણાણ, તે ણો અણ્ણમણ્ણસ્સ કાયં આલિંગેજ્જ વા વિલિંગેજ્જ વા ચુંબેજ્જ વા દંતેહિં વા ણહેહિં વા અર્ચિદેજ્જ વા ।

[૧૨૨]

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं जं सब्बे-
हिं सहिए समिए सदा जएज्झा सैयामिणं मण्णेज्झासित्ति बेमि. [૧૨૩]

(ણિસીહિયાસત્તિક્કયં સમત્તં વિહયં)

જો ત્યાં વઘે, ત્રણ ત્રણ, ચાર ચાર, કે પાંચ પાંચ સાધુઓ તેવી સ્વાધ્યાય
ભૂમિમાં જાય તો ત્યાં તેમણે એક વીજાના શરીરને આલિંગન કે સ્પર્શ' અથવા દંત
કે નરખી છેદન નહિ કરવું. [૧૨૨]

ए सघळी साधु तथा साध्वीना आचारनी संपूर्णता छे के तेयणे सर्व वा-
बतोमां सावधान रही हमेशा उद्यमवत थइ रहेवुं. अने एज कल्याण कर्ता छे एम
मानवुं. [૧૨૩]

उच्चार-प्रश्रवणं नाम एकोनविंश मध्ययनम्

[एकोद्देशं]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा उच्चारपासवणकिरियाए उव्वाहिज्ज-
माणे सयस्स पायपुंच्छणस्स ^१ असतीए तओ पच्छा साहम्मियं जाए-
ब्जा । (९२४)

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा से जं पुण थंडिलं जाणेज्जा सअंडं
सपाणं जाव मक्खडासंताणयं, तहप्फनात्तं थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं
वोसिरेज्जा । (९२५)

१ पादपुच्छनं समाध्यादिकमिति.

अध्ययन ओगणीशमुं.

उच्चार प्रश्रवण. ^१

पहेलो उद्देश.

(स्थंडिल माटे केवी जग्गा पसंद करवी?)

साधु अथवा साध्वीए खरचुपाणीमी पीडा थतां पोतांनां मात्रकमां ^२ ते
करवां; पण जो पोतापासे मात्रक न होय तो पछी बीजा साधुना पासेथी मागी
रह तेमां करवां. [९२४]

साधु अथवा साध्वीए जे जग्गा जीव जतुंवाळी जगाय त्यां खरचुपाणी
करवां नहि. [९२५]

१ खरचुपाणी—झाडो पेशाव, २ झाडो पेशाव करवा माटे राखेलुं भाज-
न-सरावेलुं (Broom-Jacobi)

से भिक्खू वा [२] से ज्जं पुण थंडिलं जाणेज्जा अप्पपाणं अ-
प्पबीयं जाव मक्कडासंताणयं, तहप्पगारंसि थंडिलंसि उच्चारपासवणं वो-
सिरेज्जा । (९२६)

से भिक्खू वा (२) से ज्जं पुण थंडिलं जाणेज्जा:—अस्सिपडियाए
एगं साहम्मियं समुद्दिस्स, अस्सिपडियाए बहवे साहम्मिया समुद्दिस्स, अ-
स्सिपडियाए एगं साहम्मिणिं समुद्दिस्स, अस्सिपडियाए बहवे समणमाहण
वणीमगा पगाणिय पगाणिय समुद्दिस्स पाणाइं (४) जाव उद्देस्सियं चेते-
त्ति, तहप्पगारं थंडिलं पुरिसंतरकडं जाव बहिया णीहडं वा, अण्णयरंसि
वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । (९२७)

से भिक्खू वा (२) से ज्जं पुण थंडिलं जाणेज्जा बहवे समण-
माहण—किवण—वणीमग—अतिही समुद्दिस्स पाणाइं (४) जाव उद्देसि-

साधु अथवा साध्वीए जे जग्ग्या निर्जीवने निर्वीज जणाय त्यां खरच्चुपाणी
करवां. [९२६]

साधु अथवा साध्वीने जे जग्ग्या एवी जणाय के आ जग्ग्या एक अमुक
साधुना माटे बनावेली छे या एक अमुक साध्वीना माटे बनावेली छे या घणी
साध्वीओना माटे बनावेली छे अथवा घणा श्रमण ब्राह्मण के भीखारीओमांन
दरेकना माटे पृथक् पृथक् ठेरावी ठेरावीने घणा जीव जंतुनी हिंसा पूर्वक बना-
वामां आवी छे. ए रीते जे जग्ग्या औद्देशिकदोषदुष्ट^३ जणाय तेवी जग्ग्या पुरुषां-
तरस्वीकृत अथवा अस्वीकृत छतां तेमां तेमणे खरच्चुपाणी करवां नहि. [९२७]

साधु अथवा साध्वीए जे जग्ग्या घणा श्रमण, ब्राह्मण, कृपण, भिखारी,
नया मुसाफरोना माटे सामान्यपणे करवामां आवेली जणाय, तेवी जग्ग्या अपुरु-

१ आधा कर्मी दोषधी दुषित-साधु माटे नीपजावेल.

थं चेतेति, तहप्पगारं थंडिलं अपुरिसंतरकडं जाव बहिया अणीहडं वा, अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि ^१ थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । [९२८]

अह पुण एवं जाणेज्जा पुरिसंतरकडं जाव बहियाणीहडं वा, अण्णयरंसि तहप्पगारंसि थंडिलंसि उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । (९२९)

से भिक्खू वा [२] से ज्जं पुण थंडिलं जाणेज्जा अरिसपडिया-ए कयं वा, कारियं वा, पामिच्चियं वा, छण्णं वा, घट्टं वा, लित्तं वा, मट्ठं वा, सपधूवितं वा, अण्णयरंसि तहप्पगारंसि ^२ थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । (९३०)

से भिक्खू वा (२) से ज्जं पुण थंडिलं जाणेज्जा—इह खलु गाहावई वा गाहावइ पुत्ता वा, कंदाणि वा मूलाणि वा जाव हरियाणि वा अंतातो बाहिं णीहरितं, बाहाओ वा अंतो साहरंति, अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । [९३१]

१ यावतिके २ उत्तरगुणाशुद्धे

षांतरकृत अथवा वगर वपराएल होतां तेमां खरचुपाणी करवा नहि. [९२८]

पण जो तेवी जग्या पुरुषांतरकृत अथवा वपरायेल जणाय तो तेमां खरचुपाणी करवां. [९२९]

साधु अथवा साध्वीए, जे जग्या तेमना घाटे ज करेली होय या करावेली होय, या भाडे राखेली होय, या छजावेली होय, या समरावेली होय, या लीपां-वेली होय, या टेकरी भांगी सरखी करावेली होय, या धुप आपीने सुगंधित करेली होय तेवी जग्यामां खरचुपाणी करवां नहि. [९३०]

साधु अथवा साध्वीने जे जग्या एवी जणाय के आ जग्यामां गृहस्थो के गृहस्थोना पुत्रो कंद मूल बीज के लीलोतरी अंदरथी बाहेर लावे छे या बाहेर अंदर लावे छे, तेवी जग्यामां तेमणे खरचुपाणी करवां नहि. (९३१)

से भिक्खू वा (२) से ज्जं पुण थंडिलं जाणेज्जा—खंघंसि वा पीढंसि वा, मंचंसि वा, मालंसि वा, अट्ठंसि वा, पाप्पायंसि वा,—अण्णयरंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणे वोसिरेज्जा । (९३२)

से भिक्खू वा [२] सेज्जंपुण थंडिलं जाणेज्जा अणंत रहियाए पुढवीए, ससणिडाए पुढवीए, ससरक्खाए पुढवीए, मट्टियामक्कडाए, चित्तमंताए, सिलाए चित्तमंताए, लेलुए चित्तमंताए, कोलावासांसि^१ वा दारुयंसि वा, जीवपइड्डियंसि वा, जाव मक्कडासंताणयंसि वा, अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । (९३३)

से भिक्खू वा [२] सेज्जंपुण थंडिलं जाणेज्जा—इह खलु गा-हावई वा गाहावइपुत्ता वा, कंदाणि वा जाव बीयाणि वा परिसाडेंसु वा परिसाडेंति वा परिसाडिस्संति वा—अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणे वोसिरेज्जा । (९३४)

१ घुणवासे.

साधु अथवा साध्वीए थांभला, वाजोठ, यांचा, माळ, अगासी, प्रासाद के तेवी जातनी जग्याओपर खरचुपाणी करवां नहि. [९३२]

साधु अथवा आर्याए सचित्तमाटीवाळी जमीनमां, लीलीमाटीवाळी जमीनमां काची माटीवाळी जमीनमां, साचित्तशिल्लामां, साचित्तपत्थरामां, कीडावाळा लाकडापर अथवा एवी जातना जीव जंतुसाहित स्थळमां खरचुपाणी नहि करवां. [९३३]

साधु अथवा साध्वीए जे जग्यामां गृहस्थ के गृहस्थपुत्रोए कंद, मूळ, के बीज भर्यां हतां या भरे छे या भरजे तेवी जातना स्थळमां खरचुपाणी नहि जर्तु. [९३४]

से भिक्खू वा (२) सेज्जंपुण थंडिलं जाणेज्जा—इहखलु गाहावइ गाहाहावइपुत्ता वा, सालीणि वा, वीहीणि वा, मुग्गाणि वा, मासाणि वा, कुलत्थाणि, जवाणि वा, जवजवाणि वा, पतिरिंसु^१ वा पतिरिंति^२ वा पतिरिस्संति^३ वा—अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । (९३५)

से भिक्खू वा [२] सेज्जंपुण थंडिलं जाणेज्जा—आमोयाणि^४ वा घसाणि^५ वा, भिलुपाणि^६ वा, विज्जुलाणि^७ वा, खाणुयाणि वा, कडयाणि वा,^८ पगडाणि^९ वा, दरीणि वा, पटुगा^{१०} वा, समाणि वा विसमाणि वा—अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । [९३६]

१ उत्तवंतः २ वपति ३ वप्स्यंति. ४ आमोकानि कचवरपुंजाः ५ घसा वृहत्योभूमिराजयः ६ श्लक्ष्णाभूमिराजयः ७ पिच्छलानि ८ इक्षु योतिकादिदंडकः ९ प्रगर्त्ता महागर्त्ता १० कुडयप्राकारादीनि.

साधु अथवा साध्वीए जे स्थळमां गृहस्थ या गृहस्थपुत्रोए भात, जव, मग, अहद, कुलत्थी^१, जव, तथा जवजव वाव्या होय वावता होय के वाववाना होय तेवा स्थळे खरचुपाणी नहि करवां. [९३५]

साधु अथवा साध्वीए, कचराना ढगलायां, बहु फाटेली जमीनमा, थोडी फाटेली जमीनमां, कादवमां, ज्यां थांभलाओ होय त्यां, ज्यां सेलडी के जारना सांठा पड्या होय त्यां गर्त्ताओमां, २ गुफाआमां, अथवा कोटकिळामां तेओ सपाट या खरवचडा छतां त्यां खरचुपाणी नहि करवां. [९३६]

१ कळथी कठोळनी जात २ खाढावाळी जग्याओ.

से भिक्खु वा सेज्जंपुण थंडिलं जाणेज्जा—माणुसरंघणाणि वा महि-
सकरणाणि वा वसभकरणाणि वा अस्सकरणाणि कुक्कुडकरणाणि वा
लावयकरणाणि वा वट्टयकरणाणि वा तित्तरकरणाणि वा कवोयकरणाणि
वा कर्पिजळकरणाणि वा—अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उ—
च्चारपासवणं वोसिरेज्जा । (९३७)

से भिक्खू वा [२] सेज्जंपुण थंडिलं जाणेज्जा वेहासट्ठणेषु वा
गिद्धपिट्ठणेषु वा तरुपतण्डणेषु वा मेरु^१पवडण्डणेषु वा विसभक्ख-
णयट्ठणेषु वा अगाणिकडयट्ठणेषु वा अण्णयरंसि तहप्पगारंसि णो उच्चा-
रपासवणं वोसिरेज्जा । (९३८)

से भिक्खू [२] सेज्जंपुण थंडिलं जाणेज्जा—आरामाणि वा उज्जा-
णाणि वा वणाणि वा वणसंडाणि वा देवकुलाणि वा सभाणि वा पवाणि
वा—अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरे-
जा । (९३९)

१ मेरुश्चात्त पर्वतोभिधीयते.

साधु अथवा साध्वीए जे स्थळमां माणसो मोटे रांधवा करवानां काम
थतां होय अथवा ज्यां भेंस, पाडा, बळद, घोडा, कूकड, लावक, बतक तित्तर,
कबूतर, के कर्पिजळ विगेरे राखवामां आवता होय तेवा स्थळे खरचुपाणी नहि
करवां. [९३७]

साधु अथवा साध्वीए जे ठेकाणे माणसो फांसो लेता होय अथवा ज्यां
पोताने गृद्धभक्षण करावता होय अथवा ज्यां झाड उपरथी पडता होय अथवा
ज्यां पर्वत उपरथी झंपापात करता होय अथवा ज्यां विव खाई मरता होय अथवा
ज्यां अग्निमां प्रवेश करता होय तेवा स्थळे खरचुपाणी नहि करवां. [९३८]

साधु अथवा साध्वीए वाग, बगीचा, वन, लघुवन, देवळ, सभा, के पाणी
पीवाना प्रपा विगेरे स्थळे खरचुपाणी नहि करवां. [९३९]

से भिक्खू वा [२] सेज्जंपुण थंडिलं जाणेज्जा--अट्टालयाणि वा चरियाणि वा दाराणि वा गोपुराणि वा--अण्णयरंसि तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । [९४०]

से भिक्खू वा (२) सेज्जंपुण थंडिलं जाणेज्जा--तियाणि वा चउ--क्काणि वा चच्चराणि वा चउम्मुहाणि वा--अण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । [९४१]

से भिक्खू वा [२] सेज्जंपुण थंडिलं जाणेज्जा इंगारड हेसु वा खारडाहेसु वा मडयडाहेसु वा मडयथूभियासु वा मडयचेइएसु वा अ--ण्णयरंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । [९४२]

से भिक्खू वा [२] सेज्जंपुण थंडिलं जाणेज्जा--णदियाययणेसु वा

साधु अथवा साध्वीर किदत्राना कोठा, कोट तथा शहेरना वच्चे फरवा माटे राखेला मार्ग, दरवाजा, खडकीओ, इत्यादि स्थळे खरचुपाणी नहि करवां. [९४०]

साधु अथवा साध्वीए त्रिक प्रदेशमां, चोकमां, चौदामां चौवाटामां के एवी जातना अन्य स्थळोमां खरचुपाणी नहि करवां. [९४१]

साधु अथवा साध्वीए लींवाडामां, १ क्षारनी भट्टीओमां, मुढदां वळतां होय त्यां, मरेलाओपर ज्यां स्तूप (घुमट) करेला होय त्यां, मरेलाओपर ज्यां चैत्य (देवळो) करेला होय, त्यां अथवा एवी जातना अन्य स्थळोमां खरचुपाणी नहि करवां. [९४२]

साधु अथवा साध्वीए नदीना तीर्थ स्थानोमां, कादवना तीर्थ स्थानोमां

१ कुंभारना अखाडाभां

पंकायपणेसु वा उग्घाययणेसु वा सेयणयहंसी वा—अण्णयरंसि वा तहप्पगारांसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । (९४३)

से भिक्खू वा [२] सेज्जंपुण थंडिलं जाणेज्जा—णवियासु वा मट्ठिय-
खाणियासु, णवियासु वा गोप्पलेहियासु गवादणीसु वा, खणीसु वा, अण्ण
यरंसि वा तहप्पगारांसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा ।
(९४४)

से भिक्खू वा सेज्जंपुण थंडिलं जाणेज्जाः—डागवच्चांसि^१ वा,
सागवच्चांसि वा, मूलगवच्चांसि वा, हत्थंकरवच्चंसि वा, अण्णयरंसि वा तह-
प्पगारांसि थंडिलंसि णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । (९४५)

से भिक्खू वा [२] सेज्जंपुण थंडिलं जाणेज्जा—असणवणांसि वा,
सणवणांसि वा, धायईवणांसि वा, केयईवणांसि वा, अंबवणांसि वा, असो-
गवणांसि वा, णागवणांसि वा, पुण्णागवणांसि वा, चुण्णगवणांसि वा, अण्ण-
येरेसु वा तहप्पगारेसु पत्तोवएसु वा, पुप्फोवएसु वा, फलोवएसु वा, बी-
ओवएसु वा, हरिओवएसु वा, णो उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा । [९४६]

१ डालप्रधानशाकं तद्वति.

वंशपरंपरायी चालता आवेला पूजनीय स्थळोमां, के पाणी सींचवानी नीक विगरे
स्थळोमां खरचु पाणी नहि करवां [९४७]

साधु अथवा साध्वीए माटींनी नवी खाणोमां, गायोने चरवाना नवा गौ-
घर स्थळोमां, के खाणोमां खरचु पाणी नहि करवां [९४४]

साधु अथवा साध्वीए दाळवाळा स्थळोमां, शाकवाळा स्थळोमां, के मूला-
दि कंदवाळा स्थळोमां खरचु पाणी नहि करवां [९४५]

साधु अथवा साध्वीए बीयांना वनमां, सणना वनमां, धाउडाना वनमां,
केतकीना वनमां, आंबाना वनमां, अशोकना वनमां, नागना वनमां, पुत्रागना
वनमां, चूर्णकना वनमां, अथवा एवी जातना बीजां पत्र पुष्प फळ बीज तथा
लीलोतरी सहित स्थळामां खरचु पाणी नहि करवां [९४६]

से भिक्खू वा (२) सयपाययं वा परपाययं वा गहाय सेत्तमायाए
एमांत मवक्कमेज्जा अणावायंसि असंलोइयंसि अप्पपाणंसि जाव मक्कडासं-
ताणयंसि अहारामंसि वा उवस्सयंसि उच्चारपासवणं वोसिरेज्जा; वोसिरित्ता
सेत्तमादाअ एमांतमवक्कमेज्जा अणावायंसि जाव मक्कडासंताणयंसि अहारामं
सि वा ज्झामथंडिलंसि वा अण्णयंसि वा तहप्पगारंसि थंडिलंसि अचित्तं-
सि ततो संजयामेव उच्चारपासवणं परिट्टवेज्जा । (९४७)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामग्गियं जाव जं-
एज्जासि ति बेमि । (९४८)

उच्चारपासवणसत्तिक्कयं समत्तं तइयं

साधु अथवा साध्वीए पोतानुं अथवा बीजानुं पात्र लइ एकांत स्थळमां
ज्यां कोइ आवे नहि तथा ज्यां कोइ देखे नहि तेवा निर्जीव स्थळमां खरचुपाणी
करवां-करीने ते पात्र लइ आराम के वळेला स्थळमां अथवा एवी जातना अन्य
अचित्त स्थळमां यतना पूर्वक परठववा. [९४७]

आ वधुं साधु अथवा साध्वीना आचारनुं संपूर्णपणुं छे के तेमणे सर्व
वावतोमां सावधानपणायी वर्त्तवुं. [९४८]

शब्दनामकं विंशतितम मध्ययनम्.

[एकोद्देशं]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा मुद्दंगसद्दाणि वा, मंदीमुद्दंग सद्दाणे वा, ज्झल्लरिसद्दाणि वा, अण्णयराणि वा तहप्पगाराणि विरूवरूवाणि वितताइं सद्दाइं कण्णसोयपडियाए णो अभिसंधारेज्जा गमणाए । (९४९)

से भिक्खू वा [२] अहावेगइयाइं सद्दाइं सुणेति, तंजहा, वीणा सद्दाणि वा, विपंचिसद्दाणि वा, वच्चीसगसद्दाणि वा, तुणयसद्दाणि वा, पणयसद्दाणि वा, तुंबवीणियसद्दाणि वा, दुक्कुलसद्दाणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं विरूवरूवाणि सद्दाणि तताइं कण्णसोयपडियाए णो अभिसं-

अध्ययन वीशमुं.

शब्द.

पहेलो उद्देश.

(मुनिए शब्दमां मोहित न थवुं.)

साधु अथवा साध्वीए मूदंग, नांदीमूदंग, तथा झालर विक्केना वितत^१ शब्दो सांभलवा जवुं नहि. [९४९]

साधु अथवा साध्वीए वीणा, विपंची, वच्चीशक, तुनक, पणव, तुंबवीणा,

१ आ कलमथी ९५२ सुधीमां चार जातनां वार्जीवो गणावेला छे. वितत-
वेष विस्तारना अवाजवाळां

धारेज्जा गमणाए । (१५०)

से भिक्खू वा (२) अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, तालसदाणि वा, कंसतालसदाणि वा, लत्तिय ^१ सदाधि वा, गोहिय ^२ सदाणि वा, किरिकिरिय ^३ सदाधि वा, अण्णयराणि वा तहप्पगाराइं त्रिरूवरूवाइं तालसदाइं कण्णसोवपडियाए णो अभिसंधारेज्जा गमणाए । [१५१]

से भिक्खू वा (२) अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, संख-सदाणि वा, वेणुसदाणि वा, वंससदाणि वा, खरमुहीसदाणि वा, पिरिपिरियसदाणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं त्रिरूवरूवाइं सदाइं झुसिराइं कण्णसोवपडियाए णो अभिसंधारेज्जा गमणाए । [१५२]

से भिक्खू वा [२] अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, व-प्पाणि वा, फलिहाणि वा, जाव सराणि वा, सरपंतियाणि वा, सरस्सरपंति-

१ लत्तिका कंशिका. २ गोहिका भांडानांकक्षा. ३ किरिकिरिया वंशादिकंविक्का.

दुकुल विगेरेना ता ^१ शब्दो सांभळ्या जवुं नहि. [१५०]

साधु अथवा साध्वीए ताल, कंसताल, कंशिका, किरिकिरिका विगेरेना ताल, ^२ शब्दो सांभळ्या जवुं नहि. [१५१]

साधु अथवा साध्वीए संख, वेणु, वंस, खरमुखी, पिरिपिरिका विगेरेना शुपिर ^३ शब्दो सांभळ्या जवुं नहि. [१५२]

साधु अथवा साध्वीए, खेतरोभा क्यारडां, खाइ, तळाव, विगेरे स्थळोमां

१ सामान्य विस्तारना अवाजवाळां २ ताल पडता अवाजवाळां. ३ पोक्क अवाजवाळां

याणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं विख्वरूवाइं सदाइं कण्णसोयपडि-
याए णो अभिसंधारेज्जा गमणाए । (९५३)

से भिक्खू वा [२] अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, क-
च्छाणि वा, णूमाणि वा, गहणाणि वा, वणाणि वा, वणदुग्गाणि वा, पव्व
याणि वा, पव्वयदुग्गाणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं विख्वरूवाइं
सदाइं कण्णसोयपडियाए णो अभिसंधारेज्जा गमणाए । (९५४)

से भिक्खू वा (२) अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, गा-
माणि वा, णगराणि वा, निगमाणि वा, रायहाणिओ वा, आसमपट्टणसांजि
वेसाणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं सदाइं णो अभिसंधारेज्जा गमणा
ए । [९५५]

से भिक्खू वा [२] अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, आरा-
माणि वा, उज्जाणाणि वा, वणाणि वा, वणसंडाणि वा, देवकुलाणि वा,
सभाणि वा, पवाणि वा, अण्णरइं वा तहप्पगाराइं सदाइं णो अभिसं-

थता शब्दो सांभळवा त्यां नहि जवुं .^१ [९५३]

साधु अथवा साध्वीए, जळवहुळ प्रदेश, वनस्पतिनी घटा, धीच झाडी,
वन, वनदुर्ग, पर्वत, पर्वतदुर्ग इत्यादि स्थळोमां थता शब्दो सांभळवा त्यां नहि
जवुं. [९५४]

साधु अथवा साध्वीए गाम, नगर, निगम, राजधानी, आश्रम, पा-
टण, के सन्निवेश विगेरे स्थळोमां थता शब्दो सांभळवा नहि जवुं. [९५५]

साधु अथवा साध्वीए, आराम, उद्यान, वन; वनखंड, देवळ, सभा, पा,

? (मूळ पक्षमां एम छे के क्यारडां, खाइ, तळाव, विगेरे शब्दो सांभळवा
नहि जवुं. एम अगाउ पण जाणवुं)

धारेज्जा गमणाए । (९५६)

से भिक्खू वा [२] अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, अट्टाणि वा, अट्टालयाणि वा, चरियाणि वा, दाराणि वा, गोपुराणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं सदाइं णो अभिसंधारेज्जा गमणाए । (९५७)

से भिक्खू वा (२) अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, तियाणि वा, चउक्काणि वा, चच्चराणि वा, चउम्मुहाणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं सदाइं णो अभिसंधारेज्जा गमणाए । (९५८)

से भिक्खू वा [२] अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, म—हिसद्धाणकरणाणि वा, वसभद्धाणकरणाणि वा, अस्सद्धाणकरणाणि वा, ह—त्थिद्धाणकरणाणि वा, जाव, कविंजलद्धाणकरणाणि वा; अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं सदाइं णो अभिसंधारेज्जा गमणाए । (९५९)

नीयशाळा,^१ विगेरे स्थलोमां यता शब्दो सांभळवा नहि जवुं. [९५६]

सावु अथवा साध्वीए, अगासी, भक्ती, ^२ दरवाजा, के गोपुर ^३ विगेरे स्थलोमां यता शब्दो सांभळवा नहि जवुं [९५७]

सावु अथवा साध्वीए, त्रिक (त्रिखुण), चोक, चौवाड, के चौमुख विगेरे स्थले यता शब्दो सांभळवा नहि जवुं. [९५८]

सावु अथवा साध्वीए, महिपस्थान, घुपमस्थान, अश्वशाळा, हाथीस्थान, तथा कर्पिजळ विगेरे पक्षीस्थाना स्थानमां यता शब्दो सांभळवा नहि जवुं. [९५९]

१ पार्श्वानां परव मुख्यां पत्राणि वा शब्द छे तेनुं संस्कृत प्रपा थाय छे तेषरथी पानीयशाळा अर्थ कर्षो छे (Wells Jacobi) २ फेरी चालीओ pathways ३ शहेरना दरवाजा town-gates.

से भिक्खू वा [२] अहावेगइयाइं सदाइं सुणेति, तंजहा, महि-
सजुद्धाणि वा, वसमजुद्धाणि वा, अस्सजुद्धाणि, वा, हत्थिजुद्धाणि वा,
जाव कर्विजलजुद्धाणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं, णो अभिसंधारेज्ज
गमणाए । [९६०]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा अहावेगइयाइं सदाइं सुणे ति तंजहा,-
पुव्वद्वाणाणि वा,^१ हयजूहियद्वाणाणि वा, गयजूहियद्वाणाणि वा, अण्णय-
राइं वा तहप्पगाराइं णो अभिसंधारेज्ज गमणाए । [९६१]

से भिक्खू वा भिक्खुणी वा जाव सुणेति, तंजहा,—अक्खाइयद्वाणा-
णि वा^१, माणुम्माणियद्वाणाणि वा, महयाहयणट्ट गीय—वाइय—तंति—त-
ल—ताल—तुडिय—पडुप्प वाइयद्वाणाणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं
णेा अभिसंधारेज्ज गमणाए । [९६२]

१ पूर्वभिति द्वंद्वं वधूवरादिकं तत्स्थानं वेदिकादि तत्र श्राव्यगे-
यादिशब्दश्रवणप्रतिज्ञया न गच्छेत् । २ आख्यायिकास्थानानि वा ।

साधु अथवा साध्वीए पाडा, षळद, घोडा, हाथी, के कर्विजल षळि वि-
गेरेना युद्ध यता सांभळी त्यां सांभळवा महि जर्बु. [९६०]

साधु अथवा साध्वीए घर कन्यानी चोरीना स्थाने, अथवा हाथी के घो-
डाओ ज्यां रहेता होय ते स्थाने शब्दो सांभळवा महि जर्बु. [९६१]

साधु अथवा साध्वीए, वार्त्ताओ यती होय तेवा स्थळे, तोल माप यता
होय तेवा स्थळे, तथा ज्यां महोदय नाच गीत के बीणा—ताल मृदंगादिकना वा-
दित्र यता हाथ ते स्थाने शब्दो सांभळवा नाहि जर्बु. [९६२]

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा जाव सुणेति, तंजहा,—कल्लहाणि वा, डिंवाणि वा, डमराणि वा, दोरज्जाणि वा, विरुद्धरज्जाणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं णो अभिसंधारेज्ज गमणाए । (९६३)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा जाव सदाइं सुणेति छुड्ढियं दारियं परिभुयं^१ मंडियालंक्रिय—नित्तुसमाणियं^२ पेहाए, एगं पुरिसं वा वहाए णीणिज्जमाण पेहाए अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं णो अभिसंधारेज्ज गमणाए । (९६४)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा अण्णयराइं विरुवरूवाइं महासवाइं^३ एवं जाणेज्जा, तंजहा, बहुसगडाणि वा, बहुरहाणि वा, बहुमिलक्खणि वा, बहु पच्चंताणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं विरुवरूवाइं महासवाइं कम्पसोयपडियाए णो अभिसंधारेज्ज गमणाए । (९६५)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा विरुवरूवाइं महस्सवाइं एवं जाणेज्जा, तंजहा, इत्थीणि वा, पुरिसाणि वा, थेराणि वा, डहराणि वा, मज्झि-

१ परिवृतां. २ नीयमानां अश्वादिना. ३ महाश्रवस्थानानि

स्थणे अथवा ज्यां वे राज्य के विरुद्ध राज्य होय तेवा स्वले शब्दो सांभळवा नहि जवुं. [९६३]

साधु अथवा साध्वीए सारी रीते शणगारेल नानी छोकीने घणा जणोए बींटायलीं अने घोडापर चढावीने लइ जवाती जोइ, अथवा कोइ पुरुषने बघ करवा लइ जवातो जोइ त्यां सांभळवा नहि जवुं. [९६४]

साधु अथवा साध्वीए अनेक प्रकारना महा आश्रवना स्थान, जेओमां घणां गाढां, घणा रथ, घणा म्लेच्छ, के घणा आजुवाजुना लोक एकठां ययां होय तेवा स्थानोमां कानयी शब्द सांभळवाने नहि जवुं. [९६५]

साधु अथवा साध्वीए अनेक प्रकारना महोत्सवो के जेमां स्त्री, पुरुष, ब्रह्म, बाल, तथा जुवानो शणमार सजी गाता होय, वजावता होय, नाचता होय,

माणि वा, आभरणविभूसियाणि वा, गायंताणि वा, वायंताणि वा, णच्चं-
ताणि वा, हसंताणि वा, रमंताणि वा, मोहंताणि वा, विपुलं असणपाण-
खाइमसाइमं परिभुंजंताणि वा, परिभाइंताणि वा, विच्छड्डयमाणणि वा,
विग्गोवयमाणणि वा, अण्णयराइं वा तहप्पगाराइं विरूवरूवाइं महुस्सवाइं
कण्णसोयपडियाए णो अभिसंधारेज्ज गमणाए । (९६६)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा णो इहलोइएहिं सदेहिं, णो परलोइ-
एहिं^१ सदेहिं, णो सुतेहिं सदेहिं, णो असुतेहिं सदेहिं, णो दिट्ठेहिं सदेहिं,
णो आदिट्ठेहिं सदेहिं, णो सज्जेज्जा, णो रज्जेज्जा णो गिज्जेज्जा, णो मु-
अज्जेज्जा, णो अज्झोवज्जेज्जा । (९६७)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए^२ वा सामगियं जाव जए-
ज्जासि त्ति वेमि । (९६८)

सदसत्तिकयं चउत्थं.

१ पारापतादिकृतैः

हसता होय, रमता होय, मोह पामता होय, तथा घणुं अशनपान
खादिमखादिमरूप आहार जमता होय, अरसपरस देता लेता होय, छांडता होय,
के साचवी राखता होय तेवा यहोत्सवोना स्थळे शब्द सांभळवा नहिं जवुं.
(९६६)

साधु अथवा साध्वीए स्वजातिना शब्दोवडे अथवा विजातीयना शब्दोवडे,
सांभळेल्ल शब्दोवडे अथवा वगर सांभळेल्ल शब्दोवडे, तेमज दीठेला शब्दोवडे
अथवा अणदीठेला शब्दोवडे, आसक्त, रक्त, गृद्ध मोहित, के तन्मय न थवुं.
(९६७)

एज ते साधु अथवा साध्वीनो परिपूर्ण आचार छे के तेमणे वधी वाक्वतो-
मां सदा यत्नवंत रहेवुं. (९६८)

रुपाख्य मेकविंशतितम मध्ययनम्.

[एकोद्देशं]

से भिक्खू वा (२) अहावेगयाइं रूवाइं पांसइ, तंजहाँ, गंथि-
माणि^१ वा, वेढिमाणि^२ वा, पूरिमाणि^३ वा, संघाइमाणि^४ वा, कट्टकम्मा
णि वा^५, पौत्थकम्माणि वा, चित्तकम्माणि वा, मणिकम्माणि वा, दंतक-
म्माणि वा, मालकम्माणि वा, पत्तच्छेज्जकम्माणि वा, विविघाणि वा वे-
ढिमाइं, अण्णयराइं तहप्पगाराइं विरूवरूवाइं चक्खुदंसणपडियाए णो
अभिसंधारेज्ज गमणाए । (९६९)

१ ग्रथितपुष्पादिनिर्मितस्वस्तिकादीनि २ वस्त्रादिनिर्वर्तितपुत्तलि-
कादीनि. ३ यान्यंतः पुरुषाद्याकृतीनि. ४ चोलकादीनि ५ रथादीनि.

अध्ययन एकवीसमुं.

रूप

पहेलो उद्देश.

(रूप जोइ मोहित न थवुं.)

साधु अर्थवां साध्वीए फूलथी रचेल स्वास्तिकादिकं,^१ वस्त्रवडै रचेल पुत-
लीओ, पुतळांओ, कपडांओ, लाकडकामे, पुस्तंको, चित्रकाम, मणिकाम, दांतकाम,
मालाओ, कोतरकाम, विंगेरे अनेक कशवना कामो आंखथी जोवाना इरादे नाहि
जवुं. [९६९]

१ साथीआना आकारमां मुथेला फुलौना गौठां-तोरा.

एवं होयव्वं जहासदपडियाए सव्वा भाईत्तवज्जा रूपपडियावि ।

[९७०]

[रूपसत्तिकयं पंचमं]

ए प्रमाणे शब्दाध्ययननी माफकज रूपाध्ययननी विना जाणी लेवी.
[९७०]

परक्रियाख्यं द्वाविंश मध्ययनम्

[एकोद्देशं]

पस्करियं अब्मत्थिअं^१ संसेसियं^२ णो तं सातिए,^३ णो.तं.निय-
मे^४ । (९७१)

से^५ से^६ परो पाए आमज्जेज्ज वा, णो तं सातिए, णो.तं.नियमे।
से से परो पायाइं संवाहेज्ज वा, पल्लिमहेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं

१ आच्यात्मिकीं आत्मानि क्रियमाणां २ संश्लेषिकीं ३ स्वादयेत्
अभिलषेत् ४ नियमयेत्—कारयेत् वाचा कायेनच. ५ तस्य ६ स परः

अध्ययन बावीशमुं.

परक्रिया.

पहेलो उद्देश

बीजानी क्रियायां मुनीए केम वर्त्तवुं.

मुनिना शरीरने कोइ ग्रहस्थ कर्मबंधजनक क्रिया करे तौ ते मुनिए इच्छवुं
नहि अने नियमवुं^१ पण नहि. [९७१]

[दाखला तरीके] कोइ ग्रहस्थ^२ मुनिना पण साफ करे चापे, दाबै, अ-
डके, रंगे, तेल, घी, कै चरबीथी मसले के चोपडे, लोदर झार लोट के भुकाव्रडे

१ इहां टीकाकार तथा बाळाबोधकर्त्ता “ नियमवुं ” ए पदनो अर्थ एवो
करे छे के इच्छवुं नहि ते मनवडे चहावुं नहि अने नियमवुं नहि ते वचन तथा
कायावडे करावुं नहि. परंतु इंग्रेजी भाषांतर कर्त्ता एम अर्थ करे छे के इच्छवुं
नहि अने “-नियमवुं ” एटले अटकावुं पण नहि, check २ धर्मश्रद्धाथी [टीका]

नियमे । से से परो पादाइं फुसेज्ज वा, रएज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो पादाइं तेहेण वा, घएण वा, वसाए वा, मक्खेज्ज वा, भिल्लिमेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो पादाइं लोहेण वा, कक्केण वा, चुन्नेण वा, वन्नेण वा, उल्लोलेज्ज वा, उवल्लिमेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो पादाइं, सीतोदगवियडेण वा, उसिणोदगवियडेण वा, उच्छोलेज्ज वा, पधोएज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो पादाइं अण्णयरेण विलेवणजातेण आल्लिपेज्ज वा, विल्लिपेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो पादाइं अण्णयरेण धूवजाएण धूवेज्ज वा, पधूवेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो पादाओ खाणुं वा कंटयं वा णीहरेज्ज वा, विसोहेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो पादाओ पूयं वा सोणियं वा णीहरेज्ज वा विसोहेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । (१७२)

से से परो कायं आमज्जेज्ज वा पमज्जेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो कायं संवाहेज्ज वा, पल्लिमदेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो कायं तेहेण वा घएण वा वसाए वा मक्खेज्ज वा, अब्भंगे ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो

ऊंचटे^१ के लीपे,^२ ठंडा के गरम पाणीथी छोट के धुवे, गमे ते जातना विलेपन-वडे लीपे, गमे ते जातना धूपथी धूपित करे, अथवा पगमांभी खीली के कांटे क-हाडी चोखुं करे अथवा परु के लोही कहाडी चोखुं करे तो तेने इच्छुं पण नहि अने नियमवुं पण नहि. [१७२]

एज्ज रीते मुनिना शरीर, शरीरमां रहेला व्रण (चाठां), गड् गूमडां, अर्श,

कायं लोहेण वा कक्केण वा चुण्णेण वा वण्णेण वा, उच्छोलेज्ज वा, उव्वलेज्ज वा, णो तं सातिए णो तं नियमे । से से परो कायं सीओदग-
वियडेण वा उसिणोदगवियडेण वा उच्छोलेज्ज वा पओएज्ज वा, णो तं
सातिए, णो तं नियमे । से से परो कायं अण्णयरेणं विलेवणजातेणं
आलिपेज्ज वा विलिपेज्ज वा, णो तं सातिए णो तं नियमे । से से परो
कायं अण्णयरेणं धूवणजातेण धूवेज्ज वा, पधूव्वेज्ज वा, णो तं सातिए णो
तं नियमे । (९७३)

से से परो कायंसि वणं आमज्जेज्ज वा, पमज्जेज्ज वा, णो तं
सातिए णो तं नियमे । से से परो कायंसि वणं संवाहेज्ज वा पलिमहेज्ज
वा णो तं सातिए णो तं नियमे । से से परो कायंसि वणं तेहेण वा घ-
एण वा घसाए वा मक्खेज्ज वा भिलंगेज्ज वा, णो तं सातिए णो तं नि-
यमे । से से परो कायंसि वणं लोहेण वा कक्केण वा चुण्णेण वा वण्णेण वा
उच्छोलेज्ज वा, उव्वलेज्ज वा, णो तं सातिए णो तं नियमे । से से परो
कायंसि वणं सीतोदगवियडेण वा उसिणोदगवियडेण वा उच्छोलेज्ज वा,
पधोवेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो कायंसि वणं
अण्णयरेणं सत्थजातेणं अर्च्छिदेज्ज वा विर्च्छिदेज्ज वा णो तं सातिए,
णो तं नियमे । से से परो अण्णयरेणं सत्थजातेणं अर्च्छिदित्ता, पूयं वा
सोणियं वा, णीहरेज्ज वा विसोहेज्ज वा, णो तं सातिए णो तं नियमे ।
(९७४)

से से परो कायंसि गंडं वा, अरतिचं वा, पुल्लं वा, भगंदलं वा,
आमज्जेज्ज वा पमज्जेज्ज वा, णो तं सातिए, णो तं नियमे । से से परो का-

यंसि गंडं वा, अरतियं वा, पुलयं वा, भगंदलं वा संवाहेज्ज वा पल्लिमुहे-
ज्ज वा, णो तं सातिए णो तं नियमे । से से परो कायंसि गंडं वा जाव
भगंदलं वा तेह्णेण वा घएण वा वसाए वा मक्खेज्ज वा भिल्लिगेज्ज वा, णो
तं सातिए णो तं नियमे । से से परो कायंसि गंडं वा जाव भगंदलं वा
लोदेण वा कक्केण वा चुण्णेण वा वण्णेण वा उल्लोडेज्ज वा उव्वलेज्ज
वा, णो तं सातिए णो तं नियमे । से से परो कायंसि गंडं वा जाव भां
दलं वा, सीतोदगवियडेण वा उसिणोदगवियडेण वा उच्छोलेज्ज वा
पधोवेज्ज वा, णो तं सातिए णो तं नियमे । से से परो कायंसि गंडं वा
जाव भगंदलं वा अण्णयरेणं सत्थजाएणं अर्च्छिदेज्ज विर्च्छिदेज्ज वा, से
से परो अण्णयरेण सत्थजाएणं अर्च्छिदित्ता वा पूयं वा सेणियं वा णीह-
रेज्ज वा, णो तं सातिए णो तं नियमे (९७५).

से से परो कायाओ सेयं वा जह्मं वा णीहरेज्ज वा विसोधेज्ज
वा, णो तं सातिए णो तं नियमे । (९७६)

से से परो अच्छिमलं वा, कण्णमलं वा, णहमलं वा, णीहरेज्ज
वा विसोहेज्ज वा णो तं सातिए • (९७७)

से से परो दीहाइं वालाइं, दीहाइं रोमाइं, दीहाइं भमुहाइं, दीहा
इं कक्खरोमाइं दीहाइं वट्ठिरोमाइं, कप्पेज्ज वा संठवेज्ज वा, णो तं साति-
ए • [९७८]

वळी कोइ गृहस्थ मुनिना शरीरनो मळ उतारे के तेने साफ करे के आक्षि
मळ, कर्णमळ अथवा नखमळ उतारे के साफ करे तो ते पण इच्छुं के नियम-
वुं नहि. (९७६-९७७)

वळी कोइ मुनिना धाळ, रोम, भवां, काखना रोम, तथा शुद्ध प्रदेशना
रोम लांवां देखी कापे के सुधारे तो ते पण इच्छुं के नियमवुं नहि. [९७८]

१ आंखना चीपडा विगेरे

से से परो सीसाओ लिक्खं वा जूयं वा, णीहरेज्ज वा विसोहेज्ज वा, णो तं सातिए ० [१७९]

से से परो अंकंसि पलियंकंसि वा तुयद्दवेज्जा, पादाई आमज्जेज्ज वा पमज्जेज्ज वा—एवं हेट्ठिमो गमो पायादि भाणियच्चो । से से परो अंकंसि वा पलियंकंसि वा तुयद्दवेचा हारं वा, अद्धहारं वा, उरच्छं वा, गेवेयं वा, मउडं वा, पालंबं वा, सुवण्णसुत्तं वा, आविधेज्ज वा, पिणिधेज्ज वा णो तं सातिए ० [१८०]

से से परो आरामंसि वा उज्जाणंसि वा णीहरित्ता वा विसोहित्ता वा पायाई आमज्जेज्ज वा, पमज्जेज्ज वा, णो तं सातिए ० [१८१]

एवं णेतत्त्वा अण्णमण्णकिरियावि । [१८२]

से से परो सुद्धेणं वतिबलेणं^१ तेइच्छं^२ आउट्ठे, से से परो असुद्धेणं वतिबलेणं तेइच्छं आउट्ठे, से से परो गिलाणस्स सचित्ताइं कंदाणि

१ वाग्बलेन—मंत्रादिसामर्थ्येन २ चिकित्सां.

वळी कोइ मुनिना माथामांथी लीख के जू काढे के शोधे तो ते पण इच्छं के नियमवुं नहि. [१७९]

वळी कोइ मुनिने खोळामां के पलंग पर सुवादी पण विगेरेनी पूर्वोक्त क्रिया करे अथवा हार, अर्धहार, उरस्थ^१ आभरण, ग्रैवाभरण^२, मुगट, प्रलंब [माळा] के सुवर्ण सुत्र (सोनानो दोरो) पहेरावे तो ते पण इच्छं के नियमवुं नहि [१८०]

एज रीते कोइ मुनिने आराम के उद्यानमां लइ जइ पण विगेरेनी पूर्वोक्त क्रिया करे तो त्यां पण तेमज समजवुं. [१८१]

आज रीते अन्योन्य क्रिया (मुनिओमां एकवीजा तरफथी करेली क्रिया) वावत पण समजी लेवुं. [१८२]

कोइ गृहस्थ शुद्ध के अशुद्ध वचनवळ (मंत्र) थी, अथवा कंद, मुळ, छाल, १ छातीए लट्कतां २ गळामां पहेरवानां आभरण.

वा भूलाणि वा तयाणि वा हरियाणि वा, खणेण वा कट्टेण वा कट्टावेण वा, तेइच्छं आउट्टेज्जा, णो तं सातिए । [९८३]

कट्टु वेयणा, ^१ पाणभूतजीवसत्ता वेयणं वेदंते । (९८४)

एयं खलु तस्स भिक्खुस्स भिक्खुणीए वा सामगियं, जं सव्वट्ठं हिं सहिते समिते सदाजए, सेय मिणं मण्णेज्जासि त्ति वेमि. [९८५]

(परकिरियासत्तिकयं समत्तं छट्ठं)

१ कृत्वा वेदनाः (परेषां.)

के लीलोतरी कहाडी के कढावी लावी मांदा मुनिनी चिकित्सा करे तौ ते पण इच्छुं के नियमवुं नहिं. [९८३]

कारण के दरेक प्राण-भूत-जीव-सत्त्व [पूर्व] बीजाने उपजावेल वेदना हमणा पोते भोगवे छे. (एम विचारुं) [९८४]

एज खरेखर साधु तथा साध्वीना आचारनी सपूर्णता छे के तेमणे सर्व बावतोमां यत्नवत रहेवुं, अने एज श्रेय मानवुं, एम हुं कहुं छुं. [९८५]

अन्योन्यक्रियाख्यं त्रयोविंशतितम मध्ययनम्.

[एकोद्देशं]

से भिक्खू वा भिक्खुणौ वा अण्णमण्णकिरियं अब्भत्थियं^१ सं-
सैइयं^२, नो तं सातिए, नो तं नियमे । (९८६)

से से अण्णमण्णो पाए आमज्जेज्ज वा पमज्जेज्ज वा णो तं सातिए,
णो तं नियमे । [९८७]

सेसं तं चेव. [९८८]

एयं खलु तरस भिक्खुरंस भिक्खुणीए वा सामगियं ।
[९८९]

(अन्नन्नकिरियासत्तिक्कयं समत्तं सत्तमं)

आध्यात्मिकीं २ सांश्लेषिकीं.

अध्ययंम त्रेवीशमुं

अन्योन्य क्रिया

उद्देशं पहेलो.

(मुनिओए अरसपरसं यती क्रियायां केमं वर्तवुं?)

सायु अथवा साध्वीए पोतायां कराती अन्योन्य कर्मवधजनके क्रिया पेटे
इच्छवुं के नियमवुं नहि. [९८६]

इहां पण परक्रियायां वर्णवेला पण विगेरेना ढरेक आलापक लागु पाडवा
[९८७-९८८]

ए सर्व मुनि तथा आर्याना आचारनी संपूर्णता छे के तेमणे वधी बाध-
तोमां यत्नवत थइ वर्तवुं. [९८९]

वृत्तिः कथा.

भावनारथं चतुर्विधं विदितं सध्वजतनू.

तेषां कालेन तेषां स्वभावेन, तेषां भवेन चतुर्विधं पञ्चभूतानां ।
यात्रि होत्याः—हस्त्यग्राहिं चतुर्—हस्त्यग्राहिं चतुर्—हस्त्यग्राहिं चतुर्—
ओ गजं ग्राहिणः हस्त्यग्राहिं जाणः हस्त्यग्राहिं चतुर्—हस्त्यग्राहिं चतुर्—
भविष्या अग्राह्यो अग्राह्यं पञ्चदशः हस्त्यग्राहिं चतुर्—हस्त्यग्राहिं चतुर्—
व्याघ्राण निग्राहणे अर्णते अर्णते केदलद्वयणाणदंभणे सत्तुष्टे । । गोप्या
भगवं परिनिष्पुण । [११०]

१ हस्त्यग्राहिं चतुर्—हस्त्यग्राहिं चतुर्—हस्त्यग्राहिं चतुर्—
पञ्चमु स्थानेषु संवृत्ता दश्य त पञ्चदशानां:

वीची चृत्तिका

अ यवन चोदीमयं

भावनार

(यथागीतं चरित्रं तथा प. १ मत्तद्विदितं भावनारथः)

ते काले ते सध्वज भगवत्पदं चतुर्विधं पञ्चभूतानां उच्चरणात्
नी नवा आरुः ते एव के उच्चरणात्पुनीनां चतुर्विधं पञ्चभूतानां उच्चरणात्
गङ्गागुनीनां जन्मः उच्चरणात्पुनीनां चतुर्विधं पञ्चभूतानां उच्चरणात्
मुंउपयुं धरी गङ्गाया छोटी अग्राह्यं यथा, अने उच्चरणात्पुनीनां जन्मः उच्चरणात्
पूर्ण व्यापकतद्वि आदर्यगमि अनेन उच्चरणात्पुनीनां जन्मः उच्चरणात्
भगवान्ने निर्वाण स्थानिभवेनां थयुं. [११०]

સમણે ભગવં મહાવીરે, હમાણ ઓતપ્પિણીણ સુતમસુતમાણ સમાણ વીતિકંતાણ, સુતમાણ સમાણ વીતિકંતાણ, સુસમદુસમાણ સમાણ વીતિકંતાણ, દુસમસુતમાણ સમાણ વહુવીતિકંતાણ, પળગતરીણ વાહેહિં, માસેહિય અદ્ધપવયસેસેહિ, જે સે ગિમ્હાગં ચડત્યે માસે અઢમે પવસે આસાદસુદ્ધે—તસણં આસાદસુદ્ધસ છઠ્ઠીપવસેણં હત્થુત્તરાહિં ણક્કસેણં જોગોવગણ-ણં, મહાવિજય—સિદ્ધત્ય—પુપ્ફુત્તર—તવરપુડરીય—દિસાસોવત્થિય—વદ્ધમા-ણાઓ મહાવિમાણાઓ, વીસં તામરોવમાહં આઉયં પાલહત્તા આઉક્કસેણં ભવવસેણં ઠિતિક્કસેણં ચુણ; ચરૂતા હહસલુ જંબુદીપે દીવે, મારહે વા-સે, દાહિણદૂમ્મરહે, દાહિણ—માહણકુંડાપુરસંણિદ્ધેસંસિ, ઉસમદત્તસ માર્હણ-સલ્લ કોડાલસગોત્તરસ, દેવાણંદાણ માર્હણીણ જાલંચરાયણસગોત્તાણ સીહમ્મ-યમ્મૂણં અન્નાણેણં કુચ્છિસિ ગમ્મં વક્કંતે । (૧૧૧)

સનણે ભગવં મહાવીરે તિણાણોવગણ યાવિ હોત્થા । ચરૂસ્તામિ રિા જાણહ; ચુણ મિત્તિ જાણહ, ચયમાણે ણ જાણહ; સુહુને ણં સે કાલે પણ્ણત્તે । (૧૧૨)

શ્રમણ ભગવાન મહાવીર આ અવસર્પિણીના સુપ્પસુવસા, સુવમા, અને સુમ્મદુપ્પમા, એ ત્રણ આર વ્યતીત થતાં અને ચોથા દુપ્પસુવમાના પળ માત્ર પંચો-ત્તેર વર્ષ અને સાઠાનવ માસ વાકી રહેતા પનાલ્લાના ચોથા માસે આઠમા પક્ષે અ-ષાઢ સુદી ૬ નાદિને ઉત્તરાફાલગુની નક્ષત્રે પુષ્પોત્તર મહાવિમાન, કે જેને મહા-વિજય, સિદ્ધાર્થ, ધવરપુંડરીક, તથા દિશાસૌવરિક પળ કહે છે ત્યાંથી વીસ સા-મરોપમ આયુ પૂર્ણ કરી આયુ, ધન, તથા સ્થિતિનો ક્ષય થતાં ચવીને હાં જંબુદીપ-યાં ભરતક્ષેત્રના ઠક્ષિણાર્થયાં બ્રાહ્મણકુંડાપુરથાને કોડાલગોત્રી ક્રુપમદત્ત બ્રાહ્મણના-ધરે જાલંચરાયણ ગોત્રની દેવાનંજ બ્રાહ્મણીની કૂલે સિંહના વચ્ચાની માફક અવ-તર્યા. [૧૧૧]

શ્રમણ ભગવાન મહાવીર આ વેળાએ ત્રણ જ્ઞાન સહિત હતા, તેથી હું ચવીશ-પરું જાણતા; એવો હું એ પણ જાણતા; પણ ચવીસ વેળા નહિ જાણતા, કારણ-ચવડાનો વાલ ઘણો સૂચ કહેલ છે. [૧૧૨]

तओणं समणे भगवं महावीरे अणुकंपतेणं देवेणं “ जीय मेयं”
 ति कट्टु, जे से थासाणं तच्चे मासे पंचमे पक्खे आसोयबहुले, तस्सणं
 आसोयबहुलस्स तेरसीपक्खेणं हत्थुत्तराहिं णक्खत्तेणं जोगोवगत्तेणं, बासी-
 तीहिं रातिदिण्हिं वीतिकंतेहिं तेसितिमस्स रातिदियस्स परियाए वट्ठसाणे
 दाहिण—माहणकुंडपुरसंणिवेसाओ उत्तर—खत्तियकुंडपुरसंणिवेसंसि, णाया
 णं खत्तियाणं सिद्धत्थस्स खत्तियस्स कासवगोतस्स तिसलाए खत्तियाणीए
 वासिद्धसगोत्ताए असुभाणं पोग्गलाणं अवहारं करेत्ता सुभाणं पोग्गलाणं
 पक्खेवं करेत्ता कुच्चिसि गब्भं साहरिए । जे विय तिसलाए खत्तियाणी-
 ए कुच्चिसि गब्भे, तंपिय दाहिण—माहणकुंडपुरसंणिवेसंसि उअमदतस्स
 माहणस्स कोडालसगोत्तस्स देवाणंदाए माहणीए जालंधरायपसगोत्ताए
 कुच्चिसि गब्भं साहरिए । [९९३]

समणे भगवं महावीरे तिष्णाणोवगए यावि होत्थाः—साहरंजिज-
 र्सामि त्ति जाणइ, साहरिएमित्ति जाणइ; साहरंजिजमाणे वि जाणइ सम-
 णाउसो । [९९४]

त्यारवाद श्रमण भगवान महावीरने अनुकंपावान षट्ठे भक्तिवाळा देवताए
 पौताना जीत षट्ठे इशेसमा आचारत्ते अनुसरी वर्षाक्रतुना श्रीजा मासे पांचमा
 पक्षे आसो वदि १३ना दिने उत्तरा फाल्गुनी नक्षत्रे व्यासी दिन बीत्या केडे
 त्यासीमा दिने दक्षिण ब्राह्मणकुंडपुर स्थानथी उत्तरमां आवेला क्षत्रियकुंडपुर-
 स्थानमां ज्ञातवंशी काश्यपगोत्रीय सिद्धार्थ क्षत्रियना घरे वाशिष्ठगोत्रवाळी दिशला
 क्षत्रियाणीनी कूखे अशुभ पुद्गलो अपहरी शुभ पुद्गलोनो प्ररूप करी गर्भमां दाख-
 ल करी (९९३)

आ वेळाए पण श्रमण भगवान महावीर ऋणज्ञानवंत होवार्थी हे आयुष्मन्
 श्रमणो, गर्भंतरमां मारुं संहरण थसे, थयुं, तथा थाय छे, ए ऋणे काळ जाणता.
 (९९४)

तेणं कालेणं तेणं समएणं तिसला खत्तियाणी, अह अत्रया क-
याइ णवण्हं मासाणं बहुपडिपुण्णाणं अट्ठमाणं राइंदियाणं वीतिक्कं णं
जे से गिम्हाणं पढमे मासे दोच्चे पक्खे चित्तसुद्धे तस्स णं चित्तसुद्धस्स
तेरसीपक्खेणं हत्थुत्तराहिं जोगोवगतेणं, समणं भगवं महावीरं आरोयारो-
यं पसूया । (९९५)

जंणं राइं तिसला खत्तियाणी समणं भगवं महावीरं आरोयारोयं
पसूया, तं णं राइं भवणवइ—वाणमंतर—जोइसिय—विमानवासि—देवेहि
य देवीहि य उवयंतोहिय उप्पयंतोहि य एगे महं दिव्वे देवुज्जोए देवस-
ण्णिवाते देवकहक्कहे उप्पिजलगभूतेयावि होत्था ॥ (९९६)

जं णं रयणिं तिसला खत्तियाणी समणं भगवं महावीरं आरोया-
रोयं पसूया, तं णं रयणिं बहवे देवा य देवीओ य एगं महं अमयवासं
च, गंधवासं च, चुण्णवासं च, पुप्फवासं च, हिरण्णवासं च, रयणवासं
च, वासिसु । (९९७)

ते काले ते समये त्रिशला क्षत्रियाणीए नवमास पूरा थया वाद साडा सात
दिन वीते छते उनालाना पेला मासे वीजे पसे चैत्र सूदि १३ ना दिने उत्तरा-
फाल्गुनी नक्षत्रे श्रमण भगवान महावीरने क्षेमकुशले जन्म आप्पो. [९९८]

जे राते त्रिसला क्षत्रियाणीए भगवानने जन्म आप्पो ते राते भुवनपति,
वाणव्यंतर, ज्योतिषिक, तथा विमानवासि देवदेवीओना उत्तरवा तथा उपडवायी एक
महान दिव्य देवोनो उद्योत, देवोनो मेळावडो, देवोनी कथंकथा (बातचीत) तथा
प्रकाश थइ रह्यो हतो. [९९९]

वणी ते राते घणा देवदेवीओए एक महोदी अश्रुतनी वृष्टी, गंवनी वृष्टी
चूर्णनी वृष्टी, फूलनी वृष्टी, सोनारूपानी वृष्टी तथा रत्नोनी वृष्टी वर्षावी. [१००]

જનં રયણિં તિસલા સ્વત્તિયાણી સમણં મગવં મહાવીરં આરોયારોયં
પસૂયા, તંણં રયણિં મયળવહુ—વાણમંતર—જોતિસિય--વિમાણવાસિણો દેવાય
દેવીઓ ય મમણસ્સ મગવઓ મહાવીરસ્સ કોતુગભૂતિકમ્માઈં તિત્થયરા-
મિસેયં ચ કરેસુ । [૧૧૮]

જતોણંપમિતિં મગવં મહાવીરે તિસલાય સ્વત્તિયાણીય કુચ્છિસિ
ગબ્બં આહુય, તતોણં પમિતિં તં કુલં વિપુલેણં હિરણ્ણેણં સુવણ્ણેણં ધણેણં
ધણ્ણેણં માણિક્કેણં મોત્તિણ્ણં સંસ્વસિલ્લપ્પવાલેણં અતીવ પરિવહૂહ । તતોણં
સમણસ્સ મગવઓ મહાવીરસ્સ અમ્માપિયરો એયમહં જા.ણેત્ત, ણિવ્વત્તદ્ધસા-
હંસિ ચોક્કંતાંસિ સુત્તિમૂતંસિ વિપુલં અસણપાણસાહમસાહમં. ઉવક્કસલ્લહાવં-
તિ; વિપુલં અસણપાણસાહમસાહમં ઉવક્કસલ્લહાવેત્તા મિત્તણાત્તિસચ્ચણસંબં-
ધિવગ્ગં ઉવણિમંતેતિ; ઉવણિયંતેત્તા દહવે સમણમાહુણકિવગ્ગવણમિગામિ-
ચ્છંડગપંડગારંતીણ વિચ્છંદ્ધેતિ વિગ્ગોવેતિ વિસ્સાણેતિ દાતારેસુ ણં દાયં પજ્જા-
ભાણેતિ; વિચ્છંદિત્તા વિગ્ગોવિત્તા વિસ્સાણિત્તા દાયારેસુ ણં દાયં પજ્જામાહિતા
મિત્તણાહસચ્ચણસંબંધિવગ્ગં સંજ્જાવેતિ; મિત્તણાહસચ્ચણસંબંધિવગ્ગં સંજ્જાવેત્તા
મિત્તણાહસચ્ચણસંબંધિવગ્ગેણ હમેયારૂવં ણામધેજ્જં કરેતિ; જાએણં પમિહં
હમે કુમારે તિસલાય સ્વત્તિયાણીય કુચ્છિસિ ગબ્બે આહુય, તતોણં પમિહં

અને એજ રાતે ચારે જાતના દેવદેવીઓએ મઠો મગવાન મહાવીરનું કૌતુ-
કકર્મ, ભૂતિકર્મ, તથા તીર્થકરણભિષેક કર્યો. [૧૧૮]

જ્યારથી મગવાન મહાવીર ત્રિસલા અત્રિચાણીની રૂઝે અગ્ન્યા ત્યારથી તે-
મનું છુલ્લ ઘણા સૌનારુપા, ધનધાન્ય, વાણેક, જોતી, તથા (ઉત્તમ જાતના) શંભ
પત્થર અને પરવાલાર્થી વહુ વહુ વધવા માંડ્યું તેથી મગવાનના યજ્ઞાપે એ ઠર્ય
જાણીને દશ દિવસ વ્યતિક્રાંત થતાં હોવાઈ અને પાંચેતર થતાં ઘનું અમનમાન
સ્વાદિમસ્વાદિમરૂપ આહાર તૈયાર કરાવી, મિત્ત, જ્ઞાતિ, સ્વજન તથા સંબંધિ વર્તીને
નોતરી ઘણા શ્રમણ બ્રાહ્મણ કૃપા મિલ્લારી આંધળા પાંગળા અને દર્દીઓને આહાર

इमं कुलं, त्रिपुल्लेण हिरण्णेणं, सुवण्णेणं, दण्णेणं, धण्णेणं, याणिद्वेणं, मोत्तेए
णं, संखसिलप्पवालेणं, अतीव अतीव परिबुद्धं—तं होउपं कुमारे “वड-
माणे” । (९९९)

तओणं समणे भगवं महावीरे पंचधातिपरिवुडे—तंजहा; खीरधा-
ईए, मज्झणधाईए, मंडावणधाईए, खेच्छावणधाईए, अंकधाईए—अंकाओ
अंकं साहारज्जमाणे रम्मे प्रणिकोद्विसतले, गिरिकंदरतमल्लीणे व चंपय-
पायवे, अहाणुपुव्वीए संबुद्धं । (१०००)

तओणं समणे भगवं महावीरे विण्णायपरिणये विणियत्तवालभावे
अणुस्सयाइ, उरालाई माणुस्सगाई पंचलक्खणाई कामभोगाई सदफरि-
सरस्सुवगंदाई परियारेमाणे ओमं वति विहरति । (१००१)

आपि तेमज पोतानी न्यातमां वेची करीने पछी (नोतरेण) मित्र ज्ञाति स्वजन
संबंधिओने जयाडी करीने तेमनी रत्तमां कुळनी धनी द्वाडे जणावीने कुमारुं
“वर्द्धमान” एवु नाम आप्णुं. [९९९]

हवे श्रमण भगवान् महावीरना मोटे पांच धात्री (दाइओ) राखवामां आ-
दी, जेवी के दूध धवाडनार धात्री, स्नान करावन्नाइ धात्री, बाणगार फरावन्ना
धात्री, खेळावन्ना धात्री, अने खेळावन्ना संभाळनार धात्री, ए पांच धात्रीओ पारे-
वर्गा थका अने एकता खेळावन्नां वीजाना खेळावन्नां जना धकारण रत्ततळवाळा
यत्तानमां रडी गिरिगुफामां (पननयी) वची रहेला चंपकवृक्षांनी याकुक अहुकये
वधवा लग्या. [१०००]

त्यारवाठ श्रमण भगवान् महावीरे विशेषज्ञान अने अनुभववाळा होइ वा-
ल्यावस्था टळता अनुत्तुकपणे उत्तम प्रकारना मनुष्य संदर्धी शब्द-स्पर्श-रस-
रूप-गंध ए पांच प्रकारना कामभोग भोगवतां थकां दाळ व्यतिक्रम कर्यो.
[१००१]

समणे भगवँ महावीरे कासवगोचे; तस्सणं इमे तिणिं णामधे-
ज्जा एव माहिज्जंति.—अमापिउसंतिए “ वद्धमाणे; ” सहसमुदिए “ स-
मणे; ” भीमभयभेरवँ उरालं अचेलयं परीसहं सहइ चिं कट्टु देवेहिं से
णामं कर्यं “ समणे भगवँ महावीरे ” । [१००२]

समणस्स भगवओ महावीरस्स पिता कासवगोचेणं; तस्सणं तिणिं-
णामधेज्जा एव माहिज्जंति, तंजहा—सिद्धत्येति वा, सैज्जंसेति वा, जसंसे
ति वा । [१००३]

समणस्स णं भगवओ महावीरस्स अम्मा वासिद्धसगोचा; तीसैणं
तिणिं णामधेज्जा एव माहिज्जंति, तंजहा—तिसला ति वा, विदेहदिणां
ति वा, पियकारिणी ति वा । [१००४]

समणस्स णं भगवओ महावीरस्स पिचियए सुपासँ कासवगोचेणं ।
समणस्स णं भगवओ महावीरस्स जेट्ठे भाया णंदिवद्धणै कासवगोचेणं ।
समणस्स णं भगवओ महावीरस्स जेट्ठ भइणीं सुदंसणा कासवगोचेणं ।

भगवान् काश्यपगोत्रीय होता. तेमना आ व्रणं माम् बोलाय छे मावपे
धर्द्धमान एवुं नाम पाडयुं; सहजगुणोथी श्रमण नाम पडयुं, अने भयंकर महान्
अचेल परीसह सहन करतां देवाए “ श्रमणं भगवान् महावीर ” एवुं नाम कर्युं.
(१००२)

भगवान्ना पिता काश्यप गोत्रीय; तेमना व्रणं माम् छे—सिद्धार्थ, श्रेयांस,
यशस्वी. (१००३)

भगवान्नी माता वाशिष्ठ गोत्रीनी; तेमना व्रणं माम् छे—त्रिशला, विदेह-
दिना, पियकारिणी. (१००४)

भगवान्ना काका सुपार्थ, मौढा भौइ नंदिवर्धन, मौढी बेहेन सुदर्शना, ए
वधा काश्यपगोत्रीय होता. भगवान्नी भार्या यशोदा कौडिन्य गोत्रीनी होती. भग

समणस्स णं भगवओ महावीरस्स भज्जा जसोया गोत्तेण कोडिण्णा ।
 समणस्स णं भगवओ महावीरस्स धूया कासवगोत्तेणं; तीसे णं दो णामधे-
 ज्जा एव माहिज्जंति, तंजहा—अणोज्जा ति वा, पियदंसणा ति वा ।
 समणस्स णं भगवओ महावीरस्स णत्तुई कोसियगोत्तेणं; तीसे णं दो णा-
 मधेज्जा एव माहिज्जंति, तंजहा—सेसवई ति वा, जसवती ति वा ।
 [१००५]

समणस्सणं भगवओ महावीरस्स अम्मापियरो पासावच्चिज्जा सम-
 णोवासगा यावि होत्था; तेणं बहूइं वासाइं समणोवासगपरियागं पाल-
 यित्ता छण्हं जीवनिकायाणं संरक्खणनिमित्तं आलोइत्ता निंदित्ता गरहित्ता
 पडिक्कमित्ता अहारिहं उत्तरगुणपायच्छित्तं पडिवज्जित्ता कुससंथारं दुरुहित्ता
 भत्तं पच्चक्खाइंति; भत्तं पच्चक्खाइत्ता अपच्छिमाए मारणंतियाए सरीरसं-
 लेहणाए सुसियसरीरा कालमासे कालं किच्चा तं सरीरं विप्पजहित्ता अ-

षान्नी पुत्री काश्यपगोत्रीनी तेना वे नाम छेः—अनवद्या, प्रियदर्शना. भगवान्नी
 दौहित्री कौशिक गोत्रीनी तेना वे नामः—शेषवती, यशोमती. [१००५]

भगवान्ना मावाप पार्श्व संतानिय^१ श्रमणोना उपासक हता. तेओ घणा
 वर्षे श्रमणोपासकपणुं पाली छेकायना जीवनी रक्षार्थे [पापनी] आलोचना^२ करी
 निंदी गहीं पडिक्की यथायोग्य प्रायश्चित लइ दर्भसंस्तारक उपर वेशी भक्त प्रत्या-
 ख्यान^३ करी छेली मरणपर्यंतनी शरीर—संलेखना^४ बडे शरीर शोषा कालसमये काल
 करी ते शरीर छोडी अच्युत कल्पमां^५ देवपणे उत्पन्न थयां. त्यांथी आयुक्षय थतां

१ पार्श्वनाथनी परंपराना २ यादगिरी ३ आहारनो त्याग रूप अणसण ४
 शरीर—शोषणा. ५ वारमा देवलोकमां. (आवश्यक निर्युक्तिमां चोथा देवलोकमां
 गया एम कहुं छे.)

च्युए कप्पे देवत्ताए उववण्णा; तओणं आउक्खएणं ठिइक्खएणं चुए,
चवित्ता महाविदेहे वासे चरिमेणं उसासेणं सिज्झिस्संति, बुज्झिस्संति,
मुच्चिस्संति, परिणिव्वाइस्संति, सच्चदुक्खाणं अंतं करिस्संति । [१००६]

तेणं कालेणं तेणं समएणं समणे भगवं महावीरे णाये णायपुत्ते
णायकुल्लणिव्वत्ते विदेहे ^१ विदेहदिण्णे ^२ विदेहजच्चे ^३ विदेहसुमाले ^४, ती
सं वासाइं विदेहत्ति ^५ कट्ठु अगारमज्झे वसित्ता अम्मापिउहिं कालगएहिं
देवलोग मणुपत्तेहिं समत्तपइण्णे, चित्ता हिरण्णं, चित्ता सुवण्णं, चित्ता ब
लं, चित्ता वाहणं, चित्ता धणधणकणयरयणसंतसारसावदेज्जं ^६, विच्छड्ढे
त्ता, विगोवित्ता, विस्साणित्ता, दायारेसुणं दायं पज्जाभातित्ता, संवच्छरं
दाणं दलइत्ता, जे से हेमंताणं पढमे मासे पढमे पक्खे मग्गसिरबहुले,
तस्सणं मग्गसिरबहुलस्स दसमीपक्खेणं हत्थुचरहिं णक्खत्तेणं जोगोव-
तेणं अभिणिक्खमणाभिप्पाए यावि होत्था । [१००७]

१ विशिष्टदेहः २ विदेहदिक्षा त्रिशल्या तस्या अपत्यं ३ विदे-
हजायाः जाता अर्च्चा शरीरं यस्य सः यद्वा विदेहः कंदर्पः यात्यो यस्य
सः ४ विदेहे गृहवासे सुकुमालः ५ विदेहे गृहवासे ६ स्वापतेयं द्रव्यं.

चवीने महाविदेह क्षेत्रमां छेछे उसासे सिद्धबुद्ध मुक्त थइ निर्वाण पामी सर्व दुःख-
हुं अंत करणे. [१००६]

ते काले ते समये जगत्ख्यात, ज्ञात (सिद्धार्थ) पुत्र, ज्ञानवंशोत्पन्न, विशि-
ष्टदेहधारी, विदेहा (त्रिशला) पुत्र, कंदर्पजेता, गृहवास्यी उदास एवा श्रमण भग-
वान् महावीरे त्रीश वर्ष घरवासमां वसी, मावाप कालगत थइ देवलोक पदोचतां
पोतानी प्रतिज्ञा समाप्त थइ जाणी, सोलुं रुपुं, सेना वाहन, धन धान्य, कनकरत्न,
तथा दरेक कीमती द्रव्य छोडी [दानार्थे] पाधरुं करी, दान दइ, सीआळाना पेला
पक्षे मागसर वदि १० ना दिने उत्तरा फाल्गुनी नक्षत्रना योगे दीक्षा लेवानो अ-
भिप्राय कर्यो. [१००७]

- संवच्छरेण होहिंति, अभिणिक्खमणं तु जिणवरिंदणं;
तो अत्थि संपदाणं, पव्वत्ती पुव्वसूराओ । १ (१००८)
- एगा हिरण्णकोडीं, अट्ठेव अणूणया सयसहस्सा;
सूरोदयमादीयं, दिज्जइ जा पायरासोत्ति । २ (१००९)
- तिण्णेव य कोडिसया, अट्ठासीतिच होंति कौडीओ,
असियं च सयसहस्सा, एयं संवच्छरे दिण्णं । ३ (१०१०)
- वेसमणकुंडलधरा, देवा लोगंतिया महिद्धीया
बोहिंति य तित्थयरं, पण्णरस्ससु कम्मभूमीसु । ४ (१०११)
- बंभंमि य कप्पंमि य, बोद्धुवा कण्हराइणो मज्जे
लोगंतिया विमाणा, अच्चसुवत्था असंखेज्जा । ५ (१०१२)
- एते देवणिकाया, भगवं बोहिंति जिणवरं वीरं
सव्वजगज्जीवहिंयं, अरहं तित्थं पव्वत्तोहिं । ६ (१०१३)

[दोहरा.]

- वर्षांति लेनार छे, दीक्षा जिनवरराय
तेथीं सूरज उगतां, दान प्रवृत्ति कराय १ (१००८)
- प्रतिदिन सूर्योदय थकी, पटोर एक ज्यां थाय
एक क्रोडने आठ लाख, सोना म्होर अपाय. २ (१००९)
- वर्ष एकमां त्रणशो, अने अठयाशी क्रोड
एंसी लाख म्होरनी, संख्या पूरी जोड. ३ (१०१०)
- कुंडलधारीं वैश्रमण, वळीं लोकांतिक देव
कर्मभूमि पंदर विषे, प्रतिबोधे जिनदेव. ४ (१०११)
- ब्रह्म कल्प सुरलोकमां, कृष्णराजीना माहि
असंख्यात लोकांतिको-तणा विमात कहाय. ५ (१०१२)
- ए देवो जिन वीरने, समजावे ए वात
सर्व जिविहित तीर्थ तुं, प्रवर्त्ताव साक्षात्. ६ (१०१३)

तओणं समणस्स भगवओ महावीरस्स अभिणिक्खमणाभिप्पायं
जाणेत्ता भवणवइ—वाणमंतर—जोइसिय—विमाणवासिणो देवाय देवीओ
य सएहिं सएहिं रूवेहिं, सएहिं सएहिं नेवत्थेहिं, सएहिं सएहिं
चिंधेहिं, सच्चिद्धीए, सच्चजुत्तीए, सच्चबलसमुदएणं, सयाइं सयाइं जाण-
विमाणाइं दुरुहंति; सयाइं सयाइं जाणविमाणाइं दुरुहिंता अहाबादराइं
पोग्गलाइं परिसाडेंति, अहाबादराइं पोग्गलाइं परिसाडिंता अहासुहुमाइं
पोग्गलाइं परियाइंति, अहासुहुमाइं पोग्गलाइं परियाइंता उडूं उप्पयंति,
उडूं उप्पइंता ताए उक्किट्ठाए सिग्घाए चवलाए तुरियाए दिव्वाए देवगइए
अहेणं उवयमाणा उवयमाणा तिरिएणं असंखेज्जाइं दीवसमुद्दाइं वीतिक-
ममाणा वीतिकममाणा, जेणेवं जंबूदीवे तेणेव उवागच्छंति, उवागच्छिंता
जेणेव उत्तरखतिचकुंडपुरसंणिवेसे तेणेव उवागच्छिता जेणेव उत्तरखति-
यकुंडपुरसंणिवेसस्स उच्चरपुरत्थिमे दिसिमाए तेणेव झारि वेगेण उवट्ठि-
या । [१०१४]

तओणं सक्के देविंदे देवराया सणियं सणियं जाणविमाणं ठवेति, सणि-
सणियं विमाणं ठवेत्ता सणियं जाणविमाणाओ पच्चोत्तरति. सणियं सणीयं

ते पछी भगवान्मो निष्कमणाधिप्राय जाणीने चारे निकायना देवो पोत
पोताना रुप, वेश, तथा चिन्हो धारण करी सघळी ऋद्धि, द्युति, तथा बळ साथे
पोतपोताना विमानोपर चढी बादर पुद्गलो पलटावी सृक्ष्य पुद्गलोमां परिणमावी
ऊंचे ऊपडी अत्यंत शीघ्रता अने चपळतावाळी दिव्य देवगतिर्था नीचे उतरता
तिर्यक लोकमां असंख्याता द्वीपसमुद्र उल्लंघीने ज्यां जंबूद्वीप छे त्यां आवा क्षत्रि-
यकुंड नगरना इशान कोणमां ऊतावळा आवी पहांच्या. [१०१४]

त्यारवाद शक्र नामे देवना इंंद्रे धीमे धीमे विमानने त्यां थापी, धीमे धीमे
तेमांथी ऊतरी, एकांते जइ मोहोदो विक्रिय समुद्रघात करी एक महान् मणि-

सणियं जाणविमाणाओ पच्चोतरित्ता एगंत मवक्कमेति, एगंत मवक्कमेत्ता
महया वेउव्विएणं समुग्घाएण समोहणति, महया वेउव्विएणं समुग्घाएणं
समोहणित्ता, एगं महं णाणामणिकणगरयणभत्तिचित्तं सुभं चारुकंतरूवं
देवच्छंदयं विउव्वति; तरसणं देवच्छंदयस्स बहुमज्झदेसभाए एगं महं
सापायपीढं सीहासणं णाणामणिकणयरयणभत्तिचित्तं सुभं चारुकंतरूवं
विउव्वइ, विउव्वित्ता जेणेव समणे भगवं महावीरे तेणेव उवागच्छति;
तेणेव उवागच्छित्ता समणं भगवं महावीरं तिकखुत्तो आयाहिणं पयाहिणं
करेइ; समणं भगवं महावीरं तिकखुत्तो आयाहिणं पयाहिणं करेत्ता समणं
भगवं महावीरं वंदति णमंसति; वंदित्ता णमंसित्ता समणं भगवं महावीरं
गहाय जेणेव देवच्छंदए, तेणेव उवागच्छति; उवागच्छिता सणियं साणि
यं पुरत्थाभिमुहे सीहासणे णिसीयावेइ; सणियं सणियं पुरत्थाभिमुहं णि—
सीयावेत्ता सयपागसहस्सपागेहिं तेछेहिं अब्भंगेति; अब्भंगेत्ता गंधकासाइ-

सुवर्ण—तथा रत्नजडीत, शुभ, मनोहर रूपवाळुं देवच्छंदक विकुर्व्युं (वनाव्युं) ते
देवच्छंदकनीं^१ वच्चोवच्च मध्यभागे एक तेवुंज रमणीय पादपीठिकासहित एक
महान् सिंहासन विकुर्व्युं. पछी ज्यां भगवान् हत्ता त्यां आवीने भगवान्ने त्रणवार
प्रदक्षिणा करी वांदी नमी भगवान्ने लइ ज्यां देवच्छंदक हत्तुं त्यां आवी धीमे
धीभिं पूर्वदिशासामे भगवान्ने सिंहासनमां बेसाडया. पछी शतपाक^२ अने सहस्र-
पाक^३ तेलोवडे मर्दन करी गंधकाषायिक^४ वस्त्रवडे लुंछीने पवित्र पार्णथी नवरावी
लक्षमूल्यवाळुं थंडुं रक्तगोशीर्षचंदन घसी तैयार करी तेना वडे लेपन कर्तुं. त्यार-
वाद निश्वासना लगारेकवायुथी चलायमानं थनारां, वखणायला नगर के पाटणमां
बनेलां, चतुरज्जोमां वखणाएलां, घोडानी फीण जेवां मनहर, चतुर कारीगरोंए सोना-
थी खंचेला हंस समान स्वच्छ बे वस्त्रो पहेराव्यां. पछी हार, अर्धहार, उरस्थ, एका-

१ कमानदार घुमटवाळुं दिव्य आसनस्थान Divine pavillion. २-३-
शो तथा हजार औषधीओना पाकथी थएल. ४ सुगंधवासित अने पीळारंगना.

ઈહિં ઉછેલેતિ; ઉછેલિત્તા સુદ્ધોદણં મજ્જાવેદ; મજ્જાવેતા જસ્સ ય મુહં
 સયસહસ્સેહિં તિ પહોલભિત્તપ્પસાહિણ્ણં સીતણ્ણં ગોસીસરતચંદણેણં અ-
 ણુલિંપતિ; અણુલિંપિતા ઇસિ ણિસ્સાસવાતવોજ્ઞં વરણગરપટ્ટણ્ણગતં કુસલ-
 ણરપસંસિતં અસ્સલ્લાપેલવં છેયાયરિયકણગલ્લચિયંતકમ્મં હંસલક્ષણં
 પટ્ટજુલં ણિયંસાવેદ; ણિયંસાવેત્તા હારં અદ્ધહારં ઉરત્થં ઇગાવલિં પાલંબ-
 સુતપટ્ટ-મંડ-રયણમાલાઈ આપિધાવેતિ; આપિધાવેત્તા ગંઠિમ-વેઢિમ-
 પૂરિમ-સંઘાતિમેણં મદ્ધેણં કપ્પરુક્કમિવ સમાલંકેતિ; સમાલંકેત્તા દોઢ્ઢીપ
 મહયાં વેઠ્ઠિયસમુદ્ધાણં સમોહણદ્ધ; સમોહણિત્તા ઇમં મહં ચંદપ્પમં સિ-
 ધિયં સહસ્સવાહિણિં વિઉવ્વદ્ધ; તંજહા, ઈહામિય-ઉસમ-તુરગ-ણ-મ-
 કર-વિહગ-વાણર-કુંજર-રુ-સરમ ચમર-સદ્ધૂલ-સીહ-વણલય- વિ-
 ચિત્તવિજ્ઞાહરમિદ્ધુણ્ણુગલ-જંતજોગ-જુતં અચ્છીસહસ્સમાલિણીયં સુણિરુ-
 વિત્તમિસિમિતિરુવગસહસ્સકલિયં ઇસિંમિસમાણં ચક્કૂલ્લોયણલેસ્સં મુતા-

વાલે, પ્રાલંબ,^૧ સૂત્રપટ્ટ^૨ મુકુટ, તથા રત્નમાળાદિ આભરણો પહેરાવ્યાં. પછી
 જૂદી જૂદી જાતની ફૂલની મા. ૧ ઓથી પુષ્પતરુના માફક સળગાર્યાં. પછી ઈંદ્રે
 પાછાં બીજીવાર વૈક્રિયસમુદ્ધાત કરી હજાર જણ ઉપાડી શકે એવી એક મહાન
 ચંદ્રપ્રભા નામે શિવિકા^૩ વિકુર્વી. એ શિવિકાનું વર્ણન આ પ્રમાણે છે:-એ શિવિકા
 ઇહામૃગ,^૪ વલ્લદ, ઘોડા, નર, મગર, પક્ષી, વાનર, હાથી, રુઠ,^૫ સરખ, ચમરીગાય,
 વાઘ, સીંહ, વનની લતાઓ, તથા અનેક વિદ્યાધરયુગ્મના યંત્રયોગે કરી યુક્ત હતી
 તથા હજારો તેજરાશિઓથી ભરપુર હતી, રમણીય અને જ્ઞાનગાયમાન હજારો ત્રિ-
 ત્રામણાથી ભરપુર અને દેદીપ્યમાન અને આંખથી સામે જોઈ ન શકાય તેવી હતી,
 અનેક મોતીઓથી વિરાજિત સુવર્ણમય પ્રતર ટાલી હતી, તથા झुલતી મોતીઓની માળા,
 હાર, અર્ધહાર, વિગેરે ભૂષણોથી શોભતી હતી, આર્તિશય દેખવા લાયક હતી, પદ-

हडें मुतजालंतरोपियतवणीयपयरलंबूणं पलंबंतमुतदामं हारद्वहारभूषणसमो
णयं अहियपेच्छणिज्जं पउमकयमतिचितं गाणालयमतिविरइयं मुभं चारु-
कंतरुवं गाणामणिपंचवण्ण घंटापडायवरिमंडियग्गासिहरं पासादीयं दरिसणीयं
सुरूवं । (१०१५)

सीया उवणीया जिण, वरस्स जरमरणविप्पमुक्कस्स
उवसतमल्लदामा, जलथलयं दिव्वकुसुमेहिं १
सिवियाइ मज्झयारे, दिव्वं वररयणरूवचेवतियं
सीहासणं महरिहं, सपादपीढं जिणवरस्स । २
आलइयमालमउडे, भासुरबोदी वराभरणधारी
खोमयवत्थणियत्थो, जस्सय मोल्लं सयसहस्सं । ३

लता, अशोकलतो, विगेरे अनेक लताओथी चित्रित हती, शुभ तथा मनोहरआका-
रवाली हती, अनेक प्रकारनी पंचवर्णी मणिओवाली घंटा तथा पताकावडे शोभिता
अग्रभागवाली हती, तथा मनोहर, देखवालायक अने सुंदरआकारवाली हति.
[१०१५]

[अर्था छंद]

जरमरणमुक्त जिनवर-भाटे शिविका तिहां भळी आवी;
जळथळज दिव्य पुष्पनी, माळाओ झूलती ठावी. १
शिविकाना वचगाळे, थाप्युं छे रत्नरूप झळहळतुं;
सिंहासन बहु कीमती, पदपीठसाहित जिनवरनुं. २
माळा मुकुट विगेरे, उत्तम भूषण धरी प्रकाशि थइ;
लाख मूल्यना उत्तम भौमिक^१ वखो पेहरी करी. ३

१ मसलीन-मलमलनां वखो.

छट्पणउ भतेणं, अज्झवसाणं सोहणेण जिणो	
लेणाहि विसुज्झतो, आरुहई उतमं सीयं ।	४
भीहासणे णिविट्ठो, सक्कीसाणाय दोहि पासोहि	
वीयांती चामराहिं मणिरयणवितितदंडाहिं ।	५
पुर्व्वि उक्खिता माणुस्सेहिं सा हट्ठरोमपुलएहिं	
पच्छा ह्वांती देवा, सुरअसुरा गरुलणागिंदा ।	६
पुरओ सुरावहंती, असुरा पुण दाहिणंमि पासंमि	
अवरे वहंति गरुला, णागा पुण उतरे पासे ।	७
वणसंडं बहुसुभियं, पउमसरो वा जहा सरयकाले	
सोहइ कुसुमभरेणं, इय गगणतलं सुरगणेहिं ।	८
सिद्धत्थवणं व जहा, कणियारवणं व चंपयवणं वा	
सोहइ कुसुमभरेणं, इय गगणतलं सुरगणेहिं ।	९

वे उपवास करीने, पवित्र परिणाम साथ जिनदेव,	
शुभ लेख्याए चढता, शिविका उपर चढे देव.	४
सिंहासन पर बेशे, वे पडखे शक्रने इशान रहि	
मणिरत्नदंडवाला चामर ढोले स्वहाथ ग्रही.	५
पेलां ते शिबिकाने, उपाडे माणसो सहर्ष थइ,	
ते पछी सुर असुर गरुड, नाग उपाडे सुसज्ज रही.	६
पूर्व दिशाए देवो, दाक्षिणमां असुर ऊचके शिविका	
पश्चिम बाजू गरुडो, नाग रहे उतरे धरता.	७
गगन बिराजे देवथी, शोभे फूलेलुं जेम वनखंड	
अथवा शरद ऋतुमां, पद्माकार पद्म विकसंत.	८
गगन वीराजे देवथी, शोभे सरसवनुं जेम वनखंड	
कणियर के चंपकनुं, वन शोभे पुष्प विकसंत.	९

वरपडह—मेरि—झल्लरि—संख—सयसहसिसएहि तूरेहि
गगणतले धरणितले, तुरियणिणाओ परमरम्भो । १०
ततवितयं घणसुसिरं आउज्जं चंडविहं बहुविहीयं
वार्यंति तत्थ देवा बहुहि आणट्टगसएहिं ११ [१०१६]

तेणं कालेणं, तेणं समएणं, जे से हेमंताणं पढमे मासे पढमे
पक्खे मग्गसिरबहुले, तस्सणं मग्गसिरबहुलस्स दसमीपक्खेणं सुव्वएणं
। दिवसेणं विजएणं मुहुत्तेणं हत्थुत्तराणक्खत्तेणं जोगोवगतेणं पाईणगामि-
णीए छायाए वियत्ताए पोरिसीए छट्ठेणं भत्तेणं अपाणएणं एगसाडग
मायाए चंदप्पहाए सिवियाए सहस्सवाहिणीए सदेवमणुयासुरापरिसाए
समन्निज्जमाणे समन्निज्जमाणे उत्तरखत्तियकुंडपुरसंगिदेसस्स मज्झंमज्झेणं
णिगच्छिता जेणेव णायसंडे उज्झाणे तेणेव उवागच्छइ; उवागच्छित्ता
ईसिरयाणिप्पमाणं अच्छोप्पेणं भूमिभागेणं सणियं सणियं चंदप्पमं सिवियं

पडह भेरीने झालर शंखादिक लाख वाजियां वाजां
गगनतळ धरणितळमां, अवाज पसर्या अति झाझा. १०
तत वितत घन शुषिर ए, चारे जातितणा वहु वाजां
नाटक साथे देवो, वजाडवा बलगिया झाझा ११ [१०१६]

ते काले ते समये शीयाळाना प्रथममासे प्रथमपक्षे मागसर वादि १०ना सु-
व्रतनामना दिने विजयमुहुर्ते उत्तराफाल्गुनी नक्षत्रनो योग आवतां पूर्वमां छाया
वळतां छेड्ढां पहोरमां पाणी वगरना वे अपवासे एक पोतनुं वस्त्र धारी सहस्रवासी-
नी चंद्रप्रभा नामनी शिविका उपर चडी देव मनुष्य तथा असुरोनी पर्षदाओ
साथे चालता चालता क्षत्रियकुंडपुर संनिवेशना मध्यमां थइने ज्यां ज्ञातरखंड नामे
उद्यान हतुं त्यां भगवान आव्या, आवीने धीमे धीमे भूमिथी एक हाथ उंची शिवि-

सहस्रबाहिणिं ठवेइ; ठवेता सणियं चंदप्पभाओ सिविय्वाओ सहस्रवा-
हिणीओ पच्चोयरइ; पच्चोयरित्ता सणियं सणियं पुरत्थाभिमुह्णे सँहासणे
णिसीयेइ; आभरणालंकारं उमुयइ; तओणं वेसमणे देवे जंतुवायपडिए
समणस्स भगवओ महावीरंस्स हंसलक्खणेणं पडेणं आभरणालंकारं पडि-
च्छइ; तओणं समणे भगवं महावीरे दाहिणेणं दाहिणं, वामेणं वामं
पंचमुट्ठियं लोयं करेइ; तओणं सक्के देविंदे देवराया समणस्स भगवओ
महावीरस्स जंतुवायपडिये वयरामयेणं थालेणं केसाइं पडिच्छइ; पडिच्छित्ता
“अणुजाणेसि भंतै” ति कट्ठु खीरोयसायरं साहरइ तओणं समणे भगवं
महावीरे दाहिणेणं दाहिणं, वामेण वामं पंचमुट्ठियं लोयं करेत्ता सिद्धाण
णमोक्कारं करेइ; करेत्ता “सव्वं मे अकरणिज्जं पावकम्मं” ति कट्ठु सामा-
इयं चरित्तं पडिवज्जइ, सामाइयं चरित्तं पडिवज्जेता देवपरिसं च मणुय-
परिसं च आलेक्खवाचित्तभूय मिव द्दवेइ । [१०१७]

दिव्वो मणुस्सघोसो, तुरियणिणाओ य सक्कवयणेण

खिप्पामेव णिलुक्को जाहे पडिवज्जइ चारित्तं

१

का स्थापी धीमे धीमे तेमांथी उतर्या. उतरीने धीमे धीमे पूर्वाभिमुख सिंहासन पर
बेशी आभरण-अलंकार उतारवा लाग्या. त्यारे वैश्रवण देवे गोदोहासने रही सफे-
दवस्त्रयां भगवानना ते आभरणालंकार ग्रहण कर्या. पछी भगवाने जमणा हाथथी
जमणा अने डावा हाथथी डावा केदोने पंचमुट्ठिथी लोच कर्यो त्यारे शत्रु देवेदे
गोदोहासने रही भगवानना ते वाळ हीराना थालमां ग्रहण करीने भगवानने ज-
णावीने क्षीरसमुद्रमां पहाँचाडया. ए जमणे भगवाने लोच कर्या पछी सिद्धने नम-
स्कार करी “मारे कंइ पण पाप नहि करवुं” एम ठराव करी सामायिकचारित्र
स्वीकार्युं ए वेळा देवो तथा मनुष्योनी पर्षदाओ चित्रामणनी माफक (गडबड रहि
तपणे स्तब्ध) बनी रही [१०१७]

जिनवर चारित्र लेतां, इंद्र वचनथी ततक्षणे सधळा

देव मनुष्य अवाजो, तेमज वाजित्र बंध रह्या.

पडिवज्जित्तु चरित्तं, अहोणिसिं सव्वपाणमूतहितं
साहदु लोभपुलया पयया देवा निसामंति. २ [१०१८]

तओणं समणस्स भगवओ महावरिस्स सामाइयं खाओवसमियं
चरित्तं पडिवन्नस्स मणपज्जवणाणे णामं णाणे समुत्पन्ने; अड्ढाइज्जेहिं
दीवेहिं, दोहिंय समुदेहिं सण्णीणं पचेदियाणं पज्जत्ताण वियत्तमणसाणं
मणोगयाइं भावाइं जाणेइ ; [१०१९]

तओणं समणे भगवं महावीरे पव्वइते समाणे मित्तणाइसयण-
संबंधिवग्गं पडिविसज्जोति, पडिविसज्जित्ता तओणं इमं एयाख्वं अभिग्गहं
आभिग्गिहइ “वारसवासाइं वोसदुक्कारु चत्तदेहे जे केइ उवसग्गा समुप्प-
ज्जंति, तंजहा;—दिव्वा वा, माणुस्सा वा, तेरिच्छिय्वा वा,—ते सव्वे उव-
सग्गे समुप्पन्ने समाणे सम्मं सहिस्सामि खमिस्सामि अहियासइस्सामि ।”
[१०२०]

जिनवर चारित्र लेतां, हमेश सौ प्राण भूत द्वित कर्ता;
हर्षित पुलकित थइने, सावध थइ देवता सुणता. २ [१०१८]

ए रीते भगवाने क्षायोपशमिक सामायिकचारित्र लीधापछी तेमने मनपर्य-
बज्ञान उत्पन्न थयुं; तेथी अर्ढी द्वीप तथा वे समुद्रना पर्याप्त अने व्यक्तमनवाळा
संज्ञि पंचेद्रियोना मनोगत भाव जाणवा लाग्या. [१०१९]

पछी प्रवर्जित थएला भगवाने मित्र, ज्ञाति, सगा, तथा संबंधियोने विसर्जि-
त करी एवो अभिग्रह लीधो के “वार वर्ष लगी हुं कायानी सार संभाळ नहि
करतां जे कंइ देव मनुष्य के तिर्यंचोतरफथी उपसर्गो थशे, ते वधा रुढी रीते
सहीश, खमीश अने अहियाशीश । [१०२०]

तओणं समणे भगवं महावीरे इमेयारूवं अभिग्गहं अभिगिहिचा
वोसट्ठकाए चत्तादेहे दिवसे मुहुत्तसेसे कुम्मारगामं समणुपत्ते । [१०२१]

तओणं समणे भगवं महावीरे वोसट्ठचत्तादेहे अणुत्तरेणं आलएणं,
अणुत्तरेणं विहारेणं, एवं संजमेणं, पग्गहेणं, संवरेणं, तवेणं, बभचेरवासेणं
खंतीए, मोत्तीए, तुट्ठीए, समितीए, गुत्तीए, ठाणेणं, कम्मणेणं, सुचारियफ-
लणेव्वाणमुत्तिसग्गेणं अप्पाणं भावेमाणे विहरइ । [१०२२]

एवं वा विहरमाणस्स जे केइ उवसग्गा समुप्पज्जिसु—दिव्वा वा,
माणुसा वा, तेरिच्छिया वा, ते सव्वे उवसग्गे समुप्पण्णे समाणे, अणा-
इले, अव्वहिते, अदीणस्माणसे तिविह मणवयणकायगुत्ते सस्म सहइ खमइ
तितिकखइ अहियासेइ । (१०२३)

तओणं समणस्स भगवओ महावीरस्स एतेणं विहारेणं विहरमा-
णस्स बारस वासा वितिक्कंता; तेरसमस्स वासस्स परिथाए वट्टमाणस्स, जे से

आवो अभिग्रह लइ शरीरनी ममतायी रहित थया थका एक मुहुत्त जेठलो
दिवस हेतां कुम्मार गामे आवी पहेच्यां. [१०२१]

पछी भगवान उत्कृष्ट आलय, उत्कृष्ट विहार, तेमज तेवाज संयम, नियम,
संवर, तप, ब्रह्मचर्य, क्षांति, त्याग, संतोष, समिति, गुप्ति, स्थान, कर्म, तथा खडा
फळवाळा निर्वाण मार्गवडे पोताने भावता थका विचरवा लाग्या. [१०२२]

एम विचरतां जे कांइ देव मनुष्य तथा तिर्यचोतरफथी उपसर्ग थया ते सर्वे
भगवाने सञ्छ भावमां रही अणपीडातां अर्दीनमन धरी मनवचनकायाए गुप्त रही
सम्यक् रीते सहा खम्या तथा अहियाइया. [१०२३]

आवी रीते विचरतां भगवानेने बार वर्ष व्यतिक्रम्या. हवे तेरमा वर्षनी
अंदर उनाळाना बीजा मासे बीजे पक्षे वैशाख सुदि १० ना सुव्रत नामना विज-
यमुहूर्ते उत्तराफाल्गुनीन रेगे पूर्वदिशाएं छाया बळतां छेले पहेरे जंभिकगाय-

गिम्हाणं दोच्चे मासे चउत्थे पक्खे वइसाहसुद्धे—तरसणं वइसाहसुद्धस्स दसमीपक्खेणं, सुव्वएणं दिवसेणं, त्रिजएणं मुहुत्तेणं, हत्थुत्तराहिं णक्खत्तेणं जोगोवगतेणं, पाईण्णामिणीए छायाए, वियत्ताए पेरिसीए, जंभिय-गामस्स णगरस्स बहिया, णदीए उज्जुवालियाए उत्तरे कूले, सामागस्स गाहावइस्स कट्टकरणांसि, वेयवत्तस्स चेइयस्स उत्तरपुरत्थिमे दिसीमाए, साल्खस्स अदूरसामंते, उक्कुडुयस्स गोदोहियाए आयावणाए आया-वेमाणस्स छट्ठेणं भत्तेणं अपाणएणं उड्डंजाणु—अहोसिरस्स ज्झाणकोट्टोव-गयस्स सुक्कज्झाणंतारियाए वट्टमाणस्स निव्वाणे कासेणे पडिपुण्णे अव्वा-हए गिरावरणे अणंतं अणुत्तरे केवलवरणाणदंसणे सम्मुपण्णे । (१०२४)

से भयं अरहा जिणे जाए केवली सव्वणू सव्वभावदरिसी सदेवमणुयासुरस्स लोयस्से पज्जाए जाणइ, तंजहा;—आगतिं, गतिं, ठितिं, चवणं, उववायं, भुत्तं, पीयं, कडं, पडिसेवियं, आवीकम्मं, रहोक-म्मं, लवियं, कहियं, मणोमाणत्तियं, सव्वलोए सव्वजीवाणं, सव्वभावाइं

नगरनी बाहेर ऋजुवालिका नदीना उत्तर किनारे श्यामाक गाथापतिता कर्षण स्थळमां व्यावृत नामना चैत्यना इशानकोणमां शाळवृक्षनी पासे अर्धा उभा रही गोदोहिका आसने आतापना करतां थकां तथा पाणीवगरना बे उपवासे जंघाओ उंची राखी माथुं नीचे घाली ध्यानकोष्टमां रहेतां थकां शुक्लध्यानमां वर्त्ततां छेव-टनुं संपूर्ण प्रतिपूर्ण अव्याहत निरावरण अनंत उत्कृष्ट केवलज्ञान तथा केवलदर्शन उपज्युं. [१०२४]

हवे भगवान अर्हत जिन, केवली, सर्वज्ञ, सर्वभावदर्शी, थइ देव मनुष्य, तथा असुर प्रधान (आखा) लोकना पर्याय जाणवा लाग्या एटले तेनी आग ति—गति, स्थिति—च्यवन, उपपात, स्वाधुंपीधुं, करेलुं कारवेलुं, प्रगटकाम, छानां-काम, वोलेलुं, कहेलुं, एम आखा लोकमां सर्व जीवोना सर्वभाव जाणता देखता

જાળમાળે પાસમાળે એવંવાળે વિહરહ । (૧૦૨૫)

જળાં દિવસં સમણસ્સ ભગવઓ મહાવીરસ્સ ખેવ્વાળે કસિળે
જાવ સમુપ્પણ્ણે, તળાં દિવસં ભવણવહ—વાળમંતર—જોહસિય—વિમાળવાસિ
—દેવેહિ ય દેવીહિ ય ઉચ્ચયંતહિ ય જાવ ઉપ્પિજલગભૂણ્યાવિ હોત્થા ।
(૧૦૨૬)

તઓળં સમળે ભગવં મહાવીરે ઉપ્પણ્ણાળદંસળધરે અપ્પાળં ચ
લોળં ચ આભિસમેક્ક પુચ્ચં દેવાળં ધમ્મ માહ્લક્કતિ; તઓ પચ્છા મ-
ણુસ્સાળં (૧૦૨૭)

તઓળં સમળે ભગવં મહાવીરે ઉપ્પણ્ણાળદંસળધરે ગોયમાહ્ણં
સમળાળં ણિગંથાળં પચ મહવ્વયાહ્ણં સભાવળાહ્ણં છજ્જીવનિકાયાહ્ણં આહ-
લ્લક્કહ, માસહ, પરુવેહ; તંજહા:- પુઢવિકાળ જાવ તસકાળ । (૧૦૨૮)

પઢમં મંતે મહવ્વયં, પચ્ચલ્લમામિ સલ્લં પાળાહ્લવાયં, સે સુહુમં
વા, વાયરં વા, તસં વા, થાવરં વા, ણેવ સયં પાળાહ્લવાયં કરેજ્જા [૩]

થક્કા વિચરવા લાગ્યા.. [૧૦૨૯]

જે દાને ભગવાને કેવલજ્ઞાન દર્શન ઉપનાં તે દિને ભવનપત્યાદિ ચારે જા-
તના દેવદેવીઓ આવતાં જતાં આકાશ દેવમય તથા ધોલું થઈ રહ્યું. [૧૦૨૯]

એ રીતે ઉપજેલાં જ્ઞાનદર્શનને ધરનાર ભગવાને પોતાને તથા લોકને સંપૂર્ણ-
પણે જોડેને પહેલાં દેવોને ધર્મ કહી સંમલાવ્યો અને પછી મનુષ્યોને. [૧૦૨૭]

પછી ઉપજેલા જ્ઞાનદર્શનના ધરનાર શ્રમણ ભગવાન મહાવીરે ગૌતમાદિક
શ્રમણ નિર્ગ્રંથોને ભાવના સહિત પાંચ મહાવ્રત તથા પૃથિવીકાય વિગેરે છ જીવની-
કાય કહી જણાવ્યા. (૧૦૨૮)

(પાંચ પાંચ ભાવના સહિત પાંચ મહાવ્રત)

પહેલું મહાવ્રત:-હે ભગવાન હું સર્વ પ્રાણાતિપાત ત્યાગ કરું છું:-તે એ રીતે

जावज्जीवाए तिविहंतिविहेणं मणसा वयसा कायसा । तस्स भंते पडिक्क-
मामि, निंदामि, गरिहामि, अप्पाणं वोसिरामि । (१०२९)

तस्सिमाओ पंच भावणाओ भवंति:—(१०३०)

तत्थिमा पढमा भावणा:—इरियासमिए से णिगंथे, णो अणइरि-
यासमिए त्ति; केवली बूया—अणइरियासमिते णिगंथे पाणाइं [४] अभि-
हणेज्ज वा, वचेज्ज वा, परियावेज्ज वा, लेसेज्ज वा, उद्वेज्ज वा ।
इरियासमिए से णिगंथे, णो इरियाअसमिए त्ति पढमा भावणा ।
(१०३१)

अहावरा दोच्चा भावणा:—मणं परिजाणाइ से णिगंथे; जेय मणे
पावए सावज्जे सकिरिए अण्हयकरे छेयकरे भेयकरे अधिकरणिए पाउसिए
परिताविते पाणातिवादिते भूतोवघातिए, तहप्पगारं मणं णो पधारेज्जा ।

के शुष्म के वादर, त्रस के स्थावर जीवनो यावज्जीवपर्यंत मनवचनकायाए करी
त्रिविधें पांते घात न करीश, वीजा पासे न करावीश अने करताने रुडुं न मानीश
तथा ते जीवधातने पडिकमुं छुं, निदुंछुं, गरुंछुं अने तेवा स्वभावने वोसरावुंछुं.
(१०२९)

तेनी आ पांच भावनाओ छे:—(१०३०)

त्यां पेली भावना ए के मुनिए इर्यासमिति सहित थइ वर्त्तवुं पण रहित
थइ न वर्त्तवुं. कारण के केवलज्ञानी कहे छे के इर्यासमिति रहित होय ते मुनि
प्राणादिकनो घात विगैरे करतो रहे छे. माटे निर्ग्रंथे इर्यासमितिथी वर्त्तवुं ए पेली
भावना. [१०३१]

वीजी भावना ए के निर्ग्रंथ मुनिए मन ओळखवुं. एटले के जे मन पाप
भरेलुं, सदोष, (भूडी) क्रिया सहित, कर्म बंधकारि, छेद करनार भेद करनार,
कलहकारकं, प्रद्वेष भरेलुं, परितप्त, तथा जीव-भूतनुं उपघातक होय-तेवा मनने

मणं परिजाणाति से णिग्गंथे; जेय मणे अपावते ति दोच्चा भावणा ।
(१०३२)

अहावरा तच्चा भावणाः—वर्ति परिजाणाति से णिग्गंथे; जाय वती पाविया सावज्जा साकिरिया जाव भूतोवघाइया तहप्पगारं वइं णो उच्च-
रिज्जा । वइं परिजाणाइ से णिग्गंथे; जाय वइ अपाविय ति तच्चा
भावणा । (१०३३)

अहावरा चउत्था भावणाः—आयाणभंडणिकखेवणासमिए से णि-
ग्गंथे, णो अणायाणभंडणिकखेवणासमिए णिग्गंथे; केवली बूया—आयाण-
भंडणिकखेवणाअसमिए णिग्गंथे पाणाइं भूयाइं जीवाइं सत्ताइं अभिहणे-
ज्ज वा जाव उद्वेज्ज वा । आयाणभंडणिकखेवणासमिए से णिग्गंथे,
णो आयाणभंडणिकखेवणाअसमिए ति चउत्था भावणा । (१०३४)

अहावरा पंचमा भावणाः—आलोइयपाणभोई से णिग्गंथे, णो

नहि धारवुं एम मन जाणीने पापरहित मन धारवुं ए बीजी भावना. (१०३२)

त्रीजी भावना ए के निर्ग्रंथे वचन ओलखवुं एटले के जे वचन पाप भरेलुं
सदोष, (भूंडी) क्रियावालुं, यावत् भूतोपघातक होय—तेवुं वचन नहि उच्चरवुं.
एम वचन जाणीने पापरहित वचन उचरवुं. ए त्रीजी भावना. (१०३३)

चोथी भावना ए के निर्ग्रंथे भंडोपकरण लेतां राखतां समिति सहित थइ
वर्चवुं पण रहितपणे न वर्चवुं. केमके केवली कहे छे के आदानभांडानिक्षेपणास-
मिति—रहित निर्ग्रंथ प्राणादिकनो घात बिगरे करतो रहे छे. माटे निर्ग्रंथे समिति-
हित थइ वर्चवुं ए चोथी भावना. [१०३४]

पांचवी भावना ए के निर्ग्रंथे आहारपाणी जोइने वापरवा, वगर जोए न

अणालोइयपाणभोई; केवली बूया—अणालोइयपाणभोयणभोई से णिग्गंथे पाणाइं अभिहण्णेज्ज वा जाव उद्वेज्ज वा । तम्हा आलोइयपाणभोयण भोई से णिग्गंथे, णो अणालोइयपाणभोई त्ति पंचमा भावणा । [१०३५]

एत्तावताव महव्वए सम्मं काएण फासिए पालिए तीरिए किट्टिते अवट्टिते आणाए आराहिए यावि भवन्ति । [१०३६]

पढमे भंते महव्वए पाणाइवायाओ वेरमणं । [१०३७]

अहावरं दोच्चं महव्वयं;—पच्चक्खामि सच्चं मुसावायं वतिदोसं से कोहावा, लोहावा, भयावा, हासावा, णेव सयं सुसं भासेज्जा, नेवन्नेणं सुसं भासावेज्जा, अण्णं पि सुसं भासंतं ण समणुजाणेज्जा, तिविहं तिविहेणं, मणसा वयसा कायसा, तस्स भंते पडिक्कमामि जाव वोसिरामि । [१०३८]

तस्सिमाओ पंच भावणाओ भवन्ति:—[१०३९]

वापरवा. केयके केवळी केहेछे के वगर जोए आहारपाणी वापरनार निर्ग्रंथ प्राणादि कनो घात विगरे करे. माटे निर्ग्रंथे आहारपाणी जोइने वापरवा, नहि के वगर जोइने, ए पांचमी भावना. [१०३६]

ए भावनाअेथी महाव्रत रुढी रीते कायाए स्पर्शित, पालित, पार पमाडेहुं कीर्त्तित, अवस्थित अने आज्ञा प्रमाणे आराधित थाय छे. [१०३६]

ए पेहेहुं प्राणातिपात विरमण रुप महाव्रत छे. [१०३७]

वीजुं महाव्रत:—“सघल्लं मृपावादरूप वचनदोष त्याग करं छुं एटले के क्रोध, लोभ, भय, के-हास्यथी यावज्जीव पर्यंत त्रिविधे त्रिविधे एटले मनवचनकाए करीने मृषाभाषण करं नहि करारुं नहि अने करताने अनुमोदुं नहि; तथा ते मृषा-भाषणने निंदुछुं अने तेवा स्वभावने वोसरारुंछुं.” [१०३८]

तेनी आ पांच भावनाओ छे:—[१०३९]

तथिमा पढमा भावणाः—अणुवीइभासी से णिगंथे, णो अणु-
वीइभासी; केवली बूया—अणुवइभासी से णिगंथे समावदेज्जा मोसं
वयणाए । अणुवीइभासी से णिगंथे, णो अणुवीइभासी ति पढमा
भावणा । [१०४०]

अहावरा दोच्चा भावणा.—कोहं परिजाणाइ से णिगंथे, णो को-
हणे सिया; केवली बूया कोहप्पत्ते कोही समावदेज्जा मोसं वयणाए ।
कोहं परिजाणाइ से णिगंथे, णय कोहणे सियत्ति दोच्चा भावणा ।
[१०४१]

अहावरा तच्चा भावणाः—लोभं परिजाणाइ से णिगंथे, णो य
लोभणे सिया; केवली बूया—लोभप्पत्ते लोभी समावदेज्जा मोसं वयणाए ।
लोभं परिजाणाइ से णिगंथे, णो य लोभणाए सियत्ति तच्चा भावणा ।
[१०४२]

त्यां पेली भावना आः—निर्ग्रथे विमासीने^१ बोलवुं, वगरविचारेथी न बोलवुं
केमके केवली कहे छे के वगर विमासे बोलनार निर्ग्रथ मृषा वचन बोली जाय.
माटे निर्ग्रथे विमासीने बोलवुं, नहि के वगर विमासे. ए पेली भावना [१०४०]

वीजी भावना ए के निर्ग्रथे क्रोधनुं स्वरूप जाणी क्रोधी न थवुं. केमके के-
वली कहे छे के क्रोध पामेल क्रोधी जीव मृषा बोली जाय. माटे निर्ग्रथे क्रोधनुं
स्वरूप जाणी क्रोधी न थवुं. ए वीजी भावना. [१०४१]

त्रीजी भावना ए के निर्ग्रथे लोभनुं स्वरूप जाणी लोगी न थवुं. केमके के-
वली कहे छे के लोभी जीव मृषा बोली जाय. माटे निर्ग्रथे लोभी न थवुं ए त्रीजी
भावना. [१०४२]

अहावरा चउत्था भावणाः—भयं परिजाणइ से णिगंथे, णो भय-
भीरूए सिया; केवली बूया—भयपत्ते भीरू समावदेज्जा मोसं वयणाए ।
भयं परिजाणइ से णिगंथे, णो भयभीरू सिया । चउत्था भावणा
[१०४३]

अहावरा पंचमा भावणाः—हासं परिजाणइ से णिगंथे, णो य
हासणए सिया; केवली बूया—हासपत्ते हासी समावदेज्जा मोसं वयणाए ।
हासं परिजाणइ से णिगंथे, णो य हासणिए सिय त्ति पंचमा भावणा ।
(१०४४)

एत्तावताव महव्वए सम्मं काएण फासिए जाव आणाए आराहिते
या वि भवति । दोच्चं भंते महव्वयं (१०४५)

अहावरं तच्चं महव्वयं—पच्चक्खति सच्चं अदिण्णा दाणं; से
गामे वा णगरे वा अरण्णे वा अण्णं वा बहं वा अणुं वा थूल वा चि-

चोथी भावना ए के निर्ग्रंथे भयनुं स्वरूप जाणी भयभीरू न थनुं केमके
केवली कहे छे के भीरू पुरुष मृषा बोली जाय. माटे भीरू न थनुं ए चोथी
भावना. [१०४३]

पांचमी भावना ए के हास्यनुं स्वरूप जाणी निर्ग्रंथे हास्य करनार न थनुं
केमके केवली कहे छे के हास्य करनार पुरुष मृषा बोली जाय. माटे निर्ग्रंथे हास्य
करनार न थनुं ए पांचमी भावना. [१०४४]

ए भावनाओथी महाव्रत रुढी रीते कायाए की स्पर्शित अने यावत् आज्ञा
प्रमाणे आराधित थाय छे. ए बीजुं महाव्रत. [१०४५]

त्रिजुं महाव्रतः—“सर्व अदत्तादान तजुंहुं. एटले के गाम नगर के अरण्यमां
रहेछं, थोडुं के झाडुं, नानुं के मोहोडुं, संचित्त के आचित्त अणदीधेछं (वस्तु) हुं

तमंतं वा अचिचमंतं वा णेव सयं अदिण्णं गिण्हेज्जा, णेवण्णेहिं अदिण्णं गेण्हावेज्जा, अण्णपि अदिण्णं गिण्हंतं ण समणुजोणज्जा, जावज्जीवाए, जाव वोसिरामि । (१०४६)

तस्सिमाओ पंच भावणाओ भवंति:- (१०४७)

तत्थिमा पढमा भावणा अणुवीइ मिउग्गहजाती से णिगंथे, णो अणणुवीइमिउग्गहजाई से णिगंथे; केवली बूया-अणणुवीइमिउग्गहजाती से णिगंथे अदिण्णं गिण्हेज्जा । अणुवीइ मिउग्गहजाती से णिगंथे, णो अणणुवीइमिउग्गहजाइ ति पढमा भावणा । (१०४८)

अहावरा दोच्चा भावणा:-अणुण्णवियपाणभोयणभोती से णिगंथे णो अणणुण्णवियपाणभोयणभोई; केवली बूया-अणणुण्णवियपाणभोयणभोई से णिगंथे अदिण्णं भुंजेज्जा । तस्सा अणुण्णवियपाणभोयणभोई से णिगंथे णो अणणुण्णवियपाणभोयणभोती ति दोच्चा भावणा । (१०४९)

यावज्जीव त्रिविधे एटले मन-वचन-कायाए करी लउं नहि, लेवराहुं नहि, लेनारने अदुमत कहं नहि तथा अदत्तादानने पडिकसुंहुं यावत् तेवा स्वभावने वोसर-वुंहुं ।” [१०४६]

तेनी आ पांच भावनाओ छे:- [१०४७]

त्यां पेहेली भावना आ के निर्ग्रिथे विचरिने परिमित अवग्रह मागवो, पण वगर विचारे अपरिमित अवग्रह न मागवो. केमके केवली कहे छे के वगर विचारे अपरिमित अवग्रह मागनार निर्ग्रिथ अदत्त लेनार थइ जाय. याटे विचरिने परिमित अवग्रह मागवो. ए पेहेली भावना. [१०४८]

बीजी भावना ए के निर्ग्रिथे रज मेळवीने आहारपाणी वापरवा, पण रजा मेळव्या वगर न वापरवा. केमके केवली कहे छे के वगर रजा मेळवे आहारपाणी वापरनार निर्ग्रिथ अदत्त लेनार थइ पडे याटे रजा मेळवीने आहारपाणी वापरवा ए बीजी भावना.]१०४९]

अहावरा तच्चा भावणाः—णिगंथे णं उग्गहंसि उग्गहितंसि एत्तावताव उग्गहणसीलए पिया; केवली बूया—णिगंथेणं उग्गहंसि उग्गहितंसि एत्तावताव अणोग्गहणसीले अदिण्णं गिण्हेज्जा । णिगंथेणं उग्गहंसि उग्गहितंसि एत्तावताव उग्गहणसीलए सिय त्ति तच्चा भावणा। (१०५०)

अहावरा चउत्था भावणाः—णिगंथेणं उग्गहंसि उग्गहियंसि अभिक्खणं [२] उग्गहणसीलए सिया; केवली बूया—णिगंथेणं उग्गहंसि उग्गहियंसि अभिक्खणं [२] अणोग्गहणसीले अदिण्णं गिण्हेज्जा । णिगंथे उग्गहंसि उग्गहियंसि अभिक्खणं [२] उग्गहणसीलए सिय त्ति चउत्था भावणा । (१०५१)

अहावरा पंचमा भावणाः—अणुवीइमितोग्गहजाती से णिगंथे साहम्मिएसु, णो अणुवीइमिउग्गहजाती; केवली बूया—अणुवीइमि-ग्गहजाती से णिगंथे साहम्मिएसु अदिण्णं उगिण्हेज्जा । अणुवीइमितो-

त्रीजी भावना ए के निर्ग्रथे अवग्रह मागतां प्रमाण सहित (काळक्षेत्रनी हृदवांधी) अवग्रह लेवो, केमके केवली कहे छे के प्रमाण विना अवग्रह लेनार निर्ग्रथ अदत्त लेनार थइ जाय; माटे प्रमाण सहित अवग्रह लेवो. ए त्रीजी भावना [१०५०]

चौथी भावना ए के निर्ग्रथे अवग्रह मागतां वारंवार हृद बांधनार थवुं. केमके केवली कहे छे के वारंवार हृद नहि बांधनार पुरुष अदत्त लेनार थइ जाय. माटे वारंवार हृद बांधनार थवुं. ए चौथी भावना. [१०५१]

पांचमी भावना ए के विचारीने पोताना साधर्मिक पासेथी पण परिमित अवग्रह मागवो, केमके केवली कहेछे के तेम न करनार निर्ग्रथ अदत्त लेनार थइ जाय. माटे साधर्मिक पासेथी पण विचारीने परिमित अवग्रह मागवो, नहि के वगर विचारे

ग्गहजाती से णिग्गंथं साहम्मिएसु, णो अणण्वीइमिते, ग्गहजाती । पंचमा भावणा । (१०५२)

एत्तावताव महव्वए सम्मं जात्र आणाए आराहिते आवि भवति,
तच्चं भंते महव्वयं । (१०५३)

अहावरं चउत्थं महव्वयं;—पच्चक्खामि सव्वं मेहुणं;—से दिव्वं
वा माणुसं वा तिरिक्खजोणियं वा, णेव सयं मेहुणं गच्छे, तं चेव
अदिण्णादाणवत्तव्वया भाणियव्वा जाव वोसिरामि । (१०५४)

तस्सिमाओ पंच भावणाओ भवन्ति:—(१०५५)

तत्थिमा पढमा भावणा:—णो णिग्गंथे अभिक्खणं [२] इत्थीणं
कहं कहइत्तए सिया; केवली बूया—णिग्गंथे णं अभिक्खणं [२] इत्थीणं
कहं कहमाणे संतिभेदा,^१ संतिविभंगा, संतिकेवल्लिपणत्ताओ धम्माओ

१ शांतिभेदात्

अपरिमित, ए पांचमी भावना. [१०५२]

ए भावनाओथी महाव्रत रुडी रीते यावत् आज्ञा प्रमाणे आराधित थाय छे,
ए त्रीजुं महाव्रत. [१०५३]

चोथुं महाव्रत:—“सर्व मैथुन तजुं छुं एटले के देव मनुष्य तथा तिर्यचसंबं-
धी मैथुन हुं यावज्जीव त्रिविधे त्रिविधे करुं नहि.” इत्यादि अदत्तादान माफक
बोलवुं. [१०५४]

तेनी आ पांच भावनाओ छे:—(१०५५)

त्यां पेहेली भावना ए के निर्ग्रन्थे वारंवार स्त्रीनी कथा कहा करवी नहि
केमके केवली कह छे के वारंवार स्त्रीकथा करतां शांतीनो भंग थयाथी निर्ग्रन्थ शां

भंसेज्जी । णो णिगंथे अभिक्खणं [२] इत्थीणं कहं कहए सिय चि पढमा भावणा । (१०५६)

अहावरा दोच्चा भावणा:—णो णिगंथे इत्थीणं मणोहराइ इंदियाइं आलोएत्तए णिज्झाइत्तए सिया; केवली बूया—णिगंथे णं मणोहराइं इंदियाइं आलोएमाणे णिज्झाएमाणे संतिभंगा संतिविभंगा जाव धम्माओ भंसेज्जा । णो णिगंथे इत्थीणं मणोहराइं इंदियाइं आलोएत्तए णिज्झाइत्तए सिय चि दोच्चा भावणा । (१०५७)

अहावरा तच्चा भावणा:—णो णिगंथे इत्थीणं पुव्वरयाइं पुव्वकौलियाइं सुमरित्तए सिया; केवली बूया—णिगंथे णं इत्थीणं पुव्वरयाइं पुव्वकीलियाइं सरमाणे संतिभेया जाव भंसेज्जा । णो णिगंथे पुव्वरयाइं पुव्वकीलियाइं सारित्तए सिय चि तच्चा भावणा । (१०५८)

तिथी तथा केवाळिभाषित धर्मथी भ्रष्ट थाय. माटे निर्ग्रंथे चारंवार स्त्रीकथाकारक न थवुं ए पेली भावना. (१०५६)

वीजी भावना ए के निर्ग्रंथे स्त्रीओनी मनोहर इंदियो, जोवी चित्तववी नहि केमके केवली कहे छे के तेम करतां शांतिभंग थवाथी धर्मभ्रष्ट थवाय. माटे निर्ग्रंथे स्त्रीओनी मनोहर इंदियो जोवी तपासवी नहि ए वीजी भावना. (१०५७)

त्रीजी भावना ए के निर्ग्रंथे स्त्रीओ साथे पूर्वे रमेली रमतक्रीडाओ याद न करवी. केमके केवली कहे छे के ते याद करतां शांतिभंग थवाथी धर्मभ्रष्ट थवाय. माटे निर्ग्रंथे स्त्रीओ साथे रमेली रमतोगमतो संभारवी नहि ए त्रीजी भावना (१०५८)

अहावरा चउत्था भावणाः—णातिमत्तपाणभोयणभोई से णिग्गंथे णो पणीयरसभोयणभोई; केवली बूया—अतिमत्तपाणभोयणभोई से णिग्गंथे पणीयरसभोयणभोयणभोई य चिं संतिभेदा जाव भंसेज्जा । णो तिमत्तपाणभोयणभोई से णिग्गंथे, णो पणीयरसभोयणभोई चि चउत्था भावणा। (१०५९)

अहावरा पंचमा भावणाः—णो णिग्गंथे इत्थीपसुपंडगसंसत्ताइं सयणासणाइं सेविच्चए सिया; केवली बूया—णिग्गंथेणं इत्थीपसुपंडगसंसत्ताइं सयणासणाइं सेवमाण संतिभेया जाव भंसेज्जा । णो णिग्गंथे इत्थीपसुपंडगसंसत्ताइं सयणासणाइं सेविच्चए सिय चि पंचमा भावणा । (१०६०)

एचावयाव महव्वए सम्मं काएण जाव आराहिते या विभावति चउत्थं भंते महव्वयं । (१०६१)

अहावरं पंचमं भंते महव्वयं—सव्वं परिग्गहं पच्चक्खामि; से अप्पं वा बहुं वा अणूं वा थूलं वा चित्तमंतं वा अचित्तमंतं वा णेव सयं

चोथी भावना ए के निर्ग्रंथे अधिकखानपान न वापरवुं, तथा झरता रसवाळुं खानपान न वापरवुं, केमके केवली कहे छे के अधिक तथा झरता रसवाळुं खानपान भोगवतां शांतिभंग थवाथी धर्मभ्रष्ट थवाय. माटे अधिक आहार के झरता रसवाळे आहार निर्ग्रंथे न करवो ए चोथी भावना. [१०६९]

पांचमी भावना ए के निर्ग्रंथे स्त्री, पशु, तथा नपुंसकथी घेरायल शय्या तथा आसन न सेववां. केमके केवली कहेछे के तेवा शय्या—आसन सेवतां शांतिभंग थवाथी निर्ग्रंथ धर्मभ्रष्ट थाय. माटे निर्ग्रंथ स्त्रीपशुपंडकथी घेरायल शय्या आसन न सेववां. ए पांचमी भावना. [१०६०]

ए रीते महाव्रत रुडी रीते कायाए करी स्पर्शित तथा यावत् आराधित थाय छे. ए श्लोथुं महाव्रत (१०६१) -

पांचमुं महाव्रतः—“सर्वं परिग्रहं तजुं छुं; एटले के थोडुं के घणुं, नातुं के

परिगहं गिहज्जा, णवण्णेण परिगहं गिहविज्जा, अण्णपि परिगहं गि-
हंतं ण समणुजण्णेज्जा जाव वोसिरामि । (१०६२)

तस्सिमाओ पंच भावणाओ भवन्ति:—(१०६३)

तत्थिमा पढमा मावणा:—सोतत्तेण जीवे मणुण्णामणुण्णाइं सद्दाइं
सुगेइं, मणुण्णामणुण्णेहिं सद्देहिं णो सज्जेज्जा, णो रज्जेज्जा, णो गि-
जेज्जा, णो मुज्जेज्जा, णो अज्जेवज्जेज्जा, णो विणिग्घाय मावदेज्जा;
केवली बूया—णिग्गंथे णं मणुण्णामणुण्णेहिं सद्देहिं सज्जमाणे जाव वि-
णिग्घाय मावज्जमाणेसंतिभेयासंतिविभेगासंति—केवलपणत्ताओ धम्मा-
ओ भसैज्जा । [१०६४]

ण सक्को ण सोउं सदा, सोयविसय मागता ;

रागदोसाउ जे तत्थ ; तं भिक्खू धरिवज्जणं १ [१०६५]

भोइं, सच्चिं, के अच्चिं, हुं पोते लउं नहिं, बीजाने लैवरावुं नहिं अने लेताने
अनुमते करं नहिं. यावत् तेवा स्वभावने वोसरावुं छुं. [१०६२]

तेनी आ पांच भावनाओ छे. [१०६३]

त्यां पेली भावना ए के कान्थी जीवे भला मुंडा शब्द सांभळतां तेमां
आसक्त, रक्त, गृद्ध, मोहित, तल्लीन के विवेक अष्ट न थवुं केमके केवली कहे छे
के तेम थतां शांति भंग यवायी शांति तथा केवळि भाषित धर्मथी अष्ट यवाय
छे. [१०६४]

कोने शब्द पडतां तै, अटकावयें ना कदि;

किंतु त्यां राग द्वेषोने, परिहार करे मति. ? [१०६५]

सेयओ जीवो मणुण्णामणुण्णाइं सदाइं सुणेति • पढमा ।

[१०६६]

अहावरा दोच्चा भावणाः—चक्खुओ जीवो मणुण्णामणुण्णाइं
रूवाइं पासइ, मणुण्णामणुण्णेहिं रूवेहिं णो सज्जेज्जा णो रज्जेज्जा
जाव णोविणिग्घाय मावज्जेज्जा; केवली बूयामणुण्णामणुण्णेहिं रूवेहिं
सज्जमा-णे रज्जमाणे जाव विणिग्घाय मावज्जमाणे संतिभेया संतिविंभगा
जाव भैसेज्जा । [१०६७]

ण सक्का रूव मदहुं, चक्खुविसय मागयं;

रामदोसा उ जे तत्थ, तं भिक्खुं परिवज्जए. १ [१०६८]

चक्खुओ जीवो मणुण्णामणुण्णाइं रूवाइं पासति • दोच्चा भा-
वणा । [१०६९]

अहावरा तच्चा भावणाः—घाणतो जीवो मणुण्णामणुण्णाइं गंधा-

एय कान्धी जीवे भला भूँडा शब्द सांभळी राग द्वेष न करवो, ए पेली
भावना [१०६६]

बीजी भावना ए के चक्षुथी जीवे भला भूँडा रूप देखतां तेमां आसक्त
के यावत् विवेक भ्रष्ट न यवुं. केयके केवळी कहे छे के तेम थतां शांति भंग
थदायी यावत् धर्म भ्रष्ट-थदाय छे. [१०६७]

आंखे रूप पढता तो, अटकावाय ना कदि.

किंतु त्यां राग द्वेषोने, परिहार करे यति. १ [१०६८]

एय चक्षुथी जीवे भला भूँडा रूप देखी राग द्वेष न करवो. ए बीजी
भावना. [१०६९]

बीजी भावना ए के नाकथी जीवे भली भूँडी-गंध-सुंघतां तेमां आसक्त

इं अग्घायइ; मणुण्णामणुण्णेहिं गंधेहिं णो सज्जेज्जा, णो रज्जेज्जा, जा-
व णो विणिग्घाय मावज्जेज्जा; केवली बूया-मणुण्णामणुण्णेहिं गंधेहिं. स-
ज्जमाणे रज्जमाणे जाव विणिग्घाय मावज्जमाणे संतिभेदा सतिविभंगा
जाव भंसेज्जा । (१०७०)

णो सक्का गंध मग्घाउं, णासाविसय मागयं;

रागदेसो उ जे तत्थ, तं भिक्खू परिवज्जए. १ (१०७१)

घाणओ जीवो मणुण्णामणुण्णाइं गंधाइ अग्घायति० तच्चा भा-
वणा । (१०७२)

अहावरा चउत्था भावणाः—जिब्भाओ जीवो मणुण्णामणुण्णाइं
रसाइं अस्सादेति, मणुण्णामणुण्णेहिं रसेहिं णो रज्जेज्जा, जाव णो विणि-
ग्घाय मावज्जेज्जा; केवली बूया—णिगंथेण मणुण्णामणुण्णेहिं रसेहिं
सज्जमाणे जाव विणिग्घाय मावज्जमाणे संतिभेदा जाव भंसेज्जा ।
(१०७३)

के यावत् विवेक भ्रष्ट न थवुं. केमके केवली कहे छे के तेम थतां शांति भंग
भवथी यावत् धर्म भ्रष्ट थवाय छे. [१०७०]

नाके गंध पडतां तो, अटकावाय ना कदि;

किंतु त्यां राग देवोने, परिहार करे याति. १ [१०७१]

एय नारुथी जीवे भलाभूंडा गंध सूधी रागदेव. न करवो ए त्रीजी भावना
[१०७२]

चोथी भावना एहे जीभथी जीवे भलाभूंडा रस जाखतां तेमां आसक्त के
विवेकभ्रष्ट न थवुं. केमके केवली कहे छे के तेम थतां शांतिभंग थवथी धर्मभ्रष्ट
थवाय छे. [१०७३]

णो सकं रस मणासातुं, जीहाविसय मागयं;

रागदोसा उ जे तत्थ, ते भिक्खु परिवज्जए. १ (१०७४)

जीहांओ जीवो मणुण्णामणुण्णाइं रसाइं अस्सादेति. चउत्था भावणा । (१०७५)

अहावरा पंचमा भावणाः—मणुण्णामणुण्णाइं फासाइं पडिसंवेदेति, मणुण्णामणुण्णेहिं फासेहिं णो सज्जेज्जा, णो रज्जेज्जा, णो गिज्जेज्जा, णो मुज्जेज्जा, णो अज्झोवज्जेज्जा, णो विणिग्घाय मावज्जेज्जा; केवली बूया—णिग्गंथे णं मणुण्णामणुण्णेहिं फासेहिं सज्जमाणे जाय विणिग्घाय मावज्जमाणे संतिभेदा संतिविभंगा, संतिकेवट्ठिपण्णत्ताओ धम्माओ मंसेज्जा । (१०७६)

णो सक्का फासं ण वेदेतुं, फासं विसय मागयं

रागदोसाउ जे तत्थ, ते भिक्खु परिवज्जए. १ (१०७७)

जीभे रस चढतां तो, अटकावाय ना कदि;

किंतु त्यां रागद्वेष, परिहार करे यति ? [१०७४]

एम जीभयी जीवे भूला भूडा रस चाखी राग द्वेष न करवो. ए चे.वी भावना. [१०७५]

पांचमी भावना ए के भूलाभूडा स्पश अनुभवतां तेमां आसक्त के विवेक भ्रष्ट न थवुं. केमके केवली कोहे छे के तेम थतां शांतिभंग थवाथी धर्मभ्रष्ट थवाय छे. [१०७६]

स्पर्शेंद्रिये स्पर्श आवे, अटकावाय ना कदि;

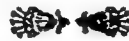
किंतु त्यां रागद्वेषोने, परिहार करे यति. [१०७७]

फासओ जीवो मणुण्णामणुण्णाइं फासाइं पडिसंवेदेति० पंचमा
भावणा । [१०७८]

एत्तावयाव महव्वते सम्मं काएण फासिए पालिए तीरिए किट्टिए
अहिट्ठिते आणाए आराहिये यावि भवति । पंचमं मंते महव्वयं ।
[१०७९]

इच्चेतेसिं महव्वतेसिं पणवीसाहिं य भावणाहिं संपण्णे अणगारे
अहासुयं अहाक्पणं अहामगं सम्मं काएण फ.सित्ता पालित्ता तीरित्ता
किट्टित्ता आणाए आराहियावि भवति । [१०८०]

(भावना समाप्ता)

एम स्पर्शथी जांवे भलाभूंडा स्पर्श अनुभवी रागद्वेष न करवो ए पांचमी
भावना. (१०७८)

ए रीते महाव्रत रुडी रीते कायाथी स्पर्शित, पाळीत, पारपहोचाडेल, की-
चित्त, अवस्थित, अने आज्ञाथी आराधित पण थाय. ए पांचमं महाव्रत. [१०७९]

ए महाव्रतोनी पचीस भावना वडे संपन्न अणगार सूत्र, करण, तथा मा
ग्ने यथार्थपणे रुडी रीते कायाथी स्पर्शी, पाळी, पारपहोचाडी, कीचित्त करी आ-
ज्ञानो आराधक पण थाय छे. [१०८०]

ચતુર્થી ચૂલા

વિમુક્તિ નામકં પંચવિંશ મધ્યયનમ્.

(અનિત્યત્વાધિકારઃ) અણિચ્ચ માવાસ મુવેંતિ જંતુણો,
 પલોયણ^૧ સુચ્ચ^૨ મિદં અણુત્તરં^૩;
 વિઝસિરે^૪ વિન્નુ^૫ અગાર બંધણં
 અમીરુ આરંભપરિમ્મહં ચણ ૧ (૧૦૮૧)
 (પર્વતાધિકારઃ) તહાગહં મિલ્લુ મણંત^૬ સંજયં
 અણેલિસં વિન્નુ^૭ ચરંત મેસણં

૧ પ્રલોકયેત્ ૨ શ્રુત્વા ૩ પ્રવચનં ૪ વ્યુત્સૃજેત્ ૫ વિજ્ઞઃ ૬
 અનંતેષુ એકેન્દ્રિયાદિપુસંયતં ૭ વિજ્ઞં

અધ્યયન પન્નશિર્મુ.

વિમુક્તિ.

(ઉપજાતિ છંદ)

અનિત્યત્વાઃ અનિત્ય આવાસ^૧ ફરેજ જંતુઓ
 સિદ્ધાંતે એ સાંભાલિને વિચારો;
 અગારતું^૨ બંધન છોડી વિજ્ઞો,
 પરિગ્રહારંભ (સદા) નિવારો. ૧ [૧૦૮૧]
 પર્વતાધિકાર સ્વરા અને જીવદપાણુ મિશ્રુઓ
 ઉત્કૃષ્ટ ને વિજ્ઞ ફરે તપાશી;

૧ અનિત્ય એકેન્દ્રિયાદિ ગતિઓમાં. ૨ ઘર. (family.)

तुदंति वायाहि अभिद्वं^१ णरा
सरोहि संगामगयं व कुंजरं २ (१०८२)

तहप्पगारेहिं जणेहिं हीलिए,
म्सद्वफासा फरुसा उदीरिया
तितिवस्वए णाणि अदुद्वचेतसा,
गिरिव्व वातेण ण संपवेवए. ३ (१०८३)

(रूप्यद्वष्टाताधिकार) उवेहमाणे कुसलेहिं^२ संवसे,
अक्कंत^३ दुक्खा तस थावरा दुही
अलूसए सच्चसहे महामुणी
तहाहि ते सुरसमणे समाहिए^४ ४ (१०८४)

१ अभिद्रवंति लेष्टुप्रहारादिभिः २ गीतार्थैः सह ३ अक्रांतदुःखा अनभिप्रेतदुःखाः ४ समाख्यातः

तेने नरो वाणी तथा प्रहारे
संग्रामना हायीपरे ज मागे. २ [१०८२]

तेवा जनो जो अपवीसि बोले,
कडोर बब्दादिकथी दुखोले
ज्ञानी अदुष्टाशयधी संह ते,
धुजे नहि पर्वत जेग वाते. ३ [१०८३]

रूप्याधिकार

मध्यस्थभावे रहि विजसाये
हणे न दुःखी तस थावरा जे,
दुःखोथी बीता गणि, ते महायुनि
क्षमानिवि उत्तम सावु भाख्यो. ४ [१०८४]

विदू^१ णते^२ धम्मपयं अणुत्तरं
 विणीयतहण्हस्स मुणिस्स ज्ञायओ
 समाहियस्स गिसिहा व तेयसा
 तवो य पण्णा य जसो य बद्धति ५ (१०८५)
 दिसोदिसि णंतजिणे ण ताइणा
 महव्वया खेमपदा पवेदिता
 महागुरू णिस्सयरा^३ उदीरिता
 तमं व तेऊ तिदिसं पगासया ६ (१०८६)
 सितेहिं भिक्खू असितो परिव्वए,
 असज्जा मित्थीसु चएज्ज पूअणं

१ विद्वान् २ नतः ३ निःस्वकराः—कर्मापनयनकराः

विद्वान् ने धर्मपदानुचारी
 तृष्णा तर्जी निर्मल ध्यानधारी
 समाधिवाळा मुनिना तपादि^१
 अभिशिखा जेम वधे प्रकाशी. ५ [१०८५]
 आता अनंता जिनदेष भाखे
 महाव्रतो क्षेम करे वधाने;
 महागुरु कर्म हरू प्रकाशे,
 यथा वर्धे^२ तेजयी आंध्य^३ नाशे. ६ [१०८६]
 बद्धो^४ विषे भिक्षु अवद्ध चाले
 खीमा असंगी रहि मान वाले;

१ तप, प्रज्ञा, अने यश. २ वर्धी दिशाओमां. ३ अंधारं. ४ धर्यासमां बंधायं.

अणिसिधौ लोग मिणं तहा परं
ण मज्जती कामगुणोहिं पंडिए ७ (१०८७)

तिहा विमुक्कस्स परिणचारिणो
धिर्तीमतो दुक्खखमस्स भिक्खुणो
विसुज्झए जं सि मलं पुरेकडं
समीरियं रुपमलं, व जोइणा^१ ८ (१०८८)

(भुजगत्वाधिकार) से हु परिण्णासमयंमि वट्टइ
णिराससे उवरयमेहुणे चरे;
भुजंगमे जुण्णतयं जहाँ जहे
विमुच्चती से दुहसेज्ज माहणे. ९ (१०८९)

१ ज्योतिषा—अग्निना.

निश्चा निवारी इह अन्य लोकनी,
न स्वीकरे^१ कामगुणो (ज) ज्ञानी. ७ [१०८७]

धरी परिज्ञा^२ त्रिविधे विमुक्त
दुःखो सहे छे यति धैर्ययुक्त
तेना टळे कर्म मळो करेल
अग्निथी रूपातर्णु जेम मेल, ८ [१०८८]

भुजगाधि

ते तो परिज्ञाक्रममांज चाले
आशंस^३ ने मैथुन दूर धाले;
भुजंग मैले जिम जीर्ण कांचली
तथा मुनि दूर करे दुःखावली ९ [१०८९]

१ कबुल करे. २ शुद्ध समज. ३ आशंसा.

(समुद्राधिकारः)

ज माहु ओहं सलिलं अपारंगं^१

महासमुद्रं वं भुयार्हिं दुत्तरं

अहेवणं परिजाणाहि पंडिए

से हू मुणी अंतकडे त्ति वुच्चइ. १० [१०९०]

जहाहि बद्धं इह माणवेहिं,

जहाय तेसिं तु विमोक्ख आहिओ,

अहातहाबंधविमोक्ख जे विऊ

से हू मुणी अंतकडे त्ति वुच्चइ ११ [१०९१]

इमंमि लोए परते य दोसुवि

ण विज्जइ बंधणं जस्स किंचिवि

१ अपारसलिलं

समुद्राधिकार

अपारपानीयप्रवाहयोगे^१दुस्तार म्हासागर^२ जेम लोणे

तेवोज संसार विचारी एह

खरे मुनि अंत कोज तेह. १० [१८९०]

यथा इहां मानव बद्ध थाय,

यथा बळी बंध थकी मुकाय;

खरे खरो बंध विमोक्ष एह.

जे ओलखे अंत करेज तेह. ११ [१०९१]

आ लोद.माने परलोक माहे

जेने नाहि बंधन होय कांइ

से हु णिरालंबणे अप्पतिट्ठे

कलंकली भावपहं^१ विमुच्चइ. १२

त्ति बेमि । [१०९२]

इत्याच्चारसूत्रं नाम प्रथमांगं समाप्तं.

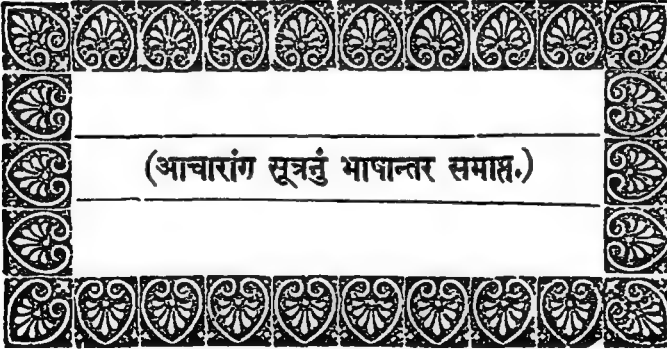
[ग्रंथाग्रं. २५००]

१ संसारपर्यटनात्.

निराश ने अप्रतिवद्ध जेह

संसार मार्गे भट्ठके न तेह.

१२ [१०९२]

मूल पाठस्य शुद्धि पत्रम्.

[प्रथम श्रुत स्कंध]

कलम	पंक्ति	अशुद्धं	शुद्धं
१५	३	अप्पगे	अप्पगे
"	"	ऊरू	उरू
२२	४	सौ	सै
३०	१	वीरे हिं	वीरेहि
३२	१	लज्जमाणा	लज्जमाणा
३५	२	कयवर	कयवर
४१	१	एग	एगे
५२	६	मत्ति	मैत्ति
५८	३	लाए	लोए
६९	१	सपेहाए	संपेहाए
७४	१	जाणि—तु	जाणित्तु
८५	३	खूज्जतं	खुज्जतं
९०	१	परिणाय	परिणाय,
९६	१	कूराइं	कूराइं
९८	१	अ ओहतरा	अणोहतरा
"	"	तीं	तीरं
१०१	२	परियदट्ठति	परियेद्वेइत्ति
१०४	१	जाणि—तु	जाणित्तु
१२०	१	थोधं	थोवं

१२३	१	आरिए०	आरिए आरियफणे
१२६	२	घिणयण्णे	विणयण्णे
१२९	१	बहुंपी	बहुंपि
"	"	लध्धुं	लद्धुं
१३२	१	विपन्सी	विपस्सी
१४३	३	१४६	१४३
१४४	१	मुणी	मुणी
"	"	जस्स,	जस्स
१६१	१	जे	जं
१९२	२	लध्धुं	लद्धुं
१९४	१	१९४	१९४ ^३
१९५	१	जमिणं	जमिणं
१९७	१	खुद्दिण्हिं	खुद्दिण्हिं
१९८	२	छिज्जइ	छिज्जइ,
२०८	२	उवरयसत्थस्स ^२	उवरयसत्थस्स पलियंतकर स्स
"	"	२०४	२०८
२१२	१	वीर	वीरा
२१८	१	माणंच.	माणंच,
"	३	मरण चं	मरणंच
"	३	सत्थस्स	सत्थस्स
२२१	१	भगवंतो	अरहंता भगवंतो
२२२	२-३	सोवाहिणुसु ^१	सोवाहिणुसु
२२४	१	आइ-तु	आइत्तु
२३०	१	बहिया	बहियापास
२३४	१	अग्घाति	अग्घाति
२४३	१	विन्नु	विन्नु

२४१	१	णिरूद्धाउयं	णिरूद्धाउयं
२५०	२	विष्फंदमाणी	विष्फंदमाणं
२५९	२	दारुणं	दारुणं
२६०	१	पलिच्छिदिय	पलिच्छिंदिय
२६१	१	सफलत	सफलत्तं
२६२	१	संघडंदसिणो	संघडंदसिणो
२६३	३	विज्जाति	विज्जाति
२६६	२	माहेणं	मोहेण
२८२	१	परिग्गाहावंति	परिग्गाहावंति
२९०	१	अरिण्हिं	आरिण्हिं
२९१	२	तारितए	तारिमए
३०३	२	वियाहित्त	वियाहिते
३०६	१	तनीवेसणे	बन्नीवेसणे
"	२	पलिबाहिर	पलिबाहिरे
"	३	पडिक्कमाणे	पडिक्कममाणे
३०७	१	कायसं	कायसंफास
"	३	किट्ठंति	किट्ठति
३१२	३	आरंभोवयार	आरंभोवरया
३२०	२	वेयव्वति	वेयव्वंति
३२१	१	ए	जे
३२८	१	एत्थ	एत्थ
३२९	१	विणे-त्तुं	विणेत्तु
६३१	२	किन्हे	णकिन्हे
३३१	१	३६१	३३१
३३२	१	उयसा	उवसा
३४०	२	उचावए	उच्चावए
३४२	१	लाए	लोए

३४७	३	अणुपुर्व्वेण	अणुपुर्व्वेण
३४८	३	मणि	मुणी
"	७	त	तं
३७१	७	अग्घायं	अग्घायं
"	२	असंभवेत्ता	असंभवेत्ता
"	३	फरुस	फरुसं
३७७	२	उवहइ	उवेहइ
३८१	१	णममाणेहि	णममाणेहिं
३८५	२	लाघवियं	लाघवियं
३९४	२	पहिग्गहं	पडिग्गहं
३९५	१	पापपुच्छणं	पायपुच्छणं
"	२	वियत्तुणवि	वियत्तुणवि
३९९	१	णेण	णेव
४००	१	इसे	इमे
४०२	१	सच्चतो	सच्चतो
४०५	१	दंडंभी	दंडंभी
४०६	२	रूक्खमलांसि	रूक्खमूलांसि
"	६	भुताइं	भूताइं
"	"	समारब्भ	समारब्भ
४०८	४	भिक्षू	भिक्षु
४१५	२	परिष्साहा०	परिग्गहा०
"	३	खेयं	खेयन्ने
४१८	१	मायाणो	मायणो
"	२	कालेगु०	कालेगु०
४१९	१	भिक्षु	भिक्षुं
"	५	उज्जालत्तए	उज्जालेत्तए
४२४	१	तस्सण	तस्सणं

॥	॥	णा	णो
४२८	६	तरस	तस्स
४२९	२	वत्थ	वत्थं
॥	४	लाघवियं	लाघवियं
४३०	४	अभि०	अभि०
४३१	१	इत्तरियं	इत्तरियं
४३५	२	दलइस्समि	दलइस्सामि
॥	४	जरसण	जस्सणं
॥	९	अघा०	अघा०
४३७	३	भेख	भेख
॥	४	६	
४४२	१	वक्कमे	वक्कमे
४५६	१	उत्तमे	उत्तमे
॥	२	विहे चिट्ठ	विहरेचिट्ठ
४५९	१	बहुतरसु	बहुतरेसु
४९१	२	एगति या	एगतिया
४९५	५	दुक्खं	दुक्खं
५०९	१	चएति	चाएति
५२१	१	सदरुवेसु	सदरुवेसु
५२२	४	रियंतित्ति	रियंतिते
५२६	१	भिकखूणि	भिकखुणि
५२७	१	ज्ज	जं
५२८	४	गाहेज्जा	गाहेज्जा
५३६	४	जंब०	अंब०
५३८	१	पविसित्तु कमो	पविसित्तुकामे
५४२	१	मोग०	भोग०
५५६	१	पविसिज्जामे	पविसिउकामे

५६१	३	हीरमाणं	हीरमाणं
५६२	४	णिक्रख	णिक्रख
५६३	१	ण	पुण
५६५	४	पुवामेव	पुवामेव
५६९	३	पित्तेणवा	पित्तेणवा
"	९	सक्कर	सक्करं
५७०	३	वग्धं	वग्धं
५७३	३	केवली	केवली
५७४	१	दलएज्ज	दलएज्जा
"	२	पव्वावा०	पुव्वाव०
५७५	११	वज्जणे	वज्जणे
५७६	१	परिमा०	परिभा०
५७९	३	अग्गापडसिं	अग्गापिडंसि
५८०	१०	णा	णो
५८२	२	असंण	असणं
"	३	तहप्पगारेण	तहप्पगारेण
५८३	१	भिकखु	भिकखू
"	"	सज्जं	सेज्जं
"	२	चित्तमंताए	चित्तमंताए
"	३	कोद्विति	कोद्विति
"	४	चाउलप०	चाउपल०
"	"	५८४	५८३
५८६	१	एवं	एयं
५९९	७	आहट्टु	आहट्टु
६००	३	सरभिगंधाणि	सुरभिगंधाणि
६०२	२	पिप्पलि०	पिप्पलि०
६०६	४	बीय	बीयं

६०९	२	बिभंग
६१२	१	जाणेजा
"	२	चोय
६१७	७	रो
६२७	२	बिवन्नं
६२८	२	व
६३०	३	अट्टि०
६३७	०	६३३
"	२	चाउपलंयं
६४७	३	सजयामेव
६५०	२	काट्टेए
६५१	२	पडियए
६६०	२	सुण्हाओ
"	४	भंवति
६६२	२	पडिलोमे
६६६	१	भिकखुणि
६६९	२	मुज्जो
६७१	१	दाहिण
६७३	८	णिग्घोसं
६८५	२	गंतु
६८९	१	पण
"	४	पणस्स
६९०	३	विण०
६९६	२	अप्पडं
"	३	सते
७०१	१	अहा
६	२	आणज्जा

बिभंगं
जाणेज्जा
चोयं
परो
विवन्नं
वा
अट्टि०
६३७
चाउपलंबं
संजयामव
कट्टिए
पडियाए
सुण्हाओ
भवंति
पडिलोभे
भिकखुणि
मुज्जो
दाहिणं
णिग्घोसं
गंतुं
पुण
पणस्स
विण्ण०
अप्पडं
संते
अहासं
आएज्जा

७०५	१	भि-खुणि	भिक्षुणि
७१८	३	ददुट्टु	उदुट्टु
७१९	३	उज्जुय	उज्जुयं
७३८	४	ससिणि०	ससिणि०
७४५	२	विकुज्जि	विकुज्जियं
७४७	२	लया	लयाओ
७४९	२	आगसाह	आगसह
७६२	१	भिक्षणी	भिक्षुणि
७६३	२	वियाल	वियालं
७७१	१	चत्तारि	चत्तारि
७७४	३	साकिरिय	सकिरियं
७७५	१	आमंतमाणे	आमंतेमाणे
७७६	४	घातियं	घातियं
७८०	१	अतीलक्खे	अंतलिक्खे
७८३	५	एयप्पगाराहि	एयप्पगाराहिं
"	६	मा णवा	माणवा
७८६	१	असण	असणं
७९४	१	भिक्षुणि	भिक्षुणि
७९७	२	रूढा	रूढा
७९८	१	क्खू	भिक्षू
८०७	२	भिक्षू०	भिक्षू०
"	"	घट्टं	घट्टं
८०९	५	वग्धा	वग्धा
८२३	१	अप्पंड	अप्पंडं
८६८	२	भोगी	भोगा
८८०	४	उ गह०	उग्गह०
८८५	१	उवागाछि०	उवागच्छि०

८८६	२	संसताण	ससंताण
९०४	३	पढिमा	पढिमा
९३२	२	अण्णयरंसि	अण्णयरंसि
९३६	१	भिकखु	भिकखु
९३९	३	थंडिलंसि	थंडिलंसि
९४२	१	ढहेसु	ढाहेसु
९४४	१	थंडिलं	थंडिलं
९४६	२	वणंसि	वणंसि
९५१	४	सदाइं	सदाइं
९५६	३	अण्णयरइं	अण्णयरइं
९६४	३	णिणिज्जमाण	णिणिज्जमाणे
"	"	अभिस०	अभिस०
९६७	२	सदेहिं	सदेहिं
९७२	१०	व	वा
९७३	४	अब्भंगे ज	अब्भंगेज्ज
९७५	५	घा	चा
"	१२	अण्णयरेण	अण्णयरेणं
९८०	२	पमज्जज्ज	पमज्जेज्ज
९९९	७	वणमिग	वणीमिग
१०००	४	पुव्वीए	पुव्वीए
१००२	२	वद्धमाणै	वद्धमाणे
१०१५	१६	गोसीसरत्त०	गोसिसरत्त०
१०१६	८	लेपाहि	लेसाहि
१०१६	११	मेरी	मेरी
१०१८	३	भूत	भूत
"	४	लोभ	लोभ
१०२२	२	संजमेण	संजमेणं

१०४२	१	भ वणा	भावणा
१०४५	१	आ ए	आणाए
१०४६	२	थूल	थूलं
१०४८	१	जाती	जाई
१०६२	३	गिण्हज्जा	गिण्हेज्जा
१०६८	२	राम	राग

न्यास शुद्धिपत्रम्

(फुटनोटः)

(प्र० श्रु०)

पृष्ठ	न्यासनं	अशुद्धं	शुद्धं
६	१	आभिर्घ्यात्	आभिर्घ्यात्
१०	३	इत्युक्त्वा	इत्युक्त्वा
३७	१	शांतिर्मरणं	शांतिमरणं
७७	२	जिनमते	
७९	६	अवग्रहाद्	अवग्रहाद्
८२	३	बद्ध	बद्धा
९५	६	प्रतिकूलान	प्रतिकूलान
१०१	२	विद्वांसो	विद्वांसो
१०४	४	अनतिक्राम्य	अनातिक्रम्य
११६	४	सयमस्य	संयमस्य
१२९	५	कुर्या	कुर्याः
१४०	५	पाकस्थानं	पाकस्थानं
१४२	५	तद	तदधः

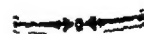
(द्वि० श्रु०)

१७८	१	लोभटकं	लोभटकं
१९३	४	कंदल्यादि	कंदल्यादि
"	५	आद्रक	आर्द्रकं
२१६	१	कायेत्सर्ग	कायोत्सर्ग
२१८	२	काष्ठादिभिः	काष्ठादिभिः
२४०	२	चित्राक	चित्राकीर्ण
२६७	४	व्यतरा०	व्यंतरा०
२९६	१	आहररैवत्	आहरस्वैतत्

भाषांतरनुं शुद्धि पत्र.

श्रुत स्कंध पहलो.

कलम	पंक्ति	शुद्ध	कलम	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
४	५	छ	३२४	२	जिनप्रमाद	जिनप्रमाद
१४	२	तीर्थकर	३३६	१	रहेता	रहेतो
७३	३	तमने	३३९	६	श्लोपदेराग	श्लोपदेराग
९६	१	क्रूर	"	९	थरण	मरण
१८६	२	करवा	३४८	२	वचनारा	वर्तनारा
१९७	१	संगळा	३५८	२	निदाष	निर्दोष
२००	२	आचारवा-	३९५	४	घ	घर
		णा	४०१	१	नि त	निवृत्त
२०१	२	आसंयम	४१५	२	धारत	धारता
२३८	२	केवाळी	४२२	७	हितपणामां	रहितपणामां
२३९	१	बकवाधे	४२७	५	तेवा	तेवा
२४४	१	त्याग	४२८	४	हाये	होय
२५६	१	इंद्रियो	४३१	११	रुधु	बहुं
२५९	२	मा	४३५	८	प्रतिप्रा	प्रतिज्ञा
२६२	१	सत्य	४४०	१	गटावी	घटावी
२६४	१	निष्पजन	४४४	४	आर्तव्यान	आर्तव्यान
२८९	२	वजन	४७२	२	भावना	भावना
२९०	३	मुमुक्षाओ	४७३	२	सजवि	सजीव
२९१	२	शाक्ता	५०९	१	रागा	रागो
६०२	१	मायावा				
३०५	१	सूत्रार्थमां				
३२०	१	कटलाएक				

(दि० शु०)

१३०	१	अन्यताथि-	अन्यतीथि	७४१	९	जंघा	जंघा
		क	क	७५७	१	आयाए	आयाए
५३३	३	राख्या	राख्यो	७५९	१	वटमारु	वेटमारु
५३५	३	वहोगुं	वहोरुं	७९२	३	घना	घरना
५५२	२	त्या	त्यां	"	"	अगला	अर्गला
५६१	५	क	के	८०८	३	वकरो	वकरी
५६२	४	होथ	होय	८२२	२	व	वरनु
५६७	२	चडाववा	चडाववा	८२८	१	पाषणो	पाषाणो
८७४	३	व्वे	पूर्वे	८३२		संवंधी	संवंधी
८७६	१	श्रमणं	श्रमण	"	३	वस्त्राधारी	वस्त्रधारी
९७९	१	भिर्क्षे	भिक्षार्थेज-	८३३	३	जणाय	जणायतो
			तां	८३९	२	आयुष्मन्	आयुष्मन्
"	"	राथ	रस	८४६	१	चामड	चामडा
"	"	जातसेल्लु-	लोलुपी	८४७	३	पत्र	पात्र
		पा		८५१	२	उत्कर्ष	उत्कर्ष
५८७	१	ज	जे	८५३	२	चरवी	चरवी
५९०	२	फरवो	करवो	८५८	३	वावतो	वावतो
६२३	२	माडे	मांडे	८८९	१	आवा	आंवा
६२९	२	वनपति	वनस्पति	८९०	१	कटवा	कंटका
६३१	२	वीड	वीड	९००	१	वाद	वाद
"	१०	हाय	होय	९११	१	वावतम	वावतमां
६३३	६	छु	छे	९१२	२	जणाय	जणाय
६३५	२	ओ	ए	९२६	१	निर्वीज	निर्वीज
६५५	२	तथ	तथा	९३६	३	गुफाआमा	गुफाओमां
६५६	१	मकांन	मकान	९४६	४	स्थळामां	स्थळोमां
६५९	४	वित्तक	वितर्क	"	"	पाणी	पाणी
६६४	१	गृह थो	गृहस्थो	९५३	९	तळाव	तळाव
६७०	१	तवो	तेवा	९८५	१	संपूर्णता	संपूर्णता
७०८	१	प्रमाजा	प्रमार्जी	१०००	३	धात्रीओ	धात्रीओथी
७१८	३	र तो	रस्तो	१०१७	१०	शकु	शक्र
७१९	१	रस्ताम	रस्तामां	१०२०	१	संवंधी	संवंधि
"	२	आपवी	आवी	१०२४	३	न रोगे	नायोगे
७२०	४	केवण	केवल	१०२९	३	त्रिविधे	त्रिविधे
७२३	३	यमी	संयमी	१०७१	२	देशो	देशो

